הארץ

2.10 ש"ח יום ו', י"ז בחשון התשמ"ט, 28 באוקטובר 1988 VOL.69/21053 OCTOBER 28 1988

יש פתרון שפוי
הן
הרשימה: המרכז-שינוי
שינוי • ר"ט • המרכז הליברלי

הצטרפות האקדמאים להסכם המסגרת טרם הושלמה:

השכר בחברות כושלות יידון – אחרי הבחירות

נציג המהנדסים: מדובר ב־3–2 חברות, בראשן התעשיה האווירית • האוצר: מדיניות השכר נשמרה במלואה בהסכם שנחתם עם האקדמאים

מאת יהודית וינקלר
סופרת "הארץ"

האוצר וההסתדרות דחו את ההכרעה הסופית על גודל תוספת שכר בחברות ממשלתיות כושלות ובמפעלים בעייתיים של חברת העובדים עד לאחר הבחירות, ובכך התאפשרה הצטרפותם של האיגודים המקצועיים האקדמאים להסכם המסגרת בשירות הציבורי.

האיגודים המקצועיים האקדמאים שאיימו להשבית מגזרים מרכזיים במדינה, הצטרפו אתמול בבוקר להסכם השכר בשירות הממשלתי־ציבורי אחרי דיון של 13 שעות, לאחר שהשיגו טבלאות שכר אחידות לחבריהם, אך כבר ויתרו בפועל על תוספת 75 שקלים בחברות ממשלתיות, והתחייבו שלא לחרוג מעלות כוללת של העלאות שכר מעבר ל־11% בשנתיים הקרובות.

שלשום בלילה התכנסו נציגי האוצר, האגף לאיגוד מקצועי וראשי האיגודים של המהנדסים, האקדמאים במדעי החברה והרוח, והכימאים, לדיון מרתוני בצילו של איום האיגודים להשבית כאתמול מגזרי משק מרכזיים, בתביעה לאשר טבלאות שכר שיאפשרו להם להצטרף להסכם המסגרת בשירות הציבורי־ממשלתי.

הצדדים גישרו על הפער שאיים בשבועות האחרונים לזעזע את המשק – עתיד העלאות השכר בחברות ממשלתיות הנתונות בקשיים, כאשר הסכימו לדחות את המשך הדיון אחרי הבחירות ולכלול שיוסכם על טבלאות שכר אחידות הן בשירותים והן בחברות הממשלתיות.

הממונה על השכר במשרד האוצר, יעקב דנון, התנגד נמרצות לכלול בהן את תוספת השכר בסך 75 שקל שקיבלו כל עובדי המיגזר הציבורי מתוקפו של ההסכם הקודם. אחרי שעות ארוכות של דיונים נקבע כי הסכום יכלול אמנם בטבלאות, אך בחברות ממשלתיות סכום זה ינוכה מהעובדים.

האקדמאים יקבלו במשכורת נובמבר את הסכומים המתחייבים מתשלום התוספת של 75 שקלים מאוקטובר 1987, ואת הסכום המעודכן של התוספת בסך 78.68 לחודשים מרס־מאי 1988.

בפועל התוספת האחידה בטבלאות השכר הדרושות תנוע בין 17% ל־6%, אך הכל במסגרת עלות כוללת של 5% בשנה הראשונה של ההסכם, ו־6% בשנה השניה.

בנוסף לכך הוגדלו תקופות השתלמות לזכאים. הוסכם להחיל אותן החל מדרגה 6 במקום דרגה 7 עד כה. עובדים בדרגה 6־7 יקבלו חודש השתלמות בשכר כל 4 שנים, בדרגות 8־9 חודשיים כל 6 שנים, בדרגות 10־11 חודשיים כל 5 שנים, בדרגות 12־13 חודשיים כל ארבע שנים. העובדים יוכלו לנצל את ההשתלמות בתשלום גם במחצית התקופה הקבועה במחצית שיעורה.

איתן אבריאל סופר "הארץ" מוסיף: דובר האוצר הודיע אתמול שמדיניות השכר של הממשלה וההסתדרות נשמרה במלואה, ולא היתה שום פריצה של הסכם המסגרת.

עובדי הבנק הבינלאומי אינם מצטרפים לשביתה

בל"ל, דיסקונט המזרחי יושבתו • בנקים אלו שוקלים להחרים גם המחאות של הבנק הבינלאומי לבד מהמחאות של בנק הפועלים

מאת אריה לביא

בנק לאומי, דיסקונט, מזרחי, איגוד, ברקליס דיסקונט, ערבי ישראלי ועליה לאומי – יושבתו החל מיום ראשון הקרוב, בימים ראשון, שני ורביעי. ביום שלישי סגורים הבנקים בגלל הבחירות. בכך מערכת הבנקאות, תושבת ארבעה ימים רצופים.

אתמול נערכו מגעים מפורשים בנסיון למנוע את השביתה, אך אלו נכשלו בשעות הערב ללא הצלחה.

עובדי הבנק הבינלאומי החליטו אמש, להמנע מהשבתה מלאה של הבנק. עם זאת הוחלט, שהעובדים לא יתיצבו לעבודה אחר הצהריים, כאות הזדהות עם עמיתיהם. הסניפים של הבנק הבינלאומי יופעלו בשעות אחר הצהריים על ידי מורשי החתימה והמנהלים. יו"ר הועד של הבנק הבינלאומי, איבגה אברמוביץ, שהתנגדה להשבתה, התפטרה מהועד עקב ההחלטה שהתקבלה. מאידך, בנק הפועלים יפעל כרגיל.

היום יודרשו הציפיות למנוע את השבתתם של 7 מהבנקים.

אתמול היו מנהלי הבנקים, המנהלים חלק בשביתה, סבורים אחר הצהרים, היום הם יהיו מנוהלים כרגיל.

אתמול סרבו עובדי הבנקים המשביתים [illegible] עובדי בנקים אלו מאיימים, כי צעדים דומים ינקטו גם נגד הבנק הבינלאומי.

הנהלת בנק הפועלים החליטה לנקוט במספר צעדים, בנסיון להקטין את הנזק מהחלטת מטה המאבק של עובדי הבנקים, להחרים את המחאותיו. הבנק יאפשר פרעון של המחאות עד לסכום של 500 שקלים, בכל סניף של בנק הפועלים, ללא בדיקה. המחאות בסכום גבוה יותר יהיו כפופות לאישור טלפוני. אמש ניסו עובדי הבנק לערוך את הבנקומטים, כך שניתן יהיה למשוך מהם 500 שקלים, במקום 200 שקלים.

עקב צעדים, הננקטים על ידי העובדים, יוכלו הלקוחות של הבנקים השובתים, למשוך בימי השבתה עד 250 שקלים לכל יום, כנגד שיק אישי בכל סניפי בנק הדואר.

השבתתם של לקוחות, [illegible] 31 באוקטובר [illegible] פקדונות שקלים או פקדונות מטבע חוץ – פעולתם תתבצע עם ערך 31.10.88. הוראות בורסה יתבצעו רק בתנאי, שהבורסה תפעל בימי השביתה.

חיובי חשבונות הלקוחות לסילוק הלוואה בשקלים או במטבע חוץ או לביצוע תשלומים, ייעשו עם ימי ערך של ימי השביתה. תיבות השירות, ("חישבנק", "אלתור" ואחרות), לא תופעלנה במשך השביתה. יום הבחירות הינו יום שבתון וביום זה לא יתבצעו זיכויים או חיובים של חשבונות.

משאל פור"י – מיוחד ל"הארץ"

יותר מצהירים שיצביעו לליכוד – מאשר למערך

כ־30% טרם החליטו בעד מי יצביעו

שיעור המצהירים – שבוע לפני הבחירות לכנסת – כי יצביעו בעד הליכוד עולה על שיעור המצהירים כי יצביעו בעד המערך, אבל קרוב ל־30% טרם החליטו, מסרבים לומר בעד מי יצביעו כלל או לא יצביעו כלל – כך עולה ממשאל דעת הקהל הכל־ארצי של מכון פור"י, שנערך בשבוע שעבר בהזמנת "הארץ".

לשאלה "אם הבחירות לכנסת היו נערכות היום, בעד איזו מפלגה או רשימה היית מצביע?" אמרו 22.4% שהיו מצביעים בעד הליכוד ועוד 4.2% אמרו שהם נוטים להצביע בעד הליכוד. בסך הכל 26.6%.

18.9% אמרו שהיו מצביעים בעד המערך ועוד 4.0% אמרו שהם נוטים להצביע בעד המערך. בסך הכל 22.9%.

גם בבחינה לפי גושים – ימין ושמאל – מסתמן יתרון לגוש הימין. שיעור המצהירים כי יצביעו בעד הליכוד או בעד מפלגות הימין הקטנות מגיע ל־32.8%, בעוד ששיעור המצהירים כי יצביעו בעד המערך או בעד מפלגות השמאל הקטנות מגיע ל־31.1%.

עורך המחקר, מנהל פור"י רפאל גיל, מציין עם זאת שתוצאות הבחירות אינן ניתנות לחיזוי מאחר ש־29.3% הם עדיין בבחינת "קולות צפים" היכולים להכריע את הכף לכל כיוון.

להלן תוצאות המשאל (באחוזים)

ליכוד	26.6
מפלגות ימין קטנות	6.2
מערך	22.9
מפלגות שמאל קטנות	8.2
מפלגות דתיות	4.1
מפלגות אחרות	2.7
מסרבים לומר	17.6
לא החליטו	10.0
לא יצביעו	1.7
	100.0%

המשאל הקיף מדגם של 1,200 איש ואשה, מגיל 18 ומעלה, בעלי זכות בחירה באוכלוסיה היהודית, שרואיינו בראיונות פנים־אל־פנים בכל רחבי הארץ תוך שמירת פרטיות מלאה.

המערך מייחל לגשם ביום ההצבעה; הליכוד – לשמש

החזאי: לפי שעה לא צפוי גשם ביום ג'

מאת אילן שחורי ודוד בלומנקרנץ

במערך מעדיפים מזג אוויר סגרירי וגשום ביום הבחירות, כדי שאחוז ההצבעה לא יהיה גבוה במיוחד. בליכוד מקווים ליום שמש, כדי ששיעור המצביעים יהיה מרבי.

2 הצדדים מתמכים על ההערכה כי אחוז הצבעה גבוה יקנה יתרון לליכוד, ואחוז נמוך – למערך.

במטה הבחירות של מפלגת העבודה אמרו אתמול כי מצביעי המפלגה הם ציבור ממושמע המתייצב להצבעה בקלפי בכל מזג אוויר, ואילו אוהדי הליכוד מעדיפים קודם כל את נוחותם האישית, וביום גשם יישארו בבית.

בליכוד אמרו אתמול כי אם יושגו 82 אחוזי השתתפות ביום הבחירות – יובטח נצחון הליכוד. 75 אחוז או פחות – יבטיחו נצחון למפלגת העבודה.

החזאי התורן בשרות המטאורולוגי בבית דגן, מרקו מרסל, אמר אמש ל"הארץ", "הסיכוי הוא שלא ירד גשם ביום שלישי", לאחר שסוף השבוע צפוי להיות גשום. לדברי מרסל, נראה לו כי מזג אוויר נוח יהיה מנת המתחרים בבוקר. לקראת יום שני, ולאחריו, אפשר שתהיה התבהרות.

ארונו של מיכה רייסר יוצב הבוקר ב"מצודה"

נפטר אמש לאחר שנכשלה סדרת ניתוחים שעבר עקב פציעתו בתאונה • רייסר, שהוצב במקום ה־25 ברשימת הליכוד, כיהן עשר שנים בראש אגף הארגון בחרות • נשקל ביטול עצרת בחירות בכיכר מלכי ישראל

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לעניני מפלגות

ארונו של ח"כ מיכה רייסר שנפטר אמש, יוצב הבוקר ב־10 ב"מצודת זאב" בתל־אביב, משם ב־11:30 ייצא מסע ההלויה לבית הקברות בקריית־שאול, שם קבורים הוריו. רייסר נפטר אמש זמן קצר לפני השעה 9 בערב. לפנות ערב הורע מצבו לאחר סדרת ניתוחים שעבר בעקבות פציעתו האנושה בתאונת הדרכים שלשום.

רייסר (42) שכיהן עשר שנים כראש אגף הארגון בתנועת החרות, רכש לעצמו אלפי חברים וידידים. למרות חומרת מצבו, היתה אתמול עוד תקווה כי יצליחו להתאושש אך המאמצים עלו בתוהו.

בחודשים האחרונים שימש רייסר כראש מטה הארגון במטה הבחירות בליכוד יחד עם השר יצחק מודעי. פעולותיו זכו לשבחים רבים מצדם של יו"ר המטה השר משה ארנס וראש הממשלה יצחק שמיר. בימים האחרונים היה עסוק בארגון העצרת הגדולה של הליכוד המתוכננת ליום ראשון בכיכר מלכי ישראל בתל אביב, שתהווה את סיום מערכת הבחירות של הליכוד. הוא נלחם קשות בראשי המטה שביקשו לבטל את העצרת מנימוקים תקציביים וטען כי הדבר חייב להעשות למען פעילי התנועה ועידודם לקראת יום הבחירות עצמו. ביום שישי בשבוע שעבר הצליח לשכנע את חברי המטה, בהם את השר ארנס עצמו, והוחלט על קיום העצרת. עתה שוקלים בליכוד לבטלה בגלל האבל הכבד.

ח"כ מיכה רייסר

"הליכוד איבד חבר טוב"

הליכוד פרסם אמש הודעת אבל על מותו של מיכה רייסר בה נאמר כי הליכוד אבל על מותו של רייסר. הליכוד איבד חבר טוב, איש נמרץ שוחר תרבות, אשר פעל בשורות הליכוד מנעוריו. אדם שהקדיש חייו לעבודה ציבורית למען הרעיון הלאומי, אשר לו תרם את כל מרצו וחמנו.

על מותו של רייסר, נודע לראש הממשלה יצחק שמיר במהלך דברים שנשא בעצרת בחירות בחדרה. שמיר קטע את דבריו והתייחס לפטירתו של

(סוף בעמוד 10)

המחבלים בצידון מתבצרים עקב הפצצות חיל האוויר

ראש מטה חיל האוויר: בהפצצות השתתפו טייסים צעירים שזה הנסיון המבצעי הראשון שלהם; התוצאות היו למעלה מהממוצע

צידון (ע"ר). חיילי המיליציה המוסלמית ואנשי אש"ף עסקו אתמול בביצור עמדותיהם באזור צידון. קבוצת אזרחים איישו עמדות נ"מ סביב מחנות הפליטים, לאחר התקפת חיל האוויר על משרדי המחבלים ביום רביעי.

חיילי המיליציה המוסלמית והפלשתינים מתכוננים להתקפות מצד צבא דרום לבנון, מסרו מקורות ביטחוניים.

ביום רביעי היו חילופי אש כבדים בין צד"ל לבין מחבלים פלשתינים והמיליציה המוסלמית. 4 מלוחמי המיליציה המוסלמית נהרגו ו־3 נפצעו. חייל צד"ל אחד נהרג ו־2 נפצעו, נודע ממקור פלשתיני.

באותו יום פשטו מטוסים ישראלים על מחנה הפליטים מייה מייה. בהתקפה נהרגו 15 אנשים ונפצעו 40, על־פי אותו מקור.

ביום חמישי התפרסו מחבלים פלשתינים סביב מחנות הפליטים עין אל־חילווה ומייה מייה, ש־5000 מתושביו נמלטו בעת ההתקפה הישראלית. בשני המחנות מתגוררים 80,000 פלשתינים.

מקורות צד"ל בג'זין אמרו כי הם לכדו שלושה פצועים חברים בארגון הפתח.

כ־200 מלוחמי צד"ל נתמכו בג'יפי טנקים לקו החזית בכפר פאלוס אתמול בבוקר, ותפסו גבעה אסטרטגית המשקיפה על צידון ועל מחנות הפליטים מייה־מייה ועין אל־חילווה.

טייסים צעירים השתתפו

(ע). "התקפות חיל האוויר בלבנון בתקופה שלאחר פיגוע מכונית התופת היו עם תוצאות שהן למעלה מהממוצע. השתתפו בהן טייסים צעירים שזה להם הנסיון המבצעי הראשון", אמר הערב תת־אלוף ר., ראש מטה חיל האוויר, בתוכנית הצבאית "15 קטנות" בגלי־צה"ל.

"אנחנו לא תוקפים מטרות שאין לנו ביטחון שאכן אלו מטרות של מחבלים, ומקפידים שלא לפגוע באוכלוסיה אזרחית", הטעים, בהוסיפו כי יש להניח שחיל האוויר ימשיך לפעול באופן אינטנסיבי.

"עיסקת מכירת טילי פופאיי לאמריקאים תסתיים בהפסד"

גורמים ביטחוניים: המחיר שהוצע לארה"ב לא יכסה את עלות הפיתוח

מאת ראובן פדהצור

גורמים בטחוניים מזהירים, כי עיסקת מכירת טילי ה"פופאיי" מתוצרת רפא"ל לחיל האוויר האמריקאי עלולה להסתיים בהפסד, ובכל מקרה לא תהיה כנראה רווחית. הדברים הושמעו, על רקע ההודעות של פקידים בכירים בממשל האמריקאי לפיהן גדולים מאד הסיכויים להצטיידות אמריקאית בטיל האוויר־קרקע המתקדם הזה. עוזרת שר ההגנה האמריקאי לנושאי רכש, אליאנור ספקטור, ציינה בהרצאה שנשאה בכנס לשיתוף פעולה בטחוני – תעשייתי בין ישראל לארה"ב, את ה"פופאיי" כאחת ההצלחות הגדולות של התעשיה הבטחונית הישראלית ביצוא לארה"ב.

לטענת הגורמים הביטחוניים, המחיר של טיל ה"פופאיי" שהוצע לאמריקאים לא יכסה את עלות הפיתוח והייצור שלו. על פי תחשיבים של מהנדסים ברפא"ל תגיע העלות של פיתוח וייצור כל מערכת "פופאיי" עבור רפא"ל לכ־700 אלף דולר. לאמריקאים הובטח כי החל מרכישת הטיל ה־300 בהזמנה ישלמו רק 450 אלף דולר עבור כל מערכת.

להערכתם, הנזק עלול להיות גדול יותר משום שמכירת הטיל המתקדם הזה לאמריקאים ישנה חשיפה של טכנולוגיות ותורות לחימה שפותחו בארץ ושנועדו לשמש כתפיסה בשדה הקרב העתידי. מכירת ה"פופאיי" למדינה זרה מקטינה את הסיכוי להשיג הפתעה באמצעות השימוש בו.

לטענת אותם גורמים, אם יחליטו האמריקאים לצייד את מפקדת האוויר הטקטית בטילי רפא"ל וההסכם עמם ייחתם במחירים אותם הבטיחה הנהלת רפא"ל, תיגמר העיסקה כהפסד כספי לישראל. לדבריהם, תהיה זו אחת ההחמצות העיסקיות הגדולות של התעשיה הבטחונית הישראלית בשנים האחרונות.

"בריחת ההון מישראל ב־1970–'86: 26 מיליארד ד' – 85% מחוב החוץ"

– כותב מומחה אמריקאי לבריחת הון • "התומכים הזרים של ישראל פורעים חשבונותיה בעת שהמיגזור הפרטי בה מגן על ישבנו" • "הבעיה לובשת ממדים של אמריקה הלטינית"

מאת יואב קרני
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). כלכלן אמריקאי, המתמחה בבעיות של בריחת הון, בא לכלל מסקנה, כי בין השנים 1970 ל־1986 הגיעה בריחת ההון מישראל לשיעור הקרוב ל־11 מיליארד או 30% מההלוואות שקיבלה ישראל ממקורות זרים בתקופה האמורה. על־פי חישוביו, אפשר שההון הנמלט שווה עכשיו ל־26 מיליארד דולר, כמעט 85% מכל החוב החיצוני של ישראל.

הוא גם אומר, כי בריחת ההון שווה לארבע שנים של סיוע חוץ שמקבלת ישראל, או לעשר שנים של תרומות ממקורות פרטיים.

הכלכלן, ג'יימס הנרי, מפרסם את ממצאיו בגליון הנוכחי של השבועון "ניו ריפאבליק", שיופיע בשבוע הבא. הנרי, הכותב עכשיו ספר על בעיית בריחת ההון מאמריקה הלטינית, אמר אתמול בשיחת טלפון, כי הבעיה בישראל "לובשת ממדים לטינו־אמריקאיים".

את התופעה מתאר הנרי במלים בוטות. הוא אומר, כי "אלה מאיתנו התומכים בישראל מגוהצים פורעים במעשה של דבר את חשבונותיה, בעוד שהמיגזור הפרטי בישראל עצמה מבטל השקעות, או, בלשון מגונה פחות, מגן על ישבנו".

את ממצאיו מבסס הנרי על שיקול נתונים של קרן המטבע הבינלאומית, ושל חברת הבנקאים "מורגן גארנטי טראסט" בניו־יורק; ועל שיחות פרטיות עם בנקאים אמריקאים ושוויצריים.

לדברי הנרי, ב־16 השנים האמורות קיבלה ישראל ממקורות זרים 82 מיליארד דולר, מהם 36 מיליארד דולר בהלוואות.

50 מיליארד דולר שילמה ישראל על יבוא סחורות, ובכלל זה כלי נשק וצורכי הגנה אחרים. תשעה מיליארד דולר שימשו לתשלום ריבית ודיבידנדים על השימוש בהון זר, ביחוד מבנקים פרטיים. ארבעה מיליארד דולר שימשו ליבוא נטו של מה שנקרא מבחינה "שירותים", ביחוד תחבורה ונסיעות. יתרות מטבע החוץ הוגדלו במשהו מיליארד דולר.

על פי חשבונו של הנרי, 10.5 מיליארד דולר "נעלמו". הוא אומר, כי אפשר אמנם שחלק מן הכסף נוצל לייבוא נשק, או לתשלומים חיצוניים אחרים", שלא נכללו בסטטיסטיקה הרשמית של מאזן התשלומים. אבל הוא מוסיף, כי "ראיונות עם בנקאים פרטיים בלונדון ובניו יורק מראים, כי 'חלק כבד־משקל של הכסף החסר הוא כנראה תוצאה של בריחת הון מן המיגזור הפרטי בישראל".

הנרי אומר, כי ב־1986, השנה האחרונה שעליה יש סטטיסטיקה מלאה, עזבו את ישראל 1.1 מיליארד דולר, הרבה יותר משיעור כל המענקים הפרטיים הזרים באותה השנה, שהסתכמו ב־885 מיליון דולר.

בריחת ההון ב־1986, השתוותה לכל סיוע החוץ לישראל בשנה ההיא.

ירושלים: בתוך שנה – ייצוג קבוע בבריה"מ בלי קשר לתוצאת הבחירות

סמנכ"ל משרד החוץ, אריה לוין, יעמוד בעוד כמה שבועות בראש המשלחת הקונסולרית במוסקווה • כתב הבטאון "איזבסטיה" בקהיר נשלח לישראל לסקר את הבחירות לכנסת

מאת עקיבא אלדר

בתוך שנה יהיה לישראל ייצוג דיפלומטי קבוע במוסקווה, וזאת ללא קשר לתוצאות הבחירות. כך אמר אתמול ל"הארץ" מקור מדיני בכיר בעקבות קבלת אשרת הכניסה של סמנכ"ל משרד החוץ, אריה לוין, שיעמוד בשבועות הקרובים בראש המשלחת הקונסולרית במוסקווה.

לוין נמנה עם הפקידים הבכירים ביותר במשרד החוץ ועומד בראש המכון למחקר מדיני, שהוא הזרוע המודיעינית של משרד החוץ. לוין דובר רוסית, ושירת, בין השאר, בשגרירות ישראל באיראן. תפקידו האחרון בחו"ל היה סגן ראש משלחת ישראל לאו"ם ועתה הוא מועמד לשגריר באו"ם.

מקורות מדיניים מעריכים כי הסכמתם של הסובייטים למינויו של פקיד בכיר, מהחטיבה המדינית במשרד החוץ, ומעורב בהתייעצויות מדיניות ברמה בכירה מרמזת על כוונתם להרחיב את תחום ההידברות עם המשלחת הקונסולרית גם לנושאים מדיניים.

בירושלים אין מסתירים כי המשלחת סיימה זה כבר את משימותיה בתחום הקונסולרי ורישום הרכוש הישראלי במוסקווה.

לוין יוליך את ביתן ברזיה, ויחד עמו יגיע למוסקווה יואב בראון המשרת בשגרירות בארגנטינה, כדי להחליף את דן מגידו המשרת במשלחת מאז הגיעה למוסקווה.

בראשונה מגיע לישראל עיתונאי סובייטי לצורך סיקור חדשות. כתב העתון "איזבסטיה" בקהיר, דימיטרי וליק, נשלח ארצה כדי לסקר את הבחירות לכנסת.

ח"כ אבא אבן פתח אתמול ביקור ביוגוסלביה לאחר ששלשום סיים את ביקורו בפראג, שם נועד עם יושב ראש הפרלמנט (ולא עם מנהיג צ'כוסלובקיה, כפי שפורסם אתמול בטעות) בוהוסלב קוצ'רה.

רייגן: נהרוס עד היסוד את שגרירותנו במוסקווה

ואשינגטון (ע"ר). הנשיא רייגן אמר אתמול כי יש להרוס את השגרירות האמריקאית במוסקווה עד היסוד ולבנותה מחדש, מאחר והמבנה ספוג מתקני־האזנה סובייטיים.

כאשר נשאל אם החליט להרוס את בניין השגרירות, השיב רייגן לכתבים "כן... מפני שאין דרך אחרת להיפטר ממכשירי האזנה שנבנו לתוכה". "לכן אנו עומדים להתחיל בהריסה ואנחנו נבנה שגרירות אמריקאית חדשה", אמר.

לפי הערכות בלתי־רשמיות עלות הפרוייקט תגיע ל־300 מיליון דולר.

עמוד ב1
תנני אמון בשמיר
יואל מרקוס
•
תמונות ממוסקווה
דניאל דגן

עמוד ב2
שבוע אחרון לבחירות

עמוד ב3
המזבלה של המדינה
רומן פריסטר
•
הטלפון לא מפסיק לצלצל
עוזי בנזימן

עמוד ב4
50 שנה לפוגרום
מיכאל הנדלזלץ

עמוד ב5
בללות הכל פוליטיקה
יהודה שרוני
•
ברוך שילקרוט
שיחת היום / אורית גלילי

עמוד ב7
הח"כ האתיופי הראשון
כתב זר / תום שגב

כספת
שטרסלר, שרוני, גבאור

עמוד ב10
הטלוויזיה של השבוע
הדה בושס

בגליון זה 34 עמודים ב־3 חלקים בצירוף המוסף השבועי

מזג האוויר

התחזית:
ירושלים: 22–14
תל־אביב: 26–18
חיפה: 27–18
באר־שבע: 27–16
רמת הגולן 21–13, נהריה 28–18, צפת 19–12, טבריה 29–17, נצרת 24–16, עפולה 26–15, שומרון 23–14, נמל תעופה בן גוריון 26–14, יריחו 30–17, עזה 26–18, אילת 31–18

זיהום אוויר

ריכוזי תחמוצות גפרית באוויר שנמדדו ביום 26.10

	מיקרוגרם למ"ק	שינוי מיום קודם
חיפה	342	+136
ת"א	188	-75
אשדוד	328	-31

תקן ארצי קייצי 1360 [illegible]
תקן מזהיר [illegible] 780 [illegible]

שערי הדולר

	השער	השינוי בש"ח
יציג	1.6050	-0.0060
נוסעים	1.9077	-0.0071
שחור	1.8600	-

שער הסל

יציג	1.7182	-0.0006

הלוח הארצי

חלק א 10
חלק ב 11–10
חלק ג 10–1

שוק ההון

עליות חדות

מאת יהודה שרוני

בנק ישראל ייסף את השקל לעומת הדולר בשיעור של במתינות האחרון, וזאת בעקבות החלשות הדולר בשוקי העולם. עקב כך ירד שערו של הדולר היציג אל מתחת ל־1.61 שקל. בשוק המניות נרשמו אתמול עליות שערים חדות יחסית. אפשר שבעקבות השבתת הבנקים הצפויה בשבוע הבא, תסגור גם הבורסה את שעריה. החלטה סופית על כך תתקבל היום.

...ועכשיו, מה עושים עם הכסף?

בבנק הגדול במדינה תוכל עכשיו
להגן על כספך מפני פיחות,
להרוויח יותר מהמדד או... לחכות ולהרוויח!

■ מסמון "דולר מדד" - תשואה דולרית גבוהה במיוחד והצמדה למדד בריבית משופרת.
■ "מסמון תשואה" - גם הצמדה למדד וגם הצמדה לדולר, ליין, למארק או למטבע חוץ אחר.
■ פיקדון ביניים לתקופה קצרה בריבית גבוהה של "פריים" + 4% לשנה.
★ ניתן עדיין לקבל תעודת "רב-רווח" בכל סניפי בנק הפועלים.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר
בנק הפועלים

هكذا من الاصل

سكان من الداخل

לפחות חמישה פצועים מירי חיילי צה"ל בתקריות שפרצו בקאסבה בשכם

הרוג בעזה ● מקורות ערביים: ילד בן 9 נורה בראשו ונלקח ע"י צה"ל ● 12 פצועים בשכם ● החייל שירה למוות בילד בן 5 בשכם יועמד כנראה לדין – אחרי שירה בניגוד להוראות

מאת אודי ניר ואיתן רבין

בעימותים שונים בין חיילים למפגינים בגדה המערבית נפצעו אתמול מירי חיילים לפחות חמישה תושבים פלסטיניים. מקורות ערביים דיווחו אמש על 12 פצועים, אך לצה"ל ידוע רק על חמישה, כולם בתקרית בקסבה של שכם.

עדי ראיה מסרו כי תקרית בעיר העתיקה של שכם החלה בעקבות המולה גדולה, שפרצה במרכז שכם. נהגים רבים נענו לקריאת מנהיגי ההתקוממות באיזור ובשעה שנקבעה מראש עצרו את מכוניותיהם בכבישי העיר ונטשו אותן. תושבים בשכם מסרו אמש כי הדבר יצר פקקי תנועה גדולים במרכזי העיר, וכלי רכב צבאיים רבים נלכדו בלא יכולת לנסוע. צעירים ניצלו את המהומה להשלכת אבנים, והחיילים דלקו אחריהם אל מבואות הקסבה.

תושבים שדיווחו כי ראו את המתרחש אמרו כי כאשר נראתה מכונית גרר במרכז העיר, הודרו בעלי המכוניות לפנות את מכוניותיהם מחשש שייגררו. בתקרית שהתפתחה במקום ירו החיילים בחושדים ביידוי אבנים ופצעו כמה צעירים.

תושבים בשכם מסרו כי בתקרית שהתרחשה בקסבה לפני כשעתיים נורה בראשו ילד בן 9, שנלקח מהמקום בידי חיילים. מצה"ל נמסר שלא ידוע על תקרית כזאת.

מקורות ערביים דיווחו על עוד כמה תקריות בגדה, שבהן ירו חיילים על תושבים ופגעו בהם: פצוע בבצה, שניים בכפר אידנא שליד חברון, ואחד בטולכרם. בני משפחתו של תינוק בן 4 חודשים ממחנה הפליטים טולכרם, שנפטר שלשום, אומרים כי התינוק מוסא מוחמד ג'עיים, מת עקב שאיפת גז מדמיע. לצה"ל לא ידוע על כך, ואין אפשרות לחקור את הטענות, משום שבני המשפחה כבר קברו את התינוק.

עוצר שורר עדיין במחנה הפליטים אל־עזה שליד בית־לחם, וכן בכפר ברוקין שליד ג'נין.

החייל שירה למוות בילד בן 5 בעיר שכם לפני כשבוע יועמד כנראה לדין, אחרי שנמצא בבדיקה ראשונית כי ירה בניגוד להוראות. אחד החיילים שירה פגע בשוגג בילד והרגו.

בן 16 נהרג ברצועה

אתמול נרשמו כמה הפרות סדר קשות ברצועת עזה. מקורות ערביים מסרו כי במחנה הפליטים נוסייראת נהרג צעיר בן 16, זיאד סכאר, מירי חיילי צה"ל בחזה. עוד נמסר כי 9 תושבים, מהם 5 נשים ו־2 ילדים נפצעו במהומות ברחבי רצועת עזה. מהומות היו בחאן יונס, בשאטי, בג'בליה ובעזה.

דובר צה"ל ברצועת עזה, סגן אלוף אורי שקר, אישר שיש הרוג, אך ציין כי לא ברור אם מירי כוחות צה"ל. עוד אמר שקר כי על־פי הדיווח יש פצוע אחד בלבד.

בהתייחסו לילדה בת ה־9, שהוריה טענו כי מתה כתוצאה מרימון גז שהושלך לתוך ביתם, אמר דובר צה"ל כי מבדיקה שנערכה במכון הפתולוגי עולה שהילדה נפטרה מדלקת ריאות קשה וממחלת לב. לעומת זאת, מקורות ערביים, כולל רופאים מבית החולים "נאצר", טענו אתמול כי התינוקת נפגעה מגז.

המינהל האזרחי ברצועת עזה החליט להחליף את המושלים הצבאיים בעיר עזה ובחאן יונס ולמנות מושלים בדרגת אלוף משנה.

בבית המשפט הצבאי של פיקוד הדרום הוגש כתב אישום נגד חייל צה"ל, אשר ירה ללא סמכות ופצע אזרחים. בכתב האישום נאמר כי הנאשם עלה על גג ביתו בכפר רמה, מצוייד בנשק האישי מסוג גליל, והחל לירות עשרות כדורים לכיוון בית הספר. כתוצאה מכך נפגעה אזרחית תושבת המקום, כבת 40, וילדה בת 7. משפטו ייפתח בקרוב.

הרמטכ"ל רב־אלוף דן שומרון סייר אתמול ברצועת עזה, קיבל סקירות ממפקדים בשטח וביקר ביחידת משמר הגבול במחנה הפליטים אל בורג'.

שיחת היום עם פרופ' אדם בן־טוביה

על סיום דרמת הלוויתנים באלסקה

מצפונן של ארה"ב וברה"מ ייסר אותן על הציד חסר הרסן

בן־טוביה הוא חוקר במחלקה לזואולוגיה של האוני' העברית; מתמחה בחקר לוויתנים

שלושת הלוויתנים שזהו לפני כשבוע בקרח באלסקה חולצו אתמול בשלום ויצאו לים הגדול בזכות מבצע חילוץ שארגנו ארה"ב וברית־המ"מ. מה, לדעתך, הביא להתגייסות הכלל־עולמית ולהתעניינות בעולם בלוויתנים הלכודים?

זה בהחלט אירוע מאוד חריג. עד השנים האחרונות כמעט לא הגיב העולם על הציד משולח הרסן והבלתי מבוקר של לוויתנים, שכמעט גרם להכחדתו המלאה של זן זה. כנראה שמצפונן של המעצמות האלה ייסר אותן והביאן הפעם לשתף־פעולה במבצע המצאי חסר תקדים.

הלוויתנים ידועים בחוש הניווט המעולה שלהם. כיצד קרה שהם בבלוואות נקלעים למצבים כאלה?

קורה שתנועה מהירה ואולי פתאומית של קרחונים, ובעניין של ההתחממות בחוף־הצפון זה קורה יותר ויותר, מכסה שטחי ים פתוחים נרחבים שלוויתנים משייטים בהם. לוויתן יכול לשהות מתחת למים מבלי לצוף עד חצי שעה, ובמקרים קיצוניים עד שלושת רבעי־השעה. שהיה יותר ממושכת עלולה לגרום למותו.

האם מקרה זה קשור לתופעה המכונה "התאבדות לוויתנים"?

לדעתי זה לא קשור. בכלל, עדיין לא ברור שמה שנהוג לכנות כ"התאבדות" לוויתנים, והיינו עלייתם הבלתי־מוסברת על החוף ומותם כתוצאה מכך, היא אכן התאבדות מדעת. עדיין אין לתופעה מוזרה זו הסבר חד־משמעי ומשכנע. ההערכה היא שמחלה מסתורית ויראוס פוגעים ביעילות התיפקוד של "סונאר" הלוויתנים, והיינו המנגנון בגופם שמאפשר להם לשדר ולקלוט גלי־קול מרחוקים עצמים ובכך לנווט בהצלחה במרחבי־הימים.

האם נשקפת עדיין סכנת הכחדה ללוויתנים?

עקב לחץ ציבורי כבר שהופעל בשנים האחרונות על־ידי ארגונים לשמירת טבע והגנה על בעלי־חיים, הוטלו הגבלות חמורות על ציד לוויתנים, והדבר אכן הוכיח את עצמו תיכף בעצירת התאוששות אוכלוסיית הלוויתנים בעולם. יש כשלושים מיני לוויתנים. שנים־עשר מהם היו בסכנת הכחדה. למשל, הלוויתן הכחול, הגדול בסוגי הלוויתנים ואולי בעל החיים הגדול בעולם, שמשקלו מגיע ליותר מ־130 ק"ג ואורכו ליותר משלושים מטר, נותרו ממנו בזמנו רק כאלף פרטים, והיום, עקב הוטלת ההגבלות על הציד והפיקוח הבינ"ל ההדוק, בין השאר באמצעות ועדה מיוחדת, גדלה אוכלוסיית זן זה של לוויתנים ומגיעה כיום לכמה אלפי פרטים.

לוויתנים מגיעים גם לחופי ארצנו?

יש לפחות 3–4 עדויות רשומות ומבדוקות על הופעת לוויתנים מסוג מסויים בחופי ארצנו. לוויתנים בכלל מגיעים גם לים־התיכון אם כי במובן במספר קטן יחסית, בהשוואה לתפוצתם באוקיינוסים.

מאת ירח טל

אין הבנה בין ירדן לאש"ף בנוגע לסיוע הכספי לגדה

מאת עקיבא אלדר

כופרו המדיני של "הארץ"

ירדן ואש"ף לא השיגו הבנה בנושא הסיוע הכספי לגדה המערבית ועל פי ידיעות שהגיעו לירושלים נפרדו חברי הוועדה המשותפת, שעיגנה חודשו בעקבות מפגש עקבה בין המלך חוסיין ליאסר ערפאת, מבלי שהצליחו לקבל החלטות מעשיות.

מעריכים כי כשלון המגעים בנושא הכספי אינו מותיר סיכוי רב להבנה בין ירדן ואש"ף במחלוקת סביב מידת הסוכנויות שתינתן לשטחים במסגרת הסכם הקונפדרציה.

מקורות מדיניים בירושלים מעריכים, כי ערפאת לא יסתפק עתה בשום דיבור משמעותי בנושא הסוכנויות. המלך חוסיין כבר הבהיר כי לא ירחיק מעבר להסכמה למתן סממנים שוליים של סוכנויות למדינה הפלסטינאית. נושא אחר השנוי עדיין במחלוקת, הוא מעמדו של אש"ף בוועידה הבינלאומית.

חוסיין מתווך

סופר "הארץ" לעניינים ערביים מוסר: "הבוחר הישראלי ניצב בפני שתי ברירות – האחת, לפנות לעבר השלום באמצעות הוועידה הבינ"ל וההסכמה העולמית בעניין זה, והשני לצעוד בעקשנות ובעיוורות כלפי העתיד הבינ"ל". הדברים אלה אמר אתמול המלך חוסיין בראיון לעתון "אל־חוואת" המופיע בלונדון. חוסיין קרא לכינוס הפיסגה הערבית למושבה הרגיל בחודש הבא בריאד.

העיתון הקהירי "אל־והפד" כתב אתמול כי חוסיין פועל עתה לתווך בין סוריה לבין מצרים ואש"ף, בעוד שאש"ף מתווך בין מצרים ללוב.

איליך שודרי סופר "הארץ" לעניינים מפלגות מוסר: תא"ל (מיל') ד"ר אפרים סנה, לשעבר ראש המינהל האזרחי ומפקד איזור דרום לבנון, אמר אתמול בכנס של מפלגת העבודה באיזור חיפה, כי אש"ף מגביר את נסיונות הפיגוע לקראת הבחירות בישראל, בין השאר כדי להביא לחיזוק של הליכוד ושל מפלגות הימין.

סנה, המשמש כראש מטה האישי של שמעון פרס אמר, כי אש"ף דווקא מעוניין ביותר בניצחון הליכוד בבחירות, וזאת כדי להוביל להמשך הקיפאון המדיני, מאחר ורק כך יוכל להמשיך לבלוס ולשלוט בשטח.

יו"ר מפלגת העבודה שמעון פרס שביקר אתמול בחיפה ואזור הקריות, אמר שמי שלא רוצה היום את חוסיין ומתנגד לכינוסה של ועידה בינלאומית, בסופו של דבר מפנה את הדרך ליאסר ערפאת ולאש"ף.

הרמטכ"ל: יחידת שמשון ודובדבן – דמיון מזרחי

מאת איתן רבין

"זה דמיון מזרחי פרוע. אין שום יחידה בצה"ל שהיא מעבר או מעל החוק ויש לה רשות לחסל ולהרוג מישהו" – אמר אתמול רב אלוף דן שומרון בסיור ברצועת עזה.

בהתייחסו לפירסומים של רויטר לפיה כי בעזה וביו"ש פעולות יחידות מיוחדות לחיסול מנהיגי ההתקוממות, אמר הרמטכ"ל: "פתיחה באש היא בהתאם להוראות ידועות ומוכרות לכולם, ואין שום יחידה בצה"ל שיש לה רשות לפעול אחרת".

חיילים ירו אל רכב אזרחי בגולן – שלא עצר במחסום

מאת מנחם הורוביץ

כופר "הארץ" בצפון

חיילי צה"ל פתחו אתמול אחה"צ באש אל מכונית אזרחית שלא עצרה במחסום בדרום הגולן.

מחסום של צה"ל בדרום הגולן אותת לאחת המכוניות לעצור. הנהג לא עצר, ונפתחה עליו אש. חיילי צה"ל דלקו אחר המכונית, ועצרו את הנהג. הוא סיפר כי אינו מעורב בכל אירוע עליו העיד השב"כ, והסיבה שלא עצר במחסום היא בגלל שלא שם לב שהחיילים אותתו לו לעצור.

"אני מצטער על הפיגוע" – אמר אביו של המתאבד לנציג צה"ל בלבנון

מאת מנחם הורוביץ

כופר "הארץ" בצפון

מפקד יחידת הקישור של צה"ל בדרום לבנון, תת־אלוף זאב זכרין, נפגש אתמול בדרום לבנון עם אביו של המתאבד שפוצץ עצמו במכונית התופת סמוך לגדר הטובה במטולה.

האב ובני משפחתו מתגוררים באזור הביטחון, ואילו הבן המתאבד התגורר בביירות וחזר למטרת הפיגוע לרצועת הביטחון. האב הביע צער בפני תת־אלוף זכרין על מעשה בנו. הוא קרא לאנשי רצועת הביטחון לשתף פעולה עם ישראל וצד"ל. מפקד יק"ל נפגש אתמול עם נכבדים שיעים, הדן איתם בהסדרי הביטחון החדשים ברצועת הביטחון.

נגיב מחפוז לפלשתינאים: המשיכו במאבק

מאת יורם המזרחי

שליח "הארץ" במצרים

קהיר (מיוחד ל"הארץ"). חתן פרס נובל לספרות, הסופר המצרי נגיב מחפוז, אמר אתמול בראיון מיוחד ל"הארץ", כי "יש לעשות הכל כדי לשמור ולטפח את השלום". בהתייחסו ישירות לאינתיפאדה אמר הסופר המצרי: "אני אומר לפלשתינאים: המשיכו את המאבק שלכם עד להשגת שלום צודק ולישראלים אני אומר: אל תשכחו את עקרונות המוסר העתיק והנעלה שלכם".

נגיב מחפוז אמר, כי התרגש למקרא הברכות ששלח אליו סגן ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס והגדיר את הניסוחים של שמעון פרס "יצירה ספרותית". מחפוז אמר עוד, כי הוא התרשם עמוקות מעבודתו של הסופר הישראלי א.ב. יהושע "שאת ספריו המלצתי לחברי".

מחפוז אמר שאת נאומו יישא שגריר מצרים בשוודיה. משרדו של הסופר בבניין היומון הקהירי "אל אהרם" הומה מבקרים מכל העולם, עיתונאים ואנשים המבקשים לראיין אותו.

אמש בטלוויזיה / הדה בושס

דו־שיח של חרשים

יש לי הרושם, שהם לא רק מעייפים את קול הזולת, אלא גם את עצמם. ואפילו ההשמצות כבר נגמרו להם, והם חוזרים על עצמם לעייפה. אלא שתמיד יש עוד תקווה ממקור בלתי צפוי, ולפתע רצ מוכיחה מקוריות בתקופתה על יצחק רבין.

אל הפרופסורים של רצ מאתמול הצטרף אמנון רובינשטיין – והוא אמין בעיני. הוא מבטיח שהנשיא יטיל את הרכבת הממשלה על ראש הגוש הגדול ביותר, אך מזהיר מפני ממשלה ללא "שינוי" וללא הגנה על המשק החופשי.

בתנועת שינוי פנים חדשות – משה עמירב, זה מהליכוד, והוא גם מכיר את "אוהבי השלום" האלה מבפנים, ומתברך שהרים ידיים.

גאולה כהן, בתחזית נדירה, מצטרפת לרצ ולשינוי, ופונה מצידה למתלבטים בין הליכוד והתחיה – ממש בתוך מיטתו. אל מול גאולה כהן מתייצב צחי הנגבי, המתגורר כבצעיר שאיכפת לו ומבטיח שהוא אוהב את אמא שלו (גאולה כהן), "אבל זה לא סיפור אהבה אלא סיפור הרכבה" – ואכן נשב בנקודה בה התולנו.

המערך והליכוד מנהלים דו־שיח של חרשים. הליכוד תוקף את כלכלת המשק ההסתדרותי, ויש לו כר נרחב לתגוב. הוא מביא כיועץ את זלמן שובל. הלה מסביר מה "אנחנו" נעשה. השאלה המתבקשת מי זה אנחנו. הוא ריבאל הדרוביץ, ומה על בני הדרוביץ שלא ניהלו עסק לפי צרכים פוליטיים, אלא דווקא צרכים מאוד אישיים, ומי יחזיר את ההונות שלהם – האם לא אנחנו כולנו?

המערך חוזר שוב ושוב לעיתונות המפורסם כאילו היה זה תזכיר הישגיו של פרס. הולכ פראיינית את ביתו על משמעות המהפך במערך, והוא מבטיח לה שיטת בחירות איזורית מייצגת. אני רק מקווה שהוא תורך הבינו. גם נבון הוצא מן הגנזים, והוא פונה לגימלאים, ומציע להם כמון אבו־רפסוקתי לא לחזור רק על הגימלה. קל לו לדבר כאשר מעלים את משכורתם של שרים וחברי־כים בעשרות אחוזים, ויורקים בפרצופם של אחרים והגימלאים זוכים בגימלת רעב.

בשיטות הצפויות – שידורים חוזרים. רק המרצע התחיל להדיף המילה השחורונה להבחנות של רצ: "למה אולמרט לא משלם ריבית והוקלאים משלמים ריביות? אצל הוקלאים זה נגמר כבר".

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

מסביב לעגנון

שלמה ניצן מספר עגנון. עיצוב במה: משה שטרנפלד. תאורה: בן ציון מוניץ.

זה לא בדיוק תיאטרון, אם כי, כמובן, זה כל מה שנותן בתיאטרון. שלמה ניצן עומד לבד על הבמה, באישיותו הטלוויזיונית הפופולרית (בצבע), וגם תבשם מעגנון. הוא נהנה מזה, ונראה בעליל שגם הקהל שלו נהנה. "סטנד־אפ קומדי" מסביב לעגנון. כמעט כל "מספר" זוכה למחיאות כפיים. ספק אם עגנון, שידע להעריך את עצמו, שער שיהיה לערב בידור, ובידור כאן איננה מלת גנאי. להיפך.

אלה הם סיפורים קטנים של ועל עגנון, בהם דומה שה"על" גובר על ה"של". שינוי בתאורה מדגיש מתי זו ה"ספרות" של עגנון ומתי ניצן מגלם בחן הרגיל שלו, משהו על האיש האופייני דרך נאומיו ואנקדוטות עליו. לפעמים הוא נוטה למשחקיות (כמו בסיפור על "ר' גרונם יקום פורקן"), אך בדרך כלל שומר על דרך הביניים המרתקת של ניצן המספר־מתפלפל.

והוא אכן מספר בחסד, הנהנה מאוד לא כל כך מן השפה והספרות של עגנון, כמו מן האווירה של אישיותו, שהיא גם חלק מסגנונו כסופר. הבורית עדך עצמית ואהבה עצמית אדירה (עם מידה לא מעטה של אירוניה עצמית), בולטים מכל רגע.

קטעי הסיפורים הכלולים בערב, עד כמה שהם חביבים, לא בהכרח מצדיקים את תחושת הערך העצמית הזו. אחרי 70 דקות של עגנון בסגנון ניצן, שנשמע בהולס כמו הסגנון היחיד האפשרי, יש תאבון לחזור לסיפורים, שאלמלא הם ספק אם היה האיש עגנון, המאוהב כל כך בעצמו, ראוי לתשומת הלב.

ראיתי שמעתי

יותר מ־200 כתבים זרים הגיעו ארצה לסיקור מערכת הבחירות במטות המערך והליכוד. מספר המקומות שמקצות המפלגות לעיתונאים בליל הבחירות הינו מוגבל, והכתבים מסתערים דווקא על שני המרכזים העיקריים, כדי לשהות במחיצתם עם היוודע התוצאות.

בין העיתונאים האורחים גם צוות חדשות המרץ של הטלוויזיה ההונגרית ועיתונאים מדרום קוריאה, מטורקיה, מיפאן, מיוגוסלביה וממצרים.

חיילי גולני המשרתים באזור הביטחון הופתעו שלשום כאשר בשעות הערב הגיע אליהם אלוף פיקוד הצפון, האלוף יוסי פלד, והודיע להם כי בכוונתו לשהות איתם במשך כל הלילה.

האלוף פלד ערך עם חיילי גולני סיורי ביטחון שוטף ברצועת הביטחון, ואף הרבה לשוחח עימם על החשיבות של הימצאותם של חיילי צה"ל באזור, בשמירה על הביטחון השוטף.

האלוף הוסיף, כי בנוסף לשמירה המודגשת במושב מרגליות בגבול הצפון, יעשה במשך לילה שלם עם חיילי צה"ל פעם בכמה שבועות באזור הביטחון.

מנחם הורוביץ

ג'ון לי, שר התיירות של בריטניה, הגיע אמש לישראל לביקור רשמי כדי להשתתף בכנס ארגון סוכני הנסיעות והתיירות של בריטניה אבט"א, בירושלים.

היום יגיעו מלונדון בטיסה מיוחדת של "אל על" 224 סוכני נסיעות ותיירות, מתוך 1,600 הדוברים מבריטניה, אשר ישתתפו בכנס ארגון הגג שלהם.

השר האורח יופיע עם עמיתו, אברהם שריר, במסיבת עיתונאים במלון "המלך דוד" בבירה. נשיא המדינה, חיים הרצוג, יפתח את הכנס ביום שני הקרוב בברכת השולחן בירושלים.

בין המברכים באירוע הפתיחה, שגריר בריטניה בישראל, מארק אליוט וראש עיריית ירושלים, טדי קולק.

זוהר בלומנקרנץ

הקדשת "יער" לזכרו של הסופר היהודי־איטלקי פרימו לוי, תתקיים ביום שני ביער יתיר.

בטקס, שייערך על ידי הקרן הקיימת לישראל, ישתתפו משפחתו של הסופר בארץ, דובר הקק"ל, יעקב בר־ימור, נציג של ארגון עולי איטליה בישראל, נציג של אירגון דוגמה אלגוריה ועוד. אורחי הכבוד יהיו שגריר איטליה והנספח התרבותי שלה. שניים מספריו של לוי ראו אור בשנה האחרונה בהוצאת סימן קריאה/הקיבוץ המאוחד, ובימים אלה יוצא לאור ספרו "הזהו אדם" בהוצאת עם עובד/אופקים. דודו של הסופר, גד פורית, המתגורר כיום בחיפה, מספר כיצד חזר לוי רזה וכחוש ממחנה אושוויץ ולא הפסיק לדבר ולספר. בספר מגולל לוי את סיפור המחנה, שאליו נשלח על־ידי הנאצים שלוש שנים לאחר שסיים את לימודי הכימיה שלו.

מסמך נדיר, הכולל תיאור הליכים משפטיים נגד מורדי הספינה "באונטי", נמכר ב־27 אלף דולר במכירה פומבית של כריסטי. רק עותקים מעטים שרדו מהספר בן 200 העמודים, כיוון שהעותקים הודפסו רק למען האנשים שהיו מעורבים בפרשה ולפקידי ממשלה. העותק היחיד בספריה הושמד בעת הפצצת לונדון במלחמת העולם השנייה. הספר כולל דיווח של אדוארד כריסטיאן על הסיבות והאירועים שהובילו לפרשה הידועה כ"המרד על הבאונטי" באוקיינוס השקט בשנת 1789. הוא נכתב ככתב הגנה על אחיו, פלטשר כריסטיאן, שהנהיג את המרד נגד ויליאם בליי, מפקד הספינה. מבין 10 המורדים שהועמדו לדין בפורטסמות' ב־1792 ניתלו שלושה. האחרים נמלטו.

אי־פי, לונדון

בעריכת עדית רוזנבלום

יכי

מאיר ויזנר

בן סר

יפים הם האנשים שבחייהם האומץ הוא מנת חלקם

אורי ליפשיץ

גלריה

גורדון

ת"א

בקרוב:

התחזית של

אל על

	ממוצ' מינימום	ממוצ' מכס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	7	13	גשם קל	11	18
אתונה	8	14	גשם קל	7	12
בוקרשט	3	7	בהיר	–	–
בריסל	8	15	מ.חלקית	10	18
וינה	3	11	בהיר	2	8
ורשה	8	14	גשם קל	9	4
ז'נבה	8	19	מ.חלקית	8	15
לונדון	10	16	מעונן	16	17
ליסבון	15	22	מ.חלקית	16	22
מדריד	9	20	מ.חלקית	8	25
ניו־יורק	4	10	מ.חלקית	5	12
פאריס	7	17	מ.חלקית	12	18
פרנקפורט	8	14	מ.חלקית	4	14
ציריך	8	15	מ.חלקית	–	–
קהיר	17	28	מ.חלקית	17	27
קופנהאגן	5	11	גשם	6	6
רומא	9	20	מ.חלקית	9	23

ELAL אל על

בס"ד

יש לנו אמון במפד"ל!

המפד"ל מייצגת את הציונות הדתית. היא שעשתה, עושה, ותעשה למען הצירוף הייחודי של תורה ומדינה, יהדות וציונות. אנו קוראים לציבור הדתי־לאומי להתלכד, ללכת איתנו ולתמוך במפד"ל. האחדות היא כוח!

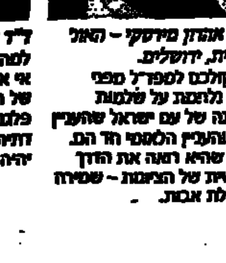

פרופ' אברהם מייסקי – האוני' העברית, ירושלים. שאני קולכם למפד"ל מפני שהיא מלכדת על שלמות האמונה של עם ישראל שהענין הדתי והענין הלאומי חד הם. ומפני שהיא רואה את הדרך המעשית של הציונות – שמירה על מולדת אבות.

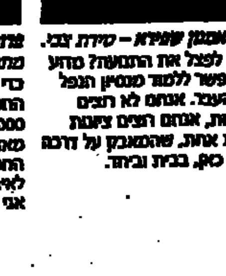

ד"ר אמנון שפירא – קיבוץ שדה צבי. למה לפצל את התנועה? מדוע אי אפשר ללמוד מנסיון הנפל של העבר. אנחנו לא רוצים פלגנות, אנחנו רוצים ציונות דתית אחת, שהמאבק על דרכה יהיה כאן, בבית וביחד.

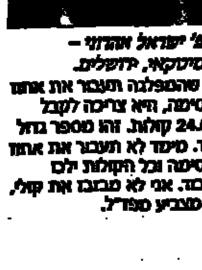

פרופ' ישראל אהרוני – מתמטיקאי, ירושלים. כדי שהמפלגה תעבור את אחוז החסימה, היא צריכה לקבל 24.000 קולות. זהו מספר גדול מאד. מיכן לא תעבור את אחוז החסימה וכל הקולות ילכו לאיבוד. אני לא מבזבז את קולי, אני מצביע מפד"ל.

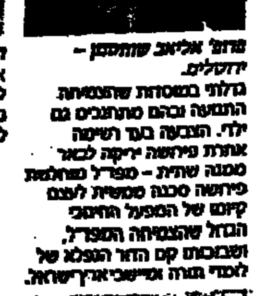

פרופ' אליאב שוחטמן – ירושלים. גדלתי במוסדות שהצמיחה התנועה ובהם מתחנכים גם ילדי. הצבעה בעד רשימה אחרת פירושה ריקה לבאר ממנה שתית – מפד"ל מחולשת פירושה סכנה ממשית לעצם קיומו של המפעל החינוכי הגדול שהצמיחה המפד"ל, ושבזכותו קם הדור הנפלא של לומדי תורה ומיישבי ארץ־ישראל.

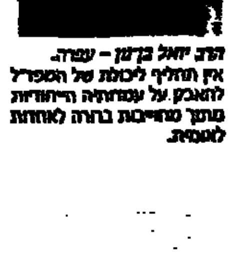

הרב יואל בן־נון – עפרה. אין תחליף ליכולת של המפד"ל להאבק על עמדותיה היהודיות מתוך מחוייבות ברורה לאחדות לאומית.

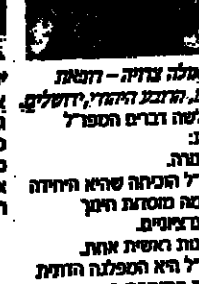

ד"ר משה צבירה – הישיבה, הרובע היהודי, ירושלים. על שלשה דברים המפד"ל עומדת: על התורה. המפד"ל הוכיחה שהיא היחידה שהקימה מוסדות חינוך תורניים־ציוניים. על רבנות ראשית אחת. המפד"ל היא המפלגה הדתית היחידה התומכת בקיומה וחיזוקה של רבנות ראשית אחת לכל חלקי עם ישראל. על נאמנות לארץ־ישראל. כהוכחה הסכר יש במפד"ל סבירות גדולה מאוד שהיא לא תשתתף במסירת אף חלק משטחי ארץ־ישראל.

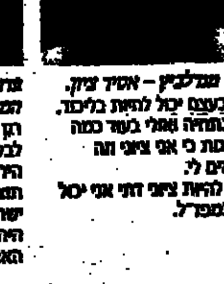

יוסף ממלביץ – אסיר ציון. אני בעצם יכול להיות בליכוד. גם בתחיה ואולי בעוד כמה מפלגות כי אני ציוני וזה פותחים לי. אבל להיות ציוני דתי אני יכול רק במפד"ל.

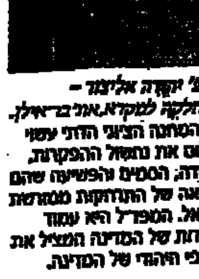

פרופ' יהודה אליצור – המחלקה למקרא, אונ' בר־אילן. רק המחנה הציוני הדתי עשוי לבלום את נחשול ההפקרות. הירידה, הסמים והפשיעה שהם תוצאה של התרוקנות מסורת ישראל. המפד"ל היא עמוד היהדות של המדינה המציל את האופי היהודי של המדינה.

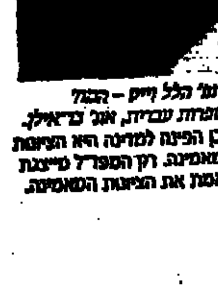

פרופ' הלל וייס – המגמה לספרות עברית, אונ' בר־אילן. אבן הפינה למדינה היא הציונות המאמינה. רק המפד"ל מייצגת באמת את הציונות המאמינה.

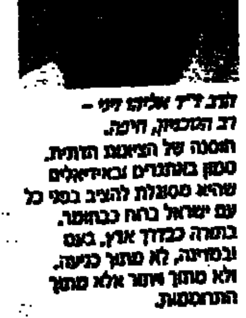

הרב ד"ר אליהו זיני – רב הטכניון, חיפה. הוסנה של הציונות הדתית, ספון באתגרים ובאידיאלים, שהיא מסוגלת להציב בפני כל עם ישראל ברוח כבתאור. בתורה כבמדינה, בארץ, בעם ובמוסדה, לא מתוך כפייה. ולא מתוך איסור אלא מתוך התרוממות.

צריך אמונה במדינה.

הצבע ב

מפד"ל

התנועה הדתית לאומית

בצער רב וביגון קודר אנו נפרדים מיקירנו

ח"כ מיכה רייסר

שהלך מאתנו לפתע

ארונו יוצב הבוקר יום שישי י"ז בחשון תשמ"ט 28.10.88 בשעה 10.00

ברחבת בית ז'בוטינסקי רחוב המלך ג'ורג' 38 תל־אביב.

חבריו ומוקיריו זכרו יעברו על פני הארון

ההלוויה תצא בשעה 11.30 לבית העלמין בקרית שאול

יושבים שבעה בבית המנוח רח' אהרון קרון 21 ראשון לציון

המשפחה

המומים וכואבים על מות חברנו היקר באדם

מיכה

פרידה ודוד אפל

חריש: נשקול חקיקה שתאסור קיומם של ארגונים גזעניים

– בעקבות פסילת "כך" בבחירות • "כך": זה אינטרס פוליטי בליכוד

מאת גדעון אלון
כתב "הארץ"

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש גילה אתמול, כי משרד המשפטים אינו מסתפק בפסק הדין של בית המשפט העליון לפסול את השתתפותה של תנועת כך בבחירות לכנסת, אלא הוא שוקל יוזמת חקיקה שתאסור את עצם קיומו של ארגון גזעני, תקבע את החברות בו כעבירה פלילית ותתן אמצעים חוקיים נגד פעולתו של הארגון, כגון הפקעת רכושו.

חריש דיבר בכנס של יועצים משפטיים במשרדי הממשלה, בכנסת ובגופים הציבוריים שהתקיים אתמול בנווה אילן.

בית המשפט העליון קבע בפסק הדין בעניין כך, כי "הגבלות על החירויות הזכות להיבחר בכלל זה, מחייבות חקיקה ישירה ומפורשת אשר תתווה תחומים ברורים ולא תותיר את העניין לשיקול-דעת בלתי מוגבל של רשות מינהלית זו או אחרת".

חריש עמד בכנס על פרי החקיקה בסיום כהונת הכנסת ה-11. והתעכב במיוחד על התיקון החשוב לחוק הסדרת הדיונים (הוראות חירום) שלראשונה תחם כללים לעיסוקם של השרים מחוץ לתפקידם הציבורי.

(ע.) "יש לבדוק את עניין הכוונה להוציא את תנועת כך אל מחוץ לחוק, מבחינת הנזק והתועלת שבפעילות גלויה או סמויה של תנועה זו" – אמר אתמול ראש הממשלה יצחק שמיר במסיבת עיתונאים במלון "נוף" בחיפה.

נדב שרגאי, כתב "הארץ", מוסר כי דובר "כך" אמר אתמול כי היוזמה האנטי-דמוקרטית של משרד המשפטים, שבראשה עומד איש ליכוד, מראה לאיזה שפל מדרגה הידרדרה מפלגה זו, והכל – בשל אינטרסים פוליטיים צרים.

היום תערוך מזכירות "כך" בהפגנת הפעילים נגד הליכוד, "בגין הליכוד הפוליטי שהוא עורכת נגד הרב כהנא ו"כך"".

נתניהו השתמש בביטויי בוש בטלוויזיה בארה"ב

אברהם בורג: "לא להאמין לבני 50 ומעלה"

מאת זאב קרני שליח "הארץ" בארה"ב

וושינגטון (מיוחד ל"הארץ"). לצעירי הפוליטיקה הישראלית היתה אתמול ערבה בשידורי הבוקר, בכלי התקשורת האלקטרוניים של ארה"ב.

שני משדרים מרכזיים בטלוויזיה וברדיו התפנו לשעה קלה מענייני הבחירות של ארה"ב. בנימין נתניהו ויוסי ביילין היו אורחי "בוקר טוב אמריקה", ברשת הטלוויזיה "איי-בי-סי"; ובנימין בגין ואברהם בורג ראיינו במהדורות הבוקר, תוכנית החדשות רבת היוקרה של רשת הרדיו הציבורית, "אן-פי-אר".

ההבדל היחיד בין נתניהו ובין פוליטיקאים אמריקאיים היה, שהוא דיבר מאולפן בירושלים. השגריר לשעבר באו"ם הפגין את הליטוש ואת הביטחון, שהפכו אותו אליל לדיפלומט הכי המראיין ביותר בתולדות הטלוויזיה האמריקאית. הוא אפילו השתמש בעגה פוליטית, הנשמעת בימים האלה בארה"ב.

פעם אחת, במעט בקריצה, דיבר נתניהו על "שלום באמצעות עוצמה", אחת הסיסמאות החביבות ביותר על ג'ורג' בוש. "לא הייתי רוצה להשתמש בסיסמה הזו", אמר, "אבל היא כל־כך טובה".

פעם שניה העתיק נתניהו להקשר תל־אביבי את קריאות הקרב המרכזיות, הידועות כל־כך, של הימין האמריקאי. לעומת יוסי ביילין, שדיבר אך ורק על מדיניות חוץ, תיאר נתניהו את "ההבדל עם המפלגה השניה" במדיניות הכלכלה. "הליכוד", הוא אמר, "מאמין בכלכלת שוק חופשי", וב"התערבות ממשלתית מינימאלית".

מגיש תוכנית הטלוויזיה הצטרף בשמחה אל מישחקו של נתניהו, ושאל אותו אם גם הליכוד, כמו ג'ורג' בוש, מכריז, "קיראו בבקשה את השפתיים שלנו", כאשר הוא מודיע על סירוב לויתורים טריטוריאליים. נתניהו התחמק בהצלחה דיפלומטית.

אברהם בורג הוצג בשידור הרדיו כ"פוליטיקאי הצעיר הבולט ביותר במפלגת העבודה", הגדרה שיוסי ביילין אולי היה מסתייג ממנה. בורג, במבטא קולח, עשה פאראפראזה על סיסמה ידועה משנות ה-60 באמריקה, "אל תאמינו לבני 50 ומעלה". הוא הביע ביטחון, כי "ביבי לא יגיב כמו מישה ארנס", אם יהיו נתונים ויתורים טריטוריאליים תמורת שלום.

בנימין בגין, באנגלית אמריקאית שכמעט לא נפלה מזו של נתניהו, התברר בגילוי לב על יתרונות שם המשפחה שלו.

פעילה ב"רצ": תלמידי ישיבה איימו עליי

מאת נורית אמיתי

פעילת רצ מירושלים שתלמידי ישיבה איימו עליה שלשום בלילה, התלוננה על המקרה במשטרה. שלשום לאחר חצות שבה הדיה אברמוביץ לביתה ברכבה שנשא מדבקות עליהן התעמולה סיסמת "רצ".

אברמוביץ מתגוררת בשכונת יד ושלמה מול ישיבה חרדית גדולה. תלמידים מהישיבה יצאו לעברה והתגודדו סביבה ואיימו שיציתו רכבה.

צו מניעה נגד "מולדת" בשל הדבקת "ט" על מודעת "צומת"

מאת עמוס [illegible]

צו מניעה נגד אנשי רשימת "מולדת" (של גנדי), לבקשת סיעת "צומת" (של רפול), הוציא אתמול יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, השופט אליעזר גולדברג.

טענת "צומת" היתה שאנשי "מולדת" נוהגים להדביק את האות "ט", שהוא הכינוי שלהם, על מודעות ועל תמונות של רפול. נציג מולדת אמר, שאין הוא יודע מי עושה זאת, ובכל מקרה אין זו הוראה שבאה ממטה הרשימה. הוא לא התנגד להוצאת הצו, והוסיף כי את המעשה, להבא, לפי בידיה חמורה יותר אם יישנה.

שמיר בחיפה: את האינתיפאדה יש לחסל בכוח וללא היסוסים

"מדוע פרס מבקש צ'אנס להביא שלום? – הרי לא מדובר בטוטו"

(ע.) "האינתיפאדה היא נסיון אלים לחסל את מדינת ישראל – ויש לחסל אותה בכוח, ללא היסוס, בתקיפות ובהחלטיות". כך אמר אתמול ראש הממשלה יצחק שמיר באסיפת בחירות של הליכוד ברחבת בית הקרנות במרכז שכונת הדר הכרמל בחיפה.

ראש הממשלה קרא לערבים ביהודה, שומרון וחבל עזה לנטוש את הדרך הנואלת הזו של האינתיפאדה ההזויה, כי אם לא יעשו כן "גורלכם יהיה מר".

שמיר אמר, כי לאחר שהסדר יחזור על כנו ביהודה שומרון וחבל עזה, יש בדעתו לנהל מו"מ עפ"י הסכמי קמפ-דייוויד עם הערבים, כדי להגיע ולהשיג שלום של ביטחון.

ראש הממשלה תקף בחריפות את פנייתו של שמעון פרס, המבקש "צ'אנס" ומבטיח להביא את השלום הנכסף. יצחק שמיר אמר, כי תמוהה בעיניו בקשת הצ'אנס, מאחר ולא מדובר במקרה זה בהימורים של מפעל הפיס, או הטוטו.

ראש הממשלה אמר, כי בחירות אלה הן גורליות. לא רק להמשך כינון ממשלה בישראל בארבע השנים הקרובות, אלא יקבעו את גורל העם בארץ בכלל. שמיר האשים את המערך, ופרס בראשו, בשבירת האחדות הלאומית ואמר, כי שר החוץ הלך מאחורי הגב למובראק וחוסיין, והציע לערבים את ועידה הבינלאומית, שמשמעותה נסיגת ישראל לקווי 67', כששלב ראשון תקום מדינה פלסטינאית, בראשות ארגוני המרצחים וערפאת בראשם.

פרס: ברור שסרבנות הליכוד הנחיתה מכה על ענף התיירות

מאת זהר בלומנקרנץ

הטלת האשמה ישירה על הליכוד להתקוממות בשטחים, אשר הביאה לפגיעה בתנועת התיירות לישראל, וביקורת אישית חריפה נגד שר התיירות, אברהם שריר – כלולים באגרת אישית בחתימת שמעון פרס, שהחלה להפיץ מפלגת העבודה בין עובדי תעשיית התיירות בישראל.

באגרת האישית "לאנשי התיירות היקרים" כותב פרס: "אין לי ספק שסרבנות הליכוד לתהליך מדיני, שבעקבותיה באה ההתקוממות בשטחים, והזלזול שהפגין שר התיירות בהערכותיו את מצב התיירות בענף – הביאו לירידה בהכנסות מתיירות, ומכאן למכה הקשה שניחתה על ענף התיירות ומפעלי תיירות רבים – כמו גם לסיכון במקום עבודתך ובמקומות עבודתם של רבים אחרים".

יו"ר מפלגת העבודה והמועמד המערך לראשות הממשלה בבחירות הקרובות ציין בפנייתו לעובדי ענף התיירות, כי אין בכוונתו להבטיח את הבלתי אפשרי.

"נראה את משרד התיירות כמשרד כלכלי מרכזי", כותב פרס, "נפעל להאדרת פעולותיהם של גורמי התיירות הציבוריים השונים ונעשה מאמץ מיוחד לקידום התיירות באמצעי הסברה יעיל וייחודי בחו"ל. נתבע מהעם היהודי לעלות לרגל לישראל".

בליכוד ובמערך מרוצים: אנשי מטות ההסברה עשו עבודה טובה

ויצמן: המסר שלנו הובהר • ארנס: עשינו את כל מה שאפשר וצריך

מאת אילן שחורי
כתב "הארץ" לענייני מפלגות

ראש מטה הבחירות במערך, השר עזר ויצמן, אמר אתמול ל"הארץ" לקראת סיום מערכת הבחירות, כי מפלגת העבודה מוכנה היטב לקראת שעת ההכרעה ביום שלישי הבא, ופעילות המטה בראשותו היתה יעילה ומוצלחת.

ראש מטה הבחירות בליכוד, השר משה ארנס, אמר ל"הארץ", כי הליכוד עשה בחודשים האחרונים כל אשר אפשר וצריך כדי לזכות בבחירות, וכי מערכת הבחירות של הליכוד היתה הפעם הגדולה והמקיפה מאי פעם.

לדברי ויצמן מפלגת העבודה הוכיחה כיום רוח קרב, באמיד קיימת הרגשת הנצחון, ויש הערכה כי הציבור השכיל להבין את המסר הפוליטי של המפלגה.

"הצלחנו לדעתי להפוך את המאבק הפוליטי בין שתי המפלגות לקרב של פרס בשמיר, מי משניהם מסוגל להיות מנהיג וראש ממשלה יותר טוב. בנושא זה זכינו לנצחון אדיר. אני בטוח שהציבור כיום מבין את היתרונות של פרס ואת התוצאות נראה ודאי ביום שלישי הבא בקלפי", אמר ויצמן.

ויצמן כינס אתמול את מטה הבחירות במערך לדיון מסכם לקראת הבחירות, ובמסגרתו שמע דיווחים על הפעילות בימים האחרונים של מטה האירגון וההסברה. "עשינו הערכת מצב גם לגבי האפקטיביות של התעמולה שלנו בחודשים האחרונים והתברר לנו כי כמעט ולא טעינו", אמר ויצמן.

השר ארנס אמר אתמול, כי הליכוד עשה במערכת הבחירות הנוכחית את המאמץ האירגוני וההסברתי הגדול ביותר שנעשה עד כה. "עשינו כל מה שאפשר וצריך כדי להביא את הנצחון. היתה זו מערכת הבחירות הראשונה שהצלחנו לנהל ללא גרעון. אנשי האירגון וההסברה עשו עבודה מצויינת. אין לנו ספק שתשדירי הליכוד היו טובים פי כמה מתשדירי מפלגת העבודה והדיווחים בתקשורת אכן העידו על כך", אמר ארנס.

המפד"ל תתבע לדין שבועון חרדי שהשמיט תמונות נשים ממודעת בחירות

מאת גדעון אלון

המפד"ל עומדת להגיש תביעה משפטית על סך מיליון שקל נגד השבועון החרדי "ערב שבת", על פירסום משובש של מודעת בחירות מטעמה היום בעיתון, תוך השמטת תמונותיהן של שבע נשים שהופיעו במודעת התמיכה במפד"ל.

המנכ"ל המדיני של המפד"ל, שאול יהלום, אמר אמש כי הוא רואה את המעשה בחומרה רבה, משום שהדבר נוגד את תפיסת עולמה של המפד"ל הרואה בשילוב נשים בכל תחומי החיים ערך חשוב.

לדבריו הנזק שנגרם מפירסום זה גדול פי כמה מהתועלת, משום שיש בו סילוף עמדותיה ועקרונותיה של המפד"ל.

השבועון החרדי עומד להודיע היום על הפסקת הופעתו.

מימ"ד מוחה: המפד"ל מנצלת את בני־עקיבא לצרכי הבחירות

מאת גדעון אלון

חברת נשיאות תנועת מימ"ד, משה אילן, הביעה אתמול תרעומת וזעם מן השימוש שעושה המפד"ל בתנועת הנוער בני עקיבא במסגרת תעמולת הבחירות שלה.

במכתב ששיגרה אל מנכ"ל המפד"ל הרב יצחק לוי ציינה הגב' אילן כי היא מתכוונת להתלונן על ראשי בני עקיבא בלחצם של ראשי המפד"ל להקדים למחר את קיום אירועי "שבת הארגון" – אירוע שנתי מסורתי שמקיימת תנועת בני עקיבא הכולל מפקדים וכנסים ארציים, שעמד להתקיים בעוד שבועות ספורים.

אילן הרגישה כי היא מוחה על ניצול חניכי תנועת בני עקיבא לתעמולת המפד"ל. לדבריה, החלטה זו עלולה לעורר מריבות בנושאים פוליטיים בין חניכי תנועת הנוער.

בתגובה אישר דובר המפד"ל כי הוחלט להקדים את אירועי "שבת הארגון" למחר. לדבריו בני עקיבא היא תנועת הנוער של המפד"ל. "אנו רואים בבני עקיבא כל השנים ורואים בה את דור ההמשך של המפד"ל". הוא הוסיף כי הקדמת האירועים למחר נועדה להגביר את הקשר בין תנועת הנוער ותנועת האם.

מועמד המתקדמת שוחרר מחצי שנה מעצר מינהלי

הוצב ברשימה כהזדהות

מאת כתבת "הארץ"

תאמן ג'אבר, מועמד מספר 7 של הרשימה המתקדמת לכנסת, שוחרר שלשום מתקופת מעצר מינהלי בת שישה חודשים בכלא [illegible]. ג'אבר, יליד [illegible], משמש מזכיר תנועת "אל־אנצאר" המקומית, שפרשה ב-1984 מתנועת "בני־הכפר". הוא נעצר באפריל 88 על־פי צו של אלוף פיקוד המרכז, בהיותו "סיכון לביטחון המדינה". חודשים ספורים לפני כן נעצר, נחקר ושוחרר בערבות על רקע השתתפותו בכנס של ארגונים המשתייכים לאש"ף, שנערך באיטליה.

הרשימה המתקדמת, שניהלה מאבק לשחרורו של ג'אבר, הציבה אותו לאות הזדהות במקום השביעי ברשימתה. את הסכמתו להיות מועמד לכנסת מטעם המפלגה שלח בכתב מתוך בית הסוהר. היום מתכוון ג'אבר לנאום בעצרת של ה"מתקדמת" שתיערך באום אל־פאחם.

בליכוד מתכננים פגיעה אישית בפרס – בתעמולה

מאת אילן שחורי כתב "הארץ" לענייני מפלגות

ראש מטה ההסברה בליכוד, סגן השר רוני מילוא, האשים אתמול את מפלגת העבודה באיבוד עשתונות, הפרת כללי המשחק הפוליטי והורדת תעמולת הבחירות לרמה אישית בלתי מקובלת.

מילוא התייחס לתשדיר התעמולה של המערך שלשום בטלוויזיה שבו הראו קטעים מעדות תנועת החרות בהם הפכו בדיונים את דוכן הנואמים.

במערך הבליטו את דברי ראשי התנועה אחד על השני בעקבות האירועים הללו. במטה הבחירות בליכוד החליטו אתמול לשנות את קו ההסברה בעקבות תשדיר זה של המערך ולמקד את ההתקפה על שמעון פרס. כבר לקראת שידורי הטלוויזיה אמש הוכן התשדיר הקיצוני הראשון, ובליכוד מתכננים לפגוע בפרס מבחינה אישית גם בימי התעמולה הנותרים.

"במפלגת העבודה כנראה איבדו את העשתונות. הם מפרים את כללי המשחק, פועלים נגד החוק על כל צעד ושעל, משדרים תמונות שנלקחו מהטלוויזיה הישראלית, מפרסמים בעיתונות תמונות צבעוניות. הם שוברים את [illegible], ולכן תבוא תגובה הולמת של הליכוד" – הזהיר מילוא.

1.5 מיליון מכתבים שלח המערך ל־250,000 "צפים"

מאת אילן שחורי

מנכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם אמר אתמול כי אם מפלגת העבודה תנצח בבחירות, הרי היתרון שתשיג מול הליכוד יהיה בזכות "מבצע הטלפנים" הגדול שנעשה במערך בחודשים האחרונים, שבמסגרתו הצליחה מפלגת העבודה לאתר מתלבטים ולפנות אליהם בצורה אישית.

מפלגת העבודה פירסמה אתמול סיכומים ראשונים של מבצע הטלפנים או בשמו הרשמי "מאתרים ומסבירי פנים". על פי נתוני מטה הבחירות במערך, נשלחו בחודשים האחרונים בעקבות מבצע הטלפנים כמיליון וחמש מאות אלף מכתבים אישיים לכ־250 אלף מתלבטים. במערך הודגש כי במבצע בוצעו כ־100,000 ביקורי־בית ונעשו כ־40,000 שיחות טלפון לשבוע, תוך גיוס למעלה מעשרות אלפי מתנדבים. בעקבות מבצע הטלפנים התקיימו 160 כנסים ועצרות מיוחדים למתלבטים, בהם השתתפו 45 אלף איש.

"לאפשר לצוותי אוויר להצביע גם בשעת טיסה"

איגוד הטייסים דורש קלפיות במטוסים – או להצביע שבועיים לפני הבחירות

מאת זהר בלומנקרנץ כתב "הארץ" לענייני תעופה

בקריאה לשר הפנים לשנות את חוק הבחירות לגבי צוותי אוויר, המקיפים כ־1,100 טייסים, דיילים ודיילות בחברות "אל על" ו"ארקיע", יצא אתמול יו"ר איגוד הטייסים, יצחק גונן.

גונן מבקש לקראת הבחירות הבאות להבטיח לטייסים, לדיילות ולדיילים אפשרות להצביע ביום הבחירות גם כאשר הם נמצאים בטיסה או בחוץ לארץ, על סמך אותו חוק המאפשר כיום ליוצאים בלב ים למלא את חובתם האזרחית. גונן מציע שתי שיטות: להציב קלפי במטוס ביום הבחירות או להציב קלפיות בסניפי "אל על" ו"ארקיע" בחו"ל בשבועיים לפני הבחירות, שבהן יוכלו הצוותים להצביע.

כבר מחרתיים יחלו חיילי צה"ל בדרום־לבנון להצביע

מאת מנחם הורוביץ כתב "הארץ" בצפון

חיילי צה"ל בלבנון יחלו להצביע לכנסת ה־12 כבר ביום ראשון. ההחלטה על כך נפלה באחרונה כדי לאפשר לכל החיילים, גם לאלה המוצבים במוצבים המרוחקים, לממש את זכותם האזרחית. לחיילים תינתן אפשרות להצביע עד ליום שלישי אחה"צ.

באזור הביטחון יהיו שני סוגי קלפיות – קלפיות שימוקמו ביחידות הקבועות, וקלפיות ניידות שיעברו ממוצב למוצב. קצין צה"ל בפיקוד צפון מונה לפקח על הבחירות באזור הביטחון ובפיקוד. צה"ל יאבטח את הקלפיות ואת כלי־הרכב שיובילו אותן ממקום למקום.

אורי אליצור מהמפד"ל: לחתור לממשלת אחדות

מאת נדב שרגאי, כתב "הארץ"

אורי אליצור, מראשוני גוש אמונים, לשעבר איש התחיה ומזכ"ל אמנה, וכיום ראש מחלקת ההסברה של המפד"ל, קורא לימין במאמר שפרסם בבטאון המתנחלים "נקודה", לחתור שוב להקמת ממשלת אחדות לאומית. אליצור, אחד מפעילי הימין הבולטים, סותר בכך את הדעה הרווחת כיום בקרב המפלגות שמימין לליכוד, כי ממשלת אחדות לאומית נוספת רעה לימין, ותקפיא פעם נוספת את הקמת ההתנחלויות בשטחים.

במאמרו משרטט אליצור תסריט, ריאלי לדעתו, שבו מכיר ערפאת בישראל ומכריז כי ברצונו לבוא ולדבר. הוא מתאר את "הלחצים האדירים הקשים", שבהם תעמוד ישראל במקרה כזה וקובע כי כוח העמידה של מדינת ישראל מול הלחץ האדיר מותנה בכך, שדווקא מפלגת העבודה תאמר את הלא.

"אם שמעון פרס יאמר שצריך ללכת למו"מ עם ערפאת – במוקדם או במאוחר הליכוד ילך לדבר עימו. אם שמעון פרס יחזיק מעמד בסירוב – הלחץ האמריקאי והפנימי – (שלום עכשיו, סרבני השירות, הרב עמיטל, "העמידבינו" הרבים שבליכוד) – יהיה קטן בהרבה ואפשר יהיה לעמוד בו".

המלחמה הבאה.

ביום שלישי אתה יכול למנוע אותה.

הפעם זה רציני.

הפעם זה לא עניין של קטנוניות מפלגתית.
כי הפעם חייבים לעצור מלחמה מיותרת. נוראה.

לפני שש שנים, בלבנון, הליכוד הוכיח כמה קל לו להיכנס למלחמה. כמה קשה לו לצאת ממנה.

ועכשיו הליכוד של שמיר אומר 'אף שעל'.
'אף שעל' יוביל למלחמה.
הליכוד רוצה קיפאון. קיפאון יהפוך למלחמה.

את המלחמה הבאה הליכוד לא יכול למנוע.
אבל אתה יכול.
ביום שלישי, בקלפי, אתה יכול למנוע ליכוד.

לפי"ד –
לפתרון יהודי דמוקרטי
ת.ד. 16466 ירושלים 91163

מגיע לך יותר ממה שהליכוד יכול!

مكبر من الأصل

פרס יוסיף לתקציב הביטחון 400 מ' ד' בשל האינתיפאדה

– אך יקצץ 10% מתקציב הביטחון הכולל • שמיר מתחייב לא לקצץ

מאת נדיה בהנא ואיתן אבריאל סופרי "הארץ"

"מיד אחרי הבחירות, אם אבחר, אביא את תקציב שנת '90–'89. סעיף הביטחון יחדש תוספת של 400 מיליוני דולר נוספים בגלל האינתיפאדה", אמר אתמול שמעון פרס בכנס המנהיגות הכלכלית שנערך בחיפה.

בכנס, בו הציג פרופ' חיים בן־שחר תוכנית כלכלית של המערך, השתתפו מאות אנשי כלכלה, מנהלי מפעלים ותעשיינים התומכים במערך באזור הצפון, ביניהם יקותיאל פדרמן, אמיר מקוב מנכ"ל סונול, ואחרים.

פרס הביע תמיכה בתוכנית שהציג בן־שחר, לפיה יותיר המערך לקיצוץ בתקציבי הבריאות, החינוך והמשרדים נוספים בסך 20%, וקיצוץ של 10% בהוצאות הביטחון במקביל לקידום פתרונות במישור המדיני.

ראש הממשלה יצחק שמיר, שלל בתשובה ל"הארץ" קיצוץ כל שהוא בתקציב הביטחון אם ייבחר להמשך תפקידו לאחר הבחירות. במסיבת עיתונאים במלון "צוף" אמר: "אני מפקפק אם המערך יכחיש זאת".

רה"מ שמיר גם קיבל אתמול משלחות של תעשיינים, בנקאים, אנשי מסחר וחקלאים. שהתכנסו בגוף הקרוי "אנשי כלכלה למען משק חופשי".

רה"מ אמר בכנס כי "יש סיכוי שהקריאה למשק חופשי תהפך לתוכנית מעשית המתבצעת בשטח".

חודש המו"מ עם עובדי רשות השידור; הוסר איום השביתה

ההנהלה: נבקוט כל האמצעים למנוע השבתת השידורים בליל הבחירות

מאת נדיה אמיתי סופרת "הארץ"

המגעים בין עובדי רשות השידור וההנהלה חודשו אתמול לפנות ערב ונמשכו עד לאחר חצות.

אתמול התכוונו העובדים בדירוג העיתונאי להשבית את שידורי הערב למשך שעתיים ברדיו ובטלוויזיה, אך לאחר שהוחלט על חידוש המגעים בין העובדים להנהלת הרשות בוטלו הסנקציות. גם האיום להשבתת הטלוויזיה והרדיו במסגרת שביתת האקדמאים אתמול – הוסר.

אתמול נקטו עובדי הדירוג המשולב ברשות השידור עיצומים, שבמהלכם לא שידרו פרסומות ברדיו ותשדירי חסות בטלוויזיה.

מרשות השידור נמסר כי ההנהלה רואה בחומרה את העובדה שהעובדים עושים שימוש של "בן ערובה" בליל הבחירות בשבוע הבא. בתגובה נמסר כי הנהלת רשות השידור תשתמש בכל האמצעים החוקיים, כדי למנוע השבתת השידורים בליל הבחירות.

העובדים דורשים הטבות בשכרם ולאלתר, עוד בטרם יחל המו"מ הסופי על שכרם.

רשות שדות התעופה תנסה לסכם היום המו"מ על הסכם שכר חדש

מאת זוהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" לענייני תעופה

נסיון לסיכום חיובי של המשא ומתן על הסכם עבודה ברשות שדות התעופה, יעשה היום.

נציגי העובדים וההנהלה הסכימו על תשלום תוספת שכר, בסכום כולל של 3.3 מיליון שקלים, במסגרת ההסכם המסגרת במשק הציבורי. אולם עדיין קיימת מחלוקת לגבי השאלות, כיצד תשולם תוספת השכר, מה תהיה החלוקה הפנימית בין מגזרי העובדים השונים, מה יהיה כלול בה ומה התמורה אשר העובדים יצטרכו לתת. נציגי העובדים דורשים לשלם את תוספת השכר בצורה פרופורציונית, כאשר בעלי רמת הכנסה גבוהה יקבלו תוספת תשלום גדולה יותר.

קיימת מחלוקת גם סביב דרישת ההנהלה למנוע חניית עובדים במגרש החניה של בית הנתיבות.

בישיבה היום אמורים לדון גם בשכרם של פקחי הטיסה, הטוענים כי שכרם נשחק משמעותית ביחס למגזרי עובדים אחרים ברשות שדות התעופה. לדבריהם, המנכ"ל היוצא של הרשות, צבי גוב ארי, התחייב לפני נציגיהם לנהל עימם מו"מ נפרד על תוספת שכר יחודיות.

נודע עוד, כי בין נציגי העובדים קיימת תסיסה בעקבות מינויו של עוזר שר התחבורה, קלוד מלכה, לתפקיד מזכיר ועוזר ליו"ר מועצת המנהלים של רשות שדות התעופה, אריה גרוסבארד.

קיסר: 95% מהמפעלים והחברות שבמשבר נמצאים בבעלות פרטית

לטענתו, כיום יש 3,180 חברות המצויות במשבר או בפשיטת רגל

מאת ירח טל סופר "הארץ" בחיפה

משבר קשה בעולם העיסקי. 3,180 חברות ומפעלים בישראל נמצאות במשבר או בפשיטת רגל, 95% מהם בבעלות פרטית – כך מסר אתמול מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, בכנס של ועדי פעלים, שנערך במועצת פועלי חיפה.

קיסר קבל על כך, שמשברים במפעלי חברת העובדים נבחנים בעיניים פוליטיות ולא כלכליות. הוא ציין, כי הנהגת ההסתדרות החליפה את המנהיגות במפעלי חברת העובדים, שנקלעו למשבר וביצעו בהם שורה של שינויים מבניים. "על המפלגה לדעת, שחברת העובדים אינה מפלגה, ועליה לעמוד בהתחייבויותיה. עד היום הממשלה לא נתנה אגורה אחת לכיסוי חובות סולל בונה", אמר מזכ"ל ההסתדרות.

ישראל קיסר אמר עוד, כי רבע מהמפרנסים בארץ מתפרנסים ממפעלי ומוסדות חברת העובדים וההסתדרות מצויה בכיסתם של גורמים פרטיים, כשותפים במפעלים.

בנושאים אחרים אמר, כי קרן "התנופה לצמיחה" סייעה ל־60 מפעלים ויצרה 2,000 מקומות עבודה חדשים. הקרן העניקה, יחד עם הבנקים, 20 מיליון שקלים למפעלים בערי פיתוח, 90% מהם פרטיים.

מזכיר מועצת פועלי חיפה, משה ורטמן, מסר כי ב־12 השנים האחרונות לא נפתח בחיפה אף מפעל תעשייתי בסיסי וכי כ־20 אלף איש יצאו באותה תקופה ממעגל העבודה בחיפה וחלק מהם לא מצאו עבודה עד היום.

נדחה ערעור שני חיילי גבעתי החשודים בהריגה

ביה"מ העליון סירב לשחררם עד למשפטם: תיקון סדר הדין הפלילי לא חל על צה"ל

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

בית המשפט העליון דחה אתמול את ערעורם של שניים מחיילי גבעתי, הנאשמים בהריגת האני אל־שמי, תושב מחנה הפליטים ג'בליה במבות, בעניין מעצרם עד תום ההליכים.

שני החיילים, יצחק ארלך ודן הקהל, הגישו באמצעות פרקליטם, עו"ד עודי עצמון, ערעור לבית המשפט העליון לשחררם עד למשפטם. פרקליטי הנאשמים העלו גם הצעה חילופית למעצר פתוח (ריתוק לבסיס צבאי).

בערעור כתב עו"ד עצמון, כי לפי התיקון לסדר הדין הפלילי ניתן לשחרר את הנאשמים ממעצרם.

השופטים בראשותו של נשיא בית המשפט, השופט מאיר שמגר, דחו את הערעור על הסף ואפילו לא ביקשו מהמדינה להשיב עליו.

בהחלטתם קבעו השופטים שמגר, גבריאל בך ושושנה נתניהו, כי התיקון לחוק של סדר הדין הפלילי לא חל על צה"ל ולמעשה כל נושא המעצרים מעוגן בחוק השיפוט הצבאי.

סופר "הארץ" מציין כי הסניגוריה הצבאית המגינה על שלושה מהנאשמים לא הצטרפה לערעור בבית המשפט העליון משיקולים שלה.

עשרות אזרחים נענו לקריאה לתרום כספים למימון משפטם של חיילי גבעתי.

תעודת הוקרה לסגן מגולני שגילה חוליית חבלה בשכם

מאת דן סגיר סופרו הצבאי של "הארץ"

אלוף פיקוד המרכז עמרם מצנע העניק אתמול בלשכתו תעודת הוקרה לסגן ספי בן צבי (23), מפקד פלוגה מחטיבת "גולני", על גילוי תושיה ועוז רוח שהביאו לחשיפת חוליית מחבלים בשכם. אנשי חוליה זו שמנתה 9 איש, התרכזה ברציחות אכזריות של "משתפי פעולה" בעיר שכם, ואנשיה הודו בביצוע לפחות שלושה מקרי רצח של תושבים מקומיים.

ארבעה בתים של אנשי החוליה נהרסו לפני כשבועיים וחמשת הבתים האחרים נאטמו. על נסיבות הגילוי הראשוני של סגן בן צבי מיהוד נמסר, שבמהלך סיור שיגרתי בקסבה של שכם, גילה הקצין חדר שבתוכו הוסתרו אמצעי לחימה שונים. בן צבי החליט להמתין בחדר כמארב, יחד עם עוד חייל, במטרה ללכוד את אחד המחבלים.

לאחר כשעתיים הגיע למקום אחד מחברי החוליה ובמאבק שהתפתח בחדר שלף המחבל סכין וניסה לדקור את הקצין מגולני. סגן בן צבי והחייל שהיה עימו הצליחו להתגבר עליו, ועל שכנים שניסו למנוע את המעצר.

בטקס הענקת תעודת ההוקרה ציין האלוף עמרם מצנע, כי חשיפת החוליה השפיעה על ההתמודדות עם האירועים האלימים בעיר שכם.

32 חיילים נשפטו עד כה על מעשים חריגים בשטחים

– מסר הפרקליט הצבאי הראשי סטרשנוב

מאת גדעון אלון

הפרקליט הצבאי הראשי תת־אלוף אמנון סטרשנוב גילה אתמול כי 32 קצינים וחיילים הועמדו עד כה לדין בגין מעשים חריגים שביצעו במהלך פעולות צה"ל להרגעת הרוחות בשטחים.

סטרשנוב, שדיבר ביום עיון ליועצים משפטיים במשרדי הממשלה, הדגיש כי 1,600 מתושבי השטחים נמצאים עתה במעצר מינהלי. לדבריו כל ערר שמוגש על מעצר מינהלי מתברר תוך שבועיים מיום הגשתו.

סמנכ"ל מש' התיירות הורשע בבקשת שוחד מיני ממזכירה

אהרון טייטלמן זוכה מסעיף אישום שני

(ע). סמנכ"ל משרד התיירות לשעבר, אהרון טייטלמן, הורשע אתמול בבוקר בבית המשפט המחוזי בירושלים בעבירה של בקשת שוחד מיני מאחת המזכירות במשרד, תמורת תוספת רכב לא חוקית שהעניק לה.

טייטלמן זוכה מסעיף אישום אחר שייחס לו בקשת שוחד מיני מפקידה אחרת.

צופים הפסדים למגדלי זיתים בגדה עקב סירוב ירדן לייבא

מאת אודי ניר סופר "הארץ"

החלטת ממשלת ירדן לא לייבא השנה עודפי יבולים של זיתים ושמן זית מן הגדה המערבית מאיימת לגרום הפסדים קשים למגדלי הזיתים בגדה. ראשי המערכת החקלאית בגדה המערבית מנהלים מגעים באמצעות עמיתיהם בירדן למצוא שווקים חלופיים בעולם הערבי, אך לפי שעה בלא הצלחה.

מדובר בעודף היבול של הזיתים, מעבר לתיכנון המקורי, שהסתמך על תחזיות יבולים. כמו בכל שנה, ניאותה ממשלת ירדן גם השנה לייבא כמויות מתוצרי הזיתים של הגדה המערבית (זיתים לכבישה, לתעשייה ושמן זית). השנה, בגלל עודפים ביבול בגדה המזרחית, החליט שר החקלאות הירדני מרוואן אל־חמוד, לא להתיר ייבוא של עודפי תוצרי הזיתים מן הגדה המערבית, מעבר למיכסה שכבר נקבעה על־פי התחזיות.

בינתיים הוחלה בדיקת שמן הזית המופק בעשרות בתי הבד בגדה המערבית, אחרי שמעבדת האיכות החדשה שהוקמה בכפר ביתא (ליד שכם) חוברה לרשת החשמל, לפי הוראה של ראש המינהל האזרחי ביו"ש. המעבדה הוקמה לפי דרישת ירדן, במימון ארגון הסיוע של האו"ם הפועל בשטחים, אחרי שבשנים האחרונות נחשפו פרשיות שחיתות סביב איכות שמן הזית, ונתגלה כי השמן נימהל בשיטות [illegible] בכמה מקרים.

יצויין כי בכמה כפרים בגדה המערבית עדיין אוסר המינהל האזרחי על החקלאים לקטוף את היבולים שלהם, כעונש בגלל הפרות סדר.

"הסיבה להתקפות על ולדהיים: תמיכתו בזכויות הפלשתינאים"

– אמר אתמול מדינאי סורי בכיר עם בואו של נשיא אוסטריה לדמשק

דמשק (ע"ד, עסט"א וע"ס). נשיא סוריה קורט ולדהיים הגיע אתמול לסוריה והתקבל שם בידידות ובחמימות.

נשיא סוריה חאפז אל אסאד [illegible], קידמו בברכה את ולדהיים ורעייתו ובטקס קבלת הפנים נורו לכבודו 21 מטחי תותחים בנמל התעופה.

ולדהיים, אישיות מדינית הנתונה במחלוקת בגלל חוסר הודאות לגבי עברו בתקופת מלחמת העולם השניה, קיים אתמול שיחות מדיניות עם הנשיא אסד ואחר כך נכח בסעודת ערב חגיגית לכבודו.

"ולדהיים נחשף למערכה בלתי צודקת [illegible] רק משום שהוא תמך בזכויות הלגיטימיות של הפלשתינים ופעל למען השלום כאשר הוא היה המזכיר הכללי של האו"ם", אמר מדינאי סורי בכיר עם בואו של הנשיא האוסטרי לדמשק.

ולדהיים ימשיך מסוריה לכווית ולטורקיה. הוא ביקר קודם לכן בירדן, פקיסטן וסעודיה.

היום יבקר הנשיא האוסטרי אצל 530 החיילים האוסטרים המשרתים באונדו"ף, כוח המשקיפים לאורך גבול סוריה־ישראל.

בווינה דרשה ראש סיעת הירוקים בפרלמנט האוסטרי, פרדה מייסנר־בלאו, כי ולדהיים ידרוש מן הסורים להסגיר את ברונר, פושע מלחמה מבוקש.

אושר ההסדר ליישום פסק בוררות טאבה

מאת עקיבא אלדר

ראש הממשלה יצחק שמיר וממלא־מקומו שמעון פרס, אישרו אתמול הסדר שהושג עם מצרים, ליישום פסק הבוררות בסכסוך טאבה. על־פי הסיכום שהושג במו"מ, טלפונית בין ירושלים לקהיר, ייפתחו הדיונים מיד לאחר הבחירות ועד סוף החודש הבא יוחלט על מועד ביצוע פסק הדין של הבוררים בוועדה.

קרן ההשתלמות לעובדי השירות הציבורי תוגדל ב־5 אחוזים

מאת יהודית וינקלר

הפרשות המעסיקים לקרן ההשתלמות של כל עובדי הדירוג האחיד בשירות הממשלתי והציבורי יוגדלו רטרואקטיבית החל מה־1 ביוני 1988 מ־5% ל־7.5% – זאת כחלק מהעלאת השכר שנקבעה בהסכם המסגרת.

סיכום עקרוני בנושא הושג בין האוצר לבין הסתדרות הפקידים והסתדרות עובדי המדינה.

איגודי הדירוג האחיד רואים בהגדלת ההפרשות הישג ממדרגה ראשונה, וקובעים כי בעקבותיו ניתן יהיה תוך פרק זמן קצר ביותר להגיע לחתימה סופית על הסכמי השכר. בכך הוסר הלכה למעשה גם האיום מצדם לנקוט בעיצומים עוד לפני הבחירות.

קח עט ותרשום

פיאט מחליפה את מספר הטלפון

בתאריך 30.10.88
יוחלפו מספרי הטלפון של משרדי
סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ,
יבואני פיאט בישראל, רח' יצחק שדה 30, תל־אביב.
קח עט ותרשום:

מספר הטלפון החדש –
03-5370971
[14 קווים]

מספר הפקסימיליה החדש –
03-5374216

FIAT
פיאט. מילת מפתח

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ

27.10.88

המטבע	בנק לאומי – מזומנים – קניה	בנק לאומי – מזומנים – מכירה	בנק לאומי – העברות והמחאות – קניה	בנק לאומי – העברות והמחאות – מכירה	בנק הפועלים – מזומנים – קניה	בנק הפועלים – מזומנים – מכירה	בנק הפועלים – העברות והמחאות – קניה	בנק הפועלים – העברות והמחאות – מכירה	בנק דיסקונט – מזומנים – קניה	בנק דיסקונט – מזומנים – מכירה	בנק דיסקונט – העברות והמחאות – קניה	בנק דיסקונט – העברות והמחאות – מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.57	1.64	1.5950	1.6150	1.57	1.64	1.5950	1.6150	1.57	1.64	1.5950	1.6151	1.6050	-0.0060
1 לישט"ש	2.78	2.91	2.8343	2.8699	2.76	2.89	2.8057	2.8407	2.75	2.89	2.8056	2.8409	2.8232	-0.0002
1 מארק גרמני	0.89	0.92	0.8994	0.9106	0.88	0.93	0.8991	0.9103	0.88	0.93	0.8993	0.9106	0.9044	0.0047
1 פרנק צרפתי	0.26	0.27	0.2633	0.2666	0.25	0.27	0.2635	0.2668	0.25	0.27	0.2632	0.2665	0.2648	0.0015
1 גולדן הולנדי	0.79	0.82	0.7975	0.8075	0.78	0.82	0.7975	0.8075	0.78	0.82	0.7967	0.8067	0.8021	0.0043
1 פרנק שוויצרי	1.05	1.10	1.0655	1.0788	1.05	1.10	1.0659	1.0791	1.04	1.09	1.0626	1.0760	1.0714	0.0112
1 כתר שוודי	0.25	0.27	0.2580	0.2612	0.25	0.27	0.2581	0.2613	0.25	0.27	0.2580	0.2613	0.2595	0.0007
1 כתר נורבגי	0.24	0.25	0.2407	0.2437	0.24	0.25	0.2406	0.2436	0.23	0.25	0.2407	0.2437	0.2422	0.0007
1 כתר דני	0.23	0.24	0.2332	0.2361	0.23	0.24	0.2328	0.2358	0.23	0.24	0.2328	0.2357	0.2344	0.0010
1 מרק פיני	0.37	0.39	0.3780	0.3827	0.37	0.39	0.3778	0.3825	0.37	0.39	0.3772	0.3820	0.3802	0.0015
1 דולר קנדי	1.31	1.37	1.3303	1.3470	1.30	1.37	1.3284	1.3449	1.30	1.37	1.3286	1.3453	1.3390	-0.0029
1 דולר אוסטרלי	1.26	1.39	1.3151	1.3316	1.27	1.37	1.3153	1.3319	1.28	1.37	1.3151	1.3316	1.3237	-0.0002
1 ראנד דרא"פ	0.42	0.50	0.6478	0.6560	0.39	0.54	0.6471	0.6352	0.41	0.57	0.6479	0.6561	0.6516	-0.0002
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4290	0.4344	–	–	0.4287	0.4341	–	–	0.4288	0.4342	0.4313	0.0019
10 שילינג אוסטריים	1.26	1.31	1.2780	1.2941	1.25	1.31	1.2773	1.2933	1.26	1.32	1.2780	1.2941	1.3856	0.0045
1000 לירטות איטלקיות	1.18	1.25	1.2063	1.2214	1.18	1.26	1.2065	1.2215	1.19	1.27	1.2074	1.2226	1.2128	0.0045
100 ינים יפאניים	1.25	1.31	1.2699	1.2858	1.24	1.30	1.2669	1.2827	1.24	1.31	1.2704	1.2864	1.2775	0.0075

לאל על מטענים טיסת מטען יומית לאירופה ולארצות הברית.

EL AL אל על

רצח על רקע פלילי בבת־ים

מאת זוהר בלומנקרנץ

בנימין לוגסי (28) נרצח אמש ברחבת בנין העיריה בבת־ים. ממשטרת מחוז תל־אביב נמסר, כי הוא היה מוכר כעבריין וכעבריין סמים ורכוש, רק לפני שלושה חודשים שוחרר מבית הסוהר. הוקם צוות חקירה מיוחד בראשותו של מפקח אלכס אור. הרקע לרצח הוא פלילי.

לוגסי נורה מטווח קצר ליד קיר בנין עיריית בת־ים. עדי ראיה סיפרו, כי למקום הגיעה מכונית פרטית מסוג ב.מ.ו. מספר דמויות הפליאו את מכותיהם בקורבן קודם שירו בו. על־פי אחת הגירסאות הוא אף נדקר בנוסף במכשיר חד.

דיירים המתגוררים סמוך לבניין העיריה אומרים, כי במקום פועלת תחנת סמים.

סוכני הגז יפסיקו לחלק מיום ראשון

(ע). ארגון סוכני הגז בישראל החליט אתמול על הפסקת חלוקת הגז בכל ישובי הארץ, מיום ראשון הקרוב. החלוקה תמשך בתל אביב, חיפה וירושלים, שם מתבצעת החלוקה על ידי חברות הגז במישרין.

ארגון סוכני הגז בישראל קיים אסיפה כללית בתל אביב והחליט לעתור לבג"צ. זאת בבקשה, שיורה לראש מנהל הדלק, להעביר לידי הסוכנים כספים המעוכבים, לטענתם, על־ידיו.

ארה"ב מוציאה מהמפרץ הפרסי את בסיסה הצף

משקיפים: היא אינה מצפה חידוש הלחימה

בחריין (אי־פי). אחד משני הבסיסים הצפים שהפעילה ארצות־הברית במימי המפרץ הפרסי נגרר אתמול לנמל בבחריין. פקידים אמריקאים ציינו כי המערכות האלקטרוניות הסודיות שהיו מותקנות על הבסיס הצף כבר פורקו ממנו.

פקידים בוואשינגטון מסרו כי היחידה שהפעילה את הבסיס תשאר מבצעית לפי שעה. אולם, משקיפים מציינים כי הוצאת הבסיס הצף ממימי צפון המפרץ מרמזת כי ארה"ב אינה מצפה שעיראק או איראן יחדשו את הלחימה באזור.

מאז 20 באוגוסט, בעת שנכנסה לתוקפה הפסקת האש בין שתי המדינות, לאחר שמונה שנות מלחמה, לא דווח על תקריות במפרץ.

ב־1 בנובמבר אתם מחליטים:

כן

כן לשמיר
ראש הממשלה
שאפשר
לבטוח בו.

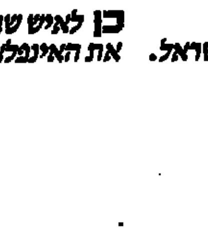

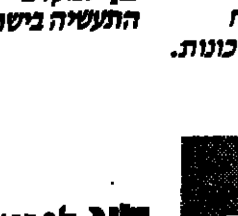

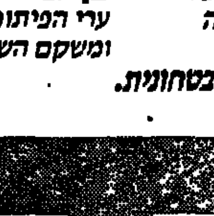

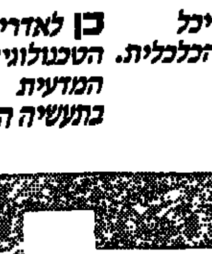

כן לאדריכל היציבות הכלכלית.
כן לאדריכל הטכנולוגיה המדעית בתעשיה הבטחונית.
כן לבונה ערי הפיתוח ומשקם השכונות.
כן למקדם התעשיה בישראל.
כן לאיש שבלם את האינפלציה.
כן לדואג לשכבות החלשות.

לא

לא לפרס שמוכן לוותר על הכל.
לא לויצמן שגילה את תכנית המערך להקמת ממשלה בתמיכת רק"ח והמתקדמת.
לא לברעם שמוכן לדבר עם אש"ף.
לא לגור שמוכן להחזיר את מזרח ירושלים.
לא ליעקבי שרוצה להעלות מיסים לטובת המשק המפלגתי.
לא לשושנה שתהיה לנו בריאה.

בטחון אישי.
רק מחל הליכוד יכול
המחנה הלאומי

קצינים ואקדמאים לבטחון ולשלום
פרופסורים ומרצים למען חוסן מדיני וכלכלי

"אנו, קצינים בכירים בכוחות המילואים, פרופסורים ומרצים במוסדות להשכלה גבוהה, מערכת הרפואה והמחקר בישראל, מביעים בזה את עמדתנו: בטחון ישראל מותנה בנוכחותנו ובשליטתנו בשטחי ארץ ישראל, אין להסתפק בהסדרי בטחון, שהם ארעיים מעצם טבעם וניתנים להפרה.

התעלמות מהקיצוניות הערבית, הניזונה מהטרור הפנים־ערבי ומקבלת עידוד מגילויי חולשה בתוכנו, אינה מקרבת את השלום. דרושה עמידה איתנה תוך חתירה להסדר של שלום שאינו על חשבון הבטחון".

פרופ' איתמר אביעד, ירושלים
* יעקב אבן, יבנה
דר' אליה אברבוך, ירושלים
דר' איליה אברמוב, ירושלים
פרופ' אברהם אברמוב, ירושלים
דר' צבי אברמוביץ, ירושלים
פרופ' שרגא אברמסון, ירושלים
דר' אורי אזר, ת"א
דר' אברהם אופיר, ת"א
פרופ' ישראל אהרוני, ת"א
דר' ריצ'רד אפשטין, אפרת
דר' עמיאל אונגר, תקוע
דר' ברוך אופיר, ירושלים
פרופ' צבי אופיר, ירושלים
פרופ' בנימין אופנהימר, ירושלים
פרופ' גדעון אורון, באר שבע
פרופ' אברהם אורנשטין, ירושלים
דר' אילסר (עמוס) אורקן, ירושלים
פרופ' זאב איזנשטט, ירושלים
* רמי איטינגון, ירושלים
* שלמה איליה, ר"ג
* רפאל איתן (רפול), תל־עדשים
* רפאל איתן, תל־אביב
פרופ' חפציבה איל, ירושלים
פרופ' צבי איל, ירושלים
דר' בת־שבע אלברט, קרית־אונו
פרופ' ישראל אלדד, ירושלים
* זוהר אלדן, נתניה
* נתן אלדר, ת"א
* גדעון אלטשולר, רחובות
פרופ' יהודה אליצור, ירושלים
* אורי אלמוג, חולון
דר' מיכאל ארמוני, ת"א
דר' מתי ארליכמן, בית־אל
* שלמה אראל, קיסריה
* שלמה ארבלי, אשקלון
* בני ארד, רעננה
* חיים ארז, תל־השומר
* עודד ארז, רמת־השרון
* יהושע אשכול, חיפה
פרופ' הרב באבקוף, ר"ג
* שלמה באום, ירושלים
פרופ' אלברט בהר, ירושלים
דר' ג' באסון, יוקנעם
פרופ' אלכסנדר בורקס, ירושלים
דר' עמוס בומגרטן, ירושלים
דר' יהודה בורר, בית־אל
דר' זאב בורשטין, ת"א
דר' שמואל בירנבוים, עשרת
* דוד בית־און, ת"א
* אריה בירו, הרצליה
דר' אריה בכרך, בית־אל
דר' רפאל בלגור, חיפה
פרופ' מנחם בלוך, גבעתיים
דר' אלחנן בלומנטל, ירושלים
דר' אשר בלנק, ירושלים
פרופ' יהודית בר־ציון, ירושלים
* ישראל בר־אמיתי, עומר
* שמעון בר־דוד, כוכב מיכאל
* מקס בר־חיים, בת־ים
* מאיר בן נפתלי, כפר־סבא
* שרגא בר־צבי, קיראון
* אהרון בר־צוק, כפר סבא
* צבי בר, ר"ג
* אברהם בר־דוד, סלעית
* צבי ברזל (קקטוס), פתח־תקוה
דר' חגאי בר־שמאי, ירושלים
דר' לייזר בנדל, חיפה

דר' פנינה בנדל, חיפה
פרופ' משה בנזימן, ירושלים
פרופ' יעקב בקנשטיין, באר־שבע
פרופ' אדריאן בקר, ירושלים
דר' שלמה בר־און, חיפה
דר' ששון בר־יוסף, ירושלים
דר' מרק ברונפמן, חיפה
פרופ' עמי ברזילי, חיפה
פרופ' דוד ברזילי, חיפה
דר' ישראל ברמה, בית־אל
פרופ' אברהם ברקוביץ, חיפה
* דן ברעם, ירושלים
* אלי ברק, רחובות
* חיים ברק, אלפי מנשה
* ישעיהו ברקת, רמת השרון
* מאיר בשן, פתח־תקוה
דר' בוריס גאולייב, ירושלים
דר' סוטלנה גאולייב, ירושלים
דר' רות גדמן, ירושלים
פרופ' אברהם גולדברג, ירושלים
דר' משה גולדמן, ת"א
דר' מריה גוטמן, ת"א
דר' משה גולדגרבר, ירושלים
פרופ' יהודה גולדשטין, ירושלים
* אליעזר גוטליב, ראשון־לציון
* יואל גונן, ראשון־לציון
* משה גורן, בני־ברק
* דוד גיל, רמת־גן
* צבי גוב־ארי, יבנה
פרופ' אלעזר גולדשמידט, רחובות
דר' מרדכי גמורי, ירושלים
דר' אלכסנדר גורדון, חיפה
דר' אלקדי גורנשטיין, ירושלים
דר' מיכאל גינצבורג, בית־אל
דר' איתן גינת, ת"א
דר' נעמי גל, רחובות
פרופ' יוסף גלעדי, חיפה
פרופ' אליעזר גלעדי, הרצליה
פרופ' יוסף גפני, ר"ג
דר' יהודה גראי, ת"א
פרופ' נחמה גרבר, ירושלים
דר' נחמה גרבר, ירושלים
* ג'מקה גנדלר, רמת־השרון
* חיים גרנית, אלקנה
דר' אלכסנדר גרוס, קרית־אונו
דר' תחיה גרינולד, ירושלים
דר' בוריס גרנובסקי, ת"א
פרופ' משה גרסיאל, פתח־תקוה
פרופ' אדי גרפונקל, ירושלים
דר' שלמה גרשוני, ירושלים
דר' יוסף דורפמן, ר"ג
* יעקב דביר, חולון
* נחמיה דגון, כפר־סבא
* אשר דר, קיראון
דר' אתלדו דוקטש, ירושלים
דר' יואל דן, ת"א
פרופ' עמוס דינור, ירושלים
פרופ' סוזן דניאל־נסף, ירושלים
* דוד הגואל, ירושלים
* מאיר הר־ציון, אחוזת שושנה
דר' דן הופרט, רעננה
דר' אברהם הירשפלד, כפר־סבא
דר' יצחק הלווינג, גני־תקווה
פרופ' אברהם הלפרין, ירושלים
פרופ' מיכאל הלצר, חיפה
פרופ' אפרים הרפז, ירושלים
דר' שלמה וולפסון, ר"ג
פרופ' דוד ווספי, חיפה

דר' יהוד וסלי, ת"א
דר' דוד ורניק, ירושלים
* יהושע ורבין, רחובות
* משה ורבין, רמת־השרון
פרופ' אלכנדר וורונל, ת"א
פרופ' ח. ויינברג, ירושלים
דר' אריה משה וייס, ירושלים
פרופ' הלל וייס, אלקנה
פרופ' מתתיהו וייסנברג, ת"א
דר' אלכסנדר וינשטין, חיפה
פרופ' תדי וינשל, חיפה
דר' הנרי ויסברג, ירושלים
דר' יואל ויסברג, ירושלים
דר' יעקב ורדי, ת"א
* אבי זוהר, יוקנעם
פרופ' עזרא זוהר, ירושלים
* רמי זיו, ראשון־לציון
פרופ' אלברט זילכה, בית־אל
דר' פנינה זמושקין, חיפה
פרופ' ישראל זק, ירושלים
פרופ' שמעון זקס, שומרון
דר' טטינה זריצקי, גבעתים
דר' יוסף זריצקי, גבעתים
פרופ' אריה זריצקי, באר־שבע
פרופ' מרדכי חביון, ירושלים
דר' זלמן חזנוב, חיפה
פרופ' מרדכי חן, ת"א
דר' דוד חן, ת"א
* משה חברוני, רחובות
* אמציה חן (פאצ'י), ת"א
* אמיתי חסון, רמת־השרון
* ישעיהו חרסית, רמת־השרון
דר' אורי חסיס, ירושלים
דר' הרצל חקימיאן, רמת־השרון
דר' גיורא טירולר, ירושלים
דר' יוסף טמפלמן, תקוע
פרופ' ברטרם יוסף, ירושלים
פרופ' ישראל ייבין, ירושלים
דר' שלמה ינץ, ירושלים
דר' מנחם יצחקי, ירושלים
פרופ' ראובן ירון, ירושלים
פרופ' שרגא ישורון, ר"ג
* מרדכי יעקב, רחובות
* אורי ירום, רמת־השרון
* חיים ירון, רמת־השרון
* דוד ירקוני, קיראון
פרופ' חיים ירניצקי, ת"א
פרופ' דוד יששכרי, ירושלים
דר' נעמי כהן, ת"א
* אליעזר כהן (צ'יטה), רמת־השרון
* אבישי כץ, רמת־השרון
דר' ג'רלד כץ, חיפה
דר' שרה כץ, ירושלים
פרופ' יהושע כצהנדלר, ירושלים
* גיורא לב, פתח־תקוה
* הרצל לבון, כפר־סבא
* יעקב לניאדו, ירושלים
* אהרון לברן, כפר־סבא
* שבתאי לוי, חיפה
דר' שלמה לב עמי, ת"א
פרופ' חיים לבנון, ירושלים
פרופ' גדעון לדיז'נסקי, ירושלים
פרופ' עמנואל ליבוביץ, ירושלים
דר' ראובן לויטס, ר"ג
פרופ' מנחם לוין, ירושלים
פרופ' אלכסנדר לוריאן, ירושלים
דר' בלה ליברמן, ת"א
דר' יצחק לייכטר, ירושלים

פרופ' אסא ליפשיץ, ירושלים
פרופ' חוה ליפשיץ, ירושלים
דר' משה לנדרס, חיפה
פרופ' יהודה לפידות, ירושלים
* יהודה מאירי, גבעת־שמואל
* ציון מסורי, באר־יעקב
דר' ז'אן־ז'אק מאיר, מעלה אדומים
דר' יוסף מאיר, ירושלים
פרופ' דן מאירשטין, עומר
פרופ' יונה מהלר, חיפה
פרופ' דוד מודעי, חיפה
דר' גרשון מוצניק, חיפה
דר' מיכאל מטוסביץ, ת"א
דר' רוברטה מילגרום, הרצליה
פרופ' נח מילגרום, הרצליה
דר' ולדימיר מלמד, באר־שבע
דר' אפרים מלצר, ירושלים
דר' אורנה מנדל־פליקס, חיפה
פרופ' אשר מנדלבאום, חיפה
פרופ' אברהם מני, ירושלים
* נחום מרחבי, רמת־השרון
פרופ' רעננה מרידור, ירושלים
דר' אליעזר מתן, ירושלים
פרופ' יובל נאמן, ת"א
* אהרון נחשון, רמת־השרון
דר' מרדכי ניסן
דר' ישראל נבנצאל, ת"א
פרופ' אנדרי נהר, ירושלים
רינה נהר־ברנהיים, ירושלים
פרופ' שמואל ניסן, ירושלים
יעל ניסן, ירושלים
דר' לודמילה ניצבסקי, ת"א
דר' מאיר ניצן, בית־אל
פרופ' בר־ציון נתניהו, ירושלים
* יוסף סוקול, פתח־תקוה
* אלחנן סלע, ר"ג
משה ספקטור, אורנית
פרופ' אברהם סולטמן, ר"ג
פרופ' חיים סומר, ירושלים
פרופ' שוברט ספירו, ירושלים
פרופ' משה הלוי ספירו, ירושלים
* גדעון עציון, הרצליה
* יעקב עקנין, קרית־מוצקין
דר' ברדה עודד, אפרים
דר' שמעון פולק, ירושלים
* יוסף פז, ת"א
דר' יעקב פטרוץ, ת"א
פרופ' דינה פיטלסון, חיפה
פרופ' יהודה פיטלסון, ירושלים
פרופ' אריגו פינצי, חיפה
* יצחק פונדק, צהלה
* מתניה פלט, ת"א
* רן פקר, רמת־השרון
* אליעזר פרינת, רמת־השרון
* שמואל פרסבורגר, ירושלים
פרופ' אהרון הראל פיש, ירושלים
פרופ' פנחס פלאי, ירושלים
פרופ' ישראל פלנר, ירושלים
דר' אליהו פלר, ת"א
פרופ' אלפונס פפאו, ירושלים
דר' אילנה פרבר, ירושלים
דר' מרדכי פרל, נשר
דר' שלמה פרלה, באר־שבע
פרופ' בנימין זאב פרנקל, ירושלים
פרופ' מלך פרק, רחובות
פרופ' הרשל פרקש, ירושלים
דר' דוד צוריאל, כפר־סבא
דר' ש.א. ציגלמן, ת"א

פרופ' מונטי ציון, ירושלים
* מיכאל צוק, גבעתים
* אריה צידון, אורות
* יהואש צידון, צהלה
פרופ' ג'פרי קלן, ירושלים
פרופ' נתן קופיקה, באר־שבע
דר' רעננה קורזיץ, רעננה
דר' צ'רלס קורן, באר־שבע
פרופ' לוי קורנבליט, באר־שבע
דר' צבי קורץ, חיפה
דר' חיה־הלן קורץ, חיפה
דר' יאיר קליבנסקי, ת"א
דר' מיכה קליין, חיפה
דר' מרדכי קליינר, חיפה
* שאול קנצלר, ת"א
פרופ' יונה קפליביצ'קי, חיפה
דר' רימה קרביץ, ר"ג
* יוסף קולר, ירושלים
* ברוך קורות, ת"א
* ישי קייסי, רחובות
דר' בנימין קלנר, ת"א
פרופ' פול רוז, חיפה
* שלמה רונן, רעננה
* צבי רסקי, ראש־פינה
* יעקב רשף, ראשון־לציון
דר' לודמילה רבינוביץ, ירושלים
דר' יבגני רבינוביץ, חיפה
פרופ' קופל רבינוביץ, בני־ברק
פרופ' אבינועם רבינוביץ, עומר
פרופ' יוסף רבני, ירושלים
פרופ' דוד רוזן, רחובות
דר' יצחק רוזנר, חיפה
דר' מאירה רוטנברג, ירושלים
פרופ' יוסף רום, חיפה
דר' דן רום, חיפה
פרופ' דוד רוקח, תקוע
דר' בוריס רחליס, ר"ג
דר' ישראל רטמן, באר־שבע
דר' רודולף ריטה, חיפה
דר' מרדכי רייף, ירושלים
פרופ' דוד שאלתיאל, ירושלים
פרופ' נון שביט, באר־שבע
דר' בר־ציון שניזר, ירושלים
* יוסף שבו, נס־ציונה
* דוד שביט, חניאל
* יהושע שגיא, בת־ים
* אברהם שורץ, ירושלים
* צבי שושן, ת"א
דר' נפתלי שוויצר, ת"א
פרופ' מאיר שורץ, ירושלים
דר' יוחנן שטסמן, בית־אל
פרופ' נח שטרן, ירושלים
דר' ולדימיר שטורק, ירושלים
דר' יצחק שלזינגר, ירושלים
דר' מיטשל שנידר, פתח־תקוה
דר' אודט שניצר, קרית־אונו
* אבנר שמואלביץ, עומר
* אנטול שפיגל, ר"ג
* אריק שרון, ירושלים
* מנחם שרון, רמת־השרון
* שילה ששון, אביחיל
דר' סופיה שפירא, חיפה
פרופ' רבקה שף, ירושלים
פרופ' אורי שרביט, ירושלים
דר' ארתור שרמן, ירושלים
* דוד תבור, אלפי מנשה
* פלג תמיר, ר"ג

*** בגלל מגבלות הנובעות מחוקי מערכת הבחירות לא ציינו דרגות הקצינים.**

هكذا من الأصل

"סופרבול 88" מבצע פרסים ענק של קו-אופ הריבוע הכחול

ושוב חוזרים לאסוף את הבולים ומשתתפים "בראלי" של פרסים. קונים בקו- אופ ועל כל 25 שקל קניה מקבלים בול. מדביקים את הבולים ומשתתפים בהגרלת הפרסים. את כל יתר הפרטים תמצאו בסניפים.

בשלוש הגרלות ביניים נגריל:

★ מקרר גלקסי ★ מכונת כביסה סימנס ★ מייבש כביסה סימנס ★ מדיח כלים סימנס ★ טלויזיה נשיונל "21 ★ מקפיא סימנס ★ וידאו נשיונל ★ מיקרוגל סימנס ★ 2 סופי שבוע זוגיים באילת** ★ 5 משחקי מחשב "נינטנדו" ★ 5 אופני מירוץ ראלי ★ 50 מקסר יד -נטען ★ 50 פותחן קופסאות -נטען

המבצע באישור משרד האוצר היתר מס. 126

המבצע מתקיים:

בכל סניפי קו-אופ רשת הריבוע הכחול כולל סניפי הרצליה, רמת השרון ורעננה. לא כולל חנויות אלקטרולין.
*זכאים להשתתף בהגרלה כל אלו שמלאו אחר תקנון המבצע הנמצא בסניפים, ובמשרדי האגודה, רח׳ תפוצות ישראל 13 גבעתיים. ההגרלה הסופית תתקיים ב-22.1.89 בנוכחות נציג אגף הסחר בקו-אופ, נציג אגף הפקוח והבקורת וכן עו"ד או רו"ח. ההשתתפות במבצע אסורה על עובדי קו-אופ (לרבות עובדי קו-אופ רעננה) ובני משפחותיהם.
**בהתאם למפורט בנספח ג׳ המצורף לתקנון המקורי שפורסם ביום 18.10.88

היפר קו-אופ • סופר קו-אופ

של רשת הריבוע הכחול, קו־אופ רעננה, קו־אופ הרצליה ורמת־השרון

"הפערים הקיימים בין בתיה"ס בישראל הם מהגדולים בעולם"

המדען הראשי של משרד החינוך: יש כיתות שבהן התלמיד הטוב ביותר נופל מהחלש ביותר בביה"ס אחר ● פערים חדים גם בתוך הכיתות עצמן

מאת נילי מנדלר, כתבת "הארץ" לענייני חינוך

"הפערים בין בתי הספר בישראל הם מהגדולים בעולם ומערכת החינוך שלנו היא אחת הבלתי שוויוניות הקיימות. יש כיתות בבתי ספר, שבהן רמת התלמיד הטוב ביותר, נמוכה מזו של התלמיד החלש ביותר בכיתות מקבילות בבתי ספר אחרים". דברים אלה אמר אתמול המדען הראשי של משרד החינוך, פרופ' יוסף באשי, ביום עיון על הכשרת מורים ומורות לגיל הרך, שנערך במיכללת לוינסקי.

באשי ציין, כי הפער העצום אינו מתבטא רק בין בתי ספר אלא גם בתוך הכיתות עצמן. יש כיתות, שהפער קיטוב בכל אחת מהן – בין רמות התלמידים – מגיע לכדי שלוש שנים. לדבריו, "יש תופעה מדאיגה, של בתי ספר שרמת הפערים בתוכם נשמרת ביציבות זה 40 שנה, על אף המשאבים הרבים המושקעים בהם". הפערים בין התלמידים אינם מאפשרים הוראה המבוססת על שיטה אחת ועל תוכנית לימודים אחת, אמר באשי. המורות צריכות "לעשות דיאגנוזה" על כל תלמיד ולקבוע את התוכנית והשיטה המתאימים לו. לדבריו, המסמנים אינם מעניקים למורות קריטריונים ברורים להוראה נבונה ולהישגים הנדרשים מהתלמידים. המערכת מרבה להשתמש בקלישאות פדגוגיות ובמושגים מופשטים, במקום לדבר דברים ברורים ולכוון ליעדים מעשיים.

באשי דיווח כי צוות משרד החינוך, התכנס בראשות [illegible], דן בשינויים במדיניות העשויים לעשות את בתי הספר יעילים יותר. בשלב ראשון, ייכללו בשנת הלימודים הבאה, שני בתי ספר בכל מחוז, בתהליך שיתמקד בעיקר בשינוי דרכי ההוראה.

הגנרל האמריקאי בדימוס, הווארד פיש, תעשיין שהגיע לישראל במסגרת כינוס תעשיינים באה"ב, השתתף אתמול בסיור במתקני צה"ל. בתמונה: ליד משגר טילי מאו. תצלום: עדי קרן

69 אלף אזרחי מדינות ערב ביקרו ב־87' בארץ ובשטחים

מאת זהר בלומנקרנץ, כתב "הארץ" לענייני תיירות

69 אלף אזרחים של מדינות ערב ביקרו ב־87' בישראל ובשטחים. 150 אלף תיירים ממדינות מערב אירופה ואה"ב הגיעו ב־87' לארץ דרך מעבר הגבול עם מצרים – כך עולה ממסמך שהוגש לוועידה העולמית הראשונה לתיירות, שהסתיימה אתמול בקהיר.

את המסמך הכינו במשותף המרכז [illegible] על מחקר וסטטיסטיקה במשרד התיירות ד"ר רפאל בר און והמנכ"ל הסוכנות במשרד התיירות מיכאל גרדון. הוא כולל גם פרטים על הסכם התיירות בין ישראל למצרים לרבות הסדרים במעברים שבין ישראל לשכנותיה. אלה מאפשרים תנועת תיירות שוטפת, ובכלל זה את תנועת התיירות הצליינית.

הוועידה הסתיימה אתמול. הנושא שלה היה "התיירות כאמצעי חיובי לקידום השלום". ראש ממשלת [illegible] אמר כי התיירות היא גשר לקידום השלום וההבנה בין העמים. בין המשתתפות בוועידה ארצות ערב וישראל. את ישראל ייצג בוועידה [illegible], אשר התמנה למנהל לשכת התיירות הממשלתית של ישראל בקהיר.

היכרות הלפרין־אולמרט היתה קצרה לפני הלוואת ה־50,000

הח"כ טען שקיבל מיו"ר בנק צפון־אמריקה את ההלוואה בתנאים הלא מקובלים בשל הקשרים הארוכים ביניהם, ולכם אין בה פסול – אולם מסתבר שהשניים התוועדו לראשונה רק חמישה חודשים לפני העיסקה

מאת זאב יפת, סופר "הארץ"

בעקבות החלטת היועץ המשפטי לממשלה שלא להורות על פתיחת חקירה פלילית נגד ח"כ אהוד אולמרט בפרשת הלוואה בסך 50 אלף דולר ללא ריבית, כינס שלשום אולמרט מסיבת עיתונאים, שבה טען כי קיבל את ההלוואה מידידו הוותיק יהושע הלפרין יו"ר בנק צפון־אמריקה אותו הוא מכיר שנים רבות וגם ייצגו כעורך־דין בשלוש עסקות לפחות. בכך בא אולמרט לתמוך בהחלטת היועץ המשפטי שהלוואה הניתנת במהותה של ידידות ולא במסגרת תפקידו ומעמדו כחבר כנסת, אין בה פסול.

סופר "הארץ" מעיד כי אולמרט דיבר על המצב כפי שהוא כיום, והוא אכן ידידו של הלפרין זה כמה שנים. לא כך היה המצב ב־1981, מועד קבלת ההלוואה. בעדותו בבית המשפט אישר אולמרט עצמו כי הכיר את הלפרין במאי 81', וכעבור 5 חודשים בלבד כבר קיבל ממנו את ההלוואה ללא ריבית. במילים אחרות, היתה זו היכרות שטחית בת מספר חודשים ולא ידידות רבת שנים כפי שהוא מציגה עתה. באותם חודשים ספורים אולמרט טרם ייצג את הלפרין אף לא פעם אחת.

אולמרט הוסיף שלאחר שנפתחה חקירת המשטרה נגד הלפרין פנה כפרקליטו של הלפרין לקצין החוקר. כאשר הפנה "הארץ" את תשומת לבו של אולמרט שבעדותו בבית המשפט, אמר שפנה למשטרה כידידו של הלפרין, הציג אולמרט גירסה חדשה לפיה פעל כידיד־פרקליטו.

בתשובה לשאלה נוספת אישר שלא היה לו כל ייפוי כוח לפעול בשמו של הלפרין. אולמרט אומר שהפנייה היתה לגיטימית וגם נראתה לגיטימית על־ידי הקצין החוקר. העובדה היא שעקב הפנייה כתב הקצין זכרון דברים בעניין פנייה בלתי שגרתית זו וזכרון הדברים הועבר לפרקליטות. עוד הוסיף אולמרט כי קיבל את ההלוואה ממקור זר בחו"ל ולא מהבנק.

מש' התחבורה יאפשר קיום שוק תחרותי של מזגנים ברכב חדש

מאת יפעת נבו, כתבת "הארץ" לענייני תחבורה

רוכש רכב חדש מנפח מנוע 1,600 סמ"ק ומעלה יקבל רשיון רכב תקף ל־30 יום. במהלך תקופה זו הוא יוכל להרכיב מזגן לרכבו, כמתחייב מן הצו החדש, אצל כל אחד מבין כ־70 מתקינים ויצרני מזגני הרכב המורשים בארץ. עם התקנת המזגן, יוחתם רשיון הרכב שלו בחותמת רישוי קבועה. זו הצעת הפשרה שהושגה אתמול בין ועד הפעולה של מתקיני המזגנים לרכב לבין אנשי אגף הרכב במשרד התחבורה.

הפשרה תפעל לטובת רוכשי המכוניות שכן מעתה משמעות הדבר היא כי יפתח שוב שוק חופשי בין יצרני מערכות מיזוג האוויר – דבר שיביא להוזלת המחיר לצרכן של המכוניות עליהן חלה החובה להיות מצויידות במזגנים.

כ־40 מבין יצרני ומתקיני המזגנים לרכב התארגנו באחרונה, כדי לסכל את המהלך שתוכנן על־ידי יבואני הרכב. הללו התקשרו עם יצרן או שניים מבין חברות מזגני הרכב ומנעו תחרות חופשית בענף. הדבר הביא לכך שרבים מיצרני ומתקיני מערכות מיזוג אוויר הפועלים בענף שנים רבות נותרו עקב כך ללא פרנסה. מדובר בכ־2,000 משפחות.

לטענת חיים רון מוועד הפעולה, המצב שהיה קיים עד כה איפשר ליבואנים למכור את המזגנים במחירים גבוהים יותר במאות שקלים ממחירי המזגנים בשוק החופשי.

מאחר שמדובר בקבוצה מקצועית שקיבלה את אישורי משרד התחבורה לעסוק במקצוע תבעו הנמנים עליה ממשרד התחבורה שלא להרוס את מפעליהם ופרנסתם רק כדי להעשיר את היבואנים.

לטענת היבואנים כי לא יוכלו לשאת באחריות לרכב שהם מעניקים לרוכשים, אלא אם כן יותקנו המזגנים באמצעותם, טוענים אנשי ועד הפעולה, כי עד כה הסתדרו יפה עם המצב וכבר התקינו מזגנים רבים בכלי רכב חדשים.

נתיבי איילון הלכה־רוקח – ייפתח ביום א'

מאת יפעת נבו

נתיבי איילון, מגשר ההלכה לשדרות רוקח, ייפתחו לתנועה מחרתיים.

אורכו של הקטע החדש כ־1.5 ק"מ. הושקעו בו כ־30 מיליון ש"ח. הקטע נתמך על־ידי 6 גשרים, ויש בחלקים ממנו קירות אקוסטיים כדי למנוע מתושבי שיכון בבלי מיטרדי רעש.

שר התחבורה חיים קורפו אמר, כי מאז 1981 הגדים משרדו לפרויקט האילון כ־75% מתקציב הפיתוח שלו, והשנה יגיע תקציב החברה ל־28 מיליון ש"ח.

שוב מאבק בין קופ"ח לביטוח לאומי על דמי אשפוז ליולדת

מאת עדנה ארידור

מתחדש המאבק בין קופת חולים למוסד לביטוח הלאומי על שיעור מענק אישפוז ליולדת.

מנכ"ל קופת חולים, נחום פסה, דורש משר העבודה והרווחה, משה קצב, שהביטוח הלאומי בתחום אחריותו, להגדיל את הנימוקים להחלטה לקבוע את שיעור כיסוי מענק האישפוז ליולדת בגובה 80% ולא בגובה 100% כפי שמתחייב לגבי אישפוז של כל אדם בבית חולים.

בפנייתו לשר הוא קובע כי "מקורות הכספים של קופת חולים מוגבלים ואין כל הצדקה שלא לשפותנו במלוא עלות האישפוז. לפנייתנו למוסד לביטוח לאומי בנושא זה נענינו כי ההחלטה שבעניין היא בידך".

בשנה האחרונה מנהלת שרת הבריאות שושנה ארבלי אלמוזלינו והנהלת קופ"ח מאבק עיקש כדי להעלות את שיעור מענק האישפוז ליולדת.

לטענת השניים, דמי האשפוז ליולדת שאמורים לכסות גם טיפול בילוד אינם מכסים את ההוצאות בעיקר לאור העליה במספר לידות הפגים, שהטיפול בהם ממושך ויקר.

הסמנכ"ל למחקר ופיתוח במוסד לביטוח לאומי, יוסי סמיד, אמר ל"הארץ" כי המוסד לביטוח לאומי מעולם לא מימן את מלוא עלות אשפוז יולדת. המוסד נותן מענק כדי לכסות חלק מההוצאות. שיעור המענק היה נמוך יותר ובמהלך השנים עלה ל־80% מעלות האשפוז. דמי האשפוז ממומנים מכספי ביטוח אמהות. אם נדרש להגדיל את המימון של דמי אשפוז ל־100% בצורך להעלות את דמי ביטוח אמהות. לא מקובל בשום מדינה בעולם שענף ביטוח סוציאלי מממן ימי אשפוז.

מחסום הרכבת נפתח – וקטר הגיח פתאום לעבר אוטובוס

ברגע האחרון הצליח הנהג לחמוק מפגיעה

מאת איתן רבין

נהג אגד ניצל אתמול מהתנגשות עם קטר בצומת אשדוד. בשעה 9:40 בבוקר הגיע לצומת אשדוד אוטובוס שיצא מבאר שבע לכיוון תל אביב, ובו כ־50 נוסעים.

במפגש פסי הרכבת עצר האוטובוס לפני מחסום סגור.

כעבור מספר דקות חלף קטר בודד במהירות על פסי הרכבת, ומיד לאחר מכן נפתח המחסום.

כלי הרכב שהמתינו משני הכיוונים החלו לנוע על הפסים, כאשר לפתע הגיח קטר [illegible] במהירות, וכמעט התנגש באוטובוס, שאך בקושי הצליח לחמוק מפגיעה. באוטובוס היתה בהלה.

עדיין לא ברור כיצד הורם המחסום ומה גרם לתקרית כה חמורה.

נדחה ערעור יצחק חתואל – אלוף הסייף שהורשע בסמים

(ע). בית המשפט העליון דחה אתמול את ערעורו של יצחק חתואל, שהורשע בעבירות הרואין ונידון בבית המשפט המחוזי בחיפה ל־7 שנות מאסר.

חתואל היה במשך שנים רבות עד למעצרו לפני כשנתיים אלוף ישראל בסייף.

שלושת שופטי בית המשפט העליון משה בייסקי, אברהם חלימה ושלמה לוין, סמכו ידיהם במסקנתם, על קביעת בית המשפט המחוזי, שקיבל את עדותו הראשונה של דוד אלקיים. אלקיים היה שותפו של חתואל להברחת הסם ונידון ל־4 שנות מאסר. בעדותו הראשונה הפליל אלקיים את חתואל, אך מאוחר יותר חזר בו מעדותו במהלך מפתיע לאחר שאחיו סמי אלקיים, השפוט למאסר עולם, העיד בבית המשפט, שדוד אלקיים הפליל על חתואל. 2 האחים אלקיים שהו ביחד ערב עדותו של סמי אלקיים בבית המשפט.

השופטים קבעו כי העונש של שבע שנות מאסר הוא חמור אך מוצדק בנסיבות המקרה.

במסמך פנימי מעידה המשטרה: שוטרים נוהגים בחוסר נימוס

השוטרים חייבים להזדהות בפני האזרח בשמם המלא, דרגתם ותפקידם

מאת ראובן שפירא, סופר "הארץ"

תלונות רבות נגד שוטרים עוסקות בעיקר ב"התנהגות חסרת דרך ארץ" של אנשי משטרה כלפי הציבור. שוטרים לא מעטים מואשמים בכך שיחסם לאזרחים (אשר אינם נמנים על מקורביהם) מאופיין בקוצר רוח, בחוסר נימוס אלמנטרי ובתגובות המוותרות את המושג של שירות נאמן לציבור.

מסקנות אלה כלולות במסמך פנימי למפקדי יחידות המשטרה, שהפיץ באחרונה קצין החינוך הראשי של המשטרה, תנ"צ שלמה גל. במסמך מבקש גל מהמפקדים להדריך את השוטרים כיצד להתנהג כיאות, לשוחח בנימוס בעל פה ובטלפון ולהשיב לפניות בכתב של אזרחים הזוקקים לשירותי המשטרה. זו אחת הפעמים הבודדות שהמשטרה מודה בקיומה של בעיה מקיפה יחסית של התנהגות לא מנומסת ולעתים בלתי נאותה של שוטרים במגעיהם עם אזרחים.

במסמך המצורף לפנייתו של גל מביאה ראש המדור להסברת פנים במשטרה, סנ"צ מלי בר יוסף, דוגמאות לפניות לא נאותות בעל פה ובכתב של שוטרים לאזרחים ומנחה את השוטרים כיצד עליהם להתנהג. בין השאר היא כותבת: "המשרתי הציבור מחוייבו לענות על כל מכתב המתקבל מאזרח והתשובה חייבת להיות אדיבה, גם כאשר המכתב מקטרג ולמעשה השוטר (עליו מתלוננים) פעל כשורה ובמסגרת החוק. הניסוח אסור להיות הולמי, אך אדיב, וללא ביקורת על האזרח".

והיא מוסיפה: "שוטר חייב תמיד להזדהות בשמו המלא, בדרגתו, ובתפקידו, ואם הוא נדרש על־ידי האזרח, עליו אף למסור את מספרו האישי. כאשר מתקשר אזרח לתחנת משטרה, על השוטר להזדהות באמצעות הצגת שם היחידה שבה הוא משרת. יש לברר את פרטי האזרח ולשאול באדיבות לבקשתו".

הרשות לפיתוח י־ם מתחילה בפעילות לפיתוח כלכלת העיר

מאת צבי זרהיה, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס, שר האוצר משה נסים וראש עיריית ירושלים טדי קולק זימנו להיום ישיבה ראשונה של מועצת הרשות לפיתוח ירושלים.

בהזמנה משותפת ששוגרה לשרים שמשרדיהם שותפים לרשות ומספר אישי ציבור הנמנים עם חבריה, הם מביעים תקוה כי תחילת פעולתה של הרשות מציינת שלב חדש בפריחתה הכלכלית של ירושלים.

על הקמת הרשות המיוחדת לפיתוח העיר החליטה ועדת השרים לענייני ירושלים, על־פי הצעת ראש העירייה טדי קולק. הכנסת נתנה תוקף להחלטה על־ידי חקיקת חוק מיוחד שקבע את סמכויות הרשות החדשה.

כיו"ר הרשות מונה ח"כ אריאל ויינשטיין (ליכוד) וכמנכ"ל הרשות יכהן עוזי ובטלר המשמש כיום כגזבר העירייה.

הרשות תפעל על־פי קריטריונים עסקיים, ותנהג מתופש פעולה אופרטיבי ותקציבי נרחב יותר מאשר גוף ממשלתי או עירוני.

כרבע מיליון ש"ח פיצויים לילד שנולד עם פגם מוחי

(ע). שופט מחוזי בבאר־שבע נתן אתמול תוקף של פסק־דין להסכם פשרה, שהתקבל בתביעה נגד משרד הבריאות. התביעה הוגשה בשמו של ילד בן 6 מלוד, שאביו טען, כי נולד עם פגם מוחי וקבעו לו 100 אחוז נכות. אבי הילד טען כי הרופאים במחלקת היולדות של בית החולים "אסף הרופא" יילדו אותו באיחור.

בהסכם הפשרה התחייב משרד הבריאות לפצות את הילד בסכום של 255 אלף ש"ח וכן לדאוג לו בעתיד. עו"ד מירון קין שייצג את הילד טען, שביום 11.7.82 נתקבלה האם ל"אסף הרופא" חמש שעות לאחר שהחלו צירי הלידה שלה.

לדבריו, אובחן אצלה מצב עכת של העובר אחרי שעות ארוכות מקבלתה גם אובחן שהעובר סרוח במצוקה והוחלט ליילד אותו בניתוח קיסרי דחוף. הניתוח בוצע כשעה לאחר איבחון המצוקה העוברית.

בחוות־דעת רפואית שצורפה לתביעה צויין, שניתוח כזה מבוצעים בתוך 10 דקות מאבחון המצוקה. עוד נטען באותה חוות דעת, שהעיכוב בעריכת הניתוח הקיסרי גרם לנזק המוחי לעובר.

המערך אינו מכיר בצד השני, העיקרי, לשלום – בעם הפלסטיני ובנציגותו המוכרת ע"י האו"ם, אש"ף. אך בלי הכרה באש"ף כנציג הפלסטיני הלגיטימי (כשם שממשלת ישראל היא הנציג הלגיטימי של ישראל) – לא יהיה משא ומתן, לא ייכון שלום, ולא נוכל לחיות חיים נורמליים.

ר"צ ומפ"ם אימצו, סוף־סוף, את עמדת חד"ש ומכירות בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני, אך הן אינן עיקביות, שכן הן מכירות בסיפוח ירושלים הערבית ותומכות בתוכנית שולץ, השוללת את זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית ולמדינה משלו.

לישראל נחוצה תוכנית הצלה, שכן רק השלום יאפשר קיצוץ דרסטי בהוצאות הצבאיות והגדלת התקציבים לשירותי הבריאות והחינוך וליצירת מקומות עבודה.

הכנסת ה־12 תהיה זו שתצטרך להכריע בין מלחמה נוספת, שעלולה להיות איומה מקודמותיה, לבין השלום הצודק והאפשרי – השלום הישראלי־פלסטיני.

כדי שנהיה עם חופשי במולדתו – חיוני שהעם הפלסטיני יהיה גם הוא עם חופשי במולדתו, בצד ישראל.

רק חד"ש אומרת מסר אחד בעברית ובערבית:

- ★ קווי ה־4 ביוני 1967 יהיו גבולות השלום בין מדינת ישראל לבין המדינה הפלסטינית שתקום בצדה. המדינה הפלסטינית היא שתחליט על צורת קשריה עם ירדן.
- ★ חד"ש תפעל למניעת הקמת ממשלת ליכוד או ממשלת "אחדות לאומית" נוספת. חד"ש תתמוך בממשלה שתכיר באש"ף ותלך עימו לוועידה בינלאומית.
- ★ תנועות המתאה והשלום מבטאות את האינטרסים האמיתיים של ישראל וראויות לכל הגיבוי והתמיכה.

רק הצבעה לחד"ש אומרת

שתי מדינות לשני עמים

ו

חד"ש

חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון

המפלגה הקומוניסטית הישראלית
ארגון הפנתרים השחורים
חוגי ציבור יהודיים וערביים

ת"ד 26205 תל אביב, מיקוד 61261

שערי המניות 27.10.88

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אוצה ש	31350		20	+346	+1.1	+82
אידיבי ב 100.0			—	הפסקה	מסחר	—
אידיבי בב א			—	הפסקה	מסחר	—
דיסקונט שה ב			—	הפסקה	מסחר	—
הספנות 0.1			—	הפסקה	מסחר	—
הספנות א 0.5			—	הפסקה	מסחר	—
הפועלים מבב			—	הפסקה	מסחר	—
כללי לא בהסדר	14690		46	+152	+ 1	+4
כללי יפה 7			—	הפסקה	מסחר	—
כלל יפה 11			—	הפסקה	מסחר	—
מימון וסחר 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
מימון וסחר 5.0			—	הפסקה	מסחר	—

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אידיבי רג 100.0	150100		194	+2200	+1.5	+810
אידיבי ב 100.0	147203	לג				
אידיבי בב א	886500	לג				
איגוד 1 ש"ח	113200		31	+1500	+1.3	+46
דיסקונט ב'	206800	לג				-23
דיסקונט א'	192000		12	-1800	-0.5	-73
המזרחי ש'	61800		161	+830	+1.4	+206
המזרחי כ'	61501	לג				
הפועלים ש'	102150		230	+1700	+1.7	+792
הפועלים מ'	102000		9	+900	+0.9	+43
כללי א'	268000		7	+2400	+0.9	+88
כלל סנוק	64250		212			+27

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אידיבי רג 100.0	119500		578	+1060	+0.9	+1173
אגוד 0.1	91650		586	+2000	+2.2	+474
דיסקונט ב	154650		69	+4400	+2.9	+464
דיסקונט א	152400		209	+1000	+0.7	+202
המזרחי ש	49363		1060	+345	+0.7	+328
המזרחי ב	49200		50			-55
הפועלים ש	80580		2022	+170	+0.2	+522
הפועלים ב	81100		154	+1080	+1.3	+538
כללי א 1.0	206999		50	+859	+0.4	+45
כלל 0.1	51170		3573			+712

בנקים למשכנתאות

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אדנים 0.1	29747		182	+550	+1.9	+140
לאומשכנ' ש	10750		135	+600	+5.9	+126
לאומשכנ' מ	10949	שב				
כרמל ש	218		3150	-2	-0.9	-3150
כרמל אפ'	119		23150	+4	+3.5	+16176
כרמל אג"ח	100.5		23055			
פת מכב ש	2580		135			-135
משכן ב ש	4445		50	-30	-0.7	-936
טפחות 0.1	15700	שב				
בית"ב 1.0	6749		9			-2
משכן מבב ש	24200	שב				
משכן רג ש	22900		15	-100	-0.4	-15

מוסדות מימון

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
הקלאות מבב א	542900	לג				
הקלאות מבב ג	238000	לג				
לאומי תעש' א ש			—	הפסקה	מסחר	—
פתוח תעש' מבב	108398	לג				
פת תעש' בב ג	539000	לג				
פת תעש' בב גג	328000	לג				
פת תעש' בב גגג	329334	לג				
פת תעש' בב ד	325292	לג				
פת תעש' בב דד	72550	לג				
בנקי קלנים 5.0	655		1414			-587
חיזות בב	259000	לג				
כלל ליסינג 0.1	15711		38	+500	+5.5	+50
כלל ליסינג 0.5	14820		5			

ביטוח

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
איילון	90					
איתן	93		2340	-1	-1.1	-2340
אררט 0.1	905	שב				
בטוח משנה 0.1	334			+14	+4.4	+150
בטוח משנה 0.5	128		835			-984
משנה אפ	212		495	+10	+ 5	+495
משנה אש	116.5		2860			+9140
הדר 1.0	153		6125	+5	+1.7	+7204
הדר 5.0	135.5		10293	+5	+0.4	+5608
הדר אפ' סד 2	123		10800	+6	+5.1	+16860
הפניקס 0.1	552		2872	-8	-1.4	-5348
הפניקס 0.5	521		180	+10	+ 2	+180
המסחר-הדאל 1.0	5600					
המסחר-הדאל 5.0	5090		30	+60	+1.2	+80
כלל ביטוח	245	שב				
כלל בטוח אפ'	37		9947			
כלל ביטוח אג"ח	107		3000			-2868
מנורה 1.0	736			+18	+2.5	+786
מנורה 5.0	656	שב				
ביטוח סהר	148		2900	+5	+ 1	+4100
סהרים 0.1	1065		775			-775
צור ש	204		2000			-1334
ציון השקעות 1.0	1516		7	-5	-0.3	-7
ציון השקעות 5.0	685		208	+11	+1.6	+300

מסחר

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אינבר באמא 1 ש	653			+6	+0.9	+100
אינבר באמא 5 ש	565		1555	-6	-1.1	-906
מאיר עזרא 1.0	294		857			-857
מאיר עזרא אפ	86		1490	-5	- 6	-1566
כלל אפ 4	135		20500			-23680
כלל אגח 2	154		500			
קריסטל 1.0	326	קב		+16	+5.2	+8086
רסק 0.1	11000			+200	+1.9	+5
רסק 0.5	12200		2			-2
שופרסל א 2.0	1091		4921	+30	+2.8	+3017
שופרסל אפ	3895		1750	+180	+4.8	+3889
שופרסל אגח	120.5		9200	+1	+0.8	+11201

שירותים

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אמונא	500		5347			-5347
מבנות הספקה 0.1	260		7582			-6882
מבנות הספקה 0.5	135		8365	+5	+0.4	+9429
מבנות אפ'	107	תב	19071	+13	+13.8	+22786
מבנות אג"ח	105		11960			-26220
קרור 0.1	460	תב	1821	+39	+9.3	+7078
קרור 1.0	188		10264	+5	+3.6	+38296
מוס' עזובה 0.1	930		175			-78
מוס' עזובה 0.5	608		824			+176

מלונות ושירותי תיירות

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
בני הדר	84		3000	-5	-0.6	-4080
בני הדר אפ' 1	34.1	תב	5000	+5	+9.6	+5008
מלונות דן 1.0	1260		30			
מלונות דן 5.0	773			+20	+2.7	+830
זהר האלמוג 1.0	6220		15	-300	-4.6	-28
מלונות הירדן	2025		400	-94	-4.4	-284
ים סוף	231		4625	+7	+3.1	+18226
ים סוף אפ'	141		1700	+6	+4.4	+4588

מחשבים ושירותי מחשבים

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
ח.י.ל.ן 1.0	115.5		5230	+5	+3.1	+4816
חילן אפ'	28		16670			-3898
חילן אג"ח	107		8548			
יעקא 1.0	4230	תב	75	-270	- 6	-75
מ.ל.ל. 1.0	1895					
מ.ל.ל. 5.0	1000					
ניקוב מחשבים 1	750		1859	-20	-2.6	-3196
ניקוב מחש' 5	250		337			
ניקוב אפ סד 2	280		1172	+7	+2.6	+1672
תים מחשבים 1.0	489	בה	1108	+4	+0.8	+342

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אזורים אפ	264			+5	+1.1	+108
אזורים אגח	144.5		3000	+1	+0.7	+34000
אילד 1.0	51		5250			
אילד אפ	20		21575	-7	-5.4	-23575
אל-רוב 1.0	345	תב	230	+20	+6.2	+250
אפריקה 0.1	31000		15			-15
אפריקה אפ	11020		50	+350	+3.3	+65
אדים	340		378	+5	+1.5	+656
אילרן 0.1	2530	שב				
אילרן 0.5	2001	שב				
ברנוביץ 1.0	2100					
ברנוביץ 5.0	1959	תב	468	-120	-5.8	-618
דנקנר 1.0	4040		65			-65
דרבד 0.1	182		1138	+4	+2.2	+3362
דרבד 0.5	115		500	+1	+0.9	+300
מרלן 1.0	1310		290			-88
המכלל 1.0	595	לג				-180
המכלל 5.0	415	לג				
ת.ל.ב. 0.1			—	הפסקה	מסחר	—
ת.ל.ב. 0.5			—	הפסקה	מסחר	—
ירושלים אפ	62.5		22107	+5	+5.9	+72065
גבים 0.1	3830		148	-20	-0.5	-148
גבים 0.5	3540		279	-30	-0.8	-279
חב' ישוב אפ' 7	116.5		69939			-4330
אפ' 8	89		58656			-30264
אפ' 9	114		42754			-54714
מבני תעשיה	63.5		31560			-34463
מבני תעשיה אפ'	17.1		165152			+82539
מבני תעשיה אג"ח	108.5		2680			-3480
ישפרו 0.1	3680		120			-120
ישראלום 1.0	1152		225	+65	+ 6	+175
ישרס 10.0	30700		302	+700	+2.3	+448
כנן פיתוח 1.0	5250		64	-250	-4.5	-64
לוביד 1.0	4450		15	-220	-4.7	-15
לוביד 5.0	1380			-5	-0.4	-200
כ.ת.ם. 1.0	280		125	+10	+3.7	+3185
כ.ת.ם. אפ 2	156.5		4830			-3150
כ.ת.ם. אגח	132.5		8400			-8900
מאגדי בניה 1.0	480		100	+10	+2.1	+100
מישאל 5.0	113.5		34	+5	+3.2	+7000
מישאל אפ'	66.5		1581	+5	+0.8	+419
מבנה 5.0	805					
ליבשטין 1.0	157	שב				
ליבשטין 5.0	103		6185			-6185
ליפשיץ 1.0	67		3096	+1	+1.5	+3415
ליפשיץ 5.0	35.9		15000			-21665
ליפשיץ אפ' 1	13.3		2500			-2500
ליפשיץ אפ' 2	11.7		42320	-1	-7.9	-76360
ליפשיץ אגח	76		13750			-8875
נאות אביב 0.5	1540		380			-710
נכסי אזורים	142.5		2483	-3	-2.1	-4040
נכסי אפ'	88.1		10101	+1	+ 3	+5142
נכסי אג"ח	97.5		5768			

(המשך)

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
סחר השקעות 1.0	380		1000	-6	-1.6	-1000
טוס 1.0	1427	שב				
קפריה 0.1	2400		20			
קפריה 0.5	1180		1501			
רגבין 1.0	190.5		4628			-253
רגבין 5.0	123		2000			
רגבין אפ	255	בה	200	-57	-18.3	-700
רגבין אג"ח	135	שב				

חקלאות

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
מטעי הדר 0.1	2928		101	-5	-0.2	-101
מטעי הדר 0.5	2953	שב				
מהדרין 0.1	3700		406			-326
נכסי הדרים 1.0	1060		300	+25	+2.4	+308
פרימור 0.5	2255	שב				

מזון וטבק

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
דובק מב ש	1575		198	-5	-0.3	-198
דובק מב מ	1581		261			+61
מלכל 1.0	210	תב	2470	-15	-5.8	-2970
מלכל 5.0	185.5		1000	-5	-1.3	-1000
מלכל אגח	90.5	שב				
סמטר בירה 1.0	20499		23	+999	+5.1	+33
סמטר בירה 5.0	16500	שב				
יטוף 1.0	868	בב		-46	- 5	-389
יטוף א 5.0	500		380			
יטוף אפ 2	135	תב	461	-5	-5.3	-1848
מן 1.0	162	תב	514	-10	-5.8	-1314
מן 5.0	115		1688	+5	+0.4	+141
מסמרום 1.0	9901		73	-299	-2.9	-59
עסיס ב 0.5			—	הפסקה	מסחר	—
אבגל שקל 1	1662	שב				
שמן מבב א	430	בה	520	-11	-2.5	-706

טכסטיל והלבשה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
ארגד מר 1 ש	306		2816	+5	+1.7	+4236
ארגד אפ	73		2000	+2	+2.8	+2215
ארגד אגח	116.5		7000	-5	-2.5	-7000
אפיס 1.0	264	שב				
אופנת ברזך 1.0	119.5		3108	+5	+4.4	+525
אופנת ברזך 5.0	104	שב				
אפ א	64.5					-268
ארגמן רג ש	8429		53	+80	+ 1	+68
דלתא-גליל 1.0	625		9536	+1	+0.2	+2689
דלתא-גליל א 5.0	600		4034	+6	+ 1	+2418
מטויות מאוזר 1	515	שב				
מטויות מאוזר 5	184					
וילסון 1.0	176	תב	1500	+16	+ 10	+1500
וילסון 5.0	121		416	+5	+2.1	+334
הדרינן 1.0	4635		60			-38
דיקות 1.0	1260		280			
דיקות 5.0	913		25			-786
דיקות אפ	217		550	-3	-1.4	-808
כופר	46.8			-1	-4.3	-2000
כופר אפ	23		4170			+359
לודזיה 0.1	419		60	+9	+2.2	+60
לודזיה 0.4	369		22	-1	-0.3	-22
ליגת 1.0	21.3		7680	-7	-3.2	-6113
עיט 1.0	180		1950	+4	+2.3	+1840
עיט 5.0	100		1870	+2	+ 2	+9050
עיט אפ	48		5288	+2	+4.3	+9350
עיט אגח	107			+2	+1.9	+8134
עמק מרינה 1 ש'	112		2841	+2	+1.8	+3159
עמק אפ	32.5		2750	-5	-1.5	-37204
פולת א	410		523	+16	+4.1	+1177
פליקס א 0.5	2250		100	+49	+2.2	+182
פרנד	740		210	-3	-0.4	-210
פרנד אג"ח	86		7500			+4580
גיבור סבריס	2201		43	+80	+3.8	+41

שרף נאמנות
בטוחה
קבוצת כלל
ניהול תיקי השקעות ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל

מתכת ומוצריה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אורדן 0.1	3170		19	+60	+1.9	+51
אורדן 0.5	2830			+110	+ 4	+50
אלומות 1.0	7700		40			-40
אלומות 5.0	6450	שב				
כבלים ש	350		5277	-1	-0.3	-5827
כבלים אפ	71		14404	-1	-1.4	-19096
כבלים אג"ח	107.5		3080			-1000
כבלים אגח	110		1432	+5	+1.4	+568
התוף 1.0	345		1616			-2016
התוף 5.0	150		2865	-1	-0.7	-2865
זיקה 1.0	1478	שב				
זיקה 5.0	966		126.5	+46	+ 5	+87.5
קסמנות פז 5.0	1770		207			-207
כבלי ציון 1.0	2315		50	+110	+ 5	+2032
כבלי ציון 5.0	1410		282	+12	+0.9	+4997
קרגי 1.0	109					
קרגי 5.0	67.5	שב				
נחושתן 0.1	24550		13	+230	+ 1	+7
נחושתן 0.5	6030	תב	77	-670	- 10	-77
שקד פלדה 1.0	1280		205	+58	+4.7	+205
קינג 1.0	318	בה	500	-8	-2.5	-667
קינג 5.0	216					
קליל 1.0	2805		108			-108
קליל 5.0	2440		400			
קליל אפ	1160		1210			-900
קליל אגח	137	שב				
שלדות 5.0	1910		302			-102
תעשיות לכיש 1.0	405	תב	170	-35	- 8	-1020
תעשיות לכיש 5.0	318			-12	-3.6	-1400

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אלביט 5.0	300000		56	+10500	+3.6	+54
אלק 0.25 ש	10559	בה		-556	- 5	-1220
אלקטרה 0.1	1801		162			-62
אלקטרה א 0.5	1291		450			-100
אפ 5	826		544	+16	+ 2	+890
אגח 3	145.5		20080			
אורית 1.0	13600	תב	99	+650	+ 5	+92
אלקטרוניקה אפ'	364	תב	4511	+48	+12.5	+9605
כלל אלק אג"ח	113.5		17128			-17128
ספקטרוניקס 1.0	890		515			-515
ספקטרוניקס 5.0	674		1280	+10	+1.5	+920
פיבמנגר 1.0	373	שב				
פיבמנגר 5.0	283		1800	+3	+1.1	+1250
ציקלון 1.0	2070		45	-1		-44
ציקלון 5.0	1440		500	-14	- 1	-694
קבוצת אלף 1.	2341		41	-10	-0.4	-41
קבוצת אלף 5.	2075		100			-78
ת.א.ת. 1.0	514		1480	+24	+4.9	+1187
ת.א.ת. 5.0	270		6930	+2	+0.7	+5018
תדאה	620		7334			-2449

מוצרי בניה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אי.ב. תעשיות 1.	140		8526			
אי.ב. אפ	426					
אי.ב. אפ' ב	42		4479			
אי.ב. אגח	144		5002			
איפי אג"ח א	99		44610	+1	+ 1	+37260
אקרשטיין 1.0	490		4058	+21	+4.5	+2665
אקרשטיין 5.0	257		1204	+8	+3.2	+1167
אקרשטיין אפ'	279	שב				
אקרשטיין אגח	137.5		9700			-14700
אבים בלוס	62		1600			
בלוס אפ	27		1638			
קרמיקה ולפמן 1	2592	לג				
קרמיקה ולפמן 5	1850	שב				
נגב קרמיקה	220		3644			-204
נגב קרמיקה אפ	65		3380	+3	+3.2	+1681

כימיה, גומי ופלסטיק

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אגן 5.0	1740		2759	+44	+2.6	+1455
אגן אפ'	384	תב	8850	+24	+6.7	+16478
אגן אג"ח	99		70160			-3149
אליאנס ב			—	הפסקה	מסחר	—
גל תעשיות 1.0	145	בה	125	-5	-3.3	-250
גל תעשיות 5.0	89		1660	-4	-4.5	-1660
גל אפ	19.9		4858	-3	-1.5	-6800
גל אגח	98		12465			
דשנים 0.1	2800		1638			+1077
דשנים 0.5	1500		55	+25	+1.7	+197
ליפסקי 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
מקסימה 1.0	725	שב				
מקסימה 5.0	508		1000			-1000
סבו 1.0	3550		147			-140
סבו 5.0	3086		117			-117
פריקלאס	537	תב	10000	+38	+5.9	+80923
פריקלאס אפ'	116		11850	+6	+5.5	+11259
קרן כימיקל 1.0	6020		200	+100	+1.7	+150
קרס אפ	3660	שב				
קרס אגח	126		3000	-3	-2.3	-15431
תיא 5.0	5900	תב	32	+300	+6.5	+19
פרוטאום 10.0	975		27508	+20	+2.1	+19731

עץ, נייר ודפוס

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
כתר	73.5	תב	3100	+5	+9.7	+2600
דפרון 1.0	5500		70	+100	+1.9	+40
דפרון 5.0	4350		70	+180	+4.3	+70
תבג. 1.0	5405	בה	289	-32	-0.6	-111
יפה 1.0			—	הפסקה	מסחר	—
לבירי אשקלון 1	537		2500	+22	+4.3	+1589
מלע ב 0.5	24408		38			-60
קרגל	475		3232	-14	-2.9	-5232
קרגל אפ'	180	תב	4323	-31	-14.7	-6625
0217331	84		13210	-1	-1.2	-1358
2179992	100		41328			+36664
רים 0.1	170	תב	4165	-19	-10.1	-3975
רים 0.4	90		15	+1	+1.1	+1485
תעל ב 0.2	13800		12	+80	+0.6	+3

תעשיות שונות

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אגרין 1.0	161.5	בה	2929	+5	+0.3	+1184
אגרין 5.0	99	תב	2268	+6	+6.5	+5228
תמישה יוד	1520		55	-2	-0.1	-55
הגבלק 1.0	1010	שב				
הגבלק 5.0	1082	שב				

השקעות בתעשיה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
תרכיות	11850		155	-130	-1.1	-305
כור בב' ש	2982		765			-205
תעשיות אפ	82		4421			-4531
תעשיות אגח	117		2400			-2400

חברות השקעה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אמיקו ש	3158		79			-19
אי.די.בי. אפ'	2600		156			
אי.די.בי. אג"ח	113		12600	+1	+0.9	+36878
אלגר ש	987		1000			-1080
גזית 1.0	955	שב				
גזית אפ	720	שב				
גזית אגח	117		5000	-1	-0.8	-5000
דנבר 1.0	455			+16	+3.6	+587
דנבר 5.0	325	תב	160	+30	+10.2	+1160
חברה לישראל 5.0	3081		813	+1		+841
וולפסון 0.1	115000	שב				
וולפסון 1.0 ש	15650		1			-1
אמבא א 0.5	17000	תב	34	+1300	+7.6	+34
דיסקונט השק אפ	950		8064	+33	+3.6	+1657
דיסקונט השק אגח	118		6410	+5	+0.4	+3590
מרכז השק ש	35300		1			
הירדן 1.0	1005		150			
הירדן 5.0	553		200			-200
יעקר 1.0	1256		32	+1	+0.1	+500
יעקר 5.0	740		300			-40
יצוא ש	10650	שב				
ירדן א 0.1	1029		25	+29	+2.9	+25
ישום השקעות	33.8		15000	+6	+1.8	+4041
ישום אגח-אפ	38.5	תה	3000	+3	+5.4	+5205
כלל 50.0	597		991	+11	+1.9	+3868
מטר 0.1	300	בה	1068	+10	+3.4	+1182
מטר א 0.5	280			+5	+2.6	+5080
מטר אפ	8	בה	12813			+5342
אגח 1	133.5	שב				
מר ב 1.0	230		2000			-990
מו השק ש	2630		1138	+60	+2.3	+2802
פמה א 0.1	4050		23			
פמה 0.5	3700		95	+100	+2.8	+109
פרין ב 2.5	9200		559			-35
קרדן 1.0	84		10550	+2	+2.4	+6502
קרדן 5.0	51		2280			
קרדן אפ	32		16934	+2	+4.7	+17191
קרדן אגח	117		7000			

נסחורות במט"ח

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
גיות ם	255	שב				

חיפושי נפט

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
דלק נפט 1	1910		117			-117
דלק נפט 5	958		2657	-30	- 3	-3499
סו חיפושי נפט	23800		61	+500	+2.1	+39
יואל אפ	111.5		23152	+2	+1.8	+26748
מ.ג.ג. 1.0	3599		50			-34
מ.ג.ג. 5.0	1990		335			
נפטא ש	354		8580	+4	+1.1	+2124

רשימה מקבילה

מסחר שרותים מלונאות מחשבים

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
הגל 1.0			—	הפסקה	מסחר	
יסקו	231		5000			-1499
קונפורטים 0.1	841	בה	23	+40	+ 5	+45
קונפורטים 0.5	238	תב	662	+12	+5.5	+778
קסל 1.0	524					
תבל			—	הפסקה	מסחר	
התיה הישראלית	24		1074	-1	- 4	-1074
כגם סר 1 ש	505	שב				
איכות כוכבים	165		290			
רשת מיכן 1.0	428		650			-602
רשת אפ'	710	תב	615	-80	-10.1	-2004
כלל מחשבים 1.0	2750	בה	69	+51	+1.9	+31
משוב מחשבים 1.0	61	קב		+3	+5.2	+12845
רשף	92.5	תה	2080	+5	+10.1	+5359

נדל"ן בינוי חקלאות

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אמנים 1.0	292	תב	743	+26	+9.8	+1242
בן-יקר גת 1.0	1457			-3	-0.2	-299
דוזקר 1.0			—	הפסקה	מסחר	
דוזקר 5.0			—	הפסקה	מסחר	
עדר 3.0	732	בה	103	+7	+ 1	+97
רסק מבבי	560	לג				
רסק רג	454	לג				
שמר 5.0			—	הפסקה	מסחר	-23
אאמס	536	תב		+49	+10.1	+609
מלדפרסט 1.0	214	שב				
מלדפרסט 5.0	127.5	שב				

תעשייה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
יוגירדס	180					
מקס 0.1	1529		100	+40	+2.7	+208
מקס 0.5	630		412	+30	+ 5	+412
תעש רוגיון 1.0	3450	בה	369	+120	+3.6	+784
אוליאב	65					-2109
אקטנמן 5.0	746	לג				
מרקן 1.0	812	לג				
משאבות סלע	47					
מכבת כרום 1.0			—	הפסקה	מסחר	
אלקול			—	הפסקה	מסחר	
אלקול אפ 2			—	הפסקה	מסחר	
בר-כון 1.0	1767	קב		+84	+ 5	+1756
בר-כון 5.0	1180		2520			-2320
כושן אפ	540		600			-480
פרומאבסנם 1.0	4550		27			+7
פרומאבסנם 5.0	2320		232	+70	+3.1	+191
מ.ל.ג.ג. 1.0	655		511			-392
אלרן-טק	102					-200
רקסור 1.0	2098		36			
נגה כתיקל 1.0	4750		15			-15
ת.ג.ל. 1.0			—	הפסקה	מסחר	
ת.ג.ל. 5.0			—	הפסקה	מסחר	
תוך א 5.0	5250		12			-57
אורדע פירום	356		765	+1	+0.3	+265
טכנובריה 1.0	1299		50	+49	+3.9	+105
כולר	201					+1000
דופמין	144					
מו הן	288		300			-300
מאגרי טכנולוגיה	127.5		9310	-5	-0.4	-5310

השקעה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
אינקומה 0.1			—	הפסקה	מסחר	
איתם	206	שב				
איתם אפ	23					-923
אבשר בכ'	238	שב				
אפיק 1.0	361	תב	8020	-40	- 10	-7020
אפיק 5.0	264	תב	4583	+24	+ 10	+4583
בניין ב' 5.0	10797			-1		-15
לנדיק 0.1			—	הפסקה	מסחר	
לנדיק 0.5			—	הפסקה	מסחר	
עוז השק ב 0.1	565		26	-6	-1.1	-82
עוז השק ג 0.5	360					

חיפושי נפט

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
מראיל ב 0.3	3010	בה	27	+16	+0.5	+83

משתנים

שם נייר ערך	מחזור	שער קנס בנקודות	שער בסיס בנקודות	שינוי יומי כלל %	מס' עסק כלל בשנים
בנק בינלאומי 85	2195	5339	5234	2.81	6
מ.ג.ב. 0.5	2034	6052	5963	1.49	3
הגנה ש	49154	113	115	1.8	5
שלמן אפ	6088	699	680	2.79	5
כלל סחר	32358	194	191	1.57	5
שופרסל ב 10.0	28226	985	966	1.97	8
דלק ג ש	15129	2415	2401	1.51	14
אפריקה 1.0	242	28174	27758	1.5	4
אזורים 1.0	4704	495	483	2.07	1
מבנה הבנין	2777	2547	2509	1.51	6
הכשרת הישוב	42947	482	469	2.77	21
חברה לירושלים	25150	274	271	3.79	7
כלל ברלן	4000	504	494		1
עלית	640	14555	14308	3	3
שלמה ב 4	9724	512	510	2.65	5
קסמנות פז 1.0	2755	2054	2019	1.73	5
כלל תעש אלק	5066	1739	1710	4.76	7
אלרון 3.0	133	176660	176660	7	8
סבע ש	3152	9480	9388	3	22
ים המלח	42276	1737	1703	4.01	35
פטרוכימיים 10.0	179198	338	337	7.3	21
מפעלי נייר 10.0	19	261270	254243	3	3
כלל תעשי 1.0	39417	131.5	128.5	2.33	4
אידיבי פתוח 2.0	1998	5683	5550	1.5	7
אלון ש	6175	755	744	1.48	2
חברה לישראל 1.0	7280	3666	3595	3.24	19
מעלים השק ש	7781	649	636	2.04	4
דיסקונט השק ש	22067	2188	2177	5.5	35
כלל 10.0	11091	769	752	3.78	9
יכגאל 5.0	11882	378	363	4.13	1

קבלת מודעות אבל
24 שעות ביממה
03-38 38 38

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

ביקושים מפתיעים

שבוע מסחר המכפר בבורסה הסתיים אתמול בעליות שערים חדות בכל ענפי המסחר. עד כמה נזיל מצבו של שוק המניות, תעיד העובדה שעד שלשום, היתה אווירת המסחר בשוק קשה, ומעט האמינו כי תפנית כה משמעותית בשוק תרשם בתוך יום אחד, אך, כאמור, התבדו הכל.

המסחר החל במגמת ביקושים שהתרכזו בעיקר על ידי מנהלי תיקים, הפעילים באמצעות בנק המזרחי, החברה המרכזית לניירות ערך וגופים אחרים. הביקושים למניות הבנקים מנקו בעליית שערים חדה, ובלטה במיוחד הפעילות במניות אלרון המפעלים הפטרוכימיים. חלק ממנהלי הבורסה גורסים, כי אפשר שהפעילות הערה במניות אלה, משכה את כל השוק כלפי מעלה.

שבוע המסחר החל במגמה של ירידת שערים, שתפסה תאוצה בהמשך.

אולם, במחצית השניה של השבוע, היתה תפנית, שבאה לידי ביטוי בעליות שערים. מדד המניות הכללי ללא בנקים עלה בסיכום השבועי ב-0.22%+, אם כי מחזורי המסחר היה נמוכים. אתמול עלו המחזורים והסתכמו בכ-7.9 מיליון שקל.

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	102.15	+0.90
כללי ללא בנקים	80.62	+1.74
מדד משתנים	82.16	+2.98
מדד אג"ח כללי	118.17	+0.07
אג"ח צמוד מדד	118.43	+0.11
אג"ח צמוד מט"ח	118.48	+0.26

עליות נאות בבנקאיות

מניות הבנקים הנסחרות במסגרת ב-2.27%. עליות השערים מוסברות בעיקר במיעוט קיומם של אפיקי הה ההסדר, רשמו בשבוע האחרון עליות שערים נאות, המדד הבנקאיות עלה שקעה אלטרנטיביים, הנסחרים בר מות תשואה סבירות להשקעה.

המחזור בבנקאיות עלה אתמול במ קצת, והסתכם בכ-6.4 מיליון שקל.

מה קורה באלרון?

ביקושים חריגים בהיקפם נרשמו אתמול למניות אלרון, ובמהלך המסחר תנים עלה שער המניה בשיעור חריג של 7%. הביקוש למניית החברה הגיע בעיקר על ידי מנהלי תיקים הפעילים באמצעות החברה המרכזית לניירות ערך. הרקע לביקוש קשור לתוכנית הוצאתו אל הפועל של מיזוג החברה עם אלביט, בדרך של החלפת מניות.

ממשיכים למכור מק"מ

מגמת המכירות של סדרות מלוות קצרי המועד על ידי הבנקים נמשכה גם אתמול. מחזור המסחר בסקום הסתכם בכ-15.9 מיליון שקל. בשוק האג"ח נרשמו ביקושים שנתפסו בעליות מתונות, המחזור של 15.5 מיליון שקל.

תשואה שנתית באחוזים

	מדיון 1989 תשואה חלית	מדיון 1989 תשואה מרבית	מדיון 1991 תשואה חלית	מדיון 1991 תשואה מרבית
כליל 0.1	0.68	-4.76	5.75	-0.37
הפעלים ש	-0.37	-5.59	5.73	-0.40
אי.די.בי. רג	-0.21	-5.56	5.47	-0.64
דיסקונט א	-0.42	-5.76	5.50	-0.61
המזרחי ש	-0.26	-5.62	5.32	-0.77

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
1118	5	99.80	15.90
1128	12	99.51	16.15
1238	19	99.21	16.55
1248	26	99.92	16.40
1158	33	98.67	16.00
1218	40	98.37	16.15
1228	47	98.06	16.45
1238	54	97.81	16.15
1248	61	97.51	16.30
119	68	97.23	16.35
129	75	96.93	16.40
139	82	96.66	16.30
149	89	96.42	16.15
219	96	96.11	16.30
229	103	95.83	16.30
239	110	95.55	16.30
249	117	95.25	16.40
319	124	94.92	16.60
329	131	94.70	16.40
339	138	94.39	16.50
349	145	93.99	16.90
359	152	93.75	16.75
419	159	93.37	17.05
429	166	93.00	17.30
439	173	92.73	17.25
449	181	92.28	17.60
619	222	91.37	16.80
719	250	98.88	16.85

מניית השבוע: תאת

במספר מניות השבוע היתה פעילות ערינה, כמו אלרון והמפעלים הפטרוכימיים. האולם לתואר מניית השבוע זוכות השבוע מניות תאת, שעלו בשבוע האחרון בצורה חלולה. תאת נקלעה בשנה האחרונה להפסדים, גם התוצאות האופטימיות לגבי רווחיות חברת הבת גלאגראפי לא עלו יפה. בתחילת השבוע נמסר על העברת השליטה בתאת מחברת אשר לשליטתם הישירה של בעלי המניות בה. הדבר היווה אות לעליות שערים חריגות במניות (במיוחד במניות בנות 1 שקל), בניגוד מהלם למגמת שוק המניות. אפשר שהפעילות במניות קשורה לאפשרות העברת השליטה בחברה.

הודעות הבורסה

- לאומי סיימה את המחצית הר־אשונה של 1988 בהפסד של 139 אלף שקל, לעומת רווח של 216 אלף שקל בתקופה המקבילה אשתקד.
- לאומי לתעשייה סיימה את תשעת החודשים הראשונים של 1988 ברווח של 3.3 מיליון שקל, לעומת רווח של 2.2 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.
- הבינלאומי למשכנתאות סיים את תשעת החודשים הראשונים של 1988 ברווח של 3.1 מיליון שקל, לעומת רווח של 2.5 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

למכירה/השכרה
חנות
בשטח של 240 מ"ר (מפלסים)
ברח' מאפו פינת בן־יהודה, ת"א.
בחנות 3 קווי טלפון, כניסה מיידית!
פרטים: 03-283436; 03-283357

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יהודה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5527.44	5487.58	81.18	1.50
אבוקה	366.85	365.08	2.52	0.70
אגוז	299.98	297.84	1.33	0.45
אגם	115.49	114.66	-0.19	-0.17
אדיר	2001.58	1986.99	8.27	0.42
אדם	150.33	149.27	2.09	1.42
אופיר	182.99	181.72	0.28	0.15
אור	457.90	454.20	2.30	0.51
אוריון	126.49	125.52	0.63	0.50
אורלי	327.41	324.96	0.74	0.23
אורן	905.24	898.59	3.88	0.43
אייל	6027.87	5909.96	33.08	0.56
איריס	6016.16	5929.03	39.80	0.68
איתן	876.92	870.04	1.38	0.16
אלון	713.12	707.40	1.22	0.17
אלמוג	714.03	707.78	1.45	0.21
אליהם	107.95	105.37	1.43	1.38
אג"ח	115.68	113.99	0.89	0.79
מניות	98.27	95.87	2.15	2.29
אנקור	97.89	96.91	1.65	1.73
ארז	196.24	194.83	2.78	1.45
אש	137.11	134.09	2.67	2.03
אשל	194.94	193.54	0.45	0.23
אתגר	84.88	84.16	1.44	1.74
אמנה	289.35	287.22	1.25	0.44
ברולה	145.35	144.43	1.84	1.29
ברוש	561.38	557.30	4.78	0.87
ברק	483.80	479.99	3.90	0.82
בקעת	358.54	356.79	2.08	0.59
גביש	1675.95	1664.36	5.36	0.32
גבע	127.02	125.17	0.32	0.26
גורן	507.01	502.66	2.63	0.53
גיא	116.92	115.19	0.21	0.18
גיל	3340.23	3316.15	24.14	0.73
גלית	728.88	723.54	0.73	0.10
דובדבן	371.96	369.27	4.12	1.13
דוכיפת	540.30	535.53	5.32	1.00
דולב	279.61	277.33	1.01	0.37
דורון	161.62	158.67	0.17	0.11
דותן	309.40	303.69	0.37	0.12
דליה	626.72	615.35	1.64	0.27
דרור	334.42	328.48	2.76	0.85
דקל	351.65	349.12	5.16	1.50
הדס	421.76	418.79	2.67	0.64
הילה	452.45	450.35	1.41	0.31
הוד	616.80	605.74	0.96	0.16
זהבית	2040.19	2000.19	-0.84	-0.04
זוהר	123.62	121.78	0.26	0.21
זיו	153.11	150.84	0.38	0.25
זינוק	105.95	103.71	0.97	0.94
זיק	81.75	79.81	0.20	0.25
זמיר	417.38	413.76	5.94	1.46
חדווה	190.07	188.38	1.29	0.69
חליפין	161.64	161.22	0.22	0.14
חלמיש	229.91	228.85	0.34	0.15
חן	168.29	167.87	0.18	0.11
חוסן	129.84	128.65	0.45	0.35
טל	6861.43	6775.91	20.62	0.31
יובל	517.98	513.51	2.21	0.43
יהלום	166.12	165.03	1.81	1.11
יסודות	372.32	368.63	3.94	1.08
יערה	509.13	505.61	0.39	0.08
כוכב	287.48	284.96	3.40	1.21
כחל	136.47	135.28	0.80	0.59
כלנית	683.03	670.67	1.54	0.23
כספית	301.22	299.82	2.02	0.68
כרמל	132.84	130.78	1.05	0.79
כתר	1279.80	1261.09	8.48	0.68
להב	5087.19	5049.88	23.03	0.46
למשקיע	139.63	137.92	0.23	0.17
לפיד	298.35	292.52	2.07	0.71
לשם	2168.37	2151.15	6.20	0.29
ליבה	439.18	437.15	0.34	0.08
מבטר	1550.35	1539.66	0.44	0.03
מבטח	4487.70	4456.83	12.78	0.29
מגד	298.35	296.26	1.82	0.42
מגן	4131.78	4102.85	34.58	0.85
מור	1610.28	1599.16	39.94	1.97
מורן	919.12	912.34	11.76	1.31
מטה	27291.27	26880.22	152.38	0.57
מיטר	1172.67	1164.61	4.92	0.42
מנוף	4863.89	4830.41	54.89	1.15
מעיין	797.88	792.29	1.86	0.24
מקסם	440.38	438.34	0.72	0.16
מגלל	93.40	92.75	1.41	1.54
מרווה	141.73	141.20	0.35	0.25
מרום	1532.34	1521.61	4.03	0.27
נוגה	164.05	161.62	0.55	0.34
נופך	272.40	271.25	3.36	1.25
נטע	459.08	452.13	6.47	1.45
נילי	129.70	127.78	1.96	1.56
סביון	666.06	653.49	3.99	0.61
סגולה	150.55	149.47	-0.07	-0.05
סלע	429.60	427.59	0.98	0.23
סנונית	608.60	603.24	0.77	0.13
סער	388.82	385.48	5.42	1.43
ספיר	181.90	181.89	0.96	0.53
עיט	370.58	367.40	4.02	1.11
עידית	788.93	785.21	5.79	0.74
עידן	561.02	552.76	2.28	0.41
ענבר	120.86	119.82	0.35	0.29
ענת	2309.14	2292.08	12.93	0.57
עפרוני	573.14	568.04	1.01	0.18
ערמון	125.40	124.52	0.15	0.12
פיא	1677.80	1665.84	13.52	0.82
צבר	565.74	561.54	3.70	0.66
צופית	506.65	502.17	3.88	0.78
צוק	140.62	140.62	0.04	0.03
צמיר	1277.63	1267.64	2.26	0.18
צמיחה	552.53	544.47	3.52	0.65
צמרת	162.93	161.78	-0.49	-0.30
צריח	114.60	113.01	0.31	0.28
קלע	175.83	175.39	0.89	0.51
קשת	117.96	117.14	-0.29	-0.25
רונית	17480.36	17329.22	150.46	0.88
רימון	151.91	151.53	0.09	0.06
רקפת	970.62	955.13	4.39	0.46
רשף	469.25	464.60	2.81	0.61
שביט	518.89	514.45	1.19	0.23
שחם	390.77	388.64	1.95	0.50
שחף	107.64	106.70	0.14	0.13
שירה	474.40	470.95	3.89	0.83
שמיר	464.01	460.75	-0.72	0.16
שנהב	675.27	670.37	12.00	1.82
שסק	708.04	703.17	11.71	1.69
שקד	198.78	197.35	0.41	0.21
תאנה	254.06	252.23	1.28	0.51
תדהר	540.24	538.89	6.01	1.13
תדירות	626.47	621.94	2.63	0.42
תגמה	112.80	111.91	-0.13	0.12
תמון	290.77	288.78	0.25	0.09
תמוח	225.76	224.17	0.52	0.23
תרשיש	122.70	121.85	0.30	0.25
תשרי	596.75	591.79	2.49	0.42

שערי אגרות החוב

שב"א 4.25%

סדרה	שער	שינוי בנק'
4101	466	--
4102	184.1	+0.6
4103	177.1	+0.6
4104	171.8	+0.5
4301	171.8	+0.5
4302	163.9	--
4303	167.4	+0.1
4304	165.1	--
4105	146.5	+1.3
4106	143	+1.3
4107	142.7	+1.3
4108	140.4	+1.3
4109	134.8	--
4110	133.5	--
4201	166.7	+0.6
4204	155.9	+0.5
4205	153.2	+0.6
4206	149.6	+0.3
4207	149.4	+0.4
4208	147.6	+0.3
4209	144.7	+0.4
4210	141.1	+0.3
4211	140.8	+0.4
4212	137.7	+0.3
4213	134.6	+0.3

3% מלוה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	50480	+ 481
3602	46565	+ 420
3603	43405	+ 410
3604	35808	+ 14
3605	35481	+ 13
3606	34112	+ 13
3607	31617	+ 12
3608	29961	+ 12
3609	28574	+ 11
3610	26023	+ 495
3611	25182	+ 495
3612	24494	+ 498
3613	22647	+ 9

סדרה	שער	שינוי
3614	21768	+ 8
3615	20119	+ 8
3616	18502	- 29
3617	17472	- 30
3618	16916	- 28
3619	15701	+ 383
3620	14857	+ 372
3621	14133	+ 362
3622	12479	+ 5
3623	11729	+ 5
3624	11053	+ 4
3625	10173	+ 75
3626	9451	+ 4
3627	8764	+ 4
3628	7986	- 42
3629	7571	+ 46
3630	7225	+ 25
3631	6675	+ 68
3632	6212	+ 3
3633	5920	+ 43
3634	5186	- 8
3635	4929	- 46
3636	4743	+ 35
3637	4458	+ 31
3638	4145	+ 2
3639	3798	+ 2
3640	3152	+ 16
3641	2734	+ 14
3642	2502	+ 8
3643	2174	+ 8
3644	1951	- 14
3645	1745	- 12

גליל 4.25%

סדרה	שער	שינוי
3701	1447	- 17
3702	1115	- 12
3703	978.1	+6.5
3704	858.4	+5.7
3751	472.4	+0.2
3752	180.4	+0.7
3753	173.3	+0.7
3901	169.1	+3.2
3902	161.2	+ 3
3903	164.5	+3.1
3904	162.1	+3.1

סדרה	שער	שינוי
3754	162.5	-0.8
3755	156.8	-0.8
3756	151.5	-0.7
3757	148.8	-0.7
3758	145.9	+0.1
3759	145.4	+0.1
3760	143.7	+0.1
3761	140.7	+0.1
3762	157.2	--
3763	136.8	--
3764	135.1	+ 1
3765	132	+ 1
3766	130.6	+ 1
3791	136.8	+0.1
3792	134.5	+0.1
3826	160.7	+0.8
3827	157.9	+0.9
3828	152.6	+0.9
3829	149.9	+0.9
3830	146.7	--
3831	146.4	--
3832	144.6	+0.1
3833	141.6	+0.1
3834	138	--

4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3536	147700	--
3537	148000	--
3538	139200	--
3539	140200	--
3540	139500	--
3541	134600	--
3542	135425	+ 400
3543	128500	--
3544	129187	--
3546	125700	+ 400
3546	126400	--
3547	126100	--
3548	126999	--
3549	119300	--
3550	120100	--
3551	120100	+ 100
3552	118600	+ 200
3553	109400	--
3554	110200	--
3555	110300	--
3556	103000	--
3557	105600	--
3558	105100	--

סדרה	שער	שינוי
3559	101300	--
3560	95400	--
3561	95200	--
3571	95100	--
3572	95700	--
3573	95350	--
3574	88050	--
3575	87800	--
3576	87700	--
3577	88800	--
3578	81500	--
3579	81000	--
3580	75400	--
3581	68800	--
3582	67400	--
3583	62300	--
3584	59200	--
3585	57000	--
3586	50950	--
3587	51100	--
3588	51000	- 400
3589	46600	--
3590	46000	--
3591	46700	- 50
3592	47060	--
3593	47836	--
3594	44710	--
3595	45430	--

5% מלוה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2024	137500	--
2025	138900	--
2026	138600	--
2027	133200	--
2028	137196	--
2029	126539	- 2500
2030	132664	--
2031	128750	--
2032	135181	--
2033	133750	--
2034	130735	+ 2000
2035	111108	--
2036	110098	+ 300
2037	111416	+ 3245
2038	108974	--
2039	114424	--
2040	112292	+ 3000
2041	96403	+ 300
2051	98368	--

סדרה	שער	שינוי
2852	98506	+ 2636
2853	91952	+ 2676
2854	87711	- 2715
2855	88969	--
2856	95366	- 2949
2857	91972	--
2858	96106	--
2859	82744	--
2860	87368	- 2702
2861	57417	+ 1672
2862	57258	- 600
2863	57922	- 1791

צמודות זהב

סדרה	שער	שינוי
5 יהד	84.3	-1.3

רמון

סדרה	שער	שינוי
7006	212.6	+1.2
7007	198.9	+1.5
7008	189.2	+1.4
7009	183.8	+1.5
7010	174.7	+0.6
7011	165.5	+0.7
7012	164.4	-0.7
7013	156.6	+2.2
7014	135.4	+ 1
7015	115.1	+0.7
7016	113.1	+0.8
7017	116	+0.9
7018	115.8	+0.8
7019	116.3	+0.8
7020	116.1	+0.8
7021	115.1	+0.8
7201	116.3	-0.4

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	16823	+ 430
6102	9536	+ 108
6103	8313	+ 74
6104	7913	+ 106
6105	7489	+ 103
6106	7246	+ 89
6107	4967	+ 87
6108	5045	+ 81
6109	4806	+ 79
6110	4728	+ 78
6111	3048	- 14
6112	3822	- 14
6113	2567	- 9
6151	1039	+ 36
6152	994.8	+28.7

סדרה	שער	שינוי
6153	859.6	+10.6
6154	843.4	+10.5
6155	579.3	-2.1
6156	446	+4.7
6157	328.4	-1.2
6158	310.9	-1.2
6159	282.6	+7.3
6160	252.8	-0.9
6161	244.4	-0.9
6162	223.6	+ 2
6163	204.6	-0.7
6164	196.5	-0.7
6165	184	+0.3
6166	174.8	+0.9
6167	170.9	+0.9
6168	168.2	+0.9
6169	157.8	-0.6
6170	154.2	-0.9
6171	107.6	+0.9
6172	108.5	+ 1
6801	114.8	-1.4

100% מט"ח

סדרה	שער	שינוי
אל אש	1605	+ 4
אלתא	1241	- 3
אלטיגם	2600	+ 35
מוליסקו	1391	--
תדר 84	116.7	+0.5
הב היש	254.5	--
דיס הש	254.5	- 3
כור	145.6	-4.5
כלל	348	--
פלגם ד	183.5	--
פלגם מ	260	--
פלגם י	295	--
דן	138.7	+ 1
מל בנג	192.5	--
תיעוש	190	--

מדד/מט"ח

סדרה	שער	שינוי
ב.ל.ת.	167.7	--
דיס הש	185.1	--
כור	106	- 26
כלל	222.4	+0.5
מז דיס	180	--
מזום מז	167.4	--
מזום מז	160	--
מזום מז	149.5	- 1
לאומי	157.2	--

אסותא
בית החולים הפרטי הגדול בישראל
ז'בוטינסקי 62, תל-אביב, טל. 03-240186
נמנה על קבוצת כלל
התפנו מספר מקומות לאשפוז חולים סעודיים ולבירורים פנימיים.
מתקבלים גם חולים במקרים דחופים.
לפנות לליאורה

מתנת סולן לשנה החדשה

25 מערכות סולן-פון
לניהול ורישום שיחות טלפון
ראשונות בתשמ"ט ימכרו:
ב-5 תשלומים שוים
ללא ריבית וללא הצמדה
צלצל מיד 03-372346-9
סולן חוסך לי טלפונים!
אישורי משרד התקשורת: 922,930

קוהל מסכם ביקורו בבריה"מ: נפתח דף חדש ביחסי המדינות

נותרו בעינם חילוקי הדיעות העקרוניים בשאלת ברלין החצויה ● שר ההגנה המערב־גרמני עורר תשומת לב ונאם על מדיניות נאט"ו

מאת דניאל דגן
שליח "הארץ" בבריה"מ

מוסקווה (מיוחד ל"הארץ"). מנהיג הקרמלין מיכאיל גורבצ'וב קיבל אתמול את קאנצלר מערב־גרמניה הלמוט קוהל. קוהל אמר לאחר הפגישה, שהיתה האחרונה בין שני המנהיגים בביקור הנוכחי, כי הוא מרוצה מאוד מן הביקור שהביא לדבריו לפתיחת "דף חדש" ביחסי בון–מוסקווה.

אחרים מראשי הכלכלה המערב־גרמנית, שהצטרפו לביקורו של קוהל, הדגישו את ההזדמנויות הגדולות שנוצרו לפיתוח שיתוף הפעולה עם בריה"מ. לפני תחילת הביקור הבטיחו בנקים מערב־גרמניים אשראי של שלושה מליארדי מרקים למוסקווה כדי לממן פרוייקטים חדשים, שהחשוב שבהם הוא הקמת תחנת כוח גרעינית מסוג מתקדם. העבודה תבוצע על־ידי חברה מערב־גרמנית.

תשומת־לב מיוחד בביקור עוררה נוכחותו של שר ההגנה המערב־גרמני רופרט שולץ. הסובייטים כיבדו את שולץ בביקור באקדמיה צבאית חשובה במוסקווה ובסיור במתקנים של יחידת עילית של הצבא האדום. שולץ הרצה בפני קצינים סובייטים בכירים על מדיניות ההגנה של נאט"ו, וחזה במפגן שכלל תרגילי ירי.

למרות שיתוף הפעולה הגובר בין מערב־גרמניה לבריה"מ נותרו בעינם חילוקי הדיעות העקרוניים בשאלת ברלין. לדעת פקידים בכירים בפמליתו של קוהל, חילוקי דיעות אלה לא ניתנים לגישור, אך אינם צריכים להפריע לשיפור נוסף ביחסים בתחום הכלכלה ובתחומים אחרים.

משקיפים סובייטיים אמרו אמש כי גורבאצ'וב מקווה שקוהל ישנה את עמדותיו ה"לא ריאליסטיים" בנושא מעמדה של ברלין ואיחוד גרמניה, ויתרכז בהדוק היחסים במישור המעשי. המנהיג הסובייטי יבוא לביקור גומלין בבון במחצית הראשונה של שנת 1989.

שגריר ישראל בבלגיה, אבי פרימור, מסיר הדגל הישראלי מטנק טי־55 סובייטי שנילקח שלל מן הצבא המצרי במהלך מלחמת ששת הימים. הטנק ניתרם על ידי צה"ל למוזיאון המלחמה בבריסל תצלום א"פ

ממשלת בריה"מ התירה להקים מרכז תרבות יהודי במוסקווה

יהודי העולם יממנו ● דובר משרד הדתות: תיבדק הכרה בהוראת עברית כמקצוע ● תיתכן פגישת דיניץ וברונפמן עם שוורדנדזה

מאת דניאל דגן
שליח "הארץ" בבריה"מ

מוסקווה (מיוחד ל"הארץ"). פעילים יהודיים במוסקווה תיארו אמש כ"פריצת דרך" את העובדה שממשלת בריה"מ התירה השבוע פתיחת מרכז תרבות יהודי בבירת בריה"מ. המרכז, שיפעל ליד התיאטרון המוסיקאלי היהודי, יאפשר גם לחברי תנועת העלייה להיפגש במקום כדי לעסוק בלימוד עברית ובפעילות תרבותית.

דובר של משרד הדתות הסובייטי אמר אתמול ל"הארץ", כי אין לממשלת בריה"מ כל התנגדות ללימוד השפה העברית. עם זאת הוא אישר, כי עד כה לא ניתנה הכרה למורים העוסקים בהוראת השפה, והוסיף: "זאת בעייה שעלינו לעסוק בה".

מיכאיל צלנוב, ממורי העברית הראשונים בבריה"מ, אמר ל"הארץ": "ההכרה הכרחית כדי להעניק למורים ולתלמידיהם חסינות מפני התנכלויות, כפי שקרה בעבר, כאשר הם אשמו ב'פרזיטיות'".

למוסקווה עמד להגיע בינתיים אדגר ברונפמן, נשיא הקונגרס היהודי העולמי, ושמחה דיניץ, יו"ר הסוכנות היהודית. ואולם עד לשעת מסירת הידיעה לא ניתן היה להשיג אישור לכך שהשניים אכן נמצאים בבירה הסובייטית. לא ברור עדיין אם לוח הפגישות של השניים כולל גם שיחה עם שר החוץ שוורדנדזה. בענין זה אמר ל"הארץ" דובר משרד החוץ הסובייטי גנאדי גראסימוב: "לא שמעתי על פגישה כזאת, אך איני מוציא אותה מכלל אפשרות. אבדוק את הדבר".

המימון של פעילות המרכז יבוא בחלקו הגדול מגורמים יהודיים מחוץ לבריה"מ. הקהילה היהודית באוסטריה היתה פעילה במיוחד ביוזמה להקמת המרכז החדש, שנפתח השבוע בנוכחות נציג דיפלומטי ישראלי.

נפתחה ישיבה שנסגרה

(ע). ישיבת "תומכי תמימים" במוסקווה, שנסגרה לפני כ־80 שנה לערך, שבה ונפתחה לפני כחודש ביוזמת פעילי תנועת חב"ד.

הם ריכזו וקיבצו כמניין אברכים צעירים, המקיימים שיעורי תורה סדירים מדי יום ביומו.

עובדי סעד מאירופה מדווחים ממחנות הפליטים הכורדים:

40 ילדים מתים כל יום מקור ומחלות במחנה פליטים טורקי

מאת אליהו זהבי

קופנהגן (מיוחד ל"הארץ"). עובדי סעד מערב־אירופיים שהורשו לבקר בכמה ממחנות הפליטים הכורדים במזרח אנטוליה, מדווחים כי במחנות ליד העיר איקסאקובה שורר מצב של רעב בין הפליטים הכורדיים, קיים מחסור במזון ובעצים להסקה.

באזור זה מתגוררים כששים אלף פליטים, ושלטונות טורקיה אינם מסוגלים להתגבר על הבעיות הכרוכות במתן שרותים בסיסיים לכורדים המתגוררים באהלים. בימים האחרונים ירדו מידות החום ל־3 עד 15 מעלות מתחת לאפס.

רק רופאים מעטים מצויים במחנות. לעובדי הסעד שביקרו באזור המחנות נמסר על 40 מקרי מוות של ילדים מדי יום. הילדים נפגעו ממחלות מעיים עקב מזון לקוי וסובלים מדלקת ריאות כתוצאה מן הקור.

אחד מעובדי הסעד מצטט תגובה צינית של פקיד טורקי: "כאשר יבוא תום החורף, מי שישאר בחיים יעדיף לשוב לעיראק". במערב־אירופה נערכת ע"י ארגוני סעד התרמה לסיוע לפליטים הכורדיים.

גנשר: מע'־גרמניה לא תעודד אשראי ל"טורנדו" עבור ירדן

מאת דניאל דגן
שליח "הארץ" בבריה"מ

מוסקווה (מיוחד ל"הארץ"). שר החוץ הנס־דיטריך גנשר יצא מן ההנחה, שממשלת מערב גרמניה לא תעניק ערבויות לאשראי שנועד למימון רכישת מטוס הקרב וההפצצה המתקדם "טורנדו" על־ידי ירדן. השר גם סבור שהבנק הממלכתי המערב גרמני "קרדיטאנשטאלט" לא יתן אשראי כזה לעסקה.

דברים אלה אמר אתמול ל"הארץ" עוזר של שר החוץ המערב גרמני, שסיים ביקור במוסקווה וחזר לבון. גנשר הוא אחד מחברי מועצת המנהלים של הבנק הממלכתי, ולדברי מקורביו הוא יעשה כל שביכולתו כדי שהאשראי המתוכנן לא יינתן.

השבוע נודע, כי לפני חודשים אחדים החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון של ממשלת מערב־גרמניה, לא להתנגד לאספקת שמונה מטוסי "טורנדו" לירדן.

דובר של הקאנצלר הלמוט קוהל, פרידהלם אוסט, אמר במוסקווה ל"הארץ": "אין זה נכון שיינתן אשראי ממשלתי לרכישת המטוסים. אשר לאספקת המטוסים – הדבר הזה איננו תלוי בנו, אלא בשותפים האנגלים והאיטלקים".

13 פלשתינים נעצרו בגרמניה – בחשד שתכננו פעולות טרור

העצורים, שהמעקב אחריהם נמשך שנתיים, חברי "החזית" של ג'בריל

בון (א־פי, עו"ר). שלטונות מערב־גרמניה עצרו 13 פלשתינאים החשודים כי תכננו התקפות טרור, מסר אתמול התובע הראשי של העיר דיסלדורף.

התובע יוכן רוהלנד ציין כי ה־13 נאסרו במהלך פשיטות שערכה המשטרה ברחבי גרמניה אתמול ושלשום.

מקורות ביטחוניים גרמניים אמרו כי העצורים, הנמנים עם אירגון החזית העממית, "תיכננו פעולה בחו"ל ולא במערב־גרמניה".

מקור רשמי מסר קודם לכן כי שלטונות גרמניה היו מודאגים מן הכוונה לבצע פעולות טרור בשל משפטו של עלי חמאדי המתנהל כעת בפרנקפורט. אולם, הוא ציין, כי למשטרה אין בעת כל הוכחה על קשר אפשרי בין העצורים ובין חמאדי.

רוהלנד הדגיש כי השלטונות "עדיין עוסקים לקבוע את מטרתם המדוייקת של התקפות הטרור שתוכננו".

ארנו פאלק, דובר של מטה המשטרה הפדרלית הגרמנית בוויסבאדן, אישר את דבר המעצרים אך סרב למסור כל פרטים נוספים.

נודע כי קציני־ביון מערב־גרמנים חשפו את חבורת המחבלים ועקבו אחר החשודים תקופה מסויימת. בין היתר נמסר כי כמה מחברי הקבוצה נחשפו עוד לפני שנתיים. החזית העממית בהנהגת אחמד ג'יבריל, נחשבת לאירגון טרור קיצוני שביצע פעולות טרור בקרב קהילות יהודיות באירופה.

5 פלשתינאים נידונו למוות בסודאן על התקפה טרוריסטית

גרמו למות שבעה איש כשתקפו מלון ומועדון בריטי במרכז חארטום

חארטום (עו"ר). בית משפט בסודאן גזר אתמול עונש מוות על חמישה פלשתינאים, שנמצאו אשמים בהתקפת על מלון "אקרופול" והמועדון הסודאני (הבריטי) במרכז חארטום ב־15 במאי. במהלך המבצע הפעילו המחבלים פצצות ופתחו באש מקלעים.

שבעה אנשים, ביניהם חמישה בריטים, מצאו את מותם בהתקפות. כן מצאו את מותם שני סודאנים, כולל קצין בדרגת בריגדיר מצבא סודאן.

החמישה שנידונו למוות הם: אימאד אחמד, שריף עיסאת, ואסם קאסים, מוסטפה עאוף ואברהים סאלח.

כל החמישה הודו כחברים בארגון "הלוחמים המהפכנים הערביים". הם הודו בבית המשפט, כי ביצעו את ההתקפות.

במהלך משפטם הם טענו כי מלון "אקרופול", שרוב מבקריו הם אזרחים זרים, העובדים בסודאן, והמועדון הסודאני, שכמעט כל חבריו הם בריטים ואזרחי חבר העמים, לא היו אלא קיני מרגלים.

סנגוריהם הודיעו, כי יגישו ערעור לערכאה גבוהה יותר.

האם זמם פלינט "מלך הפורנו" לרצוח את סינטרה ואת הפנר?

התגלתה המחאה על סך מיליון דולר שהוצעה למחסל ב־1983 ● ב"חוזה" היו גם מו"ל פנטהאוז ושגריר ארה"ב לשעבר בבריטניה

לוס־אנג'לס (עו"ר). לארי פלינט, מו"ל של עתוני מין, ניסה ככל הנראה לשכור את שירותיו של מחסל מקצועי ב־1983 במטרה להרוג ארבעה אישים מפורסמים, בכללם פרנק סינטרה ומו"ל הירחון "פלייבוי", יו הפנר – מסרו אתמול השלטונות.

מקורות מסרו, כי האחרים הם ככל הנראה בוב גוצ'יונה, מו"ל "פנטהאוז", וולטר אננברג, ידידו של הנשיא רייגן, לשעבר שגריר ארה"ב בבריטניה.

דובר משטרת לוס אנג'לס סיפר כי החוקרים גילו המחאה על סך מיליון דולר, שפלינט הציע למחסל שנבחר לביצוע המשימה, מיטשל ורבל. ורבל, שהיה חייל ושכיר חרב, נפטר בינתיים. גוצ'יונה טוען, שהמחסל היה גנרל לשעבר בצבא ארה"ב, שמת מהתקף לב.

ההמחאה התגלתה בחקירת רצח רוי ראדין, איש עסקים מניו־יורק. חמישה אנשים, ששנים מהם שימשו בעבר שומרי ראש של פלינט, הואשמו החודש ברצח.

פלינט, שהקים את ירחוני המין השערורייתיים "שיק" ו"הסטלר" ב־1976, נורה לפני עשר שנים בידי אלמוני, ומאז הוא מרותק לכסא גלגלים.

לשאלה בדבר מניע אפשרי השיב דובר המשטרה: "נראה לי שלפלינט יש נטייה לנסות לפגוע באנשים שהוא מאמין שהם אויביו".

הדובר אמר עוד כי מנהל העסקים של פלינט עיכב את ההמחאה, כך שהחוזה לרצח הארבעה לא בוצע מעולם.

הדובר של פלינט אמר: הוא רק אמר שהוא לא מגיב על זוהמה כזו". עדיין לא ידוע אם תוגש תביעה נגד פלינט, מאחר שהעניין עדיין לא הובא בפני התובע הכללי, מסר דובר המשטרה.

מפלגת השלטון גברה על הימין בבחירות מוניציפליות בדרא"פ

הממשלה שבעת רצון מהצבעת השחורים: כשליש, לעומת 21% ב־1983

יוהנסבורג (עו"ר ועו"צ). מפלגת השלטון בדרום אפריקה עמדה בפני האתגר שהציב בפניה הימין הקיצוני בבחירות למועצות המקומיות והודיעה כי היא שבעת רצון משיעור ההצבעה בקרב השחורים.

תוצאות ראשונות של ההצבעה שנערכה אתמול הראו, שמפלגת הימין הקיצוני ניצחה באזורים רבים השמורים ללבנים בלבד מכוח חוקי האפרטהייד, בעיקר באזורים כפריים ובערי תעשייה מרוכזות אוכלוסין במרחב טרנסוואל.

עם זאת, מפלגתו של הנשיא בותה ניצחה במחוזות אחרים, והצליחה בדוחק לשמור על יתרון בפרטוריה הבירה וזכתה ברוב מוחלט ביוהנסבורג, העיר הגדולה והעשירה ביותר בדרום אפריקה.

שידורי הרדיו העידו, כי כשליש מהשחורים הרשומים כבוחרים השתתפו בהצבעה, לעומת 21 אחוז בבחירות המוניציפליות הקודמות ב־1983.

הבחירות הקיפו כ־1,200 מועצות נפרדות לשחורים, לבנים, הודים וצבעוניים. יצויין כי בפעם הראשונה הצביעו כל הגזעים באותו תאריך.

בסווטו, עיירת השחורים הסמוכה ליוהנסבורג, הצביעו רק 11.5% מהאוכלוסיה.

דובר הממשלה אמר, כי מספר השחורים שהתעלמו מהקריאה שהשמיעו מתנגדי האפרטהייד וראשי הכנסיה, להחרים את הבחירות, מספיק כדי לראות בכך הבעת אמון בתוכניתו של בותה להעניק בהדרגה, זכויות דמוקרטיות מוגבלות לרוב השחור.

"הממשלה מרוצה מהתוצאות, אחוז השתתפות הצביע עבור שינוי הדרגתי בדרכי שלום", אמר קריס הניס, שר הפיתוח הקונסטיטוציוני.

הניס אמר עוד, כי בערי השחורים האחרות הסמוכות לסווטו, היו שיעורי ההצבעה גבוהים: 40% בקאגיסו, 27% בסבוקנג ו־18% באטרידג'ויל על יד פרטוריה.

רק 2.5 מיליון מבין 26 מיליון השחורים נרשמו כבעלי זכות הצבעה.

סיאט מלגה '89

דגם 1.5 GL

המזגן כבר בפנים

הקניה הטובה ביותר בישראל!

רק 27,899 ש"ח כולל מע"מ

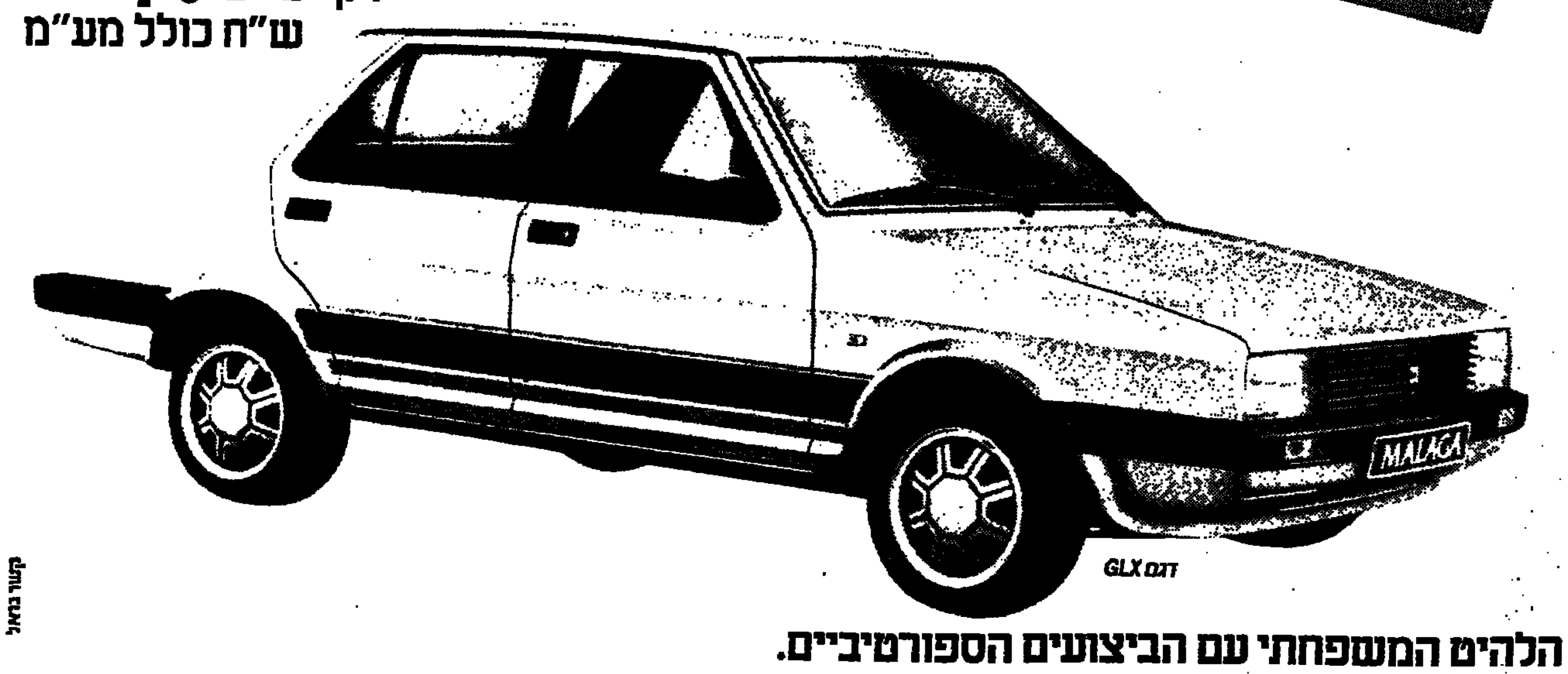

קשר בראל

הלהיט המשפחתי עם הביצועים הספורטיביים.

טובי המוחות באירופה חברו יחדיו כדי לתכנן ולייצר בשבילך מכונית שיש בה הכל:
■ מערכת מנוע פורשה המעניקה למכונית עוצמה וביצועים של מכונית ספורט.
■ תיבת הילוכים ורנר־פורשה, המתקדמת בעולם עם 5 הילוכים קידמיים ומוט הילוכים ספורטיבי.
■ בטיחות ותכנון פנים קרמן – החברה מספר 1 באירופה בתכנון בטיחות ובתכנון פנים.
■ עיצוב ג'אוג'ארו – הסמודיז האיטלקי שלזכותו נזקפות המצליחות שבמכוניות אירופה.
■ פיקוח ייצור גרמני – המלגה מיוצרת לפי דרישות איכות קפדניות של חברת האם – קונצרן המכוניות הגדול בגרמניה.
...והתוצאה מכונית משפחתית עם ביצועים של מכונית ספורט, במחיר הכדאי ביותר בארץ.

לפי מחירון החברה 2/89

נסיעת מבחן לכל דורש

SEAT MALAGA

טכנולוגיה גרמנית ■ עיצוב איטלקי ■ ביצועים לטיניים

סוכנויות ראשיות: תל אביב רח' המסגר 43 טל. 03-338955/6/7 ■ ירושלים: רח' שלומציון המלכה 12 טל. 02-228224 ■ חיפה: רח' העצמאות 68, טל. 04-663730. סוכנויות משנה: הרצליה: רח' בן גוריון 22, טל. 052-546552, 546536, 543875 ■ נתניה: מוף־קאר, רח' ספיר 10, טל. 053-616368, 053-616378 ■ שואפט: נאסר אדין, דרך ראמללה טל. 02-855543 ■ אילת: רעים, אזור התעשיה, טל. 059-78146 ■ דאבח סובחי: (ליד כרמיאל) דיר־אל־אסד, טל. 04-987809 ■ ק. שמונה: מוסך א.א. אזור התעשיה הדרומי, טל. 06-949456 ■ באר־שבע: אחים בורגיל, רח' קרן קיימת 2, טל. 057-72642.

مكان الاصل

לוויתנים חולצו מהקרה ע"י צוותות אמריקאים־סובייטים

שני הלוויתנים הצעירים התגלו ב־7.10 – כשהם לכודים כ־8 ק"מ מהים הפתוח; עקבותיו של לוויתן שלישי נעלמו ומניחים שהוא מת

באר"ו ועו"ר וע"צ. צוותי חילוץ של ארה"ב וברה"מ, ששיתפו פעולה בי־ניהם ביום ה', הצליחו להציל את חייהם של שני לוויתנים אפורים, שנלכדו בגוש קרח ליד כפר אסקי־מוסי במשך כשלושה שבועות.

מייק הלר, סגן במשמר החופים של אלסקה, אמר כי שני הלוויתנים עברו בתעלה, שהובקעה בגוש הקרח על ידי שוברות קרח סובייטיות ומוע־לים אמריקאים.

הנשיא רונלד רייגן הביע אתמול את קורת רוחו נוכח שחרורם של שני הלוויתנים.

"ההחלטה המשותפת של אנשים רבים, שהצילו לוויתנים אלה, מצבי־עה על הדאגה שמגלה המין האנושי לשמירת איכות הסביבה", הטעים נשיא ארצות הברית בהודעה שפורס־מה על ידי הבית הלבן.

שני הלוויתנים הצעירים, שניתנו להם השמות "קרוסביק" ו"בונט", הת־גלו ב־7 באוקטובר, כשהם לכודים כ־8 ק"מ מהים הפתוח. עקבותיו של לוויתן שלישי נעלמו בסוף השבוע ומניחים כי הוא מת.

שני הלוויתנים האפורים, שהצ־ליחו להגיע לים הפתוח, "היו מלאי מרץ והתקבל הרושם כי הם חשו ששחרורם מצפה להם במרחק של כמה מטרים בלבד", אמר איש משמר החופים הלר.

אסקימוסים, שעבדו בטמפרטורה של מתחת לאפס מעלות 24 שעות ביממה, ניסרו את הקרח והבקיעו להם פתח לאוויר הפתוח, כדי ששני הלוויתנים יוכלו לקבל אוויר לנשי־מה.

מדענים אמריקאים ניסו ללא הצ־לחה כמה דרכים, כדי לשחרר את הלוויתנים, עד שהגיעו למקום האניות הסובייטיות ביום ג' וחתכו את שכבת הקרח, שהפרידה בין הלוויתנים לבין נתיב הגירה העו־נתית שלהם.

"ישראל כץ עשה תרגיל מלוכלך לדחיית משפטו – עד לבחירות"

מסורו גורמים בפרקליטות ● כץ, המוצב במקום 47 בליכוד, נאשם בנהיגה בעת פסילה ובהדחת עד ● פרקליטו: האשמות חסרות שחר

מאת אייל אריליך

גורמים בפרקליטות מחוז מרכז זועמים על כך שישראל כ"ץ, המוע־מד במקום 47 ברשימת הליכוד לכנ־סת, נקט מה שהם מכנים "תרגיל מלוכלך" כדי להביא לדחייתו של המ־שפט הפלילי נגדו עד לאחר הבחירות.

ביום שני השבוע אמורה היתה להי־תקיים בבית המשפט השלום ברחובות הישיבה הראשונה להקראת כתב האישום שהוגש נגד ישראל כ"ץ.

כזכור, נאשם כ"ץ כי בתחילת מארס 1985, בעת שעבד כעוזרו של השר אריאל שרון, נהג ברכב של המ־שרד בעת פסילה, ואף היה מעורב בתאונה שבגללה נגרם נזק לקדמת המכונית. מיד לאחר מכן, על פי כתב האישום, הורה כ"ץ לנהג שרעבי, נהג בלשכתו של שרון, למסור הודעה כו־זבת במשטרת ירושלים, לפיה נהג שרעבי כביכול ברכב למושב כפר אחים בו גר כ"ץ, החנה אותו שם, וכי בעת החנייה נגרם הנזק למכונית. אם יורשע, צפוי כ"ץ לעונש מאסר בפועל.

כתב האישום הוגש בבית המשפט ברחובות ב־7.6.88. למחרת צילמה את התיק מי שהיתה אז פרקליטתו של כ"ץ, עו"ד פנינה וייסמן.

השבוע, עם היפתח המשפט, מסר בא כוחו הנוכחי של כ"ץ, עו"ד רוני מורהי, כי בכתב האישום שנשלח ממזכירות בית המשפט היה חסר עמוד אחד, מה שמנע ממנו להתכונן לדיון, ולכן הוא מבקש לדחות את הישיבה.

בית המשפט נעתר לבקשה וקבע את ישיבת ההקראה ל־26.12.88.

גורמים בפרקליטות הגדירו את הצעד הזה כ"תרגיל מלוכלך שנועד לדחות את הדיון עד לאחר הבחירות". לדבריהם, לכ"ץ היה העתק כתב האישום כבר לפני 4 חודשים, ויכול היה לקבל עמוד חסר מיד, אילו ביקש.

ישראל כ"ץ אמר אתמול בתגובה: "אני לא יכול להגיב על דברים משפטיים. תפנה לעו"ד שלי לקבל תשובה".

תגובתו של עו"ד רוני מורהי: "אלו האשמות חסרות שחר, ללא בסיס במציאות. אם לפרקליטות יש טענות – הבמה לכך היא בית המשפט".

האוצר: קופ"ח מקשה על תחילת ביצוע תוכנית קיצור התורים

פסה: מחויבותנו שמורה למבוטחינו ● קופ"ח מסרבת לשתף קופות ובתי"ח אחרים בגוף שיפעיל הקיצור ● האוצר: זה מבצע ממלכתי

מאת עדנה ארידור
כתבת "הארץ"

באוצר מאשימים את הנהלת קופת־חולים, כי היא מערימה מכשו־לים להפעלת תוכנית ממשלתית לקיצור תורים, כשאינה מסכימה לשתף קופות חולים ובתי חולים אחרים במשא ומתן.

כזכור, הוחלט על הקמת גוף שיפ־עיל ויתגמל צוותים, וזאת כדי לנטרל יחסי עובד מעביד במהלך המב־צע. האוצר מחייב שבגוף יהיו מיוצ־גות, מלבד האוצר ומשרד הבריאות, גם כל קופות החולים. הנהלת קופ"ח הכללית מתנגדת, וחוששת ייצוג בלעדי. עוד מחייב האוצר, כי מבצע לקיצור תורים יכלול גם בתי חולים צבוריים אחרים, כמו בתי חולים של "הדסה". גם לכך קופ"ח מתנגדת.

סגן הממונה על התקציבים באוצר, אהוד מרני, אמר ל"הארץ": יש נקו־דות שוליות בהם האוצר יכול לוותר, אולם במקרה זה מדובר במבצע ממל־כתי שנוגע לכל מבוטחי קופות החו־לים. בלי הקמתו של הגוף לא ניתן יהיה להפעיל את מבצע לקיצור תורים.

מנכ"ל קופ"ח הכללית, חיים פסה, אמר בתגובה כי מדובר במבוטחי הקופה ובכספים. "מחוייבותנו למבוטחי הקופה שלנו, ולא למבוטחי קופות חולים אחרות. אם הם רוצים קיצור תורים בבתי החולים שלנו, אזי שישלמו לנו מחיר ריאלי, כי אין באפשרותנו לסבסד". פסה הוסיף, כי בתי החולים של הקופה מסוגלים לה־תמודד בעצמם עם כמות הניתוחים, מסיבה זו הוא מתנגד להרחיב גם לבתי חולים צבוריים אחרים.

רופאים מביעים מחאה בכרזות

לאחר שבית הדין לעבודה בירוש־לים הוציא צו מניעה זמני ל־14 יום כנגד השבתת בתי החולים, כינסו רופאי ההסתדרות את הבר והפעילו את בתי החולים כרגיל. את מחאתם על הוצאת צווי מניעה ביטאו בכרזות שנתלו בחדרי המיון, במרפאות ובמסדרונות בתי החולים. בכרזות קראו לרופאים "הצביעו רופאה בלי פוליטיקה", "הצילו את הרפואה", "רופאי אליל בממשלה – מי יטפל ברפואה" ועוד.

סגן ראש הממשלה **דוד לוי**

אבל על מותו הטראגי של הידיד
הנאמן חבר לרעיון ולדרך

ח"כ מיכה רייסר

יו"ר ועדת הכנסת

דאבים ודואבים
רחל והילדים

היקר לנו מכל

דב זודקביץ

איש רב פעלים
נפטר בשיבה טובה

ההלויה תצא מבית המנוח ברחוב הרצל 8 חדרה לבית העלמין הישן בחדרה
ביום ראשון י"ט חשון תשמ"ט, 30.10.88 בשעה 14.00

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים

האבלים: אשתו: לאה
ילדיו: מרדכי דורין, אסתר גיל
דוד זודקביץ, נאוה נרקיס וב"ב

ארונו של מיכה רייסר

(סוף מעמוד 1)

רייסר: "הגיע אלי עכשיו הבשורה המרה, על לכתו מאיתנו של חבר יקר, רב פעלים וכשרונות מיכה רייסר. מיכה הלך מאיתנו בעיצומה של פעי־לות הליכוד לבחירות לכנסת הי"ב. הוא השקיע בפעילות זו את כל כוחו נפשו ואונו בימים האחרונים ולפני השיא, לפני הבחירות קרה המקרה המעציב ולקח אותו מאיתנו. עצוב מאוד לראות חבר צעיר כל כך שנפרד מאיתנו. צעיר וכבר ותיק בעל נסיון עשיר. כל חייו היו קודש לתנועה שלנו.

לוי: היינו כאחים

סגן ראש הממשלה ושר השיכון דוד לוי, שמיכה רייסר היה שנים מקורבו ומראשי מטהו בתנועת החי־רות ואף הוחבר על ידו כמועמד אפשרי לממשלת הליכוד לאחר הבי־חירות, אמר אמש עם היוודע פטירתו: "כזאב הדואב אני עומד אל מול אפסות המילים ככלי ביטוי על אבדה גדולה של חבר ורע ידיד מסור שהכרתי בראשית דרכו הציבורית, והוא פעיל בקרב הסטודנטים וגם אני ראשית צמיחתי מצאתי בו תבונות וכישורים. אדם תוסס ומתסיס. מטבע הדברים השתלבו דרכנו מאוד. קידמתי אותו. מהתחלה ידעתי כי טמון בו כושר מנהיגות ורגש חברתי עמוק. לא באנו מאותו כפר אבל נהיינו יותר מידידים – אחים.

אבידה גדולה לרבים. לחברים מהשורה בקרב אקדמאים ופעלים. תמיד הג'ינג'י היה חלק בלתי נפרד מן הנוף והאנשים בו פעלנו יחד. אחריו נשאר חלל נורא וקר".

בבחירות הפנימיות האחרונות בתנ־ועת החרות, חשש רייסר כי פעילו־תיו הפרלמנטריות, שהיו לפעמים נגד רצונם של חברים לתנועה יתנקמו בו. אולם רבים מחבריו התגייסו לעזרתו. הוא הפתיע ונבחר ראשון בשבעייה הראשונה ושובץ במקום ה־25 ברשימת הליכוד לכנסת. מיכה רייסר נולד לפני 42 בתל אביב. הוא היה גרוש והיו לו שלושה ילדים. אלון בן ה־16 ושתי בנות תאומות שרון ואילת, בנות ה־13.

הוא שירת בצה"ל כסמל מרפאה וסיים לימודי עבודה וסוציולוגיה באוניברסיטת תל אביב. במהלך לי־מודיו שימש כיו"ר אגודת הסטוד־נטים באוניברסיטת תל אביב, ולאחר מכן שימש כמנהל מרכז הבנייה היש־ראלית ויועץ השר לקליטה ועליה. לראשונה נבחר מיכה רייסר לכנסת ב־1981. בכנסת העשירית הוא היה חבר בועדת החינוך והתרבות. בכנ־סת הנוכחית שימש כיו"ר ועדת הכ־נסת וחבר בועדות לחינוך ולענייני ספורט. בתנועת החרות נבחר לפני כעשר שנים לתפקיד החשוב של יו"ר אגף האירגון ובמסגרת תפקיד פעל רבות להקמת סניפי תנועת החרות. אחד הדברים שאהב היה הנושא התרבותי. רייסר הקים את מועדון התרבות של הליכוד "היקב" ומיקד בו פעולות העשרה רבות לחברי התנועה.

הודעות אבל על מותו פרסמו אמש כל סיעות הכנסת. יו"ר מפלגת העבודה שמעון פרס שלח למשפחתו מברק תנחומים. מזכ"ל מפלגת העבו־דה ח"כ עוזי ברעם אמר עליו כי היה חבר וידיד. "ידעתי לכבד את אומץ ליבו, להט רוחו ואמונתו בדרכו. הוא השרה חברות של אמת, שלא נפגעה במלוא הניגוד למרות חילוקי הדעות הפוליטיים.

שעותיו האחרונות

(ש). בשעותיו האחרונות היו בני משפחתו וחבריו סמוך למיטתו. עם היוודע דבר מותו פרצו בני משפחתו בבכי קורע לב ושתי צעירות התעל־פו. בין בני משפחתו היו גם שלושת ילדיו.

עדנה ארידור, מפורת, "הארץ"

מוסיפה: מיכה רייסר ז"ל, שמת אמש בבי"ח הדסה עין־כרם, היה פצוע בראשו בחזהו ובבטנו, וסבל מפגיעה בכליות ובריאותיו.

הפציעה, שהוגדרה קשה מאוד, גרמה נזק לאברים פנימיים, הטחול והכבד. רופאי בית החולים הדסה עשו במהלך הימים האחרונים מאמצים רבים כדי להציל את חייו. במהלך ליל אמש נותח שלוש פעמים – שני ניתוחים בבטן להוצאת הטחול ועצירת דימום מהכבד וניתוח ראש.

את מידת הפגיעה מהפציעה בראש לא ניתן היה להעריך, מאחר והוא לא חזר להכרתו. לאחר שהוצא מחדר הניתוח שלשום בשעות המאוחרות של הלילה הוא הועבר ליחידה לטי־פול נמרץ נשימתי, כשהוא מחובר למכשיר הנשמה.

אמש בקונצרט / נתן מישורי

לנגן בפסנתר ובתזמורת

הפסנתרן יפים ברונפמן והתזמורת הקאמרית הישראלית בקונצרט מס' 1 בסדרה אמני ישראל. בעיקר מוצארט במוזיאון ת"א. בתוכנית: סרנדה מס' 2 במה מז'ור וקונצ'רטות מס' 24 בדו מינור ומס' 26 ברה מז'ור (הכתרה) מאת מוצארט

כשפסנתרן מקבל על עצמו אחריות גם לנגינת התזמורת, בקונצ'רטות שבהם הוא עצמו הסולן, מתרחש מהפך פסיכולוגי. התזמורת חשובה לו או כמו הפסנתר. הוא יותר פה ושם על שילטונו הסולני ויומסר לתזמורת. נגני התזמורת, מורמים מדרגת מלווים או מתורים לדרגת הסולן, ומתעוררת השאיפה הטבעית להידמות לו באיכויותיו הסולניות היחודיות.

וכשמדובר בפסנתרן יפים ברונפמן (30), איכויות יחודיות אלה הם קווים שורשיים וזמרתיותם, גוניהם החמים והרגשי הוא כשל מעלה שבנגני כלי קשת. אכן, הרבה התקרבה התזמורת, בנגינת הקונצ'רטות, להזדהות רגשית וצלי־לית עם הסולן.

ממש כצליל הסולן, לא היה צליל התזמורת. שכן לכך, בין השאר, דרושים עוד ידע ונסיון באיזון צלילי ואלה עדיין לוקים בחסר; כפי שהוכח בצורה בוטה בביצוע הסרנדה. שם, ללא היופי הפסנתרני, שאמנם לעיתים מעטות לקה באי־שלמות טכנית, לא היה למה להידמות.

אשר למוצארט, שאף הוא, פרט לשטנים המצפצפים של אטומי האוזניים שבקהל, היה דמות חשובה בערב זה, נראה שהוא "בחר" להראות לפנינו כשהוא מעוטר בכמה קווי אופי משל שופן. למרות אלה, מסתבר שבבנינה הווייתית ומרתקת ראשונה זו של ברונפמן על פסנתר ותזמורת כאחד, אכן קרה משהו. קיימת תחושה, שזו אמנם תחילת צמיחה של פרי אמנותי מהודר.

אמש בקונצרט / הרי גולומב

ליסטים עליך

קונצרט מס' 1 בסדרה "מוסיקה קלסית קלה" של התזמורת הפילהר־מונית. מנצח: זובין מהטה; סולן: שלמה מינץ (כינור)

שלוש רפסודיות הונגריות של ליסט נוגנו אמש. החמישית (שנוגנה ראשו־נה) הבליטה בעיקר קבוצת הצ'לנים, ובראשם מיכאל הרץ בקטעי סולו קצרים, צליל חם ועשיר. המנצח עשה ליצירה שרות טוב בפרוש מאופק, שלא גלש לרגשנות מופרזת. ביצוע הרפסודיה השלישית נע בין חלקים תוססים ומבריקים, שהפגינו את כל תכליני הזריפים של התיזמור המיוחד של היצירה, לבין חלקים שלוף בבבבות מגושמת שמתחה את סבלנותו של המאזין.

שלמה מינץ עבר בווירטואוזיות מרשימה, כמעט ללא הריגות, באתגרים הטכניים הקשים ובאתגרים המוסיקליים הקלושים שהעמיד בפניו הקונצ'רטו החמישי של וייטאן. צלילו היה צלול ומבריק, וגם ליווי התזמורת היה מלוטש ומקצועי. בהרדן – באבנט מאת באך – הראה מינץ, שגם כשתוכן מוסיקלי מצטרף לאתגרים הטכניים הוא עומד במשימה בכבוד.

הרפסודיה הנוספת של ליסט שנוגנה הערב (השישית) יצרה אפקט מצטבר של מינון יותר של ליסט בערב אחד. בשטף אפקטים מעניינים של שילוב נבל עם פריטת כלי קשת ועם כלי נשיפה וכלי הקשה, התזמורת סיימה את היצירה בצליל מבריק ומרהיב.

הערב הסתיים בביצוע רב־תנופה ושראה של "המבוא והרונדו קפריצ'יוזו" של סן־סאנס. כאן הראה מינץ שליטה ללא מצרים בכלי, והיכולת המצוירה שלו התבטאה גם ברגישות לכל הדקויות המוסיקליות של היצירה.

4 נעצרו בחדרה לאחר שהתפרעו בהופעה של פרס

מאת אילן שחורי

נסיון נוסף להתפרע כלפי יו"ר מפלגת העבודה שמעון פרס, היה אמש בעת סיום הופעתו של פרס בעצרת בחירות בחדרה.

לאחר שסיים את דבריו, פנה פרס בלוויית אנשי הביטחון למכוניתו. לפתע רץ לעברו אדם גבה קומה שהדף את השוטרים שהגנו עליו. הוא ניסה לפנות לפרס בצעקות תגפו־דיים, אך השוטרים שעמדו בסמוך הצליחו להרחיקו משר החוץ כשהיה במרחק מטר אחד בלבד ממנו. הוא נעצר.

במהלך הופעתו של פרס בפני כמה אלפי אוהדי מפלגת העבודה בחדרה, נכחו במקום כמה עשרות פעילים של הליכוד, הניפו שלטים מול פרס וקראו לעברו קריאות גנאי. פרס התייחס בדבריו לאנשי הליכוד והאשים אותם על חוסר תרבות הדי־בור. שלושה מהם נעצרו לאחר שהתפרעו.

הסתדרות הנשים הציוניות של אמריקה
הסתדרות רפואית הדסה
מועצת הדסה בישראל

אבלים על מותה של

יהודית אפשטיין

לשעבר נשיאה הגולה של ארגון הדסה
מקור השראה לדורות של נשים

ניו־יורק 27.10.88

מכללת הדסה
מכון הדסה לייעוץ בבחירת מקצוע
מרכז הנוער של הדסה – הר הצופים

מבכים את מותה של נשיאה הדסה לשעבר

יהודית אפשטיין ז"ל

פעילה ציונית דגולה ומנהיגה רבת פעלים

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה למשפטים

הרצאה לזכרו של

עו"ד **יוסף סהר** ז"ל

במלאות ארבע שנים לפטירתו

דברי פתיחה:
פרופ' אוריאל רייכמן
דיקאן הפקולטה למשפטים

דברים:
כב' השופט מאיר שמגר
נשיא בית המשפט העליון

פרופ' יוסף גרוס

הרצאה:
כב' השופטת מרים בן פורת
מבקר המדינה

על הצודק, על הכורח ועל הצידוק

ביום רביעי, כ"ב חשון תשמ"ט, 2.11.88 בשעה 18.00
באולם כס המשפט ע"ש מלכה ברנדר, הפקולטה למשפטים,
בנין טרובוביץ, קרית האוניברסיטה, רמת אביב.

כניסה דרך שער רמניסיאנו (4).

– הציבור מוזמן –

קבלת מודעות
ל"לוח העיר"
03-384291
לבעלי כרטיסי אשראי

ל ו ח ה ע י ר

לוועד קריית שמואל
דרוש
מנהלן
הכישורים הדרושים:
* נסיון בטיפול בנושאים אירגוניים
* נסיון במו"מ עם גורמים ציבוריים שונים
* שליטה בעברית ובהתכתבות
* מגורים באיזור הקריות
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לוועד קריית שמואל רח' מוהליבר 14 קריית שמואל.

אותך אנחנו מחפשים!
נציג/ת פרסום
עם נסיון מוכח בפרסום ומכירות
* משכורת בסיסית
* עמלות גבוהות
* תמריצים לפי השגים
* אחזקת רכב
הדרכה במקום תחילת עבודה – מיידית
לתאום ראיון טל' 04-672780 672782
דבורה

דרושים
מורים מנוסים
למתמטיקה, אנגלית, לשון ויסודי
לעבודה קבועה בשעות אחה"צ
לפרטים 04-720322

דרושים
קבלני משנה
באזור הצפון
לעבודת ייצור תריסי אלומיניום
מועמדים מתבקשים לפנות
בשעות הערב ☎ 06-574728
ו/או לת.ד. 4353 חיפה עבור מסי 2260
(מיקוד 31040)
פרסום שפי

לכפר הנוער בצפון
דרושים
* **מורה מחליפה** (3 חודשים) לתנ"ך ורצוי לשון
* **מכונאי לציוד חקלאי**
לפנות למר' 06-767535/6

לגלאי ייצור בע"מ מגדל-העמק
דרושים
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
הכישורים:
* רצוי נסיון כאיש ביקורת איכות במפעל אלקטרוניקה
* רצוי ידע / נסיון באלקטרו/אופטיקה ומכניקה
לפנות לקביעת ראיון 06-543369

לשרות קריסטל
טכנאים למוצרי חשמל ביתיים
* עדיפות לבעלי ידע בקירור
* ידע בחשמל
* רשיון נהיגה – הכרחי
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
לת.ד. 9138 חיפה

מלונות דן DAN
למלון דן כרמל דרושים/ות
★ סגן שף בכיר
★ שף לדורה
מתאימים יפנו למח' כ"א
טל' 04-386211

למחלקה המיוחדת
דרושים
3 גימלאים:
עם רקע בתחום כספים ובנקאות
לתאום פגישה נא להתקשר למר'
יום א' 9.00 – 16.00 04-641671

אתגר חינוכי
דרוש
רכז נוער
* משרה מלאה
* עבודה בשעות בלתי שגרתיות
* נסיון מוכח בהדרכה ואירגון נוער ומתנדבים, 3 שנים לפחות
* בעל תעודת הכשרה/הוראה של משרד החינוך או מוסד אקדמאי
פרטים בטלפ' 04-894097, 893986

למבדא LAMBDA
ELECTRONICS (1979) LTD אלקטרוניקה (1979) בע"מ
למפעלנו בכרמיאל דרוש/ה
מנהל/ת מחלקת הרכבות בתחום האלקטרוניקה והזיווד
★ הנדסאי/ת טכנאי/ת ייצור/אלקטרוניקה
★ נסיון של 3-5 שנים בנהול עבודה בקווי הרכבה
★ נהול צוות של כ-30-40 עובדים
אנו מציעים אתגר מקצועי וקידום בחברה המובילה בעולם בשטח ספקי כח.
תנאי שכר מצויינים למועמדים המתאימים
תנתן עזרה בדיור למעוניינים
לעבור לכרמיאל
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לכח אדם
ת.ד. 500 כרמיאל 04-985265 לקביעת ראיון

מחפשים
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
* שנתיים נסיון
* עבודה אחראית הכוללת: בד"ם, רכש, ביקורת קבלני משנה
* מקום עבודה - חיפה + 1 יום בשבוע - יובלים
* רכב אישי – חובה
פרטים: אפי – 04-892092

"שיאון"
שמירה, אבטחה ושרותים בע"מ
דרושה **מזכירה**
נסיון קודם הכרחי. עדיפות לבעלת ידע בעבודת מחשב + מעבד.
שעות עבודה: 08.00–16.00
להתקשר בשעות העבודה: 02-227002

Hertz השכרות רכב "ירמבר"
למשרד בחיפה דרושים
דיילות השכרה
● שליטה מלאה בעברית ואנגלית
● נכונות לעבודה גם בשעות בלתי שגרתיות
● ידע בעבוד תמלילים - יתרון
● רשיון נהיגה בתוקף וגיל 21
פקידת הזמנות לחו"ל
● משרה מלאה עם נכונות לעבוד מעבר למסגרת השעות המקובלות בענף התיירות
● נסיון בהפעלה וארגון משרד עצמאי, ידע בהנה"ח
● ידע במעבד תמלילים
● בעלת תעודת סוכנת נסיעות-יתרון
מכונאי/חשמלאי-רכב
● בעל נסיון ודרוג מקצועי 3-מוסמך
● טיפול תקופתי ברכב ותיקונים קלים
● ידע בחשמל
● יציאה לתיקוני דרך גם בשעות בלתי שגרתיות
מגורים באזור חיפה או הקריות
בפרטים לפנות למשרדי הרץ
בדרך העצמאות 90 חיפה. לא בטלפון.
רק פניות מתאימות תיענה. סודיות מובטחת
פרסום שפי

דרושים
גימלאים/גימלאיות
מתנדבים
בעלי רקע במדעים או בחינוך
לעזרה בהקמת וטיפול בחדרי המדעים
בבתי הספר היהודיים לטבע ומדע
לשנה"ל תשמ"ט.
נא לפנות למכון הבילוגי
טל. 337886, 337390
בין השעות 08.00-13.00

למשרד חקירות פרטיות
דרושים
1. חוקר פרטי צעיר
בעל תעודת חוקר לעבודה קבועה
דרישות המשרה:
★ השכלה תיכונית לפחות
★ רכב + טלפון + מגורים בירושלים
★ ללא עבר פלילי
★ ידיעת שפות יתרון
תנאים טובים למועמד המתאים
2. חוקר פרטי
בעל תעודת חוקר, העובד בעבודה אחרת וקבועה, או סטודנט, אשר מעוניין לעבוד בזמנו הפנוי בחקירות פרטיות
דרישות המשרה:
★ רכב + טלפון + מגורים בירושלים
★ ללא עבר פלילי
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים תוך ציון כתובת וטלפון לת"ד 18083 ירושלים

דרוש
חרט מעולה
שכר בהתאם לכישורים
04-706773

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

דרושים/ות
למפעל בטחוני
ברמת הגולן
מנהל תפ"י
חרטים וכרסמים
דיור בטבריה מובטח
לגרים מחוץ לאזור
(הסעות מאורגנות)
למפעל בעל מוניטין
באזור עפולה
מנהל מח' פלסטיקה
מזכירת יצוא
טכנאי קרור
לעבודה במזל חיפה
טכנאי טלויזיות ווידאו
למפעל בקריות
מזכירה בכירה
לטפל בקשישים בשעות הפנאי - מצוה ששכר טוב בצידה
מטפלים/ות בכל הגילים
רח' נורדאו 4 חיפה.
טל. 04-672968/9

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

ליגה לאומית / מחזור שביעי

המוביל נגד האחרון ומרתון משולש מסקרן

מאת שוקי אייזן
כתב "ספורט הארץ"

במעט מתוכית מקבוצות הליגה הלאומית ישחקו השבת בבלומפילד במה שנקרא מרתון הכדורגל – הם יתעמתו 6 קבוצות בשלושה משחקים, שיחלו בזה אחר זה החל בשעה 12.15. המשחק הראשון יפגיש את צפרירים חולון, גיבורי השבת שעברה (ניצחון 1–4 על מכבי ת"א) וביתר תל־אביב שהתמקם במפתיע במקום השני. בעיצומת השני ב־14.15 יארח מכבי תל־אביב, עדיין ללא שני קשרי הנבחרת, מוטי איוניר ואלון נתן, את מכבי חיפה, מתרכבו יעוד הארגנטינאי פביאן גרינברג, שנותח בברכו. במשחק הערבי בבלומפילד, בשעה 16.15, ישחקו ביתר ירושלים והפועל כפר־סבא שהחליף את המאמן שמעון שנהר באברהם מרצ'ינסקי.

המוביל מכבי נתניה, יארח במשחק קבוצת, את סגרי הטבלה בני־יהודה, המחפשים עדיין ניצחון ראשון מול קבוצה שלא נוצחה עדיין.

קבוצה שהשיגה ניצחון ראשון, בשבת שעברה, שמשון תל־אביב, תרדים לבאר־שבע למשחק קשה מול הפועל המקומי, שעדיין לא נוצחת, אך יחסר את שני מחוקי התוקפן המרדים, יוסי שושני ואלי אוחן.

מוענשת נוספת של השבוע, קבוצת הפועל פתח־תקוה, שמכונה המאוחדת שתי נקודות, תצטרך לתחוף הגבורת, ללא הקשר המוחק איתן בר רניק, למשחק נגד הפועל טבריה. הטבריינים לא ניצחו עדיין, בביתם ואילו פתח־תקוה נחלה שני הפסדי חוץ זהים 3–0.

גם הפועל ירושלים יתייצב למשחק הביתי, בימק"א, נגד האלוף הפועל תל־אביב, ללא שניים מהאסים שלו המורחקים מישל דיין ומאיר בר מיאש. הפועל תל־אביב שנוצחה פעמיים ברציפות ינסה להתאושש דווקא מול הביכר של דוד שויצר.

השעה הראשית הול מהשבת, תהיה 14.30. פרט למשחקים בבלומפילד. אין משחקים ביום שישי.

טבלת הליגה הלאומית

1.	מכבי נתניה	6	5–9	12
2.	בית"ר תל־אביב	6	4–6	11
3.	מכבי חיפה	6	4–9	10
4.	הפ' באר־שבע	6	3–6	10
5.	בית"ר ירושלים	6	3–7	8
6.	הפ' פתח־תקוה	6	8–8	8
7.	הפועל ירושלים	6	7–5	6
8.	שמשון תל־אביב	6	4–2	6
9.	צפרירים חולון	6	6–6	5
10.	מכבי תל־אביב	6	7–5	5
11.	הפועל טבריה	6	7–4	5
12.	הפועל תל־אביב	6	6–6	4
13.	הפועל כפר־סבא	6	8–4	3
14.	בני־יהודה	6	8–2	2

ליגה ארצית / מחזור שביעי

הדרבי של רמת גן הוא מיבחנו הגדול של הפועל

אחרי מאזן טוטאלי של נצחונות בלבד מוכה להפועל קבוצת התחתית של רמת עמידר

מאת אילן פריש
כתב "ספורט הארץ"

על מכבי יבנה יהיה להתגבר מחר לא רק על מתנגד עיקש כבית"ר רמלה, אלא גם על הלחץ הפסיכולוגי שנובע מפער שתי נקודות הרחקת השער המצטיין של הקבוצה, פרדי לסנר, לתקופה ארוכה. העדר גם שסמג הרחיק את יבנה כדי 6 נקודות ממוליך הליגה הפועל רמת־גן.

לנבה במישחק הדרבי, זו משימה לא קלה. אפילו אם לא איבדת ולוא גם נקודה אחת בכל 6 המשחקים הראשונים. הפועל רמת־גן, הרשאי להתגאות במאזן הנכסים, יצטרך להתאמץ היום בדרבי החוץ נגד מכבי רמת־עמידר המדורג 12 עם 5 נקודות בלבד.

מכבי פתח־תקוה (מקום 3) יארח את מכבי יפו המפותחר, שהביס בשבוע שעבר את הפועל חיפה 4–0. מכבי שעריים, המתקשים בשלבי הצמרת, יתארח ביהוד אצל הפועל המקומי שמצבו אינו מזהיר (מקום 13). במישחקים בין קבוצות מרכז טבלה, יארח היום (14.00) הפועל לוד את הפועל חדרה והפועל בתים את בית"ר נתניה (במיגרש לנדוס בחולון).

בחיפה יתמודדו שתי קבוצות שעדיין לא ניצחו העונה. הפועל חיפה, האכזבה הגדולה של הליגה הארצית (מדורג אחרון) יארח את מכבי טמרה, העולה החדש מליגה א', ששיים חמישה מישחקים בתיקו ונוצח באחד. תחילת המישחקים 14.30.

טבלת הליגה הארצית

1.	הפועל ר"ג	6	7–14	18
2.	מכבי יבנה	6	2–11	12
3.	מכבי פ"ת	6	3–7	12
4.	מכבי שעריים	6	7–8	10
5.	מכבי יפו	6	5–9	8
6.	בית"ר רמלה	6	6–6	7
7.	הפועל לוד	6	4–4	7
8.	בית"ר נתניה	6	6–5	6
9.	הפועל חדרה	6	9–7	6
10.	הפועל בתים	6	8–4	6
11.	מכבי טמרה	6	3–3	5
12.	רמת־עמידר	6	9–6	5
13.	הפועל יהוד	6	7–2	3
14.	הפועל חיפה	6	14–5	2

נאסיונאל מאורוגוואי אלופת דרום אמריקה

תתמודד על הגביע הבין־יבשתי עם איינדהובן

כדורגל

מונטווידאו (א"פ). קבוצת הכדורגל נאסיונאל מאורוגוואי זכתה באליפות דרום־אמריקה לקבוצות, הקופה ליברטאדורס", כשניצחה שלושים בגומלין של גמר המפעל את נואלו אולד בויז, אלופת ארגנטינה 3–0, לעיני 72 אלף צופים באיצטדיון ה"סנטנאריו" במונטווידאו.

ב־11 בדצמבר תיפגש נאסיונאל עם אלופת אירופה פ.ס.וו. איינדהובן באיצטדיון האולימפי בטוקיו במשחק הגמר על הגביע הבין־יבשתי. גיבור הנצחון היה הבלם הותיק הוגו דה לאון, שהבקיע את השער השלישי לנאסיונאל בדקה ה־78 בבעיטת 11 מטר והיה המצטיין במגרש. הוא הגיע לקבוצה רק לפני חודש וחצי מלגרמיו הספרדית, שלא רצתה לחדש את חוזהו לעונה נוספת.

נואלו אולד בויז ניצחה במשחק הראשון שהיה ברוסאריו 1–0, אלא בגומלין לא הצליחה להחזיק יותר מול נאסיונאל שלה היתה זו זכייה שלישית בגביע, לאחר הזכייות ב־1971 וב־1980.

קבלת פנים חגיגית למשלחת הנכים

נבחרת הנכים של ישראל תזכה היום (12.30) מקבלת פנים חגיגית עם שובה מסיאול, שם השתתפה בהצלחה באולימפיאדת הנכים.

רק חולון יכולה כל הזמן לנצח את עצמה

סיום חולוני פרוע איפשר לדורון ג'מצ'י להבטיח הנצחון למכבי ת"א 82–85

התמונות מדברות: כך נגמר המאבק היפה בצורה מכוערת

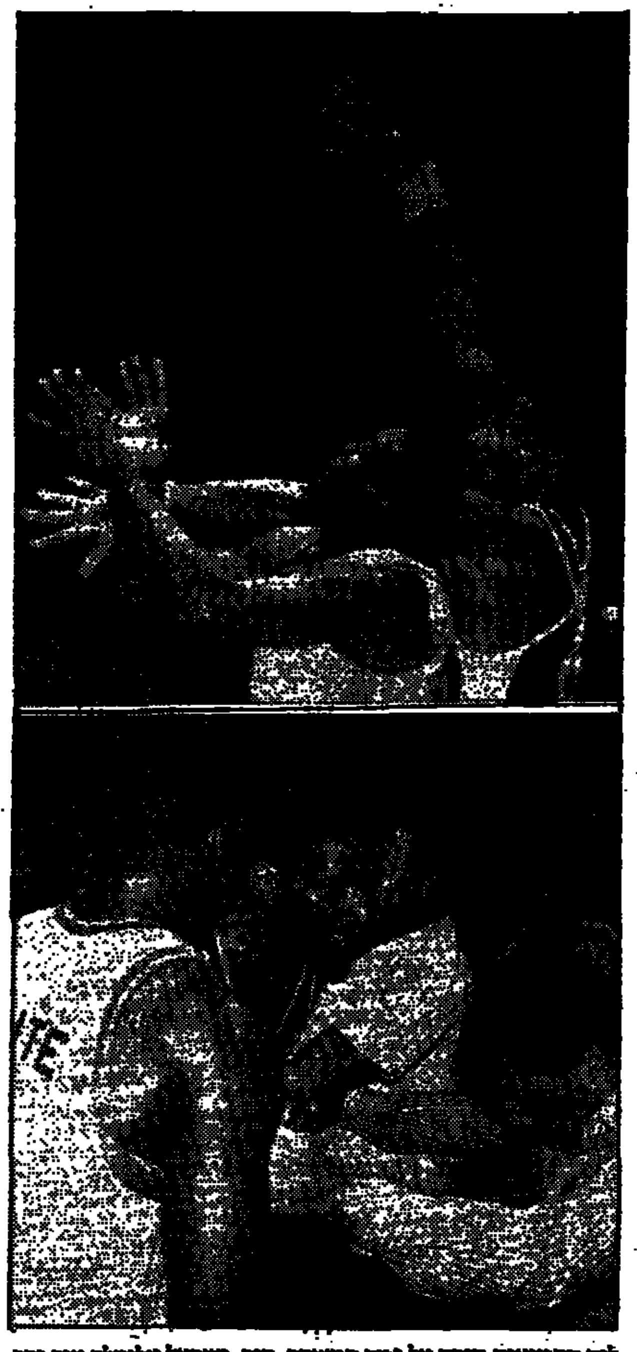

לוח התוצאות הורה על גמר המשחק. מכבי ישראל אליטלף עוד ירק כדור ארוך לכיוון הסל, אבל גם אם היה הכדור למטבעת לא היה מתשב. הכדור היה רחוק מהסל והתה להיוהם של קרון מני ואגיל רוי־ליאמס. זה ניסר לקלוטר האבב כך התגבשו (ראה התגמרה למקלט). מקע זה הפך־באלמנת־המשחק: להתבחנות אנרישים קבוצת ביין־השוביים. מני קלט מרי יותר שהתעיין עלול להתניים בהרחקה, הדור הבלבשות. אבל ויליאמס רחק אחריו. לרבע נקבר בידי הבהלה של מכבי שמעון מרחי אמנון אבירן והשחקן וילי סימס (ראה התמונה למטה). אבל ויליאמס הצליח להשתחרר והיך להחר ההלבשה של מכבי. שם נבלם על ידי חבר הנהלה נוסף, מתי מאבן, שמשם לפנו את ראשו. ויליאמס צעק ואיים בקולי קולות שיתחשבן עם מני בעתיד. גם ביציאה, לאחר שנרגע בחדר ההלבשה, הוא המשיך להעליב במילים בוטות את מלכי רעיתו של מני. אחרי הרוּלך, למרות הפסד קבוצתם, הריעו את שחקניהם על במיים.

כתוב יאיר עמיקם. צילום עודי קין.

כדורסל

מכבי תל־אביב – הפועל חולון (43–45) 82–85

● המצטיין: דורון ג'מצ'י
● קלעו למכבי: ג'מצ'י 33, באולד 20, דניאל 10, מני 9, סימס 7, מרמר 4, ליפין 2.
● קלעו לחולון: ארל ויליאמס 20, דינו 19, מקדונאלד 11, אליטלף 9, רלול 8, בוגין 8, בורמר 7.
● שופטים: דוד רבן ושוקי דוריש. 7000 צופים, ביד־אליהו.

מאת אילן פריש
כתב "ספורט הארץ"

מנבכון "ההרס העצמי" של הפועל חולון פעל שוב, עד כי ניתן לחשוב שאולי מדובר בקו ייצור מתוכנן ומתוכנת להפליא. הפועל גליל־עליון, מכבי חיפה ומכבי רמת־גן, במישחקי הליגה; הפועל חיפה בגביע המדינה; פאנאתינאיקוס אתונה בגביע קוראץ' – אלה כבר נהנו מאותו פרי חולוני רשמו פריחות. אמש היה זה האלוף מכבי תל־אביב שהתכבד במנה נדיבה תיבה בסיום דרמטי 82–85 (43–45).

שביעות הרצון אצל החולונים בסיום אינה ברורה. נכון שהיה חשש להפסד ברור יותר, אבל גם הפסד בן שלוש נקודות, רביעי ברציפות בליגה, אסור שיעודד קורת רוח. אסור לחולון לשכוח רק ארבע הקבוצות הראשונות יתמודדו בסיום העונה על האליפות, ולחולון ארבעה הפסדים כבר בשלב מוקדם של הליגה.

ניצני סיפוק יכולים למצוא החדלונים ביכולתו של טוני דינו, שהחליף את אדי פיליפס. דינו התגלה כבעל יד טובה ושפע בטחון. כשחר עדיין לקוי ויש בכך כדי לעודד שבעתיד ישתפר. אולם אין להתעלם מן העובדה שדינו מתפש לשחק סולו הצריך יהיה לרסנו כדי להפיק ממנו תועלת מירבית.

דקות מצויינות היו במחצית השניה לארל ויליאמס (16 נק') הדוחק. היו רגעים בהם החזיק לבדו את חולון בתמונה. בן מקדונאלד ממשיך לאכזב. רק 11 נק' ואחוזים נמוכים. דייוי בורמר היה נרגע ממנו. מישחקו הטוב: חוסר המהירות פגע בסיכויי קבוצתו לנצח.

חולון הצליחה להוות יריב שקול, תוך ניצול חולשת הגבוהים של מכבי. עם באולד, קווין מגי ולאומן מרמר, קלעו יחד 33 נקודות. רק לבאולד היו דקות טובות (20 נק'). מגי התפתח ב־9 (אחת במחצית השניה) ומרמר ב־4 (עם 8 ריבאונדים, כמו באולד). הכשל הגבוהים של מכבי היה קשה מול הארל ויליאמס... [illegible]... ג'מצ'י, שהיה המצטיין. ג'מצ'י זכה 33 נקודות, קלע את שני הכדורים האחרונים, 11 שניות לסיום.

מכבי הזיל את המישחק במיתקפה על סל חולון. שחקניה ניצלו את הכדור בהכנת חולון, כדי להחזיר מונות לסל ולהשיג סלים קלים. כך עלה מכבי ליתרון 9–18 בדקה ה־6. אחר כך התעשתו החולונים הצליחו להחזיק את המכבים מהסל והמישחק התאזן.

במחצית השניה הצליחה חולון להשוות שלוש פעמים ולעלות ליתרון 77–79 (דקה 36), וב־80–82 (38). אולם מעשה שטן, בכל פעם שהיה ביחיה להגדיל את היתרון, שכחו שחקניה לשחק באופן אחראי, מיהרו לזרוק ובכך שמטו ניצחון. את הדוגמא הבולטת העניק בורמר בדקה ה־33. במצב 72–72 נע בורמר לעבר הסל, התרומם, ובמקום להניח את הכדור ברכות בסל, כדי להבקיע, הכדור קיפץ מהטבעת והושגה ליד המכבים וחולון איבדה סיכוי גדול.

הסיום היה מרתק. סימס קבע 79–80 למכבי, 2.37 דקות לסיום. דינו הקפיץ את החולונים בסל שלוש נקודות, 80–82 לחולון (2.14 ד' לסיום). ג'מצ'י הגיב בסל של שלוש 83–82, דינו הוסיף. אולם מכבי איבד את הכדור בעבירות תוקף (המהירות) של סימס כשנותרה דקה וחצי. 58 שניות לסיום הוסיף בבוגין ודינו פתחות לסל. ג'מצ'י קלע 11 שניות לסיום וקבע 82–85. דינו ניסה משלוש עם השריקה. מכבי ניצח ושמר עצמו מוביל הטבלה, יחיד ללא הפסד.

● הפועל גליל־עליון יארח מחר בערב את מכבי תל־אביב, במישחק שהוקדם מהמחזור השביעי.

כדורסל / גביע המדינה

גליל ונתניה לרבע הגמר

מאת יאיר עמיקם
כתב "ספורט הארץ"

מחזיקת הגביע הפועל גליל עליון והפינליסטית השניה אליצור נתניה ניצחו אמש יריבות לאומית ועלו לרבע גמר גביע המדינה.

הפועל גליל עליון ניצח לאחר מאבק לא קל את הפועל ירושלים 69–77. אליצור נתניה ניצח בביתו את הפועל גבת 95–106.

במפגשים הנוספים שהיו בין קבוצות מהליגה הלאומית הליגה הארצית לא היו הפתעות. מכבי חיפה ניצח את גבעת שמואל 86–99, מכבי המתנך הביס את מכבי דרום ת"א 77–128, מכבי ראשון לציון גבר על הפועל גבעת שמואל 94–73.

בשלב רבע הגמר שיהיה ב־1 בדצמבר יהיו המשחקים הבאים: הפועל גליל עליון – הפועל חיפה, הפועל ת"א – אליצור נתניה, מכבי ת"א – מכבי ראשל"צ, מכבי ר"ג – מכבי חיפה.

אילימוס יצא נתניה ניצחה

מאת זהן מאיר

פינאליסט הגביע בעונה שעברה, אליצור נתניה, ניצח בביתו את שכנו לתחתית הפועל איתקובת 95–106 (45–50).

פציעת אדוארד אילימוס מגבת במחצית הראשונה, הקלה על אליצור. אילימוס ספג חבטה בראשו וניזקק לתפרים שביצע בחדר ההלבשה רופא אליצור, ד"ר אילן גונן. בהיעדרו התקשו בהעו יבאי ואילן רוקח, להתמודד עם הורים של נתניה דייויד קוק וחזן נור, שבמישחק בינוני קלעו 68 נק'. קוק קלט 18 ריבאונדים והוסיף 5 שלשות.

נתניה הוליכה ביתרון 8 נקודות 35–43 (דקה 17). גבת צימצמה בפתיחת המחצית השניה ל־51–53 (23). בהמשך יצא אורן שמר מגבת בחמש עבירות ואליצור העלתה יתרונה עד 16 נקודות 82–98 (36). דקות טובות של הדר מגבת גלף ברמוס סייעו לאורחים להקטין את פיגורם ל־11 נקודות בסיום.

● קלעו לנתניה: קוק 39, מור 29, צברסון 14, גוט 11, ברכה 6, אביטוב 5, פרי 2 ● קלעו לגבת: ברמוס 25, ג'קי דויד 23, אלון שמר 14, יעקובי 13, יבאי 8, שמוני 7, אורן שמר 2, רוקח 1 ● שופטים: מנשה הרמן וגבי זילברברג, 250 צופים, בנתניה.

הניצחון ניחם את גליל־עליון

מאת יצחק ברדגא

800 בלבד צפו אמש בגלית מחזיק הגביע, הפועל גליל־עליון, לרבע הגמר. הגליל ניצח באולמו 69–77 (34–39) את הפועל ירושלים. הקבוצות הגבינו חלשה והגליל מתנחמים רק בעליה.

המתיחה היתה שונה מהמשחק, כבר ליף קלע 7 נק' רצופות בדקה הפני. ירושלים לא הגיבה. המשך היה מאכזב, בעיקר בגלל חולשת הגלילי דין פרימן, שהיה מפתח ואיבד כדורים, בחולשתו הדביק פרימן את הבריה.

דייויד בלקול הנמוך (19 נק', 8 כדורים חוזרים), ודוק שפע (19) הזרכו גרי גרהאם ניצלו את הריפיון של המקומיים וחזו בהדירות להחזר בה ואף עלו ליתרון ראשון 25–26 (דקה 12). אולם בסיום המחצית הראשונה העניק ליף (מכו) מקדמה קטנה לקבוצתו 34–39.

פרי פרימן, הטוב במגרש (23 נק', 9 ריבאונדים), הגדיל את הפער ל־38–50 (25). גרהאם צימק ל־54–56 (30). ברקות האחרונות יצאו בלקול וגרהאם בחמש עבירות והדבר איפשר לגליל לסיים ההתמודדות בלא לחץ 69–77.

● קלעו לגליל: פרימן 23, ליף 22, פלייש 8, גורן 7, פרימן 6, מלוביק 6, מורוז 5 ● קלעו לירושלים: בלקול 19, שפע 19, חזן 14, גרהאם 8, קרקר 8, מילר 1 ● שופטים: נסים בוין וג'וזי אבו־ערב, 800 צופים, בכפר בלום.

ניצחון דחוק למכבי חיפה

מכבי חיפה התקשה בנה מנסה לנצח את מ.ב. גבעת שמואל מהליגה הארצית 86–99 (44–46). שחקני גבעת שמואל, וראשם גרי פרישמן (אחיו של עמוס מהפועל תל־אביב), הצליחו למתוח את מכבי חיפה. הלאוס – 28 נקודות הירבה לקלוע למנצחים. פרישמן קלע 24 נקודות לגבעת שמואל, מהם 6 סלים של שלוש נקודות.

★ מכבי רמת־גן לא התקשה לנצח את מכבי דרום ת"א 77–128, במישחק שהיה בנימנסיה הרצליה בתל־אביב. מאיר 26, ריבליס 25 וקרי לינג 22, הירבו לקלוע למתנך.

★ מכבי ראשון לציון הביס בקול את הפועל גבעת שמואל 73–94 (33–40). המישחק היה באולם הקיבוץ. ריצ'ארד ריילפורד עם 26 נקודות הירבה לקלוע למנצחים. לבן שמואל קלע קנו 24.

עמוס לרבע הגמר בפאריס

ניצח בקלות מפתיעה 3–6, 2–6, את האמריקאי דרק רוסטאגיו ויתמודד היום עם קריקסטיין

טניס

פאריס (שרות "ספורט הארץ"). עמוס מנסדורף עלה אמש לרבע גמר האליפות הפתוחה של פאריס, הנערכת באולם ברסי היום יתמודד עם היהודי־אמריקאי ארון קריקסטיין, פינאליסט טורניר רמת השרון.

מנסדורף, שעלה לסיבוב השני ללא משחק, בעיקבת פרישתו בשל מחלה של המדורג ראשון בעולם, השוודי מאטס וילאנדר, ניצח את הד אמריקאי דרק רוסטאגיו בקלות מפתיעה 3–6, 2–6. רוסטאגיו מדורג 20 בעולם ואילו מנסדורף רק 33.

קריקסטיין, המדורג 19 בעולם, ניצח בסיבוב השני את גלן פיצג'ראלד מאוסטרליה. הטורניר הזה הוא ה"כבד" ביותר מבחינה כספית בסבב העולמי. סך הפרסים ל־32 הטניסאים הנוטלים בו חלק הוא מיליון ו־102 אלף דולר.

נבחרת הנערים היום לאוסטרליה

נבחרת הנערים (עד גיל 16) של ישראל בטניס יוצאת היום בדרכה לאוסטרליה שם תשתתף בבית הגמר של אליפות העולם לבני 16. ישראל זכתה במקום הראשון בבית האסיאתי, כדי להעפיל לבית הגמר בו ישתתפו 16 מדינות.

הנבחרת כוללת את אבי פרלוק, עמית ברדוד ושי פרידמן. המאמן הוא דורון מוללב וראש המשלחת משה חביב. בדרכם לאליפות העולם יעצרו הנערים בהונג־קונג, שם ישתתפו באליפות אסיה לנוער.

שלושה ישראלים בחצי גמר סבב פרנקל

שלושה טניסאים ישראלים עלו אתמול לחצי גמר הטורניר בסבב פרנקל במרכז הטניס באשקלון. גלעד בלום, המדורג ראשון, ניצח את השוודי הולגבלד 5–7, 6–0, ויתמודד היום בחצי הגמר עם עמית נאור, שגבר על אורן מוטהאסל 2–6, 2–6. בחצי הגמר השני יתמודדו הגיא וייד־נפלד, שניצח את דויד איזון מאנגליה 4–6, 1–6, עם השוודי אנגל, שניצח את בנסן מדנמרק 4–6, 4–6, 3–6.

בגמר הזוגות ישחקו היום שלמה גליקסטיין, אלוף ישראל לזוגות, ויעקבסון מארה"ב, מול גלעד בלום ומיכאל (קוקה) רניאל.

אלופת ישראל אילנה ברגר גברה אתמול על הגרגרת מהולנד 2–6, 2–6, ותשחק היום בחצי גמר טורניר הנשים על־שם האנסה פיליפס, עם הולנדית נוספת, אייכנבאום, שניצחה את קרטונגי מאיטליה 3–6, 3–6. בחצי הגמר השני תתמודד יעל סגל, שהפתיעה בניצחון על דליה קוריאט 3–6, 2–6, מול סמבס מארה"ב, שניצחה את יעל שביט 2–6, 0–6. משחקי הגמר לגברים ולנשים יהיו בשבת החל מ־10 בבוקר.

גראף ושרייוור ניצחו בקלות בטורניר ברייטון

ברייטון, אנגליה (א"פ). שטפי גראף ופאם שרייוור, עלו אתמול לסיבוב השלישי בטורניר ברייטון, על פרסים בסך של 250 אלף דולאר. הגרמניה גראף המדורגת ראשונה בעולם, שנוצחה רק בארבעה מישחקים בשנתיים האחרונות, ניצחה בקלות את הסגר וויקוס מהולנד 1–6, 1–6. שרייוור, המדורגת שניה בטורניר, מחצה את לאורה גארון מאיטליה 0–6, 0–6, תוך 35 דקות. היה זה הניצחון ה־21 ברציפות של האמריקאית, אשר זכתה במדלית הזהב בטורניר הזוגות בסיאול. שרייוור אמרה, כי הזכיה בסיאול העניקה לה חיים חדשים. במישחק אחר ניצחה האיטלקיה סאבטיני צ'ציני 2–6, 3–6, 4–6 את באמלי הרמן מגרמניה.

ראשון לציון ניצחה 23–28

את הקבוצה היוונית פיליפוס וריאס בגביע אירופה לאלופות

כדוריד

קבוצת הכדוריד של הפועל ראשון לציון הצליחה אמש לעשות צעד חשוב בשמונה בגביע אירופה לקבוצות אלופות, כאשר ניצחה את הקבוצה היוונית פיליפוס וריאס 23–28, לאחר 10–11 במחצית.

שתי הקבוצות פתחו את בתנופה והאורחים הוליכו 4–3 בדקה השניה. ראשל"צ השוותה את התוצאה 4–4 בדקה ה־11 ועד למחצית 10–11.

במחצית השניה שקד חיים רוזן המצויין את חבריו למשחק מהיר וקבוצתו הוליכה שלוש דקות לסיום 20–27. בראשון לציון בלט השוער אבנר דרורי.

★ השערים להפועל ראשל"צ: רוזן 9, הדר 6, אבישי פרי 4, שלום כהן 3, אהרונוביץ 2, דיין 2, קושניר 2. שפטו מבניין הרומנים מרנק ומראבן, 500 צופים, בראשון לציון.

נוריץ' רוצה להגדיל היתרון

אנגליה

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). בגרוחה הברחים (1–2) שלושם של נוריץ' על מנצ'סטר יונייטד באולד טראפורד, כאשר מייק פילאן ואנדי טאונסנד הבקיעו בדקות 85 ו־86, הגדילו ל־6 נקודות את הפער שפתחה הקבוצה ממזרח אנגליה בראש הטבלה האנגלית.

במוצאי שבת יוכלו ה־6 להפוך ל־8 ואולי אף ל־9. נוריץ', עם 7 נצחונות ב־9 משחקים תנסה להשיג בבית בית הסכמתה ביום ראשון לעומד שמטנו לפני מכבי שמור ליבת הפרים. במאזן דוברך. היה מאזן לנוטינגהאם פורסט... [illegible]

אנגליה.

משחק צמרת מעניין יהיה ב־דיבורי בין ארסנל השלישית לקובנטרי הרביעית. לשתי הקבוצות מאזן זהה ולהלוסין הארסנל מקדימה את יריבתה בהפרש שער בלבד. ארסנל סיימה ביום שלישי בתיקו 1–1 בלונדון כשטאלן סמית הבקיע את שערו ה־13 העונה, סמית הבקיע עד עונה בכל משחק.

ליוורפול במקום השביעי. שלושם ספגה את המכה השלישית בארבעה משחקים, 2–1 לנוטינגהאם פורסט. איאן ראש הבקיע את שער הליגה הראשון שלו מאז חזר מיובנטוס אבל בראונ, כי עברו הימים בהם כאשר ראש הבקיע – ליוורפול לא הפסידה. מחר תצא האלופה למשחק חוץ בלוטון, מול הסטרגאם, הנמצאת במקום לפני האחרון. כל תוצאה אפשרית.

עוד קבוצה בצרות היא סוטהאמפטון שכאמור נמצאת במקום האחרון. מחר יצא הנבגד מרי האנגלט, שבסאוטהמפטון לרשה, עם שחקניו למשחק חוץ עם אסטון וילה.

★ יתר המשחקים: צ'לסון – שפילד ונסדיי, דרבי – ווימבלדון, לוטון – קווינס פארק ריינג'רס, ניוקאסל – נוטינגהאם. ביום ראשון יהיה המפגש המעניין בין אוורטון (מקום 12) למנצ'סטר יונייטד (מקום 8). הדרבי המאנצ'סטרית יועבר בשידור ישיר בטלוויזיה האנגלית.

שלוש הראשונות בבית

גרמניה

דיסבורג (מיוחד ל"ספורט הארץ"). שלוש הראשונות בטבלת הבונדסליגה ישחקו מחר בבית. לבאיירן מינכן, הראשונה (15 נקודות), צפוי בנתון קל על שטוטגארט קיקרס, המדורגת במקום הלפני אחרון. לאנטראכט, השניה (14), עם משחק אחד יותר מבאיירן ושניים יותר מש־טוטגארט צפוי משחק לא קל מול קארלסרוהא, הפתעת העונה בינתיים. בשבת שעברה הדהימה קארלסרוהא כשניצחה את שטוטגארט 0–2 הד־ריחה אותה מראש הטבלה. כוכבה של הקבוצה, המדורגת במקום הרביעי עם 13 נקודות, הוא הקשר נבחרת שוויץ היינץ הרמן.

שטוטגארט, שביום רביעי ניצחה ביוגוסלביה את דינאמו זאגרב 3–1 בגביע אופ"א, תארח את האולדהוף מאנהיים, הנמצאת במקום ה־14. האלופה ורדר ברמן שהפתיעה בגביע חוץ החוץ שלה בגביע האלופות על סלטיק 1–0, תארח את באייר אורדינגן.

★ יתר המשחקים: לוורקוזן – בו־כום, המבורג – סט. פאולי, דורטמונד – פ.צ. קלן, בורוסיה מנשנגלדבאך – ניונברג, קייזרסלאוטרן – איינטרכט פרנקפורט.

כדוריד

ראשון לציון הערב נגד האוסטרים

מכבי ראשון־לציון יארח מחר בערב, 8.30, באולמו את הקבוצה האוסטרית זוממן טוגל, במשחק הראשון בגביע אירופה למחזיקות גביע.

בקבוצה האורחת, שתגיע הבוקר, משחקים שני פולנים בין־לאומיים ושני אוסטרים בין־לאומיים. הקבוצה מדורגת ראשונה בליגה.

●ביילאוחף שבמערב גרמניה, תקיים מחר אחר הצהריים (4.30) קבוצת הפועל רמת־גן את משחק הגומלין בגביע ההתאחדות האירופית, נגד טורו דיסלדורף. במשחק הראשון שהיה שלושם ניצחו הגרמנים 17–24.

יוסף חכם

בצער רב אנו מודיעים על פטירת

ללה זהר ז"ל

הלוויה תצא היום, יום שישי, י"ז בחשון תשמ"ט (28.10.88) בשעה 12.00 מבית ההלוויות בסנהדריה, להר המנוחות בירושלים.

עזרה זהר
פיה פינקלשטיין
ויטה, יגאל ואיה ערמוני
ענת ואלי אייזן

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה להנדסה אזרחית
המרכז להנדסת הסביבה ומשאבי מים
משתתפת בצערו של חברנו לעבודה
פרופ' חבר נאוה נרקיס
במות **אביה ז"ל**
ומביעים את תנחומנו למשפחה

דיקן הפקולטה
חברי הסגל והעובדים

למשפחת וייך

איתכם באבלכם הכבד בהילקח מכם
ראש משפחתכם וחברנו היקר
ארנסט וייך ז"ל

הנשיא, ההנהלה, החברים והעובדים
בורסת היהלומים הישראלית בע"מ

בנק דיסקונט לישראל בע"מ
הנהלת הבנק ועד הגימלאים
בשם כל עובדי הבנק וגימלאיו
אבלים על פטירתה של חברנו לעבודה
זיידלר סוזן ז"ל
מביעים תנחומים לכל משפחתה
תהא מנוחתה עדן

במלאת שנה לפטירת יקירתנו
שרלוטה שטיין ז"ל
מייסדת חנות "שרלוט"
נקיים אזכרה ביום שלישי כ"א בחשון תשמ"ט 1.11.88
נפגשים בשעה 12.00 ברחבת הכניסה לבית העלמין
בהר המנוחות גבעת שאול ירושלים
חנות "שרלוט"

למשה ניסים ומשפחתו

אתכם באבלכם הכבד במות
האם ז"ל
שלמה עייני

לשר האוצר
מר משה ניסים
משתתפים בצערך
על מות
אמך ז"ל
הנשיא, ההנהלה, ומועצת
ל.ה.ב – לשכת ארגוני העצמאים

לשר האוצר
מר משה נסים
אתך באבלך במות
אמך ז"ל
כימיקלים לישראל וחברות הבנות
הדירקטוריונים, ההנהלות וציבור העובדים

בתי זקוק לנפט בע"מ
ת.ד. 4 חיפה 31000

מכרז למכירת רכב מס' 3/88

סוג הרכב המשומש	מותקן: מזגן	רדיו	רב־בריח	רשיון בתוקף עד:
סובארו 83 דו שימושי 1600 רגילה	–	+	+	24.02.89
סובארו 83 אוטומטית 1600	+	–	–	20.07.89
סובארו 83 אוטומטית 1600	–	–	–	11.10.88
סובארו 83 אוטומטית 1300	–	–	+	11.10.88
סובארו 82 דו שימושי 544	–	+	–	11.05.89
סוזוקי 84 מסחרי ST 90 TV	–	+	–	04.04.89
ג'יפ מתמיר ייצור 1981	–	–	–	12.10.88
ג'יפ מתמיר ייצור 1980	–	–	–	13.09.88
ג'יפ מתמיר ייצור 1981	–	–	–	11.10.88
ג'יפ מתמיר ייצור 1981	–	–	–	12.10.88
רכב חשמלי מס. שלדה 204916	–	–	–	

את הרכב ניתן לראות וגם לקבל את טפסי המכרז ופרטים נוספים, בבית זיקוק חיפה, אגף האפסנאות בין התאריכים 30.10.88 עד 06.11.88 בשעות: 07.30-11.30.
המועד האחרון להגשת ההצעות: 15.11.88.
על המציע לצרף להצעתו המוצאה בנקאית בשעור של 10% מערך הצעתו למכרז.
פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון: 04-788417.

صكّن من الأصل

مكان من الاهل

חדשות כלכלה

הושג הסדר: הבנקים יזרימו לכור 10 מ' דולר תוך ימים

50% ממניות יכין חק"ל ישועבדו לבנקים • באוצר הופתעו מההסדר

מאת מיכל רוה, יהודה שרוני ואיתן אבריאל

הבנקים יזרימו לקונצרן כור, כבר בימים הקרובים, 10 מיליון דולר. זאת תמורת שעבוד מניות חברת יכין חק"ל. כך סוכם אתמול, בדיונים שהתנהלו בין ראשי הבנקים וראשי חברת העובדים. בתמורה תשעבד חברת העובדים, לטובת הבנקים, 50% ממניות חברת יכין חק"ל.

על פי הסיכום, יועבר הסכום כהלוואה לאחת מחברות חברת העובדים וזו תעביר את הכספים לכור, הזוקק להם בדחיפות, לצורך תשלומים בעבור חומרי גלם ולספקים.

ההסכם בין הבנקים קובע, כי סכום של כ־6.5 מיליון דולר יועבר ע"י בנק הפועלים, 1.5 מיליון דולר ע"י בנק לאומי ו־2 מיליון דולר יועברו ע"י שאר הבנקים.

בהנהלת כור וחברת העובדים רואים בהסכם שהושג אתמול, פתרון ביניים לבעיית הכספיות הלחוצות של הקונצרן ובימים הקרובים ימשכו הדיונים לקבלת 10 מיליון דולר נוספים מהאוצר. המחלוקת, המעכבת העברת כספים אלו, היא הערכת שווי המניות האלה.

על פי הערכת בנק הפועלים, שווי יכין חק"ל מגיע ל־34.5 מיליון דולר, אולם האוצר והבנקים לא הסכימו להערכה זו ועתה נעשית הערכה מחודשת ע"י בל"ל. נראה, כי סיוע האוצר יתעכב עד לסיום הערכה המחודשת של יכין חק"ל.

אריה גבע, מנכ"ל יכין חק"ל, מסר אתמול, כי אין קשר בין מו"מ זה לבין מצב עסקיה של החברה, הנערכת לקראת שנת העסקים החדשה ועונת הקטיף.

במשרד האוצר הופתעו אתמול מההסדר, שהושג בין כור לבנקים. גורמים בכירים באוצר מסרו, כי לא ברור להם, מה יעלה בגורל ההסדר, שהושג ביום שישי שעבר, לפיו יעבירו האוצר והבנקים סיוע של 20 מיליון דולר לכור, תמורת העברת הבעלות על נכס מסויים. מהאוצר נמסר עוד, שכל שכור מגייסת כספים בכוחות עצמה ואם עיסקה זו אכן תצא לפועל, ישקול האוצר מחדש את עמדתו בעניין.

רוב עובדי גולדפרוסט – פוטרו

מאת מיכל רוה

הנהלת גולדפרוסט, שבבעלות כור, פיטרה 40 מבין 70 העובדים במפעלה בקרית מלאכי ולמעשה הפסיקה את הייצור. בשלב זה טרם נתקבלה החלטה בדבר עתיד המבנה והקרקע של המפעל.

בחודש האחרון הועלתה בכור אפשרות להעביר לאתר בקרית מלאכי את מפעלי הנייר של כור, הפזורים ב־4 מקומות בארץ.

התאחדות המלונות הזהירה בתי המלון מהתקשרות עם חברת מלחי

מאת זוהר בלומנקרנץ
כתבר "הארץ" לענייני תיירות

בתי המלון ברחבי הארץ, הוזהרו אתמול על־ידי התאחדות המלונות, שלא ליצור קשר מסחרי עם חברת מלחי סוכנויות. התאחדות המליצה בפני בתי המלון, להתייעץ עם ארגונם לפני התקשרות כזו.

אזהרה זו הועברה למלונות לאחר שהתעורר חשש, כי סוכנות הנסיעות והתיירות נקלעה לקשיים כלכליים ולא תוכל לעמוד בפרעון התחייבויותיה.

נודע, כי החברה אף הוזמנה לבירור בנושא זה במשרד התיירות. זאת בעקבות ידיעות בענף, שבעל החברה יצא עם משפחתו לחו"ל, אפשר ולנסות ולגייס כספים.

משרדי החברה ברחוב דיזנגוף 76 בתל־אביב היו סגורים אתמול ואיש לא השיב לצילצולי מכשיר הטלפון במקום.

תעשייני ענף הטקסטיל תובעים הקמת קרן סיוע מיוחדת לענף

מאת מיכל רוה

תעשייני הטקסטיל תובעים הקמת קרן סיוע מיוחדת לענף, שתעמיד לרשותם מקורות אשראי בתנאים מועדפים. דרישה זו הועלתה בפגישה, שקיימו אתמול ראשי ענף הטקסטיל בהתאחדות התעשיינים עם מנכ"ל האוצר ויקטור מדינה.

התעשיינים הציגו בפני מנכ"ל האוצר נתונים על המשבר הקשה, הפוקד לדבריהם את ענף הטקסטיל. על־פי נתונים אלה, נפלטו במחצית הראשונה של 1988 ממפעלי הטקסטיל כ־5,000 עובדים ונסגרה שורה ארוכה של מפעלים. תפוקת הענף ירדה בתקופה זו ב־14%.

כן מסרו, שבספטמבר השנה היתה ירידה של 18.9% ביצוא, לעומת החודש המקביל אשתקד – והוא הגיע ל־42 מיליון דולר בלבד, לעומת 51.8 מיליון דולר בשנה הקודמת.

ראשי הענף אמרו למנכ"ל האוצר, כי המשבר בענף החל להסתמן בתחלת 1988, עקב המהומות והוא החריף בגלל הירידה בביקוש בשוק המקומי וגידול ביבוא.

משיכה מוגדלת מחשבונות מטבע חוץ מתחילת החודש

מגמת המשיכה המוגברת של מטבע חוץ על ידי הציבור נמשכת. גורמים כלכליים בירושלים מסרו, כי בישראל נרשמה עד כה משיכת מטבע חוץ של יותר מ־100 מיליון דולר, מתחלת החודש, מעבר לרמת משיכת המט"ח הרגילה לחודש זה.

גורמים אלה ציינו, כי משיכות אלו נובעות מציפיות לפיחות. יחד עם זאת, בבנק ישראל לא מודאגים מירידה ברמת יתרות המט"ח. מהבנק המרכזי נמסר, כי ירידת היתרות באוקטובר תהיה קטנה מירידת היתרות בספטמבר, שהסתכמה ב־579 מיליון דולר.

בימים הקרובים יועבר לארץ הסיוע האזרחי של ממשלת ארה"ב, המסתכם ב־1.2 מיליארד דולר וזה יגדיל את יתרות המט"ח לכ־5 מיליארד דולר.

שחל: נפרק החברות לחיפושי נפט בגלל אי ביצוע רפורמה

מאת יהודה שרוני

"בהעדר החלטה על רפורמה במערך חברות חיפושי הנפט, לא תהיה ברירה, אלא להכניס את החברות לחיפושי נפט להליך של פירוק כבר בתחילת השבוע", אמר אתמול שר האנרגיה משה שחל, בכנס שערך לדירקטורים של החברות הממשלתיות, המצויות באחריות משרד האנרגיה.

שחל הוסיף: "על מועצות המנהלים של החברות הקיימות, לקבל עד ליום א' החלטה לגבי מיזוג החברות הממשלתיות, העוסקות בחיפושי נפט לשתי יחידות עיקריות – חברה יזמית וחברת תשתית לחיפושי נפט".

כנס הדירקטורים דן בנושא הרפורמה במערך חיפושי הנפט, חרף התנגדות משרד האוצר, שהתנה את ביצוע תוכנית הרפורמה בפיטורי ייעול של 100–80 עובדים. שר האנרגיה החליט להוציא אל הפועל את הרפורמה, חרף ההתנגדות, כי הוא מתנגד לפיטורים אלה.

שר האנרגיה המשיך וציין בפני הדירקטורים, כי התקציב לחיפושי נפט הוא מוער ועל מערך חיפושי הנפט להערך לעבודה, תוך התייעלות מירבית, על־פי עקרונות הרפורמה. לדבריו, ענף חיפושי הנפט נקלע במשך השנתיים האחרונות לקשיים כספיים, עקב העדר השקעות בחיפושי נפט ולחברות הממשלתיות בענף, נגרמו הפסדים של 7 מיליון דולר.

שר האנרגיה הדגיש שבכל מקרה לא תינתן תמיכה תקציבית לחברות חיפושי הנפט.

שחל. לבצע הרפורמה

ליטון האמריקאית לא תרכוש את השליטה במפעל של תדיראן

מפעל המעגלים המודפסים צבר הפסדים כבדים והושבת עקב שריפה

מאת מיכל רוה

חברת ליטון האמריקאית הודיעה להנהלת תדיראן, כי לא תרכוש את מפעל המעגלים המודפסים בקריית־מלאכי. החברה נימקה את הסתייגותה מהעיסקה, בפרסומים המוקדמים שהיו בארץ, על כוונותיה אלה.

מפעל המעגלים המודפסים של תדיראן הושבת משך תקופה ארוכה, בעקבות שריפה שפרצה בו וגרמה לנזקים כבדים. לפני כחודשיים, חודשה העבודה במפעל חלקית, אך מספר העובדים צומצם לכדי מחצית והיום נותרו בו רק כ־100 עובדים.

הנהלת תדיראן מנסה למצוא, מאז השריפה, שותף למפעל שירכוש מחצית מן המניות. לפני כחודש נוהלו מגעים עם מספר גורמים בעניין זה וביניהם חברת ליטון ששלחה בכירים לבדיקת מצב המפעל. המגעים, שנוהלו עם חברת ליטון, היו על מכירת 51% מהמניות, שהתשלום עבורן היה צריך להיות מתוך רווחים עתידיים.

בעקבות השריפה במפעל היו חברות הביטוח אמורות לשלם לתדיראן סכום של 13.6 מיליון דולר, בגין הנזקים שנגרמו, אולם בנק המזרחי, שהוא הנושה הראשון של המפעל, תפס כ־18 מיליון דולר מסכום זה.

במפעל נעשות עדיין פעולות שיקום, אך הייצור בפועל טרם התחיל. המפעל עצמו צבר הפסדים כבדים בשנים האחרונות וזו אחת הסיבות שהנהלת תדיראן ביקשה למכור את השליטה בו.

מהנהלת תדיראן נמסר בתגובה כי בשלב זה עדיין מתנהלים מגעים עם 3 גורמים נוספים למכירת המפעל.

בעלי ניקוב נכשלו בנסיונם להשתלט על חברת דטה מיכון

מאת אריה לביא

נסיונה של חברת המחשבים ניקוב, להשתלט על מתחרתה, דטה מיכון, נכשל שלשום. בנוסף לכך, הודחו שני דירקטורים מחברת דטה, דניאל פרבר ודוד רובין, שתמכו בנסיון ההשתלטות של ניקוב.

פרבר הינו אחיו של אחד מבעלי המניות בחברת ניקוב, המכהן גם כמנכ"ל החברה, שניסתה כאמור, להשתלט על דאטה.

מנהלי ניקוב יזמו אספה כללית, במטרה להדיח מתפקידם שלושה משישה הדירקטורים בחברה. הכוונה היתה להדיח את שלושת המייסדים: אהרון הדרי, המכהן כיו"ר הדירקטוריון, עזרא אפרת המנכ"ל ודניאל פרבר.

הנסיון להשתלט על חברת דאטה החל, כאשר ניקוב רכשה 25% ממניות דטה. במהלך האספה, שזומנה על ידי אנשי ניקוב ונערכה שלשום, ביקשו אנשי ניקוב להחליף את המנהלים ולמנות במקומם את אהרון פרבר, מנכ"ל ניקוב, וכן את עדית זמר, מיופת כוחו של דניאל פרבר ואריה שורץ מנכ"ל ילין מחשבים, שהיא חברת בת של ניקוב.

במהלך האספה הודיע יו"ר האסיפה, אהרון הדרי, לקיים הצבעה על כל מנהל בנפרד. בעקבות כך טענו נציגי ניקוב, שהצבעה בדרך זו היא בלתי חוקית ולכן הם נמנעים מלהשתתף בה.

בסופו של דבר, הצביעה האספה הכללית בעד הדחתם של דניאל פרבר ודוד רובין והותירה בתפקידם את אהרון הדרי.

המפרק הזמני של מתכת סדום פיטר 50 מתוך 120 העובדים

מאת מיכל רוה

המפרק הזמני של מפעל מתכת סדום, שנקלע לקשיים לפני מספר חודשים, פיטר 50 מעובדי המפעל. מצבת כוח האדם של המפעל מונה כעת 70 עובדים בלבד.

המפרק הזמני של מתכת סדום סגר את אגף הייצור במפעל והשאיר רק את העובדים, המועסקים בעבודות אחזקה, באחרי העבודה של לקוחות המפעל.

כמו כן הופסקה עבודתו של מנכ"ל המפעל יוסף פלג.

בחודש אוגוסט השנה נתמנה עו"ד נתמן הורנשטיין למפרק הזמני של המפעל, בעקבות חובות בסך 2 מיליון דולר, בעיקר למס הכנסה, שהמפעל לא הצליח לפרוע. לאחרונה הוברר, כי המפעל מתקשה לפעול בעקבות מחסור חמור בהון וזקוק לסכום של 250 אלף דולר, אולם המפרק הזמני לא הצליח לגייס את הסכום הנדרש. בעקבות זאת, הוא פנה לבית המשפט המחוזי בבאר שבע כדי לאשר פיטורי עובדים.

עליה חדה בשיעור הריבית שנקבע במכרז בנק ישראל

מאת איתן אבריאל

שיעור הריבית על המכרז המוניטרי השבועי, שנערך אתמול, עלה שוב, והגיע לכדי 17.8% לשנה. זאת לעומת ריבית של 16.9%, שנקבעה בשבוע שעבר. המכרז עצמו היה בסכום של 900 מיליון שקלים.

בבנק ישראל הסבירו, כי הריבית על המכרז עלתה כתוצאה מההרעה במצב הנזילות בבנקים, בעקבות ספיגת כספים מוגברת של הממשלה בשוק ההון, לקראת פדיון מניות הבנקים.

העלות הממוצעת של ההלוואה המוניטרית תביא לעליה גם בתשואות הפק"מ. הריבית, שנקבעה אתמול, הינה שוות ערך לשיעור ריבית שנתי בהשכבנות פק"מ של 15.9% בשנה.

יציבות ברווח בנק איגוד

מאת כתבר "הארץ"

הרווח הנקי של בנק איגוד בתשעת החודשים הראשונים של השנה, הסתכם ב־26 מיליון שקלים, לעומת 25.4 מיליון שקלים בתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה נטו על ההון העצמי עומדת על 29% לעומת 31% ב־1987. הרווחיות הגבוהה של הבנק השנה הודות לגידול במספר הלקוחות המסחריים והפרטיים, גידול בהיקף העסקים וגידול באשראי במטבע ישראלי, שהוא החלק הרווחי ביותר בפעילות הבנקאית.

יחס ההון העצמי לסך המאזן, מגיע בבנק איגוד לשיעור של 5.3% וסך המאזן עומד על 2.8 מיליארד שקלים.

האיכרים: יש לעצור תהליך עליית מחירי הכימיקלים

מאת יהודה שרוני

שלמה רייזמן, מנכ"ל התאחדות האיכרים, שלח אתמול מברק בהול לשר התעשיה והמסחר אריאל שרון ולשר החקלאות אריק נחמקין, ובו התריע על כוונת יצרני הכימיקלים, לייקר המחירים ב־10%. רייזמן קרא לשרים לעצור את התהליך כבר עתה, שכן סקטור החקלאות כיום אינו מסוגל לעמוד בהעלאת מחירים כזו. לדבריו, אין להעשיר את יצרני הכימיקלים על גבו של ענף החקלאות.

אין קואין או ג'לטין במוצרי טבעול

מאת כתבר "הארץ"

"חברת טבעול איננה משתמשת בג'לטין או בקואין, היא משתמשת באלבומין, שהוא חומר גלם כשר־פרווה", אומרת החברה בתגובה על ידיעה, שהופיעה ביום ד' השבוע ב"הארץ".

טבעול מוסיפה, שמוצרים אלו אינם מצוינים על גבי אריזות המוצרים, לכן ממילא אינם קיימים במוצרי החברה.

רן כהן: לחקור את הסיוע של שרון למרכז הארגזים

מאת צבי זרחיה

ח"כ רן כהן (רצ) פנה אתמול אל מבקרת המדינה ותבע לחקור את מעורבות שר התעשיה והמסחר, אריאל שרון, בהענקת מיליון וחצי שקלים לחברת מרכז הארגזים. כספים אלו הועברו לחברה בניגוד לאזהרות מבקר המדינה השופט יעקב מלץ ובניגוד להמלצת עובדי משרדו.

ח"כ כהן אומר, שמעשה זה גרם לאובדן כספי ציבור וכי אנו עדים למקרה שחיתות נוסף, שבו העניק שרון, בניגוד לכללי ועדת אשר, הטבות למקורבים.

כהן קבל על כך ששרון עוסק בהשחתה הבחירית, בפיזור כספי מדינה, ובהענקתם למיוחסים בליכוד.

עד למסירת הידיעה לא ניתן היה לקבל תגובה מלשכתו של השר שרון.

שכרו של נשיא אלביט: 27,962 שקלים בחודש

מאת יהודה שרוני

הוצאות השכר של עמנואל גיל, נשיא חברת אלביט, הסתכמו ב־251,661 שקלים, בתקופה שבין נובמבר 1987 ויולי 1988. זהו ממוצע של 27,962 שקלים בחודש. נתונים אלה נכללו במסגרת נתוני שכר של חמשת העובדים הבכירים בחברה, שהוגשו לרשות לניירות ערך. שכרו של הבכיר השני בדרגה, לאותה תקופה, הסתכם ב־160,405 אלף שקלים.

הוצאות השכר של חמשת בכירי החברה בתקופה הזו הסתכמו ב־818 אלף שקלים.

אלביט היא חברה רווחית וסיימה את השנים האחרונות ברווחים נאים.

ש.ח.ב.
שרות חקירות כללי
מקבוצת "השמירה"
כל אשר רצית לדעת
31 שנות נסיון והצלחה בארץ ובעולם לשרותך
כל סוגי החקירות ביטחוניות, באמינות ובסודיות מוחלטת
ש.ח.ב.
דרך פתח־תקוה 19
תל אביב 66183
טל: 623084; 621975; 614636
FAX; 623995

לארכיטקטים, לחברות בנייה וליצרני עבודות אלומיניום
מימד חדש
בצביעת פרופילי אלומיניום
קלילצבע
■ ראשון ויחיד בישראל
טכנולוגית צביעה אנכית תוך שימוש ב־Electrostatic Turbo Disc
■ אחידות באיכות
תהליך הצביעה הינו אוטומטי לחלוטין לכל שלביו, מבטיח איכות המוצר ואחידותו ומונע טעויות אנוש.
■ אחידות בעובי הציפוי
הצביעה האנכית ב־Turbo Disc מבטיחה אחידות בעובי שכבת הציפוי לכל אורך הפרופיל.
■ חדירת צבע
מהירות סיבוב גבוהה של ה־Turbo Disc מאפשרת חדירת צבע טובה יותר לכל חלקי הפרופיל.
■ כושר עמידות
הכנת השטח לפני הצביעה בשיטה (יחידה בישראל), המשלבת טיפול כימי עם טיפול מכני, מקנה לפרופילים הצבועים כושר עמידות לשנים רבות.
■ ברק וגוון
Silicone Polyester הינו צבע מתקדם לשיפור עמידות הברק והגוון בפרופילי קלילצבע.
■ Florida Test
פרופילי קלילצבע עמדו בבדיקות המחמירות ביותר של מעבדות Florida Test במשאי ברק, גוון, גימור ועמידות בפני תנאי אקלים קיצוניים.
■ תקנים בינלאומיים
הפרופילים הצבועים של קלילצבע עומדים בדרישות התקנים הבינלאומיים:
תקן גרמני: DIN 53151/DIN 67530 תקן אנגלי: BS 4842 תקן אמריקאי: AAMA 603.8
■ מכון התקנים הישראלי
מפעל הצבע של קליל - בעל תו הסמכה של מכון התקנים הישראלי לצביעה אלקטרוסטטית של פרופילי אלומיניום.
פרופילי קלילצבע ניתן להשיג בבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.
סימן הזיהוי הבלעדי של פרופילי קליל = 3 פסים
קליל פרופילי אלומיניום
קליל תעשיות בע"מ ■ ת.ד 210 קרית מוצקין 26114 ■ טלפונים 04-757878, 757914, 753044 ■ פקס 04-757862

קבלת מודעות ל"לוח העיר"
לא מכרת
לא שילמת
03-384291
לבעלי כרטיסי אשראי

תנובה
סניף "תנובה" פתח־תקוה
שינוי במספרי הטלפון
מהיום (28.10.88) מופעלת מרכזת טלפונים חדשה בסניף "תנובה" בפתח־תקוה.
להלן המספרים החדשים:
"תנובה" סניף פתח־תקוה

מרכזת	03-9392121
פקסימיליה	03-9392298
מחלקת שיווק חלב/ביצים	03-9392103
מחלקת שיווק בשר, עופות, דגים (בע"ד)	03-9392264
מחסן ביצים	03-9392263
מחסן ירקות	03-9392242
מחסן פירות	03-9392245
היפרשוק "תנובה" רב־מכר פתח־תקוה	03-9392100
	03-9392102
טנא נוגה פתח־תקוה	03-9392117
	03-9392118
פקסימיליה	03-9392175

אשכולות • קרן

ב־1 בנובמבר אתם מחליטים:

כן / לא

כן למשק חופשי.
כן להורדת מיסים.
כן לחופש היוזמה.
כן לצימצום המעורבות הממשלתית במשק.
כן לניסים ושרון שהוכיחו את עצמם.

לא למשק המפלגתי המתפורר.
לא לחליבת האזרח.
לא לכלכלה בולשיביקית חונקת.
לא לשר אוצר שאפילו מפלגתו אינה מאמינה בו.

שר האוצר

שר התעשייה והמסחר

יו"ר חברת העובדים

מועמד המערך?

משק חופשי.
רק מחל הליכוד יכול
הליכוד
המחנה הלאומי

לוח העיר

תל־אביב גוש דן השרון

דירות למכירה

דירות נופש

וילות ובתים

טובה לשם
שלוניקי 7 ת"א
03-481387

בקרית אונו – למכירה דירה 4 חדרים – מטופחת $100.000

בתל־אביב, ה' באייר, 4 קד', מעלית. חניה $200.000 מיידי.

בתל־אביב – בר־סבכא דירות – 3 1/2 חדרים מיידי בנוייה

בתל־אביב – בארלוזורוב 3 חדרים, ק"א מעלית חניה $120.000 מיידי

טובה לשם
שלוניקי 7 ת"א
03-481387

בסביון – גני יהודה – למכירה/השכרה וילות
ברמת־חן – למכירה – קוטג' – 5 חדרים מיידי
באבן־יהודה – למכירה קוטג' – 6 חדרים, מגרש 370 מ"ר. $205.000
בהרצליה הצעירה – בילו – למכירה קוטג' 5 חדרים, מיידי. $200.000
בשיכון – למכירה – וילה 6 חדרים + מרתף 60 מ"ר, מגרש 600 מ"ר. מיידי

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז

דירות גג

קבלנים מציעים

3–3.5 חדרים

4 חדרים ויותר

לא מכרת. לא שילמת
רק בלוח העיר
קבלת מודעות מ־08.00-20.00
03-383322
רח' י"ל פרץ 6 ת"א
מחיר למילה 12 ש"ח כולל מע"מ

סריג'מיש
עכשיו פתוח בכל מוצאי שבת!
★ מבצעי הנחות
★ עודפי יצוא וסוג ב'
חנות המפעל: הרכבת 32 ת"א
ליד התחנה המרכזית
בימים א' – ה' 18:45 – 08:00
בימי ו' 13:00 – 08:00

תל־אביב

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

גוש דן

4 חדרים ויותר

ירון ישעיהו בע"מ
חב' קבלנית לבנין
רח' מונטיפיורי 20
טל. 03-912068; 906132
● דירות גג חמישה חדרים + מרפסת שמש
● דירות קוטג' א+ב 5 חדרים + גינה 192 מ"ר
● דירות גג חמישה חדרים + מרפסת שמש 216 מ"ר
● דירות גג שישה חדרים 256 מ"ר כולל הגג

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

תווך "מימון"
ויצמן 30 גבעתיים
03-324161, 323562
● בשכונת בורוכוב דירות 4 חדרים ממוארות ודירות גג
● במרכז גבעתיים באזור שקט דירות 3, 4 ודירות גג
● דירות 3 חדרים במרכז גבעתיים יד שניה
● ברמת־גן דירות 4 חדרים ודירות גג
● למכירה ולהשכרה חנויות במרכז גבעתיים

עוז דירות
טל: 03-905825
מציע בפתח־תקוה
● דירת 4 חדרים קומה ד' + מעלית, כניסה מיידית $115,000
● שני חדרים במרכז העיר קומה ב' מסודרת כניסה מיידית
● 4 חדרים קומה ב' + מעלית ברח' צירלסון $85,000
● ברח' פינסקר בבנייה 4 חדרים למסירה תוך שנה מפרט עשיר
● דירות להשכרה בכל חלקי פ"ת כניסה מיידית

"סנטר"
סוכנות לנכסים ותיווך
● בבנבת סביון 3 חד' ק"ב 88 מטופחת משופצת $80.000
● בקיראון 3 חד' ק"ב משופצת כללית מרווחת $85.000
● בני קסדום להשכרה 4 חד' משופצת כללית + מיזוג $1,000
● בסביון מבחר וילות החל מ־$280.000 במיקום טוב ומרכזי
● בק' ביאליסטוק קוטג' מפואר מיקום מצוין 7 חד' $230.000

אזור השרון

כוכב יאיר
פנינת השרון
ישוב קהילתי עם פיתוח תשתית ברמה אירופאית
★ מערכת שירותים חברתית מתקדמת
★ מערכת חינוך מפותחת, גני ילדים, בתי ספר וחטיבה ביניים מהטעולות במדינה
★ מגון פעילות לשעות הפנאי
★ מרכז ספורט מודרני
★ תחנת צבירה ותנועה

הצעה מיוחדת:
מגרשים לבניה עצמית

מתארגנת קבוצה לבניה עצמית מרוכזת במחירים נוחים
מגרשים לבניה מיידית ולהשקעה
פרטים ותאום סיורים:
(24 שעות) 052-923470
ג.י.ב.
יאיר – 052-923267
שמעון – 03-202475
03-201698

טופז דירות
052-917918
● בכפר־סבא במיקום מרכזי ובשכונה מבוקשת ... דירות 4 חדרים 5 חדרים ודירות קוטג' 5 + פינת משרד ... מפרט עשיר ...

ישראהאוז
לוי אשכול 3 רעננה
052-456049, 052-901901

אביהד
חברה לבנין בע"מ
● בונים דירות יוקרה בכפר־סבא, ברח' דב הוז, בסרופולדר דירות 5 חדרים עם מרפסות גג מחוזות ואדניות לצמחייה.
בבניין 7 דיירים. 3 כיווני אויר מלאים לכל דירה סטנדרט בנייה איכותי ויוקרתי.
משרד מכירות:
ויצמן 54 כפר־סבא
קומה א' בבסט
טל: 052-28797, 913856

דיור 2000
כפר סבא, ויצמן 97
טל. 052-25878
● למכירה בפנטהאוז קוטג' יוקרתי חדש, 300 מ"ר, 8, משקע מגאר 240.000
● חדש בבניה דירות 5 + 7 דירים, מרפסת שמש, מקום אקסקלוסיבי מ־110.000
● בשלבי בניה דירות 5 חדרים, באזורים מעולים מ־125.000
● יד שניה דירות 4 חדרים החל מ־80.000 דולר
● להשכרה מגרשים עם/בלי מבנה באזור התעשיה מ־0.5 דולר למ"ר

duropal **CORIAN** לא עוד שישו!
משטחים מעולים למטבח ולאמבט
אלכסנדר ינאי 9 כפר סבא
03-9340723, 03-9340598

3–3.5 חדרים

חדרי ארונות חדשניים
הכוללים מדפים, מתלים, סלסלאות
במגוון אפשרויות מודולרי גדול
395* ש"ח

מבצע תשלומים

★ יעוץ ותכנון מקצועי חינם
★ הזמנה לפי דרישת הלקוח
★ אספקה מהירה
★ המבחר הגדול ביותר

*לדוגמא:
מדפים + 2 סלים
1.50 x 2.00 מטר
+ תליה 4 מטר
רק 395 ש"ח

קוב כל בע"מ
יצור ושיווק מערכות תצוגה
המפעל ואולם תצוגה:
דרך חיל השריון 92, ת"א, טל: 379588, 379585

هكذا من الاصل

לידיעת המפרסמים ב"לוח העיר" ת"א
מודעה באחריות / לא מכרת - לא שילמת
כללי פרסום

● "חודש פרסום" משמעו פרסום אותה מודעה 8 פעמים בתשלום בארבעה שבועות.

● המבצע חל על פרסום מודעות מלים (לא שטח) בלוח העיר ת"א בלבד ולגבי נכס או שירות. (להלן: נכס) המוצעים באזור ת"א, גוש דן והשרון בלבד.

● אם בתום חודש פרסום ועד להגשת הבקשה להחזר כספי כאמור להלן לא נמכר הנכס בדרך כלשהיא זכאי המפרסם להחזר התשלום עבור המודעה או לפרסום חודש נוסף במקום ההחזר.

● מודעה בה הוצעו יותר מפריט אחד, ונמכר אחד מהם, לא יהא המפרסם זכאי להחזר.

● בקשות להחזר כספי או לפרסום חודש נוסף יתקבלו במשרדי הלוח ישירות (לא באמצעות משרדי פרסום) רח' י.ל. פרץ 6 ת"א טל 03-383322 בימים א'-ד' בין השעות 15.00-8.00 ולא יאוחר עד שבועיים מתום הפרסום.

● בפנייתכם ללוח נא להצטייד במספר קוד המודעה ובמספר חשבון הבנק. ההחזר יעשה באמצעות העברה לחשבון הלקוח

2—2.5 חדרים

תוכן בתים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

נתניה

1—1.5 חדרים

2—2.5 חדרים

דירות בשכ"ח

3—3.5 חדרים

4 חדרים ויותר

ראשל"צ

ברמלה
להשכרה בית מבודד
בן 4 חדרים מרכזי
(ליד תחנה מרכזית)
מתאים
למגורי עובדים
03-245222/3 מיום א'

דירות בדמ"פ

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

מכוניות

מכוניות הבורסה

אאודי

אופל

אוסטין

אוטוביאנקי

אינוצנטי

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

דלתה

וולוו

ג.מ.ס.

סאאב

סובארו

ווקסהול

טלבוט

לנציה

מיני מינור

מרצדס

סוזוקי

לא מכרת לא שילמת

לקבלת מודעות

לוח העיר

ודרושים

03-625015

5365759

עד חצות ובאשראי

סיטרואן

סוסיתא

סיאט

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

פורד

פיאט

במבצע חסר תקדים

להרכבה עצמית

זוג חלונות חשמליים.

נעילה מרכזית ל-4 דלתות

מחיר כל מערכת 275 ש"ח. תוספת בחוד התקנה

75 ש"ח 03-339596 03-332758 לא כולל מע"מ

פיג'ו

רנו

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

עסקים

● למכירה זכות מרכז במבנה ירוקי בזק. 03-5050856 / 03-294604
164501063 03-883340

בעל עסק
תן לנו
לנהל לך
● גביית תקבולים
מחירות המבוטחות
● יעוץ ויזום
03-5468289

מקרקעי מכירות

שליחים/ות

פועלים/ות

פקידים/ות
קלדניות

קריירה
מזכיר/ה
בכיר/ה
עברית/אנגלית,
אנגלית ברמה גבוהה
לת"א 03-5449848

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

קריירה
פקיד/ה
עברית/אנגלית
למשרה אוהה"צ בת"א
03-5449848

תוק הזדמנות שווה
בתעסוקה

קריירה
תמליל/ית
עברית/אנגלית
למשרות זמניות
וקבועות. 03-5449848

מחסנאים

קריירה
מחסנאי/ת
טכני/ת
+ נסיון רב וידע בהפעלה
מסוף, לת"א 03-5449848

נגרים

נהגים

עובדי מטבח

ספרים/יות

עובדי מתכת

שרטטים
וגרפיקאים

רפואת שיניים

מורות וגננות

עובדי סעד

שחזות ומטפלות

חרטים/מסגרים

חשמל/
אלקטרוניקה

מכשירן
אלקטרו-אופטי
מנוסה בתחום אזרחי
תבגרי למפעל
עתיר ידע בראשל"צ
"קריירה"
03-286111
03-9659733

מכונאים/
הנדסאים

הנדסאי
אלקטרוניקה – פיתוח
מנוסים
(אלקטרו-אופטיקה PC או)
למשרות בת"א וראשל"צ
"קריירה"
03-286111
03-9659733

מהנדסים/
אודיטורים

עובדי מוסך

מוכרים/ות
קופאים/יות

מוכירות

מזכירות בכירות
עברית/אנגלית
(צרפתית)
נסיון בניהול משרד
והתנהלות באזור המרכז
"קריירה"
03-286111
052-953272
03-9659733

סוכנים/ות

לעבודה מיידית בחבר

אחיות

גזירה ותפירה

דפוס

הנהלת חשבונות

קריירה
כתבת טכנית
שפת אם אנגלית,
רקע באלקטרוניקה/מחשבים,
נסיון בהיצור הברס, ללוד.
08-465277, 03-5449848

קריירה
חשמלאים/ות
+ נסיון בהתקנות, רצוי
מאזור רמלה/לוד,
08-465277, 03-5449848

בתי ספר לנהיגה

חלפי רכב

עתיקות

הצעות
עבודה

קריירה
מחווטים/ות
מלחימים/ות
+ פרופיל 72 ומעלה,
לרמה"ש 03-5449848
053-338901, 08-465277

משאיות

אוטובוסים

מוניות

טרקטורים

קרוואנים

אופנועים

מסחריות

טנדרים

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

חנויות

משרדים

בעל עסק
או משרד
"בניין ביצר"
מציעה לך שירותי:
• תיכנון ועיצוב אדריכלי
• הקמת העסק ע"י צוות מיומן ומנוסה
• ואתה לפתיחה ראשונה העסק עד קבלת מפתח ביד
תנאי תשלום נוחים ללא התחייבות
רח' סוקולוב 41 רמת-השרון
טל: 03-485174

נ.ת.מ.
נכסים
להעשיה ומסחר
• משרדים: אזור דרך פתח תקוה — 250, 480, 700, 1000 מ"ר, מפוצל
• משרדים: בר"ג הבורסה, 200 — 1000 מ"ר, חלוקה כראות
• משרדים מול הקניון — ק"ק 800 מ"ר, ניתן לחלוקה
• תעשיה: בחולון 1100 מ"ר, ק"ק, ניתן לחלוקה
• תעשיה: ביהוד ולוד — עד 1500 מ"ר, ק"ק, כח
רחוב השרון 21 ת"א
03-372169, 375735

בס"ד
מציאה
מבצע
הלוואות
בתנאים נוחים
ללא הגבלת
סכום
לבעלי דירה
ללא שעבוד
וללא קשר אם יש
משכנתא על הדירה
טל: 03-907634
03-9342336

לאולמי
חתונות
חדשים במרכז
1700 מקומות
4 אולמות
שותף
רציני
החל
מ-200,000 $
052-87244

מגרשים

מבני תעשיה

הקלאות

הלוואות

הלוואות לכל
הלוואות החל
מ- 8000 ש"ח
ללא הגבלת הסכום
עד 15 שנה
בריבית של 0.9% לחודש
אביב בע"מ
שטמפר 16 פ"ת
טל. 03-9303167

"מבצע הלוואות"
לשכירים
עד 3000 ש"ח
ללא ערבים
ד שיווק
טל: 03-909045

יועץ השקעות
טיפול בהלוואות
לשכירים
ועצמאיים
טל: 03-887702
בתנאים מועדפים
ללא שעבוד או משכנתא
הבטיפול אישי ומהיר
03-887702

מכירות
ושירותים

בתי אבות

משהב
חברה לשכון בנין ופתוח בע"מ
מעוניינת
במגרשים
לבניה למגורים
בירושלים והסביבה,
בשפלת החוף.
לרכישה ו/או לעיסקה משותפת.
הצעות נא לפנות בכתב לת.ד. 2770
תל-אביב • מ. 61027

מציעים למכירה

קוסמטיקאיות

ריפוי והרזיה

ציוד האזנה

בריאות

ניקוי ופוליש

טפסו וקיים

טיפוסים

מעליות

אחיזות דביקות

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

מלונות ושינוע

ציוד אלקטרוניקה

מאזנים ומאזני נשר

מקרר

כלי נגינה

מרכז הפסנתרים
מבצע חסר תקדים
החל מ- 1800 ש"ח
פסנתרים משומשים
וחדשים ממיטב היצרנים
אבן גבירול 48 ת"א
03-263544, 265842

מערכת סטריאו

רהיטים

מחשב

חיות בית

אמנות/עתיקות

פיאות

קופות ומשקלים

אסטרולוגיה

טלפונים ומכשירי קשר

גרפולוגיה

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

בריכות

מדיחי כלים

סירות וגלשנים

שידוכים

בריאות

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

ציפוי אמבטיות

הודעות לציבור

חימום והסקה

שיעור

(המשך בעמוד 10)

לוח העיר

ירושלים

דירות למכירה

באפרת

קוטג'ים 5–6, דירות גן מדורגות 4, לזוגות עולים ותושים ובעלי דירה משכנתאות מוגדלות ללא הגבלת שטח הדירה "בנייני אפרת" 665534, 666943

פנטהאוזים

ברמות 02

בחלק היוקרתי, בבניה, דירות גג מפוארות: 4 חדרים + מרפסת גג – 35 מ"ר, הסקה פרטית, כלים סניטריים צבעוניים, אלומיניום בחלונות, דודשמש, פלדלת ועוד. מסירה תוך שנה וחצי. $155,000 למזומן

חברת חפציבה טל. 02-533177-9, 383436

קבלנים מציעים

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

במבשרת קומז'

מטופח + גינה + נוף + יחידה נפרדת 343320

בגבעת הראדאר

וילה חדשה למגורים מהיר אורקטיבי, מיידי. 345434

קוטג'ים

תלפיות הישנה

4 + גינה עקית, מוקפת שקט, "דומן נכסים" 634077

דירות להמכר

4 ברמות יפהפיה + תוספת + 119,000 (מבחר דירות 4 בגודלים מפתיעים) "שרון" 222317/8/9 מלר"ן

רחביה 3

ק"א שקטה + מרפסות, 110,000 "דומן נכסים", 634077

לב ארנונה

שכונת היוקרה של ירושלים

דירות גן, מרפסות ופנטהאוזים
בנות 4 עד 7 חדרים
לכל דירה 3 חדרי שירותים,
מרפסות שירות, גינה ו/או
מרפסת ענקית, מחסן, חניה מקורה
3 עד 4 כיווני אויר ומעליות.

לפרטים נוספים: משרד מכירות ששון לוי
ארנונה, רח' רבדים 37 ירושלים
טל' 713420, 722397
בין השעות 09.00–13.00, 16.00–19.00

לאוהבי השמש

בלב בקעה בבית ערבי 5 + כניסה פרטית + גינה מיידית. "שרון" 222317/8/9 מלר"ן

3 — 3.5 חדרים

1 — 1.5 חדרים

בקטמון הישנה

בבית ערבי 1.5 + כניסה פרטית + חצר + אפשרות לגלריה 44,000 מיידית "שרון" מלר"ן 222317/8/9

דירות בשכ"ח

ברמות

4, 5 + 4 במחירים + חצר וגינה, מיידית "שרון" מלר"ן 240472

2 — 2.5 חדרים

ללא תשלום

לבעלי דירות להשכרה נשכיר דירתך במהירות "כנען נכסים" 667330, 633040

3 ברמות אשכול

+ טלפון + ארונות 400, מיידית "שרון" מלר"ן 240472

דירות מרווחות

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

מכוניות

דייהטסו

וולוו

אאודי

פורד

מיני מינור

מרצדס

סובארו

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

מזדה

פיאט

מסחריות

פז'ו

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

אלפא רומיאו

אמריקאיות

סיטרואן

במ.וו.

רנו

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

מונית

משאיות

אופנועים

הצעות עבודה

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה

לפי החוק אסור למעביד להפלות בין עובדים או בין דורשי עבודה מחמת מינם, מחמת היותם נשואים או מחמת היותם הורים. כשבהם לעבודה, תנאי עבודה, קידום בעבודה, הכשרה או השתלמות מקצועית, פיטורים או פיצויי פיטורים. בנוסף אסור למעביד לפרסם מודעה בדבר הצעת עבודה אלא אם כן הצעת העבודה מיועדת בלשון זכר ובלשון נקבה, בין בציור ובין בגרים.

העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק

שידוכים

הכרויות

חוגים וקורסים

גרפולוגיה

שאול הללי יועץ אישי
חוגים והרצאות 712007

חיות בית

חימום והסקה

שיפוץ

מיזוג כלים

מכירות ושירותים

ריפוי והרזיה

ביאר
לוחי מתנה ברמה גבוהה
מיפויות, דיסקרטיות.
249871

ביאר
דרושות נערות נאות ונדמה.
הכנסה גבוהה 249871

בריאות

מיפולי גב
בשיטת מאלה מכון גרשון
341305 ,384579

שיפוצים

הלבשה

מקרדים

ספרים

כלי נגינה

מחשבים

משרדים

במרכז 4
+ הול + מבחר משרדים
להשכרה בכל העיר "שחף"
240472 מל"ן

מבני תעשייה

תלפיות

בשכ"ת, 130 מ"ר, קרקע, 5/
(בערב 634983) 521221

מגרשים

אביב

עסקים

צמר גימה

למסירה סוכנות

בלעדית בירושלים פעילה
בענף תכשיטי האופנה,
השקעה קטנה הכנסה גבוהה
249453

בשכירות מגרש

+ ביתן מתאים למגרש
מבניות + משולה 382749

מחסנים

אולמות

חנויות

ביקוש עבודה

רפואת שיניים

עוזרות ומטפלות

יעד

או.אר.אס

חבר

לעמית

שרותי תקשורת דרושה
רזהות, כתבת ומדפיסה
אנגלית על בוריה, טל' 5/
245024

"לליד"

דרושות מטפלות/מטפלים נאות
ונדמה 780588 ,226079
יוסי

דרוש/ה

מנה"ש מנוסה, רצוי בעל/ת
ידע במחשבת 632444

לאנונס

העמותה הישראלית
לבריאות הנפש, סניף
ירושלים דרוש רכז (גבר)
למועדון חברתי בהיקף של
חצי משרה, בשעות אחה"צ
והערב. תואר ראשון לפחות
בעו"ס/מדעי ההתנהגות.
נסיון קודם עם חולי נפש
724723

דרוש/ה מטפל/ת חובש/ת אח/ות

לעבודה שעתית קבועה
בבקרים באזור כפר-סבא
טל: 09-253967

"לעמית"

שרותי תקשורת דרוש/ה
מקיש/ת מכירות למערכות
תקשורת מתקדמות /5
245024

לתוכנית העשרה

לכיתות א' מורים לאנגלית,
טבע וסיירות, קרמיקה,
לשעות 12:00-13:00 א'-ה'
855225 אחה"צ בלבד

המשך ירושלים

לחברת קוסמטיקה דיילות לקידום מכירות
בראשל"צ וירושלים
"קוד-קור"
03-286111
052-953272

למוסך בלנר.
מוסכאי חלקי חילוף לרכב
ומכונאי בעלי נסיון וותק
מקצועי, תנאים טובים.
783448 ,783945

RS שרותי כח אדם

רח' אבן ישראל 5
02/ 242159 ,242152 ,245561

★ **אחיות מוסמכות/מעשיות** למשרות חלקיות בשעות הבוקר.
★ **יוצאי צבא** — בוגרי מכניקה לעבודה במפעל תעשייתי — מיידי.
★ **מהנדס תעשיה וניהול** למשרה רצינית וממושכת.
★ **בלכלן מנוסה** למשרה רצינית — מיידי.

הטובים שבדים קבוע ORS

א. גולדמן

לקוחותינו בירושלים:

★ **מנהל/ת תפעול** מהנדס תעשיה וניהול, מדרש נסיון מוכח בניהול מפעל תעשייתי.
★ **מהנדס/ת מכונות** צעיר/ה לפיתוח מוצרים חדשים במפעל תעשייה.
★ **מהנדס/ת ייצור** צעיר/ה לטיפול עצמאי בנושאי ארגון, תכנון, הדרכה ושיווק.
★ **הנדסאי/ת טכנאי/ת ייצור** מנוסה, לתפעול מערך תפ"י, פקוח על נורמות ותרמויות.
★ **מנהל/ת עבודה** מנוסה, לניהול מחל הרכבה, יתרון לטכנאי או בוגר קורס מנהלי עבודה.
★ **מחסנאי/ת טכני/ת** מנוסה, לניהול עצמאי של מחסן ממוחשב.
★ **מאבטחים** בוגרי יחידות קרביות, רשיון לנשק + נשק אישי, תנאים מצוינים.
★ **חשמלאי/ת תעשייה** מוסמך, משכורת גבוהה.
★ **מפעיל/ת תהליך** בוגר/ת ביה"ס מקצועי.
★ **מסגר/רתך** מעולה, תנאים טובים.
★ **חרט/כרסם/ת** בוגר/ת (קונבנציונלי).
★ **יוצק/ת זהב** מנוסה (לא שעתי).
★ **איש ייצור פלסטיק** נסיון בהזרקה.
★ **עובד/ת אלומיניום** בכיר, תנאים טובים.
★ **מפעיל/ת מכונות** בתהליך הייצור.
★ **עובד/ת ייצור** תנאים טובים.

כל המשרות לעבודה קבועה
עמנואל הנביא 8, ירושלים
טל' 02-243348 ,221602

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בירושלים
למחלקה המשרדית:
● מנה"ש סוג 3 + נסיון למשרה מלאה קבוע.
● מזכיר/ה בכיר/ה + הדפסה במעבד תמלילים + אנגלית מצוינת למשרה מלאה קבוע.
● מזכיר/ה בכיר/ה שפת אם אנגלית + הדפסה ע/א במעבד תמלילים + נסיון למשרה מלאה במקום מצוין.
● מעבדת תמלילים אינשטיין מעולה למשרה חלקית, מיידי.
למחלקה הטכנית
● אנשי/נשות אחזקה ברמה של רתך מקצועי + מסגר מיידי ל-3 חד'. שכר גבוה.
● בוגר/ת ביה"ס מקצועי במכניקה עדיפות בביצוע הרכבות מבניות (אפשרי ללא נסיון) 08.00–17.00 קבוע. מיידי.
חשמלאי/ת מוסמך/ת רשיון חברות. 07.00–16.00 קבוע, מיידי.
● טכנאי/ת מיזוג אויר בעל/ת רשיון ומעודה בנושא. 07.00–16.00 קבוע, מיידי.
● טכנאי/ת הנדסאי/ת אלקטרוניקה בעל תעודה כושסמאי/ת מוסמך/ת חברתי.
● בוגר/ת 4 שנים במכשור ובקרה ו/או הנדסאי/ת אלקטרואופטיקה בוגר/ת באר שבע בלבד. קבוע, מיידי.
● בלתי מקצועי/ת 4 ימים בשבוע, מגורים בקרית יובל 06.30–12.30
● טכנאי/ת אלקטרוניקה בעל/ת נסיון בשטח הכבלים לשבועיים מיידי.
● אחראי/ת על קו ייצור לשנא, הבנה בטיב של סחורה, ידע בקריאת שרטוטים, מיידי. קבוע 07.00–16.30
● טבח דתי, נסיון בהכנת תפריטים לניהול חדר אוכל.
● טכנאי אחזקה נסיון בטיפול שבבי הכרות.
● בעל רקע טכני לניהול משמרת, ידע בקריאת שרטוט.
● בעל רקע במכניקה לעבודה על מחשב בנושא תיכנון.

חבר שרותי כח אדם
ירושלים, בן יהודה 34
טל. 02-234263-6-7

מנהל לחנות

היטים, נסיון הכרחי,
עבודה מעצלת. 242498

לחברה רצינית

דרוש מנהל מכירות מקצועי
+ רכב. 385314

עבודה עכשיו

לסניף ירושלים, טל' 02-233436
ביתיאל, רח' יפו 33, קומה 5, א'–ה' 08.00–14.00

דרושים/ות עובדים/ות
מנוסים/ות למקצועות הבאים:

למחלקה לשרותי משרד

- **מעבד/ת תמלילים** — תמלילים חיונים, למשרה מלאה.
- **עברית/אנגלית** — **כתבנות אנגלית**
- וורדסטאר, וורדמיל, אינשטיין — שפת אם, למתאימים/ות קורס בעיבוד תמלילים חיונים.
- **פקיד/ה דינמי/ת בעל/ת יוזמה ושליטה באנגלית ועברית** — **קלדנות אלפא-נומרי**, לתקופות קצרות וארוכות.
- רצוי + הדפסה לשעות בקר מוקדמות.
- **מזכירות עברית/אנגלית** — עם נסיון, למשרות מלאות, ידע בהדפסה חובה — רצוי מעבד תמלילים, למשרה מלאה.
- **מנהל/ת חשבונות סוג 3**, נסיון של 5 שנים בתעשיה, אנגלית טובה, למשרה מלאה לתקופה ארוכה.
- **מזכירות אנגלית** — שפת אם, + הדפסה, למתאימים/ות קורס בעיבוד תמלילים חיונים, למשרה מלאה.
- **עיבוד תמלילים אנגלית** — אינשטיין, וורדמיל, לתקופות, למשרה מלאה.
- **מזכירות עברית** — עם נסיון + הדפסה רצוי מעבד תמלילים.
- **כתבנות עברית** — עם נסיון, למתאימים/ות קורס בעיבוד.

למחלקה הטכנית-תעשייתית

- **מכשירן/ית** בוגר/ת בייס מקצועי לעבודה מעניינת. — רשיון בסולר לעבודה באיזור בית שמש.
- **עיבוד שבבי** — עובד/ת בעל/ת נסיון בכל התחומים. — **שרטט/ת בניה**, בעל/ת נסיון.
- **טכנאי/ת מיזוג אויר** — בעל/ת שנתיים נסיון בתעשיה — עבודה במשמרות. — **מפעילי/ות מכונות**, בוגרי מכניקה.
- **נגרים/ות** מקצועיים בעלי נסיון.
- **קשרים/ות** — יוצאי חיל האויר, נסיון במערכת ניווט במסוקים. — **צלמ/ת אופסט.**
- **חרטים/ות** לעבודה בייצור.
- **מכונאי/ת מסוקים.** — **נגרות למחלקת הכנון במפעל.**
- **מכונאי/ת משוקים.** — **מסגרים** לתעשיה.
- **מחסנאי/ת בכיר/ת** — ידע בברסוס, דרגנ — **כרסם/ת קונבנציונלי** מעולה.

למחלקת מלונאות והארחה

- **חדרנים/ות**, אפשרי ללא נסיון, אחרי צבא, אנגלית — חובה, עבודה במשמרות. — 5 שנים לפחות בתחום, בוגר/ת בייס תדמור.
- **מפקח/ת קומה**, אחרי צבא, אנגלית — חובה עבודה במשמרות. — **טבח/ית ראשי/ת בעל/ת** נסיון של 3 שנים לפחות במסעדה גדול.
- **חייב/ת להיות חרדי/ת**
- **מלצרים/ות**, הופעה נאה, אחרי צבא, אנגלית — חובה, אפשרי ללא נסיון. — **עוזרי/ות טבחים** בעלי/ות נסיון של שנתיים לפחות, לעבודה במסעדה גדול.
- **מנהל/ת מטבח** לעבודה לתקופה ארוכה עם נסיון של — **עובדי מטבח** לעבודות נקיון ועזרה ארוכה.

מנפאואר MANPOWER
יותר טוב מנפאואר

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ

לסניפנו בירושלים:
★ **מזכיר/ה עברית/אנגלית**, הדפסה בשתי השפות.
★ **טכנאי/ת הנדסאי/ת** מזוג אויר או מכונות, רצוי תעודת חשמלאי, אנגלית טובה, לתפעול ואחזקת מערכת מזוג אויר.
★ **מנהל/ת מחסנים** רקע בכימיה, ידע באנגלית, נסיון בניהול מלאי ממוחשב, לניהול צוות מחסנאים.
★ **אם/אב בית** דובר/ת עברית, אנגלית ואידיש, גיל 50—30, לעבודה אדמיניסטרטיבית בשעות אחה"צ.
★ **פקיד/ה טכני/ת** עם רקע בשרטוט.

ירושלים, מרכז כלל, מיפלס E, חדר 348
(כניסה משער 5, רח' כי"ח) 02-245001

עושים קריירה

שרותי כח אדם דנאל בע"מ

לסניפנו בירושלים דרושים

★ **מהנדס תעשייה וייצור** נסיון מוכח בניהול ייצור, במערכת ממוחשבת, בתפ"י. שליטה באנגלית ברמה גבוהה.
★ **לניהול מחסנים** נסיון רב, ניהול צוות עובדים,ידע במחשב ובאנגלית הכרחי.
★ **חיווט במיקרואלקטרוניקה** מנוסה בעבודה בצוות זיווד.
★ **אנשי מכניקה או מסגרים** לאחזקת מכונות.
★ **הנדסאי/טכנאי מכונות** עם ידע בתפ"י ממוחשב.
★ **איש מכניקה** לניהול משמרת.
★ **קשרים** למערכת ניווט במסוקים — יוצאי ח"א.
★ **מכונאים**, מבנאים, המרמניקים של מסוקים.
★ **הנדסאי כימיה/לברונט** עם נסיון בעבודת מעבדה.
★ **מזכירה בכירה עברית אנגלית** שליטה בעיבוד תמלילים.
★ **קלדניות** מנוסות להכנסת נתונים.
★ **מעבדות תמלילים** וורדמיל, א.ב, איינשטיין, עברית אנגלית.
★ **לטיפול בקשישים** + עבודות ניקיון — דוברי יידיש, רומנית, רוסית, גרוזינית ועברית.

תנאים טובים למתאימים
המשרות מיועדות לנשים וגברים כאחד

ירושלים, בן-יהודה 7
02-242801 ,241979 ,222176-7
פתוח 8:00 — 18:00 רצוף

האוניברסיטה העברית בירושלים

ליחידה לארגון ושיטות
דרוש:
מנתח מערכות מינהל

תיאור התפקיד: ביצוע בדיקות ארגוניות, חקר עבודה ומעקב דיוור פונקציונלי.
בניית תהליכי עבודה ונישום נהלים.
שיפור כלי ניהול.
דרישות התפקיד: השכלה אקדמית בתחום הנדסה תעשיה וניהול (בעל תעודה) או בעל השכלה דומה, נסיון של עד שנתיים, עדיף בשירותים.
ידיעת עברית ואנגלית.
עדיפות להשכלה גבוהה.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי לאגף כח אדם,
האוניברסיטה העברית בירושלים, הר הצופים
מיקוד 91905 עד ה-13.11.88

דוקר אינטרנשיונל בע"מ
מפעל עתיר ידע בירושלים
דרוש
מפעיל בית מלאכה

★ ידע בכרסום ועבודות עדינות
★ רצוי ידע בריתוך, עבודות פח, סמדור ומבנה
★ עדיפות ליוצאי חיל אויר בעלי נסיון במיבצאות מטוסים

5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות טלפון: 02-822222

העמותה להצטיינות בחינוך
כתבנית אנגלית — עברית
לעבודה מעניינת
לפי שעות
(כ-25 / שבוע)
להתקשר לשלומית
02-222498
02-223317

דרושים בירושלים
מנתחי מערכות ותכניתנים בעלי נסיון
ב-VAX
וידע
ב-FMS, VMS
טל' 02-529104
ת"ד 2215 (המחשבים)

עיריית ירושלים
מכרז מס' מפ/60/88
למכירת זכויות במקרקעין
הידועים כבית ספר "נועם" בנות, רחוב ריינס 3, קרית משה, גוש 30157 חלקה 78 ירושלים.

1. העיריה מזמינה בזה הצעות (לרכישת זכויות) במקרקעין הנ"ל.
2. מחיר מינימום: 1,100,000 ש"ח (לא כולל מע"מ)
3. יתר הפרטים וחומר לרבות תנאי המכרז והחוזה המוצע ניתן לקבל במשרדי העיריה באגף הנכסים ברחוב הנביאים 67 חדר 203 אצל מר שמחוני משה, בין השעות 9.00—12.00 לפנה"צ, תמורת תשלום בסך 450 ש"ח אשר לא יוחזר.
4. אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

המנהל הכללי
אהרון עוריב

هكذا من الاصل

ל ו ח ה ע י ר

אזור הדרום

דירות למכירה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3.5 — 3 חדרים

2.5 — 2 חדרים

שכח

ביקוש דירות

מכוניות

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

דלתה

וולוו

סובארו

סוזוקי

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

אאודי

אופל

רנו

מסחריות

מרקורים

אופנועים

פיז'ו

הצעות עבודה

פקידים/ות

ביקוש עבודה

עסקים

תעשיות

מגרשים

שידוכים

מכירות ושירותים

מכונות כביסה

מחשבים

אבדות ומציאות

מקררים

מרכז הנופש יער ירושלים

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

הכישורים הדרושים:

- מנהל חשבונות מדופלם
- נסיון מעשי בעבודה של 7 שנים לפחות
- ידיעה בהכנת משכורות
- ידיעה בהכנת מאזנים ותקציבים
- נסיון במערכת ממוחשבת

בקשות יש להפנות בכתב־יד בציון קורות חיים ונסיון בעבודה לת"ד 3353 ירושלים מיקוד 91033 עד לתאריך 8.11.88

בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים

דרוש/ה

מפעיל/ת מזנון

במחלקה לעיצוב תעשייתי,
רח' עידו הנביא 8, ירושלים.
המעוניינים יפנו לבניין הראשי של האקדמיה, רח' בצלאל 1, טלפון:
02־247828, 222974, לדיקן הסטודנטים

דרושים

עובדי הוראה

באזור ירושלים

להפעלת תוכנית לימודים בנובמבר במקצועות עברית, תורה, חשבון אנגלית העבודה בשעות הבוקר 5 ימים בשבוע
המעוניינים יפנו בדחיפות
לטלפונים 346645, 02-345911
בימים ו' 28.10.88 בשעות 16.00—18.00
שבת 29.10.88 בשעות 18.00—20.00

מרכז קהילתי גילה

דרוש/ה

מנהל/ת משרד ומזכירות

למשרה מלאה

הכישורים:

ניהול המינהלה משרד ניהול, טיפול בנושאי כוח אדם ופרט, יכולת עבודה עם מגוון תחומים ותושבים, השכלה אקדמאית—יתרון.

בפרטים נא לפנות בטלפונים 761656; 02763176

שלוחה חברה לביטוח בע"מ

המשווקת תוכניות רפואה פרטית בישראל
לסניף ירושלים:

דרושים עוד 4 מועמדים לקורס ביטוח חיים ורפואי

שיפתח ב־6 לנובמבר בירושלים

שאפתנים, עצמאים, דינמיים ומעל גיל 25 המוכנים לפתח קריירה עצמאית בתחום הביטוח- יפנו בהקדם ישירות למנהל סניף ירושלים

טל. 02-222341 החל מיום ראשון

מוצרי מוזיאון ישראל בע"מ

דרוש/ה
מנהלת/מנהל מחסן

★ 12 שנות לימוד לפחות
★ ידיעת אנגלית טובה,
כל שפה נוספת יתרון.
★ נסיון מוכח בניהול של 3 שנים לפחות

לקביעת ראיון לפנות
בין 8:30—10:30 בלבד
02-698283

בואו לעבוד בהייאט

דרושים לנו:

- **מנהלי/ות חשבונות דרגה 2**
- **טבחים/יות**

נא לפנות אישית בצירוף תמונה למחלקת כח־אדם במלון בימים א'-ה' בין השעות 14.00-16.00

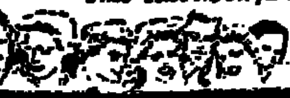

הייאט ריג'נסי ירושלים
HYATT REGENCY JERUSALEM
רח' לחי 32, ירושלים 97666

ל ו ח ה ע י ר

חיפה והצפון

דירות למכירה

1—1.5 חיפה

2—2.5 חיפה

3—3.5 חיפה

4—4.5 חיפה

5 ויותר חיפה

שכח חיפה

וילות ובתים

חוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי "שורקים"

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה "שורקים" הופקד שינוי התכנית הנקראת שינוי מס' 7 לתכנית מפורטת 109/03/8.
ביחד עם התשריט המצורף אליו.

עיקרי הוראות השינוי –
הסדרת צומת דרכים והתאמת התכנון למצב חקיים בשטח ע"י: –
א. שינוי קו בנין ורוחב של דרך מס' 13.
ב. שינוי תוואי בכניסה לאזור התעשיה.
ג. שינוי יעוד מדרך לאזור תעשיה לאזור שרותי דרך לאזור חקלאי.
ד. שינוי יעוד מאזור תעשיה לשטח למסילת ברזל ודרך.
ה. שינוי יעוד משצ"פ לאזור תעשיה ולשטח למסילת ברזל.

אלה הם השטחים הכלולים בתכנית: –
גוש 154 – 1491
מקום: אזור התעשיה קדרונים.

כל המעוניין בשינוי רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין, בקרקע, בבנין או בכל ענין תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן רשאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה, התנגדות תוגש בכתב בצירוף האסמכתאות בליווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן מסתמכת ההתנגדות.

שלום זכאי
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום

המשך חיפה

ביקוש בשכ"ח

הודעות טובה חיפה

קבלנים חיפה

בניה קולקטיבית

דירות קריות

1—1.5 קריות

2—2.5 קריות

3—3.5 קריות

4—4.5 קריות

5 ויותר קריות

וילות ובתים קריות

שכ"ח קריות

ביקוש בשכ"ח

קבלנים קריות

2—2.5 גליל

3—3.5 גליל

4—4.5 גליל

וילות ובתים גליל

ביקוש בשכ"ח גליל

דירות נצרת עלית ועמקים

3—3.5 נ"ע ועמקים

4—4.5 נ"ע ועמקים

5—5.5 נ"ע ועמקים

וילות ובתים נ"ע ועמקים

שכ"ח נ"ע ועמקים

דירות טבריה

3—3.5 טבריה

4—4.5 טבריה

וילות ובתים

דמ"פ טבריה

עסקים

חנויות ועסקים

בתי מלאכה

מבני תעשיה

מגרשים

מחסנים

משרדים

מכירות ושירותים

טלויזיות

רהיטים

מקררים

מזגנים

מכונות כביסה

מחשבים

סטריאו

כלי נגינה

הובלת דירה

וידיאו

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בחיפה דרושים:

למחלקה הטכנית – לפנות ליעל

● שרטט/ת מכונות מנוסה באוטוקד תנאים טובים

● מחסנאי/ת מנוסה למחסן אלקטרוניקה, ארוחות והסעות, מגורים באזור מגדל העמק חובה.

● למוסך רצינו מכונאי/ת רכב משוחרר צה"ל לעבודה קבועה במפרץ.

● נגר/ית רתכים לתיקונים לעבודה במפרץ, תנאים טובים.

● חרט/ת קונבנציונלי לעבודה במפרץ תנאים טובים.

● הנדסאי/ת מהנדס/ת מכונות רקע באחזקת מערכות מזוג ודודים, רכב חובה.

למחלקה המשרדית – לפנות לניצן

● מזכיר/ה כתבנ/ית עברית/אנגלית לניהול משרד למשרה מלאה באזור כרמיאל

● כתבנ/ית עברית/אנגלית מנוסה במעבד תמלילים בתנאים טובים.

● פקיד/ה כתבנ/ית נסיון בבנק ובעבודה עם מחשב למשרה מלאה באזור המפרץ.

לנוחות המטלפנים נוסף מספר טלפון:

04-661669

חיפה: דרך שמריהו לוין 5

טל 04-667267 663966

ת"א 03-5101420

ירושלים 02-224265

ראשל"צ 03-9666139

שעות קבלה 8.00-16.00

חבר שרותי כח אדם

חברה שתחום פעילותה

דומה למפעל הפיס

מעניקה זכיונות

להפצה איזורית בכל חלקי הארץ

הכנסה שנתית צפויה כ־100.000 ש"ח

השקעה החל מ־40.000 ש"ח

בטחונות מלאים לסכום ההשקעה!

לקביעת ראיון 03-5101961/2

هكذا من الأهل

مكان من الاصل

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים במקרים דחופים מ־8 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 5460111
חיפה 512233
בת ים 5795333
הרצליה 052-541333
בת ים 5511111
רחובות 08-451333
הקריות 04-763333
מוקד טירון רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 20.00־8.00, ביום ו' 15.00־8.00, טלפונים: 03-433300
"שקמ" – שירות רפואי לבית ת"א
שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24־19
טל' 03-7549111 "שקמ" קוד מנוי 222
ביטוח ביקורי בית 24 שעות, בימי שישי 24־14, בשבת 24־8 טל' 04-388541 קוד מנוי 1665
שר"ן – שירות רפואי נייד ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום – 02-669531, 660585
מוקד לילה שבת וחג – 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן תל אביב, מוקד יום – 218820, 218898
מוקד לילה – 631011 מנוי 3752 ול־השאיר הודעה לרופא תורן מטך ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב: בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00, שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 03-285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
ירושלים:
ב"ח הדסה ע"ב (ע"י מיון) 02-427427 פתוחה בימי ה' שבת וחגים מ־10.00 עד 16.00.
מרכז מידע לקריבנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
ירושלים: ב"ח הדסה ע"כ 16–22 קשב לבית –
שרות מינימלי לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
איתורית 1588 7549111
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית: 24 שעות:
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-5461111
ילדים ונוער 03-261115
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111
כרמיאל גליל מערבי 04-988610
כפר־סבא 052-918999
מכבים רעות 03-223303
מרכז סיוע לנפגעי לחץ
מסוקים "מעבלים"
א–ה 15.00־11.00
ב–ד 18.00־16.00
רח' מאיר 13 תל־אביב

ארגון לשירות אונס * חברה הייעוץ לשירות הציבור בנוש דין 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8
שאל – ניידת לטיפול נמרץ לחולי לב (פרטי) 330848
יוצר – 24 שעות קו ארגון לנשים נתוכה
טל' 03-5461133, 03-559506
המוקד למלחמה באיידס – הסברה וסיוע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 05-203121, 03-298101 קו פתוח בכל יום ב' 23.00־19.30 ת.ד. 28638 תל־אביב
תורנות מורשות בטלפון – דוחות ת"א – 611001, 24363, 24/239952 שעות ביממה דוחות ירושלים 226355 דוחות חיפה 645334
האגודה למניעת עישון בישראל שד' רוטשילד 108 ת"א 5619463

תורנות בתי חולים

תל אביב:
רוקח – (ילדים, פנימית)
איכילוב – (כירורגיה)
ירושלים
הדסה ע"כ (פנימית, ילדים, עיניים)
שערי צדק – (כירורגיה)
הדסה הר"צ – (אורטופדיה)
ביקור חולים – (משיט, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחות

תל־אביב – שדה רב האומר 3 תכנית ל' 5412518
סיני שד' ירושלים 70 יפו 822993
ירושלים – מרפאת רוממה הכ"צ 28 523191
חיפה – הנשיא שד' הנשיא 63 335312
רמת גן הבני ברק – הרצל הרצל 52 722372
חולון – אמהות סוקולוב 4 5058197
בת ים – בלפור בלפור 90 583448
נתניה – קופ"ח לאמרת סמילנסקי 9 338053
פתח תקוה – עין גנים הגין איש פתח מרדון 905051
הקריות – הקריות ההגנה 1 קרית בי־אליק 721665
הדרה – יפה הנשיא 66 322122
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא הברות, משפחה, מיניות – אבטלי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ב"ד – 19.00־16.00. יום ו' שעות 11.00־8.30
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' – 19.00־16.00 רח' הסטורים 14 טל. 81520

מוקד טירון רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 20.00־8.00
ביום ו' 15.00־8.00
טלפונים: 03-433300
שר"ן – שירות רפואי נייד 24 שעות ביממה כולל רופאי שיניים
מוקד יום – 669531, 660585
מוקד לילה, שבת וחג – 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מטך ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 03-285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז סיוע לקורבנות אונס – 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים – 245554
חיפה – טל' 04-660111
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית 24 שעות:
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261115
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111

תורנות בתי־חולים

תל אביב:
רוקח – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
בקור חולים – (פנימית, א.א.ג)
שע"צ – (כירורגיה, אורטופדיה, נשים, ילדים, עיניים)

תורנות בתי־מרקחות

תל אביב
בן יהודה בן יהודה 142 223535
סיני שד' ירושלים 70 יפו 822993
מכביב, בן יהודה, סיני
ירושלים
אל חיאת בית הכרם מול מוסה נתו יעקב 859586
מכבי"ע, מרפאת רוממה הכ"צ 28 523191
חיפה
מגן דוד גאולה 13 665205
רמת גן הבני ברק
הגינה ארלוזורוב 81 721489
חולון
בן גוריון לגרדיא 16 5523954
בת ים
עצמאות בלפור 75 865583
נתניה
תרופה הרצל 2 28656
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905221
הקריות
ביאליק שד' ירושלים 15 קרית ביאליק 721230
חדרה
צליק ח. סמואל 336823

יום שבת

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים במקרים דחופים: מ־8 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 5460111
חיפה 512233
בת ים 5795333
הרצליה 052-541333
נתניה 923535
רחובות 08-451333
בת ים 5511111
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221822
הקריות 04-763333

מרכזי מידע – אגד
02-304504 03-432777 04-549121

הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מושג בשירות לציבור על ידי

זמן הדלקת הנרות		
	ק"ש	מו"ש
ירושלים	4.18	5.30
תל אביב	4.36	5.32
חיפה	4.27	5.30

בית האבות הספרדי
גדליהו 1 נ"ש
טל' 04-320951
דרושים
אחות
אחראית
מוסמכת
מוסמכת
מחסנאי

דרושים
עובדים/ות וצעירות
מגיל 18 לעבודה
מוחזקת בערבי שבת
למכון נרשם להתקשר
לבל. 04-320035,832057

עיריית קריית־אתא
למע"ש קריית־אתא
(מרכז עבודה שיקומי וחינוכי)
דרוש
מדריך מקצועי
בעל כישורים טכניים, בעל אופי נוח להדרכת מוגר חריג.
הצעות יש להגיש בכתב לבד על המחלקה לשירותים החברתיים ע"ש זיו המעשיות קריית־אתא עד לתאריך 10.11.88.

הזמנה להגשת הצעות
בבית הורים דתי בחיפה
פנויה משרה כדלקמן:
1. חפא בית במשרה חלקית
2. אחות ראשית במשרה מלאה/ חלקית
3. אחות במשרה חלקית
הצעות בכתב יד + המלצות + עותקי תעודות + קורות חיים ונסיון
נא להמציא לת.ד 45819 חיפה 31456 עד 10.11.88 ; סודיות מובטחת
אין המזמין חייב לקבל הצעה כלשהיא.

להבי ישקר
■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יוצר להבים לחיל האוויר ולתעשיית המטוסים בעולם. ■ קידום והעשרה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■
דרושים
עובדים למפעל לעיבוד שבבי
הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי"ס מקצועיים או בעלי נסיון בעיבוד שבבי
★ לאחר שירות צבאי
יועדפו תושבי נהריה עכו או הסביבה
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהלת כח אדם, להבי ישקר בע"מ
ת.ד 330 נהריה 22102 טל 04-927831

לתנור אלקטרוניקה בע"מ
דרוש/ה
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
לתחזוקת מערכות מחשבים וקופות רושמות
* התפקיד כרוך בנסיעות
* נסיון קודם בתחזוקת מחשבים או קופות
נא לפנות בכתב לת.ד. 2526, חיפה מיקוד 31022
– סודיות מובטחת –

לחברת אחזקה גדולה
דרושים לעבודה בחיפה
* טכנאי מיזוג אויר –
בעל נסיון מוכח באחזקת מתקני מיזוג אויר מרכזיים, עם רשיון בחשמל ורשיון נהיגה
* איש מיזוג אויר –
• בוגר קורס מ.א. עם נסיון
השכר ייקבע לפי כישורי המועמד
– סודיות מובטחת –
טלפון: 04-723777 או בכתב יד לת.ד. 4353 חיפה

אוניברסיטת חיפה
דרוש/ה
ראש חטיבת לימודי ניהול ביחידה ללימודי־חוץ
מכרז מס' 15/88
תאור התפקיד:
ממונה על מערכת התכניות בחטיבה ללימודי מינהל הכוללת מדור למינהל עסקים וניהול כללי ומדור לניהול ענפי; אחריות אקדמית לתכניות הלימודים; שיווק ופיתוח התכניות וקשר עם מוסדות ציבוריים וכלכליים; אחריות לקבלת התלמידים, לימודיהם והערכתם;
כישורים:
בעל/ת תואר ד"ר או מ.א במדעי החברה (תנתן עדיפות לבוגרי מינהל עסקים ומינהל ציבורי);
בעל/ת נסיון קודם בניהול;
יכולת מו"מ בע"פ ובכתב;
נסיון קודם בניהול צוות עובדים;
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין, רצוי גם ידע בשפות צרפתית וספרדית;
בהצעות יש לפנות בכתב, לאגף כח־אדם, אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל חיפה 31999 בצרוף קורות חיים מפורטים, תעודות והמלצות עד 6.11.88

דרושים:
1. מתכנן/מתכנת בכיר/ה
● נסיון מוכח במערכות IBM S38
● נסיון בניהול צוות מתכנתים
● עדיפות למגורי ירושלים והסביבה
2. מתכנן/מתכנת
● נסיון מוכח במערכות IBM S38
● עדיפות למגורי ירושלים והסביבה
3. הנדסאי אלקטרוניקה
● ידע בחשמל
● נסיון באחזקה בתעשייה
● מגורים בירושלים
4. טכנאי אחזקה
● טכנאי מכונות
● נסיון באחזקה ציוד בתעשייה
● נסיון באוטומציה
● מגורים בירושלים
לוז
משרות אלו מיועדות לגברים ונשים כאחד
מקום העבודה – ירושלים
נא לשלוח קורות חיים בציון שם המשרה ומס' טלפון למחלקת משאבי־אנוש – חברת לוז
התעשיות ישראל ת"ד 7929 ירושלים 91079
האור של המחר. היום
לוז תעשיות ישראל בע"מ

תפרון מפעלי טקסטיל בע"מ
דרוש/ה
הנדסאי/ת ייצור
בוגר/ת שנקר, לתפקיד מעקב אחר הזמנות במחלקת פיתוח מוצרים.
משרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע
נא להתקשר מיום א' לטלפון 04-709511,
או לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 1161, את. קרית ביאליק.

א.דורי
חברה לעבודות הנדסיות בע"מ
דרושה
מזכירה למח' הכספים
במשרד הראשי – ק. אתא
★ משרה מלאה
★ נסיון בניהול משרד
★ ידע בהדפסה ומעבד תמלילים
★ רצוי ידע/הבנה בהנה"ח/מזכירות
נא לפנות בכתב יד ולפרט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 166, ק. אתא 28101 עבור יורם.

קואופ צפון
אגודה צרכנית שיתופית בע"מ
לחברה מסחרית גדולה
דרוש
מתכנת מחשבים
בוגר מדעי מחשב בעל נסיון של 3 שנים לפחות בתכנות על מחשב 38־י.ב.מ.
מקום העבודה במפרץ חיפה
נא לפנות אל מנהל אגף משאבי אנוש ת.ד. 10244 – מפרץ חיפה

דרושים בירושלים
1. מנהל חשבונות ראשי
לשני בתי מלון
2. שף למטבח
עם נסיון מסחרי
לפנות בכתב יד לת.ד. 2525 ירושלים

מועצה מקומית מעלה אדומים
דרוש/ה
מנהל מח' אחזקה
כישורים: מהנדס, הנדסאי בעל תואר רלוונטי. נסיון מוכח בארגון, תכנון ארוך טווח, הפעלת צוותי תחזוקה ומתן שירות בתחום תשתיות עירוניות.
דירוג: 9–7
דרישות: יכולת עבודה בתנאי לחץ ובשעות לא מקובלות
מועמדות בכתב, בצירוף קורות חיים, תעודות והמלצות יש להגיש עד ליום ה־6.11.88 למשרדי המועצה או לת"ד 20 מעלה אדומים 98610 עבור מח' אחזקה.
רק מועמדים מתאימים יענו.

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ
דרוש/ה
לאגף הנדסה
מזכירה
★ נסיון בניהול הארגון משרד
★ שליטה בשפה האנגלית
★ נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים
מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות טלפונית למדור קליטה – אסתי נימן 04-962211

לביה"ס המקיף ע"ש יגאל אלון
יקנעם עילית
דרוש:
מורה למתמטיקה
כתות הט"ב • הכנה לבגרות
פרטים: טל' 04-893030 04-231534 בערב

למפעל בחיפה
דרוש/ה
מלגזן
* בוגר בי"ס מקצועי
* בעל רשיון מלגזה
* יוצא צבא בעל בריאות תקינה
* העבודה במשמרות
* מגורים באזור חיפה
מועמדים יפנו טלפונית 04-641111 לשלומית

בונד אמריקה ישראל בליידס בע"מ
למפעלים בנצרת־עלית
דרושים
הנדסאי מכונות
* בעלי ידע במערכות מורכבות ופניאומטיות
* העבודה במשמרות
* תנאים בהתאם לכישורים
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3993 נצרת־עלית
– סודיות מובטחת –

למלון *** מכבים בטבריה
דרושה
פקידת קבלה
לשעות אחר הצהריים
שליטה בשפה האנגלית לפחות
לפנות בכתב: ת.ד. 501 טבריה לידי רעיה

ל־ג.א.ג תיפעול מערכות
דרושים
* רתך צנרת
עם נסיון
* צנר
* חשמלאי ראשי
עם נסיון בפיקוד ובקרה
* טכנאי מיזוג אוויר
לעבודה בחיפה והצפון
טלפון: 04-723774
04-224463 (בערב)

כיתן סנטר
הרצל 50
דרוש
* מחסנאי אחראי
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית
עדיפות לבעלי נסיון
בציוד המוכן לעבודה קשה
* דוולת
לעבודה במכונת ריקמה
ממוחשבת ביפו 42

להברה לבנייה
דרוש
מהנדס ביצוע בכיר
עם נסיון של 5 שנים לפחות
לקביעת ראיון:
04-727862,727804
סודיות מובטחת

רהיטי תפן
אגודה שיתופית חקלאית של קבוצים
דרושים:
1. מרכיבים
נסיון בהרכבת מטבחים בעל רכב מתאים
2. אנשי מכירות
התפקיד כולל:
● קידום פרויקטים
● מציאת עסקים חדשים
● ניהול משא ומתן עם לקוחות
דרישות התפקיד:
● נסיון בהיצוב מטבחים
● כושר מכירה ויכולת להשתלב בצוות צעיר
● בעל רכב
למתאימים מובטח שכר בסיסי + עמלות
לפנות בטלפון:
04-977597 ,977846
בשעות העבודה

המשך חיפה
● ארגון 2 קומות ELKA 19 3.5 אוקטבות ביתי במצב טוב 132204187 718886
● אורגן 2 קומות ויסקונטי ממזה שניים במצב חדיש 04-704312 135936253
● מסחר אבגלי ומות בורש וברינטו במצב מצויין 160040257 04-300041
● אקורדאון לבסים כולי גוויה על מתג, ביתו 5 תוכל לקף בד כלי צוינם 084738197
● מסגרים ביתן ביסוך כולי ביחק וייסף מסמטים בחודוית ימדיק 052044261 04-834666

המשך ת"א גוש דן והשרון (מעמוד 5)

קורסים וחוגים
● קבוצת טיפול ותמיכה לסטודנטיות וחו־הורויות 03-218558 142736131
● קישוטי עוגות ועיצוב בשוקולדה, תדרכה וצמה 03-5435450 190210171
● קורסים באסטרולוגיה למתחילים ולמתקדמים 03-6177711 165843208
● קורסים לסיפור השיעה וחיכנה 03-359174 192108207
● מימון לטיול ולהכיר בשולחן 03-238864 195609207
● במקום "מנוף" קורסים, קריאה בכף 16449924
● ציור שיפור, מכינה 03-7512251 201939247
● ציירים – פילוסופיה, קורסים 05-751407 174017274
● מסגרת 3 קר"ב 24 "כלבי הפקליי 03-296679 174159273

בתים
● בדוגמה כולן ביבניה 39/165 תל־אביב 21540 202351131
● חוסה 30/162 אקדמאית, MA 162706201 64531/3
● מאה 33, אינטליגנטית. ת.ד. 5198 181722201
● פותה רוטה 174854272

הכרויות
● נאה חברותית, 35, במשרה בכירה 170501063
● יפה ומעניינת 03-5461703 175626061
● "אלפי" הכרויות 03-613428 194904131
● מדים מקצוע 201652287
● נכר צעיר משכיל + רכב 36644 194128271

ציגות מכירה ויח"צ
למשרד פרסום
גיל 40–25, באזורים: באר שבע, אשקלון, אשדוד, תל־אביב וירושלים
03-235698

לחברת בן אריה
דרושים:
רתכי ארגון
(גרוסטה)
04-723990
04-762099

לסוכנות הייטום בחיפה
דרוש/ה
פקיד/ה תביעות
■ אחראי/ת ומנוסה
■ ל־5 ימי עבודה בשבוע
לפנות ת.ד 4353 חיפה
עבור מס' 2261, סודיות מובטחת

משרד אדריכלים
דרוש/ה
שרטט/ת – הנדסאי/ת ארכיטקטורה
נסיון של 5 שנים לפחות
טלפון: 04-383963

פלה
דרוש
טכנאי לתעשיית הפלסטיק
בטכנולוגיה של "הזרקה־דפוס"
נא לפנות לשדרך נבח
"לנו מרכבים פלסטיים"
אשדות יעקב איחוד
טל' 06-756338,
06-756440 (לא מאיזור חיפה)

עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
המרכז: תל־אביב, רח' קהילת קיוב 15, מיקוד 69410, ת.ד. 26104, מיקוד 61240, טלפון 497444
"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי ספר לנוער ובתי ספר תעשייתיים, נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

התיכון המקיף שייבר בית־שמש
לשנת הלימודים תשמ"ט
דרושים/ות מורים/ות
באופן מיידי למקצועות
★ ספרות ותנ"ך ★ ביולוגיה
★ מתמטיקה ★ אנגלית
תנאי העסקה מיוחדים ינתנו למורים שיימצאו מתאימים
מועמדים מתבקשים להתקשר בטלפונים 02-911635 ,911371 לקביעת ראיון

פילת
אגף השמה
ללקוח שלנו
דרוש
מנהל/ת תפעול
תחומי אחריות:
– תפעול מערך משלוחים ואספקה.
– תפעול מערך אחזקה ושירותים טכניים.
– בקרה על רכש והצטיידות.
– נהול צוות עובדים.
דרישות התפקיד:
1. השכלה טכנית – רצוי הנדסת מכונות.
2. נסיון תפעולי של חמש שנים לפחות.
3. גיל 45־35
נא להפנות קורות חיים מפורטים לפילת בע"מ רח' ירושלים 24 חיפה 33131, ולציין על המעטפה 5550.

קרן קיימת לישראל
לקרן קימת לישראל
דרוש/ה
עוזר/ת לממונה על מפעל בולי הקק"ל 18/88
תאור התפקיד: עזרה באירגון, בייזום ובהוצאה לאור של בולי קק"ל חדשים ושל קטלוג בולי קק"ל, כתיבה ועריכה של חומר פירסומי בנושאי בולי קק"ל; ארגון חוגי אספנים של בולי קק"ל בקרב ילדים ונוער; עזרה בניהול חשבונות הכנסות והוצאות.
דרישות המשרה: השכלה על־תיכונית; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין רצוי ידיעת שפות לועזיות נוספות; כושר הבעה בכתב ובע"פ בשפות הנ"ל. נסיון רב בעבודה מינהלית.
מקום מגורים בירושלים.
מועמדים/ות מתאימים הממלאים/ות אחר דרישות התפקיד הנ"ל מתבקשים/ות לפנות בכתב עד 11 בנובמבר 1988, בצירוף תולדות חיים מפורט הכולל השכלה וניסיון לקרן קימת לישראל, אגף האדמיניסטרציה, ת"ד 283 ירושלים ולציין על גבי המעטפה "מכרז מס' 18/88".

למפעל מתכת באזור חיפה
דרוש
הנדסאי/מהנדס מכונות
נדרש נסיון בענף המתכת ובמבלטנות
המועמדים העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב־יד בפירוט קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 44432 חיפה (מיקוד 31444)
סודיות מובטחת

לחברה תעשייתית באזור חיפה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
בעל/ת הכישורים הבאים:
■ בוגר/ת הפקולטה לחשבונאות
■ נסיון של 3 שנים בתעשיה
■ הכרות העבודה עם מחשב (דיגיטל־יתרון)
נא לפנות בכתב יד בציון הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה עבור מס' 2259 (מיקוד 31040)

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש/ה
מפעיל (ת) מחשב
■ נסיון בהפעלת מחשב של 3 שנים לפחות.
■ רצוי נסיון במחשב p.D.p
■ ידע בהנהלת חשבונות ובשפה אנגלית־יתרון.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 429 חיפה לידי החשב.

לחברה קבלנית לבניה בחיפה
דרושים (ות) לפרויקט גדול
אנשי מכירות
בעלי ידע ונסיון רב במכירת דירות
כולל ידע בתוכניות ומפרטים לדירות
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, נסיון קודם והמלצות לת.ד. 4353 חיפה עבור מס' 2257 (מיקוד 31040)

בע"מ
הלונות החוף השקט
טבריה
דרושים
★ מלצריות לארוחת בוקר (אפשרי משרה חלקית)
★ מלצרים שוטפי כלים (בוקר וערב)
★ עובד כללי (חצרן)
★ טבחים חלבי
★ מזכירה הדפסה עב/אנ
המעוניינים מתבקשים לפנות אל מחלקת כ"א טל' 06-790125
עדיפות לתושבי טבריה והסביבה הקרובה
– סודיות מובטחת –

המשטרה אתגר
דרושים שוטרים
לתפקידי סיור, חקירות, בילוש, סיוע ואבטחה
באזור ת"א והמרכז
● לקציני צה"ל ואקדמאים מסלול מואץ לקצונה
● שכר התחלתי של כ־1250 ש"ח
● אפשרות להשתתפות בשכר דירה לחסרי דיור ולמשרתים רחוק ממקום מגוריהם הקבוע
על המועמדים להיות לאחר שרות צבאי, בעלי בריאות תקינה וגיל עד 35.
לקבלת פרטים נוספים לפנות בצרוף תעודת זהות, פנקס מילואים ותעודת השכלה, לאחת מלשכות הגיוס הרשומות למטה.

תל־אביב	רח' הרכבת 14	03-628290-3
חיפה	רח' העצמאות 82	04-661067
ירושלים	רח' המלך ג'ורג' 8	02-244433
באר־שבע	רח' העצמאות 55	057-32521
רחובות	רח' הרצל 206	08-487488

סודיות מובטחת

הארץ

יום ו', י"ז חשון התשמ"ט
28 באוקטובר 1988

מערכת, הנהלה, מודעות, הפצה ומנויים תל אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 תל אביב 61001; מברק 610012, טלקס 33748
ירושלים: רחוב הסוללה 2, טל' 02-224245, ת"ד 273 י־ם 91002; מברק 02-224249
חיפה: רחוב נורדאו 20, טל' 04-661166, ת"ד 5259 חיפה 31052; מברק 04-670715

המו"ל: הוצאת עיתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: חנוך מרמרי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד

HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel. P.O.B 233. Tel. 5121212

מי יבקר את העירייה

מבקר עיריית תל־אביב שמואל רוביצ'ק פנה שלשום אל ראש עיריית תל־אביב והודיע לו על רצונו להתפטר. הנסיבות המדויקות שהביאו את המבקר לכך אינן ברורות לגמרי.

רוביצ'ק אמר כי כבר לפני שנה וחצי ביקש להתפטר מטעמי "עייפות". אך בסופו של דבר המשיך בעבודתו במרץ רב, הצליח להכעיס את ראש העירייה ואחדים מפקידיו הבכירים במספר הזדמנויות, ובמקרה אחד אף נתבע "להתנצל" (הוא לא התנצל).

נראה, שהחלטתו לפרוש היא סופית. בכך יסתיים שמונה שנות כהונה אותן מילא במקצועיות ואומץ לב. ההודעה הרשמית בעניין זה מטעם העירייה מרעיפה עליו שבחים (מוצדקים) ומביעה צער על החלטתו. האם קלטה אוזננו במקביל להודעה זו גם אנקת־רווחה חרישית, מהביתן הכללי של בית העירייה? אם כך הדבר, יכול רוביצ'ק לקבל אותה כמחמאה נוספת, המאשרת כי המבקר עשה את מלאכתו.

המשק המוניציפאלי זקוק לביקורת מקצועית ושיטתית לא פחות, ואולי יותר מכל מנגנון ציבורי אחר. ברשויות המקומיות בישראל כ־60 אלף משרות (כסדר גודל המנגנון הממשלתי בלי מורים) והן מגלגלות תקציבי מיליארדים. מסיבות שלא כאן המקום לפרטן, רמת הניהול השוטף ברבות מהרשויות אינה מגיעה לרמת הניהול של מנגנונים ממשלתיים — שגם היא משאירה מקום למשאלות — והפוליטיזציה בניהולן שכיחה. מבקר המדינה מתקשה להקיף בביקורתו את המשק המוניציפאלי בתכיפות הראויה (מתי פורסם לאחרונה דו"ח על אחת העיריות הגדולות?). במצב זה נופלת אחריות כבדה על הביקורת הפנימית.

מבקר העירייה הוא תפקיד סטטוטורי, ולממלאו סמכויות נרחבות: הוא קובע נושאי ביקורת וזכאי לקבל מכל גורם בעירייה כל מסמך, מידע או הסבר הנדרשים לעבודתו. הוא מדווח במקביל לראש העירייה ולוועדת הביקורת של מועצת העירייה. נוכח רגישות התפקיד, לא מסר המחוקק את סמכות המינוי של מבקר העירייה לראש העירייה, אלא הפקיד אותה בידי המועצה.

יש לקוות, שמועצת עיריית תל־אביב תבחן היטב את המועמדים ותבחר האיש שיוכל לרדת לעומק פעילות העירייה באופן מקצועי ללא מורא, כפי שעשה זאת המבקר היוצא. מבקר פעיל ויעיל מקטין את החשש של משלמי המסים, ממצב בו יעשו נבחרי העירייה ועובדיה כל העולה על רוחם.

תנו אמון בשמיר

מאת יואל מרקוס

קשה לחלוק על טעמו של רוב הציבור, הרואה ביצחק שמיר איש אמין. תאמינו לו. אין הוא מעמיד פנים. הוא כבד כבדה. כל מה שהוא אומר הוא מתכוון לו, ומה שהוא מתכוון לו הוא גם מה שהוא אומר. ואם יש נושאים שבהם אינו מגלה את כוונותיו ומותיר אותם בערפול, סימן שאינו רוצה לשקר. כי לא רק אמין הוא שמיר, אלא גם ישר.

הוא לא יגלה למשל מי יהיה שר הביטחון שלו — מינוי שמעתה שרבים היו רוצים לדעת עליו בטרם ילכו לקלפי. כי הוא יודע שמצפה לו בעיה במינוי זה: האם ימנה את שרון, האלוף בעל הנסיון הקרבי העשיר שבאמתחתו פתרונות לחיסול האינתיפאדה, או את נאמנו משה ארנס, שעם כל נחמדותו, לא שירת שירות סדיר בצה"ל. הוא חייל אמנם ב־1950, עם משך קרבי מקביל לפרק־פיל 97 (שרת כטבח בצבא האמריקאי) אך קיבל בנסיבות מזורות חופשה ממושכת עקב שובו לארה"ב, ומאז נשאר רק עם מספרו הצבאי אך בלי לשרת בצה"ל. האם הוא האיש המתאים "לחסל" את האינתיפאדה? שמיר לא יאמר זאת עכשיו — כי הוא איש אמין. מאותה סיבה גם לא יאמר להדריע כי דוד לוי, שהערכתו אליו כאל מכסה של קוסקוס, יהיה שר החוץ. למה להבזיק את הבחירות ולהקשיח את גל הבחירות על מינוי שמי יודע, אלוהים גדול, אולי יימנע ברגע האחרון?

הטו אוזן לכל מלה מפי שמיר ותאמינו לו. הוא רציני עד מוות. כשהוא אומר שאם ערביי השטחים ישתמשו בנשק חם — וזה לא בשמיים — לא ייוותר מהם "שריד ופליט", כדאי להאמין לו. מוטב לא לחשוב אילו אמצעים יעילים ומנוסים עולים בדעתו כדי לעשות זאת, אך תהיו בטוחים ששמיר לא אדם שמדבר סתם. הוא אדם אמין ומתכוון למה שהוא אומר. גם בהתחייבותו לשים קץ לאינתיפאדה. אמנם גם צה"ל והשב"כ לא הציעו עד כה פתרון צבאי רדיקלי להתקוממות — אך תאמינו לשמיר שלא היה אומר מה שאמר אלמלא ידע שאפשר לתבוע מגופים אלה גם אופציות דראסטיות שלא הועלו עד כה ("מוהר הנשק") להעלותן על הכתב. בשידורים הם ידאלצו להציע, הוא יתבע מהם לבצע. כבר כיום יש 23 אלף ערבים שלגביהם חשודות לפעילות, ויש גם הכרזות למעורבותם של ארגוני ההתנגדות האסלאמיים, ואין גבול למה שאפשר לעשות בגרגים לגרשם בדרכות, להרוס אלפי בתים, וכל זה אולי תוך חקיקה חדשה בכנסת. שר בכיר טוען כי שמיר התבטא לא פעם במונחים של גירושים המוניים "אם יגיע לגרוע ביותר". שמיר אינו מדבר סתם. הוא גם אינו לוחש סתם. הוא איש אמין.

*

כששמיר אומר, וחוזר ואומר, שלא יוותר על מילימטר משטחי א"י, תאמינו לו. אין זה תרגיל טאקטי, וגם לא עמדה התחלתית במו"מ. כאן מונח הגרעין הקשה בתפיסת עולמם שלו ושל מפלגתו. אחד מראשי הליכוד, ידיד גדול לרה"מ, אמר לי פעם ששמיר נאחז במנהיגות מפלגתו לא משיקולי קריירה אישיים, אלא משום שהוא מאמין בכנות שהוא נוצרו ושומרו של ארץ־ישראל. זוהי תפיסת־עולם אידאולוגית ששמיר לא יוכל להתפשר עמה. הוא באמת מאמין לעצמו כשהוא מתאר את יוזמתו של פרס כ"קפיצה אל הבלתי נודע ואל התבוסה". הגישושים, אפילו שיהיו לצרכים טאקטיים, חיפושי הדרך של פרס להידבר על בסיס שלום תמורת שטחים, הם משוקים אסורים בעיניו.

זה מסביר מדוע כה ריקה וכה לא נבונה הסיסמה "רק הליכוד יכול", שאגב שמיר, כאיש ישר, לא הוציא אותה לפעות מפיו. הליכוד לא יכול להביא שלום, כי אינו יכול להתפשר עם אידאולוגיה שהיא על תקן של דת. השוואת הגדה לסיני מופרכת. בגין חשב בכנות שעם ויתור על כל סיני קנה תוקף על יו"ש. ושמיר רואה בכך סוף פסוק. הוא התכוון ברצינות כשאמר לשולץ שבנסיגה מסיני השלמנו את החלק שלנו ב"נסיגה משטחים" לפי 242. "שלום נגד שלום" הוא בכוונת ירצו יאכלו — העיקר שא"י תהיה שלנו. הוא מדבר על אוטונומיה כי הוא יודע שזו אינה קבילה ולא ריאלית. זו הדרך שלו להישאר בשטחים עם בוסטאנה ונוסח ישראל.

*

מכאן שהבנותות שלו אינה מזויפת כמו זו של פרס ברגעים שהוא משחק אותה "ניצוח". הוא באמת גינות, כי אין לו בעיות וספקות. הוא לא דואג מקרע ביחסים עם ארה"ב, מששים ימי מילואים, מהשחתת צה"ל ושחיקתו, ומי יודע — אפילו לא ממלחמה נוספת. ביום האש יהודה נפלה, ביום האש יהודה תקום — זהו חלק מהדייתו האידאולוגית. הוא שלם עם עצמו. על כן שום דבר אינו בוער. ו"לא צריך להיחפז". הוא באמת רואה בתחושת הזמן האוזל הבוערת בעצמות שמעון פרס — תבוסתנות, ובחיפושיו להגיע לשלום תמורת שטחים (ואין דרך אחרת פלתה) — בגידה. לשמיר אין בעיות עם העובדה שבני השעון אינם עומדים. עם אמונה לא מתפלמסים. אפשר גם להאמין לו שהוא רוצה להיות בממשלה הבאה בלי המערך. פרס אמנם הציל את הכלכלה והוציא אותנו מהבוץ הלבנוני — אך מכאן ואילך התחיל להפריע עם משחקי השלום שלו. לשמיר יהיה יותר נוח עם חבריו לדת במפלגתו ומחוצה לה — גנדי, רפול וגאולה כהן.

*

תאמינו לשמיר כשהוא אומר שרצונו להקים ממשלה בלי המערך. אחרי 12 שנה בשלטון שבהן מוטטה מפלגתו את המשק, גררה אותנו למלחמת דמים ללא צורך והביאה עלינו את האינתיפאדה — הוא רוצה שיתנו לו להשאר לבד בשלטון כשהמשמעות של מה שהוא מבטיח היא דם, יזע ודמעות. מסר מצמרר לעם עייף ושבע מלחמות הבחירות המועבר עם חיוך של ניבחות על פניו הזוהלה של אמינות עוטרת את ראשו. תאמינו לשמיר. מה שהוא אומר הוא יעשה. הוא יעשה גם מה שבמסתורי לבו אינו אומר. תאמינו בו ותשיבו איש ישר ואמין זה על ספסלי האופוזיציה ותנו למישהו אחר לנסות לפתוח את הדרך שתובילנו אל ראשית המנוחה והנחלה.

עת לצאת מהבונקר

מאת א. שווייצר

בבחירות ביום ג' יחליט הבוחר אם להמשיך לשבת בעולם עוין שממנו אין מוצא אלא במלחמה, או להצטרף לעידן הפתיחות וההפשרה העובר עתה על העולם

העולם עובר עתה את אחת התהפוכות המאפיינות את תולדות המין האנושי. יצר לב האדם נותר כיום כפי שהיה, אך מעשיו הקולקטיביים מתנהלים בתבניות שונות מאלו של תמול־שלשום. המלחמה הקרה, שראשיתה לפני 40 שנה, היתה עידן של הסתגרות במחנות ששעריהם נאטמו על־ידי מנהיגיהם. עתה נפתחים השערים אחד לאחר. אם לשפוט על־פי משך ההסתגרות, הם יישארו פתוחים ב־3־4 עשורים הבאים עלינו לטובה.

סימן מובהק לעידן הפתיחות הוא ביטול חרמים ישנים, פנימיים וחיצוניים. אם פרנץ יוזף שטראוס, יריב נחרץ ובעל הברית לקומוניזם הסובייטי, שהלך לעולמו לפני שלושה שבועות, יכול היה להוציא תעודת הכשר למוסקבה של היום; ואם גורבצ'וב יכול היה להכריז כי אינטרסים כלל־אנושיים עדיפים על צרכים ונובעים ממלחמת מעמדות עולמית נוסח לנין — מה עוד נותר מהאמיתות המקודשות של אתמול? נדמה איפוא שבימים אלה יש לחלק את העולם לשניים: לארצות שהקהילייה המדינית שלהן מודעת להפשרת הקרה, ולאחרות שמנהיגותן נצמדת לחרמים שאיבדו את תוקפם המעשי.

ביטול חרמים

המזרח, הערבי, הוא הצועד עם הזמן. אולם נדמה כי ישראל עלולה לפגר ולהישאר בתחום הספק מראגית, ספק־נמהוכת של האיאטולה, הפרוטסטנטים והקתולים של צפון אירלנד, הפלשתינאים של וסטונ הסודים של אסד. אם להאמין לסקרי דעת הקהל, כמחצית הציבור — זה המתגודד במה שמכונה המחנה הלאומי — דבק באמיתות שאיבדו, או הולכות ומאבדות, את תוקפן. אופייני לאנשים אלה, ולמנהיגיהם, שאימצו את תמונת העולם של האויב, עם או בלי מרכאות: אש"ף, האינתיפאדה ומלחמת חורמה בינינו לבין הערבים ממצים את חשיבתם על הסובב אותם.

אין צורך לכפור בתפיסה, שלא הופרכה מעולם, כי אומות נתונות במאבק מתמיד על קיום ושגשוג. אך צורות המאבק ואמצעיו משתנים מעת לעת: צרפת וגרמניה אינן נזקקות בימים אלה למלחמות כדי ליישב חילוקי דעות, יהיו חריפים ככל שיהיו. תהיה זו קלות דעת אם כבר כיום נבנה את התחזית הלאומית של ישראל, במה שנוגע ליחסיה עם שכנותיה, על הדגם הצרפתי־הגרמני. אך תהיה זו אווילות אם נכחיש כי במאבק על העיקר — כשר קיום (הבסיס לזכות הקיום) כיחידה ריבונית בסביבה — ישראל כבר זכתה. המאבק ניטש כיום על השוליים: מיקום הגבול, זהות השותפים להסדרים פורמליים וכדומה. עולה מכאן כי בשל איוולתם וקפיאתם במושגי האתמול, גורמים מנהיגי המחנה הלאומי לכך שישראל תבזבז את עוצמתה, את מרצה ואת משאביה, להשגת יעד שהושג ואינו עומד עוד על סדר היום הלאומי.

בעשור שלאחר מבצע סיני היתה לישראל עדנה. הסכנה המבצעית חלפה לפי שעה מן הפרק, ובחיזון שקט, אפשר היה לפרוש כנפיים בפיתוח המשק ובהטבה עבודה גם בעולם. שהמגע עם הודים והעיבק, היתה זו תקופת הדה־קולוניזציה באפריקה, שממשלת בן גוריון ניצלה ליצירת קשרים עם ארצותיה, שעם כל העוזרים שפקדו אותן ואותנו, עמדו ברובם במבחן. בימים אלה, בנסיבות שונות, נפתחות הדלתות בפני ישראל ארצות הגוש המזרחי, כולל סין, שהקשר עמן טבעי ומבטיח יותר. אם נישאר דבקים לקריקטורות של אתמול, נהיה אשמים בהחמצת ההזדמנות להצטרף לעולם של הקרה המפשיר.

בונקר כמזמין מלחמה

יש מונח במילון הפוליטי של עם ישראל שאין שיעור לנוקף: שלום אמת. הכוונה היא לתכנים ולעמדות של הסדרים שבנסיבות נוחות עשויים להיערך בינינו לבין שכנינו. אך המונח לקוח מעולם ההוויה. מה שישראל רוצה באמת, הוא מצב של אי־לוחמה, המובטח על־ידי סילוק החיכוכים הנוגעים לקיום. הכל יסכימו כי השלום והיחסים עם מצרים לא עונה על הציפיות הגלומות במונח שלום אמת. אך שלום זה מספק את הצרכים האסטרטגיים, האווריריים והכלכליים של ישראל. הדעת נותנת שהסדר דומה עם שכנה נוספת, שיושג כפי שיושג עם צד שכנגד אשר יהיה, עשוי גם הוא לספק צרכים אסטרטגיים של ישראל ולשחרר אותה כדי שתוכל ללכת אחרי עסקים המעשיים באירופה המערבית והמזרחית, באסיה, באפריקה וביתר חלקי תבל — שלא לדבר על פיתוח הברתה ומשאביה השוממים.

ביום שקמה מדינת ישראל תחת משאה של עוינות ערבית. אך לא העוינות או השנאה היא שגרמה לכל מבות, אלא חיכוכים כבטיים, כהם או אנחנו השבנו אותם לבלתי־נבטלים. לא כאן המקום לדון בשאלה, אם אמנם השלימו הערבים עם קיומה של ישראל: המושג השלמה אינו שייך למילון המדיני או הצבאי. כה שייכים המונחים כגון דרגת החיכוך, יחסי כוח, חיוניות אינטרסים וכדומה. יכולתה של ישראל — הייבגיה עד כה בהתמודדויות עם סביבתה יצרו את האופציה — להפחית באופן משמעותי את החיכוך. יחסי הכוח כיום הם כבדים: ואחר לאינטרסים, מיעוט המגעים עם שכנינו אפשר, ובוסיף לאפשר, מיצוי אינטרסים חיוניים בבלי לדרוך על יבלות ערביות. זרים שאינם חשודים באיבה לישראל חוזרים ומתארים ברוח זו את מצבנו ואת סיכויינו: כמחצית הציבור ביורש אל מסכימה. אך המצביעים בקרבנו, הגם שחולפה שהם מציינים בתנעת את הצטרפותנו לעולם של הפשרת הקרה (במקרה הטוב), או מצמיחה חיכוכים ומרבה אלימות (במקרה הרע), השכילו עד כה להקפיא את ישראל בעולם החרמים והסכסוכים.

דרושה מידה יתרה של אופטימיות כדי להאמין שהבחירות ביום ג' ישחררו את עם ישראל מהשעבוד התפישתי לעידן המבוזת האסומים הגדולות לארמגדון. אשרי אפילו שיעניק גושפנקה להמשך השעבוד. אך מוטב שהבוחר ידע לבעל איזה חוזן הוא נותן קולו ולמה שצפוי לו, אם יעניק את הישיבה בבונקר של יצחק שמיר ושותפיו. בונקר טוב לדבר אחד בלבד: להילחם מתוכו. למראה האתגר, לא יחסרו מי שיבואו להילחם.

אז מה ההבדל, לעזאזל

מאת נחמיה שטרסלר

ביום ג' השבוע ביקר שר התעשייה והמסחר במפעלי השטיחים של הח"כ אברהם שפירא. המפעלים בקשיים עקב ניהול כושל והנהלה עוזבת. אך שרון, שיודע ש־1,500 פועלים זה גם 1,500 פתקים, אמר ללא היסוס שהוא פועל להצלת השלוחה. הוא הודיע שישלח שליח מיוחד למוסדות השוק האירופי המשותף כדי לשכנע אותם שישראל תשמור על ההגנה העודפת על שטיחים, הגנה הנעה בין 200 ל־400 אחוזים — יותר מכל מוצר אחר בעולם.

עד שנכנס לתפקידו, רק כ־30% מכלל היבוא למדינת ישראל נזקק לרישוי. היום המצב הוא שכ־70% מהיבוא נתון למגבלות מנהליות, להוצאת רישוי או למכס. זו "הכלכלה החופשית" של מי שהציג השבוע כמועמד הליכוד לשר האוצר — אם לא יקבל את תיק הביטחון.

אבל לא רק שרון בצד. עתה גם שמעון פרס שלו. לפני עשרה ימים דיבר בפני באי כנס אנשי התעשייה המתוחכמת. הוא הבטיח שם בקלילות שממשלה בראשותו תעזור גם למזבאי מאים שיק, גם לגעשיין אברהם שפירא — וגם לכור. לי זה הזכיר את "תוכנית ההמראה" של פרס ב־1986, שלא היתה אלא תוכנית של הזרמת כספי למפעלים המתמוטטים של חברת העובדים.

שניהם, שרון ופרס, ממשיכים לקיים באדיקות את האמונה הישראלית העתיקה והוותיקה: זה שלך, המסיעה של הממשלה. האם מישהו מהם בא אי פעם לשפירא, לשיק או לכור בימי השפע וביקש שיחלקו קצת מרווחיהם לעם ישראל?

כשנשאל לפני שבוע אריאל לין אם יש מקום לעזור לכור, הוא ענה "אני בעד סיוע מוגבל, בתנאי שכור תגיש תוכנית הבראה". וזה נשמע בדיוק כמו משפט שיצא מפיו של גד יעקבי או משה שחל. גם שר האוצר, המכריז השכם והערב על הצלחתו לחנך מחדש את אנשי העסקים לסמוך רק על עצמם, הרס בישיבה אחת מתוחה את כל מה שבנה במשך השנתיים האחרונות — כאשר הבטיח לכור 50 מיליון דולר. יש בכלל הבדל בין המערך לליכוד בשטח הכלכלי? אולי ההבדל היחיד הוא שהמערך מאמין שצריך פיקוח ממשלתי הדוק על המשק והליכוד פשוט נהנה לבצע אותו.

*

עד כמה ההתערבות הממשלתית מיותרת במקרה של כור תעיד העובדה שאת התוכנית הראשונה — כולל 50 מיליון הדולר הממשלתיים — דחה "בנקרס טראסט" בבוז. שם, בניו־יורק, הם חטפו הלם מעצם העובדה שראשי כור באו לניו־יורק בלי תוכנית הבראה מפורטת. הם לא מבינים עד היום איך הממשלה הסכימה לתת 50 מיליון, והבנקים 60 מיליון, על סמך אי־תוכנית.

כאשר חזרו מנהלי כור ארצה בנשמת־פניים, הם עלו לירושלים, לעבור על האוצר. כאשר מנכ"ל האוצר ביקש לטעון שאין לתת להם כלום בלי תוכנית הבראה, אמרו לו בסודר, בסודר, הבינו ביוער, המסמים שהוסב קיוון, הם לא שמעו את שעצמם התכוונו לו, לא שיתוך כלום.

זו שיטת ההפחדה הרגילה. ב־1983 הפחידו אותנו שהשת"תים יקרסו אם הממשלה לא תתרום 7 מיליארד דולר להסדר המניות הבנקאיות. באפריל '87 הפחידו אותנו שאם ארנסט יפת ורפאל רקנאטי ילכו הביתה בעקבות דו"ח בייסקי, העולם הבנקאי העולמי פשוט יתעלף ויפסיק להעמיד אשראי כלשהו למדינת ישראל. הפעם מאיימים באבטלה של 27 אלף איש — וזה נכון בדיוק כמו ההפחדות הקודמות.

כאשר יגיע הקונצרן לפירוק בבית המשפט — וזה תהליך בלתי־נמנע — ייאלצו אמנם לסגור מפעלים מפסידים ולפטר עובדים, אך מה העובדים והמנהלים במפעלים הטובים והרווחיים: מדוע שיפטרו ולו עובד אחד בטבע, נשר, סמבור, אגת? האם ייאלצו לצמצם בתדיראן, האם כל 11 אלף העובדים ילכו הביתה? ברור שלא. הם מנסים רק להפחיד.

ומה אומר להם השבוע נפתלי בלומנטל, שהיה מנכ"ל כור עד 1982? שאין ברירה אלא לפרק את הענק החולה ולבדוק כל מפעל לגופו. לכל מפעל חולה צריך לתפור חליפת הצלה מיוחדת, בשיתוף הבנקים. למה שאין עתיד — לסגור. "לא דרוש כמעט סיוע ממשלתי להליך שכזה, חברת העובדים לא צריכה להתנבות במסדרונות האוצר", אומר בלומנטל.

אבל בהסתדרות כאילו שום דבר לא השתנה. הם לא רוצים למכור. שם עדיין מאמינים שבעלות מביאה כוח ובוחרים. גם עמירם סיון, יו"ר הנהלת בנק הפועלים, לא מבין עדיין את חומרת המצב. הוא ממשיך לדבר על כך שכור צריכה להמשיך ולהתקיים כעסק חי. לו יש בעיה אקוטית: כור חייבת לבנק הפועלים 600 מיליון דולר. כמה שווה חוב זה כיום?

*

כאשר הוסכם לפני שבוע, בישיבה ארוכה וקשה בירושלים, שתמורת עידוד מהיר של 20 מיליון דולר תעביר חברת העובדים לאוצר ולבנקים נכסים בעלי שווי דומה, לא חשב דני רוזוליו — ולו לרגע — לקיים את ההסכם כלשונו.

הוא הודיע פומבית כעבור יום שחברת העובדים מתכוונת לשעבד נכס לטובת האוצר והבנקים — אך מה פתאום שתמכור? אם מנכ"ל האוצר דיקטר מרינה היה שם את ידו על רוזוליו באותו היום, היה העניין מסתיים בתוך המיון של בית החולים הקרוב. מול שרוזוליו אמר את מה שאמר מרחוק, מהקומה החמישית, רח' ארלוזורוב, תל אביב.

עצם ההתעקשות שלא למכור מלמדת שההסתדרות לא למדה מאומה. כמו שהבטיחו שימכרו נכסים ב־50 מיליון דולר במסגרת תוכנית ההבראה של קופת־חולים ועד היום לא מכרו כמעט כלום — לא את 25 אלף הדירות, לא את המגרשים ולא את בתי ההארחה המפסידים — כך גם עם כור.

הם לא מוכנים להיפרד משום נכס — כמו אותו זקן שאוסף גרוטאות באופן כפייתי ומגבב אותן זו על זו בחדר הצר. הוא כבר אינו מסוגל להיפטר. הוא גודר אותיו את הגרוטאות מכל רוחבי החדר — עד שיום אחד הן מתמוטטות וקוברות אותו תחתן.

שרידי השפיות

יהיה זה סימן רע לדמוקרטיה אם מימד ושינוי, שתי סיעות שמשמעותן הערכית רבה ממשקלן האריתמטי, ייעדרו מן הכנסת או יכוצו בה

מאת דן מרגלית

מיפוי הכנסת ה־12 — ששוב תיבחר בשיטה היחסית המפוצלת — מצביע על שתי רמות של כוח עיבור דע. במישור המרכזי מתנהל המאבק בין שני הגדולים. ההכרעה בין המערך לבין הליכוד תקבע את דמותה של ישראל בשנים הבאות, ולא ההתחכמות המלאכותית כאילו מי שיצביע לתחייה יהפוך את הליכוד ל"יכול", ומי שרוצה בשמעון פרס יעשה את "פריצת הדרך" כשהוא לוקח טרמפ על פתק הבוחר של מפ"ם ורצ. על יצחק שמיר מצביעים מול ועל פרס אמנת.

למישור השני שייכים אניני הטעם הסבורים כי הפוליטיקה היא מטבח צרפתי. הם רוצים גוונים. בשיטת הבחירות הקיימת הצדק עמם. מפני שהיא מזמינה ייצוג ושיקוף לכל רסיס. גם לא רצוי שהחברה הישראלית, המצויה על סִפה של אלימות גוברת ואכזבה ניכרת מהדמוקרטיה, תשאף לראות קבוצות בולטות יוזמות מחוץ לזירה הפרלמנטרית.

כנסת בלי רצ ומפ"ם חזקות, ובלי מפלגות דתיות וקומוניסטים והציוניזם המיוחד של שיתוף־פעולה יהודי־ערבי במתקדמת, עלולה להעמיק את תסכולו של הישראלי מהדמוקרטיה ואת אי־אמונו בכשרה לתפקד.

אין זה חל על כל רסיס. בוודאי לא על מועמדים שכשרונם מסתכם ביכולת "לשים ד'" או לתבוע לעצמם את כל משרדי הממשלה המרכזיים ועוד בית־ספר סכני גבוה בנתניה. אך יהיה זה סימן רע לדמוקרטיה הישראלית, שממילא מתנהלת על־פי שיטת הבחירות היחסית, אם ייעדרו מן הכנסת הבאה או יכוצו בה שתי סיעות שמשמעותן הערכית רבה ממשקלן האריתמטי.

אחת היא שינוי־מרכז, האחרת מימד הדתית. הולשת אמנון רובינשטיין, העומד בראש המרכז־שינוי, תהיה סטירת־לחי למה שהישראלי הנאור מטיף לו כל ימות השנה. אמנם בסך־הכל לא הטביע רובינשטיין את רישומו על הפוליטיקה, אבל תרם לתהליכים הרציניים. כאשר רצ מרדיפה עכשיו — בבימה מבוגרת של סיעה שלראשונה מתקרבת אל הסיכוי להשתתף בשלטון — כי היא מרכזה לפשרה עם הדתיים, נחלשת בקשתו בביקורת הקודמת על רובינשטיין מדוע השתתף בחלק ניכר בממשלת האחדות הלאומית. הוא תרם עוד נוק למהלכם המוצלח של שמעון פרס ויצחק רבין בנאום מלבנון. ולא מובן מדוע הפשרה החשובה שעשה עם ברעה מהוויתור שסוכבה שלמות אכתי לעשות עם הדתיים אותה. שתוק משורות ראויות לברכה.

ביותר של רובינשטיין אינו רק חוגש למפלגה פוליטית קטנה שנהנה באוזנית. משמעו העיקרי הוא שבלעדיו אין גוש ליבראלי לאריסטוקרטיה במבקש שלום של פשרה עם הפלשתינאים. מי שהיו מעם הציונים הכלליים והפרוגרסיבים, הסוחר התעשיין והקבלן הבינוני, כבן השלומי עם המוני לעבר הלאומנות ובמשך את הדתיות, ואפילו את המקובעות הדוד ביה, שאמינה אותם בעבר. עכשיו כולם כאיש אחד נותנים את ידם ל"לא, לא, לא" של הדרות. זה יהיה כתם כולם על החברה הישראלית אם יתמוד כי עליכה להיות כאופוזיציה הורית פשרה כל אותו לוותר על העדות עצמו כליבראל.

הכתם כול בוויתור במתנה הדתית. שנעי רשימת, מעטרות על קלה של הכנסת פשרה מסורגה. אלוהים, נגד גם למפלגות מעורבות בתנועה הליכוד. רק מימד אחת של הדתיים מנסה להעביר את ערן־הליכוד — לא מרגל עם ...

קשה בערב־שבת, וכיבוד זכותו של הגר הוא עניין שהלכה לא פחות מיקוד עם ספריותה על הרוחניים קיח מוקף בכפרים ערביים.

מימד אינה רשימה הדמוקרטית ביותר היא לא משום שפרט פוליטיקאים מפוקחים בשוליים. הרב יהודה עמיטל בא מגוש־עציון. הנוהים אחריו אוהבים את ארץ־ישראל לא פחות מעסקני המפד"ל. הם רק אומרים שיש סדר־עדיפויות, והמשיח אינו חייב לבוא בבהלות ובמלוא הדרה. שהם יישארו בחוץ? שכל מה שיוותר מן הציונות הדתית הוא תעמולת־סטירת־הלחי שמקרינה המפד"ל על הנריקע וביקורתה המאוחרת על פינוי סיני, והצעקות של יצחק פרץ שרבים מבוחריו משתמטים משירות בצה"ל? דתיים מן היישוב צריכים להיוודע מהדיבורי הנורא הזה, שכולם ביחד אינם מוציאים מתוכם אפילו שני ח"כים הסבורים כי הפצת דבר התורה צריכה להתנהל בדרכי נועם ולא בחקיקה כפייה.

תבוסה לשינוי־מרכז ולמימד היא גם עניין של סגנון. מי שדיבר לעניין, מי שביקש לכבד את הנושאים ואת ההצעות לפתרונם, מי שוויתר על הדמגוגיה והפעלולים וההסתה — ישלם מחיר כבד. לא רק הוא. כולם ישלמו אותו, גם אלה הרחוקים משני סמלים קטנים אלה של הציבור, הליברלי והדתי, שמנסים בייאושם ללחוש ברגע האחרון כי יש רודפי פשרה גם במחנות שפנו לקיצוניות.

ברגעים הכי קשים האם לא אמרת - טוב שיש רצ

היום, ארבעה ימים לפני ההכרעה, לא נעסוק בחשבונאות. את החשבון למה הצבעה בעד רצ לא תפגע בסיכוייו של שמעון פרס להיות ראש הממשלה הבא, את החשבון הזה כבר סיכמנו.
היום נעסוק בחשבון אחר - חשבון הנפש.
כמה פעמים מצאת את עצמך אומר - טוב שיש רצ.
• כאשר הובלנו את המאבק הציבורי למען שלטון חוק וצדק, נגד שחיתות וגזלת כספי הציבור, נגד בידור־ראיות והטיית הדין, האם אז לא אמרת - טוב שיש רצ.
• כאשר הובלנו את המאבק למען רמות־חיים הוגנת לעובד, לנכה ולנזקק, האם אז לא אמרת - טוב שיש רצ.
• כאשר הובלנו את המאבק למען חופש המחקר, התרבות והאמנות ובעד עונג שבת לכל איש על־פי דרכו, האם לא אמרת - טוב שיש רצ.
• כאשר זכויותיך כאדם נרמסו, כאשר זכויותיך כאשה הופקרו לממסד הדתי, כאשר נעלו כל הדלתות ונטרקו כל הטלפונים, האם אז לא אמרת - טוב שיש רצ.
• כאשר פרצה המלחמה הארורה בלבנון והתמשכה, ואריאל שרון ויצחק רבין לחצו יחד לחזק את המצור על בירות, האם אז לא אמרת - טוב שיש רצ.
• כאשר פרצה האינתיפאדה, והיא הולכת ומתמשכת ומחריפה, הליכוד והמערך מתחרים ביניהם מי יכה יותר חזק, מי יגרש יותר, מי יפוצץ יותר בתים, מי יעצור יותר, האם איך אומר - טוב שיש רצ.
היום, רק את חשבון הנפש נעשה.
היום, רגע לפני ההכרעה, האם מותר לנו, אנשי רצ, לשאול - איך אפשר לרצות רצ כל ימות השנה ודווקא ביום המכריע להצביע למפלגה אחרת.
היום, רגע לפני ההכרעה, כאשר אנחנו יכולים להוביל את מחנה השלום, ובזכות כל הרגעים האלה שבהם אמרתם - טוב שיש רצ, מותר לנו לבקש: הצביעו רצ.

רצ
התנועה לזכויות האזרח ולשלום

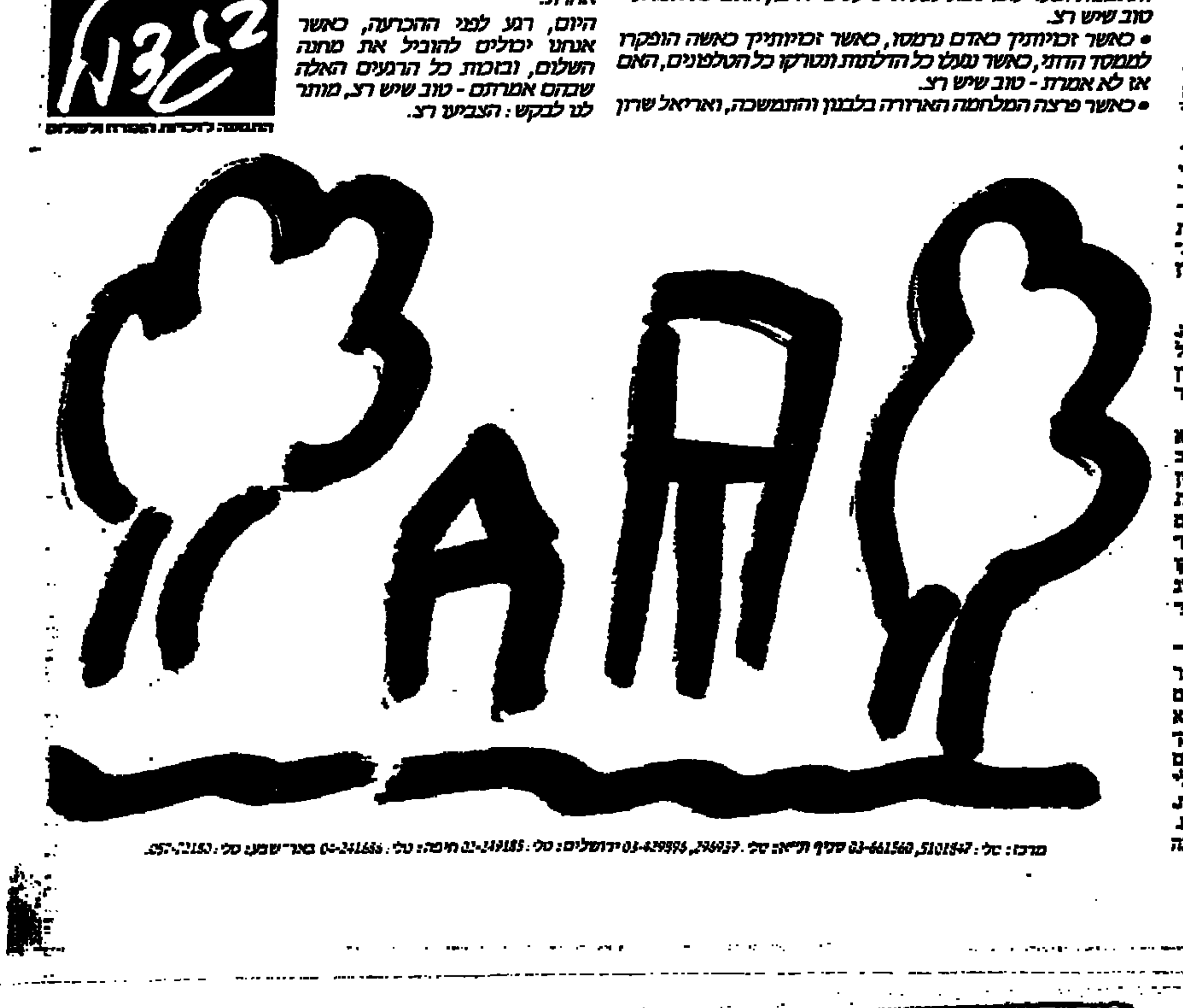

מרכז: טל: 03-661560, 5101547; סניף ת"א: טל: 03-429595, 246037; ירושלים: טל: 02-249185; חיפה: טל: 04-241686; באר־שבע: טל: 057-72150.

תמונות ממוסקבה

מי עוצר את הנייר לעיתונים • פולחן אישיות • מחשב מהעולם החיצון

מאת דניאל דגן

מוסקבה

1

בביקור במרכז מוסקבה, בחלק הישן של העיר, חיפשתי במיוחד אחרי סימנים של פרסטרויקה. סביב דוכן אחד הצטופפו אנשים כדי לחתום על עצומה לשינוי שמו של רחוב קטן ויפה. הם רוצים לשוב לשם הקודם, המקורי, ששונה בשנות החמישים לשם מהפכני. אפילו פקידים קומוניסטים כבר חתמו. אבא רוסיה חוזרת כנראה לעידן הטרום־מהפכני.

בדוכן אחר, למוכר עיתונים, ביקשתי לקנות את "חדשות מוסקבה", עיתון באנגלית המצטיין בגישה "גלאסנוסטית" מיוחדת.

"השתגעת", אמרה לי המוכרת. "למה השתגעתי", השבתי בשאלה, "אני בסך־הכל רוצה לקנות עיתון".

"בשביל "חדשות מוסקבה" עליך לבוא מוקדם בבוקר, מיד אחרי פתיחת הדוכן. העיתון נחטף ואין עוד עותקים. אפילו "פראבדה" נחטף כ־אורתנה ולפעמים לא נשארים עותקים בשעה כזאת".

"למה לא מדפיסים יותר עותקים", שאלתי.

המוכרת השיבה במבט ראשו "אין נייר".

"לא נכון", התערב עובר אורח. "מתנגדי הפרסטרויקה והגלאסנוסט פוחדים ממה שכתוב בעיתונים ומעכבים נייר במתכוון".

אדם שלישי ליד הדוכן הציע הסבר אחר: "גורבצ'וב מנוהל לפחות מהציפיות שהוא מעורר במאמרים הרבים המפגינים פתיחות ודורשים שינויים ברוח־ליבנות".

לבסוף החלטתי להיכנס לחנות למכבד בשר ולעמוד כאחד האדם, ככל אורח סובייטי, כדי לקנות נקניק. עמדתי בסוף התור ועד מהרה הסתכלתי עצמי כתמונה. כולם התבוננו עליו. ניגש אלי אורח מקומי דובר צרפתית ושאל: "מה אתה עושה פה?"

"רוצה לקנות נקניק", השבתי.

"מה פתאום נקניק? אין נקניק", השיב האיש.

"אבל תראה למעלה, בתמונה הגדולה", אמרתי. "אני רוצה פרוסת נקניק כזה".

"זה רק בתמונה", אמר האיש. "נקניק כזה תמצא במלון שלך, אבל לא כאן", אמר האיש, אשר הודעתי והוביל אותי לראש התור כדי להציג במצרכים. "זה כל מה שיש, זה יימכר מיד. הכל על המנה".

2

קונצרט חגיגי של התזמורת הפילהרמונית ממינכן לכבוד מיכאיל גורבצ'וב והלמוט קוהל. האירוע מתקיים בבית האיגודים המקצועיים, באולם שבו נוהגים (מאז מותו של לנין) לחלוק כבוד אחרון למנהיגים סובייטיים שנפטרו. כאן עבר הקהל על פני ארונות של סטאלין, ברז'נייב ואחרים, לפני שהובאו לקבורתם האחרונה בחומת הקרמלין הסמוכה.

הערב אירוע מוסיקלי וממלכתי חגיגי. אבל נראה שהאולם כאילו נאמן לתפקידו המסורתי כמקום לפולחן אישיות. גורבצ'וב נכנס, והרשים בקרב הקהל אותיים התרגשות. גורבצ'וב, גורבצ'וב, הם לוחשים איש לרעהו. אנשים מתרוממים על בהונות רגליהם כדי לזכות ולראות את המנהיג הנערץ. גורבצ'וב ביסס את שלטונו ונתן תקוה להמונים. גורבצ'וב מעל לכל.

על בימוי אחר של פולחן האישיות הרוסי סיפרה לי צעירה רוסיה המאמינה בהתלהבות בעקרונות הפרסטרויקה (בנייה מחדש) והגלאסנוסט (פתיחות):

"בטלוויזיה הסובייטית הקרינו במשך ערבים אחדים שעות של דיונים מוועידת המפלגה האחרונה. גורבצ'וב נטל שוב ושוב את רשות הדיבור, פרץ לדברי הנואמים וניהל ויכוחים, וחזר הדגיש את עמדתו. כשדיבר גורבצ'וב הכל שתקו. איש לא העז לפצות את פיו. רק במקרה אחד, איש מן השורה, הטוב ניסיון ומעמד, המנה את תשומת הלב לתופעה. הוא אמר שמן הבמה הנבחרת הוא האות אין הוא יכול להתמודד עם גורבצ'וב, המציע בשהים בעלי יכולת אינטלקטואלית וכושר ביטוי לעשות זאת במקומו. אף אחד לא הגיב. לרגע היתה הרגשה של אי־נוחות. גורבצ'וב כבש את פניו בקרקע. פולחן האישיות נמשך אף הגב".

3

כל העיתונאים שאתם שוחחתי הזהירו אותי מראש: "אל תביא אתך מחשב נייד ומודם להעברת חומר עיתונאי ממוסקבה באמצעות הטלפון. אין טעם בכך, והכל לסחוב את המכשירים. לא יהיה לך קו ישיר לחייג, ואם יהיה, האיכות לא תהיה מספיק טובה".

לא שמעתי לעצה והחלטתי לנסות. כתבתי את אחד הסיפורים הראשונים במחשב המיטלטל הנייד שברשותי, ובאתי למרכז העיתונות. הפקידה קיבלה אותי באדיבות ובנימוס, והציעה לי לגשת לתא טלפון שבו אפשר לחייג ישירות גם לישראל.

נכנסתי לתא והוצאתי את המחשב. חזרתי וקראתי את הסיפור, הוספתי הודעה קצרה למערכת, חיברתי את המודם למחשב. עמדתי לחייג.

הפניתי את ראשי ולפתע ראיתי איך מבטי הרוסים נעצים בי ובמכשירים שלידי. הפקידה הסתכלה. חברתה שלידה הסתכלה גם היא. כבר קם הופיע אדם שלישי וגם הוא בוחן את מעשי. בקפדנות, נדאה, במבט אימתני. התחלתי לחשוד אך המשכתי בשלי.

חייגתי את מספר המחשב התל־אביבי, אך הקו היה תפוס. המתנתי ושוב חייגתי, אבל מכאן והילך קיבלתי כתשובה "תקליט" של קריינית רוסית. היה ברור שהמרכזנית ניתקה את הקו. חזרתי לקבלה ושאלתי: "מה אתם עושים, הרי עדיין לא סיימתי?"

"מומנט, מומנט", היתה התשובה. הפקידה עלתה למעלה, להנהלה. היא קיבלה כנראה הוראה לדווח על אירוע חשוד. להלן הדין וחשבון שמסרה, כפי שאני יכול לתאר לעצמי:

"איש מוזר בא לכאן והוציא ממזוודתו מכשיר שבו ניתן לכתוב באנגלית ובשפה משונה אחרת, מימין לשמאל. הוא נתן פקודות משונות למסך, ואחר כך חיבר מכשיר שני עם שני כפתורים גדולים. זה כנראה בשביל הטלפון. האיש המוזר דרש קו ישיר ואחר כך אמר שהוא רוצה לחייג מספר טלפון בישראל. כמובן שהפסקנו אותו. בואו לבדוק מה קורה".

דקות אחדות עמדתי במקום והרעלתי את טענותיי. אבל יותר ויותר חשתי שאני מדבר אל הקיר. האנשים האלה בוודאי אינם יודעים מה הוא מחשב, ולא שמעו שניתן לבצע תקשורת באמצעות הטלפון. אולי הם מאמינים שאני בייס כגד ישראלי הבא לפגוע בחברה הסובייטית. ארזתי את חפצי והסתלקתי מהמקום.

הכתבה הזו הועברה בשיטה ישנה ופשוטה — הכתבה מוקלטת בטלפון.

هكذا من الأهل

אני לא איש של פולחן אישיות

יו"ר מפלגת העבודה, שמעון פרס, אינו אוהב לענות על שאלות בלתי־נוחות, או כאלו המתייחסות לאפשרות שהמערך ינוצח בבחירות. במערכת בחירות זו נטל על עצמו פרס אחריות עצומה, כשעמס על כתפיו את כל הקמפיין הפוליטי של המערך, תוך נטרולם של שרי מפלגתו האישים הבכירים אחרים בה. לא מזמן התבטאו אחדים מהם כי במקרה של הפסד לא יהססו לשלוף את חרבם ולהניפה מעל ראשו. ארבעה ימים לפני הבחירות, פרס מתוח מאוד. עוזריו חרדים לכל מלה הנכתבת עליו. אין הוא מוכן לדבר על כל אפשרות מלבד ניצחון. הוא בטוח בזאת, ומנסה להד־ביק להכרעה שתושג ביום שלישי הבדל בין האופל והאור.

בפעם הראשונה בישראל מת־בסס הקמפיין של מפלגה לקראת הבחירות על אדם אחד, ממש כמו בארצות־הברית. איך אתה מר־גיש עם האחריות העצומה הזאת?

במערכת בחירות בוחרים מוע־מד לראש־ממשלה. האחריות היא לא במערכת הבחירות, אלא בתפ־קיד של ראש הצוות. אני מבין את האחריות המוטלת עלי, אבל אני לא מסכים להגדרה כי מדובר בחי־דוש. היה כך גם בעבר. מפלגת הע־בודה בתקופות של דוד בן־גוריון, אשכול, או גולדה מאיר, שמה דגש רב מאוד על ראש הרשימה. שכמו שגם בליכוד בגין היה מכבב יחיד. אך אני לא רוצה להשוות עצמי עם מישהו. אתה והבעיות המרכזיות היום היא מי באמת מתאים להיות ראש הממשלה. צריך לבחור בין שמיר לביני. המאבק לגיטימי מאוד.

אבל מאשימים אותך ב"פולחן אישיות".

מי מאשים אותי? מי שמכיר אותי יודע שאני לא איש של פולחן־אישיות. יש לי תפקיד ואני מבצע אותו. לא השתניתי בתקופת מערכת הבחירות. אני מצטער על הניסיון להשמיץ אותי בנושא זה. הדבר בא בעיקר מכיוון הליכוד. 11 שנים מסיתים כי שקרים נוראים ומאשימים אותי ועושים לי רצח אופי. אין לי ברירה, אני חי עם זה.

אך האם העובדה שאתה בעצמך מכבב לבדך והמעט ללא כל עזרה במערכת בחירות זו, וקובע את אופיה, תוביל לכך שבמקרה של ניצחון תרגיש חופשי יותר מבחינת המחויבות שלך להרכב הפרסונאלי של הממשלה הבאה?

אשתדל להציע לתפקידים בממשלה את האנשים המתאימים ביותר. כרגע הדבר לא מעסיק אותי, אני מרכז את מירב מאמצי להוביל את המערך לניצחון. אחרי הניצחון עיקר עבודתי תהיה בפריצת דרך למו"מ לשלום ובתכנית הבראה כלכלית. הכלכלה כבר כיום מתחילה להידרדר, המצב ידוע אחר הבחירות.

אם המערך יפסיד בבחירות, האם, כנושא באחריות הגדולה, תסיק גם מסקנות אישיות?

– אין לי צורך במתן תשובה לשאלה זו. אין לי תכניות שלא לנצח, אני לא רוצה להשיב, אני בטוח שאנצח.

אומרים שלא היתה מערכת בחירות בישראל שמועמד מטעם מפלגה לתפקיד ראש־הממשלה עבר קילומטרים בה רבים ברגל, במאות סיורים ואלפי מפגשים. מוכן אתה שאגב את הכוח הזה לארבעה־חמישה סיורים ומפ־גשים ביום בארבעת החודשים האחרונים?

זו מערכת הבחירות הראשונה המצטיינת בכך שיש בה מסר אמיתי ולא מדומה. זו אינה מער־כת־בחירות בין מפלגות, ולא בין אנשים. זו מערכת־בחירות בין שני מסרים שונים לחלוטין, שיקבעו את גורל האומה. האינטנסיביות בסיורים ובמפגשים שלי נובעת מהרצון להעביר את המסר. הגעתי למסקנה שכדי להביא לשינוי צריך הפעם ללכת מאיש לאיש. עיקר ההשפעה היא בפנים אל פנים, יותר מאשר שימוש באמצעי התק־שורת או בעצרות.

מה אתה חש מהמפגשים הרבים עם הציבור?

הציבור הפעם פחות ציני ממה שהיה בבחירות הקודמות. ודאי פחות ציני ממה שמתואר באמצעי התקשורת. אני מוצא ציבור מאוד מודאג, המחפש את המוצא, ורוצה להיות משוכנע שמציעים לו הצע־ות רציניות שיש עמן תקווה. אני מוצא שהציבור הפעם הרבה יותר פתוח. אני מופתע שבשיחות עמי משתתפים גם חברי הליכוד ואוהדיו. הציבור הזה מוכן לשמוע. זו מערכת הבחירות הפתוחה ביותר שאני זוכר.

בשבועות האחרונים התגברה האלימות בלפיד. האם אווירה זו מזכירה לך את מה שהיה ב־1981?

אני מרגיש את האלימות וההסתה בוקר־בוקר וערב־ערב בשידורי הליכוד ברדיו ובטלוויזיה. מה זה שראש־ממשלה קם בטלוויזיה ואומר תבוסתנות. בגוריון היה תבוסתן? באיזו רשות הוא מדבר כך. איזו הסתה זו. הוא יכול להגיד שהוא מסכים לדעתי או לא. על כן הבעיה אינה במפגש ברחוב. הבעיה היא בצמרת. עדיין יש צמרת שמאמינה בהסתה.

אבל איך אתה מרגיש אישית נוכח העובדה שהליכוד מנסה להדביק לך את התווית: פרס שווה ערפאת?

יש לי אותה הרגשה כמו שהיתה השבוע לשר אריק שרון בזמן שביקר בשוק מחנה־יהודה בירוש־לים וצעקו לו שם בוגד.

מה דעתך על תשדירי הליכוד בטלוויזיה?

זו תת־דמה. הם עשו מעשים שבארץ דמוקרטית לא היו מעזים לעשות, כמו עיוות פני, או ניסיון לתאר אותי משחק ברולטה עם ידיים עקומות. איפה זה נשמע. איזו תת־דמה. הם מנסים לפנות לאינסטינקטים הנמוכים ביותר שהם חושבים שיש בציבור. לא יע־זור להם. אני חושב שבסופו של דבר, זה יתנקם בהם.

כיצד אתה מעריך ישיבתו של האירועים הבין־לאו־מיים האחרונים, כמו פגישת הפסגה של גורבצ'וב, חשיפת הקרקעות, או הדאגות שלך ושל חוסיין בבייטליך. אתה חושב שהם מסוגלים להכריע את הב־חירות?

האירועים האלו בהחלט יכולים להשפיע. אני לא חושב שהם יכר־יעו את הבחירות.

אתה מרוצה מתפקוד מטה הבחירות של המערך?

כן, בהחלט. יש שם אנשים מאוד עניינים, מאוד אחראים. אנשים חדשים שגילו יכולת גדולה מאוד. ויצמן, זוילי, וביילה הם עצומים. עושים עבודה יוצאת מן הכלל.

מה אתה עונה לשרי המערך ולאישים הבכירים במפלגתך הי־מתאוננים שלא משתפים אותם במערכת הבחירות. הרגיזו אותך ההצהרות שלהם?

למה בכלל אני צריך להשיב להם. לא התרגזתי מהדברים שלהם. מדובר בסך־הכל באדם אחד או שניים, מול מערכת כה גדולה של מרוצים. הם לא מעניינים אותי בכלל.

אתה חושב שפעילותו הפוח של עזר ויצמן יזיקו לכם בבחירות?

למה אתה חושב שאני צריך לענות על השאלה הזאת. זה יוסיף למערכת הבחירות שלנו.

לא מוזר לך הדבר שלאחר ארבע שנים שישבתם יחד בממ־שלה, עתה לקראת הבחירות, במשך שלושת חודשים, אתם משמיצים זה את זה ומתבעים כל־כך הרבה זה בזה?

השנתיים הראשונות היו מאוד טובות ומאוד מעניינות. מאוד נהניתי בהן. השנתיים האחרונות היו קשות ביותר. היו אלו שנים של חוסר פעילות, ומעט מאוד יכולתי להתמסר לפריצת דרך לשלום או ליחסים עם סין או מדינות הגוש המזרחי. היה לי קשה מאוד להיות בשנתיים אלו. פרט לזאת היו לי אכזבות קשות מאוד. הגדולה ביו־תר היתה ששמיר, בניגוד לכל הסכם קואליציוני, בניגוד לכל כללי האתיקה, שלח את ארנס לשולץ, ללא ידיעתי, תוך הוצאת האמת, כדי למנוע את בואו של שולץ לאזור עם תכנית של שלום.

ארבעה ימים לפני הבחירות. איך היית מגדיר את המאבק בין המערך לליכוד?

זה מאבק על עתידה של מדינת ישראל. לתוצאות הבחירות, אם הלי־כוד ינצח תתחולנה התנחלויות; אם המערך ינצח, נתחיל במו"מ. זה שני כיוונים הפוכים.

אם תנצח בבחירות, תזמין את יצחק שמיר לכהן בממשלתך?

שמיר כבר הודיע שהוא לא מאמין יותר בממשלת אחדות לאו־מית. ודאי יהיה קשה מאוד להש־פיע עליו. אבל אני אומר לשלוח בממשלה את כל המפלגות הציו־ניות, כי בעיני הדבר העיקרי זה מדיניות הממשלה, יותר מהרכבה האישי. גם אם חלק מהם לא ישתתפו בממשלה, אקפיד להזמין אותם להשתתף בצוות המו"מ לש־לום עם המשלחות הירדנית־פלשתינאית.

והיה והמערך יפסיד בבחירות, ושמיר יציע למערך להצטרף לממ־שלה בראשותו. תסכים להיות שר־אוצר בממשלת שמיר?

לא, ואני לא מאמין שהליכוד ינצח בבחירות. אני בכלל לא חושב שהליכוד ינצח, ואין לי כל תכניות אם הדבר הזה יקרה.

צעירי המערך: יוזמות במערכת הבחירות. בצילום, אחד המבצעים נגד השקעות הליכוד בשטחים.

הסיכון המסוים של פרס

בגישה החדשנית של המערך רחקו אנשי הפרסום את רגלי הפוליטיקאים וחלקו של מנהיג המפלגה הובלט יותר מבעבר. ביום רביעי יתברר אם התמרונים הטקטיים הועילו

רק אור ליום רביעי, כשיתבררו תוצאות הבחירות, אפשר יהיה לבחון אם הגישה החדשנית שמפלגת העבו־דה נקטה בתעמולת הבחירות לכנסת הכיחה את עצמה. גם בימים אלה, פחות משבוע לפני הבחירות, מושמ־עים בצמרת המפלגה פקפוקים לא־מעטים לגבי יעילות "מבצע הטלפו־נים" הגדול, שדרכו אותרו כ־250 אלף מתלבטים שכלפיהם הופנה עיקר התעמולה. מצד שני, רבים סבורים כי דרך חדשנית זו היא שתוביל בשבוע הבא את המערך לניצחון.

הפנייה לציבור מוגדר, והפניית כל משאבי המפלגה כלפיו בניסיון להפקיע, היה רק אחד החידושים באסטרטגיית הבחירות של המערך. שילובם של מקצוענים בתפקידי מפתח – תוך דחיקת רגליהם של שרי המפלגה הפוליטיקאים בכירים מן פעילות היום־יומית – והצבתו של

העבודה

שמעון פרס האיש במוקד מערכת הב־חירות, היו המרכיבים הנוספים בה־כנותיה של המפלגה לבחירות.

אין ספק ש"מבצע הטלפונים" הוא גולת הכותרת במערכת הבחירות כב־עוד. בפעם הראשונה בתולדות מערכות הבחירות בישראל הגדירה מפלגה באופן ברור את קהל היעד שלה. חלק גדול מאוד מתקציב הבחי־רות הושקע במבצע הטלפונים ובפעו־לות בעקבותיו, שכעשר על חשבון הפעלות ההמוניות ומודעות הענק בעיתונים.

המתלבטים היו המטרה הראשית. לאחר שאותרו טלפונית, החלה הפעי־לות ההסברתית הגדולה. המגע האישי היה הפעם שם המשחק במערך.

סיכומי מבצע הטלפונים מלמדים כי משאל טלפוני נערך לגבי 957,031 בעלי זכות בחירה, מהם הוגדרו 114 אלף כ"ודאי מתלב־טים". כ־90 אלף בתים ביקרו פעילי העבודה בנסיעות, שכבע, והמטה המפלגה בשלוח לא פחות מ־1.156 מיליון מכתבים לציבור המתלבט. פרס כתב מכתב אישי ראשון ל־114 אלף מתי־החבה; ל־86 אלף נשלח חומר הסברתי על־פי בקשתם. 128 אלף איש, שהוגדרו כמתלבטים בין המע־רך לליכוד, קיבלו מכתבים אישיים משר הביטחון יצחק רבין; ואילו 120 אלף אחרים, שהוגדרו כמתלבטים בין המערך לשמאל, קיבלו מכתב אישי נוסף משמעון פרס. עזר ויצמן שלח מכתב אישי לעוד 80 אלף מתלבטים; לובה אליאב הפיץ 24 אלף איגרות למתלבטי השמאל. אלי דיין שלח 22 אלף מכתבים. נבחרי הנגב במפלגת העבודה הפיצו 64 אלף מכתבים לכלל בעלי זכות הבחירה באזור. 33 אלף צעירים קיבלו מכתבים מראש מטה הצעירים אורי אור.

רוב האסיפות והעצרות כוונו לצי־בור המתלבטים. לא פחות מ־145 אלף איש הוזמנו בשלושת החודשים ה־אחרונים ל"אסיפות המתלבטים" עם פרס, רבין ושרי העבודה האחרים.

יו"ר מטה ההסברה ניסים זוילי: תפקיד שר מובטח

167 אסיפות נערכו במיוחד עבורם, ו־45 אלף איש השתתפו בהן. במטה הב־חירות במערך טענו השבוע כי לאסי־פות הגיע ציבור שלא היה מוכר עד היום לאנשי המערך, ולפחות מבחינה זו היה הישג אדיר ופריצה לאוכלוסיה חדשה.

פרט למאמץ כלפי המתלבטים, השקיעה מפלגת העבודה בארגון 3,000 חוגי־בית שבהם הופיעו שרים, חברי כנסת ומועמדים. כן קיימו 1,250 כנסים ועצרות ו־310 סיורים ברחבי המדינה. נערכו 200 "ימי ישוב" – מבצע להבאת הדור החדש במערך, שבמסגרתו סיירו חברי הנב־חרת החדשה של העבודה לכנסת ביי־שובים ברחבי הארץ, שוחחו אישית עם תושבי המקום וקיימו עצרות רבות־משתתפים.

מפלגת העבודה היתה הפעם בין המפלגות הראשונות בהכנה לבחי־רות. את עבודת הארגון החלו במפל־גה לפני יותר משנה. היו שטענו כי ההכנות מוקדמות מדי; הן הולידו חילוקי דעות ממושכים לגבי איוש התפקידים הבכירים במטה. היה זה מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם שמינה ליו"ר מטה הבחירות, והוא הקפיד לאייש את ראשי האגפים באנשי המקצוע הטובים ביותר לטעמו. אך ברעם לא ישב זמן רב על כס היושב־ראש. בעיות גב אילצו אותו לנוח, ואת התפקיד קיבל עזר ויצמן. ויצמן נכנס לתפקידו באחת מתקופות השפל הגדולות במפלגת העבודה, כאשר סקרים ניבאו ניצחון גדול לליכוד ופעילי העבודה הלכו שפופים. עם כניסתו הפיח ויצמן רוח חיים בעבודת המטה, שאת־אם הד־לידה את ההתאוששות הגדולה של המפלגה. כששב ברעם לתפקד, הוא נטל לידיו את ענייניה הפנימיים של המפלגה וויצמן הוסיף לעסוק בנושאי הבחירות. שיתוף הפעולה בין השניים הוביל לייעילות בעבודת המפלגה והמטה.

כבר בתחילה היה ברור כי הפעם ינוטרלו כל שרי המפלגה מההכנות. היה זה יו"ר המפלגה שמעון פרס שהוביל בדרישה כי בהכנות ישולבו מקצוענים ממש. כך קרה שאנשי מק־צוע ממשרדי הפרסום תפשו את עמ־דות הפוליטיקאים. לעתים חלק מהפרסומאים הפכו לפתע לפו־ליטיקאים, אך התוצאה היתה שלאיש מהצמרת הבכירה בעבודה לא היתה שליטה על מערכת ההסברה. הדבר מנע לחצים וחלוקת "זמן שידור" בתשדירי הטלוויזיה.

הביקורת נגד פרס היתה גדולה. הוא הואשם אפילו ב"פולחן אישיות", אך קו ההסברה של המפלגה, שנקבע מראשית הדרך, לא שונה. למעט סטיות קטנות בתשדיר אחד או שניים – כדי להשיב לליכוד כגמולו – לא היו חריגות מהתוכנית.

פרס, כאמור, עמד במוקד מערכת ההסברה של מפלגת העבודה. לדב־רים, גם בימי בן גוריון, אשכול וגולדה התבססה תעמולת המפלגה על המוע־מד לראשות הממשלה. אלא שאין ספק כי הפעם חל שינוי מהותי יותר. פרס היה המתבונן, הביטאי, המפיק והמוציא לפועל של כל תעמולת המפ־לגה. בעיתונות הכנבה המשותפת, בלטה הפעמון, כמעט בבחירות מהודרה.

לא לשווא. בכל הסקרים המוק־דמים התברר כי הציבור מעדיף ביותר את כהונתו של פרס כראש ממשלה לעומת תקופתו של שמיר, וכל הסקרים במערך הצביעו על פער ניכר בינו לבין שמיר. במערך החליטו, לכן, לנצל את היתרון ולהבליט את מנהיגותו של פרס מול זו של יריבו. פרס השתדל להופיע רבות גם לצד שר הביטחון יצחק רבין. בפעם הר־אשונה מזה שנים רבות הופיעו השני־ים במסיבת עיתונאים משותפת ונסעו בסקסונית אחת. שיתוף הפעולה ביניהם היה חשוב כדי להוכיח גם את האחדות בצמרת המפלגה, מול המקטרגים למיניהם שככו על שלא זכו לנתח הפרסום האישי בתשדירי הטלוויזיה.

אין ספק שעליתו הכמעט בלעדית של פרס במערכת הבחירות היא סיכון מסוים, מבחינתו. בעוד חמישה ימים, אם יפסיד, הוא עשוי לעמוד מול מתקפה גדולה וגלויה מצד כל עמיתיו לצמרת. אך אם יהיה פרס זה שירכיב את הממשלה, הוא ידגיש את תרומתו האישית לניצחון וירגיש חופשי יותר בהרכבת ממשלת המערך.

במפלגת העבודה נקבו השבוע בשמה של שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו כמי שעשויה למצוא עצמה מחוץ לממשלה, אם המע־רך ינצח. לעומתה הוזכרו אישים כמו עוזי ברעם, נסים זוילי, רפי אדרי, מיכה חריש, אברהם כ"ץ־עוז, אורה נמיר ומאשה לובלסקי, כמי שעתידים להיות שרים טריים בממשלתו של שמעון פרס. אם.

מערכה יעילה ביותר

הליכוד רשם הצלחה ארגונית, הסברתית וכספית. שילוב לוי ושרון עלה יפה

לא פחות מ־3500 חוגי־בית קיים הליכוד במערכת הבחירות הנוכחית, ולעתים 40 ליום. ביבי נתניהו היה זה רמות המבוקשת ביותר במפגשים אלה, אחריו ד"ר בני בגין ושלישי אלוף (מיל') יהושע שגיא. אולם בעוד שבמערך ויתרו הפעם כמעט כליל על עצרות העם והסתפקו במפגשים אינטימיים יותר, בעיקר באולמות ובתי־קולנוע, הרי שבליכוד קיימו בשלושת החודשים האחרונים קרוב ל־700 עצרות־עם. ב־150 מהן הופיעו ראש הממשלה יצחק שמיר, סגנו השר דוד לוי והשר אריאל שרון. הליכוד עתיד לחתום מחר את מערכת הבחי־רות לכנסת בעצרת־עם גדולה בכיכר מלכי־ישראל בתל־אביב.

הפיסה הגדולה של חוגי הבית ועצרות העם מלמדת על המאמץ הגדול שנעשה במטה הבחירות בלי־

הליכוד

כוד. הפעם, בניגוד לעבר, קדמה להיערכות בשטח עבודת תשתית עמוקה, בעיקר במישור הכספי, עליה ניצח יו"ר המטה השר משה ארנס. קרוב לשישה מיליוני דולרים גויסו במבצעי־התרומות בחו"ל עוד לפני פתיחת המערכה. היו אמנם שקבלו בשבועות האחרונים על מחסור כספי באזורים מסוימים, אך התברר שהי־תה זו מדיניות מכוונת של גזבר המטה, ח"כ אהוד אולמרט, שהחליט לקמץ ידו בימים האחרונים, כדי לרכז את מירב המאמצים ומירב המשאבים הכספיים ליום הבחירות עצמו.

הנושא הכספי הוא אבן אחד ההישגים של הליכוד במערכת־הבחי־רות זו. בתחילה כמעט ולא היו. כל ההוצאות מחושבו על־פי הוראתו של אולמרט, ולראשי האגף הכספי היתה הפעם שליטה מלאה על ההוצאות וההכנסות.

תפקודו של השר ארנס כיו"ר שיווה דמות שונה למטה הבחירות בליכוד. ארנס ניסה להפעיל את המטה בצורה סולידית ביותר, בהתאם לאופיו. הוא ניסה לגשר על הפערים בתוך התנועה, בין מחנות ויריבויות אישיות, ואת מכלי להותר על כהונת רציניים ואישים בעלי ניסיון, שאותם הציב כראשי האגפים.

בניגוד לכל תחזית פתח הליכוד את מערכת הבחירות שלו ללא כל זעזועים לאור המינויים בצמרת, ויש הסכמה כי שיתוף הפעולה המוצלח בין אישי הצמרת, בין היתר על־ידי גיוסם באורח פעיל למאבק של דוד לוי ואריאל שרון, הוביל למערכת הבחירות היעילה והמוצלחת ביותר שהליכוד ניהל מעודו.

כן תיזכר מערכת־בחירות זו בלי־כוד ככזאת שבה לא הורגשה התעוררות גדולה בסניפים ובקרב אלפי אוהדי התנועה. היו שהאשימו בכך את ארנס עצמו, שסירב למימושן של מספר הצעות שנועדו לעורר את הפעילים. במטה הבחירות עצמו מיי־חסים זאת לאופי המערכה כולה, שהיתה משעממת בחלקה הגדול. בכל מקום, תשדירי התעמולה בטל־וויזיה, שהחלו בראשית החודש, הביאו לשינוי גם מבחינה זאת. מספר מקרי אלימות באספות מפלגת העבו־דה, ובעיקר באלו בהן הופיע שמעון פרס, יוחסו לפעילי הליכוד והסעירו את הרוחות במקצת.

טענות קשות הופנו כלפי ראש מטה ההסברה, סגן השר רוני מילוא, על שאינו מנצל כהלכה את הפרסום בעיתונות. בכירים בליכוד טענו כי ידו של המערך היתה על העליונה בשטח הפרסום בעיתונות. מודעות הליכוד, שפורסמו על פני עמודים רבים, זכו לביקורת רבה. אולם ביקו־רת זו נעלמה עם תחילת משדרי התעמולה בטלוויזיה. כאן השכיל הליכוד לנהל מאבק שווה מול המע־רך, ולעתים הציג תשדירים טובים יותר.

רוני מילוא הסביר זאת השבוע בכך שבמטה ההסברה שלו שמרו במשך חודשים ארוכים על פרופיל נמוך ביותר, בשעה שבמטה ההסברה במפלגת העבודה פנו לעיתונות, חשפו את האלפבית ועשו הקרנות מוקדמות. בליכוד, לדברי מילוא, השכילו לאסוף את קטעי העיתונות, ולהכין למערך תשובות בתשדירים. גם הפעילות האחרונה וסיום הבחי־רות הוכיחה עצמה כיעילה ביותר. ח"כ מיכה רייסר והשר יצחק מודעי, פעלו כבורות מיומן. מאות אלפי אנשים הגיעו לעצרות ולכינוסים שאורגנו, כשהשיא, מיועד למחר בערב, לעצרת הסיכום שתהיה בכיכר מלכי־ישראל.

לשבחו של השר ארנס ניתן לומר כי מצא במערכת־בחירות זו את הדרך לשילובם של אריק שרון ודוד לוי. לשרון אפשר להופיע במסגרת מבצע אישי של מפגשים של שאלות ותשובות עם הציבור הרחב, ולדוד לוי תוכננו ביקורים ביישובים ובמאהלים שבהם הולל הליכוד מהפך בתחום שיקום השכונות. בליכוד מרבים לדבר על כך עדיין, אולם ניצחון בבח־ירות יקרב וודאי את ארנס, שיוצב כנראה במשרד הביטחון, אל כיסאו של יצחק שמיר. הפסד יביא קרוב לוודאי לסיום חייו הפוליטיים.

בליכוד נוהגו בחודשים הללו לנקוב בשמותיהם של המועמדים השונים לתפקידים בממשלה אפש־רית. אחת השאלות שמפלגת העבודה הפנתה לליכוד היתה מי יהיה שר הביטחון. ככל הנראה לא יהיה זה השר שרון. בראיונות, גם למחר זה, טען שרון כי הוא נושא את עיניו לתיק האוצר או החוץ.

כך או אחרת, ניתן לפחות לנחש מי הם האישים החדשים שעשויים להצטרף לממשלה צרה של הליכוד. בעל הסיכויים הגדולים ביותר הוא סגן השר רוני מילוא, הנחשב כמקורבו של שמיר. ח"כ דן מרידור, איש סודו של שמיר, ימונה אולי לת־פקיד שר המשפטים בממשלה הבאה. סיכויים טובים גם לחברי הכנסת אליהו בן־אלישר, דוד מגן, ולשרה דורון כנציגה הנשית היחידה בממ־שלה. ביבי נתניהו ועוזי לנדאו עלי עשויים להכהן כסגני־שרים. מבין השרים הנוכחיים, יתכן ומשולחן הממשלה ייעדר חיים קורפו, כששמואל יע־רי הפעם בתפקיד המכובד של יו"ר הכנסת.

אופציות הימין

מאת נדב שרגאי

תיקו יעמיד את התחייה בפני הברירה: 4 שנים נוספות באופוזיציה או השתלבות בממשלת אחדות. בלי הסכם עודפים ייתקעו מולדת וצומת בין המנדט הראשון והשני

במסיבת העיתונאים שכינסו השבוע אנשי התחייה בבית־סוקולוב, נותרה שאלה אחת ללא מענה. "כיצד תנהג התחייה", נשאלו הח"כים כהן ושפט, "אם תוצאות הבחירות יכפו שוב ממשלת אחדות לאומית. האם תעדיפו 'לבלוע' ארבע שנים נוספות בגדר האופוזיציה, בשבתם של עקרונות, או שתסכימו להצטרף לממש־לה, כתוכים בגוש הימין שבראשות הליכוד, כדי לקדם, ולו במקצת, את מטרותיכם?" גרשון שפט, מוביל התחייה, העדיף לנסח את תשובתו בזהירות: "טרם הקדשנו לכך מח־שבה". גם שאלות־ההבהרה שהוסיפו העיתונאים, לא הצליחו למלט מאנשי התחייה תשובה עניינית מעט יותר.

הימין

הסקרים של הימים האחרונים אינם מוציאים מכלל חשבון מחזורה חוזרת של תיקו בין־גושי. במקרה כזה עלולות התחייה ומפלגות הימין הקט־נות להיקלע למבוכה אמיתית, ברוח כמו ידידותיהן הקטנות שבשמאל.

לפני ארבע שנים עמדה בפני התחייה הכרעה דומה. התנועה הגדילה אמנם את כוחה, משלושה לחמישה מושבים, אבל בסופו של דבר נותרו המנדטים הללו באופו־זיציה. התחייה לא היתה מוכנה להצ־טרף לממשלת האחדות, על בסיס קווי היסוד שאפשרו לליכוד ולמערך להיות יחדיו בשלום.

ראשי מועצת יש"ע לחצו אז על אנשי התחייה להיכנס לממשלה, כדי לנסות ולקדם מבפנים את תכניות ההתיישבות שלהם, אך לשווא. ראיית העולם של אנשי היישובים באותו רגע היתה מעשית, הם שאלו את עצמם איזו תחייה תועיל להם יותר, תחייה בחוץ או תחייה בפנים. מנגד לא היו מוכנים חברי הכנסת של התחייה להתפשר עם עקרונותיהם, ולהשלים עם מסמך כתוב ותחום המגביל למעשה תמונת־מצב קיימת בכל הנוגע להתיישבות ביש"ע וחבל־עזה, ומקפיא למעשה כל יוזמת חדשות.

גאולה כהן: הפעם לממשלה?

היום שקועה התחייה בהתעוררות אחרונה, אבל ביום־שאחרי עשוי הדי־כוח הזה לפרוץ, ובמלוא החריפות. יובל נאמן "שחרר" השבוע שתי הצהרות סותרות לכאורה, היכולות ללמד כבר עתה על הקונפליקט שבו עשויה התחייה למצוא את עצמה. נאמן לא הזכיר אמנם את ברירת ממ־שלת האחדות, אלא דווקא את ברירת הממשלה בראשות הליכוד. הוא דיבר על שני דפוסי התנהגות אותם יכולה התחייה לאמץ לעצמה לאחר הבחי־רות, דווקא במצב שבו הליכוד לבדו מרכיב את הממשלה.

באמצעות הודעה מטעם דובר התנועה, אבי פרזון, הבהיר נאמן תחילה כי מפלגתו לא תצטרף לממשלה שלא תתחייב לבצע את תכנית התיישבות של גוש־אמונים. ה"תכנית" שעליה דיבר כוללת הקמת 11 יישו־בים חדשים בשנה הראשונה לכהונת הממשלה הבאה, ועוד 53 יישובים עד לתום ארבע שנות כהונתה, כולם בשטחי יו"ש וחבל עזה.

יממה בלבד חלפה הגה, אותו יובל נאמן מצהיר בפני באי המועדון הצרפתי בת"א, כי אם תהיה התחייה בעמדה מתאימה בשלטון בשנתיים הקרובות, תתהפך המציאות ביהודה ושומרון לבלתי־הפיכה. לכן תלך התחייה לקואליציה עם הליכוד, גם אם לא תקבל התחייבות בכתב באשר לעניין, אלא תיקים בממשלה שי־אפשרו לה ביצוע בשטח. האם מעיד הפרגמטיזם של נאמן, המתייחס לברירת ממשלת הליכוד, על אפש־רות לפרגמטיזם דומה, שיתייחס גם לברירת ממשלת אחדות? אם אכן כזה הוא המצב, עתיד נאמן, ועמו אולי עוד כמה מראשי התחייה, למצוא עצמם בעימות עם חברים אחרים, מר־כזיים לא פחות בתנועה.

* * *

ארבעה ימים לפני ההכרעה מר־כנים פעילים בתחייה, צומת ומולדת להגדיר תוצאות אפשריות במונחים של הצלחה או כישלון. שבעה מנ־דטים ייחשבו בתחייה להישג יוצא מן הכלל. שישה יהיו הישג נאה, אם להתחשב בכך שבבחירות הקודמות השיגו חמישה, עם רפול בפנים. ארבעה מנדטים ייחשבו לכישלון וחמ־ישה לדריכה במקום.

צומת עוברת בכל הסקרים את אחוז החסימה, ופחות משני מנדטים, אומרים בתנועה, יהיו בבחינת מפח נפש. במולדת בונים הרבה על פסילת כהנא, ומקווים כי בוחרי כך יסייעו לגנדי לעבור את אחוז החסימה, אם לא למעלה מזה. לתחייה יש הסכם עודפים עם הליכוד. צומת ומולדת לא התנו על הסכם עודפים, ועלולות לצאת נפסדות, אם ייתקעו איש־שם בין המנדט הראשון לשני.

עלייה במניות הדתיות

לשון מאזניים קוראים לזה. בינתיים מנצלות שלוש המפלגות החרדיות כל רגע שנותר להכפשה, השמצות הדדיות ולעתים אף לאלימות של ממש. לעומתן מנהלות מפד"ל ומימד מערכה הוגנת

מאת גדעון אלון

הצהרתו של ראש הממשלה יצחק שמיר בעימות הטלוויזיוני עם שמעון פרס, כי הליכוד לא יהיה מעוניין לשוב ולהקים ממשלת אחדות לאו־מית אחרי הבחירות, חיזקה את משקלן של המפלגות הדתיות־החרדיות. בהנחה שבשיא הכוחיה יוטל על שמיר את הקמת הממשלה החדשה, לא יוכל מנהיג הליכוד בשום אופן להבטיח רוב של 61 ח"כים לממשלתו בלי להסתייע בת־מיכתן של המפלגות הדתיות־החרדיות (בנוסף לתמיכתן הוודאית של התחייה, צומת ומולדת).

דתיים

אם יטיל חיים הרצוג על שמעון פרס את הרכבת הממשלה, גם הוא לא יוכל, כנראה, לאייש קואליציה של 61 ח"כים לפחות, ללא תמיכתן של המפלגות הדתיות־החרדיות (בנוסף לתמיכתן הוודאית של רצ, מפ"ם ושינוי בממשלת מערך).

אין זה סוד שכל המפלגות הדת־יות־חרדיות (למעט מימ"ד) מעדיפות להצטרף לקואליציה בראשות הלי־כוד. אמנם סביר להניח שראשי המפ־ד"ל ומימ"ד לא יסרבו לקריאה של פרס להצטרף לממשלה בראשותו, אם הנשיא יטיל עליו את מלאכת ההרכבה, אך שלוש המפלגות החר־דיות – ש"ס, אגודת ישראל ודגל התורה – מכבדות לשבת סביב שולחן הממשלה עם שרי הליכוד, התחיה ואפילו רשאל איתן, ולא עם אישים שנפשם נקעה מהממסד הדתי, כשול־מית אלוני ויוסי שריד מרצ, יאיר צבן ממפ"ם ואמנון רובינשטיין משינוי.

עד "יום הדין" מרוצות שלוש המ־פלגות החרדיות במסע של הכפשה, השמצות הדדיות ולעתים אלימות של ממש. באמצע השבוע מצאו עסקני הרשימה החרדית החדשה "דגל התורה" דרך לארגונים להבליע את זעמם על תמיכתו של ברוך אבוחצירה, הבאבא ברוך, באגו־דת ישראל. הם איימו לתת פרסום פו־מבי למכתבי האהבה ששיגר הבאבא בזמנו לאהובתו מיזה לב. בכרוזים שהפיצו הם הגישו "בושנו ונכלמנו מהתרפסות אנשי האגודה בפני הבאבא ברוך, המחלל את שם ה' בר־בים בהתנהגותו הנלוזה".

כרוז אחר, שהפיצה אגודת ישראל, תוקף בחריפות את תמיכתו של אדמו"ר בש"ס. "איש אינו יודע הורתו ולידתו בחושך, וגם היום ידוע במעל־ליו ומתפרנס עד היום הזה מן הסורים המוזהבים והמלאי הנוות... ציצים ויהמה ומוסיאים את... בים. הוא הכוכב שלהם, הוא הגנב הדעות, הוא זה שיוצא למלחמת שחת נגד צדיקי הדור".

המפלגות החרדיות אינן מס־תפקות בכך. מדי יום גורשים הבי־טאונים החרדיים "המודיע" (אגו"י), "יתד נאמן" (עמדת ש"ס ודגל התורה) בכרוזים על פעולות אלימות המתבצעות נגד מטות המפלגה שלהם, הסרת מודעות תעמולה, איו־מים טלפוניים, ניתוק קווי חשמל וכו'. כל אחת מהמפלגות החרדיות עושה מאמץ רב לגייס לצידה רבנים, אדמו"רים וראשי ישיבות, ומפרסמת באותיות קידוש לבנה את קריאתם לתמוך בג' (אגו"י), ע"ן (דגל התורה) או ש"ס.

לעומת המלחמה המכוערת וה־ווית השנאה הנישטת בין המפלגות החרדיות, מתנהלת מערכה תרבותית מאופקת על קולו של הצי־בור הדתי־הלאומי בין המפד"ל ומימ"ד. ראשי המפד"ל מרגישים בפרסומיהם ובתשדירי התעמולה שלהם ברדיו ובטלוויזיה את הספקות לגבי סיכוייה של תנועת מימ"ד לעבור את אחוז החסימה. הם מנסים לטעת בלב הציבור הציוני־הדתי את התחושה שקולות שיינתנו למימד ירדו לטמיון, משום שאין ראות שהרב עמיטל יצליח לעבור את אחוז החסימה. במקביל מגנים עסקני המפ־ד"ל בכל הזדמנות את הפיצול במחנה הדתי־הציוני (כפי שהדבר בא לידי בטוי בולט ב"תשדיר הסטירה" המפורסם בטלוויזיה), כשל ההערכה הרווחת בקרב אנשי הפרסום והה־סברה של המפד"ל שנקעה נפשו של הציבור הדתי־הציוני מהפיצולים ומ־הפילוגים הרבים.

ההערכות הרווחות הן שחמש המ־פלגות הדתיות־החרדיות יזכו ב־13–12 מנדטים בסך הכל (בבחירות לכנסת ה־11 זכו חמש מפלגות בע־לות זהות דתית־חרדית ב־13 מנ־דטים). אין ספק שכוחו האלקטורלי של הציבור המסורתי החרדי גדול יותר, אך אלפי דתיים תומכים במפ־לגות חילוניות (בעיקר הליכוד והתח־ייה) וכמה אלפי קולות יורדים לטמ־יון בשל תמיכתם של מצביעים חרדיים ברשימות קיקיוניות שלא יעברו את אחוז החסימה. איך, אם כן, יתחלקו קולות המצביעים הדתיים־החרדיים בין חמש המפלגות? מהן ההערכות והתחזיות במטות הבחירות שלהן?

● מפד"ל. מפלגה זו ספגה כמה מהלומות קשות בעשור האחרון. מ־12 מנדטים ב־1977 (יותר מ־160 אלף מצביעים) היא ירדה לארבעה מנדטים ב־1984 (73 אלף מצביעים). בשנים האחרונות נעשה מאמץ לשקם את המפלגה ולהחזיר לשורותיה את כל "העריקים" שנדדו למורשה־מצ"ד, תמ"י של אבוחצירה וכו', אך הקמתה של מימ"ד, המפלגה הדתית־הציונית היונית, בראשות הרב עמיטל, עלולה שוב לכרסם בכוחה. גורמים במפלגה מעריכים באופטימיות שהמפד"ל תקבל 5–6 מנדטים, אך נראה שהערכות מגומות ופרנסי המפלגה יהיו מרוצים אם יצליחו לשמור על כוחם (ארבעה מנדטים).

● ש"ס. התאחדות הספרדים שומ־רי התורה, בראשותו של השר הרב יצחק פרץ, שהופיעה בסערה ב־1984 כשקיבלה ארבעה מנדטים (63 אלף מצביעים), נהנית מפטרונותו של הרב הראשי לשעבר עובדיה יוסף. אך השושבין השני שפעל לייסודה, מנ־היג הפלג הליטאי ביהדות החרדית, הרב אלעזר שך, ייסד מפלגה חרדית חדשה (דגל התורה) העשויה לכרסם בכוחה של ש"ס, לפחות שהרב שך ביקש־הפציר בציבור החרדי המזרחי להמשיך ולשמור אמונים לש"ס. גם החלטתו של ח"כ שמעון בן־שלמה (שהודח מרשימת ש"ס לכנסת הבאה) להקים רשימה חרדית־תימנית חדשה בשם יש"י עשויה לפגוע בש"ס. בי־מים האחרונים נעשו מאמצים רבים לשכנע את בן־שלמה לחזור בו ולבטל את רשימתו. גורמים בש"ס הביעו תקווה כי יצליחו לשמור על כוחם ויזכו שוב בארבעה מנדטים, אך נראה שכוחם יצטמק לשלושה.

● אגודת ישראל. מפלגה חרדית זו ידעה משברים קשים בחודשים האח־רונים בעקבות הקמתה של דגל התורה והמחלוקות הפנימיות. אך בעי־קבות הצטרפותו של ח"כ אברהם ור־דיגר מפא"י ותמיכתו האמיצה של הרבי מליובאוויטש, שקרא לאנשי חב"ד להצביע ג', לא מן הנמנע שהיה פלמון ופרוש ישמרו על כוחם ויזכו שוב בשני מנדטים, הגם שהם מצפים לשלושה.

● דגל התורה. מפלגה חרדית חדשה שלגביה קיימת אי־וודאות. אם להתרשם מהתמיכה העצומה שנר־תנים לה הרב שך והאדמו"ר מבעלז, וההתפעלות הנרחבות בסניפים שהוקמו ברחבי הארץ, יתכן מאוד שהרבנים אברהם רביץ ומשה גפני יזכו במנדט אחד, אולי אפילו בשני מנדטים. ראשי המפלגה לא יהיו שבעי־רצון אם רק יצליחו לעבור את אחוז החסימה.

● מימד. המפלגה הדתית־הציונית שהוקמה ביוזמת הרב יהודה עמיטל, הדוגלת בפשרה טריטוריאלית תמו־רת שלום, עשויה למשוך אליה דתיים־לאומיים שנפשם נקעה מה־קיצוניות של המפד"ל בראשות אבנר שאקי, חנן פורת, יצחק לוי והשר יוסקה שפירא.

ראשי מימ"ד צופים כי יזכו בשני מנדטים. נראה שיהיו מרוצים גם אם הרב עמיטל ייצגם לבדו בכנסת ה־12.

"שרשים"
מרכז לימודים יהודיים

משרד החינוך והתרבות
מינהל התרבות
האגף לתרבות ואמנות

ה ע ק ד ה

סמינר על

הנסיון הנורא מכולם. הנסיון הקשה מכולם. הנסיון המרגש ביותר.

הנסיון המעמת ציווי דתי עם הרחמים האנושיים והמוסר.

המרצים בסמינר: פרופ' יעקב אלבוים, ד"ר יאירה אמית, פרופ' חגי בן שמאי, מר יהוידע עמיר, ד"ר שלום צבר, ד"ר שרה קמין, פרופ' מיכאל רוזנק

המועד: שישי־שבת, ט"ו בכסלו תשמ"ט, 18–19.11.88

המקום: מלון "יערות הכרמל", ליד חיפה.

ה ד י ב ו ק

סמינר סוף שבוע

מהדיבוק ועד למגרשי השדים

על הדיבוק, על הרוח הרעה, על שדים ורוחות וגרושם

המרצים בסמינר: פרופ' משה אידל, ד"ר יורם בילו, ד"ר גלית חזן־רוקם, פרופ' גדליה נגאל, ד"ר סטיב קפלן ד"ר פרדי רוקם.

המועד: שישי־שבת, ט"ז־י"ז כסלו תשמ"ט, 25־26.11.88

המקום: מלון "גרנד ביץ'", תל־אביב

פרטים והרשמה: אגודת "שרשים", טל' 02־663194, 02־663195

הודעה ליבואנים וליצואנים

בהתאם להחלטות הקונפרנסים הימיים ברזיל/ים תיכון/ברזיל

מחיר ההובלה הימית עבור משלוחים מברזיל לישראל וממנה יועלה מ־1.1.89

פרטים על ההעלאות יפורסמו בבוא העת.

סוכנות ימית ישראלית סקנדינבית בע"מ

לא מכרת
לא שילמת
רק
ב"לוח העיר"
פרסום
הרצליה
052־88145
052־82938

هكذا من الأصل

הטלפון לא מפסיק לצלצל

מאת עוזי בנזימן

השטחים הם שדה שבו חורשים הדיפלומטים הזרים המאומנים בישראל ומלקטים מתוכו את המידע הנחוץ כדי לשגרו לבירותיהם. מאז האינתיפאדה גבר זרם הדיווחים, ויכולת המעקב אחר המתרחש השתפרה, אך שיטות האיסוף הבדוקות לא השתנו

ביום 26 ביוני 1988 שיגר פי־ליפ (פיל) וילקוקס, הקונסול הכללי של ארה"ב בירושלים, דו"ח על המצב בשטחים שזה לשונה: "ב־2 ביוני פצע נהג ישראלי שני צעירים פלס־תינאים באש חיה כאשר מכוניתו נרגמה באבנים בבוקר, צעירה לשכם, ודה חייל ופצע ילד בכפר בן שש; תושב בית גאלה אמר ששני בני גים ישראליים התפרצו לבית־ספר מקומי, ידו בכלי נשקם, היכו תלמי־דים וריצדו תקיית של יהודי אבנים..." הדו"ח מוען אל גורמים שונים ובהם שר החוץ ג'ורג' שולץ, משלחת ארה"ב באו"ם והשגרירות האמרי־קאית במוסקבה. התסקיר, שסווג כ"לא־סודי", שיקף את מיטב המידע שצברה הקונסוליה האמריקאית מאז שלוחה את מוכרה הקודם.

באותו יום עצמו, הונח על שולחנם של שרים ופקידים ישראליים בכירים דו"ח רגיל של השב"כ ובו תיאור המידע שהגיע מהשטחים בימים שקדמו לו. בין הפסקאות נמצא דיווח שגרתי על פגישה שקיים אחד מעובדי הקונסוליה האמריקאית עם אישיות פלשתינית בעזה, על המידע שהועבר ועל הנושאים שנדונו בה. מי שקרא את שני הדו"חות יכול היה לאתר את מסלול זרימת המידע (חוסר החשיבות, במקרה הנדון) מהעזה, דרך שני חלקי ירושלים, אל וואשינגטון, ולזהות למראה פעלתנותם של דיפ־לומטים וסוכני־חרש המתרוצצים זה אחר זה בשטחים בחיפוש אחר הפתרון האבוד.

השטחים הם שדה פתוח שבו חור־שים הדיפלומטים הזרים המאומנים בישראל ומלקטים מתוכו בקלות רבה את המידע הנחוץ להם כדי לשגרו לבירותיהם. מאז האינתיפאדה גבר זרם הדיווחים, התעניינות גדלה וי־כולת המעקב אחר המתרחש הש־תפרה, אך שיטות האיסוף הבדוקות לא השתנו.

רשמית, אין השגרירויות הזרות מטפלות בשטחים. סמכות האמנתן תחומה למדינת ישראל, ואין הן מור־שות אותה על הגדה המערבית ורצו־עת עזה. לא מפתיע, לכן, שנציגי כל השגרירויות שנשאלו השבוע השיבו כי באופן רשמי אינם נפגשים עם אישים פלשתינאיים. היו בהם אחדים שהואילו לאשר כי הם מטפחים קשרים עם נציגי האוכלוסיה בשטחים וכי כתוצאה מכך עומדת לרשותם תמונת־מצב מעודכנת ומהימנה על המתרחש שם.

הנציגויות הזרות מתחלקות לש־תיים: אלו שמדינותיהן מפעילות קונסוליה בירושלים (במזרח העיר, במערבה, או בשני חלקיה), ואלו שלא היו מעורבות בתהליך ההיסטורי שיצר וביסס את מעמדן של הקונסו־ליות בעיר הקודש. המדינות המ־חזיקות קונסוליות הן חוד החנית של מנגנון האיסוף אחר המתרחש בשט־חים. השגרירויות האחרות ניזונות מהן ומהמקביל, פורשות רשת עדינה ועמומה יותר של קשרים בתוך האוכ־לוסיה הפלשתינאית המאפשרת להן לא להחמיץ אירועים חשובים.

נוח להיאחז בדרך הפעולה של הקונסוליה האמריקאית בירושלים כדי לתאר את שיטות עבודתן של הנציגויות הזרות בשטחים. כמוה נוה־גות גם הקונסוליות האחרות, אלא שהיא, מטבע הדברים, פועלת בגדול. לרשותה משאבים, מבנה, מעמד ומוניטין המקנים אותה הרבה לפני הנציגויות האחרות.

הקונסוליה האמריקאית בירושלים היא שגרירות לכל דבר של ממשל ארצות־הברית אצל העם הפלשתיני היושב בשטחים הכבושים. זו תפיסת עולמה, זה סיג ההזדהות של עובדיה עם תפקידם, וזה אופי פעילותה. לקונסול הכללי (פיל וילקוקס החליף לא מכבר את מוריס דרייפר) מעמד שווה לזה של השגריר פיקרינג. וילקוקס מדווח לוואשינגטון במקביל לשדורים שאותם שולח השגריר מתל־אביב. תוכן מזכריו של הקונסול הכל־לי וניתוחם תואמים את תפיסתו את תפקידו. יותר הם מזכירים, כהגדרתו של משקיף מנוסה, דיווחים "בדרך הניצוץ" מאשר ידיעות בעיתונות הי־שראלית המסוגרת. ואכן, המזכרים ששולחים הקונסולים הירושלמיים לבירותיהם משקפים באופן מובהק מגעיהם הבלתי־אמצעיים עם האוכ־לוסיה הפלשתינית ונציגיה. בדרך כלל, דיווחים אלה אינם "מאוזנים" בתגובות ישראליות. הקיזוז הישראלי נעשה באמצעות המברקים שמפנות לבירותיהן השגרירויות בתל־אביב.

לא רק על־פי תפיסת עולמה מתפקדת הקונסוליה האמריקאית כשגרירות, אלא גם על־פי דרך עבוד־תה. היא מתחלקת ליחידות משנה שבכל אחת מהן מספר עובדים. אנשי הקונסוליה פושטים יום־יום על מזרח ירושלים והגדה (בעזה עוסקת השגרי־רות בתל־אביב): ישנם קונסולים יד־ושלמיים, כמו אלה של בריטניה, איטליה ובלגיה, הפועלים גם ברצו־עה) כדי לסוות את רשת המידע ולהתעדכן. הם מבקרים נכבדים פלשתינאיים בבתיהם, מקיימים שיחות ליד שולחנות בבתי־קפה ובמסעדות (ב"אינטרקונטיננטל", "אמריקן קו־לוני", "פילדלפיה", "פאלאס", הא־פילו ב"היאס"), נוסעים לשכם, רמאללה וג'נין ועוקבים מקרוב אחר המתרחש. הם קוראים את כל העיתו־נות הפלשתינית והעברית ועצורים בה. חלקם שולטים בערבית, ויש בי־ניהם הנשואים לנשים פלשתיניות, כמו, למשל, אליאס מלטוס היווני וארנולד הידסטרום השבדי. הם מב־יים על סוכנויות המידע הפלשתיניות שהתרבו מאז פרוץ האינתיפאדה, והם מצלצלים לעיתונאים ולמנהיגים מקומיים כדי לאסוף ידיעות.

אנשי הקונסוליות הם כתובת לת־לונות ולהשגות על התנהגות השל־טון הישראלי. מקור בקונסוליה האמ־ריקאית אמר השבוע כי מבלי לתת פומבי להתערבות, מטפלת הקונסו־ליה בלא מעט פניות של פלשתינאים שהתלוננו אצלה על עוולות שנעשו להם. במשרד החוץ מאשרים כי התעניינות הקונסולים היושבים בירו־שלים בגורלם של פלשתינאים מסו־יימים (אם על־ידי פנייה ישירה למש־רד, או על־ידי הפעלת הממשלות בבירותיהן וניתוב הטיפול אל השגר־ירויות בתל־אביב) מגיעה את לשכתו של שמואל גורן, מתאם הפעולות בשטחים, או את השב"כ, לתת תשו־בות. היותן של הקונסוליות יעד לפניות מצד האוכלוסיה הפלשתינית מאפשר להן להעמיק את ידיעתן על דופק המאורעות ולהתמצא היטב במתרחש.

הקונסוליות מקיימות קשרים הדו־קים עם פלשתינאים המתגוררים בש־טחים ומחזיקים באזרחות זרה. חיים בגדה לא מעט אמריקאים, צרפתים ואיטלקים. הקונסוליה הספרדית מקיימת קשר הדוק עם המנזר הקתולי בגדה, ואילו לאיטלקים מגע טוב עם הוואקף המוסלמי – על רקע תכניות לשיפוץ מסגד אל־אקצה בידי חברה מאיטליה. בבית־ג'אלה מרוכזת קהי־לה של פלשתינאים אוהדי הנצרות, והם נמצאים בקשר מתמיד עם שגרירות בתל־אביב. הרוסים, הפולנים, הרומנים וגם הגרמנים עוקבים מקרוב אחר המתרחש באמצעות מוסדות דתיים נוצריים הפועלים בגדה ובהוראתם (רשמית פועלת גרמניה בגדה באמצעות שגרירה ברבת־עמון המגיע מדי פעם לביקורים ולשיחות). היוצאים מתעדכנים, בין השאר, על־ידי אורחיהם המועסקים במוסדות האו"ם בשטחים.

האו"ם מספק מסגרת נוחה לנצי־גויות הזרות לעקוב אחר האינתי־פאדה. מספר רשויות של האו"ם (אונר"א, אונסק"ו, ועוד) פועלות בגדה וברצועה, והן מעסיקות בני עמים שו־נים (שעמם מקיימות הקונסוליות קשרים) וכן פלשתינאים רבים. גם במוסדות הצדקה הדתיים הקיימים בגדה וברצועה, שאליהם מרושתות כל הנציגויות הזרות, מועסקים פלש־תינאים לא מעטים. סגלי עובדים אלה, שיש הרואים בהם את התשתית המנהלית של המדינה הפלשתינית שבדרך, חשים את ניצני ההתפתחויות באינתיפאדה ומאחרים לערוך בהם את הדיפלומטים הזרים. הקונסולים מתעקשים לבתי־חולים ערביים שאר־ליהם הובאו נפגעים מעימותים עם צה"ל, גובים עדויות ותרשימים. גם בין אנשי הצלב האדום יש כאלה המעבירים להם מידע.

הערוץ הכלכלי הוא אפיק נוסף שבאמצעותו מעודכנות הנציגויות הזרות במתרחש בגדה וברצועה. ארצות־הברית מקצה השנה 18 מיליון דולר לשיפור איכות חייהם של תושבי השטחים, והיא עוקבת אחר השימוש שנעשה בהם. ממשלות אית־ליה והולנד מסייעות להקמת מער־כת של אספקת מים באזור בית־לחם. משלחות מחו"ל בוחנות את הדרך שבה. גודין מורגן, נציג השוק האיר־ופי המשותף היושב בתל־אביב, היה מעורב מאוד בהקמת התאגדותה של ישראל לכינונו של נתיב הייצוא הישיר מהשטחים. פעילויות אלו, דומות להן, מקרבות את הנציגויות הזרות וממשלותיהן להלכי הרוח ולהתפתחויות בגדה וברצועה.

"זו חברה פתוחה", מאשרים בקונ־סוליות בירושלים ובשגרירויות בתל־אביב, "אין לנו בעיה לעקוב מקרוב אחר המתרחש". המעקב מלווה ברחש הרגיל אותו יוצרת פעילות דיפלומ־טית בכל מקום בעולם: הרבה ארו־חות, פגישות, וקוקטיילים, שיחות־רקע והפעלת עיתונאים (הקונסוליות מקיימות קשרים הדוקים עם העיתו־נאים הזרים הפועלים בישראל. כאשר, לדוגמא, הגיע ג'ורג' שולץ לארץ בפברואר השנה, היתה זו הקו־נסוליה האמריקאית שהרכיבה את הסיקור העיתונאי של ביקורו במזרח ירושלים). הרבה משחקי־שכנים וליקוט קטעי עיתונות וגזירות לנקודות־רקע. הרבה ביקורים ביתיים ושיחות טלפון.

הקונסוליות הזרות מייצרות בירו־שלים חיי חברה פעילים מאוד, שבהם כולם נפגשים עם כולם (בין המוז־מנים הקבועים: חנא סניורה, ג'ונתן כוזהב, מוססם נאססה), מחליפים מידע ורשמים ומנתחים את המצב. ביום שני השבוע, למשל, נפג־שו כולם בשלושת האולמות המהוד־רים בארמון הנציב, שם ערך מפקד כוחות האו"ם במזרח התיכון, לוי־טננט־גנרל מרטין וודואט מנורבגיה, קבלת־פנים לציון מלאת ארבעים שנה לפעילותו של כוח משקיפי האו"ם באזור. מתחת לקפדנות הבנ־יין הגדול נעו פלשתינאים, דיפלו־מטים, אנשי־כמורה, מעט יהודים והרבה קציני־או"ם במדים ססגוניים ויצרו תפאורת קוקטייל מוכרת. השג־ריר פיקרינג שוחח ארוכות עם חנא סניורה, הקונסול וילקוקס וכן על אוזנו של אליאס פריג', הקונסול הספרדי חוסה מריה אחוה הסתודד עם איש לשכת המסחר במזרח־ירוש־לים, הקונסול הבלגי ברנרד פייר סובב בין המוזמנים והציג בפניהם את הקונסול הצרפתי החדש ז'יל דומייה.

בדרך כלל, אין הקונסוליות מזמנות יחד יהודים וערבים. הן מו־גיות מאוד בבחירת אורחיהן לכיב־בות, ומקפידות להימנע מיצירת מצבים מביכים. לכן, יימנעו מלהכניס תחת קורת־גג אחת אישים פלש־תינאים המזוהים עם פלג אבו־מוסה יחד עם נאמני חוסיין. הקפדתם לקיים אירועים נפרדים ליהודים ולערבים נובעת גם משקידתם לשמר, סמלית, את חלוקת ירושלים – מגמה שנגררה להם בהתמדה סדי קלק.

עם זאת, אין הקונסולים מזניחים את האוכלוסיה היהודית בעיר. בכרטי־סות הקונסוליה רשומים כל האנשים שיש להם נגיעה למתרחש בשטחים, והן מקפידות לקיים עמם פגישות קבועות. הם, במיוחד האמריקאים, מפעילים מערכת משוכללת של יחסי־ציבור שתפקידה להקל עליהם להשיג את המידע הדרוש להם (קב־לות־פנים, ארוחות, הזמנות להרצ"ל).

בקבלות הפנים שאותן עורכים הקונסולים לתושבים היהודיים אפשר לפגוש אנשי אקדמיה, עיתונאים, כמה נושאי משרות רשמיים, בעיקר ממחלקות הסקר, וכן עורכי־דין יהו־דים ושלמים וותיקים הכשורים לאירוע את הזן המסוים של תקופת המנדט.

* * *

מתחת לשגרת האירוחים לוחשת האינתיפאדה ומייצרת מצוקה וכאב, תקווה ותסכול. מושא ההתעניינות של הדיפלומטים, הנגולים והעי־תונאים הזרים מוליד כיעור ואלימות, שכול ופצע, בעוד שבממשלותיהם מתבוננות במתרחש מבעד למסמכי דיווח צוננים. ישנם בירושלים אנשים הקובלים שתוצרי הדיווחים הנערמים בקונסוליות אינם מתורג־מים לשפה של מדיניות מעשית. מישהו אף הציע השבוע נוסחה מרירה: ככל שקטנה השפעתה של המדינה הזרה על הנעשה בגדה וב־רצועה, כן גדלה מידת מעורבותם והת־עניינותם של נציגיה במתרחש.

על־פי אבחנה זו, מצטברים המבר־קים מירושלים ומתל־אביב על האינ־תיפאדה במגרות שכוחות במחלקת המדינה בוואשינגטון ובמשרדי החוץ של יתר המדינות ולא נעשה בהם שי־מוש. הממשלות מעדיפות לקיים קשר טוב עם ישראל החזקה ולא לה־יות קשובות לרחשי לבם של הפלש־תינאים. מנקודת־מבט זו, המוטלה הדיפלומטית בירושלים היא הילוך־סרק. ואולי – נכון יותר להיצמד להגדרתו של אבא אבן (בספרו "הדיפלומטיה החדשה") כל זמן שב־אמין שהשלום הוא מטרה נעלה יותר מאשר המלחמה, אין כל סיבה מדוע גבולים יסתובבו כה שבעידיים ודיפ־לומטים יהיו מרוכזכים.

הקונסוליות מייצרות חיי חברה פעילים ביותר

פרסונה גראטה

כאשר הופצו בראשונה עותקי העיתון "אל אהראם" המצרי בגדה המערבית נמצאו תושבים ששרפו אותם. היתה זו דרך לבטא את יחסם של הפלשתינאים למצרים בעקבות הסכם השלום עם ישראל. השגריר המצרי הר־אשון סעד מורתאדה קיים מגעים עם אחדים מראשי הציבור הפלש־תיני אך היה עליו לעשות זאת בצנעה רבה. היום מתקבל השג־ריר מוחמד בסיוני בראש זקוף ברחבי הגדה המערבית.

השגרירות המצרית פעילה מאוד במעקב אחר המתרחש בשט־חים, ומלבד בסיוני עוסק בכך אדם מיוחד נוסף בשגרירות. הפלשתינאים זוקקים לנציגים המצריים ומטפחים את קשריהם עמם. הם יודעים כי קהיר הפכה לצומת שדרכו עובר כל מהלך מדיני משמעותי הנוגע לגורל השטחים. בביתו ועבודתו בשגרי־רות בתל־אביב הם, לפיכך, פרסונה כאמר גראטה בגדה וברצועה.

התאדותו של "איש הקרח"

מאת יואב קרני

דוקאקיס. בזכותו הפכה המלה ליבראל למלת־גנאי

ואשינגטון

מערכת הבחירות, המסתיימת הולכת בארה"ב, לא היתה רבת חן. אמנם הולכנות האמריקאיות על "המערכה המזוהמת ביותר זה 25 שנה" היו מעלות חיוך של אי־נחות על שפתיים ישראליות – אבל תעמולת הבחירות כאן לא היתה בשום פנים מופת של ציוויליזציה.

השיא המרושע ביותר שלה היה כנראה הרגע, שבו הניף מייקל דוקאקיס כרוז בחירות רפובליקאי במדינת מישיגן, וקרא לו "זבל פוליטי". בכרוז הזה תואר המועמד הדמוקרטי כידידם הנ־אמן של רוצחים, אנסים ושודדים.

את ההבדל בין תעמולני הבחי־רות הדמוקרטים ובין התעמולנים הרפובליקאים אפשר להעמיד על דמותו של אדם אחד: רוג'ר איילס, מחבר דעת קהל, מקצוען משר פשוט, שקיבל עליו באמצע יולי את המשימה הבלתי־אפשרית ביות־ר באמריקה בזמן ההוא – להוליך את ג'ורג' בוש מתהום עמוקה להפריה, ולהטיל אליה את מייקל דוקאקיס.

חודש יולי נראה עכשיו כמעט כמו היה פרוזה. דוקאקיס דהר אז ביתרון של 17 אחוז על פני בוש – האמריקה התגלגלה מצחוק למש־מע שמו של סגן הנשיא. הוא היה ה"יורם" הלאומי: בנו המפונק של סנאטור עשיר מקונטיקט, שחייו היו קלים, ואשר מעולם לא נאלץ לזהולום על משכבתו או על תפ־קיד. "ג'ורג' המסכן", הכריזה פו־ליטיקאית דמוקרטית, בוועידת מפלגתה באטלנטה, "מה הוא אשם? הלוא הוא נולד עם רגל של כסף בפיו". היכל הוועידה רעד מרעמי הצחוק. אלפי צירים קראו אחר כך בקול גדול, אחרי טד קנדי, "איפה היה ג'ורג'?" – הד תשובה הבמעט בלתי נמנעת היתה, שג'ורג' היה בדרך המת־רחקת מן הבית הלבן.

כעבור שלושה שבועות, בהיכל אחר, שאירח את ועידת המפלגה הרפובליקאית, היה אפשר למשש את הרגע שבו התהפכה על ראשה הפוליטיקה האמריקאית. ג'ורג' בוש נשא נאום מבריק מאין כמוהו, מלאכת מחשבת רטורית, שכתבה בשבילו גברת ושמה פגי נונן.

אחר כך התחיל הקטאה של רוג'ר איילס. בתוך שבועיים, דוק־אקיס כבר נאבק על נפשו. הבחירות שלו – שער סוף יולי תיארה אותו העתונאות כאחת הבר־לותות הגדולות ביותר מאז המצאת הגלגל – התגלה כערה חובבנית.

האמריקאים גילו פתאום, שאין הם אוהבים את המהות המתו־נבית של המושל של מסצ'וסטס. אין הם אוהבים לשמוע אותו מדבר ללא מעיות, לאטוטסטראדה, בתנועות קפוצות של כפות ידיו, בהבעה ארוכה, בי־חירות. האגב פליטה בלתי מוסקת של צינה. פוק פוק, ב־1980, ואחר כך ב־1984, לא בחרו האמריקאים בנשיא, אלא "בחבר" לעצמם. את המצרה הראשי של חביות הפל־חירה שלהם. הם רצו מאה הרבה, או כפי שבשאלו ברוב טעם משתתפי סקר דעת קהל אחד: "את מי משני המועמדים היית רוצה לארח לארוחת ערב?" "המושל ממסצ'וסטס" נעשה עד מהרה שמבנאי. המושג "לי־בראל", מקביל מקומי של "שמאלני" בישראל, הוצא במערכת הבחירות הזו אל מחוץ לחוק.

השבוע שמעתי מפי מבר אמ־ריקאי את ההערה "בשנות ה־30 אמור היה להיות סוציאליסט ב־אמריקה, בשנות ה־40 אמור היה להיות פאשיסט, בשנות ה־50 אמור היה להיות קומוניסט. עכ־שיו, בזכות מייקל דוקאקיס, אמור להיות ליבראל".

גורלו הפוליטי של דוקאקיס נחתם בוויכוח הטלוויזיה השני שלו עם ג'ורג' בוש. הוויכוח הזה ייזכר אלינו כשהוא ערך של הקרח". הוויכוח בין ג'ון קנדי לריצ'ארד ניקסון, ב־1960. דוקאקיס לא רק נקלע לעמדת התגוננות בלתי־פוסקת, הוא לא רק הביו ליהדותו קשת־העורף להטעות אותו פעם אחר פעם – הוא גם הפריך להוד־סין את הרושם של מה שקרא ג'ורג' בוש בוויכוח קודם, "איש הקרח", או מה שכינה מגיש הד־שות אחד, "הפקיד הטוב ביותר בעולם".

קשה להתפס כיצד טעה כל כך דוקאקיס בהבנת אמריקה, כאשר הבריז בוועידת מפלגתו, שהב־חירות הללו "אינן מתנהלות על אידאולוגיה, אלא על כישורים". הוא הזמין עליו את תשומת הנפלאה של בוש, מעשה הפורה של פגי נונן, כי "עם כישורים מב־טיחים שהרכבות ייצאו בזמן, ועם אידאולוגיה מחליטים לאן הן יסעו".

כישורים הם עניין שרוב הבוח־רים כנראה מחפשים אצל סוכן הבורסה שלהם, או אצל רופא השיניים. האיש בבית הלבן מופיע לעיניהם רק על מרקע הטלוויזיה, ואשינגטון רחוקה מאוד גאוגר־פית, הרחוקה עוד יותר נפשית. החזיה הפוליטית האמריקאית אינה מגיעה, מצד האינטנסיביות שלה, אל קרסוליה של החזיה הי־שראלית. בישראל נושמים אנשים פוליטיקה בוקר וערב, והיא חלק מן היומיום בסאלון – אולי גם מפני שבמדינה קטנה, כל אזרח ולבאנגמי לתהליך הפוליטי, הרבה יותר ממה שהוא ולבאנגמי בקר־מרות של 240 מיליון.

אמריקאים ממעטים להתעניין בפוליטיקאים שלהם, המגע אתם קצא קריטלאי, ומכלול הדרישות הרבה יותר מתונות. התשובה על השאלה "את מי היית מעדיף לארח לארוחת ערב" היא בשביל חלק ניכר של אמריקה חשובה יותר מן השאלה את מי מן השניים היית שולח לפתור את בעיית הגרעון הלאומי המפלצתי. עובדה, על פי סקרים, הגרעון הוא בעיני אמריקאים הבעיה הלאומית הח־מורה ביותר שלהם. אף על פי כן, הם עומדים לשלוח אל הבית הלבן את מי שאינו חדל להתפאר, כי הוא יורשו הלגיטימי היחיד של רונלד רייגן – האיש שבימיו תפח הגרעון הלאומי יותר מאשר תחת כל 39 הנשיאים שקדמו לו.

תכנית הסאטירה הפופולארית ביותר בטלוויזיה האמריקאית, "סאטרדיי נייט לייב", הציגה לפ־ני שבוע את דוקאקיס כבן־דמות של צבא אימפריאלי מן הגלקסיה הרחוקה. באחד המערכונים המפולסים וההיסטוריים ביותר שהוצגו לאחרונה, הצבא, דוקאקיס, במערכה, משוחח באמצעות מסך טלוויזיה, אליפטי עם שולחו, "הפיקוד הגאלאקטי" האימ־פריאלי: מלכה ושני שר־ים. הם בריק כמו דוקאקיס, הם דיבור באותה מונוטוניות, הם נחים בכפות ידיהם באותו קצב שעקבו את אמריקה, והם בוחו בפר־סוק האימפריאלי על כישלונו "לשעבד את יצורי כוכב הלכת ארץ", ולגמול אותם מן התמכרותם ה"דמוקרטיזציונאלית הלא־אליות" שלהם.

בעוד דוקאקיס מצמרר לפני שולחנו, ובעוד הקול באולפן המ־לווה פולט רעמים אדירים של צחוק, פורץ למשרד לויד בנטסן, המועמד הדמוקרטי לסגנות־נשיא. "לויד", אומר דוקאקיס, "הבל את זה, עכשיו תצטרך למות". בנטסן הקשיש מתחנן שלא יקרה מגעלו, ויורה ב"איש הקרח". דוקאקיס מוסט כמו נשק הם. הוא שולף נשק קר, מכוון אותו לעשות בנטסן, והמב־אמר מסקאס מתאורה. דוקאקיס פונה אל שולחן הכתיבה שלו, ואומר, באותו קצב הכתבה אחידה: "צריך היה להסביר איך התאורה הסאאסוד בנטסן אני חייב להתנהג עכשיו ואני והשבי במאציק בן־אני באמריקה".

בשמונה בנובמבר יתאפשר מי־קל דוקאקיס. האמנזיה של המפל־גה הדמוקרטית ושל השמאל ה־אמריקאי רק תתחיל.

המזבלה של המדינה

מאת רומן פריסטר

לא תמיד מוצאות חביות רעילות את הדרך לאתר סילוקה של פסולת תעשייתית

תצלום:

שלוש חביות עם חומר רעיל נפלטו מהים בחוף אשדוד. שיחות טלפון בהולות הופנו לעירייה, למשרד הפנים, למשרדי ממשלה ולצה"ל, אך איש לא ידע מה לעשות במציאה. המק־רה אירע לפני שבועיים. ד"ר אורי מרינוב, מנהל השירות לאיכות הסבי־בה, אומר כי החביות מונחות עד היום בחצר בתי הזיקוק במקום ומחכות שמישהו יעביר אותן למרכז לעיבוד פסולת תעשייתית רעילה ברמת חובב.

ברמת חובב, כ־12 קילומטר דרו־מית לבאר־שבע, הוקמו בעשור האח־רון 5 מפעלים של התעשייה הכימית. הם מעסיקים כאלף איש ומייצרים בשווי כ־200 מיליון דולר בשנה, הרוב לייצוא. לצדם מפעילה החברה הממשלתית "מבני תעשיה" מרכז לטיפול בחומרים רעילים, מעין מזבלה של המדינה, האמור לקלוט פסולת מסוכנת מכל הארץ, לנטרל אותה, או, כאין ברירה אחרת, לקבור אותה עמוק באדמה.

היקפם העצום של 6000 טון שפ־כים תעשייתיים ששופכים המפעלים שבמקום מדי יממה, ו־14 אלף הטונות של חומרים רעילים שאסף המתקן מאז 1984, יוצרים מטבע הדברים בעיות סביבתיות חמורות. על אף המא־מצים והכספים הרבים שהושקעו כדי לפתור אותן, עדיין קיים חלק מהשפכים לנחלים ומזהם. הסכנ־ה המתקיימים לגמל־בשר. ניקוזם לאו־רך השפכים על־ידי הרוח לאוויר הים והיבש של הנגב לא עלו יפה. המפגע המתוחכם אינו מונע את הפרדת החומרים המוזהמים למי התהום. המפעלים ברמת חובב הקימו מינהלה משותפת כדי להתגבר על המפגעים הסביבתיים, אבל גם ההתארגנות הזו לא הביאה לתוצאות משביעות רצון. הקרקע מורהמת והד סירחון הנודף גורם להצעות מגיע לפעמים עד לעיירה ירוחם.

נספר עוד על הישגים המרשי־מים של האתר כולו, ועל מחדלים המזכירים את מעשיהם של חכמי חלם במיטבם. אך לא את כל השלילה צריך לחפש במקום. כמו במקרים רבים אחרים, גם במקרה של רמת חובב מסריח הדג מהראש. הטיפול באיכות הסביבה מפוצל בין שישה משרדי ממשלה הנלחמים זה בזה על סמכויות, תקציבים ויוקרה, ומתקשים למצוא שפה משותפת אפילו במקרי חירום. הם מאוחדים בדרך כלל בנושא אחד בלבד: לא לאפשר לשי־רות לשמירת איכות הסביבה – יחידה שאינה זוכה לאהדה רבה אפילו במש־רד הפנים שאליו היא שייכת – התע־רבות־יתר בעניינים שיש בהם יד לאינטרסנטים בעלי השפעה ושדולה יעילה.

דבר מוזר: אף מפלגה בישראל לא כללה במסע הבחירות שלה את הנושא של איכות הסביבה. בגרמניה רכבו "הירוקים" על הנושא הסביבתי והפכו לכוח פוליטי רב־השפעה. בארצות אחרות של מערב אירופה ובארה"ב קיימת מודעות ציבורית לאיכות הסביבה, ושום מפלגה לא תעז לבקש את תמיכת הבוחרים בלי לציין את מחויבותה לנושא. רק ביש־ראל אין הבעיה אטרקטיבית דיה למשוך קולות. לאיכות הסביבה אין אבא פוליטי, וזו הסיבה העיקרית להזנחה העצומה בתחום במעט בכל־לבני החברה. לא תמיד מרגישים מיד בנזקים והאי־הפיכים הנגרמים היום – את מחיר המחדלים ישלמו הדורות הבאים.

"לא רוצים לדעת"

"בעניין של בעיות ביטחון וכלכלה אין הפוליטיקאים מעוניינים לעסוק במפגעים סביבתיים. יתר על כן, הם מעדיפים שלא לדעת על קיומם", טוען ח"כ יאיר צבן (מפ"ם), שאת הקריירה הפרלמנטרית שלו החל ב־1981 בהצעה לסדר היום על הסכנות לבריאות הציבור שהיווה מפעל "יש־אסבסט" בנהריה.

כחבר בוועדת הכספים של הכנסת, דרש צבן לקיים דיון על הסיכונים הסביבתיים שיגרום מפעל כימי גדול באזור עכו. "המפעל דרש מאתנו סכו־מים רבים הלוואות או מתן ערבויות הממשלה להקמתו, ולא היתה כל סיבה שלא נבדוק אותו לתקן את המעוות. אבל לא מצאתי אוזן קשבת לדרישותיי. כל פעם שהעליתי אותו, באלבו לפתע אחרים מעמיתי לצאת באופן דחוף לשירותים, או שהם פשוט נעדרו מהישיבה. הם לא רצו לדעת. אם יקרה, חלילה, אסון, תמיד יוכלו להסביר שאינם אחראים, שהרי לא היו בתמונה. אם לציבור עומדת הזכות לדעת על המתרחש בסביבתו, על נבחרי העם מוטלת החובה לדעת את העובדות לאשורן".

אחרי מפגעים עתידים או הנוכחים מוקמות בדרך כלל ועדות, אך מסקנותיהן אינן מיושמות לעולם. חולף זמן, הנושא יורד מהכותרות ומהמודעות הציבורית. כך היה אחרי ש־10 אלפי תושבי הקריות לקו בהרעלת קיבה אחרי שתיית מים מזוה־מים במי־ביוב. כך קרה אחרי התהפ־כות משאית הכרום בערבה; ולפני כן, כשבעקבות התפוצצות קטלנית במפ־עלים כימיים בבופאל, הודו, הוקמה ועדה בין־משרדית למניעת סכנה דומה בארץ (זוכרים את התפוצצות מאגרי הגז בקרית אתא?). אך הבדרים לא השיגו הבנה בנושא הסמכויות. לבסוף, כאשר המערכות האחראיות לא הצליחו להסתדר בינן לבין עצמן, הוחלט להקים מרכז מידע לחומרים רעילים במסגרת הג"א.

לאחר שחביות עם חומר רעיל נחתו במפתיע בחוף אשדוד, ביקשנו לברר איך פועל שיתוף הפעולה של היחידה בהג"א עם הרשויות המקומ־יות. דובר צה"ל לא איפשר לנו לראיין את אנשיה. יתכן שהיתה לו סיבה טובה לסירוב. מפעלים ביטח־וניים נמנים עם מזהמי הסביבה בחומרים רעילים. משרד הבריאות חותם כל שנה על נוהל קבלנות עם רשות שמורות הטבע, שפקחיה אמו־רים לדווח על כל עבירה על הפקודה לבריאות העם. חוקים ולפעמים אחרים. באחרונה דווח כי מפעלי תע"ש שופכים חומרים רעילים לים צפונית להרצליה. (ומה קרה? לא כלום).

[illegible] לגילוי חומרים רעילים ברשות שמו־רות הטבע: "זו תופעה שנמשכת כבר חמש שנים. הם שופכים לים תמיסה חומצית. חומצה גופרתית, לפעמים בריכוז של 18 אחוזים, העלול לגרום כוויות קשות למתרחצים. התרענו על כך פעמים רבות, אבל אין עם מי לדבר. המפעל עשה אמנם ניסיון להחדיר את החומצות לתוך האדמה בשטחו, אך הניסיון נכשל. ב־1 בינואר ייכנס לתוקף חוק חדש האוסר זיהום ים מתוך היבשה. אך גם בחוק הזה קיים סעיף המגביל את אפשר־ויות הפיקוח במפעלים צבאיים".

אף מפלגה לא כללה את נושא איכות הסביבה במסע הבחירות. בינתיים נשפכת פסולת תעשייתית רעילה לוואדיות והאתר לסילוקה ברמת חובב אינו עומד בעומס. מאבקי יוקרה בין משרדים לא מאפשרים מציאת פתרון

התעשיה הצבאית אינה יוצאת דופן. למרות קיומם של חוקים רבים המחייבים מפעלים לנטרל פסולת רעילה במפעליהם, או להוביל אותה לטיפול ברמת חובב, גורסים המומ־חים העוסקים באיכות הסביבה שכמויות החומרים המסוכנים כשפכים עדיין באתרים לא מבוקרים, בדרך כלל לתוך הוואדיות. הרעל מחלחל לאט לקרקע ומזהם את מי התהום. מספר מרינוב: "היו מקרים שבבארות שנקדחו באזור הרצליה ונס ציונה התגלו כימיקלים רעילים. הבארות נאטמו. בדקנו ומצאנו שהזיהום נגרם לפני שנים רבות, וכי חלק מהמפעלים המזהמים אינו קיים עוד. אין על מי להטיל את האשם ואין את מי להביא לדין".

להירוקים אבד התיאבון

אך אפילו אם אפשר היה לאכוף את החוקים במלואם ולהביא את רוב הפסולת הרעילה לנטרול ברמת חובב, ספק אם היה בכך פתרון מוחלט לבעיה. המתקנים במקום אינם מסוג־לים לטפל בחומרים רעילים אור־גניים. היום גובה "מבני תעשיה" בין 100 ל־300 ש"ח תמורת טיפול בטונה אחת של פסולת תעשייתית. הקמת מתקן שריפה לחומרים אורגניים כרוך בהשקעה גדולה, ומחיר נטרולם יכול להגיע ל־600–700 ש"ח לטונה. לכך צריך להוסיף את דמי ההובלה. קשה להאמין שמפעלים רבים יהיו מו־כנים לשאת בהוצאה כבדה כזו. מתוך שיקולים כלכליים, ויתרה "מבני תע־שיה" על הקמת המתקן.

אך הבעיה הקשה של רמת חובב טמונה בראש וראשונה בסילוק מבוקר של כמויות אדירות של שפ־כים. בלשון המעטה אומרת הרסה ארץ כי גם זרם השפכים המוהלים, כלומר המטוהרים חלקית, עדיין רעיל ומ־סוכן. המפעלים ברמת חובב משקי־עים כספים רבים בהקמת מתקני־קדם שמטרתם להוציא שפכים נקיים מרעלים, אך ההצלחה אינה מלאה. מהנהלת "תרכובות ברום" נמסר לנו כי החברה השקיעה 3.5 מיליון דולר בחמש השנים האחרונות למתקנים כאלה, אך השינויים במבנה המוצרים גורמים לשינויים בהרכבם הכימי של השפכים, וזו הסיבה שאינם עומדים בתקנים שקבעו משרד הבריאות וה־שירות לאיכות הסביבה. "המצב הזה אופייני גם לגבי המפעלים האחרים באתר", אומר היועץ הסביבתי בבאר שבע, אריק בר־שירה.

בר־שירה ערך לנו סיור בשטח. השפכים נאגרים כיום בבריכות המש־תרעות על 410 דונם. בקרוב יוספו להן כאלף דונם נוספים. אך במירוץ המתמיד בין מייצרי השפכים לבין החברה המטפלת בסילוקם אין לנושא איכות הסביבה כל סיכוי. התעשייה מתפתחת בקצב כה מהיר שכבר עתה נראה, לעין יהיה צורך בעוד אלפי דונם של בריכות.

בחינה מדוקדקת של המתרחש באתר מביאה אותנו למסקנה כי מלכתחילה היה התכנון לקוי בתכנון המתקנים. "מבני תעשיה" לא היו היד הגבלים להתמודד עם הבעיה. מנהלה הכללי יוסף פינצוק אומר כי נענה להצעות השר גדעון פת, שר התעשייה והמסחר, לעסוק למרות שלא היה בתחום עיסוקה המקצועי של החברה, ועל אף ההתנגדות שגי־לתה מועצת המנהלים שלה". הוא ראה בכך, כך הסביר לנו, "מעשה ציוני". אך כבר בתחילת הדרך נכשל הניסיון לסנן את השפכים בבריכות ביולו־גיות. הירוקים שהיו אמורים לפרק את החומרים הרעילים איבדו כנראה את התיאבון ולא עשו מלאכתם כראוי. המהנדס רן באמן, המלווה את הפרוייקט מטעם החברה, טוען כי השי־טה לא עלתה יפה מכיוון שהמפעלים הזרימו לבריכות שפכים שלא עמדו על הקריטריונים. לאחר מכן הסתבר שגם שיטת ההתנה לא הו־כיחה עצמה. האיש לא הצליח לתת לנו הסבר מתקבל על הדעת לכישלון נוסף זה. לבסוף הוחלט לפרסם מכרז בינלאומי בתקווה שחברות זרות ימצאו פתרון לסילוק המפגעים שייוצרו באתר בעשור הבא. אחדים מהמומחים, בהם פרופ' דן בהט מאוני־ברסיטת בן־גוריון בבאר שבע, הגדירו את המצב ברמת חובב כ"שואה אקו־לוגית".

אלא שגם את האחראים האמיתיים למתרחש ברמת חובב צריך לחפש בקרב מקבלי ההחלטות בירושלים. אף אחת מהמועצות האזוריות בנגב לא היתה מוכנה לקלוט בשטח שי־פוטה את המתקנים לטיפול בפסולת רעילה ואת המפעלים הכימיים העסקיים. הבחירה נפלה על רמת חובב כי המקום שימש לפנים אזור אימונים של צה"ל ונחשב לשטח שאינו שייך לרשות מקומית כלשהי. הממונה על המחוז מטעם משרד הפנים הוא הבעל־בית האמיתי במק־קום. אך בהיעדר מועצה מקומית או אזורית, אין גוף המוסמך להתקין חוקי־עזר שיכפו על המפעלים לעמוד בת־קנים לטיהור השפכים. ואין מי שיפקח באופן יעיל על קיום החוקים הממלכתיים. חברת "מבני תעשיה" פועלת שם כמעין "ועד־בית", כהגדרת מנהלה, ואין לה כל מעמד סטטוטורי. אחרי שתדלנות ארוכה של כל המנו־יים הפועלים ברמת חובב הוקמה השנה הכנסת תיקון לפקודת המוע־צות המקומיות. התיקון מסמיך את שר הפנים, בהסכמת שר התעשייה והמסחר, להכריז על כינון מועצה תעשייתית. למועצה כזאת יעמדו כל הסמכויות לחוקק חוקי־עזר ולאכוף אותם ביעילות. אלא שמאז הוקיקה חלפו שבעה חודשים והמועצה התעשייתית טרם הוקמה. כמו בעש־רות מקרים אחרים, שוב התגלעו קשיים בהידברות בין המשרדים הנו־געים בדבר. סלע המחלוקת: נציג של איזה משרד יעמוד בראש הרשות המוניציפלית החדשה.

לפני כשנה, מספר אריק בר־שירה, נדרשה "מבני תעשיה" לשפר את סי־דוריה כדי לצמצם באורח משמ־עותי את היקף המפגעים האקולוגיים. "הנהלת החברה הודיעה לנו שאם נט־יל עליה להוציא, היא תסתלק מני־הול האתר. זה לא התיר לנו ברירה והאלצנו לרדת מהתביעה".

אלא שמסתבר שעליו ותומה "מבני תעשיה" יסתיים בלאו הכי בסוף החו־דש, והדירקטוריון שלה פסק קט־גורית שאין להאריך אותו. בינתיים נענה יוסף פינצוק לבקשת שר התע־שיה והבריאה להמשיך עד ה־31 בדצ־מבר, יום פרישתו מתפקידו. לאחר התאריך הזה עלול להישאר האתר ברמת חובב ללא חברה מפעילה וללא מועצה שתוכל לקחת את העניינים לידיה.

סיוע פוליטי מאיים רחוקים

הסדר ליישוב המשבר בקלדוניה החדשה, המוצג כמרשם מודרני לדה־קולוניאליזציה, יוכרע בעוד שבוע במשאל־עם בצרפת. אשרור המעמד־מובטח של ההסדר מעניק נקודות נוספות לממשל מיטראן־רוקאר

מאת יואב טוקר

פאריס

להוציא הפתעות מכיוונים לא־צפויים, עתיד הממשל הצרפתי השרשיה־השל מיטראן־רוקאר להוביל בימים הקרובים עד לקצה השני של העולם לקצירת בצורת משמעותיים הראשונים. משאל עם שייערך בעוד כ־10 ימים עשוי לאשר ברוב גדול את "ההסכם הקאלדוני" שנחתם לפני כחודשיים תחת ניצוחו האישי של ראש הממשלה מישל רוקאר. אם אכן יתנהל הכל על־פי התוכנית שמשרטט הממשל, יזון ההסכם בקלדוניה החדשה שירות פר־לימי למשל, בבית, הרחק מזירות הסכסוך הקאלדוני אישית השקט.

לפני שבוע, שלושת מזה 100 שנה אליסה לבנה. היא שלושת במוקדי המרבית האמיתיים של הממשל הצ־רפתי, ביחוד אוצרות הטבע (בעיקר ניקל) מתבכרות למטרופולין ולשוד־קים המקורבים, בבעלות על הקיק־עות, בתפישת־הסוד של מערכת החינוך והתפעול הבסיס הגדול בנומיאה, בירת האיים – אחד ממעוזי המערב באזור הדרומית של האוקיאנוס.

הלבנים של קלדוניה החדשה, ה"קאלדוש", הם תושבים ממוצא אי־רופי שהגיעו לאיים בתקופות שונות של יומנות כלכליות, המנים היום כ־40% מכלל האוכלוסיה. מולם, בפר־מת של 10 השנים האחרונות, ניצב הרוב הגדול של האוכלוסיה שהומת־העור, בעיקר ממוצא מאלנזי מקומי, ה"קנאק". התנועה הפוליטית החשובה ביותר בקרב הקנאק, פלנקס, תובעת מזה שנים התנתקות האיים מהריבונות הצרפתית והקמת מדינה ריבונית, "ממלכת קנאקי הסוציאליסטית העצ־מאית".

ארמת הגולות הרחוקה

על תביעות העצמאות של מרכי־בים חשובים באוכלוסיה המקומית נמצאו כמובן קופצים מעוניינים בזי־רה הבינלאומית. הקבוצים הלובים מעודדים מזה שנים בבחישה האנטי־צרפתית, בקלדוניה החד־שה. משלבשה זו בשנים האחרונות אופי יותר אלים, הפך הסיוע העזינ־י המוסרי מהאוקיאנוס ומטריפולי לממשי־

יותר משלושה עשורים, איפשר־גרילה הצרפתי מלוחמות שרידיים יותר. בממשל הצרפתי מוצעים מה שנים שם ידיים של המורביים ברייה, אך שמעולם לא הובאו לידיעת הציבור הצרפתי ההבנות לכך.

מאז תחילת שנות השמונים הפכה הרשימה המתמשכת של הקנאק להתפרצויות עוגמות של אלימות: תנות משברים מתחלפים של הממש־לות בפאריס – תחילה השמאל של מיטראן־שנבטם הימין של שיראק – בשלחו לאיים תגבורות של צבא ומשטרה. קורבנות בנפש נפלו בקרב כל המחנות, התושבים ממוצא אירופי, המלאנזים, השוטרים והחי־לים. ניסיונות שונים למשא ולמתן נקלעו לעתים קרובות לסבך של חילוקי הדעות הפנים־צרפתיים בש־אלה האם אפשר להעלות על הדעת העצמאות מרצון מארצות המולדת, אפילו אם היא מרוחקת 15 אלף קי־לומטרים משער הצבירות בפאריס?

ממשל השמאל שבהנהגת מיטראן מבקש מזה שנים להפוך את פתרון המשבר בקלדוניה החדשה לנושא של הסדר בעיות קולוניאליות "בנוסח מודרני, מבוגר ומשוחרר". מעבר להקשר הקלדוני, משמעות המשבר הזה יורה להרגעת מצפונו של השמאל הצרפתי, הנושא עדיין צלקות קשות משנות האלימות באלג'יריה. כשם שהפכו השנים את אלג'יריה, בצדק או שלא בצדק, למודל של "כל הטעויות האפשר־יות", כך אמורה היום קלדוניה החד־שה לשמש כמודל של דה־קולוני־אליזם נאה.

משנבחר פרנסואה מיטראן לכהונה שנייה, באביב, התגייסה ממשלתו החדשה בהנהגת מישל רוקאר לני־סיונות יישוב נמרצים של המשבר. ימים ספורים לפני ההצבעה בבחירות התנפצה פעולת קומנדו של פעילי עצמאות מקומיים לכדי קרב דמים, שבו נהרגו – בנסיבות השנויות ביותר – 28 אנשים. על רקע הזעזוע באיים ובמטרופולין ניהל רוקאר משא ומתן דרמטי, אך חשאי, שהסתיים בשעות הקטנות של הלילה בהסכם משתיע האופוזיציה: ראשי שני הקהילות היר־יבות הסכימו לחתום עליו ולהוליך לחיצת ידיים היסטורית.

אולי אוטונומיה

ההסדר שנחתם בלשכת ראש הממ־שלה בפאריס ביולי לא הכריע סו־פית את גורלה הלאומי של הטרי־טוריה. על־פי ההסדר, ייערך באיים בעוד 10 שנים משאל־עם שיכריע סו־פית בשאלת העצמאות. עד אז יחולקו האיים לשלושה אזורי מנהל, שיהנו כל אחד ממידה ניכרת של מינהל עצמי. שניים מהאזורים יהיו בשליטת התושבים ממוצא מלאנזי. האזור הש־לישי, הכולל את מרכז הבירה נו־מאה, יהיה בשליטת התושבים ממוצא אירופי. אסיפה על־אזורית, שתייצג את כלל האוכלוסיה של האיים, תעניק למדיניות הפנים הכו־ללת של הטריטוריה.

רוקאר אמר לפני כחודשיים בסיור פיום האוקיאנוס באיים כי הוא "אישית" מעדיף שקלדוניה החדשה תישאר בתחומי הרפובליקה הצרפתית. אך הוא הדגיש כי בלי קשר להכרעתם של התושבים, יעשה הממשל בפאריס כל שביכולתו להבטיח שוויון זכויות ושוויון הזדמנויות לכל תושבי האיים, בני כל הקבוצות האתניות.

לפיכך, יעודו מעתה סיוע ניכר של פאריס, במימון ובמימון, לתנופת הפיתוח של האזורים המאוכלסים ברוב קנאקי. הפיתוח מיועד להביא לאיזון כלכלי־חברתי. האמור לשי־רות את האינטרסים לטווח ארוך של כל התושבים, לכל מקרה. חלק לא־נפרד מההסדר קובע שיהיה זה העם הצרפתי כולו, בכמשאל־עם, שייקרא לאשר בקלפיות את תקפותו של הפשרה. זהו משאל־העם שלשמו, שייערך ב־6 בנובמבר.

להוציא את הצעקנות ה"לאומית" הבכורה של הימין הקיצוני וצימאר־כאשר בהנהגת ז'אן־מארי לה־פן, נהנה ההסדר הקלדוני מקונצנזוס בקרב המפלגות הפוליטיות. ספקולציות מאר לארכיאולים של הרגלי־יוקרה המליטה גם המפלגה הגוליסטית הג־ר"ל, בהנהגת ראש הממשלה לש־עבר ז'אק שיראק, לקרוא לתמיכה להצבעה מהתנגדת. התיכה היא שאומרי "הון" בכשאל יזכו לרוב גדול. עתידה להיות הפריעות הכלליות. שיעורי השתתפות נמוכים במיוחד בקלפיות – על רקע תחושה המעט כלליות בהסדר ובכל העבודה שהבוח־רים הצרפתיים כבר נקראו השנה לא פחות משש פעמים לקלפיות – עלול לקעקע את מימדי הייצוג של המשאל.

מעבר לבעייתיות המקומית של קלדוניה החדשה העתונית, הנקובב אל תוך המשבר־הסוד בקלדוניה החדשה סודה של אבירות הדמוק־רטית, מנקודת הראות הצרפתית, לאור ה־קו הגבול שבין טריטוריה־חוץ למדינה־פנים. בפאריס מקבים היום למונה קודי הקבלה בין מה שעלה בין הממשל הצרפתי להסדר בקל־דוניה לבין מקום בסכסוך אחר – על רקע מזרח־תיכוני, אפילו הסכסוך הישראלי־פלשתינאי מומן עזה להתבונן ולהתבונן.

هكذا من الأصل

هكذا من الاصل

50 שנה לליל הפוגרום

פרנקפורט מציינת יובל ל"ליל הבדולח". האירועים נועדו לגרמנים, לאו דווקא ליהודים

מאת מיכאל הנדלזלץ

האירוע המרכזי יתקיים ב־9 בנובמבר, ב"אלטה אופר", ויציין 50 שנה ל"ליל הבדולח" לא רק בפרנקפורט, אלא בגרמניה כולה. הגרמנים קוראים לאירועי אותו לילה שבו נשרפו בתי־כנסת, הבזזו והוצתו עסקים של יהודים שהוכו ונרצחו, "ליל הפוגרום".

על הבמה תשב התזמורת הפילהרמונית הגרמנית הצעירה. השחקנית יוטה למפה, מן הידועות בשחקניות הבמה בגרמניה, תקרא מתוך "העיירה שלי" של פטר וייס: רשמיו מביקור באושוויץ, בשנת 1964. גארי ברתיני ינצח על הפרגיון מן הסימפוניה העשירית של מאהלר, על הקנטטה לכינור של אלבן ברג, עם הסולן הגרמני הצעיר פרנק פטר ציממן, על "הפליט מוורשה" של ארנולד שנברג, עם הקריין גינתר רייך. אחר־כך תעלה לבמה זמרת האלט הישראלית מירה זכאי. היא תשיר את "קדיש" של ראבל, את "על הדרך עץ עומד" ביידיש, ללא ליווי, ולבסוף את "ס'ברענט". במלים האחרונות של השיר תצטרפנה אליה מקהלות שתוצמדנה על היציע, מסביב לקהל שבאולם, במלה אחת, "ס'ברענט". בדממה שתיווצר אחר־כך יוקרנו 50 שניות מסרט שבו צילם חובב קולנוע גרמני בית־כנסת בוער בבילפלד, ב־9 בנובמבר 1938. כשעה של מוסיקה וטקסט. הקהל מתבקש לא למחוא כפיים.

התגובה האינסטינקטיבית הראשונה למראה התכניות המפורשות לציון 50 שנה ל"ליל הפוגרום" גורמת לישראלי־יהודי לתהות אם מדובר כאן בדרשה, באוהדה, או שמא בנוסטלגיה. מארגני האירועים מאוד לא אוהבים את ההתייחסות שבתגובה הזאת, ומבלים סובלנות רק מפני שהיא באה מפיו של ישראלי. מנהל המוזיאון היהודי, שייפתח באותו יום בפרנקפורט, גאורג היינברגר, מסביר: "ליהודים יש יום השואה. עד עתה, ביום השנה לליל הבדולח, היו הפוליטיקאים הגרמנים מסתפקים בדרך־כלל בהופעה רשמית בבית־כנסת יהודי או בבית הקהילה, כדי לצאת חובת הזיכרון. לגרמנים אין שום תאריך מוגדר שיזכיר להם את מה שקרה בימי מלחמת העולם השנייה. לכך מיועדים אירועי ה־9 בנובמבר 1988".

היינברגר נולד בהונגריה, אחרי מלחמת העולם השנייה, להורים שנמלטו לשם מפולין. אחרי המלחמה, מתוך מסקנה שאין להם לאן לחזור בפולין, הם התיישבו בפרנקפורט. הוא קיבל חינוך יהודי, נסע ללמוד מדעי המדינה בירושלים, שם הכיר את אשתו, אף היא יהודיה גרמניה שבאה ללמוד בישראל. אחר־כך שימש [illegible] במכון היהודי בהיידלברג, שהעניק תארים של אוניברסיטת היידלברג במדעי היהדות. לפני כשנתיים הועמד בראש צוות הקמתו של המוזיאון היהודי של פרנקפורט. הוא מדבר עברית רהוטה. לילדיו הוא מקפיד להעניק חינוך יהודי. זו לדעתו המשימה החשובה ביותר של יהדות גרמניה, ולאו־דווקא מאבקים נגד העלאת הצגות שיכולות לפגוע ביהודים.

המוזיאון החדש אמור להיות אחד משורת המוזיאונים על שפת הנהר מיין, בין המוזיאונים לארכיטקטורה, לקולנוע, להיסטוריה ולאמנות. זהו חלק מן המפעל שאותו רותף הממונה על ענייני התרבות בעיריית פרנקפורט, ד"ר הילמר הופמן. הופמן והיינברגר מקפידים להדגיש כי המוזיאון לא אמור להיות מין גטו תרבותי יהודי, והמיועד לא נועד ליהודים בלבד. ההשקעה הגדולה שנדרשה כדי להכשיר את הבית עוררה תרעומת בפרנקפורט. היינברגר אומר שמה שלא היו עושים במבנים האלה, הכשרתם לשימוש היתה עולה את אותם 20 מיליון מארקים. הצבת התצוגה עלתה 8 מיליון מארקים נוספים.

הנכנס למוזיאון, המתמרק לקראת פתיחתו, רואה מעליו, בקומה השנייה מעל לכניסה, שחזור בדגם מוקטן של הגטו היהודי בפרנקפורט. לפני זמן לא רב נתגלו שרידים של בתי הגטו, וביניהם מקווה, על שפת המיין. התעורר ויכוח סוער אם לבנות במקום את המרכז המסחרי המתוכנן (כלום צריך להוכיח שהפיתוח במקום היה אמור להיעשות בכסף יהודי) או לשמר אותו כאתר־עתיקות. הוחלט לשמרו.

המוזיאון ממוקם בשני בתים שהיו שייכים למשפחת רוטשילד. אלה הבתים שהיו מוקד לפרעות ה"הפ־הפ" המפורסמות. עד למלחמת העולם השנייה שכן במקום מוזיאון יהודי. מנהלו היה עדיין בניו־יורק, ויבוא במיוחד לפתיחה. בעת הקמת המוזיאון החדש נעזר היינברגר בישעיהו וינברג, מנהלו של בית התפוצות.

לבו של המוזיאון יהיה תצוגה קבועה: ארבע התחנות בחיי האדם היהודי – לידה, בר־מצווה, כלולות ומוות, [illegible] כמו־עתיקים. [illegible] הקשורים לשבת, לפסח ולשאר החגים. [illegible] האמצעי התצוגה המודרניים ביותר, כולל תבליטים, ארונות תצוגה מוארים, שקפים ומחשבים.

במרכזו אחד החדרים הגות פרנקפורט, שהיא בבעלותו של אחד מעשירי העיר, היהודי איגנץ בוביס (שלפי השמועה שימש דגם לפרבינדר במחזה המפורסם, שבסוף לא הועלה). מהדורת פקסימיליה של ההגדה המעוטרת הזאת תימכר בפתיחה.

שיר בעברית לכבוד נפולאון

חלק אחר של המוזיאון מנוצל בתצוגות וכיתובים על הקורות את תולדות יהדות פרנקפורט, התגבשה הדרקסית מאלפת, בגרמנית, מראשית התיישבותם, דרך הקמת הגטו, הפרעות החוזרות, תרומת היהודים לכלכלתה ותרבותה של העיר (הרוטשילדים, בין היתר), התפתחות ההשכלה על מגמותיה השונות. הכמיהה לנפולאון, שהעניק ליהודים היתר לצאת מן הגטו, מתבטאת בשיר בעברית לכבודו; אחר־כך רואים את התגברות האנטישמיות, ובד־בבד את התפתחות המגמות הציוניות, עד לעליית הנאצים. "ליל הבדולח" הוא, כמובן, נקודת־מפנה. מ־30 אלף יהודי פרנקפורט, הקהילה השנייה בגודלה בגרמניה לפני מלחמת העולם השנייה, נותרו 5000 היום. רובם באו לגור בה אחרי השואה.

בקומה העליונה של המוזיאון נמצא בתקופה הארכיון, שיהיה ברבות הימים החלק החשוב ביותר, ויתעד תושבים, משפחות ועסקים יהודיים בפרנקפורט עד 1945, וכן צילומים. באגף התצוגות המתחלפות תיפתח ב־11 בנובמבר תערוכה [illegible] אדריכלות בתי הכנסת בגרמניה. בשנה הבאה מתוכננת כבר תערוכה של צייר יהודי [illegible], לאור עיון בתמונות, משוכנע כי מדובר כאן בגילוי מחודש ואפי של יוצר נשכח.

שניים מתוך 16 ספרים שיצאו לציון 50 שנה ל"ליל הבדולח" הם כרכי תעודות וצילומים על החיים היהודיים בפרנקפורט. ספר אחד הוא סקירה על האינטליגנציה היהודית בתרבות הגרמנית מ־1619 (השנה בה כתב הנער בן ישראל [illegible] לכבוד אהרן מכתב פרטי שנמצא באחד הארכיונים) עד 1988, בה נערכו ראיונות עם חוקרי ספרות ותרבות של היום. כרך נוסף עוסק בבתי הכבוד של גרמניה. ספרון מיוחד למקס צוויג, האחד לגרשון פלינקר, מוכר־ספרים יהודי שהיגר מפרנקפורט והקים חנות ספרים גרמניים בפריס. הכותרת המשותפת לספרים היא "דרס – אבדן – זיכרון", וזו גם הכותרת המשותפת לאירועים כולם.

הבנק לא הסיר את חסותו

ספרון אחד יותר לתאודור ו. אדורנו, אולי מן המלומדים והפילוסופים החשובים ביותר בזמננו, יליד פרנקפורט. הוא זה שטבע את האמרה ש"אחרי השואה אין שירה". קונצרט מיצירותיו, בניצוחו של גארי ברתיני, פתח את האירועים לציון היובל ל"ליל הבדולח" ב־17 בספטמבר, ב"אלטה אופר". בקרוב ייצא לאור קומפקט־דיסק שהוקלט בקונצרט זה. יום לפני הקונצרט נערך בפרנקפורט סימפוזיון על אדורנו המלחין. ה"דויטשה בנק", שבניינו הגדול נראה מכל מקום בפרנקפורט, נתן את חסותו לסימפוזיון. אולם בית הספר למוסיקה [illegible] לאחר ההלוואה של הבנק, אך אחד המשתתפים התנגד לכך בטענה שהבנק קשור מדי לתקופה הנאצית. לבסוף התקיים האירוע ב"אלטה אופר". הבנק לא הסיר את חסותו.

בחירת מקומות ההתרחשות אינה מקרית. ה"פאולסקירכה", מקום מושבו של הפרלמנט הגרמני הראשון (בשנת 1848), שימש תיאטרון לערב אחד, שבו הועלו חמישה מזמורים מתוך "החקירה – אורטוריה". פטר וייס השתמש בפרוטוקולים של משפטי אושוויץ, שנערכו באולמי עיריית פרנקפורט בשנים 1963—1965, כמאה מטר מה"פאולסקירכה". וייס הפך את החקירה והעדויות לטקסטים מזמזמים באיפוק שלהם, גם למי שיודע את העובדות. מיטב שחקני גרמניה באו לפרנקפורט לביצוע חד־פעמי של הטקסט הזה, 23 שנים בדיוק מן היום שבו הועלה במקביל ב־16 תיאטרונים בגרמניה, כיד עם תום המשפט עצמו. באולם לא נותר ולו מקום פנוי אחד. גם בחזרה הכללית היה מלא עד אפס מקום. לטקסט של וייס, חשיבותו ומשמעותו מיוחד אחד המפורנסים בסדרה.

ויכוח, עדין ומרתק

במאי "החקירה", ומי שממונה על ארגון האירועים כולם, הוא פטר האמן, יליד מזרח־גרמניה, שבראשית שנות ה־70 ברח למערב בתא־מטען של מכונית. בינו לבין פרנסי העיר וגארי ברתיני התקיים ויכוח עדין ומרתק על האופי הנכון לאירועים לציון היובל המיוחד הזה.

הופמן מוטרד מכך שהערב המרכזי יתקיים ב"אלטה אופר", מה שיקנה לו אופי של אירוע חברתי. לדעתו צריך היה לבחור מקום שאינו אולם אירועים ומופעים. ברתיני, לפחות בדיונים הראשונים, רצה שהפילהרמונית של ברלין, צוקרמן ופרלמן, ישתתפו באירוע. לבסוף הוחלט שבמרכזו יעמדו מבצעים (נגנים ושחקנים) צעירים, שנולדו אחרי המלחמה, וישראלים, כמו ברתיני וזכאי. ברתיני רצה שבמרכזו של הערב תהיה שתיקה ארוכה, אבל רוצה שזה לא יהיה ניתן לארגן.

הספר של הופמן בסדרה החדשה, על הקולנוע הנאצי, תחום התמחותו, נושא כותרת שנגזרה מן המלים האחרונות של וייס ב"העיירה שלי": "זה עוד לא נגמר". הוא מספר כי אבחן סימנים של אנטישמיות מתעוררת גם בוויכוחים על המעילה של ורנר נחמן, ומבוכן גם בוויכוח ההיסטוריונים על יחסיות של השמדת היהודים, לעומת הגולאגים של סטאלין.

פטר האמן מדגיש שוב ושוב שהאירועים האלה אינם מיועדים ליהודים. הטקס המרכזי לציון "ליל הבדולח" יתקיים בבית הכנסת של פרנקפורט בבוקר של ה־9 בנובמבר, בהשתתפות הנשיא וייצקר והקנצלר קוהל. "האם "החקירה" של וייס הועלה בישראל? מדוע לא?" שואל אותי האמן בכמעט התרסה. אין הצדקה להתרסה שלו. "החקירה" של וייס שודר בקול־ישראל, ואף הוקרן בטלוויזיה ביום השואה, בשנות השבעים.

גודש האירועים, ותשומת הלב שיוחדה לארגונם, להפקתם ולהבאתם לידיעת הציבור הגרמני, מבטלים במובן כל מחשבת כפירה על כך שמדובר כאן במשהו שאיננו תרסה, או להיפך. הדגשה שהאירועים הללו "אינם מיועדים ליהודים" מעוררת אסוציאציות היסטוריות רעות, הנובעות כנראה מרגישויות יהודיות מכבות המתגוננות בציניות.

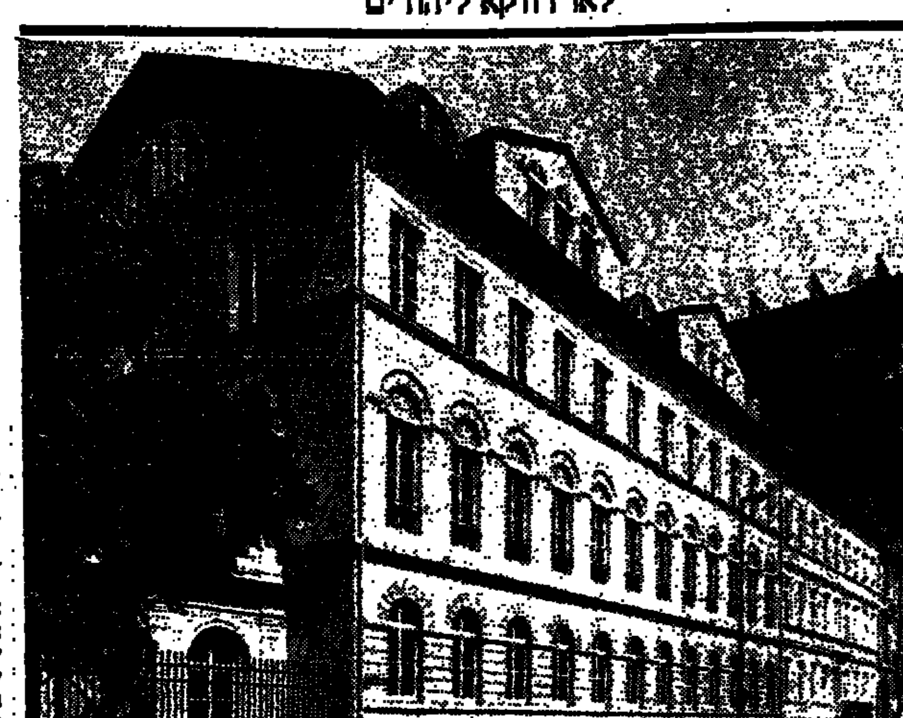

ארמון הרוטשילדים בפרנקפורט. משכנו של המוזיאון היהודי החדש

דילול אכלוס התאים יקרב אותנו אולי לסטנדרטים מערביים. כך נראה כלא פתוח בדנמרק

בתי סוהר (ט')

העיוות והאיוולת

יותר מ־63 אחוז מהאסירים הפליליים בארץ כלואים בבתי סוהר בדרגת "ביטחון מירבי". זהו עיוות הנובע מקריטריונים קשוחים, אך גם איוולת העולה כסף רב

מאת רן כסלו

לפי ספר התקציב 1988, והמסתמך על הנתונים של שירות בתי הסוהר, מצויים בבתי הכלא של שב"ס, בגבולות הקו הירוק, 4948 מקומות כליאה המיועדים לאסירים ישראלים, כולם כרובם אסירים פליליים. מספר זה אינו כולל את האסירים הפליליים תושבי השטחים, ולא את האסירים הביטחוניים. הוא אינו כולל גם 96 מקומות כליאה לעבריינים נוער, באגף מיוחד בכלא תל־מונד.

4948 המקומות מחולקים, לפי הסיווג של בתי הסוהר, כדלקמן: 3126 מקומות בבתי כלא בעלי סיווג ביטחוני מירבי (איילון, באר־שבע, שטה וכו'); 861 מקומות בבתי סוהר המוגדרים כ"ביטחוניים בינוניים" (כפר יונה, תל־מונד וכו'); 907 מקומות כליאה במתקנים בדירוג "בטחוני מועט" (מעשיהו ועתלית); עוד 54 מקומות במה שנקרא "בתי סוהר פתוחים", כגון אייל או ההוסטל, המיועד למעטים שהצליחו לעבור את תהליכי השיקום.

בהתפלגות הזו טמון העיוות העיקרי של מערכת הענישה בארץ. 63.2% מכלל האסירים הישראלים הפליליים מוחזקים בבתי כלא השמורים ביותר, באגפים סגורים, ושמורים בקפדנות – מוקפים חומה שמורה ממגדלים עם מערכת מעקב אלקטרונית ושומרים פניאומטיים. (מערכת בקרה אלקטרונית פועלת עתה רק באיילון, אך לדברי ראש אגף הביטחון אבי שגיב, היא אמורה להיות מופעלת השנה גם בשאטה ובבאר שבע).

לעומת רוב זה של האסירים, 17.4% מוחזקים בבתי כלא בעלי סיווג ביטחוני בינוני – גם הם אמורים להיות שמורים היטב, אך באמצעים פחותים מאלה שבקטגוריה הראשונה – ו־18.3% מוחזקים בבתי סוהר בעלי סיווג בטחוני מועט. אגב, המספר האחרון הזה אינו מעיד על מגמה אלא על אלתור: כתני האסירים בסיווג הביטחוני הנמוך מוחזקים במחנה אוהלים בעתלית, שהוקם כמוצא ומפני מלחץ בלתי־נסבל של צפיפות בבתי כלא אחרים.

אותו הדין לגבי 1.1% מכלל האסירים, המוחזקים בבתי הסוהר הפתוחים. ההוסטל, על 20 המקומות שלו, היחיד מסוגו בארץ, לא התמלא מעולם, ומשמש בכך עדות אילמת לכישלון מערכת השיקום בשב"ס. אייל אינו בעצם בית סוהר, אלא מחנה עבודה, המשמש את בית ספר ניד להכשרת סוהרים וקציני שב"ס. 34 האסירים שלו, כולם אסירים מיוחסים כמו רפי לוי, הממונה על מחוז ירושלים לשעבר, משרתים ומתחזקים את בית הספר.

* * *

העיוות העיקרי, כאמור, הוא לגבי 63.2% מהאסירים, המוחזקים בתנאים של שמירה מירבית. הם נמצאים שם לפי הקריטריונים הקשוחים, על־פי אורך תקופת המאסר וחומרת העבירה. הניגיון – מסבר לומר הניגיון כבר־סל – אומר שהפיתוי לבריחה עולה עם אורך תקופת מאסרו. מכאן, ככל שהמאסר ארוך יותר, יש לשמור על האסיר הדוק יותר.

דומה כי אין בצמרת שב"ס איש שאינו רואה בתפיסה זו לא רק עיוות אלא גם איוולת. כשני־שליש מהאסירים השמורים היטב כלולים במה שמכונה "סדר המשפחה". פעם בחודשיים, או אפילו פעם בחודש, הם יוצאים באופן חוקי משער בית הכלא השמור ביותר במדינה. "מה הטעם שאני אשמור עליו מכל משמר, אשקיע בכך מאמצים עליונים וכסף רב, אם אני עצמי פותח לו את השער פעם אחרי פעם", שואל, בצדק, לוי שאול, נציב שב"ס. "למה לו להתריח את עצמו בבריחות, כשהוא יכול לא לחזור מחופשה?"

לפי ההיגיון הזה, לפחות חצי מ־3126 האסירים הפליליים, הכלואים בבתי סוהר השמורים ביותר, יכולים להיות מועברים לבתי כלא שמורים פחות. לא רק, ואפילו לא בעיקר, כדי להיטיב את תנאיהם, אלא כדי להתגבר על הצפיפות השוררת בעיקר בבתי כלא אלה. דילול התאים במצוות ישיבתם בבתי הכלא בבאר שבע או באיילון היו מקרבים אותם במקצת לתקן המקובל כיום בעולם המערבי. גם דלות המשאבים מכתיבה זאת: החזקת האסיר באיילון או בבאר שבע, למרות התנאים המחפירים שבהם הוא חי, עולה הרבה יותר מאשר החזקתו במעשיהו.

אז למה לא עושים את זה קודם כל, בגלל הקריטריונים. דרוש אומץ כדי לשנותם. במיוחד אם משמעות השינוי תהיה, ללא ספק, עלייה במספר הבריחות. מנהל מוכן על יותר לברוח מאשר מאיילון. במעשיה, הבריחה אינה בעיה כלל. גונדל שאול לא מתרגש במיוחד – ובצדק – מבריחות מסוג זה. לאן כבר אפשר לברוח בישראל, עם הגבולות הסגורים שלה? כל הבורחים חוזרים; לרוב מביאים אותם בני משפחותיהם, אחרי יום או יומיים. אבל איך תיראה הסטטיסטיקה? מה יגיד הציבור? "מה יכתבו הקולגים שלך בעיתונים", שואל אותי הנציב.

ויש עוד סיבה, פרוזאית לא פחות ומשכנעת הרבה יותר. לאן להעביר 1500 אסירים מבתי הסוהר השמורים ביותר? איפה הם בתי הסוהר השמורים פחות שיקלטו אותם? גם תל מונד, כפר יונה ורמון מלאים, וגם שם הצפיפות היא מעל ומעבר למקובל. אז צריך להמשיך את הורם, להעביר את האסירים מבתי סוהר שמורים פחות לאלה השמורים עוד פחות. אלא ששוב מתעוררת אותה השאלה, לאן? מחנה עתלית, עם האוהלים שלו, אינו פתרון. זה אמור היה להיות רק אמצעי זמני, אך הוא מלא עד אפס מקום. במעשיהו יש אמנם כ־150 מקומות פנויים, גם כן בגלל הקריטריונים, אבל גם בלעדיהם זוהי רק עשירית ממספר המקומות הדרוש. בקיצור, השמיכה קצרה מדי; אין ספק שמוכרחים להאריך אותה. השאלה היא רק מאיזה צד.

* * *

את הסטנית הראשונה של תפיסה אחרת גיליתי בשיחה עם משה זאבי, איש אגף האסיר במטה שב"ס, הממונה על תחום חדש יחסית: עבודת השירות.

הדבר התעורר בראשונה באמצע שנות השבעים, בהמלצות ועדה בראשות השופט חיים כהן, שדנה בדרכי הענישה. הוועדה המליצה להוסיף לענישים קיימים תקופת עבודה לטובת הציבור במקום מאסר. הוועדה המליצה, והמלצה, כמו רבות וטובות, נקברה במגירות. שם היא שכבה כעשר שנים, עד שבתחילת 1985 הוציא אותה והסיר ממנה שכבת אבק עבה הנציב דאז מרדכי ורטהיימר, שראה בה פתח לדלל במקצת את הצפיפות בבתי הכלא.

על זאבי הוטל להפוך את ההמלצה להצעת חוק ולהריץ אותה במסדרונות הכנסת, ומאז זה הבייבי שלו. במרס '87 קיבלה הכנסת סופית את 'תיקון מס' 21 לחוק העונשין 1977 – נשיאת המאסר בעבודות שירות'. החוק נכנס לתוקף ב־1 ביולי אשתקד. לפי החוק, רשאי השופט להמיר עונש מאסר של עד חצי שנה בתקופה מקבילה של עבודה לטובת הציבור, בהגבלה לסוגים מסויימים של העבירות והעבריינים.

גם עד קבלת החוק היה קיים משהו דומה: זכותו של מפקד מחוז במשטרה להמיר מאסר עד שלושה חודשים בעבודה בתחנת משטרה. כתפריט־לגיה הוו נתנה למשל אהרן אבוחצירא. אך כאלה היו רק כמה עשרות בשנה. כשהתקבל החוק, העריכו כי מדובר בכמה מאות – 300 עד 500 בשנה. באופן מעשי התברר כי כבר בשנה הראשונה נשפטו לעבודות שירות כ־1600 איש. כ־600 מתוכם סיימו כבר את ריצוי העונש, כ־500 עושים זה עתה, והיתר בשלבים שונים לפני תחילת ריצוי עונשם.

רבים יצאו נשכרים מהחוק החדש. כ־160 מוסדות ציבור – בתי חולים, בתי אבות, מגן דוד אדום, מסגרות למפגרים, אקי"ם, מועצות מקומיות – קיבלו עובדים ללא שכר, לעזרה בעבודות סיעוד, ניקיון ותחזוקה. ל־1600 איש נתנו בתי משפט סיכוי שלא להיכנס לגיהנום של בתי הכלא, ואולי אף הצילו כמה מאות מהם מכניסה למעגל הסמים. לשירות בתי הסוהר נוסף הלחץ של 500 אסירים נוספים – מספר היכול לאכלס בית כלא בגודל ממוצע.

זאבי אינו מרוצה עדיין. התוצאה, האסירים הפוטנציאליים האלה אמנם אינה עולה כסף, אך צריך בכל זאת להשגיח עליהם. את כל ההשגחה הזאת אמור לבצע הוא, והוא בלבד, כי אין כסף ואין תקנים לעוזרים. לפי פקודת הנציב, תפקידם של סגני המנהלים של בתי הכלא הוא לעזור בפיקוח באזור שבו ממוקם בית הסוהר, אך יש להניח שזה לא עומד בראש דאגותיהם. אם יתברר לבתי המשפט שאין די פיקוח על ריצוי העונש, עלול כל העניין להתמוטט. אך לדעתו של זאבי, יש אף להרחיב אותו – עד לשנת מאסר, לפחות.

* * *

זוהי, כאמור, סנגורית בודדת, שעדיין אינה מבשרת את האביב. כדי שהאביב יגיע באמת לבתי הסוהר, צריך להשתנות הרבה מאוד: במציאות הקודרת של בתי הכלא בארץ, המתאימה יותר לארץ נחשלת של העולם השלישי מאשר למדינה הרואה את עצמה כחלק מהעולם המערבי, ובגישה של הציבור כולו.

יש רתיעה מובנת של אדם ישר מפשע ומעבריינים. לציבור המהוגן יש נטייה טבעית להתנקם בעבריין הפוגע בו, להשליכו מאחורי סורג ובריח – ולשכוח ממנו. אלא שהנטייה הזו היא גם מסוכנת. בבתי הכלא של היום הולך ומצטבר חומר נפץ, מהמסוכנים ביותר. אם לא תמצא דרך לנטרל אותו, הוא עלול יום אחד להתפוצץ.

מכאן הצורך בשינוי של סדר הקדימויות, גם לגבי בעיית בתי הכלא, כמו בשטחים סוציאליים רבים אחרים. במלים אחרות: צריך יותר כסף, השאלה היא רק כמה. אם לא תשתנה הגישה לצורת הענישה – אותם הקריטריונים לגבי כליאת האסיר, אך גם מרוב הענישה שבידי בתי המשפט – יהיה צורך בהרבה מאוד כסף. 120 מיליון דולר לבניית שישה בתי כלא חדשים, לפי תוכנית המתאר המאושרת לשב"ס. אך אפשר גם זול יותר.

זול, ואף צודק יותר, לשנות את הקריטריונים, ולא רק אלה שבחלוקת האסירים לדרגות השונות של בתי הכלא. מה, למשל, עושים בבתי סוהר כ־400 חולי רוח – כ־60 מאושפזים ב"[illegible]" שבכלא איילון והיתר באגפים שונים בכל הארץ? האם החוק המחייב לשלוח אותם לכלא, ולא לבתי חולים פסיכיאטריים, מתיישב עדיין במושגי הענישה של ימינו? והאם באמת כל הנשפטים למאסר צריכים להימצא בבתי כלא? האם אי־אפשר להמשיך את הרעיון של עבודות השירות גם בכיוון המוצהר? למשל, בתי כלא פתוחים למוגנה, שאסירים הכלואים בהם יהיו חייבים לצאת מדי יום לעבודה – לעבודות ניקיון בערים, למשל, או לסלילת כבישים חדשים, עם שמירה או בלעדיה, ולחזור ללון בהם. זה עשוי להיות הרבה יותר מועיל, הרבה יותר חינוכי – וגם הרבה יותר זול.

מכאן, לרוויזיה של הקריטריונים בחלוקה בבתי סוהר, לפי דרגת שמירתם. אם צריך לבנות בתי כלא חדשים – ואין איש חולק על כך – כדאי וגם זול יותר להתחיל בבניית עוד מעשיהו ועוד הוסטל, במקום עוד כלא בדירוג "ביטחון מירבי". אם לא מסיבות הומניות, להקלת תנאי הענישה של האסירים בארץ, או לפחות מסיבות כלכליות. אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו להיות [illegible] מדי.

(כתבה אחרונה בסידרה)

הפלגה ראשונה במים סוערים

את כצ'לה וזמביש אין צורך להכיר לאנשי הימין. עכשיו הם מאחורי הספינה שהטילה השבוע עוגן מחוץ לגבולות המדינה. פילוג הותיר את לוינגר ומאיר איגדר מחוץ לתמונה. אין שם בינתיים אנשי־מקצוע מתחום התקשורת. בשלב הראשון שלה תזכיר תחנת הרדיו של הימין את קול המוסיקה או את רשת ג'. הרבה מאוד צלילים, מעט אומר

מאת נדב שרגאי

"שמי ד"ר עלהתאנה ואני מאוד מבוקש בזמן האחרון. הדעות שלי הן מה שנקרא ימינה מהמרכז, ואני גם לא מתבייש לבטא אותן (אם כי בהסתייגות מסוימת ובנימוס), דבר שמגביר את הפופולאריות שלי בקרב האינטלקטואלים. כלומר, רבים מהקולגות שלי באוניברסיטה הם תומכי אש"ף בגלוי, או בגלוי מאוד, אבל לצורך האיזון הם מזמינים אותי לכנסים שלהם, כדי שאבטא במתינות את הצד הימני, כלומר את הצד הישראלי.

"לעתים קרובות אני גם כותב בעיתונים הגדולים ובביטאונים שלהם. כמובן שאני לא מגזים. סוף־סוף יש לי כבוד לבמה שבה אני משתתף, ואין סיבה שאביע את דעותי הימניות בתקיפות מוגזמת. אי־אפשר לכרות את הענף שעליו אני יושב..."

ד"ר עלהתאנה לא היה ולא נברא, אלא משל היה. בשבוע שבו הטילה ספינת השידורים של הימין עוגן, מחוץ למים הטריטוריאליים של ישראל, נזקק אחד מאנשיה לקטע המאמר, פרי עטו של אורי אורבך ב"נקודה", כדי להמחיש את המצוקה התקשורתית ה"נוראה", כדבריו, שבה נתון הימין.

"יותר מכל", מודה הדוקטור, "אני נהנה כשבסוף הפולמוס, באיזה מכנס שלום או בצוותא, הם באים אלי ואומרים: לא הסכמנו עם אף מלה שלך, אבל היה תענוג לא להסכים עמך", וכולנו הולכים הביתה מלאי סיפוק והרגשה טובה. הם מרגישים שהם גם צודקים, שהם גם דמוקרטים ופתוחים (הנה – אפילו ד"ר עלהתאנה, שאינו חשוד בשמאלן, היה שם), ואני חוזר הביתה עם כמה שקלים, ועם התחושה, שהלוואי התובנים שלי לדעה היו כלולים בתמציר אינטליגנטים כמותם".

בספינה האמורה אין "עלי־תאנה". אין בה גם כמעט אנשי מקצוע מתחום התקשורת. בשלב הראשון שלה יזכיר תחנת הרדיו של הימין את קול המוסיקה או את רשת ג'. הרבה מאוד צלילים עם מעט פינות־אומר. הוגי הרעיון לא הצליחו לפתות עיתונאים מ"המחנה הלאומי" לעבוד לשורותיהם. "ימניים" ידועים ו"ימניים" סמויים, המצויים כיום בעיתונים היומיים, בגל"צ, בקול־ישראל ובטלוויזיה הישראלית העדיפו להישאר במקומותיהם.

שמות? אסור להזכיר. אחרי הכל מדובר בפרנסת יהודים, ועוד "יהודים טובים", ומי יודע – אולי ישנו כמה מן המתלבטים עדיין את דעתם, אם תתמיד הספינה בשידוריה.

אחד מהוגי הרעיון של תחנת־רדיו לימין הוא אדם הרחוק מתקשורת כרחוק מזרח ממערב, הרב זלמן מלמד, העומד בראש הישיבה של בית־אל ב', יישוב הבנוי רובו כמעגל סביב הישיבה ומוסדותיה. הרב מלמד אינו מתראיין לתקשורת. יתר על כן, לפני שנים הוציא פסק־הלכה האוסר על אנשי יישובו לשתף פעולה עם העיתונות.

עשה רבנו של הרב, ובעל שם ברכות עצמו, הוא יעקב כץ, המוכר יותר בגוש־אמונים ובהתנחלויות ככצ'לה. דמות נמוכת־קומה, שעינה על מקלי הליכה ובולעת צליעה מלכמת, פגועת איברים רבים. כצ'לה נפצע קשה במהלך פעולה של אחת הסיירות המובחרות של צה"ל במלחמת יום הכיפורים. מאז קם גוש־אמונים קנה לעצמו שם של ביצועיסט מהדרגה הראשונה. הוא הקים את בית־אל א', ואחר־כך את בית־אל ב'. קשריו עם אריאל שרון ודוד לוי הודגים מיוחסים שכין שותלן לפוליטיקאי, השניים קשור עמו יחסי־ידידות אמיצים.

כשקרא הרב זלמן מלמד מבית־אל ב' לכצ'לה מבית־אל א', ואמר לו כי הגיעה השעה להשפיע על דעת הקהל, באמצעות תחנת רדיו, ארז כצ'לה את מיטלטליו ונסע לארה"ב. לא ברור בדיוק כיצד, אבל אחרי מספר חודשים שב כצ'לה לארץ כשבכיסו מיליון וחצי דולרים, סכום נאה לכל הדעות, תרומות שהבטיחו גיבוי כלכלי מסוים לתקופה הראשונית, משודרים וספינה.

יד ימינו של כצ'לה הוא "זמביש", או בשמו המלא – זאב חבר (לשעבר פרידמן). זמביש עמד בעבר בראש המועצה המקומית קרית־ארבע, ונעצר בשעתו לאחר שבארון החשמל של המועצה נמצאה לבנת־חבלה. החוקרים לא הצליחו באותו שלב להוכיח את הקשר שבין יו"ר המועצה והעצור לפרשה בראשי הערים, אבל במאי 1984 היה פרידמן בין העצורים הראשונים של "המחתרת היהודית". הוא בוקר, הודה כי היה שותף במעשה, הביע חרטה ונידון לתקופת־מאסר קצרה של 11 חודשים. תקופת המאסר של זמביש חפפה את חודשי ישיבתו בכלא עד ליום מתן גזר הדין. השופטים התחשבו במחלה קשה שבה לקה באותה תקופה, ומייד לאחר גזר־הדין יצא זמביש לחופשי.

צלע אחרת בעגנת הרדיו החדשה היא יואל צור, מראשי בית־אל ב', אדמיניסטרטור מעולה, המנהל כיום את תחנת הדלק בבית־אל, השייכת לכצ'לה. זמביש, צור וכצ'לה גייסו לעזרתם את יאיר מאיר, חתנו של הרב משה נריה, ראש ישיבת בני־עקיבא, מכבאי מעולה, ממקימי עפרה וכיום תושב כוכב־יאיר, שהופקד על ההכנות הטכניות לקראת תחילת השידורים.

הסיפור האמיתי מאחורי הספינה מסתתר ברמזו של פילוג בקבוצה המייסדת, או לפחות ההגה. מאיר איגדר, חובר גוש־אמונים נועם ארנון, יהודה הזני, העומד מאחורי הפעילות לשחרור אסירי המחתרת, הרב משה לוינגר מחברון, רצו לקחת חלק במיזם. בחודשים ראו הארבעה תחנת־רדיו המשמשת שופר מובהק לדעות הימין ומזוהה עמו לחלוטין. תחנה חזיתית, עם מסרים ותיים לאורמיה, שאין בה נדיבות־רגל לשמאל.

כצ'לה וזמביש התנגדו לקו הזה מכל וכל. הם קפצו ממקומם בכל פעם שמישהו בתקשורת כינה את הספינה "ספינת גוש־אמונים", וביקשו לשוות לתחנת הרדיו אופי מתון הרבה יותר.

ניתן להעביר את המסר הלאומי בצורה מתוחכמת, מעודנת ועקיפה, טענו. אין צורך להתעמת עם העם בצורה חזיתית. די למקם את הידיעות במהדורות החדשות בסדר שונה, די לשנות דגשים. ניתן להביא פרשנים מבוחים ושודרים שדיעותיהם מתיישבות עם הקו שאותו מבטא הליכוד, ואין צורך לבדוק בכליותיהם ולבחון האם השקפותיהם חופפות בדיוק את אלה של אנשי גוש־אמונים.

היה אפילו מי שחשב כי מותר להעסיק בתחנה אנשי־מקצוע שאינם מזוהים פוליטית עם הימין, ובלבד שהמסר, המבנה מראש, יועבר בצורה מקצוענית.

לוינגר ואיגדר שירדו בגל אחר. לוינגר הוכיח בין היתר תבנים תורניים. מהעבר השני דיברו המתונים על שידורי ספורט, פופ, מוסיקה ומדבות, שיטה "למכור" את האידיאולוגיה בצורה קלה. הם טענו כנגד הקיצוניים, כי שיטתם תשיג את ההפך מהמבוקש: "אתם תשכנעו את המשוכנעים, ואילו קהל היעד שלנו הוא הקהל הרחב, ולא תושבי ההתנחלויות. אנו רוצים להשפיע על האיש בשוק ועל הסטודנט באוניברסיטה, על כל קשת הדעות שבין המערך לתחייה, ולא רק על קשת הדעות שבין התחייה לכך".

סופו של הוויכוח הוליד פילוג. בבוקר בהיר אחד הופיעו בעיתונים ידיעות על התרמה ציבורית ל"קול השלום היהודי". מפעולי התרמה עמד מאיר איגדר. היו גם אנשים שראו תמונה של הרב משה לוינגר על רקע ספינה. בירור יסודי העלה כי לאיגדר ולאנשיו אין ספינה. נכון לעכשיו, השלימו ככל הנראה לוינגר וחסידיו עם העובדה שלהם לא תהיה השפעה ממשית על השידורים.

חגי סגל, ממשתתפי "המחתרת היהודית", מחבר הספר "אחים יקרים" וכיום בעל טור ב"חדשות", אומר כי לטענה הלאומי יש מיליון סיבות לרצות בערוצי־תקשורת משלו. "לערוצי התקשורת הממלכתיים", הוא אומר, "יש עדיפות ברורה למסרים של השמאל". הוא אינו מקבל את "זכות הציבור לדעת", כפי שמספרים אותה אנשי המקצוע בקול־ישראל או בטלוויזיה הישראלית. "מדי יום אני מגלה סביבי יותר ויותר אנשים שמשתדלים לשמוע פחות ופחות חדשות, לא בגלל מה שמספרים להם, אלא בגלל איך שמספרים להם. רוב עורכי החדשות והכתבים, מלבד שכהן צדיקים, מאמצים בשיטתיות את הטרמינולוגיה השמאלנית 'גדה' או 'שטחים'. עליהם אותו עיקרון. הפועלים מעזה יוצאים או לא יוצאים לעבודה בישראל, ולא חלילה – לעבודה בארץ, או בתחומי הקו הירוק. קול־ישראל מספר על חנינה צפויה לשלושת רוצחי המחתרת היהודית, אבל לא משדר שהבקשה נפתחה הדיון בבית המשפט העליון בערעור של הכהנר מרדכי ראגנר, או שהמבול של אורי אריב שוחרר מכלאו, אלא סתם – אורי אריב".

לסגל רשימה ארוכה־ארוכה של דוגמאות. בראש כולן הוא מסמן את השאלות. אלה מרגיזות אותו יותר מכל. "בעורכי התקשורת הממלכתית שלנו שואלים תמיד את שמיר, כיצד אתה מתנגד לוועידה בינלאומית? מקשים על אלוף פיקוד המרכז, מדוע מבוא לגנון להגדיר את הירי של מנחם ולהשפיע על מתפרע ליד רמאללה, וגוחים כיצד מסוגל זבולון המר לשבת במפד"ל שוקעה. אף פעם לא עולה על דעת המראיינים לשאול, מדוע בעצם אסור למתיישבים לירות על מיידי אבנים שסוכים אותם, ואת חנן פורת – כיצד אתה מוכן להשפיע ברשימה אחת עם זבולון המר שעמד בפיגוע יכוח, ואת שמעון פרס – מה השתנה למעשה מאז הימים שבהם תמך בהתיישבות היהודית על גב ההרים מעבר לקו הירוק העסק הזה נבאש", סבור סגל. "רשות השידור אולי אינה מאפיה שמאלנית מאורגנת, אבל רוב מה שבוקע משם בענייני אקטואליה יוצא איכשהו יוני ומהור".

סגל מאשים את הימין ואת נושאי הכיפות הסרוגות שלא עשו מספיק על־מנת לעודד את הנוער שלהם ללכת לתקשורת, אף שהדבר זה, לדבריו, עדיין אינה מתירה לעיתונאים מהשמאל "להתנהג כאילו המיקרופון הוא של אבא שלהם".

זאב פרידמן ביצעת. לוינגר נותר ללא השפעה

יד יצחק בן־צבי

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכון בן־צבי
לחקר קהילות ישראל במזרח

מזמין את הציבור לסדרת הרצאות בוקר יום שישי

כד בחשון (4.11.1988)
ד"ר מנחם בן־ששון
הרמב"ם וראשי הישיבה הארץ־ישראלית – מאבק על הנהגת היהודים
יו"ר – פרופ' אליאב שוחטמן, האוניברסיטה העברית ירושלים.

ח בטבת (16.12.1988)
פרופסור שלמה מורג
בבל – תימן – ספרד
פרשיות במסורתן של העברית והארמית בימי־הביניים.

כט בטבת (6.1.1989)
פרופסור איירין איבר
בעיות וסוגיות בחקר יהודי קאיפנג וקהילות יהודיות בסין במאה ה־20

יט באדר א' (24.2.1989)
פרופסור יוסף שטרית
תנועת ההשכלה העברית בצפון־אפריקה בסוף המאה הי"ט

י באדר ב' (17.3.1989)
פרופסור יהודה ליבס
המשיחיות של השבתאים

יד באייר (19.5.1989)
ד"ר מרדכי גלצר
מסורות הנוסח של משנה תורה לרמב"ם

ההרצאות תתקיימנה בשעה 10.00 בבוקר בצריף של יד יצחק בן־צבי, רח' אברבנאל, גן הכוזרי, רחביה, ירושלים.

הסדרה מתקיימת בשיתוף המרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח במשרד החינוך והתרבות.

אולמרט א', אולמרט ב'

מאת זאב יפת

בשנת 1975, כשנה וחצי לאחר שנבחר לכנסת, פנה ח"כ אהוד אולמרט למשרד השיכון בבקשת הלוואה לרכישת דירה. אותו זמן התגורר בדירה שכורה. אושרה לו הלוואה במסגרת הסיוע לזוגות צעירים. אולמרט עירער בטענה שהסכום נמוך, הסביר שאחר הורים בדירה שיקנה ישמש במסגרת תפקידו כחבר-כנסת, לכן הוא זקוק לדירה קצת יותר גדולה. עירעורו נתקבל ואושרה לו הלוואה נוספת, הניתנת בדרך-כלל לנכים או לזוגות צעירים במצוקה.

אולמרט קנה דירה בשכונת תלפיות בירושלים, וכמקובל לגבי מקבלי הלוואות ממשלתיות התחייב להתגורר בה. בפועל, מיד לאחר רכישת הדירה השכירה לאחר, ואילו הוא עצמו שכר דירה מרווחת בשכונת בית הכרם.

העניין עבר בשלום. איש לא פנה בעניין זה לאולמרט, שמאז נבחר לכנסת, בשלהי 1973, בהיותו בן 28, נתגלה כנושא הדגל הפרלמנטרי של לוחמה בפשיעה. אולמרט, אותן שנים ח"כ שאכפת לו, חשף שחיתויות בפרס, לחם בשוטרים מושחתים, ובנוסף, הציע תביעות ממשיות לשיקום חיילים משוחררים, הגן על כל אלה שהממסד התנכל להם.

כחמש שנים נוספות המשיך בדבקות בדרכו זו. שוב ושוב העלה בכנסת את פרשת "דמי הסוכות" שגבו נוכלי העולם התחתון מסוחרים מבוהלים, לחם בפשע המאורגן, תמך בלהט רב במאבקו הציבורי והמשפטי של "הארץ" בנושא זה. ב-1977 האשים את רחבעם זאבי (גנדי) על שהוא "מהווה מודל של ארם הידור הגנה חברתית על אנשים הקשורים לפשע המאורגן". הוא היה חשוף להטרדות ולאיומים על חייו.

ב-1982 נערכה, בחסות ראש הממשלה דאז מנחם בגין, סולחה בין אולמרט לבין גנדי. "מתמטיים", מהר כתב בתגובה יואל מרקוס, והוסיף: "אולמרט נכנס עתה לעידן הקונפורמיזם שלו". בפועל, אולמרט לא עמד בפתחו של עידן חדש בחייו, הוא כבר היה שקוע בו מזה כשנתיים.

אולמרט א', שעם היבחרו לכנסת היה עדיין מתמחה במשפטים, בנה לעצמו כאולמרט ב', שנים מספר לאחר שהפך לעורך-דין, משרד משגשג. בשנים '80–'81 כבר ייצג אולמרט ב' את אגוי, את יבואני דלתא, והיה פרקליטם של קבלנים גדולים ויזמים שונים. אולמרט הפך לעורך-דין שתדלן, מקצר דרך במסדרונות של רשויות השלטון; הרבה לייצג לקוחות בעיריות ובמשרדי הממשלה השונים.

את ההלוואה בסך 50 אלף דולר, שעשתה כותרות בימים אלה, קיבל מיהושע הלפרין, מנהל בנק צפון-אמריקה עוד ב-1981. אותו זמן קנה אולמרט דירת-פאר. הוא פנה לידידו הלפרין, הלה ארגן לו את הסכום בלא שאולמרט ידע כלל ממי קיבל את הכסף. ההלוואה היתה ללא ריבית, ללא הצמדה למדד בתקופת האינפלציה. בספרי הבנק נרשם שההלוואה ניתנה לשלוש שנים, אבל הבנק לא דרש את פרעונה.

רק מקץ חמש שנים, כשהבנק עבר בפני התמוטטות ובנק ישראל השתלט עליו ומינה הנהלה חדשה, נשאל אולמרט על-ידי הנהלה זו מדוע אינו מחזיר את ההלוואה שמועד פרעונה חלף זה מכבר. רק אז פרע אולמרט את ההלוואה, והסביר שאירעה אי-הבנה. לדבריו, סיכם בשעתו בעל-פה עם הלפרין שיחזיר את ההלוואה כעבור חמש שנים.

אהוד אולמרט קורא מכתבי מעריצים ב-1977

תצלום: עליזה אורבך

השבוע הודיע היועץ המשפטי לממשלה שבנושא זה מהווה שאלה אתית של נבחר-ציבור שאינה מצדיקה חקירה פלילית. החלטתו של חריש מותירה סימן-שאלה רבה. האם כל אדם מהשורה היה מקבל הלוואה בתנאים כה חלומיים? האם גם אדם מהשורה יכול לסכם בעל-פה עם מנהל הבנק שלו על מועד הפירעון? מעניין איך היה מגיב בראשית דרכו אולמרט א' לוא היה מדובר בח"כ אחר.

החל משנת 1983 פרץ משרדו של אולמרט לתחום פופולארי נוסף – עריכת חוזים למכירת קרקעות בנגב. מדוע פנו גופים כלכליים גדולים למשרדו של אולמרט דווקא? מה היה לפרקליט הצעיר, בתחילת דרכו, להציע להם שלא היה לעורכי-דין ותיקים וידועים שאינם חברי-כנסת? אולמרט לא התמודד בפנייה לבג"ץ, לא טיפל בתיקים בעלי חשיבות מוסרית-ציבורית. הוא הוכר כח"כ נמרץ שדלתות שרים ומנכ"לים היו פתוחות בפניו, הוא היה יכול להזיז ולסדר דברים. לקוחותיו נזקקו לקשריו.

אהוד אולמרט מגיב ואומר כי את הפראקטיקה הפרטית שלו בנה "בעבודה קשה, ולא במאכערויות. פונים אלי משום שיש לי כנראה יכולת, כשרון. אסור לי לעבוד ולהרוויח כסף ביושר? כל עוד החוק מאפשר לי לפעול כעורך-דין, אני פועל. אינני מיתמם, שמי ידוע ברבים לא רק כעורך-דין, אבל הטיפול בלקוחותי הוא אך ורק בתחום המקצועי".

קולו של אולמרט החדש לא נשמע דיו בנושאים חברתיים. בפרשת ארנסט יפת, למשל, או בפרשת ההסדרים האישיים של בכירי בל"ל, לא נשמע קולו. גם לא בפרשת מפלגת הצניעות. היו אלה נושאים שבתחילת דרכו יש להניח שלא היו עוברים ללא טיפולו.

אולמרט עלה כיתה. הוא עצמו מסביר: "היום אני כבר בתיכון", ומוסיף שהיום הוא פעיל בנושאים מדיניים, בוועדות שונות, כמו ועדת פולארד, ובעניינים חשובים נוספים.

כל אותן שנים המשיך לעשות לביתו. עוד ב-1983 תבע 10,000 דולר מחברה קבלנית לעבודות-עפר עבור טיפול בעניינה במכרז ממשלתי. החברה טענה בכתב ההגנה כי הפגישות עמו היו במסדרונות הכנסת, ונעשו בתוקף היותו חבר-כנסת, לא עורך-דין. בתגובה אומר אולמרט כי "פסק הדין קבע שההתקשרות היא על בסיס מקצועי, והלקוח חויב בתשלום".

ב-1985 הפקיד 1,700,000 דולר, כספי לקוחו, בבנק צפון-אמריקה, בהנהלת ידידו הלפרין. היה זה מספר חודשים לפני התמוטטות הבנק. אולמרט הסביר כי לקוחו נאסר ומבקש להסתתר. הכסף הופקד בבנק קטן, פחות ידוע, כדי להקשות על אלה המבקשים לשים עליו יד.

יעקב נמרודי, העומד בראש קבוצת משקיעי-חוץ שרכשה ב-20 מיליון דולר את מניות בל"ל בחברת הכשרת היישוב, הוא מלקוחותיו של אולמרט. "בעסקה זו יש גוון ציוני", הוא מסביר. גם הרבה כסף, צריך להוסיף.

הוא גם מייצג את כת ה"אסט". ב-1984 עמדה סגנית שר החינוך דאז, ח"כ מרים תעסה-גלזר, בראש ועדה שתפקידה לחקור את פעולותיהן של הכתות המיסטיות בישראל. אולמרט פנה לסגנית השר והשתדל לטובת לקוחותיו. הוא לא הודיע לסגנית השר שהוא פונה אליה כיועץ משפטי של הכת. אומרת תעסה-גלזר: "אני זוכרת מאוד מיזמרים. עד רגע זה לא ידעתי ולא עלה על דעתי שהוא היועץ המשפטי של 'אסט'. הבנתי את פנייתו כאחת מתוך פניות רבות שהגיעו אלי מקרובי משפחה ומידידים של אנשי 'אסט'".

– "מותר היה לי לנהוג כך", הסביר אולמרט בשעתו. – "אני מתפלא על אולמרט", הגיב חיים קלוגמן, בשעתו יועץ שר המשפטים לענייני חקיקה, "כמשפטן הוא אמור לדעת מה הוא עשה".

דרך ארוכה עשה אולמרט מאז הציבו שמואל תמיר במקום הרביעי ברשימת המרכז החופשי בבחירות לכנסת, בשנת 1973. אולמרט פרש מהמרכז החופשי, עבר עם אליעזר שוסטק למרכז העצמאי, הלאה ל"לע"ם" עם יגאל הורביץ, אחר-כך ל"לע"ם" המוקטנת, שלא מכבר נבלעה בתנועת החירות.

כיום משמש אולמרט כראש אגף הכספים בליכוד, גזבר מערכת הבחירות של המפלגה. בנוסף הוא מרצה מטעם המגבית. יש לו גישה ישירה לכל מקבלי ההחלטות בליכוד, והוא נושא עינו לתפקיד שר המשפטים.

תיקון בלחץ

במשך שנים התקיימה בכנסת קואליציה מקיר אל קיר של ח"כים אינטרסנטים שרוחו התקנת תקנות למניעת ניגוד אינטרסים בין פעילותו הציבורית של חבר-כנסת לבין פעילותו העסקית. ב-1983, בגבור הלחץ הציבורי, הקימה ועדת הכנסת ועדה לקביעת כללי אתיקה בעניין זה. אולמרט היה אחד מחברי הוועדה. בכל הישיבות נכחו צבי ענבר, היועץ המשפטי לכנסת, ושלמה גוברמן, המשנה לחקיקה ליועץ המשפטי לממשלה.

בנובמבר אותה שנה ניסח ענבר את כללי האתיקה הנוגעים למניעת ניגוד אינטרסים בפעילותם של חברי הכנסת, ועמד לפרסמם. אז התערב אולמרט, תקף את היועץ המשפטי לכנסת על שניסח תקנות, כפי שאמר אז, "בהתאם להגיגי לבו", לא לפי המלצות הוועדה. לפי הניסוח המקורי נקבע שאסור לח"כ לייצג לקוחות בפני רשויות השלטון, למעט בתי-משפט, בתי-דין, היועץ המשפטי לממשלה. בלחץ אולמרט הוכנס תיקון לאותן הוראות לפיו אסור לח"כ לייצג אדם בפני רשויות השלטון, אלא אם אותה רשות מיוצגת על-ידי עורך-דין. בכך, למעשה, רוקן הנוסח הראשון מתוכנו, שכן איזו רשות שלטון אינה מיוצגת על-ידי עורך-דין?

אומר גוברמן: "הנוסח הראשון כפי שנוסח על-ידי עמיתי צבי ענבר, מביע בשפה נכונה את רוח הדברים שהושמעו בוועדה. הנוסח המתוקן נכון מבחינה מילולית גרידא". חברי הוועדה ידעו היטב שיש לשנות את המצב, וברוח זו התנהלו הדיונים. מסתבר שלפרוטוקול "נותקו" מדי פעם משפטים שלא ברוח זו. כך אירע שניתן היה לאלץ את היועץ המשפטי לכנסת לשנות את ניסוח ההוראות.

בכנסת האחרונה ניסו מספר חברים לתקן את המעוות, אך נכשלו. לקראת הבחירות, וכיוון ש"מספר חברי-כנסת באמת הגיעו", כדברי יוסי שריד, יזמו ח"כים בראשות מרדכי וירשובסקי הצעת חוק פרטית לפיה יש לאסור על חברי הכנסת כל התעסקות בעבודה פרטית בשכר, בהיותה משותפת. האווירה לקראת הבחירות תרמה את חלקה. ועדת הכנסת קיבלה את ההצעה, וזו עברה בקריאה שנייה ושלישית. החוק החדש ייכנס לתוקפו החל מהתכנסות הכנסת הבאה.

דין אחר למיוחסים

מאת צבי הראל

אי-פתיחת הליכים המשפטיים נגד ח"כ אהוד אולמרט מצטרפת לשורה ארוכה של תיקים שבהם נחשדו מיוחסים בעבירות שוחד, אך התביעה העדיפה לסגור אותם. המכנה המשותף של כל התיקים האלה, לרבות פרשת אולמרט, הוא שלא היתה מחלוקת בשאלה אם מדובר בטובת הנאה. המקרים להלן מלמדים על השחיקה במיצוי עבירות השוחד כלפי חשודים מיוחסים תוך ויתור מראש לנסות לאכוף את פסקי-הדין המנחים של בית המשפט העליון. אפשר להלך את הרפיון של התביעה בישראל לשני הליכים: אי-הגשת כתבי אישום ואי-הגשת ערעורים במקרים שהזיכוי, בערכאה הראשונה, קוסם את התובע עצמו שהופיע בתיק.

אריה קיבצי ויהואל פרצליכה, שני עובדים בעיריית תל-אביב: בידי המשטרה והפרקליטות היו ראיות למכביר להעמדתם לדין בעבירה של שוחד. השניים נחשדו בקבלת טובות-הנאה מיבואנים שביקשו למכור לרשויות המקומיות ציוד תברואה. התובעת שהחליטה לסגור את התיק היא עו"ד דורית ביניש. היא סברה שאין להעמידם לדין בגלל הזמן הרב שחלף ובגלל מולתו של קרש. בהודעה הרשמית של דוברת משרד המשפטים אין נאמר במפורש כי התיק נגד השניים לא נסגר בגלל חוסר הראיות נגדם.

שופט התעבורה בן-שחר הריבאי: העובדות שבגינן הורה השופט הוו שקיבל טרחה של כרטיסי כניסה למשחקי הכדורסל של מכבי תל-אביב בגביע אירופה. נותן טובת ההנאה היה עו"ד שמעון מזרחי, יו"ר מחלקת הכדורסל של מכבי תל-אביב. התביעה הכללית, פרקליטות המדינה והיועץ המשפטי לממשלה היו יכולים להגיש נגד השופט הריבאי כתב אישום לבית משפט רגיל (כמוהו, העמד הריבאי לדין בבית דין משמעתי מיוחד לשופטים).

במקרה הזה התקיימו, לשחות לכאורה, כל אמות-המידה לביצוע עבירת השוחד: השופט הוא עובד ציבור, טובת ההנאה הם כרטיסים יקרי-ערך ונותנה הוא עורך-דין המרבה להופיע במשפטי תעבורה. התביעה גילתה סלחנות כלפי השופט, לאחר שזה בשלב החקירה הודיע על פרישתו משיפוט.

ראש עיריית אשדוד אריה אזולאי: נחשד בשורה ארוכה של עבירות, לרבות קבלת שוחד מקהילת הסוחרים בעלי העיר. בידי התביעה היו ראיות לכאורה כי אזולאי סייע למוסדים בהקצאת קרקע. עו"ד רות אבירע (שבינתיים מונתה לשופטת שלום) חיברה חוות-דעת לאחר שקיבלה לידיה את ממצאי המשטרה. בחוות-דעתה היא קובעת כי במעשיו של אזולאי יש "אבק של שוחד", ונוקבת בפגמים נוספים בהתנהגותו של אזולאי.

חבר הכנסת גדעון גדות: לתביעה היו ראיות לקבלת טובות-הנאה ע"י ח"כ ממיכאל אלבין ז"ל. התיק נסגר מפני שהיועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש לא שוכנע שיש קשר בין טובת-ההנאה לבין תפקידו של חבר הכנסת.

גם בפרקליטות המדינה, שבה חלקו על החלטתו של חריש, הכירו את פסק-הדין המנחה של נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר. השופט שמגר קבע כי אין חובה להוכחת יחסי גומלין בין נותן ההטבה למקבלה במסגרת העיסוקים שלהם: "אין זה תנאי שהקשר לתפקיד יתבטא בהגדרת תפקידים או בהענקת סמכויות מפורשות. הוא יכול ללבוש לבוש של זיקה למערכת המשימות הכלליות של המסגרת שבה פועל עובד הציבור".

הכל פוליטיקה

התחרות בדירקטוריון בנק לאומי הפכה בשלוש השנים האחרונות לתפקיד זמני ביותר

מאת יהודה שרוני

ביום ד' השבוע, היום שבו אמורה היתה מועצת אוצר התיישבות היהודים לאשר את מינוי הדירקטוריון החדש של בנק לאומי, עמדו מספר חברי מועצה קוצפים על גרם מדרגות בנק לאומי, הישיבה נקבע זועם כלפי הגבר לינסקי בוועדת המינויים, וקבלו קשות על דיוננים המיותר לישיבה שלא התקיימה. אחד בהם פלט בכעס, כאילו גילה את אמריקה – הכל פוליטיקה.

התחרות בדירקטוריון בנק לאומי הפכה בשלוש השנים האחרונות לתפקיד הזמני ביותר עלי אדמות. דירקטור בבנק לאומי שכח מזמן את תחושת הרווחה העוטפת דירקטורים בבנקים אחרים. מאז היעלמותו של ארנסט יפת מנוף הבנקאות, גם את הסיגר אי-אפשר לעשן בנחת. והאה זה פלא, לתפקיד דירקטור בבנק לאומי בעידן פוסט-יפת הגישו את מועמדותם לא פחות מ-98 דירקטורים מכל שדרות העם.

וזה עוד לא הכל: חברי ועדת המינויים נאלצו להאזין יום ולילה למאות שיחות טלפון, לעתים באישון לילה, מגורמים שביקשו לקדם את עצמם, או אחרים שהם חפצים ביקרם. הנימוקים לצורך הבחירה היו חברות בחרבו המפלגה, הוד צרת טובה שנעשתה לאחד מחברי הוועדה בעבר, כישורים אישיים כמובן, ועוד.

את יריית הפתיחה שהובילה את דירקטוריון בנק לאומי למחול-שדים כמודש ירה הפרופ' שמעון שטרית, דירקטור מטעם הציבור. דו"ח שטרית לרשות לניירות-ערך הביא לפרישת כל חברי הדירקטוריון, כמצוות נגיד בנק-ישראל מיכאל ברונו. רק שטרית סירב להתפטר, ועמד בסירובו. כשכל הריבוזים על לבו לא עזרו, הוחלט להתחיל בתהליך המינוי של הדירקטוריון החדש. בבנק לאומי היתה שמה שלא יעשה השבוע, יעשה הזמן. היהוד הצליחו.

מינוים של הדירקטוריון החדש הופקד בידי ועדה שמנתה בעיתונות "ועדת הארבעה", הלא הם אברהם אגמון, עקיבא לוינסקי, אברהם שטרן ומתתיהו דרובלס, כולם ראשי אוצר ההתיישבות היהודית. מצוות האיזון הקדוש לא פסחה גם על ועדה זו. שניים מחבריה הם חברי מערך, והשניים האחרים חברי ליכוד. מי שהאמין כי הדירקטוריון החדש של בנק לאומי לא ידע ריח של פוליטיזציה – [illegible]

ואת לדעת, חברי ועדת המינויים טרודים איש-איש בעיסוקיו השונים. אברהם אגמון מכהן במשרה מלאה כמנכ"ל דלק, לוינסקי טרוד בסוכנות, דרובלס אמון על מערכת הבחירות של הליכוד, ושטרן, נשיא מרכז הקבלנים לשעבר, עסוק בוועדת הבנייה שלו. המטלה שהוטלה על "ועדת הארבעה" התנגשה עם עיסוקיהם האחרים.

חברי הוועדה שאפו לכך שהדירקטוריון החדש של בנק לאומי יהיה חף משיקולים פוליטיים, וכי לדירקטורים החדשים יהיו כל הכישורים לכהן בגוף הנבחר. עד מהרה התברר עד כמה שאיפה זו לא היתה מעשית. על כל מועמד שהציע אחד מחברי הוועדה, צץ מועמד שכנגד. על כל הצעה להרכבת דירקטוריון, צצה הצעה שכנגד.

לתהליך מינוי כלשהו, הבחירה מירבית של דירקטור לבנק לאומי, יש כללי משחק משלו. הכלל הוא להימנע ככל האפשר מהדלפת שמו של המועמד, כדי שלא לגרום מבוכה ותגובות שליליות. תחילה הוצג שמו של משה זנבר כמועמד לתפקיד יו"ר הדירקטוריון. זנבר, נגיד בנק ישראל לשעבר ואיש רב פעלים, היה מועמדו של אברהם אגמון, איש מפלגת העבודה.

אלא שעד מהרה קמו על זנבר אנשים שאינם לכלותו. ח"כ אוריאל לין טען כי זנבר אינו ראוי לכהונה, משום אותה פרשה של הכשלת הסדר בעת פרישתו מתפקיד יו"ר דירקטוריון הבנק לפיתוח התעשייה. בניסיון לכבות את השרפה בעודה באבה, הוזעק ח"כ לשעבר יוחנן באדר, יו"ר ועדת המשנה של ועדת הכספים, שבדקה בעבר את הפרשה, שטרח להדגיש כי התנהגות זנבר נמצאה ללא רבב.

וזה היה רק מכשול אחד. חברי הליכוד בוועדה הוליכו להציב כנגד זנבר מועמדים אחרים, שהעיקרי שבהם היה משה נוידרפר, מנכ"ל בנק דיסקונט. כשזנבר ראה כי שיקולים פוליטיים עלולים לטרפד את מועמדותו, הכין עליך להשיל מעליו את המתנגדים, הוא ביצע תרגיל מבריק: הוא אמר כי לנוכח התנגדותם של אנשי הליכוד, והיותו חבר מרכז מפלגת העבודה, הוא מסיר את מועמדותו. אז שככו לזמן-מה קולות המתנגדים.

חשוב להדגיש כי מועמדותו של זנבר זכתה לתמיכתו האוהדת של נגיד בנק ישראל. במצב דברים זה החליט נוידרפר להתקפל, אך חברי הליכוד בוועדת המינויים לא התקפלו. תמורת מינויו של זנבר הם תבעו פיצוי הולם, ששיעורו נותר פתוח למשא-ומתן. רוב של נציגי ליכוד בדירקטוריון הבנק, ומינוי כהן-אורגד כסגן יו"ר הדירקטוריון, עשויים היו להוות פיצוי נאות.

לאחר דיונים ארוך גובשה רשימה מוסכמת של 20 מועמדים, ולאחר ניפוי סופי אמורים היו להישאר 12 מתוכם. על קבוצת ה-12 אמורים היו להימנות יו"ר הדירקטוריון, שני נציגי-ציבור ומנכ"ל הבנק. עם רשימת העשרים הלכה הוועדה בשבוע שעבר אל נגיד בנק ישראל. לאחר שביצע ניפוי ראשוני, גובשה רשימה סופית של 12 מועמדים, כשמתוכם אחד או שניים עדיין [illegible].

כל חברי הדירקטוריון החדש, ללא יוצא מן הכלל, עמדו בראש אחד הארגונים המובילים במשק. הרושם שנוצר הוא שבמקום לייצג את האינטרס העסקי של הבנק, הם אמורים לייצג את האינטרסים של הסקטור העסקי שלו לאותם לבנק. נתחיל למנות את השמות:

עמוס אפשטיין מכהן כמנכ"ל התעשייה הקיבוצית, אלדד בוקשפן מכהן כנשיא לשכת ארגוני העצמאים, דני גילרמן מכהן כנשיא איגוד לשכות המסחר, אבנר פרץ מכהן כנציג התעשיינים בירושלים, יעקב רובין מכהן כיו"ר לשכת עורכי הדין, משה שניצר מכהן כנשיא התאחדות היהלומנים, אברהם שפירא מכהן כנשיא-כבוד של ארגון הקבלנים, ומנחם קומרובסקי מכהן כמנכ"ל עמידר, וכנציג התאחדות האיכרים.

ברור כי הצבע הפוליטי לא נעדר, וכך מצטייר לו הרכב של דירקטוריון בל"ל: ליכוד – אלדד בוקשפן, יגאל כהן-אורגד, משה שניצר, מנחם קומרובסקי ואברהם שפירא; מערך – משה זנבר, עמוס אפשטיין, יעקב רובין; מפד"ל – יצחק רובן; בלתי מפלגתיים – דני גילרמן (לשעבר איש שינוי) ואבנר פרץ (לשעבר ממקימי ד"ש).

בכל תהליך המינויים הזה, עקב שר האוצר משה נסים מהצד. פורמלית, לא היתה לו יד או רגל בתהליך, אך באמצעות אנשיו, דאג להעביר לגורמים המתאימים מספר מסרים. האחד, אין רצונו בדירקטוריון פוליטי, והוא מעדיף גוף שיורכב על טוהרתם של אנשי-מקצוע. הערכה נוספת באשר לעמדת נסים היתה שהוא מעדיף לראות גם את צדיק בינו האהרן פוגל בגוף הזה.

נגיד בנק ישראל, מיכאל ברונו, הציג עמדה דומה. אף הוא התנגד מפורשות לחלוקה המפלגתית. אנשי הליכוד בוועדת המינויים הודיעו כי הצבת כהן-אורגד כיו"ר דירקטוריון בל"ל כמוה כפירוק הקואליציה, הם הולכים לעמוד על שלהם. בנוסף, גם סוגיית שיבוצו של אהרן פוגל עמדה על הפרק, ולא היה ברור במקום מי ישובץ.

בסיומו של דבר, ישיבת מועצת אוצר ההתיישבות היהודית, שנקבעה ליום ד' השבוע, בוטלה במפתיע. לא כל החברים קיבלו הודעת ביטול, וכשהגיעו לבנק לאומי, גילו את עצמם בחלק מחברי ועדת המינויים שבקרו בדרכם. בהודעה לאקונית שהופצה על-ידי בנק לאומי נאמר כי "בעצה אחת עם בנק ישראל הוחלט שלצורך הקמת הדירקטוריון דרושים עוד ימים אחדים, ולכן הוחלט לדחות את הישיבה בשבוע ימים".

נראה כי הן חברי הליכוד הן חברי המערך, אינם מתאבלים על הדחייה. כל אחד מן הצדדים מאמין כי סיעתו שלו תצא נשכרת. לא נעשה במידה ועד אם הרכבת הדירקטוריון תושלם רק לאחר הרכבת הממשלה.

המועמדים:

משה זנבר, יו"ר הדירקטוריון

לאחר הצגת מועמדותו, היתה זו רק שאלה של זמן מתי יתחילו להתפרסם "פרשות" הקשורות לאיש. מתנגדיו הציגוהו כמי שהיה בין האחראים למחדל שהביא להתמוטטות בנק ארץ-ישראל-בריטניה, וכמי שגרע את הנדרשות הפסולות שר-החוץ לאחר מכן במערכת הבנקאות, ברכשו מהבנק לפיתוח תעשייה דירות-שרד במחיר מוזל.

זנבר הודיע, אך תומכיו הדפו התקפות אלה. על דבר אחד אין חילוקי-דעות: זנבר הוא אישיות בעלת ניסיון רב הן בתחום הבנקאות, הן בתחום הכלכלה והן בתחום הפיננסים. אלה שהציגו את מועמדותו סבורים כי ניסיונו זה יכול לשמש לבנק לאומי כעזר רב. זנבר ידוע גם כמי שאינו חושש לעמוד על דעתו, ואפילו בפני הממונים עליו. דוגמא לכך היא הסכסוך שהיה לו בשעתו עם שר האוצר לשעבר פנחס ספיר.

זנבר כיהן כיו"ר דירקטוריון הבנק לפיתוח תעשייה (עד סוף 1971), כנגיד בנק ישראל (עד 1976), כיו"ר דירקטוריון מפעלי נייר-חדרה, כיו"ר דירקטוריון פרוטארום וכיו"ר סולל-בנה. בשנים האחרונות עסק בייצוג משקיעי-חוץ (ביקש בין השאר לרכוש עבור כימיקלים לישראל את חברת כבלי-ציון), בחברות בדירקטוריונים של חברות ציבוריות וחברת ציון ובנק כללי, שם הוא מכהן כדירקטור מטעם הציבור.

בשנים האחרונות התבקש זנבר לעמוד בראשות ועדות ציבוריות רבות שטיפלו בנושאים שונים של סדר היום הציבורי. כיום הוא עומד בראש חברת הביטוח להגנסיוהל מקבוצת הפניקס.

עמוס אפשטיין, מנכ"ל איגוד התעשייה הקיבוצית

יליד הארץ (1942), חבר קיבוץ כפר-עזה, נשוי+3. את שירותו הצבאי עשה בנח"ל, ואח"כ הצטרף לכפר-עזה. בשנים 1969–1973 היה מרכז המשק בקיבוץ, לאחר מכן היה האחראי על פיתוח ההתיישבות בפתחת רפיח, ובשנים 77–78 ניהל את מפעל כפרית של כפר-עזה, העוסק בייצור תמרוקים לתעשייה הקיבוצית, שמחזור מכירותיו השנתי 20 מיליון דולר.

אפשטיין מכהן כמנכ"ל התעשייה הקיבוצית החל מ-1988. בעבר כיהן כחבר במועצת המנהלים של פרוטארום.

אלדד בוקשפן, נשיא לשכת ארגוני העצמאים

בן 53, נשוי+3, יליד הארץ. מכהן היום כחבר מרכז תנועת החירות, וחבר המפלגה לחברות במועצת עיריית תל-אביב. למד הנדסת-בניין, ובבעלותו משרד העוסק בתחום זה בשם "בוקשפן הראל". פעילותו הציבורית באה לידי ביטוי בהיותו יו"ר אגודת הספורט מכבי ת"א, חבר לשכת המהנדסים והאדריכלים. בוקשפן מכהן גם כיו"ר פרויקט נתיבי איילון.

אומר בוקשפן: "ארגון העצמאים, המונה כ-200 אלף חברים, הציג את מועמדותי לדירקטוריון, מכיוון שהגוף הוא בסקטור עסקי גדול, שאין לו ייצוג מתאים. למועמדותי אני מתייחס בכובד-ראש, ואם אבחר לתפקיד אעבוד בצורה, ומתוך תחושה של אחריות גדולה".

דן גילרמן, נשיא איגוד לשכות המסחר

בן 44, יליד הארץ, נשוי+2, בוגר תיכון עירוני א' בת"א. מכהן כנשיא איגוד לשכות המסחר בשלוש השנים האחרונות. משפחת גילרמן, היתה במשך הרבה שנים הכוח ביבוא תבואות ומספוא לארץ, והחברה המשפחתית כונתה "קבוצה א'". החברה נמכרה לפני מספר שנים למשביר לצרכן, ודן גילרמן עבר לפעילות עסקית אחרת.

בשותפות עם ברדוד הקים את חברת "נגוס", העוסקת בייצוג של חברות זרות בארץ העוסקות בכימיקלים, ובניהול מגמורות חיפה. גילרמן העלה את איגוד לשכות המסחר על המפה, והפך לאחד מאנשי הציבור הידועים במשק. בעבר השמיע טענות קשות על "הריבית הרצחנית" שגובים הבנקים מהסקטור העסקי. מעניין כיצד יישבו טענות אלה עם חברותו בדירקטוריון בל"ל.

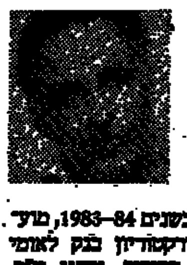

יגאל כהן-אורגד, ח"כ ושר האוצר לשעבר

שר האוצר בשנים 1983–84, מועמד לכהן בדירקטוריון בנק לאומי כנציג מטעם הציבור, וכסגן יו"ר.

כהן-אורגד מסמל בדירקטוריון החדש של הבנק את החלוקה הפוליטית בין המפלגות הגדולות. הוא ליכוד, זנבר מערך.

כהן-אורגד לא ישרת כחבר בכנסת הבאה. בפעילותו הציבורית הוא עומד בראש המכללה היהודית החדשה שהוקמה ליד קרומים.

בשנים האחרונות עסק בייצוג משקיעי-חוץ, שהבולטים שבהם פועלים באמצעות חברת אל קונטנר. כיום הוא איש-עסקים, יו"ר דירקטוריון חברת איתם, העוסקת בהשקעות במפעלי תעשייה בשטחים. כמו-כן מכהן גם כדירקטור בחברת ציקלון, וכיהן כדירקטור בחברת עמר וסולע, שפשטה בינתיים את הרגל.

יצחק רובן, יו"ר דירקטוריון קרדן השקעות

בן 48, נשוי+4, מועמד לכהן כדירקטור מטעם הציבור, ולמעשה הנו איש המקצוע המובהק ביותר בדירקטוריון. בהשכלתו הפורמאלית הוא עורך-דין. את עבודתו בנושאי בנקאות החל ב-1961 כפקיד ב... בנק לאומי. בהמשך עבר לבנק המזרחי, וטיפס במעלה הסולם, עד שהגיע לדרגת משנה למנכ"ל. רובן פרח בתקופת כהונתו של אהרן מאיר כמנכ"ל המזרחי. ב-1988 פרש מהבנק, ועבר לכהן כיו"ר דירקטוריון חברת ההשקעות קרדן.

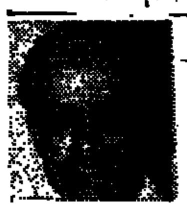

אבנר פרץ, הבעלים של מפעל "פרג"

בן 65, דור שלישי בארץ. ממקימי תנועת ד"ש, שהתפרקה בינתיים, הציג התעשיינים בירושלים. בעבר הממונה על תיק התחבורה בעיריית ירושלים, ופעיל מרכזי במועצת העיר.

בבעלותו מפעל "פרג" העוסק בייצור מוצבים. זהו מפעל רווחי, המעסיק 200 איש בקירוב. מועמדותו של פרץ ברוחה על-ידי התעשיינים בירושלים, לטובת רווחה של התאחדות התעשיינים, שביקשה להציע את גד פרופר, או את יאיר רוטלוי.

אומר פרץ: "בבנק לאומי נקלעו למבוי סתום. אני מקווה שהשיחה שלי אתך תהיה הראיון האחרון שלי לעיתונות כדירקטור בבנק לאומי, אם אבחר כמובן".

יעקב רובין, יו"ר לשכת עורכי הדין

בן 51, משפטן, החל את הקריירה שלו כמרצה באוניברסיטה העברית, בנושא סדר הדין הפלילי. בעבר היה חבר במספר ועדות, וב-1967 כיהן כיועץ המשפטי של מלוה. לתפקיד יו"ר לשכת עורכי הדין נבחר בשנה שעברה.

רובין ידוע כעורך-דין עסקי, שאינו מתפשר על גלגלה. הוא מרבה לעסוק בייצוג עורכי-דין אחרים, ועסק כמשפטן במשפט התחרות הדירית הפרשת בנק צפון-אמריקה.

משה שניצר, נשיא התאחדות היהלומנים

בן 64, עלה ארצה בגיל 12. בבעלותו לשכת היהלומים "שניצר ושות'", שייצואה השנתי 100 מיליון דולר. במסגרת פעילותו הציבורית קיבל מינוי של יו"ר-כבוד של אוניברסיטת בר-אילן, והתאחדות בדירקטורו מטעם המלך הבלגי. בעבר כיהן כדירקטור בבנק הבינלאומי הראשון. בדירקטוריון החדש של בנק לאומי הוא מזוהה כאיש תנועת החירות.

אומר שניצר: "מי שחושב שבדירקטוריון בנק לאומי אהיה איש החירות, טועה טעות מרה. אין בכוונתי להביא שיקולים פוליטיים לבנק לאומי. עובדה, שמעון פרס, יצחק רבין ויצחק ברלב הם ידידי הטובים ביותר. המערכת הבנקאית נמצאת כיום במצב קשה, ואני מקבל את התפקיד המוצע בתחושת כבדים. אני מאוד מקווה כי הדירקטוריון החדש לא ינהג על-פי קווים פוליטיים".

אברהם שפירא, נשיא-כבוד של מרכז הקבלנים

גם אברהם שפירא מזוהה כאיש תנועת החירות. בשנים 1977–1981 כיהן כנשיא מרכז הקבלנים. היה דירקטור בבנק לאומי למשכנתאות, ובבעלותו חברת-הבנייה בשם "בר שפר", העוסקת בפרויקטים יוקרתיים. ידוע כאיש מתון, המקבל החלטות מבלי להתווכח באנשים רבים. כיום הוא מכהן כנשיא-כבוד של מרכז הקבלנים. בסיבוב המינויים הקודם של דירקטוריון בנק לאומי היה שפירא אחד המועמדים העיקריים.

מנחם קומרובסקי, מנכ"ל עמידר

מועמד לדירקטוריון בנק לאומי מטעם התאחדות האיכרים. את חברת עמידר, העוסקת באספקה חקלאית לאיכרים (נמצאת בבעלותה של התאחדות האיכרים), מנהל קומרובסקי מאז 1977.

שיחת השבוע / אורית גלילי

עם בוריס שילקרוט, "אסיר מצפון" מבריה"מ, חבר קיבוץ נגבה מ-1976

דווקא בעידן הגלסנוסט סוגרים כאן את הברזים

עולים מבריה"מ שבחרו לחיות בקיבוצים, זה די נדיר?

מתוך 100 שהגענו לנגבה ב-76' נשארו רק ארבעה. בקיבוץ הארצי כיום יש עשרות בודדות של עולים מבריה"מ. יש מחסום מסוים המונע מעולים מבריה"מ להיכנס לחיים הקיבוציים. הם באים עם דעות קדומות על סוציאליזם וקולחוז, למרות שהם מבינים שזה לא אותו הדבר. חושבים בטעות שאחרים סוציאליסטים השותפים לחיי הקולקטיב, אבל האמת היא הפוכה. החיים שלהם מאוד אינדיבידואליים ויש להם קשיי הסתגלות קשים מאוד. חיי הקיבוץ מאוד מלחיצים אותם. הם לא עמדו בחשיפה הזאת. לאכול בחדר אוכל, למשל, גרם להם לקושי עצום.

חיי השיתוף קשים להם גם מהחיבוט המקצועי?

רוב העולים הם בעלי רמה מקצועית גבוהה – רופאים, מוזיקאים, מהנדסים – וקל להם להתגורר עם הישראלים. יש להם אתגר להצליח במדינה חמרית, והקיבוץ לא בדיוק תואם את המסלול הזה. רובם באים כשנאי סוציאליזם, דגל אותם ותעשייה מפלגתית מקטינים אותם.

את הסיבה שרבים מעולי בריה"מ תומכים במפלגות הימין?

זה היה נכון פעם אבל זה השתנה. מי שעוקב אחרי העיתונות הרוסית בישראל יוכל למצוא יותר ויותר תמיכה במערך בקרב האינטליגנציה והנהגה של העולים מבריה"מ. אלה שמגיעים עכשיו הם חומר שונה מאלה שהגיעו בשנות ה-70. אחרי שהשערים ננעלו שם כמעט הרמטית, נוצר סיר לחץ עצום על מסורבי העלייה שוזר. שם בתנאים מאוד קשים. סיר הלחץ הזה יצר קיצוניות דתית ומיסטית שמפלגות הימין והמפלגות הדתיות ידעו לנצל אותה. עכשיו יש תהליך של התפכחות.

שטרית אמר שהגבל להשקיע גם בגלל ממדי הנשירה הגדולים.

אכן מגיע לפה רק המיעוט – אידיאליסטים שמחפשים אתגר לאומי. כל השאר נוסעים לארה"ב. אבל 90 אחוז שמגיעים הנה הם משכבת האינטליגנציה. אני חושב שעליית יהודי בריה"מ היא מאוד איכותית ומשקלה הסגולי גבוה מאוד בתחום המקצועי: בתעשייה, באוניברסיטה, באמנויות וברפואה. כמעט שאין היום בית חולים או סניף של קופת חולים ללא עולים מבריה"מ. זאת אחת העליות המוצלחות שהיו למדינת ישראל.

ברוך (בוריס) שילקרוט. שומר את כלבה של אידה נודל למזכרת

תצלום: [illegible]

אז מדוע התחושה שאתה מקבל היום על חשבון מישהו אחר?

אני רואה אנשים ברמה מאוד גבוהה שחיים במרכזי קליטה בתנאים של עוני. דברי שטרית הם דמגוגיה זולה. כל עולה שמגיע לישראל מקבל אותו הדבר. הוא רוצה לגרוף את העלייה מבריה"מ כדי לזכות בקולות של עיירות הפיתוח. משקיעים מעט מדי בעולי בריה"מ גם במחשבה וגם במשאבים חומריים.

שטרית אמר שחשוב יותר להשקיע במניעת ירידה.

זה חשוב וגם זה חשוב, אבל אי-אפשר להגיד שנעשה דבר אחד על חשבון האחר. אין לנו משאבים אחרים חוץ מעלייה. אם ניצור אווירה של אי-קליטה, נגרום למשבר הרה-אסון. שטריתים כאלה משסים את החברה הישראלית ואחר כך נוצרת אווירה של אנטי-עלייה. דווקא כשלבריה"מ הגיעו הפרסטרויקה והגלסנוסט, אנחנו סוגרים פה את הברזים.

ההצהרות של אידה נודל רק סייעו לשטרית בטיעונו.

המערכת פה שונה לגמרי ואפשר היה להעביר את הביקורת בצורה אחרת. לאידה קשה להבין שהביורוקרטיה פה היא לא ביורוקרטיה עוינת שנגדה היא נלחמה בבריה"מ. כאן הממסד הוא השותף שלנו למאבק. היא רגילה באופן בסיסי להיות במערכות ביורוקרטיות. היא אשה חזקה מאוד מבחינה נפשית, הסתגפות וחסרת-פשר.

מוקפים שהיא קיבלה הרבה בכסף.

הדרך של המערכת להתנגד היא על-ידי פרסום עובדות שאין להן שחר. אידה נודל היא אשה מאוד צנועה שחיה חיים מאוד פשוטים. היא לעולם לא תעזוב את המדינה – החיים כאן הם תמצית הקיום שלה. למען הדבר הזה היא נלחמה כל חייה. הדיקלומים האלה נגד הגלסנוסט. שלה רשל שצ'רנסקי, מעיקים קשה.

בנושא של הגלסנוסט היו לנו ויכוחים קשים מאוד. לעומת אידה, אני רואה את המציאות בבריה"מ בעיניים יותר פקוחות. אין לי שנאה עיוורת. הרצון לראות שם את הכל בצבע שחור הוא טבעי, כי כולנו סבלנו שם. גורבצ'וב הוא לא הדמוקרט הגדול, אבל הוא הבין שכבר אי-אפשר יותר להמשיך, אם לא רוצים ללכת לאבדון מבחינה כלכלית ומבחינת המעמד הבינלאומי. הוא הולל שינויים כדי לאפשר למערכת הזאת לחיות. אסור לנו לגנות את זה.

אידה נודל המליצה לי על חיי קיבוץ

לעיתונאים הרבים שבאו בחצי השנה האחרונה על פתחו של קיבוץ נגבה כדי לראיין את אידה נודל כשהיתה תוכחות ברמות כלבה הנאמן, פיזר. לפני פחות מחודש עזבה נודל את יחידת המגורים שסידר לה ברוך שילקרוט, חבר הקיבוץ, ועקרה לדירתה הקבועה ברחובות. את פיזר, שהיה צמוד לסבלותיה בעשר השנים האחרונות, השאירה מאחור. "כנראה שהתעייפה ממנו והוא התעייף גם קצת ממנה", אמר שילקרוט. "לא התרשמתי שהיה להם קשה במיוחד להיפרד אחד מהשני".

עם בואה לארץ קיבלה נודל את הצעתו של שילקרוט להתגורר בנגבה כדי להתרחק קצת מלחץ התקשורת וכדי לכתוב את זיכרונותיה. בינתיים הספיקה לומר דברים שקוממו נגדה חלקים נרחבים בחברה הישראלית. הוותיקים בקיבוץ לא סולחים לה – הם קיבלו את זה קשה מאוד, למרות ששילקרוט כינס אסיפה ותרגם את דבריה. "היא לא אמרה שיהודים מבריה"מ המועצות לא צריכים לבוא לישראל", אומר שילקרוט. "היא דיברה על התהליכים הביורוקרטיים שגורמים עינוי לעולה, ובזה אני מסכים עם כל מלה בדבריה". הוותיקים סיפרו לה על ייבוש הביצות והפרחת השממה, והיא ניסתה להסביר את ההקשר שבו נאמרו דבריה, אבל היה ביניהם נתק. הם לא רצו לשמוע".

שילקרוט (42), יליד לנינגרד, רקע של בית מתבולל, לא ידע שום דבר על בית כנסת או חגים. הוא פעל נגד הממשל בגיל 15. "בתקופת חרושצ'וב התחלתי לחשוב שכל התעמולה הסובייטית היא שקרית. הבית שלי היה קומוניסטי אדוק ומשפחתי מאוד כעסה עלי. התחלתי לקבץ חברים שהיו קרובים אלי ברעיונותיהם, וחצי מהם יהודים. באביב פראג 68', בזמן משפט סיניאבסקי, אמרתי להם: 'מספיק לדבר, צריך לעשות משהו'. הייתי אז סטודנט להנדסת אלקטרוניקה וקראתי להקים ארגון מחתרתי שינהל מאבק למען רפורמות דמוקרטיות ולמען זכויות האדם האלמנטריות".

בגיל 23 נעצר שילקרוט על-ידי הק.ג.ב ונשלח לבית חולים פסיכיאטרי, למחנה עבודה ולכלא. "לא הופתעתי כשבק.ג.ב אמר העיד אותי שני גברים ואמרו לי להתלבש ולהצטרף אליהם. ידעתי שבמוקדם או במאוחר זה יקרה. ניסו לשבור אותי, אך מעולם לא הודיתי באשמת פעילות אנטי-סובייטית ולא הבעתי חרטה".

במחנה העבודה במורדוביה, רפובליקה קטנה בין אוראל ומוסקבה, לשם נשלח שילקרוט, היו עוד 20 דיסידנטים. כמה מאות אסירים היו פושעי מלחמה, כאלה ששיתפו פעולה עם הנאצים.

"הושיבו אותי הרבה בצינוק כי אף פעם לא הספקתי את מכסת העבודה של ייצור 70 כפפות ברזנט ליום". קבוצת הדיסידנטים נחשבה במחנה לקבוצת האינטליגנציה, והיא ארגנה שם הרצאות בנושאים שונים. כל אחד מהם תרם ידע בתחומו. "פיזית הייתי במצב קשה, אך לא נשברתי. בכלא התקרבתי בפעם הראשונה למסורת עלייה, ובעקבות אותה פגישה החלטתי לעלות לישראל כשאשתחרר".

"בסוף 74' הגעתי לארץ, ולפי הצעתה של אידה נודל ביקשתי ללכת לאולפן בקיבוץ. לאידה היה מידע רב על מה שקורה בישראל. אני ידעתי מעט מאוד על החיים בארץ. בהשקפתי הייתי סוציאל-דמוקרט, ואידה אמרה: 'כדאי לך להכיר את צורת החיים הזאת'".

משרד החינוך והתרבות
המועצה הצבורית ואמנות
מדור המוסיקה
מזמינים את הצבור
לשלב הסופי בבחירת הזוכים
בפרסי ביצוע יצירות ישראליות
השיפוט הפומבי (מתוך הקלטות) יתקיים ביום א' ד' כסלו תשמ"ט 13.11.88 החל מהשעה 19.00 במרכז למוסיקה ירושלים.
המעוניינים לבוא ולהאזין מתבקשים להתקשר לטלפון 02-238546 או 03-285413 לאשור השתתפותם.

דהפון
שרות מודעות טלפוני של דהף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

אוניברסיטת תל-אביב
קרן מחקר תולדות עם ישראל והפילוסופיה של היהדות
על-שם דורית יניב ז"ל וע"ש מאיר שלום יניב
מלגות שנתיות לחוקרים ולתלמידי מחקר לקראת התואר השלישי במדעי היהדות
לקראת שנת הלימודים תשמ"ט תעניק הקרן מלגות לחוקרים צעירים (בעלי תואר דוקטור) ולתלמידי מחקר לקראת התואר השלישי בתחומים הבאים:
א. ההיסטוריה של עם ישראל בכל התקופות על כל הבטיה (בעיקר בעניינים חברתיים ומדיניים).
ב. פילוסופיה של היהדות.
את הבקשות יש להגיש לפרופ' אריה כשר – יו"ר הוועדה האקדמית של "קרן יניב" בית הספר למדעי היהדות, אוניברסיטת תל אביב, רמת אביב, ת"א 69978.
הבקשה תכלול את המרכיבים הבאים:
1. הצעת מחקר (לחוקרים) או הצעת מחקר מאושרת לתואר שלישי (לתלמידי מחקר). על ההצעות לפרט את חידושי המחקר המוצע לרבות שיטות המחקר ומבחר ביבליוגראפי.
2. קורות חיים ורשימת פירסומים.
3. שניים עד שלושה מכתבי המלצה מחברי סגל אקדמי, שיופנו במישרין למזכירות בית הספר למדעי היהדות.
המועד האחרון להגשת הבקשות 2.12.88.
פרופ' אריה כשר
יו"ר הוועדה האקדמית – "קרן יניב"

هكذا من الاصل

מנהיג סין מחפש את אמצע הדרך

מאת רוברט לייכט
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

פקינג

אי־אפשר להעלות על הדעת פער גדול יותר בין הארכיטקטורה הבר־מבססית של "האולם הגדול של העם" בכיכר השלום השמימי (טיאן־אן־מן) ובין חזותו של האיש שהוא עדיין הבוס בפקינג. השניים פשוט אינם מתאימים זה לזה. דנג שיאופינג נראה באולם המפואר בו אירח את הלמוט שמידט קצת שלא במקומו. נ־גד לכל גידולי הפרא של פולחן האישיות שנכפו על הסינים בתקופת מאו.

הלמוט שמידט מסר למנהיג הסיני ספר של אמרות דנג שהופיע גם במע־רב־גרמניה (שמידט כתב את ההקד־מה), וזה מיהר להניח אותו בצד בהבעה חסרת עניין במופגן, הקשיש העיף מבט בכריכה. "אני לא בדיוק מאשר מהערכת־יתר של תפקידי. זה לא נובע מצניעות. אבל לדעתי זו טעות להעמיד את גורלו של עם על אדם אחד בלבד. אני עשיתי מעט מאוד, רבים אחרים השתתפו. נוסף לכך אני כבר בן 84. באחד הימים יקרא אותי האל הטוב אליו".

לאוזני המבקר מהמערב נשמעים הדברים כמעט כאילו הוא מעלה על נס את המידה הסינית העתיקה וה־טובה של מתינות ואמצע הדרך. "מאז מליאת הוועד המרכזי ה־11 סירבתי ליהפך לנציג העליון של המדינה (היינו נשיא), כיוון שאני חושב על טובת העם". מאז המליאה ה־11, היינו לאחר מות מאו. דנג לא יכול היה להביע בצורה בוטה ומודעת יותר את דעתו על העידן הקודם.

נראה שאת המידה הנבונה, את אמצע הדרך, מחפש דנג לא רק כשהמדובר בו עצמו, אלא כשהמדובר בסין. כאשר מעלה בפניו המבקר תמונה על מאזן הכוחות האסטרטגי הצבאי בין ארה"ב, בריה"מ וסין, מניע דנג ראשו לשלילה: "לא, לא, לשם כך המשקל שלנו עדיין קטן מדי. בע־תיד הנראה לעין לא תוכל סין לעמוד בתחרות עם המעצמות העולמיות. גם אם נישא באחריות האישית שלנו לשלום. לסין יש תפקיד משלה למלא, התפור למידותיה".

"אני כבר לא אזכה"

ריאליזם הוא לחם חוקו של דנג. היכן שמתייחסים לדברים באווירה כפוכה כל־כך, אפילו סנסציות מצטמקות לסדר־גודל טבעי, אפילו ההתקרבות בין שתי המעצמות הדר־יכות ביותר מובנו בגוש המזרחי. "היחסים בין סין וברית־המועצות השתפרו במידה ניכרת בתקופה האח־רונה", אומר דנג. "עידן הנורמליזציה אכן מסתמן. אבל עדיין נותרה מכשלה בדרך מסוימת: וייטנאם עוד לא הוציאה את כוחותיה מקמבודיה". על התלהבות־יתר אין בכלל מה לדבר: "אפילו בנורמליזציה לא יחזרו הי־מים להיות מה שהיו בשנות ה־50". בהקשר זה מזכיר דנג שבשנות ה־50 עודדה ברית־המועצות את הודו לב־סות ולכבוש חלקים בגבול סין, ובו־סיף: "חרושצ'וב הזהיר את אדנאואר ב־1955 מפני הסכנה הצהובה. ואז היו היחסים בינינו עדיין טובים מאוד".

לא, תהליך הנורמליזציה אינו מעלה שום סיבה לציפיות גלובאות. אבל עד כמה דברים השתנו בבליראות מעידים דבריו של דנג עצמו בספטמ־בר 1977, לשגריר מערב־גרמניה דאז ארווינג ויקרט: "אני עכשיו בן 73 ולא אזכה לראות התקרבות כזו. החבר הואה גואופנג (אז מזכיר המפל־גה, יורשו המיועד של מאו) הוא בן 56. הוא יראה אפוא את קץ המאבק, אבל גם הוא לא יראה התקרבות עם ברית־המועצות. אין לצפות לכך גם בדור הבא".

בשיחה עם ראש הממשלה לי פנג, מצטייר תהליך ההתקרבות באורח מפוכח עוד יותר: "כמובן, אנחנו מקווים לנורמליזציה, ככלות הכל יש לנו גבול משותף המשתרע על 7000 ק"מ. אבל אפילו אז יהיו בינינו ובין מוסקבה מגעים מועטים בהרבה מאשר בין אמריקה וברית־המועצות. אין לכם שום סיבה לדאגה בגלל הנורמליזציה".

בגלזנוסט ובפרסטרויקה של גורב־צ'וב צופים הסינים באופטק מסוים. לפתוח בכל הנוגע לסימניי ההגלות. ראש הממשלה לי פנג מדבר בדירוז בנימה של נזופה ונראה: "כל המדינות הסוציאליסטיות וחזרות למדיניות רפורמה. משום כך אינגו מתנגדים לרפורמות הרפורמה של ברית־המוע־צות. אם היא תימשך, יתחוללו שינויים אסטרטגיים בלתי־נמנעים במדיניות החוץ הסובייטית. אבל אני לא בטוח אם מוסקבה כבר הגיעה לשלב זה, וגם אם גורבצ'וב ירצה לשנות את מדיניות החוץ – מי יודע אם הוא יצליח לבלום את הצבא".

כאשר מדברים בפקינג על מדי־נות הרפורמה של מוסקבה אי־אפשר שלא לשמוע נימת־לוואי של פסדר־נות. ככלות הכל מה כבר השיג גורב־צ'וב בנקודה זו מתגאים הסינים בה־תפתחות פרודוקטיבית. אף כי הרפורמות הכלכליות של בריה"מ ושל סין כפור תקועות כרגע במשבר, ברוסיה הסיבה היא שעד כה נעשה מעט מדי. בסין הסיבה היא שדברים השתנו במהירות רבה.

כל המדינה מגרש בנייה

מזה שנים רושמים הסינים תהליך גידול מתמיד. אבל כעת הם ניצבים מול אינפלציה מאסיבית. ב־1988 תו־כנן שיעור גידול התל"ג בסך 7–8 אחוז. כבר עכשיו הגיע השיעור הריאלי ל־11 אחוז. בחקלאות נרשמה עלייה של 4 אחוז, הייצור התעשייתי עלה ב־17 אחוז, סקטור הבניין פורח והתורתו בתוסיתה. "המדינה כולה היא מגרש אחד גדול לבנייה", אומר לי פנג. בכל מקום בפקינג רואים בתים רבי־קומות בבנייה. מי ישתמש במגדלים המשרדיים הללו, והאם ההוצאה אכן תצדיק את עצמה, איש עדיין אינו יודע בבירור.

לי האו, ראש־עיר באזור הכלכלי המיוחד שנג'ן, מדבר על שיעור־גי־דול ריאלי אצלו בסך 40 אחוז. "אילו היה זה שיעור הגידול הלאומי, היתה נעתקת נשימתה של הכלכלה שלנו". אבל מספרים כאלה מבליטים גם את העיוותים בגוף הכלכלי בכללותו.

שיעור האינפלציה זינק מ־7.5 אחוז ב־1987 ל־15 אחוז השנה, אם חושבים על השיעור הרשמי בלבד. מחיריהם של מוצרי הצריכה עלו ב־20 אחוז. כמה מצרכי־מזון, כך מודים באורח בלתי־רשמי, התייקרו כמעט במחצית.

סגן שר ועדת הרפורמה הממל־כתית מתאר את האצת האינפלציה השנה: באפריל בוטלו ההגבלות על מחיריהם של מוצרי־צריכה בשנחאי. במאי בוטלו ההגבלות על מחירי בשר חזיר ועוף, ביולי הלכו בעקבותיהם האלכוהול והטבק. וכאשר נמסר באו־גוסט שהחל מספטמבר יועלו שיעורי הריבית, הגיעו האנשים למסקנה שהמחירים יעלו עוד יותר. בעקבות זאת הם משכו את חסכונותיהם מהבנקים ונתקפו בבהלת־קניות.

דנג שיאופינג. ריאליזם הוא לחם חוקו (תצלום: רויטרס)

מה לעשות? האם להמשיך ברפור־מה של המחירים כפי שהיא מתנהלת כעת, או שמא לבלום אותה? מילטון פרידמן, המונטריסט האמריקאי, ביקר באחרונה בפקינג והציע ביטול מלא של כל ההגבלות על מחירים. אבל לדידם של הסינים זה מגדיש את הסאה. ונראה כי בנושא זה קיימים חילוקי־דעות בהנהגה. בסוף ספטמ־בר התכנסה מליאת הוועד המרכזי. ההחלטה היתה להמשיך את הרפורמה מבחינות מסוימות, ומבחינות אחרות לבלום אותה לשנתיים. נראה שאיש אינו מוכן להבהיר את ההחלטות בפ־רוטרוט. האם נשארו דברים רבים פתו־חים מדי, האם צריך היה להגיע לידי פשרות רבות מדי או שמא איש אינו יודע בדיוק איך משתלטים על האינפלציה.

למעשה צריך היה לרסן בקפידה את היצע הכסף. בין 1984 ו־1987 גדל ערך התל"ג בממוצע שנתי של 13 אחוז, כמות הכסף המונפקת – ב־25 אחוז, היקף האשראי – ב־26%. אולם מזה שנים קפואים על שמריהם כל הניסיונות לאפשר לבנק המרכזי לפעול במידה אוטונומית כלשהי. ראשית, עדיין קל יותר להדפיס כסף כאשר זקוקים לו. אם מדברים עם יוד־עי דבר, "אני ביוו" שהם מתמצאים היטב בתפקידו של הבנק הממלכתי במדינות אירופיות. כאשר שואלים אותם אם הפוליטיקאים הסי־נים אינם מבינים דרכי תפקוד אלה, או שמא הם מבינים אותן ולכן חוששים מהתוצאות שיחולו על מעמד ההנהגה המרכזי שלהם, התשובה היא משיכת־כתפיים. פקיד בכיר מספר: "אמרתי לנשיא הבנק המרכזי, 'יש לך יותר מדי כסף במחזור'. הוא אמר רק, 'גם לי יש קשיים. אנחנו צרי־כים עכשיו למשל לקנות כותנה. לשם כך דרוש כסף. אם נטיל הגבלות על כמות הכסף, יהיו בעיות עם המפעלים'".

על רקע זה נראות ההחלטות האח־רונות של הוועד המרכזי כהחלטות בלב ולב. בשנתיים הבאות אסור להיבלם הביקוש בסקטור הבניין, וה־מוצרי־יוקרה כמו טלוויזיות צבע־ניות ומקררים חשמליים. נכסי החיסכון של האוכלוסיה (375 מיליארד יואן בבנקים; 120 מיליארד, על־פי האומדן, מתחת לכרים) אמורים להישאב ולשמש לבניית דירות־מגורים ולמכירת מפעלים ממלכתיים קטנים לידיים פרטיות. נוסף לכך אמורים הסינים לקבל תמריץ לחסוך: מי שיפ־קיד את כספו לתקופה של שלוש שנים יקבל ריבית גבוהה יותר משיעור האינפלציה.

בנקודה זו עולה הדילמה בבירור. אם מתכוונים לנהל את המאבק באינ־פלציה ברצינות ולצמצם את כמות הכסף, יצטרך להתייקר גם האשראי. מפעלים בלתי־רווחיים יצטרכו להי־סגר (ב־1 בנובמבר ייכנס לתוקפו חוק פשיטת־רגל). אבל דבר זה יוסיף על האינפלציה שנשארה רדומה במשך שנים גם את האבטלה, שהיתה אף היא רדומה. היא עלולה לעלות מ־15 ל־23 אחוז, לפעמים גם עד 30 ו־40 אחוז. עם זאת, לא קיימת שום מערכת של קצבות־אבטלה בדרג ארצי. עד כה היה בתוקף עקרון "קערת האורז העשויה ברזל", היינו המפעל הדואג לפועלים שלו.

אבל מה קורה אם האינפלציה, הווה אומר בית הרפש, שב אינה "דואגת" למפעלי הוועד המרכזי, כך מרוזה פונקציונר, יחלים להבכים רפורמות ב"קערית האורז העשויה ברזל". ואז הממשיך האומר בקרירות: "ביסודו של דבר צריך לחסל אותה". אולם עד כה נוסה ביטוח אבטלה כולל רק בשלוש מ־14 ערי החוף הפתוחות: בצ'ינגדאו, בדלין וביאנ־צ'אנג.

הרפורמות עומדות על פרשת־דר־כים. הן התרחקו מתבנית הישן של הכלכלה הריכוזית יותר מכדי שיוכלו לחזור אליו. אבל הן אינן יכולות להעז לעבור לצמיחות לבניין החדש של מנגנון שוק מלא, שכן לכך חסרים תנאים מוקדמים רבים מדי, וגם משום שהדבר סותר את תפיסר תיהם של המנהיגים בדבר סוציאליזם של התכנון המרכזי. לגור באמצע הדרך אינו פתרון טוב. במקום בו לא תכנון מרכזי ולא השוק מושלים, נשאר חלל ריק שבו מתגעשת אי הוד־דאות, ובמקרה הגרוע יותר נוצר התוהו ובוהו.

דנג שיאופינג מפגין עם זאת בינ־חות האיריגוה: "כעת נמצאת ארצנו בשלב תיקון ההתאמה של הרפורמה הכלכלית. אין לי דאגות גדולות, כיוון שאני חושב שסין מסוגלת להש־תלט על האינפלציה. לא יהיו שום צעדים במדיניות הרפורמה. הפתי־חות לעולם מבחוץ תישאר בעינה". ואז הביע בפני המבקר את הגיגיו הא־חרונים: "אולם חייבים לחשוב אם לצד סדר כלכלי עולמי חדש, אין אנו זקוקים היום גם לסדר בין־לאומי חדש לחלוטין. אני לא מלומד, לא ידען גדול, אבל אני רואה שעם הפולי־טיקה של בריתות אי־אפשר להמשיך. בכל מקום בו מביטים רואים שנאשי ההגמוניה למימושם המדיניים ידיים צריכים להשיבן חזרה".

אז העלה את החזון כדבר עלום רב־קסם שבו כל המדינות יחיו יחד בדו־קיום של שלום וידידות, לתועלת הדדית של כולן, ללא אלימות וללא התערבות זו בענייניה של זו. אלה מחשבותיו של איש זקן, שביצע בב־קפצת חייו – במהלכם הודח שלוש פעמים מהשלטון – יותר מכפי שיכול היה מישהו להעלות על הדעת. הוא נראה שביר וחלש, לפעמים קשה עליו הדיבור. הוא דיבר. לאחר שעה וחצי שם קץ לשיחה. איך יתמודדו יורשיו עם המצב כאשר ימצאו עצמם ללא סמכותו הגלה

ארמנים מתגייסים במסע ההלוויה של צעיר ארמני, שנהרג בהפגנה שפוזרה על־ידי כוחות הביטחון הסובייטיים (תצלום: אי־פי)

זהות מתחדשת

שני זרמים על רקע התסיסה בארמניה: הקיצונים מבקשים להפוך את בעיית קאראבאך לבוערת. המתונים מבקשים להתרכז בנושאים כמו רמת־חיים, שחיתות, שאלת התרבות הארמנית, ומשתדלים ליישר קו עם מוסקבה

מאת ז'אן גיירס
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

ירוואן

"הכוח העליון הוא רצון העם", מבריזה כרזה אדומה בחזית בניין האופרה. למטה יותר, במעברים של בניין הדור זה, אחת משכיות התמורה של הארכיטקטורה המודרנית באר־מניה, יושבים דרך קבע סטודנטים השובתים מאז ספטמבר. וכאן גם מארגן ועד קאראבאך את הקלחת הלאומית והדמוקרטית יוצאת הדופן החוזרת ונשנית כמעט מדי יום מאז פברואר בפארק ליד האופרה, המכונה כעת "כיכר החירות".

גן ציבורי ענק זה, מקום טיולים אהוב על תושביה של בירת ארמניה, הפך ללב תנועת המחאה העממית, שנולדה בעקבות סירוב הקרמלין להסכים להחזרתה של נאגורנו קאראבאך לארמניה. הוויכוח בפארק מזכיר בו בזמן את אווירת מאי '68 בצרפת ואת אווירת אביב פראג. איש עדיין לא שרטט על הקירות את הסיסמה המפורסמת "אסור לאסור", אבל דומה שזה הכלל המושל בכיפה. הכרזות, השירים והקריאות על קירות האופרה אינם פוסחים על שום נושא, רגיש ככל שיהיה. כנגד המפ־לגה המפלגה בארמניה מוטח כל שמבגאי אפשרי, השרים מתוארים כ"צמיתים צייתנים של הקרמלין הנו־דונים לאש הגיהנום". את החיילים הסובייטיים שנשלחו לארמניה בעק־בות אירועי פברואר משווים ל"כוח כיבוש קולוניאליסטי" ודורשת יצי־אתם המיידית.

קצת הלאה משם בתוך הפארק מתפתלת בין העצים "ירידת ענק" המשמשת כפינקותקה, שעליה מוצ־גים ציורים וקריקטורות המוקיעים כמעט בגלוי את ברית־המועצות, ומשווים אותה פעם לפר ש"את עודו הארום לא יזליף" ופעם ל"דג שראשו מסריח". הכתובות, חלקן במתכוון ברוסית, "כדי שידידינו הסובייטים יוכלו להפיק מכך תועלת", מגנות את מוסקבה על שהעדיפה "את הטור־קים על הארמנים". כאן אין עושים שום הבחנה בין הטורקים של טורקיה והאזארים של אזרבייג'אן. אחד היעדים האהובים על הקריקטוריסטים הוא העיתונות במוסקבה, בראשה "פראבדה" ו"איזבסטיה", ש"הכריזו כי לבן הוא שחור ושחור הוא לבן", והפ־תיתו בהיקף הטבח. גם העובדה שהאחראים למעשי הזוועה לא הובאו במשך זמן רב בפני שופטים ללא משוא־פנים תרמה למשבר האמון ביחסים בין העם הארמני ומוסקבה.

בשיחותיהן של קבוצות קטנות בפארק, בכל שעות היום, תופס נושא קאראבאך מקום מיוחד, אך אדראם הוא נדחק לשוליים מכוחם של נוש־אים אחרים המעוררים מחלוקת כל־לית, כמו הירידה ברמת החיים, הש־חיתות, ההזנחה וההתרשלות במנהל, בעיות אקולוגיה, ההגנה על התרבות הארמנית, "הנמצאת בסכנה בגלל ני־סיונות להנהיג רוסיפיקציה בשפה". אחרי עשרות שנות שתיקה הותרו הלשונות מרצועותיהן. איש אינו עוטה כפפות־משי כדי לומר מה דעתו על השפה המונה "בה משתמשים המנהיגים שלנו, שאינם אלא פונ־קציונרים של מוסקבה ותו לא", ועל ה"סוציאליזם שהתגלה ככישלון מוחלט".

עם זאת הערב גדל הממון, ההכר־זות וההודעות המשמעות פוליטית, שהעמוד לרשות הוועד בידי השלטו־נות, הופכות פוליטיות וספציפיות יותר ויותר. פועל מודיע שהורות למאמצי ועד המשנה בבית החרושת שלו החשובים נערכים כעת בארמ־ניה. נשמעות קריאות להורים להוציא את ילדיהם מבתי־ספר רו־סיים, ולפועלים לא ליטול חלק בש־חיתות. "אנחנו רוצים להיות כמו שצריך, ונמאס לנו מכל הקומבי־נציות", אומר נואם המתייחס לכל הפרות החוק ועקיפתו בהן חייבים אנשים אם הם רוצים לגמור את החודש.

כל ההתרגשות הזאת מתרחשת באווירה של תג ובמשמעת למופת, תחת עינם הבוחנת של אנשי מי־ליציה ארמנים. מאז החלו ההפגנות בפברואר, "לא נופצה אפילו שמשת חלון אחת", אומרים בגאווה ראשי הוועד. אפילו התערבותם של ה"חולי..." כוחות הביטחון של משרד הפנים, שהוצבו בספטמבר בתוך ירוואן זו הפעם השלישית מאז תחילת השנה, לא עוררה תקריות מיוחדות. עדיין לא ברורה משמעותו של צעד זה, שנראה תחרות להלוטין, ואף הוצרף את התחושות האנטי־רוסיות בקרב האוכלוסיה. החיילים הרוסים נעלמו כבמטה־קסם ב־3 באוקטובר, למחרת שובם של הפועלים לעבודה, אבל הם עדיין נמצאים בשולי הבירה. מכל מקום, נראה ששני הצדדים מעוניינים להי־מנע מהתנגשות, ואמר לנו שוהד קאראבאך מקיים קשר רצוף עם השל־טונות כדי שיסכור ההסכם שבשתיקה לפיו בימיהם ההתגודות והמחאה יישארו מוגבלים בעיקר להתומי כיכר האופרה והפארק.

"בגידה, בגידה"

נראה שוועד קאראבאך מתגבש והולך כמוקד־כוח אלטרנטיבי. הוא מונה 11 חברים, רובם אנשי אוניבר־סיטה, והוא נוטה ליהפך לתנועה בעלת יעדים פוליטיים מגובשים. זו הנהגה קולקטיבית, אף כי כרגע הור־לשת עליה דמותו של לאבון דר פטרוסיאן, הנואם האהוב על הקהל בכיכר האופרה. "הוועד אינו מפלגה ואין לו שום כוונה להגיע לשלטון", אמר לנו במהלך שיחה ארוכה בדירה ריסקטית. דר פטרוסיאן, מזרחן ידוע, בן כ־40, ממלא תפקיד חשוב ב"מאטנאדאראן", בית הגנזות העיקרי למורשת התרבותית הארמנית. לדע־תו, הוא אומר, יש יעד אסטרטגי אחד ויחיד: ללחוץ על מוסקבה על־ידי "דיבור אמת, הפגנות ושביתות כדי להשיג את החזרתה של קאראבאך העלית לארמניה".

הוא יודע עם זאת ש"המאבק למען הדמוקרטיה" קשור למאבק להחזרת קאראבאך. ראשי הוועד הנבחרים הו־זנקו למעצרים במאי, כאשר איגור מוראדיאן, שהיה אחד המארגנים הר־אשונים של התנועה, בורח ונדחק למ־עשה הצדה, כיוון שדיבר נגד גיוון ה־אמצעים הפעולות מצד הוועד. מוראדיאן, כלכלן שנולד בנאגורנו קאראבאך, רצה לרכז את כל המאמ־צים אך ורק לסיוע לאזור זה, שהוזנח במידה רבה על־ידי השלטון המקומי האזרבייג'אני. לדידו מועיל ב־הולט לדבר על בחירות חופשיות, שחיתות, הגנת השפה, בעיות אקולו־גיה, אבל זה מסיט מן היעד המרכזי, ולדעתו עלול ריבוי השביתות רק לקומם את ברית־המוע־צות כנגד הארמנים.

אלו בעיקר, בשינויי הגשם מסור־תיים, זה בו הזנות של המשוררת ה־ארמנית המפורסמת סילבה קאפוטי־קיאן ושל הסופר זורי באלאיאן, שנפגשו עם גורבצ'וב במוסקבה במארס האחרון. ב־29 בספטמבר ניסתה קאפוטיקיאן לנאום בפני ההמון בכיכר האופרה כדי לגנות ולשכנע בעד הפסקת השביתות. היא לא הצליחה לגמור מלה, נתקלה בקרי־אות בלתי־פוסקות, "בגידה, בגידה". היה זה לאבון דר פטרוסיאן שהצליח לבסוף לשכנע את השובתים להפסיק את השביתה, שקיימה בידי מנהיגות מהפועלים. הללו חזרו לעבודה, אך הסטודנטים ממשיכים בשביתה.

"האינטליגנציה הארמנית המסור־תית", אמר מודה, נדחתה הצדה על־ידי קיצוניים מכל הסוגים, הנשלטים כרגע על־ידי (כפי שהוא מכנה אותם) גורמים לאומניים יומניים. "אלו האמ־רונים פועלים בלא מחשבה תחילה, ואין להם שום מצע מדיני. הם רק יו־דעים לקרוא "בוגד" לכל מי שמייעץ להם לגלות מתינות". אינטלקטואל חבר־מפלגה העובד בבית־החרושת באזור הבירה מאשים את ראשי הוועד כי אינם עושים דבר כדי להרגיע את הרוחות שנסערו בעם בעקבות פרשת קאראבאך. "למעשה הם משתמשים בדראמה של קאראבאך כדי להגיע למטרתם, שהיא השלטון. אני חייב להודות שכרגע נראה כי הם השיגו באופן חלקי את יעדם, וכי המצב כיום דומה באורח מוזר לזה השורר בוורשה, כשהמפלגה מבודדת לחלו־טין מההמונים".

משימה בלתי־אפשרית

המזכיר הכללי החדש של המפלגה בארמניה, סורן ארוטוניאן, ניצב בפני משימה בלתי־אפשרית. ב־8 באוקטובר הוא השמיע בטלוויזיה נאום פייסני, שבמהלכו הודיע גם על "הסגירה הקרובה" של תחנת הכוח הגרעינית באזור ירוואן בהיענות לאחת הדרישות העיקריות של פעילי שימור הסביבה, וכן בישר על אמצ־עים כנגד ריבוים של בתי־ספר רו־סיים. אך הוא לא הבטיח שום דבר קונקרטי בנושא קאראבאך.

בדיעבד, חבר־מפלגה, אמר כי ארוטוניאן, אפאראצ'יק ישר הדרך שמוסקבה את מינויו, נלכד בין הפטיש והסדן, ואינו יכול מהיום לסטות להתייצב לצד העם כפי שעשה עמיתו בסטפנקרט, פוגו־סיאן, שהצליח לשמור על אמון המו־שבים בקאראבאך תוך קיום דיאלוג עם מוסקבה. דר פטרוסיאן מודה, עם זאת, כי ארוטוניאן נאלץ להסכים לוויתורים: "אבל כל אותם ויתורים" אומר משקיף, "באו מאוחר מדי ולא היו מספיקים. ידיו של ארוטוניאן כבולות. אין לשכוח שמנגנון המפלגה נשאר ביסודו בעינו מאז היות המז־כיר הכללי לשעבר, קארן דמיר־צ'יאן. ל"ברז'נייביסטים" הארמנים יש אינטרס באווירת התסיסה במדינה, כדי להוכיח שיורשיהם אינם מצלי־חים להשיג דבר. מאז נכנס לתפקידו החדש שקע המזכיר הכללי של המפ־לגה בארמניה רובו ככולו בפרשת קאראבאך, ולא היה לו עדיין זמן להקדיש את עצמו למשימה החיונית לנקות את אורוות אוגיאס".

נראה שדר פטרוסיאן אינו רוצה להקשות את החיים על ארוטוניאן. לא כן אשוט מנוצ'אריאן, אחד משני חברי המפלגה בראש הוועד, שמעל הדוכן התאומים ליד האופרה תקף בחריפות את "מר ארוטוניאן" (בהי־מנעו מלהשתמש בתואר חבר), והוא מכל הכל את קריאת האזרחות שהופ־יע זה בנאום ב־8 באוקטובר. "תהום שאינה ניתנת לגישור מפרידה בינינו", אמר, "ומעתה והלך אנחנו נבחר את הנציגים שלנו, כולל את המזכיר הכללי ואת נשיא הסובייטים".

מנוצ'אריאן התכוון לבחירות החל־קיות של תחילת אוקטובר, בהן קיבלו המועמדים הרשמיים של המפלגה, שר הפנים הסיני ארוטוניאן ושר החוץ המקומי אנטולי מגרדיצ'יאן, פחות קולות ממועמדי ועד קארא־באך. השלטונות ביטלו מאז את תוצ־אות הבחירות בתירוץ של ליקויים פרוצדורליים, וגירשו מהמפלגה את יו"ר ועדת הבחירות. ב־16 באוקטובר הצליח ועד קאראבאך פעם נוספת למנוע את "בחירתו" של רובאן אגר־פיאן, ראש מחלקה בוועד המפלגתי בעיר התעשייתית צ'רנצואן, זה מועמד שלו הוא שוכה.

הדגל בעל שלושת הצבעים

לארמנים יש הרושם כי הם נטשו על־ידי השליטים במוסקבה, וכמה מהם מתחילים לחלום על ארמניה עצמאית. יש המזהירים אותם מפני אשליות מסוכנות, ואומרים כי הם זקוקים למטרייה הרוסית כדי להת־גונן מהטורקים, המוסיפים להיות על אף הכל האויב המסורתי. "מעולם לא דיברנו בעד עצמאות", אומר לנו דר פטרוסיאן. "בעיה מלאכותית זו הועלתה בידי קבוצות שוליות שאינן מייצגות, ושאותן גינינו. אנחנו רו־צים שארמניה תהיה חברה מלאה בברית־המועצות. ברית־המועצות היא מציאות היסטורית. אין לנו אינטרס להתנתק ממנה, בעיקר לא אם היא ערבה לביטחון הארמנים ואינה רומסת את האינטרסים שלהם. איננו מתנגדים לעצם מושג העצמאות, אבל מבחינה היסטורית הרעיון אינו בשל עדיין. כרגע הוא אפילו מסוכן".

ברבדו על בעיית הדגל בעל שלושת הצבעים (אדום, כחול, תפוז), דגלה של הרפובליקה הארמנית קצרת הימים מ־1918 המתחיל לקשט את קירות האופרה, אומר דר פטרוסיאן כי בשום פנים אין פירוש הדבר הנפת רעיון העצמאות, כי דגלה זה מכבר מפלגת דשנאק, שהיתה הכוח הדומיננטי ברפובליקה הראשונה. "הדגל משולש הצבעים אינו דגלם של הדשנאקים. זהו דגלה של רפוב־ליקת 1918, והוא שייך לכל העם הה־ארמני. הרפובליקה של 1918 מהווה חלק בלתי־נפרד מההיסטוריה שלנו, ואי־אפשר למחוק אותה בהינף־קולמוס. אך לאף מפלגה אין זכות להפקיע לעצמה ערכים ארמניים במהותם".

נותרת השאלה באיזו מידה יצליח דר פטרוסיאן לתעל את הכוחות ששוחררו בעקבות הפרסטרויקה. הוא בהחלט עלול – והוא מודה בכך – להידחק הצדה על־ידי קיצוניים ממנו, שעבורם פרשת קאראבאך היא הדרך לקרוא תגר על השלטון במוס־קבה. השאלה היא, שוב, אם העם ה־ארמני ייגרר במערבולת של אלימות שתסכן, כפי שאומרים דר פטרוסיאן והמתונים כמוהו, את ההישגים שהושגו מאז פברואר.

אנטומיה של הדחה

"ברז'נייב, פודגורני, שלאפין? זה בלתי־אפשרי", אמר חרושצ'וב, וסירב להתייחס ברצינות לאזהרות בדבר הדחתו. המקור היה בנו סרגי

מאת פרד קולמן
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

מוסקבה

לילה אחד, בסוף ספטמבר 1964, צלצל הטלפון הממשלתי המיוחד בווילה בגבעות לנין במוסקבה, שם התגורר ניקיטה סרגייביץ' חרושצ'וב עם משפחתו. חרושצ'וב לא היה בבית ובנו סרגי, אז בן 33, ענה לטלפון. "מכינים הפיכה נגד ניקיטה סר־גייביץ'", אמר קול בלתי־מוכר. כך מתחיל הדיווח המפורט ביותר שפור־סם אי־פעם בעיתונות בברית־המוע־צות על ההפיכה בקרמלין שהדיחה את חרושצ'וב מהשלטון לפני 24 שנים. המקור הוא סרגי, שהיה שותף לימיו האחרונים של אביו בשלטון, ותיאר אותם ביומנים המתפרסמים כעת בהמשכים בשבועון "אוגוניוק". היומנים מגלים זו הפעם הראשונה כי אזהרות בדבר הפיכה הועברו לח־רושצ'וב עצמו, שסמכו סירב פשוט להאמין להן.

הקול המסתורי בטלפון, כך מתברר, היה של ואסילי גליוקוב, איש ק.ג.ב, שומר הראש של אחד המשתתפים בהפיכה. כפי שהסביר גליוקוב לסרגי במהלך טיול לילי בן שעתיים ביערות מחוץ למוסקבה, הבוס שלו, ניקולאי איגנאטוב, הודח מהפוליטביורו בידי חרושצ'וב. בעי־נתו הצטרף איגנאטוב לקושרי הקשר נגד חרושצ'וב בתוך הקרמלין, עליהם נמנו חברי הפוליטביורו לאוניד בר־ז'נייב וניקולאי פודגורני ומזכיר המפ־לגה אלכסנדר שלאפין.

איגנאטוב מילא תפקיד מכריע בגיוס תמיכה בהפיכה בקרב בוסים מפלגתיים אזוריים. גליוקוב ידע זאת, אמר, מפגישות בהן נכח ומשי־חות־טלפון להן האזין. היו בפיו שמות, תאריכים ופרטים אחרים. ההפיכה, סיפר, תתבצע בנובמבר.

חרושצ'וב אסר מאז ומתמיד על בנו סרגי לדבר אתו אי־פעם על חברי פוליטביורו אחרים. אולם הבן חש עצמו מחויב להעביר את האזהרה. "לא זו בלבד שהייתי צריך להפר את רצונותיו של אבי, אלא גם להאשים את עמיתיו הקרובים ביותר בהפיכה", כתב. ביום ראשון ה־27 בספטמבר שינס סרגי את מותניו וסיפר לאביו את כל הסיפור. חרושצ'וב האזין בשר תיקה, ואז אמר: "לא, זה בלתי־אפשרי. ברז'נייב, פודגורני, שלאפין, הם אנשים שונים לגמרי. זה בלתי־אפשרי. אולי איגנאטוב, הוא איש רע. אבל מה יכול להיות משותף לו ולאחרים?" הוא אמר כי ייצא לחופשה על חוף הים השחור ב־30 בספ־טמבר כמתוכנן ויורה לאנסטאס מיקויאן, שהיה אז נשיא המדינה, לח־קור בפרשה.

זו היתה בחירה אומללה. אין כמעט ספק כי מיקויאן היה בין משתתפי ההפיכה. הוא הצטרף לחרושצ'וב ב־3 באוקטובר בחוף הים השחור ואמר כי ההאשמות חסרות יסוד. אך בסביבות ה־12 באוקטובר ידע חרושצ'וב כי הוא בצרה. באותו בוקר שיגרו הרוסים שלושה קוס־מונאוטים לחלל. היה זה ניצחון לתב־נית החלל הלאומית. משטששו פקידי השיגור לטלפן לחרושצ'וב ולבשר לו את החדשות הטובות, הוא נתקף התרגשות, ולבסוף טלפן בעצ־מו. באותו השיגור אמר לו סגן ראש הממשלה כי פשוט לא היה לו זמן לטלפן. היתה זו הפרה מקוממת של כל כללי הטקס. כאשר צפה במתרחש חשב סרגי שוב על האזהרה בדבר הפיכה וכתב ביומנו, "קרוב לוודאי חשב אבי אותן המחשבות".

בערב זה טלפן מיכאיל סוסלוב, ה"אידיאולוג" הראשי של המפלגה, לומר לחרושצ'וב כי עליו לחזור למו־סקבה למחרת היום לישיבת־חירום של הפוליטביורו בנושאי חקלאות. המנהיג הסובייטי מחה על קיצור חו־פשתו, אך סוסלוב עמד על שלו. כאשר הניח את השפופרת אמר חרושצ'וב למיקויאן, "אין להם שום בעיות חקלאיות דחופות. אני חושב שהטלפון הזה קשור למה שסרגי סיפר אתנו מהגיע". אבל לחרושצ'וב לא היה יותר חשק ויכולת להת־כתשויות פנימיות על השלטון. הוא היה אז בן 70 ועייף. ראייתו הלכה וכהתה. "אם הבעיה היא אני, לא אלחם".

למחרת היום טס חזרה למוסקבה, לישיבת הפוליטביורו שהודיעה את הפטורתו. באותה ישיבה בלתי־סגורות, כפי ששוחזרה בידי סרגי, הו־ביל שלאפין את המתקפה והאשים את חרושצ'וב בהעברה שרירותית של החלטות בלי להאזין לעמיתיו. בר־ז'נייב לא אמר דבר. אך מיקויאן, מגלה סרגי, עשה מאמץ של הרגע הא־חרון כדי לרכך את המהלומה. הוא הציע כי חרושצ'וב יתפטר מתפקידו כמזכיר המפלגה אך ימשיך לשמש כראש־ממשלה. "ההצעה נדחתה", כתב סרגי. "היה זה מאוחר מדי".

חרושצ'וב. סירוב עיקש להאזין לאזהרות בנו סרגי (משמאל)

שעתו היפה

חרושצ'וב התגונן. הוא גינה את עמיתיו על שלא היה בהם האומץ למתוח עליו ביקורת בעבר. "כל אחד אמר תמיד 'כן, כן'", אמר להם. הם מבקרים אותו, למשל, על שיגור הטי־לים לקובה, שהציתה את משבר אוקטובר 1962. אולם הוא הזכיר להם כי החלטה זו הח־לטה משותפת, בהסכמתם.

מעבר לכך סירב חרושצ'וב להיל־חם. הוא עצמו כתב בקשה להשתחרר מתפקידיו מסיבות בריאות. ב־14 באוקטובר נפגש הוועד המרכזי כדי לאשר את ההתפטרות ואת מינויו של יורשו ברז'נייב. מבחינה מסוימת היתה הישיבה האחרונה של חרושצ'וב בפוליטביורו שעתו היפה ביותר. חלף עידן טיהורי הדמים, כאשר חברי הנהגה שריחם הבאש (ורבים מהם אחרים) נורו.

חרושצ'וב שם קץ לשלטון האימים נוסח סטאלין, וכעת עמד להרוויח מכך בעצמו. הוא פשוט הוצא לגמלאות עם פנסיה נוחה של 500 רובל לחודש, אז כ־550 דולר, או סכום גבוה פי־כמה מהשכר הממו־צע בברית־המועצות. מאוחר יותר, כאשר סיפר על הישיבה האחרונה הזאת, אמר חרושצ'וב לסרגי: "סגנון המנהיגות השתנה מן היסוד. האם מישהו יכול היה אי־פעם לחלום שיאמרו לסטאלין כי הוא אינו מתאים לנו, וכי הוא צריך להתפטר? לא היה נשאר מאתנו זכר. אבל היום הכל שונה, הפחד חלף. זו התרומה שלי".

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

בית־הספר ללימודי מוסמכים
מודיע על
רישום מועמדים לסמסטר ב' תשמ"ט

קיימת אפשרות להשתלם לתואר גבוה ביחידות להלן:
הנדסה אזרחית — 04-292565
מגמות: קונסטרוקציות, הידרוטכניקה, דרכים וקרקע, מדעי הבניה וניהול הבניה
מסלולים: הנדסה סביבתית, הנדסה וניהול משאבי מים, הנדסת תחבורה, הנדסה גיאודטית, הנדסת מתצבים.

הנדסת מכונות	04-293189	הנדסת מזון וביוטכנולוגיה	04-293068
הנדסת חשמל	04-293392	הנדסה חקלאית	04-292620
הנדסה כימית	04-292848	הנדסה אוירונוטית	04-292260
הנדסת תעשיה וניהול	04-292039		

במסלולים: הנדסת תעשיה, כלכלה (תכנית משותפת עם אוניברסיטת חיפה), מדעי ההתנהגות והניהול,
במסלולים: פסיכולוגיה תעשייתית, יחסי עבודה וניהול כ"א, והמסלול הכללי. (אין רישום בסמסטר ב').
חקר בצועים וניתוח מערכות, סטטיסטיקה, ניהול תעשייתי (לניהול תעשייתי אין רישום בסמסטר ב').

מתמטיקה	04-294276/294179
מתמטיקה שימושית	04-294281
פיסיקה	04-293781/293585
ביולוגיה	04-293409
כימיה	04-293950/293727
ארכיטקטורה ובנוי ערים	04-294001

במסלולים: ארכיטקטורה, ארכיטקטורה — בינוי ערים, ותכנון ערים ואזורים. במסלולים לארכיטקטורה מתקבלים מועמדים בעלי תואר ראשון בארכיטקטורה. במסלול לתכנון ערים ואזורים מתקבלים גם מועמדים אשר סיימו לימודיהם לתואר ראשון בסוציולוגיה, מדע המדינה, כלכלה, גיאוגרפיה, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, ביולוגיה, חקלאות, הנדסה וכו'.

מדעי המחשב	04-294342
מדעי הרפואה	04-516308
הנדסת חומרים	04-294591/3
הוראת הטכנולוגיה והמדעים	04-293108
הנדסה ביו־רפואית	04-294128/294129/294130
אבטחת איכות המוצר ואמינותו	04-294390/230777
ביוטכנולוגיה (עדין אין אישור סופי)	04-292675

ההרשמה עד 31.12.1988

ערכת הרשמה הכוללת ידיעון וטפסי רישום ניתן לרכוש תמורת 12 ש"ח ב"ימכלולי". קרית־הטכניון, חיפה 32000, טל' 04-223854, ב"ימכלולי" אוניברסיטת בן־גוריון בנגב, באר־שבע, 057-664111, בלמודי חוץ של הטכניון בת"א רח' ליסין 14, טל' 03-262134, ב"ימכלולי" באוניברסיטת חיפה טל' 04-246503 ובחנויות "סטימצקי" בערים הגדולות.
ניתן לרכוש ערכת הרשמה גם באמצעות הדואר. המעוניינים בכך ישלחו שובר תשלום ע"ס 14 ש"ח לזכות בנק הדואר מס' 4187919 ל"ימכלולי", קרית הטכניון, חיפה 32000.

هكذا من الأصل

בית במושב

הכל הסתדר על הצד הטוב ביותר: גם שילמו וגם חתמו וגם שתו שמפניה. אבל אז התעוררה בעיה: סליחה, לא ידענו, אמרו חברי המושב ליצחק שיבלי. איך יכלו לדעת

נחמה ויצחק שיבלי, שניהם ילידי הארץ, נפגשו כרוחב. זה היה בחולון, היא היתה חיילת. באותו היום ירדה עם הכלב. הוא היה שוטר. הכירו, דיברו, התאהבו, התחתנו, הולידו שלושה בנים. יצחק שיבלי עזב בינתיים את המשטרה והתקבל כחבר באגד. הוא עובד על הקו לקריית שמונה.

שיבלי למד בבית הספר החקלאי כדורי ושירת במשמר הגבול. הוא חולם על בית במושב, עם משק. יום אחד ראו מודעה על משק למכירה ברמת צבי, מושב בגליל התחתון הקרוי על שם צבי מונסקי, שהיה נשיא לשכת בני ברית בארצות הברית. נוסד 1942, תנועת המושבים, כ־200 תושבים.

הכל התנהל על הצד היותר טוב: אנשי המזכירות הראו להם את המשק, שני בתים ו־100 דונם, פרדס, זיתים ופלחה. נחמה ויצחק שיבלי שמחו מאוד. הלכו לעורך הדין של המושב, סידרו מה שיש לסדר, חתמו על מה שיש לחתום, שילמו מה שיש לשלם, בסך הכל סכום השווה לכ־100 אלף דולר. קיבלו חוזה, שתו שמפניה עם מזכירות המושב והתכוננו לעבור למשק שלהם.

אבל אז צלצלו אליהם ממזכירות המושב ואמרו שיש בעיה: לא נעים להם, באמת, אבל איך יכלו לדעת. הבעיה היא שאביו של יצחק שיבלי לא קרא לו יצחק כשנולד. הוא קרא לו האשם. שיבלי האב הוא בדואי מכפר שיבלי השוכן במרחק של כ־20 דקות מרמת צבי.

כשנחמה גולדמן הביאה את חברה השוטר הביתה, אמה, טובה, שבינתיים הלכה לעולמה, תיכף ומיד הרגישה שהוא לא משלנו. אבל אביה, נתן, אף הוא באגד, אמר שאם הבחור מוכן להתגייר, אהלן וסהלן. האשם שיבלי הסכים.

זה היה תהליך ארוך, ואם הבנתי נכון, גם יקר מאוד. משה בן זאב, לשעבר היועץ המשפטי לממשלה, עזר; גם אחרים עזרו. הרבנות לא נוטה לגייר ערבים הרוצים להתחתן עם נשים יהודיות. אבל בסופו של דבר התגייר שיבלי אצל הרב עובדיה יוסף. בניגוד לכל מה שכתוב בספרי הסוציולוגיה על ניגודי התרבויות, הזיווג הזה מחזיק מעמד זה 13 שנה. משפחת גולדמן קיבלה את האשם, משפחת שיבלי את נחמה. הם מבקרים אלה את אלה בחגים.

שיבלי רואה עצמו יהודי לכל דבר. לא איש מאמין, אבל את ילדיו שלח לגן דתי, כדי שלא יהיו מנותקים מהמסורת. ביום כיפור הוא הולך אתם לבית הכנסת. מוצאו אינו סוד, ועד שרכשו את הבית ברמת צבי גם לא עורר קשיים מיוחדים. יש לו אח בבנינים ואח בשריון ובן דוד גבה צה"ל עם צל"ש ועוד אי־אלה בני דודים שהתחתנו כמותו עם נשים יהודיות.

נראה שמזכירות המושב לא עמדה מייד על מוצאו: נהג האוטובוס יצחק שיבלי נראה כנהג האוטובוס יצחק שוילי. לפני שמכרו לו את המשק ושתו אתו את השמ־פניה, שאלו אותו איפה גר ומה עשה בצבא ומה שם ילדיו: שמותיהם איתי, דרור ושגב.

יצחק שיבלי היה מיטיב אולי לעשות אילו הסתיר את מוצאו, אך הוא לא הסתיר ואז אמרו חברי המזכירות שיש בעיה עם זה. נחמה ויצחק שיבלי הוזמנו לשיחות היכרות עם חברי המושב. כעבור זמן הודיעו להם שלא יתקבלו למושב וכי מכירת המשק מבוטלת. אמרו להם לבוא ולקבל בחזרה את הכסף.

כל היותר תלוי ועומד בבית המשפט המחוזי בנצרת. נחמה ויצחק שיבלי לא לקחו את כספם בחזרה. הם אומרים שהעסקה סגורה כמוך דורשים את המפתח לביתם. הם אומרים שהמושב מתנער מן העסקה בגלל שיצחק גר. מזכירות המושב מכחישה את הדבר. היתה אסיפה כללית, אומר המושב, הנוכחים החליטו ברוב של 26 נגד 6 שלא לאשר את מועמדות הזוג שיבלי. מזכירות המושב לא אומרת למה.

עכשיו יש אלף שאלות משפטיות העולות מתוך התקנון של המושב ומהסכמי הרכישה והתשלום של המשק, בהלך להכרעתו של השופט יהודה אברמוביץ'.

משפחת שיבלי מתגוררת כיום בדירה שכורה. את הדירה שהיתה להם מכרו כדי לממן את המשק שקנו. הם משלמים גם את המשכנתא על המשק ההוא. נתן גולדמן אמר לי השבוע שיצחק שיבלי חתנו ילחם עד הסוף. הוא מין טיפוס כזה, פייטר. לא איכפת לו שלא רוצים אותו שם במושב. הוא קנה בית והוא רוצה לגור בו. זה עכשיו גם עניין של עיקרון. אחרי הכל, ליצחק שיבלי אין גב.

איך נראה בדואי. יצחק שיבלי

התימנים באים

ארבעים שנה לאחר מרבד הקסמים עוד מפרנס המיתוס על פשעי הציונות את הפוליטיקה התימנית. תופעה מרתקת בדרכה של ישראל אל זהותה

זכריה גלוסקא, חבר הכנסת הראשונה, שייצג את רשימת התימנים, ידע להיאבק על ענייני עדתו: דיור ושירותים דתיים, קבלת עובדים למשרדי הממשלה, זכויות לחיילים משוחררים, תמיכה במשפחות מרובות ילדים, שידורי "קול ישראל" – גלוסקא דרש יותר מוסיקה תימנית.

כאשר הימים התלויה ועדת הכנסת על מתן תוספת של 15 לירות למשכורותיהם של חברי הכנסת הנשואים, במהלך הדיון עורר גלוסקא את השאלה, מה דינם של חה"כים הנשואים לשתי נשים. הוא דרש לשלם להם תוספת כפולה.

כשאמרו לו שאין זה מוסרי, השיב גלוסקא שהתימנים אינם מכירים בחרם דרבינו גרשום. "אני חושב שהדבר הבלתי־מוסרי הוא שתהיה אשה אחת בבית ואחרות מחוץ לבית", אמר, ועמדתו התקבלה ועדת הכנסת קבעה שחה"כ שיש לו שתי נשים יקבל תוספת כפולה למשכורתו.

מאז עברו שנות דור: זכריה גלוסקא היגר לארצות הברית, כמותו כמה חברי כנסת אחרים. התימנים, כאחרים, נבלעו בחלום הישראלי, בכור ההיתוך התקדמה החילונית, זהותם כיהודים מוגדרת בהיותם ישראלים. או כך נדמה היה, עד שהופיעו פתאום בתשדירי התעמולה לקראת הבחירות.

הם נראים פחות או יותר כאותו סטריאוטיפ שהגרפיקאים הייקים היו מציירים בשנות הארבעים על הכרזות של הסוכנות היהודית, לשלום עם תרנגול ברקע. חלק ממה שהם ממלמלים במהירות מסוחררת כמו אל תוך המצלמות יכול להיות מובן רק לבני עדתם, אך ככל שאני מבין מה הם אומרים – הם דורשים לתקן את העוול שנגרם להם, לדבריהם, בימי מרבד הקסמים. יש בזה משהו שובה לב, אני מוצא, תזכורת לזהותה המיוסרת כל כך של המדינה הזאת: עבודה רודף אותה כצל, וכמוה גם יהדותה.

מרבד הקסמים היה מבצע הסטורי, מצית דמיון, אחת הדראמות הגדולות של המאה הזאת, המשופעת בדראמות כה רבות: קהילה שלמה, כ־50 אלף בני אדם, הוקפצו בבת אחת על פני אלף או אלפיים שנה, לבנות להם חיים חדשים בארץ אבותיהם. הקלישאה הזאת עומדת עד היום במבחן העובדות, אני חושב.

האם הגלו אותם לדעה? אין ספק. זה החל עוד לפני מרבד הקסמים. הם באו פחות או יותר יחד עם הביל"ויים, מתוך חזון, אך בניגוד לביל"ויים הם לא זכו להימנות עם אצילי הארץ. ראו בהם פועלים זולים. חלק מהם הובאו במיוחד לצורך זה, במסגרת המאבק על "עבודה עברית". עוד ב־1950 אפשר היה לקרוא ב"הארץ" שעולים חדשים מתימן עובדים (בקיבוץ) ו"מקבלים שכר של ערבים (ולא של יהודים)".

האם גזלו מהם את כתבי היד העתיקים שלהם? כן, לפחות חלק. חלקם אבדו. האם אילצו את ילדיהם לקצץ את פיאותיהם? כן. לא מתוך אכזריות, כי אם מתוך אטימות למורשתם, אך בכוונה רבה: הם נועדו להפוך מיהודים דתיים החיים בתרבות התנ"ך לישראלים חילונים בני המאה העשרים, רצוי, אם אפשר, מפא"יניקים.

האם גזלו להם את ילדיהם כדי למסור אותם לאימוץ, בארץ או אולי בחו"ל? נראה שלא. זוהי פרשה עגומה, עדיין מסתורית ומעיקה כשהיתה. הילדים, כמה מאות במספר, מתו בעלמם. להורים אמרו שנפטרו. זה לא היה בלתי־רגיל: לפחות אחד מכל שני תינוקות שנעלמו בתימן מת לפני שעברה שנה לחייו. כמעט 20 שנה לאחר מכן התעורר חשד שהילדים שנעלמו לא מתו. הוריהם החלו לקבל צווי גיוס על שמותיהם. קמה סערת רוחות שהולידה ועדת חקירה.

הוועדה חקרה תלונות על 342 ילדים שנעלמו, רובם ילידי תימן. הוועדה שמעה מפי הורים כיצד לקחו להם את ילדיהם במחנות מעבר, במעברות. אמרו להם שמעבירים אותם לריפוי או לטיפול בבתי תינוקות, וכשבאו לקחתם אמרו להם שהועברו למקומות אחרים. כך הם התרוצצו ממוסד למוסד, מחפשים את ילדיהם אך נדחים בכל מקום בקשיחות ביורוקרטית, עד שנואשו וחזרו לאוהליהם, חסרי־אונים.

בתום חקירה בלשית שנמשכה כמעט שנתיים, הצליחה הוועדה לאתר 316 תעודות פטירה וקצת פחות מקומות קבורה. ארבעה מהנעלמים התגלו בין החיים; כ־20 מהם לא הצליחה לאתר.

אולי צריכה היתה הוועדה לפתוח את הקברים שמצאה, להראות שאינם ריקים. אולי היו צריכים להמשיך את החקירה כעת, כפי שהציעה הוועדה. הרושם הוא שזה לא היה מוסיף הרבה על ממצאיה. הסיפור סגור, מה לעשות, הוא מצביע כנראה על באלגאן נורא, לא על זדון אשכנזי.

אך המיתוס, הפוליטיקה, ומן הסתם גם הכאב, זקוקים מהעובדות. הכאב יכול להיות אמיתי: יש טראומות העוברות מדור לדור. המיתוס מפרנס את הפוליטיקה: מטפחים אותו בשקידה. זה עתה יצא לאור ספר המתיימר לתעד את "השואה התימנית" בישראל. שמו "על ציפורני נשרים", והוא נושא את מספר הטלפון של ארגון הקרוי "תורת אבות" בבני ברק. איך עשו סלקציות בעלייה, לבחור את הראויים לעבודה כמו היו עבדים בשוק, איך שדדו את רכושם, איך חטפו את ילדיהם ושחיתום, איך גזלו את ערכיהם והדיחום לפשע ולשמד. "משרפות כבשני המדינה מעלים קיטור", כתוב בהקדמה.

אבל הציונות הישראלית לא יוצאת מהסיפור הזה מבוצתה; להיפך. אין מה שממחיש את מגבלות כוחה יותר משתי מפלגות התימנים האלה. לא, זה לא עשה את האיש ההוא עם הכובע הגדול מתשדיר הבחירות התימני לשר הפנים הבא, אבל זה מציב תמרור ראוי להיזכר, אני חושב, בדרכה של ישראל אל זהותה.

בדרך לקלפי

כספת /

נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, אבי גנאור

■ גם בפועלים

ביום א', אם לא יהיה שינוי של הרגע האחרון, ישבתו כל הבנקים, חוץ מבנק הפועלים. כתוצאה מאיום השביתה נאלצים אנשי הכספים בבנקים לגייס כמות גדולה של פיקדונות – לימי השביתה.

הסיבה לכך היא שכאשר הבנק סגור אף אחד לא מפקיד צ'קים לחשבונו, אלא מנסה לפדות אותם בבנק אחר, בניסיון להצטייד במזומנים. התוצאה היא שמושכים צ'קים על חשבון הבנק הסגור בתוך ימי השביתה, אך אף אחד לא מפקיד אצלו צ'קים. כך, כדי שלא להיכנס לגרעונות גדולות, דואג כל בנק שובת להצטייד בכמות מזומנים מכובדת.

כתוצאה מכך תוכל היום לקבל ריבית גבוהה במיוחד, אם תפקיד את כספך לשבוע ימים בכל אחד מהבנקים השובתים.

אם יש לך חשבון רק בבנק שבשביתה, רוץ והצטייד במזומנים, עוד לפני שהסניפים ייסגרו. מכשירי הבנק האוטומטיים ימשיכו לפעול, עד לאזילת המזומנים. בכל מקרה קח בחשבון כי כל בעל כרטיס־אשראי יכול למשוך כספים ממכשירי הבנקומט של בנק הפועלים. ומסקנה נוספת: רצוי לפתוח חשבון נוסף – בבנק הפועלים. הסכסוכים השביתות אינם אמורים להסתיים בקרוב.

■ חשבון במכללה למנהל

המכללה למנהל מאפשרת לסטודנטים הלומדים בה לשלם את שכר הלימוד בשתי דרכים: האחת, תשלום של 2,500 שקל במזומן, עם הנחה של 75 שקל, כלומר רק 2,425.

האפשרות השנייה היא בחמישה תשלומים שווים, 500 ש"ח כל תשלום. על התשלום הראשון נגבית בחודש הראשון ריבית של 2.5%, בחודש השני נגבית על היתרה ריבית של 5%, בחודש השלישי נגבית על היתרה ריבית של 7.5%, בחודש הרביעי ריבית של 10%, ובחודש האחרון ריבית של 12.5%.

מכיוון שלא כל הסטודנטים במכללה למנהל לומדים חשבונאות, עשינו את החישוב עבורם: על סכום של 2,500 שקל מתכסים תשלומי הריבית ב־5 חודשים ב־437.5 שקל.

הריבית בבנקים נמוכה הרבה יותר. לכן עדיף לשלם במזומן ולקחת, אם יש צורך בכך, הלוואה בבנק למימון התשלום.

■ תרגיל ביטוח

חברות הביטוח, בגלל מגבלות מוסדיות, אינן רשאיות לתת הלוואות ללקוחות פרטיים, אפילו אם הן חפצות בכך.

ישבו החברות ומצאו פתרון. הן מעבירות את הכסף לפיקדון מיוחד בבנק. הבנק נותן ללקוח את ההלוואה, תמורת עמלה מקובלת, ואת ההחזר הוא מבטיח על־ידי שעבוד הפיקדון לטובתו. כמובן שגם חברת הביטוח דואגת לגבות מהלקוח עמלה מתאימה.

■ שיטת הקודים

סקר שעשו מתנדבות המועצה הישראלית לצרכנות מראה כי יש להמשיך במאבק לביטול שיטת הקודים. שיטת הקודים אינה נוחה לצרכנים. מתברר כי בחמישה מתוך עשרת המרכולים שנסקרו, ענו מרבית הנשאלים (ובמקומות מסוימים כולם) כי שיטת הקודים אינה נוחה ואינה מאפשרת התמצאות במחירי המוצרים.

■ גילוי נאות

אם יש לך פיקדון רגיל בשקלים בבנק הפועלים, בניח לשלושה חודשים, ואתה מבקש לקבל לידיך דיווח עליו, תקבל ממסוף המחשב שבסניף דף עם פירוט מלא: תאריך־ההפקדה, תאריך הפירעון, סכום הקרן ו"סכום משוערך לסוף תקופה".

מה יכול אדם רגיל להבין? שבשורת הסעיף האחרון, הוא ימצא את הסכום המשוערך לסוף אותם שלושה חודשים, כי הרי הוא הפקיד את כספו לשלושה חודשים. בבנק הפועלים חושבים אחרת. שם, בסוף הרובר, מספקים לך את שווי הפיקדון בתום שנה תמימה. לא הפקדת לתקופה של שנה? לא חשוב, הבנק מעוניין להציג סכום גבוה ומרשים.

בשורה נמוכה יותר, והרבה פחות בולטת, מצוי השערוך לתקופה הקרובה, וזה הסכום המבוקש, הסכום שתקבל בתום שלושה חודשים.

אם יש לך כמה פיקדונות, המצב נראה מסובך אף יותר, כי בשורת הסיכום, "סה"כ בכל הפיקדונות", תקבל את סך הפיקדונות לפי הסכום הגבוה השנתי.

מבנק הפועלים אמרו בתגובה שלדעתם הפרסום מספיק ברור, אך בכל מקרה הם עובדים ממש בימים אלו על מערכת דיווח טובה ובהירה יותר.

■ צדק בנקאי

חישוב הריבית – וזה נכון לגבי כל הבנקים – אינו עומד בכללי ההיגיון. כל הבנקים מחשבים את הריבית על פיקדונות כאילו היו 365 יום בשנה – אך אם אתה לוקח הלוואה בבנק, חישוב הריבית נעשה כאילו היו 360 יום בשנה בלבד.

לדוגמא, אם הריבית היא 15% לפיקדון ל־90 יום, לא תקבל 15 אחוז חלקי 4, כלומר לא תקבל 3.75% כמו שאמנם אתה צריך לקבל. אלא תקבל פחות: מכפילים את ה־15% ב־90 יום ומחלקים ל־365 הריבית שתקבל היא 3.7% בלבד. אם היו נוהגים כך גם כלפי ריבית החובה – ניחא, אך שם השנה לפתע מתקצרת. אם תקח הלוואה ל־90 יום לפי ריבית שנתית של 15% תשלם 3.75% ל־90 יום. זה הצדק, זה המוסר, וזה גם הרווח במערכת הבנקאות.

■ לבעלי ממון

החברות להשכרת רכב מציעות באחרונה שורה מרשימה של מכוניות מפוארות ויקרות המיועדות לקהילית המנהלים, היכולים להרשות לעצמם לשלם עבור שכירת מכונית סכום הדומה לשכירת חדר במלון בינוני.

"הרץ" למשל מציעה לבעלי הממון וולבו 740, "אוויס" – מרצדס 200 ופונטיאק 6000, "באדג'ט" מציעה 100 מכוניות חדשות מסוג ב.מ.וו, כולן שחורות, מצוידות בהגה־כוח, מזגן ואופציה לפלאפון (תוספת של 10 דולר ליום).

"באדג'ט" מציעה לחברות השוכרות יותר מכלי רכב אחד להעמיד לרשותן את מכוניות הב.מ.וו החדשות תמורת 69 דולר ליום, בתנאי שהעסקה תהיה לשבוע לפחות.

■ טלוויזיה במכונית

זה התחיל במכשירי־רדיו, אחר־כך רדיו־טייפ, קומפקט־דיסק ופלאפון. עכשיו אולי גם נגלה נהגים הפוזלים בעת נהיגתם למכשיר־טלוויזיה. נשמע לא הגיוני? עובדה שבמספר חנויות בתל־אביב החלו לשווק באחרונה מכשירי־טלוויזיה 4.5 אינטש, הפועלים במכונית כשהם ניזונים ממצבר בת 12 וולט.

מחיר מכשיר־טלוויזיה שכזה, המצויד גם בערכה למיקומו באוטו, נע מ־300–380 שקל למכשיר שחור־לבן ועד 700–800 שקל למכשיר צבעוני. אם היו שידורי־טלוויזיה גם בבקרים, היו הנהגים הפקוקים בצמתים אולי פחות עצבניים.

פרס בכיכר

מערכת הבחירות של שמעון פרס, אולי האחרונה שלו, מתפוגגת אל תוך הסתם: אין נקמה אכזרית מזו

ביום רביעי בא שמעון פרס אל בית המורה בתל־אביב והסביר לקהל אוהד שמנה כ־250 בני אדם, רובם אקדמאים שאינם צעירים עוד, מדוע יעשו "פשע נגד השלום" אם יצביעו בעד רצ.

פרס צופה שיזדקק למפלגות הדתיות כדי להקים ממשלה בראשותו. ככל שיהיה תלוי גם בתמיכה של רצ, עלולים הדתיים להידחק ולהעדיף את הליכוד.

"על מה תוותר להם?", שאלה אשה אחת. פרס אמר שהשלום חשוב יותר מאיזה איצטדיון ברמת גן. יש שם ארבעה איצטדיונים. שלושה פתוחים בשבתות, אחד יכול להיות סגור.

הוא צודק, כמובן. כעבור חצי שעה דיבר בעצרת עם ברמת־גן. שמתי לב שלא חזר שם על הדוגמה הזאת.

בית המורה היה שלו. לא נראה שמישהו אהב אותו, אך הכל הסכימו עם מה שאמר. רק איש אחד צעק לפתע עוד דרור שלנו ויודיע לא. גרשו אותו. "לא אקדמאי", אמר הישיש שישב לידי, מיאוס קל בקולו.

ההיגיון של פרס פועל כמובן גם בכיוון ההפוך: ככל שלהויגו היונים של המערך, מפ"ם ורצ, יהיו חזקים יותר, פחותים הסיכויים שהמערך ייגרר נקבה. אבל האקדמאים לא הקשו עליו. הקשישים, האוניים, עצות, העמעמים, כבודים, הציגו כמה שאלות והלכו הביתה.

פרס נסע לרמת גן.

מערכת הבחירות של פרס, אולי האחרונה, נפתחה בילוי באולם כדורסל ירושלמי שמושבי הפלסטיק הכתומים שלו היו ריקים למחצה. תשדירי הפתיחה היתה יחידה מבהקת. מעולם לא נשמע פרס יוני יותר מבאותו היום, ואולי זה צלצל כך רק באזוני: ענין של הרגשים.

שלושה חודשים אחר כך נראה פרס כמי שוקק באופן רחוף לגיהוק. קולו סדוק, עצביו מרוטים, והצעפה שהתרעיף בחודשים האחרונים על שומעיו במאמה עליו בעליל.

הוא מיזוג מאוד את הפיתוק היוני שבדבריו. עכשיו הוא מרגיש את הלאומיים: לא משא ומתן עם אש"ף, לא למדינה פלשתינית, לא חזרה לקו הירוק. המסר העיקרי שלו נשאר משקצה: שלום תמורת שטחים. מעולם לא עבר הגביחה הזה בבריכה של מערכת בחירות כלשהי; מעולם לא נתקל באדישות כה רבה.

ישראל היא ארץ עייפה מאוד. העייפות הזאת הולידה את ממשלת האחדות הלאומית. הישראלים כמו הגלו את הפוליטיקאים שלהם לממשלה משותפת וכמו אמרו להם: עשו את שלכם והניחו לנו לנפשנו.

ממשלת האחדות הרגה את הפוליטיקה. הבחירות מצטיירות כמשדר טלוויזיוני, מעין אירוויזיון.

באותו הלילה היה פרס תחוב בתוך בלייזר כהה ששיווה לו מראה של אחד האנדרטאבירים המלווים אותו בכל אשר יילך. סביר עצמו נראה כפי שפרס היה צריך להיראות בכיכר ההיא – בחולצה פתוחה, כנראה מבין יותר.

פרס אמר דברים חשובים, אך שידר רק ממלכתיות – ללא השראה, ללא שנינה, כמו מאמר ב"מעריב", עם הרבה שאלות רטוריות, חלקן כמו אירוניות ("משה רבנו היה בעד טרנספר?"), שלא במקומו. הוא לא עורר ריגוש: לא חיבה, לא איבה.

ברמת גן, בכיכר שבין המועצה הדתית לבין בית הקולנוע שמציג עכשיו את "מרוצי המוות", עם רובוט וזה ביזיו, עשו לו את הגרוע מכל: כמעט התעלמו ממנו. בסך הכל היו שם אולי אלפיים איש, כמה מאות שלטים ובלונים כחולים, לפעמים קצת מחיאות כפיים. אך רוב האנשים רק עברו שם, שקועים בזיכרונות מגולים של ערב על תשרי. הבחירות בטלוויזיה, ובמלאכתו ראש הממשלה כמו לא היה, דבריו החשובים כרעש רקע, מוסיקת מעליות. אילו לפחות שבאו אותו כהוגן.

עיריית תל־אביב יפו
מקיימים בשבת 5.11.88 ב־11.00
מוספשבת
עם
מיכאל הנדלזלץ
■ **דן מרגלית** – אחרי הבחירות
■ **ד"ר איתן גלבוע** – "בוש ודוקאקיס – סוף המירוץ"
■ **שרי צוריאל, אלקי ג'ייקובס, אלי גורנשטיין וגיל אלון** – "צד בצד" מאת סונדהיים.
■ ניהול מוסיקלי: **רפי קדישזון**. פסנתרים: **זוהר שיפריס ויוסי בן נון**
■ שיחה עם הבמאי **עמית גזית**, מנהל תיאטרון החאן הירושלמי
■ **אמנון לוי** על ספרו "החרדים" בהוצאת "כתר"
■ **מוטי כספי** עם תכניתו ותקליטו **"אחד לאחד"**
■ **אסנת וישינסקי, מני פאר וטוביה צפיר** בקטעים מעודכנים מתכניתם מ**"חגיגות סיום הרוטציה"**
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב או תעודת קשיש של ת"א.
האירוע באדיבות
כתר בית היוצר לספר הטוב
חנות הספרים בהבימה
פתוחה מ־11 בבוקר עד 11 בלילה
א.ק.י. שיווק רעיונות
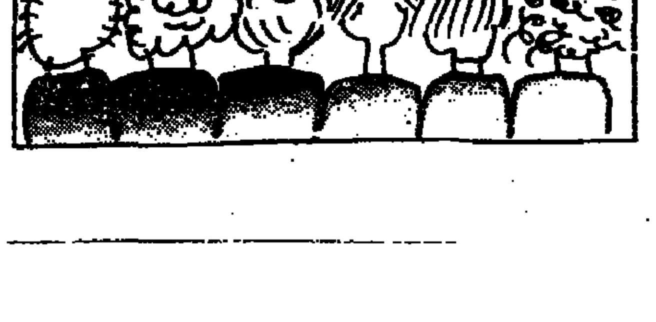

עיריית ת"א / חברת החשמל / משטרת ישראל

הודעה
לציבור הנהגים
החל מיום 30.10.88 יחלו עבודות פיתוח ברשת החשמל התת קרקעית לאורך רח' הרברט סמואל.
לרגל ביצוע העבודות בוצעו שינויים בסדרי התנועה והוכנו דרכים עוקפות בקטע שמרחוב נור ועד מוזיאון האצל.
הנהגים מתבקשים לציית להוראות השוטרים, המורים והשלטים.
אנא סעו בזהירות!!!!

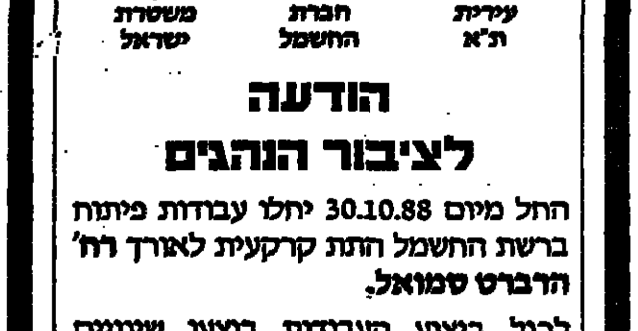
הקומיסרית – הסרט הרוסי המדובר ביותר בעולם הותר סוף סוף להקרנה:
***** "סרט עטור הצלחה" (ידיעות אחרונות)
**** "סרט מבריק" (מעריב)
"מי שילך לקומיסרית יתרגש ויתפעל" (תל־אביב)
הקומיסרית – זוכה פרס "דב הכסף" בפסטיבל ברלין בבימוי של אלכסנדר אסקולדוב * שחקנים: נונה מורדיוקובה, רולן ביקוב
שבוע 6
"תכלת" ת"א מוצ"ש 7.30 – 9.45 – ימי חול 5 – 7.30 – 9.45

פרסום פון
קבלת מודעות *אשראי* מיוחד
735588/9

הסברה אמהרית. אדיסו מסלה

אדיסו מסלה מסביר את המערך

ביום מן הימים אולי יהיה חבר הכנסת האתיופי הראשון.

בין פעילי ההסברה של המערך יש צעיר אחד נחמד, ממיודעי, אשר בניגוד ליתר העסקנים במפלגתו עושה כל מאמץ כדי להתחמק מראיון על עתיד השטחים. זהו אדיסו מסלה, בן 28. הוא עוסק בהסברת המערך ליוצאי אתיופיה, כ־7000 בעלי זכות בחירה. רובם עוד לא הצביעו בישראל; רבים מהם עוד לא הצביעו בכלל.

הבעיה היא, סיפר לי אדיסו מסלה, שיוצאי אתיופיה לא נדדו במשך חודשים ארוכים במדבר כדי לוותר עכשיו על חלקים מארץ ישראל לטובת הערבים. הם הביאו אתם מצב רוח נצי. על כן הוא מסביר להם את חשיבותו של השלום, את סכנות האינתיפאדה, אבל אם הם לא שואלים אותו על כך, הוא מגלה להם שהמערך תומך בשלום תמורת שטחים.

אם הם שואלים, הוא מספר להם על מנחם בגין, שוויתר על סיני תמורת שלום. רבים מהם לא שמעו על כך מעולם.

אילו היתה הקהילה האתיופית שווה לפחות מנדט אחד, יתכן שאדיסו מסלה היה נבחר להיות חה"כ שלהם. המפלגה מפיצה ביניהם כרוז שהוא הכין, באמהרית.

הוא נמצא בארץ מאז 1980. הנדסאי מכונות עלפי הכשרתו, המוצא את פרנסתו כמדריך קליטה מטעם הוועד הפועל של ההסתדרות, חבר מפלגת העבודה. הוא למד את הפוליטיקה בדרך הקשה והנכונה, כשהנהיג את בני עדתו בשביתה הגדולה שערכו לפני שלוש שנים בפתח הרבנות הראשית בירושלים.

לילה אחד, אחרי חצות, באו מנהיגי השביתה למשא ומתן בביתו של הרב הראשי מרדכי אליהו; גם הרב הראשי האשכנזי אברהם שפירא היה שם. אני ישבתי בחדר הסמוך והאזנתי לבאצר מעבר לדלת, מפגש הסטורי בין יהודים ליהודים, עד שהאיר השחר.

אדיסו מסלה וחבריו נזקקו לכוחות נפש רבים כדי להדוף את הלחצים שהופעלו עליהם באותו הלילה, והם צעירים ללא ניסיון, לא פוליטיקאים, לא גדולים בתורה, חדשים בארץ, העברית שבפיהם עוד לא רהוטה, הלם המעבר מעולם לעולם ומעידן לעידן עוד ניכר בהם, ומאחוריהם גם כמעט שלושה שבועות של שביתה תחת כיפת השמיים וגם משא התקשורת עליהם וכמעט 24 שעות בדיונים רצופים ללא שינה. מולם ישבו שני הרבנים הראשיים לישראל, הם ועוזריהם, אנשים רבי־עוצמה וגדולים בתורה.

הם נהגו ברבנים בכבוד, אך ללא מורא. רק מי שהאמת הפנימית שלו מוצקה עד מאוד יכול לייצגה כך.

עד היום לא ניצחו במאבקם, אך אדיסו מסלה עלה מתוכם כאחד ממנהיגיהם. כשהוא סובב בימים אלה בריכוזיהם, הוא מוכיח להם מי עמד אז לצדם: שמעון פרס ויעקב צור.

אדיסו מסלה אמר שאינו יודע אם יצביעו בעד המערך. הם יצביעו עלפי השקפתם, איש איש בהתאם למצפונו, אמר, ותמרה מסויימת בקולו. הוא מעריך שרבים מהם לא יצביעו כלל. יש בהם שיצאו רק בחודשים האחרונים לדיור של קבע ועודם רשומים, במפקד הבוחרים, כדיירים במרכזי קליטה. הם לא יחזרו לשם רק כדי להצביע.

רבים מהם עוד לא מצאו את שוויון הנפש הדרוש כדי להתעניין בבחירות. רובם מסתדרים עכשיו, איכשהו, אך ככל שהם מרחיקים את תלאות הימים של הקליטה, מעמיק גם דיכאונם: הם חרדים לגורל יקיריהם שנותרו מאחור, הורים, ילדים, אחים ואחיות, נשים ובעלים. לפני ימים אחדים התאבדה אשה אחת מהם ובכך הגיע מספר השולחים יד בנפשם ל־26.

הם אבלים בגעגועים. זהו האינתיפאדה שלהם, אמר אדיסו מסלה.

אחר כך אמר גם זאת: בעוד 40 שנה, מי יודע, אולי תרוץ לכנסת מפלגה אתיופית, אולי יהיו שתיים, ואולי, מי יודע, יבנו את תעמולת הבחירות שלהם על העוול שנגרם לעולים מאתיופיה במבצע משה ואחריו.

עכשיו צוחק אדיסו מסלה; הוא ברנש שלא מרבה לצחוק.

هكذا من الاصل

תרבות וספרות

הספרות הכאילו־טובה (א')

כאַב מאולף ויפה

מאת אריאל הירשפלד

יש סוג קרטומי במיוחד של ספרות: הספרות הכאילו־טובה. בשנתיים־שלוש האחרונות הגיעה הספרות העברית לכמה הישגים מרשימים מאוד בתחום הפרוזה הזאת – הפרוזה האמיצה כביכול, הביקורתית כביכול, הנוקבת והדייקנית כביכול. חלק גדול בעריכת הספרים של השנתיים האחרונות מתחפש למשהו אחר. לפעמים רק כריכת הספר מנסה למכור אותו כקטגוריה איומה, ואילו תוכו תמים לגמרי, סנטימנטאלי גרידא, או פשוט דבר אחר. עניין מסובך. העניין הוא בעצם מין סיפור אהבה מן הסוג המשפחתי, הבוטי, המסובך והמניפולטיבי ביותר.

"עיין ערך אהבה" והמסע העיתונאי "הזמן הצהוב" הם ממש בניידאב של העניין.

"עיין ערך אהבה" של דויד גרוסמן הוא קונסטרוקציה מאניפולטיבית מתוחכמת במידה שרק אמנות יהודית יד־רעות לנהל כמותה. הוא קורא ברגישות פראנואידית את נקודות התורפה של חיי הרוח והרגש של מגזר רחב מאוד בקהל הישראלי, ומרגע זה הוא מכוון את דבריו אל נקודות התורפה האלה בלבד. אין ספק כי האמיתיה בעקב אכילס של מישהו היא האמיתיה התוקה והכואבת ביותר. נקודות התורפה האלה עיקנות כאשכולו ראשונה בהן היא תאי הגוים, תחושת הגורל הקיבוצי הגנוזות מהם והתרבות הקיומיות הנמשכות מהם עד היום. השנייה היא רגשות האשם של בני הדור השני לשואה ביחס לדור הוריהם: רגשות אשם הנובעים מן הרצון להדחיק את הטראומה ואת הרגשות הנלווים לה בתחום העלבון, הבושות, המאוויים והאלימות. השלישית היא רגשות האשם של כולם במעט ביחס ל"נושא השואה" בכלל הרביעית, שהיא עמוקה ומורכבת ביותר אך לא פחות פעילה כאן – תחושת אוזלת היד האינטלקטואלית לדון בשואה; התחושה כי אנו חסרים את גודל הרוח, מקוריות המחשבה, מטאפיזיות התפיסה ותחכום הדמיון כדי לאחוז בעניין העצום מכל הזה. "עיין ערך אהבה" כיוון את עצמו אל האשכול הזה של רגשות קשים, אולי הרגשות ה"קיבוציים" ביותר שיש בחברה הישראלית, וגרם לקוראיו הקלה נפלאה ונכספת במועקתם.

כלומר, ההתמודדות עם ה"נושא" לוותה גם בלטיפה בלתי מורגשת בתחילה, כי "הפעם זה יצליח". היו כמה שחשו כי כיבושו של המוטר במעמדים טבעיים אל התחום תאי הגוים היא והצפה אמנותית תרבותית. אך רק מעט חשו כי גם השאר הוא מלאכה גרועה שאינה משלמת מחיר רציני האמיתי על יומרותיה (ב"שאר" אני מתכוון לחלקים השני והרביעי של הרומאן הנזכרים לעיל, ולא לחלקו הראשון – שעליו אומר דבר בהמשך). המנטוליה ה"מיתולוגי" הוא יצירה מגוחכת, חסרת כל אמינות לשונית של ממש ואין צורך לומר עוצמה וגובה רוחניים. קריאה בסיסית ברכבה או מילסון היתה מבהירה מיד כי לא רק הים לא דיבר כאן בדמות אשה אלא גם רגנת רקק לא דיברה.

האנציקלופדיה המסיימת גם היא רק על גבול האלמנטאלי או התמים והיא מבוא מקרי רק לגבי מי שגזים, ברוך או ברבר אינם בתחום תשומת לבו. אבל העיקר הוא בכך שהרגעת נקודת התורפה האינטלקטואלית מותרת כל התבוננות של ממש בדבר הקשה. יש משהו דומני ביעילותו של "עיין ערך" כמשכך כאבים. הוא מלטף את הכאב המטלים בכאילו אותו כאב ממש. סם הטשטוש והרגעה הזה פועל על־ידי טראנס הנראה לאדם כהיפוך הגמור של טשטוש והרגעה, הוא נראה לו כהתמודדות פעילה, אמיצה ופקוחת עיניים.

אם היה נחתך הספר אחרי חלקו הראשון, או היה מתכה כמה שנים בבית היוצר, היה לו סיכוי גדול להיות דבר אחר לגמרי. והוו פתוח אל צדו השני של העניין. חלקו הראשון של הספר (להוציא חלקו האחרון של חלק זה) מגלה כי יש כאן עניין עם כשרון גדול, ואני משתמש בכוונה במונח הרומאנטי המיושן הזה – כשרון. יש בגרוסמן לא רק יכולת טראטיקות גדולה, עין רגישה והרנית במידה הראויה, אלא גם דרך וירטואוזית ממש לנהל את סיפורו, לפרקו ולערבבו כמו להטוטן בקלפים וליצור רושם מעורר השתאות של שלט במקרה. זו וירטואוזיות במלוא מובן המלה, כלומר – היא גם מגנה; זו הגלטמה שלה הוא אינו יכול לספר עניין סתם כך כמו שהוירטואוז אינו מסוגל לנגן יצירה שאין בה הפלגת ידיים. יש משהו מדמות האמן הנד־

דויד גרוסמן. מחלקו הראשון של "עיין ערך אהבה" יכול היה לצמוח כמעט "בעקבות הזמן האבוד" בן שנות החמישים הישראליות, השומר על ריח ומרחב אותנטיים בלי לאבד גובה משום כך. אך גרוסמן הוא וירטואוז חסר גאווה העושה הכל כדי להקסים במחי יד. מפקיר את הסטודיו־אוריוס שלו לרגעים דמויי "סיבה למסיבה"

איך הוא עשה זאת? הוא עשה זאת בדרך קרטומית ביד־תה הוא עשה את כדרך של כאילו התמודדות עם רגשותיהם. הוא העביר את קוראיו במשהו שהוא דמוי מבחן האש והמים. הקוראים יכלו לומר לפחות לזמן מה כי עשו את שלהם, התבוננו אל ההשמדה, הביטו בהוריהם וחשו את התורייה באורח רגשי. גרוסמן הוביל אותם לתארגים. לא פחות מזה. אך הוא הוסיף לכך גם חץ הדרמה מבחן הישב בדמות המבנה האינטלקטואלי של הספר. הספר נענה בכך גם לנקודת התורפה האחרונה – לתחושת אוזלת היד האינטלקטואלית. המסע אל השואה עורך בספר שהוא לכאורה חדשני במידה כזאת, שגרמה לכמה קוראים לחשוב ש... הנה, זה כנראה אפשרי... אם אפשר לשמוע את דבריו של איתן־טבע מיתולוגי כמו הים (בדמות אשה – בחלק השני של הרומאן) האם אפשר לפרק את הסיפור כולו למבנה של אנציקלופדיה (בחלק האחרון), הרי שנעשה כל מה שנותן כדי "לאחוז" בנושא הגדול. יש לנו מגמרים מיתיים (משהו מתחום הגורל, המטאפיסיקה וכל שאר הבלתי־מובנים האלה), ויש לנו גם "התפוצצות הידע" "המבנה המתפורר"; "ניסיון טראגי לארגן את הזוועה האנושית בספר אינטלקטואלי מסודר" – האנציקלופדיה.

מאגיסי, הרמוני, המרחים חוסר הגבולות בדרך העמרחו את ה"אני" שמאחורי הקסם.

חלקו הראשון של "עיין ערך אהבה" הוא בראש ובראשונה הישג גדול של וירטואוזיות בארגומנטיות: טקסט הנראה מארבע נקודות־ראות המתחלפות תדיר, כשחלקים רבים הם מרובי־פנים ממש. טקסט שהוא בנוף ראשון ובכל זאת הוא אולי הנוף ה"כללי" ביותר, הקיבוצי ביותר שאפשר להעלות על הדעת. לוירטואוזיות הזו פוטנציאל עצום. מן הפרק הזה יכול היה לצמוח כמעט "בעקבות הזמן האבוד" בן שנות החמישים הישראליות, השומר על ריח ומרחב אותנטיים בלי לאבד גובה משום כך. אך גרוסמן הוא וירטואוז חסר גאווה, הוא עושה הכל כדי להקסים במחי יד. הוא מוכר הכל כדי להיאהב אהבה קצרה וחולפת. מפקיר את הסטודיו־אוריוס שלו לרגעים דמויי "סיבה למסיבה". "עיין ערך אהבה" הוא יצירה שאסור היה לה לעזוב את בית היוצר במצבה הזה. בעיני הוא מעילה אמנותית. מעילה שכתוצאות אחרים של החיים נאמרים בעבודה למשך של חיים שלמים. מעילה של אמן בקהלו – שהשתמש בחולשותיו נגדו, במקום להבילה, בדרך

המשך בעמוד הבא

תערוכה / אלה קליר

יבלנסקי, גבירת בכובע קש צהוב

מוטיק, השחקנית הקטנה

מן המתוק של התרבות

מונה עד מאטיס – מוזיאון ישראל

התערוכה "מונה עד מאטיס" המוצגת במוזיאון ישראל איננה דבר של יום־יום בנוף התערוכות בארץ. המוקדשת מחוץ לתחום המסורת האמנותית באירופה של שלהי המאה ה־19 וראשית המאה ה־20. האוצרת, סטפני רוזס, השקיעה בהכנת התערוכה שנה וחצי של עבודה, שבמעיקר עמדה היכרות עם כמה אספנים שווייצריים ידידי המוזיאון. על ידי בילוש ודיפלומטיה הרכיבה את קשת הידידים והאספנים שהיו מוכנים להשאיל מאוצרות אוספיהם. הדבר לא היה תמיד קל, שהרי האוספים השווייצריים הם מהפרטיים והסודיים ביותר.

רמתן הגבוהה של היצירות היא עדות לידע ולאנינות־הטעם של אספניהן, וביקור בתערוכה מאפשר לנו להתענג לרגע על יצירות מופת של אמני מופת. פתאום, בהישג עין, עומדות לפנינו ששים יצירות שיופיין מפעים ומרגש. רצוי שבני נוער שלא נסעו לחו"ל יראו תערוכה זו ויטעמו מן המתוק המתוק הזה של התרבות. גם כאלה המרבים לבקר במוזיאונים בעולם יוכלו להעשיר את הנפש בריכוז הנפלא של היצירות.

אין לחפש בתערוכה רצף היסטורי או קשת מלאה של כל הזרמים. לא זו היתה מטרתה. הקו המנחה היה איכותן של היצירות. התצוגה כוללת מגוון של אמנים וסגנונות, ובכל זאת אפשר לחלק את המכלול לארבעה מדורים: אימפרסיוניזם ופוסט־אימפרסיוניזם; אוונגרד של ראשית המאה ה־20; בין שתי המלחמות; ולאחר מלחמת העולם השנייה.

מן הראוי לציין את יופיו של ביתן וייסבורד, שבו מתקיימת התערוכה. אין זה אולם פתוח שבו נפרשות כל התמונות בבת אחת. העיקרון בתצוגה הוא של כעין מסדרונות הסובבים עמוד מרכזי מרובע, ובכל תאות מתכה הפתעה בפינה. בתליית זה תערוכה הושקעה מחשבה רבה והתוצאה נפלאה.

בכניסה לאולם, התמונה "מבט על פריס באור שמש" של גוסטב קייבוט. הלבן הבוהק וצבעי הפסטל משרים אווירה קסומה. קייבוט עצמו הוא סיפור מעניין. האירוני על צייר טוב

המשך בעמוד הבא

דרך אגב

פלאי נובל

מוספי הספרות של השבוע שעבר היו מלאים בנגיב מחפוז. "מעריב" ו"ידיעות" הקדישו לו את כל הגיליון ומילאו אותו במסות, סיפורים, זיכרונות והתפעלויות, ואפילו "העיר" השובב והלא־מסודר מצא שמותר לו לעשות יוצא מן הכלל ולצאת מגדרו בשביל משהו כה בורגני לכאורה שהוא פרס נובל לספרות. התמסר כולו לחגיגת מחפוז. ברודסקי לא זכה לכבוד כה קולוסאלי אצלנו בשנה שעברה ואני מעיין לומר מן הזיכרון שגם לא רבים מחתני הפרס בשנים האחרונות.

האם התלהבות המוספית הזאת מקורה בפופולאריות של מחפוז בקרב הציבור הישראלי, או מפני שהוא נחשב לסופר גדול בקרב האינטלקטואלים שלנו? לא זה ולא זה כנראה. יש לו אמנם מעריצים גדולים וקבועים בקרב המזרחנים שלנו, החושבים לגדולי פרשנים בעולם, אך לך ושאל בין סופרים ומבקרים ואנשי ספר אם הם אוהבים מחפוז עד כדי כך ויביטו עליך בתמיהה כאילו שאלת אותם אם הם מכירים לפרט העולמי בטלוויזיה ביום ששי בערב.

ניסיתי להבין מה מסתתר מאחורי ההערצה המופרזת הזאת לסופר המצרי ונזכרתי באלבר יוסיפוביץ ואלבר קאָהן, זוג יהודים מלולים מעצרים שכתבו יחד רומאן ושמו "ספרו של גיחוד הזמן" שהתפרסם בפאריס בשנת 1919. איש כמעט אינו זוכר היום את זוג הסופרים הזה או את הספרים שכתבו במשותף, ואף על פי כן, כשעשו את כניסתם לסלונים הספרותיים של פאריס בעשור השני של המאה יצאו כולם מכליהם בהתפעלות. המשורר מטרלינק אמר עליהם שהם הגילוי הגדול ביותר של התקופה, והסופר האופנתי של אותם ימים אוקטב מירבו, כתב להם מבוא לספרם וכו העמיד אותם בשורה אחת עם "גרגנטואה ופנטגרואל", בחו האגל, יצירות המופת של סטנדל, פלובר וטולסטוי.

האם מטרלינק או מירבו היו מוכנים להגות באותה פרנות עם סופר בדראצנג, באשר עם מרסל פרוסט, אשר "בעקבות הזמן האבוד" שלו עלה בלי ספק על "ספר גיחוד" של יוסיפוביץ וקאהן? ודאי שלא, מפני שבתחום המעודן שנכתב על ידי מאה שנות כיבוש קולוניאלי, לא היו יכולים אלא להתפעם מעובדה שיש בין אותם יהודים שידור בקשרי מן הקלים, אדם הכותב בשפתם בלי שגיאות, ועוד ראטביסטו.

כאמורים רק עשרים ושמונה שנות כיבוש, אך ביטויי ההתפעלות ללא־רסיק, מן הפלא כביכול, שסופר ערבי מקבל פרס נובל, מלמדים כי הצביעות הקטנה המעודנת הזאת הגיעה גם אלינו. ובכן לא תועיל שום נסיגה מהשטחים.

בני ציפור

הסיגריות האחרונות הן הטעימות ביותר

תודעתו של זנו, מאת איטלו סבבו. תרגמו מאיטלקית והוסיפו אחרית־דבר והערות באיר שילוני ואריאל רטהאוז, הוצאת כרמל, ירושלים, המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, המפעל לתרגום ספרי מופת, 1988, 344 עמודים

מאת יורם ברונובסקי

"תודעתו של זנו" הוא אחד הספרים המצחיקים והנוגעים ביותר שאפשר להיתקל בהם. זה אחד הספרים המעטים הנעשים, בשביל מי שמתוודע אליהם, לספרים המלווים אותו לאורך השנים, מספקים ראי מתמיד, אם גם עקום, לחייו שלו. זהו כעין ספר עזר – "ספר־התייחסות" בהוראה הבישי האנגלי – למצביהם השונים של החיים, לתרמיותיהם, לאירוניות הקטנות והגדולות שלהם. אף שאינני מעשן מצאתי את עצמי עשרות פעמים במשך השנים במצבו של זנו קוסיני המחליט מדי יום שהוא מעשן עכשיו את הסיגריה האחרונה בהחלט שלו, הסיגריה החותמת את דיבוק העישון שלו, ולכן גם הסיגריה הטעימה ביותר ("הסיגריות האחרונות הן הטעימות ביותר" – זה יכול להיות הלייטמוטיב המלנכולי־המצחיק של הספר כולו, מקביל ל"גני העדן האמיתיים היחידים הם גני־העדן האבודים" ברומאן של פרוסט).

כדי לעבור את חוויית הסיגריה האחרונה של זנו אין צורך לעשן כלל, ככל שהיא מתוארת בריאליזם מסיבי־לוגי הקרוב לנטורליזם, שכן איטלו סבבו ידע להגדיל אותה, באמצעים כה עדינים עד שהם סמויים מן העין כמעט, לממדי המשל על מצבו של האדם. אגב, בספר שכתבה אלמנתו של איטלו סבבו, ליוויה, על חיי בעלה, מתוארת הסצנה של מותו בבית־החולים, ימים אחדים לאחר תאונת הדרכים שבה נחבל קשות (ספטמבר 1928). סבבו ראה בידי אחד אורליו סיגריה ורמז לו שהוא מבקש גם כן סיגריה. אורליו, הדהום, בעלה של בתו, סירב להיענות לבקשתו, ואז לחש סבבו, שכבר בקושי דיבר, את המלים האחרונות שהוציא: "זאת יכולה היתה להיות הסיגריה האחרונה באמת" שעתיים לאחר מכן היה מת.

עתה, הודות לתרגום עברי מצוין, יוכל גם הקורא העברי שאינו נזקק ללועזית לקנות לו את הנזר הזה שהוא הרומאן "תודעתו של זנו" – אני התוודעתי אליו לפני שנים באמצעות הנוסח האנגלי הידוע בשם "וידוייו של זנו", ובעקבות האהבה לספר הזה השגתי את המקור האיטלקי ששקדתי זמן ממושך, עם מילון בידי, על קריאתו. אך כדאי להזהיר שההזדהות עם זנו קוסיני איננה דווקא חוויה נעימה או מחמיאה, ההיפך הוא הנכון. הספר הזה מתורגן את קוראו הגאוני לביטוח האמצלות שבנפשו, לצרדים שבהם הוא בגה פנות מכל. ודאי גם שלא כל קורא יוקיר את הספר הזה עד הודות ועד לדבקות מרהלתו: בשביל זה צריך קורא שהוא דגנראוס אמיתי, או לא למטה מזה (בשביל דגנראוס ממוצע יהיה זנו קוסיני רק קריקטורה, לא דיוקן בגודל טבעי). האמת באותה נוספה: הספר הזה מיועד בעצם רק לגברים לכאורה יכולות להידמות לו גם נשים, למצא בו בשן ושם מאוד כבד הגבר, כבד השוביניסטים החודיי וכו'. אבל רק הגבר יאהב את עצמו באמצעות זנו, "יעקר" בספר כדי להגיע לאותה השלמה מרידה עם עצמו ועם החיים שאליה מגיע זנו קוסיני בסיום ובסיכום של הרומאן הארוך.

המתרגמים מתארים באחרית־הדבר באה מאוד את חייו של סבבו, את שני הרומאנים שפרסם בנעוריו (אחד מהם, "גבר מזקין", הופיע לפני שנים ב"ספרייה לפועלים" של עם עובד, מתורגם מן התרגום האנגלי), את פרישתו הממושכת מן הספרות בעקבות השתיקה המפוזרת־במעט שבה נתקלו רומאנים מוקדמים אלה, את הידידות עם המורה לאנגלית שלו, ג'יימס ג'ויס, שהביאה בסופו של דבר לשיבתו לכתיבה ולכתיבת יצירת המופת שלו, הוא הספר "תודעתו של זנו" שאטורה שמיץ – כשמו האמיתי של מי שכינה עצמו איטלו סבבו – כתב בשנים 18–1919 והוא התפרסם בשנת 1923, ובעקבותיו ידע הסופר־התעשיין שנתיים או שלוש של תהילה אירונית שאותה תיאר בעקיפין בסיפור מאוחר בשם האומר הרבה "מהתלה שהצליחה". זהו סיפור אחת מאגדות הקודשים המרגשות של הספרות המודרנית, "נס אליעזר הקם מן המתים" כפי שהגדיר את סיפור חייו ויצירתו איטלו סבבו עצמו במכתב לג'ויס.

האגדות סיבן שהן מפשטות דברים, וכבר כתב המשורר מונטאלה, אחד המגלים המוקדמים של סבבו, בהקדמה לאשית המאה הזאת המקדימה את קובץ האגרות מונטאלה־סבבו: "יש בימינו בידינו עדויות רבות די הצורך להראות שסבבו היה נושא לאריהבה מסויימת, ובעצם אין אדם אחר מסוים היכול לספק בדיון להיותו 'המגלה האמיתי' שלו". ספרות ביוגרפית־פרשנית שלמה קמה סביב "פרשת סבבו" והיא מנסה לתאר את המציאות המורכבת שמאחורי האגדה. אך האגדה הזאת, הדומה במשהו לאגדת־פרוסט, מוסיפה להיות נחוצה ובעלת־תוקף, היא עדיין המבוא הטוב ביותר לסופר הזה (והיא מסופרת, כאמור, בקצרה באחרית־הדבר לתרגום העברי).

המתרגמים עומדים גם על זיקת הספר לתודעתו של פרויד, זיקה שהיא אירונית מאוד. דומני שיש לראות את הזיקה הזאת לפרויד במסגרת הרחבה יותר של ההשתייכות התרבותית־ספרותית של איטלו סבבו, או אטורה (אטורה) שמיץ בחייו הפרטיים. הוא משתייך בעליל למשפחת הסופרים האוסטרו־הונגריים, לאותה ספרות נפלאה, רבת־פאזות, שצמחה במזרח־אירופה ובמרכזה, בעשורים האחרונים של האימפריה האוסטרו־הונגרית, ושרדה עוד זמן מה אחריה. זו ספרות שנכתבה בשפות רבות, למן הפולנית של ברונו שולץ ועד לאיטלקית של איטלו סבבו, אך צמחה לאור קריסתה של התרבות והשפה הגרמנית שהיתה שפתה המרכזית, כשם שוינה היתה המרכז הגיאו־פוליטי שלה. כל הכותבים של הספרות הזאת ראו את עצמם כ"אורחים" של התרבויות שבהן יצרו: איטלו סבבו הוא לא פחות "אורח השפה האיטלקית" משקפקא היה "אורח השפה הגרמנית". הם חשו את עצמם שלא בנוח בתוך הוויה שלהם, לא מעורים עד הסוף, לא מסתגלים עד הסוף ("זריג", או "לא מסתגל" UN INETTO היה השם שנתן לרומן־הביכורים שלו, "החיים", סבבו עצמו).

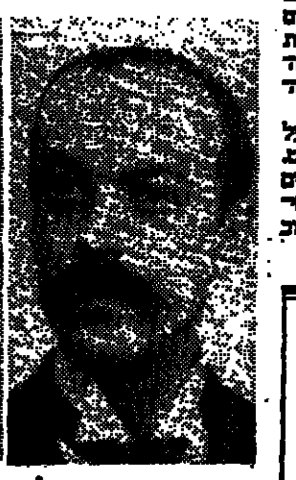

טריאֶסטה בתחילת המאה (למעלה), איטלו סבבו (מימין). הספרות שצמחה במזרח אירופה ובמרכזה בימי שקיעת האימפריה האוסטרו־הונגרית נכתבה בשפות רבות, אך כל כותביה ראו את עצמם "אורחים" של התרבויות שבהן יצרו, אנשים ללא תכונות המחפשים להם תכונות באמצעות הספרות

כמעט למותר לציין שבין בחיריה של ספרות אוסטרו־הונגרית זו (שאליה אפשר לשייך גם יוצרים עבריים כמו פוגל ועגנון בחלקו) אנו מוצאים יהודים רבים במיוחד, אלה האנשים ללא־תכונות המחפשים להם תכונות באמצעות הספרות או הפסיכואנליזה. פרויד, למרות הכיבושים העולמיים שעשתה תורתו, גם הוא לדעתי שייך שייכות אורגנית לספרות המסוימת הזאת, היהודית־אוסטרו־הונגרית, שאיטלו סבבו היווה את השלוחה הדרומית ביותר שלה, כשם שטריאסטה עודד היא השלוחה הפוליטית־תרבותית הדרומית של האימפריה הזאת.

אביא שוב את דברי מונטאלה, העומד על כך שטריאסטה היא בעצם הגיבורה הראשית של "תודעתו של זנו": "איננו יכולים לתאר לעצמנו את זנו ואת הרפתקאותיו מחוץ לטריאסטה, שהוא עיר אוהבנית ועיר רמיזות בעת ובעונה אחת". זו מגלותה של הספרות האוסטרו־הונגרית שידעה להקנות למיתוסים הלוקאליים ביותר – פראג של קפקא, דרוהוביץ' של שולץ, טריאסטה של סבבו – את המשמעות האוניברסלית ביותר. אירוניה תרבותית עליונה הוליכה את מיעוט האבליך של גויים, מיעוט שעצב במידה רבה בטריאסטה, אולי בעת מגישות עם הגרמני־האיטלקי (ממוצא הונגרי), כלומר עם היהודי אטורה שמיץ.

באחרית־הדבר שלהם רומזים המתרגמים לפרשנות הרואה בזנו קוסיני גיבור יהודי בראשונה. השקפה זו של המבקר דבנדטי היא רבת־רושם, אך צריך היה לציין שדבנדטי רואה את השפעת אוטו ויינינגר, המוזכר ברומאן. אין, כאמור, לבטל ראיה זו, אך נראה לי יותר מבט אחר על המקורות היהודיים לדמותו של זנו קוסיני, המבט (שבוטא במחקרו של בריאן מולוני "סבבו כסופר יהודי") הרואה אותו בגלגול דמותו של השלומיאל, מן הפולקלור היהודי דרך הרומנטיקה הגרמנית – עד לרומן של איטלו סבבו.

"החיים הם תמיד מחלה אנושה שסופה מוות", מגיע למסקנה זנו בסיום הספר. הרי זו היהדות האוסטרו־הונגרית (ולא רק) על רגל עקומה אחת, שנים אחדות לפני כן גילה שלום עליכם את הגילוי הזה בדיוק באומרו: "החיים הם מחלה שמתים ממנה".

הפאשיזם האינסטרומנטלי

גנבים בלילה, מאת ארתור קסטלר. מגרמנית: אליעזרה אליקום, זמורה ביתן, 1988. 321 עמודים

מאת הנרי אונגר

ארתור קסטלר. היהדות שהיתה גוע חולה בלי מולדת – נשמה נודדת חסרת גוף, כבשה לעצמה גוף, אך בתהליך זה עצמו איבדה את הנשמה

עיתונאי מראה לנו רגעים החולפים בנצח, סופר מראה לנו את נצחיותם של הרגעים החולפים. "גנבים בלילה" הוא דוגמה יקרת־מציאות למיזוג בין השניים. ארתור קסטלר היה אולי גדול העיתונאים של המאה העשרים – אדם שתפס את השעה וחצב מתוכה את התמציות. הוא גם אהב את נשאו – הוא היה שיכור הוויתה של המאה הזו, המאה של קריסת הרציונאליזם וניצחון הברבריות, התפתחות שקסטלר הביט בה בעיניים מבושות ודגליים המטרבות להינתק. כרציונאליסטים אחרים בראשית המאה הכריד את ראו רדופת האוטופיות לקטונגים שהבטיחו את השלמות השכל על המוסר. משפטי מוסקווה בדרך פיכחון ועם שקסטלר נתן לו ביטוי בספרים שהקדיש ל"השתנות הבוזה".

הלורד אקטון אמר במשפט שהינו אקסיומטי לעידן הדורותיות שלנו: "כל כח משחית, כוח מוחלט משחית בצורה מוחלטת". קסטלר היה ברייה דומה. ב"אספקטוס" תיאר את מצביא הזודות הזה שתביס את רדמותה של רומא, כשהוא מקים את הדרותו הפרטית שלו ב"עיר השמש" שלופף הים האדריאטי בכיפייה לספינות הפפלינות אל הופפש, שלעולם לא תבואנה. התכליות הנעלות מצדיקות תמיד את האמצעים הבזויים, המתגלים תמיד כרפסים של קבע. הרודנים של ימים עברו קטנבו את ידם בלפיתות תנק סביב המצאר הקולקטיבי של נתיניהם בהתפרצות של נרקיסיזם מגאלומני. הרודנים של ימינו מתגלמים בדמות "האח הגדול" שכל המצבר להיטיב עם אחיו הקטנים. רודנים אלו צרופים באשה של אידיאולוגיה. הם "משוגעים לדבר יוך", והדיעון הוא ברייה בגזוית, לא בתכליה.

הקמתה של מדינת היהודים זימנה לקסטלר שעת כושר לחזור את הגילמה באמצעות מה שהוא עצמו ראה כ"קוטב המשלים" של המשואה. שכן היסטוריה המעוגנת בדטרמיניזציה מעקמת את הגוף לא פחות משהיא מעוותת את הציירים. ארץ ישראל בשנת 1939 הראתה לקסטלר את הקיבוץ שהוא הפתח גרוע שבכל העולמות האפשריים. אבל בו בזמן הראתה לו את הדינאמיקה של הקמת מדינה, וזו היתה התמונה פחות משובבת עין. בגלותיתה נקבצו קורבנות השואה, פליטים, בגיאים של אחוזה בית־לאומית, פאציפיסטים, וסתם אנשים הזוקקים להמנה היסטורית לאחר אלפיים שנות פורענות. הם הגיעו הנה מארבע כנפות העולם השסוע הדיע, אבל המקום כבר היה תפוס. ארץ האבות לא היתה שוממה. היא היתה מיושבת על ידי פלחים חסרי מודעות קומוניסטית, חסרי אידיאולוגיות, חסרי רצון להשתנות.

באותה הסקומות מתפלא אחד האוטופיסטים האלה לעובדה שהערבים מתנגדים לכיבושו של הרוח המודרנית אשר מסה להושיעם בבתי חולים חדישים, דשן סינתטי וטרקטורים. והוא נענה "אבל הם לא רוצים לפגוש אותך, אידיוט עיוור שכמותך – הם שונאים אותך מפני שאתה זר. הם לא קראו את הקאפיטל מארקס שלך. אתה מדבר על הבנה ורצון טוב, אבל למעשה אתה דוחק את מרפקך בצלעם."

בני אדם כוונים ככל ארגונים אחר – ואולי ככל כח בטבע – על אינרציה. הם מעדיפים את הקיים ומורדים לשנא את הזר. הדרך היחידה של הזר להיקלט היא על ידי השלטת עצמו, והאמצעי היחיד הכשיר למשימה זו הוא כוח. וכך מבטא זאת נציגו של "הפאשיזם הזמני" בספר: "הם – העסקנים הפוליטיים – מייבבים ומספרים לכולם איזה ילדים טובים אנחנו. התוצאה היא ספיחה על הכתף ובעיטה באחוריים. אנחנו צריכים לאלץ אותם להתייחס אלינו ברצינות ואז יתחילו לעשות אתנו עסקים, אבל כדי להגיע לזה אנחנו מוכרחים לדבר בשפה היחידה שמובנת להם. באמצעותיו ליקף את המקרה שמתעת למקטרגו – 'זאת האספרנטו החדשה', אמר".

הכוח – כאספרנטו חדשה – הוא הסימפטום של ירידת היסטורית בין הכוח להתבונה. אנו נוקטים אמצעי כוח לא לשמו – אלא רק עד שהעולם יסתגל להתבונה. על שום כך האידיאולוגיה של "הפשיזם האינסטרומנטלי" מבליטה את עצמה – כשאר האמצעים הבזויים במטריותם. חוק הדיאלקטיקה של ניכוח נוסף בפלוא אימתנותו הפוליטית: כוח גורר כוח. על כן העובדה שהיהודים המקימים לעצמם מולדת אינם מסוגלים לעשות זאת מבלעדי הפעלת אותו כוח עצמו שעד כה היו קורבנותיו העיקריים – הינה המערכה הלפני־אחרונה בטרגדיה קלאסית.

היהדות נגררה לתוך היסטוריה כוחנית מפני שהיסטוריה איננה מבירה בוואקום. היהדות שהיתה גוע חולה בלי מולדת – נשמה נודדת חסרת גוף, כבשה לעצמה גוף, אך בתהליך זה עצמו – איבדה את הנשמה. כיסופיו של הרצל ליהודים שיהיו בעלי אומות ככל הגוים צפויה להתממש על חשבון אנושיותם של הנרדפים – הופכים עתה, כהיפוך היסטורי נמגני, לרודפים. באופן זה האריתמטיקה של הקורבנות נשארת קבועה – אף כי לראשונה בהיסטוריה ארוכה הוחלפו את מקומנו במשהאוחיה.

זהו ספר של "אקטואליה נצחית". לקסטלר יש הכשרון הסוקראטי לעקור מציריהם את מעצורי האוויליות והדיעות הקדומות. אלא שהוא צפוי להתמיץ אותנו – את הישראלים המודרניים ש"גנבים בלילה" יכול היה לעורר לרעיון ארוכה קטנה של המחשבה הפוליטית. מחוץ מסיבה תפלה לכאורה, עטיפתו של הספר. עטיפה איננה קישוט – היא חלון ראווה. היא צריכה להיות לא "יפה" אלא פונקציונלית, כשם שאין שמלה "יפה" אלא רק שמלה שאשה מסוימת נראית בה מושכת. עטיפתו של "גנבים בלילה" מראה לקורא העתידי מגדל שמירה מתנוססת הדוג, תקופה שהוא מזהה עם טקסים משמימים ומאולצים המוכרים לו לעייפה מימי בית הספר. אדם הרואה עטיפה כזו לא יפתח את הספר, וכך ימנע מבעד לגלות שמתחתיה מסתתרים הגולמות הנרתעקים של העבר הזורקים אור בוהק על ההווה וסימן שאלה אכזרי על העתיד.

סימניות / דן צלקה

מסתרי החצר הפרסית

העובדה שאין לנחש לאורך ימים מה תהיינה תוצאות של דרך חינוך מסוימת הגדירה רבים. בזמננו, מקודם האסונות של אי הידיעה הזאת ביותר הרוורים מוטריים. לפני מלחמת העולם הראשונה, ליוצר כמעט בכל הגימנסיות של גרמניה את ה"מבוא לתורת המוסר" של קאנט, וקשה לומר שהגרמנים נעשו בשל כך העם המוסרי ביותר באירופה. ג'ורג' שטיינר היה חוזר וכותב שנים על שנים על הרצחים האיומים ביותר שידעה האנושות, שהוליד דמעות רוך והתרגשות בהקשיבם לשוברט או שומן. זאת אומת, ויש משהו מהמם, קורע לב ומפליא בשאבהם ראוים בכרס הקומנדורי ישן איך מנצח פורטוונגלר על התשיעית של בטהובן בברלין, בשנת 1938 או 1939, כשבשורה הראשונה כל הצמרת הנאצית שומעת בתורת קודש את המוסיקה הנשגבת והאידיאליסטית.

זה, בת אליהים... כל בני אנוש יהיו אחים... היו הנקיים בזמנם, המיליונים נשיקה זו שלוחה לכל העולם כולו! המשל הסנטימנטלי של שטיינר אינו כל האמת. רק בספרות אומר הגיבור: "עלינו לקחת אותה בחזרה", "את מה, אדריאנו" "את התשיעית", אומר דוקטור פאוסטוס השני של מאן. איש לא לוקח בחזרה במשמעות, ואלאת המין האנושי מקשיבה בהתרגשות לצלילים רבי ההוד והשגב.

אך הצירופים המסתוריים, ריבוי המשמעות, הבגידות, השקבות המפרשות נמצות לפני השפה מתחילים להוביל מוקדם בילדות, והאמביוולנטיות והחתכות שטבוח הנמוכות כמעטות. יותר מתחומים אחרים, החינוך הוא משל ל"איקונוסיות" של האדם, לתוחה שנה. והדבר בולט בדברים ועדיים לא פחות מאשר בגדולים. בספר "יום־ונתיון" של שלמה זלצמן, ציוני יליד ליטא, שדרך חייו היותה מעין תולדות הציונות – מסתור סיפור מהוד. זלצמן היה בעיירה קטנה, למד בחדר עלוב, בישיבה. עולמו היה מגור אוטונומי, עולם היהדות לפני האמנציפציה. אמנם אין התרבות – כפי שמשערים רבים – דבר מתוק, הנסב להשוותה לצליל או לריח, מאושר לסלע, ואין שום תרבות בלתי הוויה, אבל בכל זאת קשה לתאר מישהו שיהיה מגור כליכך בתרבותו כמו שהיה זלצמן הנער בישיבה.

והנה מה שהוא מספר. בפורים היה אחד מהתלמידים קורא את מגילת אסתר ומפרש אותה באופן "חופשי". "אגלה בלחישה", הוא כותב, "ששתי מכאה הן בעיני יותר מכל. הבינו כעצמכם אשתו של עריץ פרסי, שיש לה האומץ לסרב לבעלה השיכור ולבלי להופיע בספוגה לפני מבלא של שרוצייה, אף כי ידעה שהעונש הצפוי לה הוא, אם לא תלייה, אזי לכל הפחות מעצר עולם... אודה ולא אבוש כי בניגוד לרוחשי, לא הסכה אסתר את לבנו כל עיקר".

אין ספק שעל גיבושו זאת של בחור הישיבה השפיעה הוראות, הידועה לו, שאולי לא באה ושתי למשתה מפני ביישנותה, ואין גם ספק שהנערים הראים בסירובה מעין סירוב להופיע ב"משתה" שבפמרק ליפני או פרלפני. הנערים חשים אדישות לאסתר, ואפילו שכנן ודניעה מן הכבוד שזכתה לו בתולדות ישראל, היא נראית להם כלי פאסיבי בידי מרדכי. בעיניהם, אין היא עטויה בתו המסתורי של הנשים הגדולות בהיסטוריה.

כמה מוזרה מי היא ושתי במגילה משפט אחד מספר על סירובה ועל תגובת השר, המוזר השוביניסטי. ועוד משפט אחד (הפעם מקון מובטיוזווזה) על אחשורוש, הנזכר בה אחרי שוך חמתו. זהו הכל! ולעומתה מופיעה אסתר, היפהפייה היהודית, אחר השצר־כימיסים של תולדות עמה, אשת מלך המצילה את עמה, יתוגבה (!) יפהפייה המקשיבה לקול דודה (לעומת עקשנותה של ושתי), מסכנת את חייה בבואה אל המלך לפני שזה מושיט לה את שרביט הזהב שלו.

אין ספק שהודות לאסתר עלה בידו של ההיגורגי העממי לעצב את לולאות ההשטוה, במרת הסיפור הפרסי' ואמר "טובית", לולאות יפות, שהיכולת לעמוד אותן אבהות אמר כך, התאמתה רק במשלים ביסמים או הסיזיים, האלי בסיפורים הסיימים – כמו "משתו של הבעש"ט" – מיכרים עד שרידי יכולת זו, אך הם טבולים באופקטיביות הריאליסטית ומאגית של בשבים, או שהם עומדים בסימן מודעות עצמית חזירה, כשל עגנון.

הרי הודות לאסתר מתרחש ההיפוך, הנס הודות לה, ליופיה הגדול, למדיניותה, שיש בה משהו עגות, סגנון דבריה השפים והאצילים, נכנסים אנו אל תוך פרס והאגדות, עם השמות המוזרים המובאים ברשעת מרתקת על ידי המחבר – שיטת השמות הזאת משכרת ממש. ההאם לא הודות לה זכינו הנערים בדימויים והוהרים סוסים ורוכבי הרכש האחשתרנים בני הרמכים?

לו היו הנערים וחשים קצת סליחה ממרדכי, ביתא, קשה לאהוב את מרדכי. אבל אסתר? "ושתי מכאה הן בעיני יותר מכל. הבינוני לושתי לא משנה אסתר את לבנו כל עיקר".

ענייני לשון / משה זינגר

לשון נשים

היש לשון נשים ולשון גברים? ביום, בחברה כשלנו, ספק אם יש קווים ברורים האופייניים ללשון נשים או ללשון גברים. אך היו ועדיין ישנן חברות שבהן יש הבדלים בין לשון גברים ללשון נשים. הדבר נוצר כתוצאה ממבנה החברה, ודוגמה נאה ומעניינת לזה ניתנה בספר סום שראה אור לאחרונה.

הספר הוא "מחקרים בלשונות היהודים – תרגומי המקרא ולהגים מודרניים" בעריכת משה בר־אשר, הוצאת משגב ירושלים, תשמ"ח. ספר זה מכיל מחקרים חיוניים בענייני לשונות היהודים. מחקר אחד, כמרוחה, עשוי להיות בו עניין לציבור גדול ולאו דווקא לחוקרים. זהו מחקרו של יהואל קארה, העוסק בלשון הנשים בתימן, ובשמו המלא "היסודות העבריים והארמיים בלשון הנשים בתימן – בחינה לשונית".

הבצה אל העולם הלשוני של הנשים יש בה אולי אף מן המציצנות. אך דומה יותר שהסקרנות המתעוררת בנו בגשתנו אל חומר לשוני שכזה מקורה לאו דווקא ב"נשיות" שם. הסקרנות הזאת היא מאותו סוג המתעורר בנו למול ממצאים ארכיאולוגיים כמו חרסים כתובים או מגילות גנוזות וכל ממצא אחר המוסף מסורת לשונית שהגישה אליה קשה. על הקושי המיוחד בחקר לשון הנשים בתימן כבר העיר פרופ' גויטיין, מראשוני חוקרי לשון התימנים: "חשיבות מיוחדת יש לשיחות הנשים, אלא שלשם הקדרה השלמה צריך האדם להאזין להן כשהן בינן לבין עצמן, ולכך לא היתה לי, כמובן, הזדמנות". לאור הקשיים הללו, ובשל הצורך הדחוף לתעד מסורות לשון ההולכות ועוברות מן העולם, ראויים העושים במלאכה זו לתודה כפולה ומכופלת.

ולעצם העניין. ראוי לציין שמדובר בביטויים עבריים המצויים בתוך הדיבור הערבי, באותם משקעי העברית שנשתמרו באידיש, למשל. באוצר המלים העבריות שבערבית של יהודי תימן, נמצא הבדלים בין לשון הגברים ללשון הנשים. יהואל קארה חקר את לשון הנשים היהודיות שבעיר מולדתו, צנעא. מדובר בנשים שרובן ככולן לא ידעו קרוא וכתוב, חיו בחברה סגורה, ללא כל קשר עם גברים שאינם מבני המשפחה. הלשון המדוברת בפיהן, על היסודות העבריים שבה, גלמה מתוך שיחות בינן לבין עצמן.

מן הנאמר לעיל יתקבל אולי הרושם שהנשים היהודיות בתימן החזוק במין מעצר ולא דיברו עם גברים כלל, ולא שמעו שיחות גברים. העניין הוא שהן כן דיברו עם הגברים במשפחתן ושמעו שיחות גברים במשפחה – ובכל זאת שמרו על מנהגי לשון משלהן. למשל, המחבר מציין שהבי"ת לרוב דגושה בפי הנשים: "שבי ר"ל נקרא בפי גברים 'מבוהך', אך כל בנות המשפחה קראו לו 'מבֹּוך'" (הבי"ת דגושה הצריה – בפי נשים נהגה הוולם כצירי ברוב המלים העבריות, לדברי קארה).

המחבר תוהה מה מקור הבדלי ההגייה שבלשון הנשים. קל מאד לפטור את העניין בכך שהנשים חטפו שיבשו את אשר שמעו, מטעמים של חוסר השכלה וכדומה. לא זהו מסקנתו של קארה. מבדיקת החומר הוא מעלה "שבצנעא היתה קיימת מסורת מגוונית השונה מעט מן המסורת שבפי בני צנעא היום". מסורת זו "התקיימה דווקא בפי נשות צנעא משום שהיו בחברה סגורה ובשל העובדה שאינן משכילות, וכך נמסרה מסורתן בפני השפעות ושינויים". הנה, לפעמים יש יתרונות בחוסר השכלה.

מציאותם של הרכי הגייה הבדלים שונים בלשון הנשים מעידה, כמובן, שלשון הנשים שונה מלשון הגברים. כיצד נוצר התעבט שוני זה? האם לשון הנשים התפתחה מלשון הגברים העשירה ממנה, או האם שמרות הנשים על מנהגי לשון הבאים ממקור אחר – כל אלה שאלות שאולי אפשר להשיב עליהן, אך בוודאי לא בטור זה.

דבר אחד נראה לי מאלף בעניין זה, ויש בו גם משהו אקטואלי – כוונתי לשם החודש העברי שבו אנו מצויים. קארה מציין שבלשון הגברים שם החודש "מרחשוון" ובלשון הנשים – "חשוון". דבר זה לא היה מעניין במיוחד לו בישאו הגברים שם זה כמנהג – "מרחשוון" אך בפי הגברים בתימן מצויה הגייה עתיקה, ולפיה חלוקת השם היא "מרח־שוון". רהוינו, הירח השמיני (אצלי ניסן). לאור זאת, מכיוון שהצורה שבפי הנשים – "חשוון" – ספק אם היתה יכולה להתפתח ישירות מ"מרחשוון", לפנינו כמין הצורה גלויה כי לשון הנשים משיצנת זרם לשוני נפרד.

העורך: בני ציפור

אחרות סיציליאנית/ זיכרונות מסרדיניה/ לב קנאי/ המכתבים של פאבר

הספרות הסיציליאנית בת זמננו עשירה ומורכבת להפתיע בהתחשב בעובדה שמדובר בספרות רגיונאלית ובמחוז הנחשב והגם מחשיב עצמו כאחד המפגרים באירופה. הידוע בסופרי סיציליה כיום הוא ליאונרדו שאשה, אבל ד'אריגו, בונאווירי, וינצ'נצו קונסולו וג'זואלדו בופאלינו נחשבים גם הם. כל הנזכרים הם אנשים בעלי תרבות מקיפה ותפיסות מודרניות שיותר משהן הולמות בן-אי הן הולמות את איש העולם הגדול, אף-על-פי שבני סיציליה מאמינים כי במקומם קיימת מסורת ארוכה של מחשבה אגליסית ודיסורית שאפשר מתחילה כבר בסופיסט העתיק גורגיאס איש ליאונטיני, או אף בפרה-סוקרטים מאליאה. מכל מקום, בערכו יצירתם של סופרי סיציליה ניצבת הריאליות המהורנית של האי. היצירה הקלאסית של ה"אחרות" הסיציליאנית הוא "הברדלס" של למפדוזה. אחריו בא שאשה, ששרשם בעיקר ברומאנים הבלשיים שלו כמה מגורים עכשוויים של הסיפור הסיציליאני.

הרקע לספרו של קונסולו "חיוכו של מלח אלמוני" (1976, הוצאת "מונדאדורי") שראה אור מחדש כבד בבד עם ספרו החדש Retablo, גם הוא, כב"ברדלס", הפלישה לסיציליה ב-1860 על ידי גדודי גריבאלדי, אבל שעה שגם קונסולו מתייחס אל יתרונות איחוד איטליה בספקנות, הנה גישתו אל ההיסטוריה שונה לגמרי. מוקד ספרו ושיאו הוא התפרצות של אלימות מהפכנית, שבמהלכה טבחה קבוצה של איכרים ופועלים באריבותם האריסטוקרטים והבורגנים. גיבוריו הראשיים הם היסטוריים והוא משלב בסיפור קטעי תעודות.

אם אפשר לאבחן ביצירותיו של קונסולו יסודות בלשיים כאלה שליאונרדו שאשה עושה בהם שימוש, הנה מבחינה סגנונית ומבחינת האמצעים הספרותיים הוא מושפע מקרלו אמיליו גאדה. ספרו החדש "ראטבלו" גם הוא משתמש בהיסטוריה, אך נושאו האהבה. ואם בספר הקודם מספר הסיפור מפיו של ברון אספן אמנות וכותרת הספר מתייחסת לאחד הציורים שברשותו, גם כאן מדובר בצורה של ציור ספרדי שבו תבניות של סצינות יוצרת אשליה של סיפור. הסיפור מתרחש במאה ה-18 והגיבור הוא צייר שמגיע לסיציליה מלומברדיה כדי לצייר כאן את העתיקות כשמטרתו להגן על עצמו מפני אהבתו אל תרזה בלאסקו, אשתו לעתיד של הסופר וההוגה צ'אורה באוקריה. חלק האריה של הרומאן הוא יומן מסעותיו והרפתקאותיו.

ג'זואלדו בופאלינו פרסם את ספרו הראשון המרשים ב-1980 והוא בן 60, ומאז הוציא מתחת ידיו יצירות בפרוזה, בשירה ובמסה. "כזבים של לילה" הוא הרומאן הרביעי שלו, והוא מתרחש במאה ה-19 מהפכנית. ארבעה חברי קבוצה אנטי מלוכנית עומדים להיות מוצאים להורג עם עלות השחר ובלילה הם מספרים סיפורים על עצמם, הסיפורים מתוזים... הבלשי של ליאונרדו שאשה, אבל גם באין-ספור כתבות, ...ביותר הצלחה. "האור והצער" הוא קובץ של קטעי פרוזה על סיציליה והסיציליאנים מתוך נקודת מבט אישית, אנקדוטאלית, הכתובים בהדר ובחכמה. (מ. ל. מ.)

Vincenzo Consolo
Il sorriso dell'ignoto marino
Mondadori, L10,000
Retablo
Palermo, Sellerio, L8,000
Gesualdo Bufalino
Le menzogne della notte
Bompiani, L18,000
La luce e il lutto
Palermo, Sellerio, L5,000

☘

גם לסרדיניה סופרים משלה, נידחת ככל שהיא. ג'וזפה דסי הוא אחד מהם. הרומאן הראשון שלו "סן סילוואנו" שראה אור באיטליה ב-1939 מופיע עתה בתרגום צרפתי. ולמרבה ההפתעה אין זה רומאן רגיונאלי. דסי, שהתגורר באיטליה רוב חייו, הסביר פעם בראיון כי נפשו נקרעה בין איטליה היבשתית והממוגנת לבין סרדיניה היבשה והקשה, מוכת הקרחת והאבן האידיפוסית, הקינות הבלתי פוסקות, השנאה והנקמה. דסי מת ברומא ב-1977 וחמש שנים אחר מותו זכה בפרס "סטרגה" היוקרתי בעד הרומאן השביעי שלו "ארץ הצל". רומאן נוסף יצא אחרי מותו בבית ההוצאה "מונדאדורי".

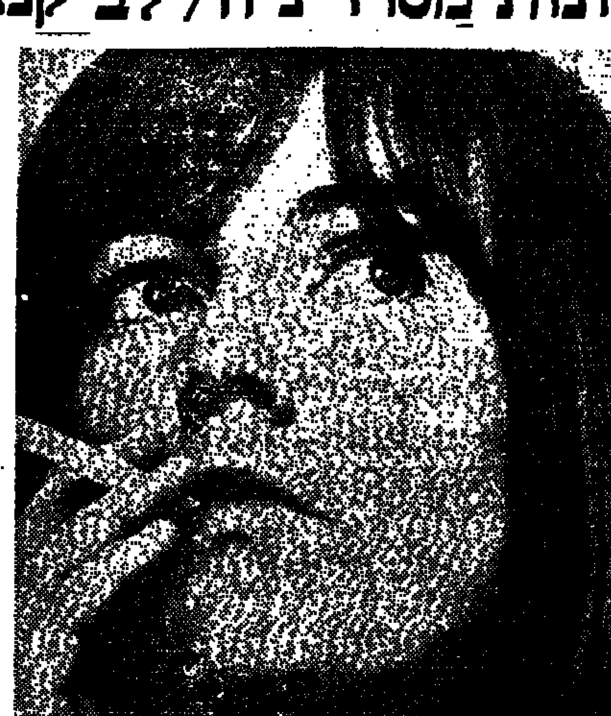

עדנה אובריין. על דרך המלך

סן סילוואנו הוא כפר בסרדיניה שאליו חוזר גיבור הספר. זהו סיפור של זיכרונות וגעגועים. כשיצא "סן סילוואנו" באיטליה אמרו המבקרים על דסי שהוא פרוסט הסרדיני. אם אמנם מוגזמת ההשוואה, לא פחותה בכל זאת ההנאה מקריאת הספר.

San Silvano
de Giusepe Dessi
Verdier, 85F

☘

עדנה או'בריאן יוצאת אל השוק עם רומאן חדש מפרי עטה ברעש גדול. "דרך המלך" הוא רומאן נשי. בעמוד הראשון של הספר מתעוררת הגיבורה אנה בביתה השכור בספרד בשל צעקתו של משוגע היושב בחוץ ונושל את ציפוריו בעזרת סכין. פרט מסוג זה עשוי להרגיז את אווירת הסיפור. או, למשל, האיש הצעיר המתעד את התאבדותו ברשמקול, או ילד קטן הטובע בבריכת השחייה.

התימה של הרומאן היא שברון לב והחלמה. שכן אנה מגיעה לספרד כדי לחמם בשמש את עצמותיה הקרות בשל היעדר אהבה. פרשיית אהבים שבה נתנסתה בלונדון שברה את לבה. בעיר הספרדית הקטנה, הדרוויה ריחות יסמין, קשה ולחם הולך ונאפה, פוגשת אנה נשים שאף הן נתנסו באהבה חולפת, אבל כגיבורה לה הן מבקשות לעצמן הרפתקות חדשות. גיבורות המשנה מקסות את האלמנט הטראגי של הרומאן ואף מוסיפות לו ממד קומי, כמו איריס השוחה בבריכה עדויית אצבעות מצלצלים ומתארת את עצמה כהרפתקנית קולינארית בעיקר בתחום הרטבים.

הרומאן מתרחש אמנם בספרד, אבל אירלנד, שבה נולדה הגיבורה, היא תמיד בתוך מחשבותיה. כל דבר מזכיר לאנה את הבית. ככל שהיא מבקשת להתרחק מן הבית המעיק כן הוא רודף אחריה. באופן זה הופכת אירלנד לאחת הגיבורות החשובות של הספר.

הצבעים הזוהרים של ספרד — כחול וזהב — אינם מצליחים להעלים את האפרוריות שהיא המורשה של אנה ולבסוף היא חוזרת אל העיר האפרורית שהיא ביתה.

אין דומה לעדנה או'בריאן בתיאור "יסודיו" של לב קנאי, כותבת מבקרת "סאנדיי טיימס", וב"דרך המלך" היא מוסיפה לכך מזיגה מרגשת של כאב וקומדיה.

The High Road
by Edna O'brien
Wiedenfeld, $22

☘

"ספר המכתבים של פאבר" המקיף ארבע מאות שנה, הוא הלך הנצה אל כמה תכתובות מקסימות של סופרים, מדינאים, משוררים, משוגעים וכיו"ב. ה"סאנדיי טיימס" מביא מבחר ממכתבים אלה וביניהם מכתבו של ג'יימס סטניר קלארק אל ג'יין אוסטן מן ה-27 במארס 1816. קלארק היה הספרן של הנסיך העוצר שאותו תיעבה ג'יין אוסטן, אבל הוא היה מעריץ גדול של יצירותיה והוא נהג להחזיק את כל ספריה בכל אחת מאחוזותיו. הוא שלח את קלארק לבקרה והעניק לה רשות להקדיש לו את ספרה הבא "אמה".

וכך כותב קלארק: "העלמה אוסטן היקרה, אני מוסר לך את רחשי התודה של הוד מעלתו, נסיך העוצר, על העותק הנאה ששלחת לו מספרך האחרון המצוין. אנא, גברת יקרה, כתבי שוב במהרה ועוד ועוד. לורד בגנו. הלן ואנשי מעלה רבים שעשו בארמון אף הם מוסרים לך את רחשי התודה שלהם... לכשתופיעי שוב בדפוס אפשר תבחרי להקדיש את כרכייך לנסיך לאופולד", ועוד כהנה וכהנה.

מכתב מעניין במיוחד הוא מכתב של אוסקר ויילד ללורד אלפרד דאגלאס אהובו מ-1893: "בעורי היקר, הסונטה שלך נחמדה למדי, ופלא הוא ששפתות הוורדים שלך נוצרו לא פחות לנעימת השיר מאשר לשיגעון הנשיקות... אני יודע שאתה הוא זה שהיית יקינטוס שאותו אהב אפולו עד שיגעון בימי היוונים. מדוע לבדך אתה בלונדון ומתי תבוא לסאליסברי? אנא סע שמה כדי להצן את ידיך בדמדומים האפורים של הדברים הגותיים ובואה לכאן לכשתרצה. זה מקום תמיד — אלא שאתה חסר בו. אבל סע תחילה לסאליסברי. תמיד באהבת נצח, שלך אוסקר".

מכתבים מעין אלה ואחרים, של צ'רלז דיקנס, של ג'ורג' ה-5, של רופרט ברוק ואחרים, לוקטו בספר מקסים זה.

The Faber Book of Letters

שבוע של ספרים

גלילי, דארווין, צ'אפלין: לקראת עולם אנתרופוצנטרי

ביוגרפיות

צ'אפלין, מאת ולפרם מישר, מגרמנית: ישנה עמית; גלילי, מאת יוהאנס המלבן, דארווין, מאת יוהאנס המלבן, מגרמנית: יהודה שטיינבך. כתר, סדרת הביוגרפיות, 1988

שלוש המונוגרפיות הללו תורגמו מסדרת המונוגרפיות של בית ההוצאה הגרמני Rowohlt. גלילי, דארווין וצ'אפלין: כל אחד בן מאה אחרת; כולם גאונים ויוצרים הבולטים משכמם ומעלה, ולכולם חלק בבניית יסודותיו של עולם חדש ואמיץ — עולם אנתרופוצנטרי. כדי להמחיש את גדולתו של כל אחד, אפשר לומר (תוא זו אמירה שבהמון) שציר הזמן שעליו הם עומדים הוא ציר מרוכז, כלומר, כל אחד מהם פיתח והשלים את התנאים לבואו של הבא-אחריו. גליליאו גליליי גלגל את כדור-הארץ למקומו הנכון בקוסמוס מרובה-הכוכבים האין-סופי, תוך הפיכת התמונה הסטאטית-דתית של גיאוצנטריות וכוכבים הנדחפים על ידי מלאכים במסילותיהם העגולות, המקיפות את הארץ; צ'ארלס דארווין מיקם את האדם במקומו הנכון, כתוצר מעולה של ברירה טבעית ומוטציות במהלך האבולוציה, והוריד אותו מכס המלוכה של "נזר הבריאה" ו"בצלם האלוהים"; וצ'ארלי צ'אפלין לקח את האדם הפשוט, ה"נווד" הנדרס בידי מנגנון ענק ומכאני, והשיב לו את כבודו וחיוניותו.

כל אחד מהם, מעניין לראות, התמחה בתחום מסוים, "ינוקי" לתקופתו (מבחינה זאת שהיה זה התחום המתחדש ביותר באותו זמן) — ופרץ את סף התחום הזה. גליליי באסטרונומיה, דארווין בביולוגיה, צ'אפלין בקולנוע. ושוב, זה תהליך המתקדם לקראת עולם אנתרופוצנטרי: גליליי צופה בכוכבים, דארווין — בטבע, צ'אפלין — באדם. וכולם יחדיו מוכיחים דבר אחד: היקום גדול ובלתי-נתפס, אבל כך גם הנפש האנושית.

אביעזר רז

פליני, מאת הולים אלפרט, מאנגלית: בלהה קיסמן, הוצאת דביר, 1988, 262 ע'

הטעות העיקרית של אלפרט בביוגרפיה שכתב על פליני נעוצה ביומרתו להבין מה יוצר, או ליתר דיוק כיצד מתפתח כוח יצירתו. מאחר שאין לאלפרט דיעה מגובשת ובוודאי לא מעניינת בתחום זה, יוצא שחלקו הראשון של הספר הוא טיפוח נוסף של המיתוס ושמו פליני. ניסוח משפט אופייני לספר הוא למשל "לאחרונה כתב לי פליני מכתב, בו הודה כי הסיפור לא היה ולא נברא". פליני, כמובן, ידוע כמי שנוהג לטפח את המיתוס שלו, והעובדה שאלפרט מאמין לדבריו של פליני ללא סייג מביאה אותו להמצבה... לעתים, ובעיקר — לטשטוש ההבדלות בין... למציאות.

סיפור הפגישה בין רוסליני ופליני מוציאה את הביוגרפיה מתחום האגדות, מפני שפליני בעבודה הוא דבר מעניין. סיפור עשייתם של "לה סטראדה", "הבטלנים", "החיים המתוקים" ושאר סרטיו יש בו כדי לרתק, ופליני מצטייר בו כגיבור ראשי שמאחוריו נגררים ויכוחים אידיאולוגיים על ניאו-ריאליזם וקולנוע חדש.

יגאל צור

ארץ ישראל

היישוב החסידי בטבריה, מאת מרדכי וילנסקי, הוצאת מוסד ביאליק, 1988, 162 ע'

כמה וכמה ספרים ומאמרים נכבדים כבר טיפלו בעניין היישוב החסידי בארץ-ישראל. דובנוב, הורודצקי, היילפרין ויערי הם השמות הבולטים ביותר שפרסמו את מחקריהם בתחום זה. וילנסקי נותן טעם חדש לספרו — "מחקרי זה, עניינו הוא פרסום חומר חדש, היינו: של איגרות הרא"ק ומקורביו וכן גם איגרות מרש"ש שעדיין לא ראו אור".

ראק הוא ר' אברהם מקאליסק, נשיא הכולל החסידי בטבריה למן שנת תקמ"ח; רש"ז הוא ר' שניאור מלאדי. בין החסידים בטבריה לאחיהם ברוסיה ובפולין התקיימה התכתבות ענפה. חסידי בישענקאווין בפלך ויטבסק שואלים אם כדאי לעלות עכשיו לארץ; והתשובה מרשת-היידים היא "בבאן טרחת הפרנסה מטירה עד למאוד... יניחו מחשבה זאת ויוחליטו ביתם לישב במקומם".

ספרו של וילנסקי יעניין במיוחד תלמידים וחוקרים.

אביעזר רז

טבריה, מיסודה עד הכיבוש המוסלמי, קובץ מאמרים. חוברת עידן, מס' 11, הוצאת יד יצחק בן צבי, 1988, 196 ע'

קובץ המאמרים מוקדש לטבריה מאז ייסודה בשלהי ימי הבית השני ועד לכיבושה על ידי המוסלמים. הסיבה ראשונה בקובץ מוקדשת לתולדות העיר בתקופה זו, החל בהיווסדה בידי הורדוס אנטיפס, עבור להזקה במרד הגדול ומרד בר-כוכבא, וכלה ביישוב היהודי והנוצרי בעיר והיחסים ביניהם בתקופה הביזאנטית.

הסיבה שנייה מתרכזת בחיי היהודים, במבנה העיסוקים של תושבי העיר, כגון דייג, בורסקאות ותלמוד-תורה, ובדיוק העיר על שווקיה השונים, שמפי שוק של זונות היה ביניהם. הסיבה שלישית עוסקת בממצאים הארכיאולוגיים בעיר ובסביבתה. המאמרים קצרים ברובם ומאוירים צדדים רבים הקשורים בטבריה.

מזמארין לזכרון יעקב, מאת שאול זבן, הוצאת החברה להגנת הטבע, 1988, 136 ע'

הספר פותח בתיאור עלייתם של אנשי ה"אגודה הפלשתינאית" — שם מעניין ובעל משמעות אקטואלית — מרומניה לארץ-ישראל ב-1882. סיפור של תמימות, של חלומות ושברים. המחבר בקי בקורות המושבה, נוטה להבליע את עצמו ולתת למקורות לדבר בעד עצמם.

פרק מרתק בספר הוא סיפור השידוך בין המושבה לבין הבארון רוטשילד, שנהייה למפרנס העיקרי של המושבה, ותמורה העבירו הארמות על שמו וזהו הוכרז למנהלן. כדאי להציץ בספר ולו לשם הלשון הפתטית של כתב ההתחייבות שנחתם בין הבארון והמתיישבים ב-1883: "בידך אנחנו, אדמתנו ומאדנו שלך היא. אנחנו מוסרים עצמנו בידך". זה כאמור מר פנה אל "הנדיב הידוע". זכרון יעקב שלאחר מכן פועלת לפי הפעמון של מנהלי העבודה.

הספר עוקב אחר תולדות המושבה עד 1950, עד לרגע שמתקבלת החלטה שזכרון תנוהל מעתה ואילך על ידי מועצה מקומית, חמישים שנה בדיוק מאז המתיים משטר האפוטרופסות של הבארון.

יגאל צור

אידיש

המבול, מאת לייב רוכמן, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1988, 159 ע'

בעשור למותו של הסופר האידי לייב רוכמן יוצא קובץ סיפוריו "המבול" בתרגום עברי. הסיפורים עוסקים בשואה ושרידיה, אם ישירות ואם בגרוטה, כמשל. להלן מהסיפורים עלילה כהלכתה ("הריק תורה") וחלקם תמונות וקטעי-תמונות מטריפים, ויש גם סיפורים בעלי נופך של אגדה מזרחית (הסיפור "המבול" מתאר תיאור פנטסטי של קץ כל בשר, וכיצד עולה השמש על יקום שונה, שלעולם לא ישוב עוד להיות מה שהיה, בתום גשמי הזעף שנמשכו שנים).

השואה, כך עולה מקריאת ספרו של רוכמן, איננה ניתנת לתיאור באמצעות סדרה אמריקאית בת שבעה פרקים. אין בכוח התפיסה האנושית להשיג מאורעות כאלה בכלים הקיימים. רוכמן משתמש באמצעים חריגים כדי לרתק את הקורא, לרתק במובן של כפייה.

הקריאה קשה, מעיקה. המשפטים מרובי הפסקות, באנקים כדי לראות אחר, מאלצים את הקורא להשתהות כמה כדי להבינם. הרעיונות מצטיירים לאט, כאילו באים ממקור שהגישה אליו קשה במיוחד. סגנונו של רוכמן איננו פרוזה ממש הוא פתוח, כמו שירה, לפירושים שונים. הלשון כבדה, רבת דימויים, מכבידה על העטיות. מציירת תמונות שקשה להצחן בעיני הרוח, תמונות המופיעות ומיד נעלמות.

אלה שחיו שם נושאים עמם את הזיכרונות שלהם. אלה שלא היו יכולים, אולי, להתעמת עם השואה באמצעים קלים יותר, קליטים יותר. ישנם ספרי שואה הנבלעים על-ידי קוראיהם כמו היו ספרי-מתח, אם כי מוודעים, ואילו הספר הזה תובע הרבה התרכזות ומשמעות.

... עם הקורא. לעתים הוא חש צורך לנגע, להתמגע, אך באשר הוא הולך הוא נתקל רק בגופות מתים והזיכרונות עוטים עליו.

רונה שורר

מורשת

האורבים בארץ אשור, יהודי כורדיסתאן זאכו, מאת מרדכי יונה, הוסף על-ידי מוסד ביאליק, 1988, 142 ע'

לפני כ-2,700 שנה עלה שלמנאסר החמישי מלך אשור להילחם בהושע בן אלה מלך ישראל, כבש את שומרון והגלה לאשור את צמרת היישוב היהודי. יהודי כורדיסתאן הם צאצאי הגולים מגלויות שומרון, יהודה וירושלים, ששמרו על יהדותם במשך שנים על משמר פיאודלי ותנאי-עבדות. ב-1950, לפני מבצע "עזרא ונחמיה", התרכזו היהודים בעיר זאכו המנו 1800 נפש. לספר מצורפות תמונות רבות, המתארות את ההווי המקומי, הקרקע שעליה חתום פרופ' דב נוי, הכותב כי יהדות כורדיסתאן היא "יהדות של חשיבה ורוח... שהתבטאה, בעיקר, בתחום הבית והמשפחה, המלאכה והשוק".

ואכן, חלק הארי של הספר מוקדש לחיי המשפחה של יהודי זאכו. "חיי המשפחה התנהלו לפי דפוסים קבועים" כותב יונה, ומגדיר: "הגבר דאג לצורכי הבית, לרבות מזון ובגדים, ואילו תפקידה של האשה היה לנהל את משק הבית". וביתר פרוטרוט: "הנשים סעדו בדרך-כלל בנפרד, ולאחר שהגברים סיימו לאכול. בסעודות החגיגיות הנשים אכלו אחרונות, ובדרך-כלל את שיירי המזון שנשאר מסעודת הגברים. באירועים חגיגיים הגיעו הנשים למקום האירוע אחרי הבעלים כשהן מביאות את האוכל ואת הערק. כאשר היתה האשה מאחרת, הבעל היה כועס עליה ומעליב אותה בפומבי כדי להראות לרעים את שליטתו המוחלטת באשתו".

אלה העובדות ואין מה לעשות. אבל זה עוד לא הכל. משפטו של יונה על "האשה הכורדית" בא כאילו לפצות על הדין-וחשבון הקודם; למעשה הוא מבליל וסטריאוטיפי בצורה מתמיהה: "האשה הכורדית היתה חזקה, בריאה בגופה ובעלת חן ויופי". מבחיר יונה את הטקסונומיה של "האשה הכורדית". לא על הדרך האנתרופולוגית הזאת תהא תפארתנו.

אביעזר רז

על ציפורני נשרים, הוצאת תורת אבות, רמת-גן, עמודים

כותרת המשנה של הספר היא "כל האמת על פרשת מרכזי הקליטה". הכוונה לפרשת העלמתם של ילדי עליית תימן בתחילת שנות החמישים. הכותרת "כל האמת..." מעלה השרות ביחס לאמינות והכותרת; מה גם שעל הכריכה מופיעה דמות טיפוסית של צבר חובש כובע טמבל מחזיק כתולה, החונק בידו האחת ילד תימני אחוז פיאות ובידו השנייה הוא אוחז מספריים כדי לגזוז את הפיאות.

את תוכן הספר אולי מוטב להשאיר לדמיון. שם המחבר אינו מופיע ובכל מקום שהעובדות אינן ברורות אין המחבר טורח להביא את מקורן. תחת האשמה הקולקטיבית נמצאים כל מי שאינם תימנים דתיים, ובהם נציגי מיסיון ואנשי ממשל. אי אפשר ליהנות מהספר אפילו כבדיחה.

יגאל צור

עשרה רבי מכר

1. המתברית הגדולה, אגטה קריסטי, הספרייה
2. בורכים, ג'ק קרואק, זמורה ביתן
3. כוג אוויר נמלא צפור מוזר, ציפורה דולן, זמורה ביתן
4. החרדים, אמנון לוי, כתר
5. זיגה, ברוך לשם, מעריב
6. בית הרוחות, איזבל איינדה, שוקן
7. הנזים אבירות הברזיות ויתודים גורליים, ג'וזית ויורסט, הדר
8. הברונות אדריאנוס, מרגריט יורסנאר, זמורה ביתן
9. היצירה בשחור, מרגריט יורסנאר, זמורה ביתן
10. בשביל שאהבות יותר מדי, רובין נורווד, ביתן

מדור רבי המכר, שחזר מחופשה קצרה, מצא את המכירות של רומן רומי בירידה כלשהי, אם כי לא סרפית. בעקבות הזכייה של נגיב מחפוז בפרס נובל, יש עינה לאותם כרכים מן הטרילוגיה שלו בית בקהיר שיצאו בשעתו לאור בספריית פועלים. פחות ברורה ההתלהבות המתמשכת מספרי הקבלה של המכון לחקר הקבלה והרב ברג, כרוגמת פתח לחכמת קבלה, אסטרולוגיה וגלגולי נשמות, המלווים בקלטות. ספר השיאים של גינס בהוצאת כרטא גם הוא בין המתמידים. ובעינייני הנרות: תולעת ספרים נכנסה את הקומפלקס ועברה אל רחוב בזל בתל-אביב. בעתיד ייפתח גם בית קפה לחובבי הספר.

החנויות שהשתתפו במשאל (מלן בזל אביב): מירוה, דיזנגוף 50; מוזה, רח' פינסקר; רזיאל, אבן גבירול; תולעת ספרים, בזל 32; כתר, הבימה; ירמיהו כ"ה, רח' ירמיהו; סטמצקי, אלנבי 107; עליית ה' באייר 20 כיכר המדינה; לירוק, אופנהיימר 13, נווה אביבים.

תגובות

נפש יהודי

א. ב. יהושע טעה כאשר כתב ברשימתו "אפילת הנפש הקולקטיווית" ("תרבות וספרות" 12.10), שהייתי, לפני עשרים שנה, מאנשי "ארץ ישראל השלמה". מעולם לא. לא נעניתי לפנייתו של נתן אלתרמן אלי לחתום על הכרוז "למען ארץ ישראל השלמה", ושלושה חודשים לאחר מלחמת ששת-הימים כתבתי מאמר גדול ב"משא" (המוסף הספרותי של "למרחב"); הוא נכלל בקובץ מאמרי "אחר הרעש"), שם הצעתי נגד "שכרון הניצחון" ("תסביך הגולות"), וקראתי "לראות את העם השני היושב בארץ, כשווה לנו, שיש לדון עמו כעם שווה" וכו'. בעמדתי זו הייתי עקבי כל עשרים השנה מאז.

גם לאחר קריאת הראיון של יהושע כולו ב"ניוזוויק" — שעם רוב הדברים שבאמרו בו אני מסכים בהחלט — אני מחזיק בדעתי שהמשפט שבו הוא עושה השוואה בין "תגובת הציבור הישראלי" לנעשה בשטחים, ובין טענת הגרמנים כי לא ידעו "מה קורה ליהודים" — הוא "כשל לשון" חמור, שהיה עליו לחזור בו ממנו. לא אכנס כאן לניתוח הפסיכולוגי שעשה א. ב. יהושע בעניין האשמה שלנו כלפי מכלום של הערבים, הקשר בינה ובין זיכרון השואה, ו"מנגנון ההדחקה הציבורי". כל זה ראוי לדיון ברחב יותר. אומר רק ש"הדחקה" ו"התעלמות" אין להן שום עוגן אצלנו, שכן העוולות שאנו גורמים לערבים — לרבות אלה שהן בגדר שמועות והגמות — חוזרות לביתו (ולתודעתו) של כל אדם בישראל בגרם בלתי פוסק, בוקר, צהריים וערב, לא רק של ידיעות והיוזמים המשתתפים בתמונות מבעישות, אלא גם באין-ספור כתבות, מאמרים, ויודיים, פליטונים, קריקטורות וכו'. רובם הגדול של הגרמנים לא "הדחיקו" כלל את הידיעה. שתיקתם היתה ביטוי להסכמה גמורה למעשי הנאצים.

האם להשוואות היסטוריות — אני מסופק אם יש עוד עם בעולם שחלק כה גדול בו חש אי-פעם אמפאתיה כה רבה — רגשית, מוסרית, פוליטית — כלפי עם הנלחם בו, המאיים על עצם קיומו, המדיני והפיסי, כמו זו שקיימת אצלנו כלפי הפלשתינאים. וגם זה ראוי לניתוח פסיכולוגי.

אהרן מגד

כולם עושים זאת

תחת הכותרת "דברים שאין בהם אמת" ("תרבות וספרות", 14.10) תוקף אהרן מגד את א. ב. יהושע על דבריו בראיון ל"ניוזוויק", אך נדמה לי שדווקא דבריו של מגד מסלפים את האמת.

א.ב יהושע לא טען, כפי שתולה בו מגד, שמעשי הצבא הישראלי בערבים דומים למעשי הנאצים ביהודים, אלא טען כי התעלמותו של הציבור בישראל מן הזוועות המתרחשות בשטחים דומה להתעלמותו של הציבור הגרמני מן המתרחש במחנות הריכוז וההשמדה, וההבדל בין שתי האמירות הוא עצום.

המשוואה הלאגינבה שהציב מגד מעידה יותר מכל על מגמתו להתייצב בשנים האחרונות לימין הממסד הצבאי הפוליטי ולהתכחש לנעשה בשטחים (כפי שעשה כאשר גינה את התבטאויותיה של משלחת הסופרים שביקרה בחודש מארס בעזה, במקום לגנות את מעשיו של הצבא).

בכל מאמרו הארוך של מגד אין אפילו ניסיון אחד להתמודד עם המציאות שא. ב. יהושע מתייחס אליה, שהיא מזעזעת לכשעצמה. במקום זאת הוא מבטא גישה סלחנית כלפי הרג הפלשתינאים בשטחים, כלפי המעצרים ההמוניים, הרס הבתים, הגירושים, העינויים וההשפלות, ומצדיק זאת בכך שהאלג'יראים נוהגים רע יותר מאתנו.

ההצטדקות "כולם עושים זאת" דומה מאוד לטיעון שנשמע היום מפי גרמנים רבים הנכנסים לטשטש את ייחודה של השואה באומרם: "גם הרוסים טבחו ברוסים, בליטאים, באוקראינים וביהודים, גם הטורקים טבחו בארמנים, וגם האמריקאים טבחו באינדיאנים". האם מסכים מגד שנטבח בפלשתינאים כמו הטורקים הירדנים? האם רק אז יתעורר?

מוטי לרנר

כן, המאורע החשוב ביותר

קשה להשלים עם דברי נתן זך ("תרבות וספרות", 7.10) שאין לראות את השואה "כפרק החשוב ביותר בתולדות אירופה". מבחינת תולדות התרבות דבריו נכונים. אך לא כן מבחינת "העכבות המעצורים בפני הפראות", שעליהם דיבר זך: מבחינה מוסרית השואה היא כן "הפרק החשוב ביותר בתולדות אירופה".

מיותר האומלל גם הביטוי "אני רואה בשואה תופעה חריגה". גדולי הבלשנים בישראל, ובוודאי גם סופרי "דור המדינה", גורסים שיש חשיבות מכרעת כיום למשמעות המלים בלשון הציבור והספרות, לא רק לפי הגדרות האקדמיה. "חריגה" במילון היא יציאה ממסגרת, אך היא כרוכה גם בחריג והחריגות במובן המילולי של "יציאה מהכלל". הכבן הנאצים לא יצאו ממסגרת ואין הוא נוגע זו ולא כן תורג בתרבות אירופה. הוא מושרש באלפי שנות אנטישמיות, וומאבקסיות, לאומנות, פרעות ומלחמות. זו היסטוריה של טירופים, כדברי גיבון, והמגמה של "פתרון סופי" של חיסול העם היהודי היא המשך של תהליך ארוך, לרבות שריפת יהודים בכנסיות באשכנז-הרשע.

"התרבות היהודית שאני יכול לפנות אליה כדי לשים מעצורים ועכבות בפני הפראות זו היא התרבות האירופית", אומר זך. דברים אלה מוזרים בפי קוסמופוליט כמוהו, בעל השיר "אורח העולם". יש מעצורים ועכבות בפני פראות גם בתרבות שומר ואכד ופרעוני מצרים, יש מעצורים ועכבות גם בתורת משה, ובוודאי בנבואות מיכה, ישעיהו וירמיהו ובמשנת בית הלל ותלמידיהם גם בעת הרשע. והרי המאה ה-19, שהוא נשען עליה, הצטיינה לא רק בנפוליאון השלישי והביסמארק ומשפט דרייפוס, אלא בעיקר באימפריאליזם גס ואכזרי באפריקה ובאסיה.

משה גלבוע

כאב מאולף ויפה

המשך מהעמוד הקודם

כלשהי, אל התמודדות של ממש עם כאביו, ושל אמן באמנותו שכובש כך את כליה ושיות כך את כוחו.

"הזמן הצהוב" לא נוצר ולא פורסם כידוע בהקשר ספרותי-אמנותי, אך הקהל אימץ אותו אל לבו כרומאן לכל דבר, ואפילו פופולארי במיוחד. אין כל קושי לראות כאן שוב אותו מכאובים מאנטימלטיוויזם: כיוון מדויק אל רגשות האשם והרגשת המרירות. אין צורך לפרט מה הפיק על ההודעה הישראלית בחודש אפריל 1987. גרוסמן מביא לקהלו כמה תמונות בעלות מעמד עיתונאי, כלומר — עדות אמיתית, חלקן מדויקות וקלועות להפליא, מפיו הירוכי של הנדה. אבל גרוסמן יודע היטב שרק מעטים מבין יאכלו מזון בריא שכזה בלי פעולת ריכוך כלשהי. לכן הוא עוטף את ריווחיו כמן סוכריה — בפתיחה ובסיום, בהגיגים ובפירושים, ואלה ממתיקים למעשה את האוכל.

איש לא קרא עוד את המתואר כפי שהגאב הקורא היה שורי מיד בתוך "מצברזת", "שיטמוגר" ענוג, כאב וכאב, רומנסי ואסורי ובעיקר — קצר מועד. חצי הסם הם דקים ובלתי מורגשים כמעט. זה מתחיל בכבה מטאפורות המתגנבות אל תיאורי הבתים והסובב אותם במוגה הפליטים: "מוטות ברזל ולוחים מתגיידים על פניהם ופרצים מתוכם כאצבעות פרושות" — כך מסתיימת הפסקה הראשונה — ברזל ולוחו ומתגייר על פני משהו — איש עוצמה גברית מושפלת; ואז בא הפאתוס — "אצבעות פרושות" — זעקה אליהם נואשת (הרי זו כמעט המציבה של גבור וארשת). וזה ממשיך בתיאור האנושי: "אבל עשינו גינה, ממלמלת כלתה, אשה בעלת יופי פראי צנוע, לא שקט", הפרחים גדלים "כאילו הם שואבים את חיותם ממקור של פריון רחוק, בראשיתי" (פסקה רביעית). הנה האשה: "יופי פראי, צנוע לא שקט", למולה הקורא, בורגני ובעל-ביתי, מורדני ומלא עכבות, המצטרף באמת לעם הכובש, במודרני והבורגני הכובש את הפרא הקדמוני והלא מאולף, שאפילו פרחי הגרגים שלו שומרים על קשר חוזי עם "פריון רחוק, בראשיתי". וכך, שכרי בקסם המלים והיפות המבושמות האלה, נרתע הקורא אל פינה חמימה ומוכרת בנפש שלו, הציורן המודרני-אירופי-בורגני, ההש ערגה רומנטית אל מחוזות הפריון הבראשיתיים, אך מבורש מהם לבגוד, והנה הוא מוצא עצמו כאן, אללי, מרכא אותם ביד רמה, כולא אותם במחנות הפליטים — אותם, כלומר את יצרה הכמוסים שלו עצמו, ושומר עליהם ביד רמה לבל יתפרצו עליו ויציפו אותו באשם המכלה.

גרוסמן גם יוצר זיקות גלויות (זאו — הן פעות "מיתולוגיות" אך בהולש קשורות לכך) בין הזקנות שהוא פוגש לבין סבתא שלו שכרות מפליני. הנה שוב — קרמניותנו המתורה שהוליפה מקום. אך עיקר מעשיו של גרוסמן הם בהעמקת מבנים מטאפיסטים-ארטיסטים לזהות מחנה הפליטים. שתי ציטוטות מתוך "הערים הסמויות מן העין" של איטלו קאלווינו משמשות אותו בכך. הציטוטות נבנות שלב אחר שלב: כשם שהבנייה של העיר האגדית נהפכת לחידתית יותר ויותר בעיני מרקו פולו, כך הבנייה במחנה הפליטים היא חידתית בעיני גרוסמן, אך בסוף מתגלה הסוד. מרקו פולו האגדי מבין לבסוף את תבנית העיר: "עד שיורד הלילה והרקיע מלא כוכבים נפרש מעל: 'הנה, זהו המראה', ענו לו". המטאפורה שבציטטה איננה מרכבת על פני השטח, מה בדיוק בבנייה הנואשת של הערבים במחנות הפליטים דומה לבנייה שבעיר האגדית? אך מה שחבוי בפרשל הדימוי הזה מכוון בעוצמה רבה והרי השלב הבא אחרי ה"קדמוניות הפראית" של הפרק הראשון: יש כאן יופי קושם, הרמוניה אבודה שבין האדם והשמים (התבנית לבניין העיר היא גרמי השמים) שאנחנו, הראים ביום (שכל, מערב, מרקו פולו, גרוסמן) אינם מסוגלים להבינה עוד.

מעוני כבר הטקסט איננה כבור המבאיזומים של המטאפורה לכשעצמה. הדיוק: גרוסמן מיטיב להשתמש באמצעי הלשונים. יותר מכך, הכיוון שהוא פונה אליו הוא אולי אפילו הכיוון הנכון — המיתוס, הכחשת האלמנטאריים הנסתרים, השואה הגלות של אלפי השנים, הם אולי הכוחות האמיתיים המפעמים מתחת לגלה בפרשת היחסים שלנו עם הערבים. יותר מכך: ייתכן שגרוסמן הוא אחד מגלויי העיניים שניתנה להם היכולת להבחין בכוחות נסתרים כאלה. אך מה שקורה כאן הוא ההיפך, ממש ההיפך ממה שיצירה עיתונאית-ספרותית כזאת אמורה לעשות. הכניסה אל תחומי ה"קדמוניות" בעשותה כאן רק בדרגה, כמעין נופך שצבע את העניין בצבעי הרומן הפה. לאחר "מערבי" הרוס את הטבע הפראי והקדמוני עם הגשיות הצרבית הלא-שקטה הלא-מאולפת שלו — פירושו להיכנס אל התחום הבוצי, השגוד והתקוע ביותר של התודעה הרחוקית של קוראי הספרות האירו-רומנטית שהם כלנו. להיכנס אל התחום הזה, פירושו גם להיות מגן על ידו, מפני שהכאב הכרוך בו הוא רק כאב לכאורה: זהו כאב מאולף ויפה, אסתטי תרבותי, מוכר ומוסיקלי. לקרוא את "הזמן הצהוב" ולשמוע את "השיר על הארץ".

גרוסמן עשה כאן את הבלתי אפשרי כמעט. הוא גם יצא מתחומי הבית, נגע אל מחנות הפליטים, הזה, הביא אותם אל הסאלון והפך אותם לפרוות נגד הורשה לפני האח המבוערת. הרי ביזו להלוסין שחוותם של מחנות הפליטים אינה קשורה בקשר מידיי כלשהו עם מעיינות קדומים; הם תם מעידה הרבה הרבה יותר ממה שהמסד אמורה הגרוסמנית מרשה לקורא לקלוט. הדבר בולט מאוד בתיאור גן הילדים בדהיישה: "הגננת אומרת להם לשתוק. מרגע זה ואילך הם יושבים בדממה מוחלטת, בלי להשמיע הגה, בכל זמן השיחה. בגן ילדים ישראלי הילדים אינם מסוגלים לשתוק אף רגע אחד (...) הם ילדים חופשיים, אתה יכול להבין מה היא החירות הזו הכרוכה, הבעיתית, רק כאשר אתה רואה את השיטה". כאן אין כל מטאפורה אלא "דוק" ניגוד, ועוד ניגוד "חלש" ביחס לניגוד שבונה גרוסמן בהמשך בין ילדי דהיישה לילדי עפרה הפראיים. האם הגן בדהיישה הוא הישבה של "החירות הזו, הכרוכה הבעיתית"? אני מסכים שבבני ישראל ישנה "החירות הכרוכה" הזו. אך מה הטעם לראות את משמעות הגדול של גן הילדים בדהיישה כהישבה של החירות? הרי העניין חמור כאן פי מיליון. לא זו בלבד שישראל מתעקשת לדבוק במצב הדיכוי, אלא שבמנגנון מקביל ונורא כאחד, גם תושבי מחנות הפליטים ושאר תושבי הגדה, מסכמים את מצב הדיכוי כדי לצבור על ידו אנרגיה פוליטית מצד אחד, ואנרגיה של המזון מושפל מצד שני. תמונת גן הילדים היא תמונה מפלצתית, שאין כל טעם להיפלט ממנה אל חיקו המבגוו (והוא אכן מבתם יוד טיה) של הניגוד בין חירות לדיכוי. משמעות הגדול של גן הילדים היא בחירה ערבית עצמאית ומודעת לגמרי, והקשורה אמנם לדיכוי, אך בקשר נפתל ודתי. טיפוח השנאה מגיל שלוש, תוך שימוש ברוב באמצעים פיסיים, והא כבר גלגול שלישי או רביעי של מעשה הכיבוש. הוא מעשה ההיכבשות.

גרוסמן עבר על רגשות האשם, אך סמך עליהם וטיפח אותם. רגשות אשם הם דבר עכבישי ביותר. אתה נלכד בהם יותר ככל שאתה מתפתל בהם. רגשות אשם הם הדבר המיותר ביותר בעניין הגדה ועזה. לא מפני שאינם מוצדקים. זה בכלל לא שייך לעניין אלא מפני שהם בתחימה על השלמה עם המצב. מי שחש אשם פוטר את עצמו ממעשה וגם מאחריות של ממש. האשם הוא המעשר שמעלה איש המצפון הישראלי על מזבח הפרטן הקיומי הזה. הבעיה היא שהאמן, זה שיכול היה להראות את הפצע בכל ממדי מאורתו, העדיף את אהבת קוראיו למחזה קצר. הוא אילף בשבילם את ה"ספינקס" למסדי חתול בית (מטאפורה שלו). מה צהוב בזמן הזה הוא לגמרי כחול. הרי זה פרחים. גם אחרי שפרשה האינתיפאדה נוהרים אל "הזמן הצהוב" בנותאמון הלאה. מאותו של המצע כבר הולח להתחשר אפילו בחיים, אבל צרכניו של "הזמן הצהוב" צריכים אמבטוג על הנושא.

"עיין ערך אהבה" פרק גבולות, פותח קטגות וגילה אפשרויות. האפשרות העיקרית היא מבנה הטבמולציה: הספר ה"כאילו אקספרימנטאלי", ה"כאילו טראומטי", הספר הנענה כביכול לציווי המזמור ביותר של אקטיוויזם אמנותי, המדיך אל ה"נושאים הכואבים" וחושף את מאורם בפני הקורא, ונענה כביכול לציווי המזמור ביותר של ה"הודוי" המודרניסטית ומבוק את מבנים וחביבויות, אך למעשה נוהר מאוד במינון של הטראומה ושל ההורה, ומוודד אותן לפי גודל פיתם הרוחני של הקוראים, והוא קטן ועגול ואיסטנסטי. ה"הורות" של "עיין ערך" אינן מטוססות דבר. הן רק מלטפות את הקטנו האינטלקטואלי של הקורא המצוי.

חלקה השני של המסה יתפרסם בשבוע הבא

מן המתוק של התרבות

המשך מעמוד הקודם

שנשכח. עושרה הרב של משפחתו היה בעסקיה, העובדה שלא באולץ כמכביה לפרוח ולמכור את ציוריו, גרמה לכך שבמשך השנים נשארו נחלת משפחתו, ורק לאחרונה הוצאו חלקם למכירה והוא מתגלה מחדש.

חלק נכבד של הציורים מיוצג כאן על ידי תמונותיהם המוקדמות, ולאו דוקא, במגעותם הבשל המוסר. כך מונה ותרימת שנות שקמה לסרוה הידועה: כך ציוריו של גוגן, הכולל עדיין מאפיינים אימפרסיוניסטיים והשפעת סזאן, ועדיין לא סגנונו האישי המיוחד. גם שני ציוריו של קנדינסקי עדיין אינם מופשטים, אך הצורות והצבעים העזים ומקצב משיכות המכחול מרמזים על ההליכה אל ההפשטה ואל יצירת האימפרוביזציות הצבעוניות המוסיקאליות. תמונת הדיוקנה של שאגאל מיוחסת אף היא לתקופת יצירתו המוקדמת.

ההפתעה בבנייה השנייה היא תמונתו עזת הצבעים של יבלנסקי, שהיא כעין הזמנה לציורי האוונגרד. כל אחד מהציורים פה רב הבעה. קנדינסקי כבצבעוניות המיוחדת בציור "מוראנו", קירכנר בשני ציורים אקספרסיוניים, האן דונגן בציור ספונטאני של רקדנית, אשר תנועות ריקודה נענות על ידי תנועות המכחול והעיטורים שמסביב.

התצוגה עתה מאפשרת צפייה ממרחק אל עבר תמונתו של אגון שילה, שבציור מוקדם זה של אותו הצלין, במשכי צבע נקיים ודלילים, ליצור דמות רתתיכות. מבט עיניה המוקב מצמור, וכל דמותה מעודנת בקווים מעוגלים וקטע של עיטור. לא רחוק משם דמותה המעודנת של נערתו של מודיליאני, על קווית המכסה החולמני.

פיקאסו מיוצג בכמה עבודות מתקופת יצירה שונות בחייו. ביניהן "הערגמות" — הפעם כבראש, הצריב "המינוטאורומכיה" המפורסם, אשר חלק מסמליו מופיעים מאוחר יותר ב"גרניקה", וכן דיוקן יפהפה של דורה מאר בארגם.

מבין הסוריאליסטים נמצא רישומי עיפרון וציור של דה קיריקו, ציור של מקס ארנסט וציורים של מגריט, המעמידים את הגופה של קסמם ומול סתירות והיגיון שבהם. לפני עולם החלום הסוריאליסטי מציגים סוטין והאו את צער העולם. סוטין מגלה את הכאב האנושי בתמונת שוקית זקנה ונלעגת, המושפת את כתפה הארמבודדת, ולמעשה מרפשטת מעורה, ומוצגת כבשר הדם: פשוטו כמשמעו. כל צער העולם מקופל בדמות זו, אשר שום איפור או בגד לא יכסו על גושה המצע המבעות. תמונה זו נחשבת לאחד היפות שיצר סוטין.

בקיר ממול — המציאות הקרה של לזה, גרי, בראק, קליי וקורבוזיה, וכן לריונוב בתמונה קטנה שעוצמתה באיפוקה.

בוליית התמונות הבאו בחשבון המעברים מבבבוח אחד למשנהו, בדרך שאינה מאפשרת התעייפות. כך עוברים מן האור והצבע האימפרסיוניסטיים אל ההבעה והדרמטיות של ציירי האוונגרד; נרגעים כמהופטים מהבעה של שילה, ומהשלווה של מודיליאני, בונאר ומארי לורנסן; אז מכים בנו הפחדים של דה קיריקו, והצער של סוטין ורואו, ואנו בורחים אל עולם החלום והאבסורד. משם בחזרה אל המציאות השכלית עם הקו, דמה הסכנולוגית, שלתוכה משתרבבת תמונתה של דורה מאר, שאת פניה מלאות-ההדרה מכסה פיקאסו במסיכה עליזה.

שרבוטיו של מירו גורמים התרוממות רוח, ומאטיס, בהתאם להשקפתו, מושיב אותנו לנוח על כורסה נוחה בסיומו של המסע בגלריה, ומרענן את נפשנו בצבעי יסוד חזקים ובומי מות הבית המצויר.

אוניברסיטת תל-אביב
בית הספר להיסטוריה
המכון להיסטוריה גרמנית
ספרית וינר
מלגות לשנת הלימודים תשנ"ג
מענקי המלגה מלומת העולם וגניה למחקר אירופה
לא מכרת
לא שילמת
לוח העיר
פרסום
פון
735588/9
WE BUY BOOKS
Our firm is now forming for leading museums and institutions abroad, large collections of valuable books on many subjects, such as Art, Literature, Judaica, Science. If you have items of interests, please phone or write for an appointement now.
Absolutely highest prices paid.
Total discretion assured.
M. POLLAK - ANTIQUARIAT (Est. 1899)
Old books, original maps and prints
36 & 42 King George St. Tel-Aviv
Tel. (03)288613
קבלת מודעות
"לוח העיר"
ומשפחתיות
885-885
לבעלי כרטיס
אשראי

صكذا من الاحل

مكان العمل

לוח העיר

נציבות שירות המדינה
מודיעה על פרסום מכרזים פומביים במשרד התחבורה כדלקמן:

מכרז פומבי 383
למשרת מנהל/ת מדור ייעוץ משפטי במינהל הספנות והנמלים, חיפה

הדרגה: ב׳ – ב2 של דירוג המשפטנים.
דרישות המשרה: חברות בלשכת עורכי הדין ונסיון של ארבע שנים בעבודה משפטית (למעט תקופת התמחות) ידיעת השפות עברית ואנגלית.
הערה: המשרה פנויה זמנית.

מכרז פומבי 384
למשרת עוזר/ת ראשי/ת ליועץ המשפטי בלשכה ראשית – לשכת היועץ המשפטי, ירושלים.
הדרגה: ג׳ – ב1 של דירוג המשפטנים.
דרישות המשרה: חברות בלשכת עורכי הדין, נסיון של שנתיים בעבודה משפטית (למעט תקופת התמחות) ידיעת השפות עברית ואנגלית.
פרטים נוספים, תיאורי התפקידים, אפשר לקבל בלשכות המחוזיות.
לגבי מכרז 383 בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה חיפה, רח׳ חסן שוקרי 11, חיפה – 33105. טלפון מס׳ 04-660348.
לגבי מכרז 384 בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה, הקריה, רח׳ קפלן 3, ירושלים ת״ד 91007-776, טלפון מס׳ 02-639241.

בקשות בצירוף מסמכים יש להגיש על גבי טופס 2115 (אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) ללשכות הנ״ל עד ליום כ״ד בחשוון התשמ״ט 4.11.1988.

נציבות שירות המדינה
מודיעה על פרסום מכרז פומבי מס׳ 382
למשרת סגן/ית מנהל כללי הדרכה, אירועים והסברה דתית (תפקידים מיוחדים)
במשרד לעניני דתות, ירושלים

הדרגה: 10 – 12 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.
דרישות המשרה: השכלה אקדמית (תואר ראשון) במדעי החברה, והרוח. רצוי במדעי היהדות.
נסיון של: כ־10 שנים בעבודה עם מוסדות ואירגונים דתיים, ידיעת השפה העברית והלועזית על בוריין. ידיעה רחבה בנושאים הלכתיים ובמועצים דתיים, ידע ונסיון בהשתלמויות והדרכה.
פרטים נוספים, תיאור התפקידים, אפשר לקבל בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה הקריה רח׳ קפלן 3 ירושלים ת״ד 91007-776 מס׳ טלפון 02-639241.
בקשות בצירוף מסמכים יש להגיש על גבי טופס 2115 (אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) ללשכה הנ״ל עד ליום כ״ד בחשוון התשמ״ט 4.11.1988.

למשרד רואה חשבון
דרוש
רואה חשבון
בעל נסיון של שנתיים לפחות בעבודת ביקורת
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 29670 ת״א 61298

חברה אמריקאית
מחפשת
צעירים/ות
נמרצים/ות
(לאחר שרות צבאי עד גיל 25)
לעבודת שטח מעניינת ומגוונת שבוע עבודה קצר שכר בסיסי מלא + בונוסים, אפשרויות קידום נרחבות
טל: 03-7513395
החל מיום א׳

פילת
זהב
אגף השמה
ללקוח שלנו
מפעל בצפון הארץ
דרוש
מנהל מחלקת עיבוד שבבי
כשורים נדרשים:
– נסיון בנהול ובהדרכת צוות עובדים
– רצוי נסיון קודם בייצור תבניות
תנאי השכר ייקבעו לפי כשורי המועמד.
נא להפנות קורות חיים מפורטים לפילת בע״מ, רח׳ ירושלים 24 חיפה 33131, ולציין על המעטפה 5570

MANPOWER מנפאואר
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

לסניף בארשבע, טל׳ 057-79523
רחב״ם 31, א׳–ה׳ 08.00–14.00

דרושים/ות

מסגרים וצנרים
מנוסים/ות
יכולת עבודה עצמאית מתוכניות. ונסיון בניהול צוות.

מעבד/ת תמלילים
עברית־אנגלית
הדפסה טובה בשתי השפות.

בעלי/ות שפת־אם אנגלית
לעבודות מזכירות, עיבוד־תמלילים והפעלת טלקס.

כלכלן/ית
לפרוייקט קצר אפשרות ללא נסיון
(העבודה דורשת שעות נוספות)

יותר טוב מנפאואר

החברה למתנ״סים
החברה למתנ״סים מפעילה 150 מתנ״סים בכל רחבי הארץ המקיימים פעולות תרבות חברה חינוך וקהילה לכל הגילאים כל מתנ״ס מנוהל כגוף משפטי עצמאי

יזמים חברתיים המחפשים אתגר, מוזמנים להציע את מועמדותם לתפקיד

מנהל/ת

למתנ״ס בצפת (הודעה שניה)

דרישות התפקיד:
• בעלי השכלה אקדמאית • תינתן עדיפות לבוגרי תוכנית שורש • ניסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים • ניסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב • נכונות לעבוד בשעות לא שגרתיות • מגורים במקום (תנאי הכרחי)

הגשת המועמדות תיעשה בכפוף לתנאים שהחברה תקבע

יש לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים שמות הממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, ממונה על הטיפול בפרט וכוח אדם החברה למתנ״סים
גבעת הבוינט ירושלים 91034
על הפניות להגיע עד 4.11.88

דרושים

סטודנטים הלומדים באירופה

(או שיתחילו לימודיהם באירופה בשנה הקרבה)
ומעוניינים בעבוה חלקית בתנאים נוחים.

מועמדים אשר ברשותם:
א. אישור לימודים בחו״ל.
ב. אישור שהייה בחו״ל לתקופה של שנה לפחות

מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים כולל שם ושם משפחה, כתובת, טלפון, ת.ז. מספר אישי בצה״ל ושם האב. לת.ד. 33166 ת״א
עבור "אלה"
רק פנים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

רשות הדואר

לרשות הדואר
דרוש/ה
מפעיל/ה לסוכנות דואר
אשר ברשותם מבנה מתאים
באזור התחנה המרכזית בכפר סבא

הכשורים הדרושים: ★ ידע בסיסי בניהול חשבונות
★ ידיעת השפה העברית
★ יכולת קריאת כתובות בשפה לועזית

להגשת הצעות ולקבלת פרטים נוספים יש לפנות למר אהרון כהן או למר משה דוידזון כל יום בין השעות 09.00-12.00, בטלפונים: 03-300499, 03-303930
עד 9.11.88

יש עבודה בחברת החשמל

לאגף התפעול
דרוש/ה
■ **מהנדס/ת חשמל**
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בעבודה בזרם חזק

מגורים בבאר־שבע

לתחנת הכח רוטנברג באשקלון
דרושים/ות
■ **מכונאים/ות**
הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי״ס מקצועי
★ בעלי נסיון
■ **הנדסאי/ת או טכנאי/ת כימיה**
להפעלת מתקנים כימיים בתחנת הכוח
העבודה במשמרות
■ **מועמדים/ות**
לקורס מפעילים/ות
לעבודה במשמרת
הכישורים הדרושים:
★ בוגרי 12 שנות לימוד
★ מסיימי שרות בצה״ל
בריאות תקינה

מגורים באשקלון

המעוניינים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל: מח׳ כ״א תיפעול דרום, רח׳ החשמל 14 ת״א 66189.

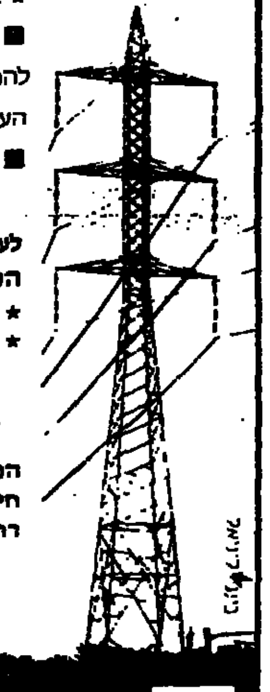

חברת החשמל לישראל בע״מ

הכשרה למשרה חדשה
בחברה פיננסית בבעלות קונצרן בנקאי

חברתנו מעוניינת לצרף לצוות המכירות שלה כשכירים בתנאי שכר הכוללים משכורת יסוד, אחוזים ונסיעות לחו״ל מועמדים שיוכשרו למשרה הכוללת יעוץ ומכירה בנושאי חסכון וביטוח.

ההכשרה תתחיל בדצמבר בקורס בשעות אחה״צ בת״א. לאחר תקופת ההכשרה יועסקו המתאימים כשכירים בת״א, חיפה הקריות, ירושלים, רמלה ועפולה.

הכישורים הדרושים:
• נסיון מוכח במכירות או בעבודה עם אנשים (רצוי בבנק) או גמר שרות ארוך בצבא קבע • גיל 26 עד 45 • כשר שיכנוע וכושר הבעה מצוין בע״פ • נכונות לעבוד שעות רבות • העבודה מתאימה לגברים ונשים.

נא לפנות בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון, השכלה, כישורים ומספר טלפון לת.ד. 29182 ת״א, מיקוד 61291 עבור "מחלקת רכישה"
- סודיות מובטחת -

לתושבי חיפה והצפון

המוכשרים להצליח

אם את/ה בוטח/ת בעצמך ויכול/ה להוכיח שאת/ה מסוגל/ת להצליח ולעבור את המיון הקפדני
יש לך הזדמנות להצטרף
לקורס המקצועי של מגדל
ללמוד ביטוח חיים וגם ביטוח כללי
לעמוד בבחינה רישוי מטעם של משרד האוצר, להתמחות כסוכן/ת ביטוח במגדל,
ליהנות מהכנסה חודשית הולמת
מסיום הקורס.
והעיקר – להצליח ולהגיע לעצמאות.
טלפן/י לרותי: 04-660010, 04-678490
בימים א׳-ה׳ בין השעות 9:00-15:00

מגדל חברה לביטוח בע״מ
דבר אחד בטוח.

משרד החוץ קורא
לבוגרי אוניברסיטאות
להצטרף לשרות החוץ
בימים אלה מתפרסם בעיתונות ובלוחות המודעות באוניברסיטאות

מכרז צוערים

באמצעותו ניתנת הזדמנות להשתלב במסגרת שירות החוץ של ישראל
מועמדים עד גיל 33 יפנו
ללשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לקבלת פרטים ולהרשמה:
★ בירושלים, הקריה רח׳ קפלן 3
★ בתל־אביב, הקריה רח׳ קלמן מגן 10
★ בחיפה, רח׳ חאסן שוקרי 11
★ בבאר־שבע, בניין לשכת הבריאות
המועד האחרון להגשת בקשות 30.11.88

עבודה עכשיו

דרושים/ות עובדים/ות
מנוסים/ות למקצועות הבאים:

לסניף חולון, טל׳ 03-5030680
שנקר 47, (פינת סוקולוב), א׳–ה׳ 08.00–14.00

מחסנאי/ת
ידע במחשב – חובה, עבודה לתקופה ממושכת.

לסניף הרצליה, טל׳ 052-576060
בית אלבה, רח׳ בן־גוריון 33, א׳–ה׳ 08.00–16.00

פקיד/ת ביטוח
בעל/ת נסיון, רקע בקלדנות, עבודה לתקופה ממושכת מאוד בהרצליה.
מנהל/ת משמרת
בעל/ת רקע טכני, עבודה במשמרות, לתקופה ממושכת מאוד בהרצליה.
רתכים/ות
בעלי/ות נסיון.
מלחימים/ות
עבודה לתקופה ממושכת, בהרצליה.
מנהל/ת שיווק
בעל/ת נסיון רב בתחום המזון, לעבודה באזור חדרה.
טכנולוג/ית מזון
בעל/ת נסיון רב בתחום הייצור, לעבודה באזור אזור.

מנפאואר MANPOWER
יותר טוב מנפאואר

דרושים

רוכשי מודעות מנוסים

עבור עתונות לועזית
בארץ ובחו״ל
נא לצרף קורות חיים
ת.ד. 20126 תל אביב 61201
עבור רוכשים

דרושים

מרכיבים ו/או קבלני משנה

להרכבת מוצרי אלומיניום
באזור המרכז
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות טלפונית:
בבוקר – 03-283588, 03-285780
בערב – 03-5518992 אלי

דרושה מזכירה

★ נסיון קודם הכרחי
★ ידע בעיבוד תמלילים
★ נסיון בעבודה מול משרד פרסום
★ יחסי אנוש טובים
★ התחלת עבודה מיידית
פניות בכתב יד בלבד עבור:
עופר מרן ת.ד. 233 תל־אביב 61001

למוסד ציבורי גדול
דרושה
מזכירה למנהל אגף כח־אדם
– בעלת נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות מזכירות, התכתבות משרדית, סיכומי ישיבות וכו׳
– הדפסה בעבוד תמלילים – יתרון
– ידיעת השפה האנגלית – יתרון
– תעודת בגרות מלאה
מקום העבודה תל־אביב
המעוניינות במשרה הנ״ל, מתבקשות לפנות בכתב בצרוף המלצות לת.ד. 2746 תל־אביב עבור כ״א.

למוסד ציבורי ארצי בת״א
דרושות
★ **פקידת כח אדם**
★ **מזכירה בלשכת המנכ״ל**
הכישורים הנדרשים:
דינמיות ועצמאות בעבודה, דייקנות ואחריות, שליטה מלאה בהדפסה במכונת כתיבה ובמעבד תמלילים, יחסי אנוש מעולים, אחרי שרות צבאי מלא
בדבר פרטים נא לפנות לאירים או לפנה
טל: 03-248261

דרושים/ות
אנשי/נשות מכירה
מנוסים/ות
למכון רפואי
★★
לפרטים
בטל:
03-7528111

אגודת הסטודנטים
בתל־אביב
מכרז
דרושים:
1. מנהל מועדון
2. רכז תרבות
3. איש מכירות
הצעות יש להגיש עד 3.11.88
פרטים בטלפון: 5411290

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש
גנן
★ בעל ידע ונסיון 5 שנים בעבודות גננות ותעודת סיום בית־ספר לגננות מוסמכת.
★ מקום מגורים באזור המרכז.
★ משרה חלקית
בימים א׳–ה׳ משעה 07.00-14.00, בימי ו׳ וערב חג משעה 07.30-12.30.
נא לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 2438, תל־אביב, 61024, עבור מח׳ כ״א משק והחזקה.

עיריית תל אביב־יפו
מכרז פומבי
מכרז מס׳: מוז 120/88
תואר המשרה: מרכז/ת עריכה, הקלטות ושעשועים חוזים.
דרגת המשרה: 5־8 של דירוג המהנדסים.
תיאור התפקיד: בדיקה וטיפול בבקשות להקלות ושמושים חורגים הדורשים אישור ועדה מחוזית. ריכוז החומר והכנתו לקראת דיון.
דרישות המשרה:
1. השכלה אקדמאית בהנדסה אזרחית/אדריכלות.
2. רישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים.
3. ידע והתמצאות בתכניות בניה ובנין עיר על תקנותיהם.
4. נסיון של 3 שנים לפחות בתחום המקצועי.
5. ידיעת השפה העברית על בוריה, ידיעת שפות נוספות רצויה.
בקשות למכרז, בצירוף תיאור תולדות החיים והתעודות המעידות על כישורי המועמד, יש להגיש במעטפה סגורה בשני עותקים, למשרדי העיריה במגנון, על גבי שאלון/אישי/בקשה למשרה פנויה. טופס מס׳ 2025, ולציין על המעטפה את מספר המכרז.
טפסים להגשת בקשות אפשר להשיג במגנון באופן אישי או ע״י הדואר, טל: 438599, 438463.
בקשות שתוגשנה ללא תעודות כאמור, לא תובאנה בחשבון.
התאריך האחרון להגשת הצעות הוא: ב׳ בכסלו תשמ״ט 11 בנובמבר 1988.
יז׳ כסלו תשמ״ט
28 באוקטובר 1988
אלי יעקב
מנכ״ל העיריה

מוסד ממלכתי מחפש מועמדות

מציע לך:	דורש ממך:
עבודה בטחונית יהודית בארץ ובחו״ל, שיש בה אתגר, ענין ועצמאות.	שליטה גבוהה בשפה מערב אירופאית אחת לפחות.
מסגרת הדואגת לרווחת הפרט.	נכונות להשקעה ולעבודה מאומצת.
	יכולת גבוהה לעבודת צוות.
הכשרה מתאימה.	כושר החלטה ותפקוד במצבים משתנים.
חוזה לשנתיים לפחות בתום ההכשרה.	השכלה תיכונית (עדיפות לאקדמאיות)

מועמדות לאחר שרות צבאי מצב בריאות תקין. העונות לדרישות תפנינה טלפונית ל: 03-256214; 03-210075 בין השעות 08.00-17.00 או לת.ד. 33471 מיקוד 6133 ת״א בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים:
שם מלא כתובת וטלפון ת.ז. מ.א. בצה״ל תאריך וארץ לידה.
רק מועמדות מתאימות תענינה
סודיות מובטחת

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

לקבוצת תכנון הרכיבים במרכז התכנון בהרצליה
דרושים:
מהנדסי אלקטרוניקה/מחשבים מצטיינים
(משרה מס׳ 40)

תאור התפקיד: תכנון מיקרופרוססורים מתקדמים בטכנולוגיות VLSI, CMOS.
כישורים: מהנדסים בעלי נסיון מוכח של מספר שנים ו/או בוגרים מצטיינים.

אצלנו תמצא מרכז תכנון ופתוח מתקדם בעל אוירה יוצרת ובלתי פורמלית תוך שילוב של מפעל קטן עם גבוי של חברת ענק אמריקאית.
אנא פנה בכתב בצירוף קורות חיים וגליונות ציונים אל:
נשיונל סמיקונדקטור (אי.סי.) בע״מ
ת.ד. 3007 הרצליה ב׳ מיקוד 46104
עבור מנהל כח אדם (נא לציין מספר משרה)
(המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד)

סופר־פארם

סופר־פארם קניון ר״ג
דרושים/ות:
מנהל/ת חשבונות
★ למשרה מלאה, בעל/ת נסיון של שנתיים לפחות בהנה״ח.
★ עדיפות לנסיון בעבודה על מחשב.
★ יכולת עבודה עצמאית.
דיילות יופי
★ עדיפות לבעלות נסיון
★ עבודה במשמרות
רוקחים/רוקחות
קופאיות
★ עבודה במשמרות

סופר־פארם

לסופר־פארם רב־מכר
דרושים/ות
רוקחים/ות
★ אפשרות לחלקי משרה
לפנות בטל: 786368 לזאב

ל–טמפו
תעשיות בירה בע״מ
דרוש(ה)
עורך(ת)–דין
לתפקיד היועץ המשפטי של החברה
למשרה מלאה 6 ימים בשבוע
דרישות התפקיד:
★ נסיון של מעל שלוש שנים במשפט מסחרי
★ נסיון בהופעות בבתי המשפט
★ ידיעה טובה באנגלית ושליטה בעברית
תנאים טובים למועמד(ת) המתאים(ה)
לקבלת פרטים נוספים נא להתקשר
לטל: 03-800131 קו פנימי 30

רשת מכללות, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר תעשייתיים ולהנדסאים.

עמל

לבי״ס תעשייתי מר״צ תל־השומר
תל־השומר
דרוש/ה
★ מורה לשרטוט טכני – שליש משרה
★ עובד/ת קהילתי/ת – חצי משרה
פרטים: טל׳: 03-616286, 03-643445
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

Golf

אם את/אתה בעל/ת ראש פתוח, צעיר/ה (עד גיל 40) ותוסס/ת, ובעל/ת נסיון בניהול חנות אופנה.
יש לך מקום אצל הגולפאים!

בחנות גולף בנתניה
דרוש לנו

מנהל

ליום עבודה מפוצל ובונאים מצויינים
אנא כתבו לגולף, דרך הרצליה 57, חדר יוסף ת"א לידי פזית

גולף. בטוח באופנה.

יצהר תעשיות (2000) בע"מ
למפעלנו באשדוד
דרושים

1. מקדם מכירות
- נסיון מוכח במכירות
- יכולת ארגון ואדמיניסטרציה
- רצוי בעל תואר אקדמאי

2. מכונאי
- בעל נסיון של 5 שנים לפחות

3. לבורנט/ית
- לעבודה בשעות אחה"צ.
- נסיון מוכח של 3 שנים במעבדה

נא לפנות למחלקת כח אדם לרעיה 08-551143/4/5 לקביעת ראיון

אלקטרודה

באלקטרה מחכה לך עבודה מלאת עניין ואתגרים. כחברה גדולה, המובילה בישראל במוצרי צריכה ובמערכות אלקטרו-מכניות.
העניין שלך — הוא האתגר שלנו.

דרושים/ות

מרכיבי מעליות ועוזרים למרכיבי מעליות

לעבודה באזור המרכז או אזור הצפון
תפקיד: הרכבת מעליות.
דרישות התפקיד: ★ רקע טכני במסגרות וחשמל ★ עדיפות לבעלי נסיון קודם.
המעונינים [illegible] טלפונית (03-630250/1) [illegible] בציון קורות-חיים ל"אלקטרה" מח' העסוקה ומנגנון, רח' ספיר 1, ראשון-לציון 75704.

הנוחות שלך - האתגר שלנו

לבית ספר המקיף ע"ש גינסבורג יבנה
דרושים

מורים לעבודה מיידית

★ מתמטיקה לחטיבה עליונה – חצי משרה
★ מורים לאנגלית מתמטיקה ולשון לשעורי עזר בשעות אחה"צ והערב לתלמידי תיכון במקצועות הנ"ל העבודה ע"פ שעות
★ לבורנט/ית לכימיה והחטיבה העליונה

מורים בעלי נסיון והשכלה מתאימה
מתבקשים לפנות לטל: 08-421138, 08-437106

מפעל כימי באזור עכו
דרוש

מנהל/ת עבודה

כישורים נדרשים:
הנדסאי/ת טכנאי/ת כימיה, מכונות או ייצור.
בעל/ת נסיון בהפעלת מערכות וניהול עובדים.
ידיעת השפה האנגלית, אחרי שרות צבאי, כושר פיסי תקין, עד גיל 40.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון בעבודה ומס' טל. להתקשרות לת.ד. 3171 ת"א עבור מס' 11
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לבחינות האגף לחינוך על יסודי

דרושים לשני ימי עבודה בחודש דצמבר

אנשים מעל גיל 25 להשגחה בבחינות באזור תל-אביב המעוניינים יפנו בטלפון 03-7515141 או 03-7517737

דרוש/ה איש/ת מכירות
לחברה באזור ת"א העוסקת במוצרי נייר ודפוס
שכר: בסיס + עמלות, רכב צמוד
נא לפנות בכתב יד בלבד לת.ד. 22511 ת"א 61224 משרה 270

אקים AKIM
דרושה

פיזיותרפיסטית

לעבודה בגן לחינוך מיוחד בהדר-יוסף, תל-אביב
נא לפנות למירית
טלפון:
עבודה: 03-492009
בבית: 052-32142

עיריית תל-אביב-יפו
למחלקת הדרכים
דרוש

מנהל מדור פקוח

דרישות המשרה:
1. תואר אקדמאי בהנדסה אזרחית עם התמחות בדרכים.
2. רישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים.
3. נסיון של 5 שנים בתכנון ובפקוח על פרוייקטים של סלילת כבישים.
4. בעל רשיון נהיגה ורכב.
5. ידיעת השפה העברית על בוריה, ידיעת השפה האנגלית רצויה.

לפרטים לפנות לטל: 437066, 437062-3 למר עמנואל לאורביץ

ברינקס (ישראל) בע"מ.
דרושה:

אשת מכירות

לאזור המרכז והדרום
מגורים באזור המרכז
הכישורים:
★ השכלה תיכונית
★ הופעה נאה
★ בעלת רכב
השכר על בסיס משכורת + עמלות
נא לפנות טלפונית 03-825171, 825660

לסניף "תנובה" נתניה
דרוש

מכין הזמנות למוצרי חלב

הכישורים הדרושים:
★ השכלה של 10 שנות לימוד לפחות
★ שליטה בשפה העברית
★ כושר גופני תקין
★ נכונות לעבודה במשמרות לחילופין ובתנאי קירור

תנאי שכר ותנאי עבודה נאותים [illegible] יתכנו למועמדים המתאימים
מועמדים מתאימים, תושבי נתניה והסביבה הקרובה מתבקשים לפנות אישית למנהל סניף תנובה-נתניה, מר אריק אייזנברג, רח' שוהם 14 (ליד השוק) בנתניה
— סודיות מובטחת —

מכון דור מיון אבחון פסיכולוגי

עבור לקוחותנו
רשת עתונות גדולה
דרוש/ה,

איש/ת מכירות

דרישות
יכולת מכירה, יכולת ניהול מו"מ בדרגים שונים
הבנה בתדמית פרסום גיל עד 30
המתאים/ה ישתלב בצוות צעיר באווירה נעימה

לפנות מכון דור רוזנבאום 4 ת"א טל 03-203652, 203656

ל"תנובה" מחוז תל-אביב
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות בכיר/ה

הכישורים הדרושים:
★ מנהל/ת חשבונות מדופלם/ת
★ נסיון מעשי מוכח של 5 שנים לפחות בהנהלת חשבונות, במערכת גדולה.
★ יכולת לנהל צוות של כ-10 עובדים.
★ בעל/ת ידע ונסיון במערכות הנהלת חשבונות ממוחשבות
★ בעל/ת יכולת לקיים יחסי אנוש תקינים.
★ בעל/ת יכולת וכושר הבעה בכתב ובע"פ.

מועמדים/ות מתאימים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 282 תל-אביב, מיקוד 61002 עבור מחלקת המנגנון.
— סודיות מובטחת —

דרושים/ות
★ **מנהלי/ות מעבדה רפואית**
★ **מנהלי/ות מעבדת מזון**
בכל איזורי הארץ.
תנאים טובים למתאימים, לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים ופירוט נסיון קודם לת"ד 3324 ירושלים 91039

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושה/ה

חשב/ת משכורות

לטיפול במשכורות עובדים, קליטת נתונים, מאזני חופשות, בדיקת תלושי שכר, קבלת קהל ובקרה.
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית, סוג 2 לפחות בהנהח"ש נסיון של שלוש שנים בטיפול במשכורות עובדים ע"י מחשב, נסיון בניהול צוות עובדים ובקבלת קהל.
נא לפנות לאגף כח אדם בעין כרם, טל. 447136, 02-446226 בימים א'-ה' עד 13.00.

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושה/ה

מנהל/ת מח' תקנות ותנאי שרות באגף כח אדם.

תאור התפקיד: אחריות למערכת קביעת תנאי שרות של עובדי הדסה בכל המגזרים והרמות, אחזקת המערכת, עדכונה ובקרה של צרכי ביצועה. כולל קשר עם גורמי פנים וחוץ מוסדיים. ריכוז וביצוע פרוייקטים בנושאי ניהול כ"א וכד'.
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמאית בניהול ו/או במשפטים, רצויה התמחות ביחסי עבודה ו/או דיני עבודה.
כושר ונסיון מוכח בניהול בכלל ובניהול כ"א בפרט. ידע והתמצאות במערכת הסכמי השכר ותנאי השרות במגזר הצבורי. שליטה מלאה בעברית וידיעה טובה באנגלית.
כושר ביטוי בכתב ובע"פ וניהול מו"מ.
נא לפנות בכתב או בע"פ לאגף כח אדם ת.ד. 12000 ירושלים או טלפון 02-447136, 02-446226.

למפעל באזור התעשיה בעכו
דרוש/ה

קצין בטיחות ותעבורה

כישורים נדרשים:
★ הסמכה כקצין בטיחות ותעבורה.
★ השכלה תיכונית מקצועית במגמת מכונאות רכב.
★ תעודת מכונאי מוסמך עם 5 שנות ותק.
★ רשיון נהיגה 03 עם 5 שנות נהיגה.
★ לאחר שרות צבאי.
★ כושר פיסי תקין.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב-יד בפרוט קורות חיים, נסיון בעבודה ומס' טל להתקשרות לת.ד. 3171 ת"א בציון קצין בטיחות ותעבורה.
— המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד —

פי.סי.בי. בע"מ ייצור מעגלים מודפסים
למפעלנו המעסיק 200 עובדים ומייצר מעגלים מודפסים לתעשית האלקטרוניקה המתוחכמת לתפקיד מעניין ואחראי
דרושה

פקידה

★ בוגרת 12 שנות לימוד
★ בעלת נסיון בהפעלת מחשב
★ שליטה בשפה האנגלית הכרחית
★ רקע טכני יתרון

נא לפנות למח' כח-אדם בטלפון 06-541051
המשרה מיועדת לגברים ונשים כאחד
ת.ד. 631 מגדל העמק מיקוד 10556 טלפון 06-541051 מח' כח-אדם.

למפעל תעשייתי באזור הצפון
דרוש/ה

מבקר/ת פנים

כישורים נדרשים:
★ רואה חשבון או הכשרה דומה
★ נסיון קודם בביקורת פנים או בתפקיד דומה, עם 10 שנות נסיון לפחות.
★ נסיון קודם בעבודה עם מערכות ממוחשבות

תנאים יקבעו על פי כישורי מועמדים
המועמדים המתאימים יפנו בכתב בפרוט קורות חיים, נסיון בעבודה וטל' להתקשרות לת.ד. 3171 ת"א בציון מבקר/ת פנים
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד

רנואר שרותי כח אדם
דרושים:
★ חוטי לוחות מתח נמוך – גבוה, מיומנים.
★ רתכים CO_2 וחשמל.
★ מסגרים, צנרים קוראי שרטוט.
★ מפעיל/ה I.B.M-36, נסיון שנתיים לפחות.
★ מתכנת/ת R.P.G-2 נסיון שלוש שנים לפחות

תנאים טובים ושכר גבוה למתאימים
טל: 03-497268
סוקולוב 84 רמת-השרון

משרה פנויה
דרוש/ה מורה לספרות ולשון עברית
דרגת מרצה (פרופסור עוזר)
אוניברסיטת קולומביה (ניו-יורק ארה"ב)
המחלקה ללשונות ותרבויות המזרח התיכון. כשיר/ה להוראה במסגרת לימודי תואר ראשון ושני כאחד. בעל/ת תואר דוקטור או קרוב/ה להשגת התואר. דרושות ראיות לנטיה מחקרית מובהקת.
יום אחרון למשלוח פניה – 15 בדצמבר 1988
יש להפנות מכתב, גליון קורות חיים ותיק פרסומים לפרופ' פייר קאקיה, המחלקה ללשונות ולתרבויות המזרח התיכון, אוניברסיטת קולומביה.
במכתב נא להזכיר שמות וכתובות של שלושה ממליצים.
הכתובת:
Prof. Pierre Cachia
Dept. of Middle East Languages and Cultures
605 Kent Hall
Columbia University
New York. N.Y. 10027
U.S.A

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה

מתכנת/ת

תאור התפקיד: קליטת מחשב על ושילובו ברשת המחשבים הטכניונית. טיפול במערכת הפעלה של מחשב על (UNIX).
הכישורים הדרושים: רצוי בעל/ת תואר ראשון או שני במדעי המחשב. שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית. נסיון עבודה של 3 שנים לפחות במערכת UNIX. כושר הבעה בכתב ובע"פ. כושר לימוד וניתוח עצמי.
מספר המשרה: מס/2

מהנדס/ת אלקטרוניקה

תאור התפקיד: עבודה בנושאי מערכות איסוף נתונים, בקרה אנלוגית וספרתית ותקשורת מחשבים, במסגרת עבודות מחקר שונות.
הכישורים הדרושים: מהנדס חשמל או אלקטרוניקה. בעל התמחות בתחום מחשבים ובקרה או מחשבים ותקשורת. רצוי נסיון מקצועי וניהולי קודם.
מספר המשרה: מס/12

מועמדים/ות מתאימים/ות המעונינים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים נסיון קודם שמות ממליצים, ומספר המשרה, עד יום 6.11.88. אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

קידרון הקדון של הצפון
דרושה

אשת יחסי ציבור וקידום מכירות

רק בעלות נסיון והשכלה מתאימה יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 70 קרית-ביאליק

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרוש/ה

מהנדס/אלקטרוניקה

לעבודה רבת אתגר בתחום ההנדסה הרפואית
מהנדס/ת מתחיל/ה עם רצון ויכולת להתמודד עם תחומים חדשים:
— תקשורת מחשבים
— תחזוקת מערכות רפואיות ממוחשבות
— פיתוח מדידות רפואיות
נדרשת שליטה טובה באנגלית.
נא לפנות בע"פ או בכתב לביה"ח בהדסה עין-כרם ת.ד. 12000 ירושלים טל. 02-446630.

מפעלי תובלה
למפעלינו באילת וחיפה
לעבודה עם אתגר ועניין דרושים

נהגי סמיטריילר

בעלי נסיון של 5 שנים
יתרון לבוגרי מרכז הובלה
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל 057-39941, 057-74961, 04-468232, 059-75181

למפעל רם תעשיות
דרוש

מחסנאי מנוסה

★ נסיון 2-4 שנים בתעשיה לפחות
★ רצוי רקע מכני
★ עדיפות לבעלי נסיון במגמת מחסן
מועמדים העונים לדרישות הנ"ל נא לפנות לתהה או גדי תואם ראיון בטל: 08-561001 או בכתב לת.ד. 6825 אשדוד

לתיכון כצנלסון בכפר-סבא
דרושים
1. לשנה הנוכחית מורה מנוסה למתמטיקה למילדי מקום
2. לשנת הלימודים תש"ן מורה בכיר לכימיה
בדבר פרטים נא לפנות: 052-33699, 052-33376.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
משרה פנויה מס' ת/219/88

מחפש/ת אתגר?

הצטרף/י לצוות צעיר ודינמי של כפר החינוכי-התישבותי **בניצנה**
מדריכים/ות חינוכיים/ות דוברי ספרדית-יתרון
מגורים במקום
מועמדים/ות בעלי/ות כישורים מתאימים יפנו לטל' 057-79107

המשטרה אתגר
דרוש/ה
למדור פסיכולוגיה/מרכז מיון

מאבחן/ת פסיכוטכני/ת

בחצי משרה
רצוי בעל/ת נסיון קודם ו/או אקדמאי/ת
לפרטים נוספים נא לפנות למרכז המיון 03-705852, 03-705509
— סודיות מובטחת —

עבודה עכשיו

לסניף חיפה, טל' 04-530051
העצמאות 104, א'—ה' 14.00—08.00

דרושים/ות עובדים/ות מנוסים/ות למקצועות הבאים:

כרסם/ת מנוסה על מכונה אוניברסלית לעבודה זמנית.
כתב/ת טכני/ת שפת-אם אנגלית כולל הדפסה במעבד תמלילים, לעבודה באזור מגדל-העמק.
תכנת/ת מחשבים בשפה דטה טריב על ואקס של דיגיטל + ידע ב-[illegible], לעבודה באזור מפרץ חיפה.
עובדים בלתי מקצועיים לעבודה פיזית במפעל [illegible] בעלי/ות סיווג בטחוני ג'.
שרטט/ת אוטוקד מנוסה, ידע במכונות ובאלקטרוניקה, לעבודה באזור יקנעם.
חרט/ת על מכונה אוניברסלית עבודה לפי שרטוט באופן עצמאי.

▲ נא לפנות למשה ▲

קלדנים/ות מנוסים/ות ידע בתוכנת תשבבת מחשבי IBM, דיגיטל ואלביט.
מרכזן/ית-קבלה ניהול שיחות בינלאומיות, ידע בטלקס, יחסי אנוש טובים, לעבודה במשמרות מאזור חיפה בלבד

▲ לפנות ליהודית ▲

מזכירים/ות באנגלית ועברית-אנגלית
כולל הדפסה ועיבוד-תמלילים, לעבודות מגוונות, באזור חיפה.

▲ נא לפנות לברוריה ▲

מרכיבים/ות מלחימים/ות אלקטרוניקה מנוסים/ות
לעבודות במשרה מלאה באיזור חיפה, כרמיאל והסביבה.

▲ נא לפנות לגיוד ▲

מנפאואר MANPOWER
יותר טוב מנפאואר

ORS שרותי כח אדם
דרושים
לפרוייקט ארוך טווח באזור אשקלון
★ מסגרים צנרים
★ בעלי ידע בקריאת שרטוט ★ נסיון וידע בריתוך
★ מכונאים
★ יוצאי חיל האויר/חיל הים
★ מכשירנים
★ חשמלאים מוסמכים – חשמלאים ראשיים
★ הנדסאי/טכנאי חשמל
למתאימים תנאי שכר גבוהים
המעונינים יפנו לסניפינו עם פנקס מילואים ושבי אשקלון: רח' הרצל 24/3 טל' 051-22134
אשדוד: רח' רוגוזין 3 מרכז א' בניין המשרדים חדר 319, 320 (מעל משרד הפנים) טל: 08-525794, 08-524675
הטובים עובדים קבוע ORS

לחברת שיווק ארצית מתפתחת
דרושים

רכזי שיווק מקדמי מכירות

★ משכורת בסיס + אחוזים
★ רכב יתרון
★ רצוי בעל נסיון
פרטים בטלפונים:
סניף אשדוד: 08-552402
סניף אור יהודה: 03-359407
סניף רמת גן: 03-737601
סניף בת-ים: 03-594544
סניף חיפה: 04-385126

דרוש

נהג אוטובוס

תושב טבריה או סביבתה, מינימום שנתיים ניסיון של נהג אוטובוס
להתקשר 06-750018
בין השעות 7.00—13.00

לרשות שמורות הטבע
דרושה

פקידה

בעלת נסיון קודם בעבודות מזכירות והדפסות. רצוי גם במעבד תמלילים
המעוניינים יפנו לנציבות המים רח' ארניה 14 הקריה ת"א להסרמן עירית למילוי שאלונים עד לתאריך 4.11.88

לעתון "הארץ"
דרושים

סטודנטים ובוגרי תיכון

להחתמת מנויים בדוכני מכירה
★ שעות עבודה גמישות
★ 3-4 פעמים בשבוע
★ שכר + עמלות גבוהות
לפנות לעירית טל: 5121340

VISA

דרוש/דרושה
נציג/נציגת מכירות
לאזור חיפה
דרישות התפקיד:
★ נסיון במכירות
★ בעל/ת רכב
★ תושב/ת המקום
מועמדים מתאימים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לתמי מחלקת כח אדם ת.ד. 25102 ת"א, מיקוד: 61250
- סודיות מובטחת -

ויזה יותר טוב מכסף.

ORS שרותי כח אדם
דרושים
★ לבורנטים
★ לעבודה במשמרת שניה
★ נסיון במזון הכרחי
★ מפעיל/ת מחשב
★ נסיון בניהול צוות עובדים
★ חרטים
★ הכרחי יוצאי חיל האויר
★ מפעילי C.N.C – כרסמים – חרטים
★ מאבטחים – שומרים
★ בעלי פרופיל 89
★ לעבודה במשמרות (כולל חגים ושבתות)
★ רצוי יוצאי יחידות קרביות
★ הכרחי תושבי אשדוד
המעונינים יפנו לסניפינו עם פנקס מלואים ושבי אשקלון: רח' הרצל 24/3 טל: 051-22134
אשדוד: רח' רוגוזין 3 מרכז א' בניין המשרדים חדר 320, 319 (מעל משרד הפנים) טל: 08-525794, 08-524675
הטובים עובדים קבוע ORS

לעיתון הארץ
דרושים

סוכני/מחלקי עיתונים

לחלוקה לבתי מינויים
בשעות הבוקר המוקדמות
באזורים: תל-אביב – בעלי קטנוע אשדוד, צפת
להתקשר 5121336

לחברה מסחרית גדולה
דרושה

פקידה לסניף ירושלים

הכישורים הנדרשים:
• ידע ונסיון בעבודה מול מחשב
• יכולת שיחה באנגלית
• נסיון בהדפסה בעברית
נא לכתוב לת.ד. 502 תל-אביב
או להתקשר לטלפון 03-5121761

פי.סי.בי. בע"מ ייצור מעגלים מודפסים
למפעלנו המעסיק 200 עובדים ומייצר מעגלים מודפסים לתעשית האלקטרוניקה המתוחכמת
דרושים
★ **מהנדס-הנדסאי כימיה** (תהליכים). רצוי בוגר ב"ס מקצועי עם גישה לציוד.
★ **מהנדס תעשיה וניהול מתחיל** בוגר מגמת הנדסת ייצור
• רק פניות בכתב ייענו •
המשרה מיועדת לגברים ונשים כאחד
ת.ד. 631 מגדל העמק מיקוד 10556

המועצה המקומית מעלה אפרים

מכרז 4/88
דרוש/ה

מנהל/ת מחלקת חינוך ותרבות ומתנ"ס

פרטים בדבר דרישות המשרה, תיאור המשרה ודרגה ניתן לקבל במשרדי המועצה מעלה אפרים (טל' 02-941221-3)
את ההצעות יש להגיש לא יאוחר מיום 4.11.88 בשעה 12.00 ולהניחה בתיבת המכרזים של המועצה.
חיים אביב
ראש המועצה

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 י-ם 91920
משרה פנויה מס' ד'/252/88
במחלקה להתישבות בבאר-שבע
דרוש/ה

מתכנן/ת חברתי/ת סוציולוג/ית חבלי/ת

הכישורים הדרושים
1. בעל/ת תואר שני בסוציולוגיה או אנטרופולוגיה או בעל/ת תואר ראשון באחד התחומים האלו הלומד/ת לקראת תואר שני באותם מקצועות.
2. בעל/ת ניסיון טיפולי בקהילות קטנות בסקטור הכפרי.
3. בעל/ת ניסיון בהכנת סקרים חברתיים ישומיים.
4. בעל/ת רשיון נהיגה: בעל/ת רכב פרטי.
5. יו/תועדף בעל/ת רקע התישבותי.
הדרגה המוצעת 7-10 בדירוג המקצועי
מועד אחרון להגשת מועמדות 11.11.88

דיוקן של מציל

הדיוקן של בני גאון, ששרטט רוני מביר ב"יומן השבוע", גרם לרבים להרים גבה בהשתאות. אמנם גאון אינו אשם בקטסטרופה של "כור", והוא מונה לתפקיד לפני ארבעה חודשים בלבד, ולדבריו לא בא לכור "כדי להתאבד", אבל גאון נתון כיום במלחמת קיום קשה ואכזרית. ההתנהגות שלו, כפי שהשתקפה במסך, מעוררת הרהורים כבדים, לאו דווקא מחמיאים. אמנם גאון הצליח בנהול "הסופר", אבל כפי שלא כל בעל חנות מכולת יכול לנהל סופרמרקט, לא כל מנהל סופרמרקט מסוגל לנהל קונצרן אדיר של תעשיות כ"כור", המחכה לנס. נסים כידוע אינם מתחוללים מעצמם, ומשום־מה גאון אינו נראה לי כאיש שנועד להציל את כור.

בני גאון. יהיר גם כשהוא עצבני

גאון, גם כשהוא כועס, עצבני ותסריטבלנות, נשאר יהיר. מין בריטיותו שאינו מוכן להודות בכישלון. הוא מצייר את עצמו כקורבן של אינתיפאדה תקשורתית, ומדבר על שמחה לאיד. אבל אפילו קיימת אצלנו נטייה, כאשר נשפך דם, לעוט בחדווה על הפגר, גאון עדיין אינו בחזקת פגר ובעיית כור קיימת, ועוד איך. ואם קראנו בעיתונות המרושעת שחברי הנהלת בנקים סראסט התרשמו מגאון שלא בצורה חיובית – בלשון המעטה – עכשיו אנחנו נוטים לדעתם.

גאון "עובד" במנגנון טיפוסי ישראלי על החברה, השרים שידי ארץ ישראל היפה, טופחים זה לזה על השכם, ומקיימים מועדון סגור של מצליחנים מטעם. הוא משתייך לבעלי הפרוטקציות שמשק העובדים גידל וטיפח, לא תמיד בגלל הסיבות הנכונות, לעתים ללא קשר לכישורים וליכולת. הוא מהאנשים המתמודדים בדרך כלל עם אנשים כמותם, בעלי אותו שיעור קומה. והנה הוא נקלע בין אנשי עסקים משופשפים, בעלי הלבי רוח ורקע שונים לגמרי.

גאון ממשיך ב"משחק הישראלי" שלו. הוא מציג את עצמו – "שמי גאון, ופירוש השם באנגלית הוא 'ג'ניוס'". אני רואה בדמיוני את הבעת פניהם של חברי הנהלת הבנק האמריקאי, שחוש ההומור שלהם אינו זהה לזה של גאון, וביטחון עצמי זקוק שם להוכחה של ממש.

אבל עכשיו הוא נתון בתוך־תוכה של מלחמת קיום, הן של כור והן של עצמו – בפגישה המכרעת במשרד האוצר עם ראשי הבנקים הישראליים. פניהם של האחרונים, בעיקר צדיק בינו, אינם מעידים שגאון וחוש ההומור שלו מרשימים אותם. אך הוא מוצא זמן להתחצפות לשון.

אהבת הבגידה

"המרגל המושלם", סדרת המתח לפי ספרו של ג'ון לה־קארה, הגיעה לסיומה, ואני חוששת ממה שמצפה לנו עכשיו. מכל מקום, היתה זו סדרה מרתקת, למרות נפילות במהלכה. גם מבחינת השתלשלות העניינים הסבוכים וגם מבחינתו של סיפור העלילה, שפסיכולוגיה ומתח היו שזורים בו ולא תמיד בהצלחה. בעצם, ב"מרגל המושלם" מנסה לה־קארה להשתחרר גם הוא מעברו, מאביו הנוכל המלווה את חייו ומחיבורו. לה־קארה, שהיה עצמו איש ביון ומודיעין, שאב את המידע שלו מסיפורים של סוכנים כפולים שהסתובבו כבראה חופשי ברשתות הביון הבריטיות. בעצם, לפנינו אנטומיה של בגידה ואין ספק שהאנגלים מאוהבים בבוגדים שלהם (ראה פילבי, ברג'ס, מקלין ואחרים) והבגידה כרעיון מאווררת חיים. אבל לה־קארה בגידה היא תקווה, פיצוי, אהבה, בריחה – וגם הגשמת אידיאלים.

פר מגנרס. רק לקבא

יש קסם אפל ביציאה הזאת מהמוסכמות הבריטיות, מהלויאליות של השייכים יותר – אל עולם הבגידה האפל, הקודר, הכמעט־מלוכלך. וכפי שהצופים מבינים זאת, אנו בעולם נוסטאלגיה של ביבים. האנגלים המתנהגים והמכופתרים אוהבים להתפלש בביבים של נפשם, מה גם שתמיד קיימת אהבת גברים הגובלת בהומוסקסואליות.

לה־קארה מנסה להסביר את פרשת פים, בתחילתה, "כמעשה ללא מניע". הרי איש לא כפה עליו לבגוד ולהפוך לסוכן־כפול. אלא שבגידה נוטה לחזור על עצמה. היא במשפחה ופים אהב את "הבגידה", ממש כשם שאהב את אקסל, איש הביון הצ'כי. "המרגל המושלם" מצטיין ביכולת עשייה טיפוסית הבריטית מעולה של שחקנים מצוינים שהתפקידים כמו נתפרו עליהם ולפי מידתם. אפשר רק לקבוע, וגם אם בסיפור העלילה יש נפילות ורגעים "מתים", ולה־קארה מצטייר כאילו הוא נגע לעתים בסנטימנטליות, לא הייתי רוצה להחמיץ סדרה זו.

שילוב של אלימות ורגישות

אני מוצאת עצמי מחוץ לקונצנזוס הלאומי כאשר אני באה בביקורת על רבקה מיכאלי כמנחה־מראיינת. כבר כתבתי, ואני מצטטת את עצמי, שהיא טובה פי כמה כמראיינת. אבל אולי דווקא בגלל ההשוואה הבלתי נמנעת עם "טופ־טופ", נראתה בעיני "סיבה למסיבה" המחודשת כתוכנית בידור נכבלת. גם אם אפשר היה לוותר בקלות על המערכון הקומי, בפתיחה, שנכתב על ידי אסי דיין והיווה תפלות המרתה־ושראה. רבקה מיכאלי היא מצויינת כקומיקאית. אז היא הרי במיטבה וראוייה להרבה מכך.

התוכנית הפעם היתה מרוצפת "כוכבים". לאחר אסתר עופרים, אריק איינשטיין ויהודית רביץ (הזמרת האהובה עלי) בתוכנית הקודמת, הגיע הפעם לפגוש את שמוליק קראוס, שתקליט חדש שלו הופיע בה אחרונה. עלי להודות שיש לי חולשה לשמוליק קראוס, אחד מסוכך ומסוכסך עם עצמו, יהבו־זהש, משהו אמיתי שאינו צריך להעמיד פנים. יש בו שילוב – לעתים מפחיד – של אלימות ורגישות, וגם אם גרם סבל וכאב לאחרים – במיוחד לנשים שנשבו בקסמיו – דומה שהוא גורם, מעל לכל, סבל וכאב לעצמו. הוא מתעלל בעצמו, ובאחרים.

שמוליק קראוס. דווקא היה מוכן לדבר

אני זוכרת לו חסד נעורים, נעורי שלי. את שנות ה־60 הבלתי־נשכחות ואת "החלונות הגבוהים" המסוגנים הנפלאים של הלהקה. ולילות, ללא שינה ברחוב הירקון, שם הופיעה או הלהקה. זו היתה אותה תקופת הסוערות, הקשות והמשמעותיות ביותר בחיי, ואז גם פגשתי בו. פחדתי ומשכתי אליו, כמו כולם, דווקא מפני שהיה שונה כל כך מהאחרים. אני זוכרת לו לטובה שהיה חביב אלי, בדרכו, מפני שחש אולי מה קורה לי.

מאז עבר שמוליק קראוס מצבים קשים ומשברים רבים אבל הוא חוזר, ועיניו אינן מתות עוד. הוא גם שומר על קסמו ועל חוש ההומור שלו. עיניו בולקות לפתע והוא כמו שב לחיים, דווקא כשהוא שר את "השיר הזה על הנער המת". רבקה מיכאלי, ידידה משכבר הימים, גם אם הצליחה לגרור אותו לאולפן, אינה מצליחה לרכך אותו ממש. כמו עוצרת בעצמה, דווקא כשהוא מוכן לדבר. היה עלינו להסתפק בשירים.

צפינו גם בלהקת "הבל עובר חביב", בשירי נתן זך, שהם תמיד בכוחות הפתעה, ובשולמית אהרן – זמרת מצויינת שגם תענוג להסתכל בה. על הופעתו של אריס סאן היתה ביקורת קשה, אבל לי, לצערי, אין עמדה בעניין, וקשה לי להשתתף בזעם הציבורי של מספר אמרגנים. מה גם שסאן אינו זמר לרוחי.

לעומתו אני אוהבת את מרגלית צנעני – זמרת חושנית ומלאת אנרגיה, גם מפני שהיא אשה אינטליגנטית ואמיצה. המפגש בינה לבין דודה טופר, גם היא אשה מקסימה וחכמה, והסיפורים של השתיים על האמא התימניה שלהן, היו מרתקים ומשעשעים. מתברר שאמהות תימניות יכולות להתגרות אפילו באמהות פולניות.

האשמים העליזים

אל מול תופעת גאון והאנשים שהחיים הטובים פינקו אותם, ניצבים האנשים האחרים, שלא התמזל מזלם כמו מנהלי כור. דווקא במפעל הסתדרותי כ"שמן", הקיים זה 60 שנה, אנו עדים להבדלי מעמדות מנקרי־עין, שההסתדרות טיפחה. יש שם שכבה של מנהלים הזוכה גם לאחר המפולת ב"בונוס" לפיצויים גבוהים, חסרי כל פרופורציה, ללא קשר למצבה הכספי של כור ולשטתם, חסרי המזל, הפועלים שעובדים זה עשרות שנים ב"שמן" במשכורות של 700–800 ש"ח, וכיום עומדים בפני פיטורים. לפתע גילו ש"שמן" הוא מפעל מפסיד, שאינו עומד בתחרות. בצדק זועמים אנשים אלה, הנראים כפועלים האחרונים בישראל, כמי שעולמם חרב עליהם.

האשמים מסתודדים תמיד – את המחיר משלמים הפועלים. גאון ימשיך בוודאי להתבדח – הפיטוריים של מכובדים.

אימת האינתיפאדה

הסוני אינו נוהל כולם. גיל סרן יורד לרצועת עזה, למפגש עם רב־סרן חוסיין פארס, דרוזי מכפר חורפיש המפקד על פלוגת משמר הגבול. מתברר שמג"ב מטיל את חתתו ואימתו על תושבי רצועת עזה, ואנשי מג"ב מוגדרים כאימת האינתיפאדה. מג"ב, לפי סרן, נוקט אמנם תשיטות אגרסיביות, אבל פוגע רק באיש הנכון. אנשי מג"ב הם מקצועיים, מטפלים בהפרות סדר, אומר פארס. יש גם יתרון של שליטה בשפה הערבית והיכרות עם השטח ונוהגי החיים.

סרן מסייר עם פארס ברחובות הקודרים, אפופי עשן הצמיגים, של מחנה קאטי, ופארס מצטייר כשריף הרע. גם אם פארס עורך מפגן של ביטחון עצמי, המראות והאווירה מדכאים עד עפר. משחקי החתול־עכבר של צעירי המחנה עם מג"ב אינם בגדר משחקים עליזים.

מאליה עולה שאלת הלויאליות הכפולה. איך הוא מסתדר עם עצמו ועם אחרים, תוהה סרן, הרי אלה הם בעצם בני־עמו. לרב־סרן פארס אין בעיות בתחום זה, מה גם שבכפרו, הוא מספר, איש אינו שואל אותו שאלות. אדרבה, שם מאמינים שצריך לנהוג ביד קשה יותר ואסור להראות סימני חולשה.

בעצם, אנו נתקלים כאן במנטאליות שונה, ואיש לא ישבע אותי שאני מתבססת על דעות קדומות. בזמנו שמעתי דברים דומים מפיהם של אישים ערבים ביו"ש: הללו טענו בוודאי הדדים, כמובן, שישראל מנסה לשלוט לפי כללי הדמוקרטיה באנשים שהמושג דמוקרטיה זר להם. אבל גם אם הדברים נכונים, אין אנו יכולים לנהוג אחרת, וכאן טמונה סתירה קשה ומאיימת.

על כתבה זו זכה גיל סרן לביקורת נוקבת בוועד המנהל של הרשות. היו שראו בכתבה הסתה. הסתה למה נראה שהם לא הבינו את מה שעיניהם ראו: הם רואים בדרך כלל מציאות לבנה. עזה היא קללה, וככל שנמהר להיפטר ממנה, כך ייטב לכולם. אולי, באמת, הכתבה של סרן, החושפת שוב את לבה האפל של רצועת עזה, אינה מתיישבת עם תוכנית הסיפוח של הליכוד ועל כך יצא הקצף?

משתנים

אל גבול הצפון, לאחר מכונית נושאת המילתם של שמונה חיילי צה"ל, מגיע בני ליס לרובב את החיילים הצעירים. הדברים שהם אומרים הם אינדיקטיביים. באפק הקרוב מתבהבים אורות ישובי הצפון, הם מעניקים את תחושת המשימה המוטלת על צה"ל. מכאן אין לאן לברוח. לא עוד שטחים כבושים אלא גבול לבנון; מקום לארצפי, שמעולם אי אפשר לנחש מה עלול לקרות בו. אבל למרות הכאב ועל אף הידיעה שזו "מלחמה שאין לה סוף", וגם אם המזל יהיה לאחר מה שקרה, חיילים אלה, ששירותו לא מכבר בשטחים, מכבדים את הגזרה הצפונית על כל סכנותיה. הם אינם רוצים לחזור לרמאללה. כאן, הם אומרים, אנחנו מגינים בשביל החברים שלנו – שם פוחדו מעצמנו.

כאשר משרתים בשטחים, חיילים משתנים, הם מודים. ואני רואה לנגד עיני את ארבעת חיילי גבעתי הנאשמים בהריגת ערבי במכות. אין הם שונים מחיילים אלה, והם גם תוכנו כמותם, אבל הם השתנו, וכיום הם משלמים את המחיר – לא מי ששלח אותם. לא רק את המחיר על מעשיהם הם משלמים, אלא את מחיר הכיבוש. "כאן", אומרים החיילים הצעירים, בעלי הפנים המרצינות, "עומדים מול מחבלים" ולוחמים כדי שהם לא יגיעו ליישובי הצפון; שם מתמודדים עם אזרחים.

הם נראים נבוכים ולא עוד תמימים־כשהם. בגבול הצפון הרגישו כבני־אדם. וגם אם יש הפתעות כמו מכונית התופת, המשימה ברורה. זו שגרה שאפשר לחיות אתה. ברקע האגדה לחיילי משאית המאסף שנהרגו, והנה עוד שמונה חיילים שישלמו בחייהם.

החיילים הצעירים גם אינם שונים מכל אחד מאתנו, אבל השוני שלו בהם מאיים על יסודות החברה הישראלית. אולי לא די היה בכאה סבר פניו של יצחק שמיר, בעימות עם פרס, כאשר נשאל על ההתדרדרות המוסרית בחברה הישראלית. הוא נראה כאילו אינו מבין במה מדובר.

שלח לקרובים בחו"ל מתנה מקורית:
פרי ישראלי

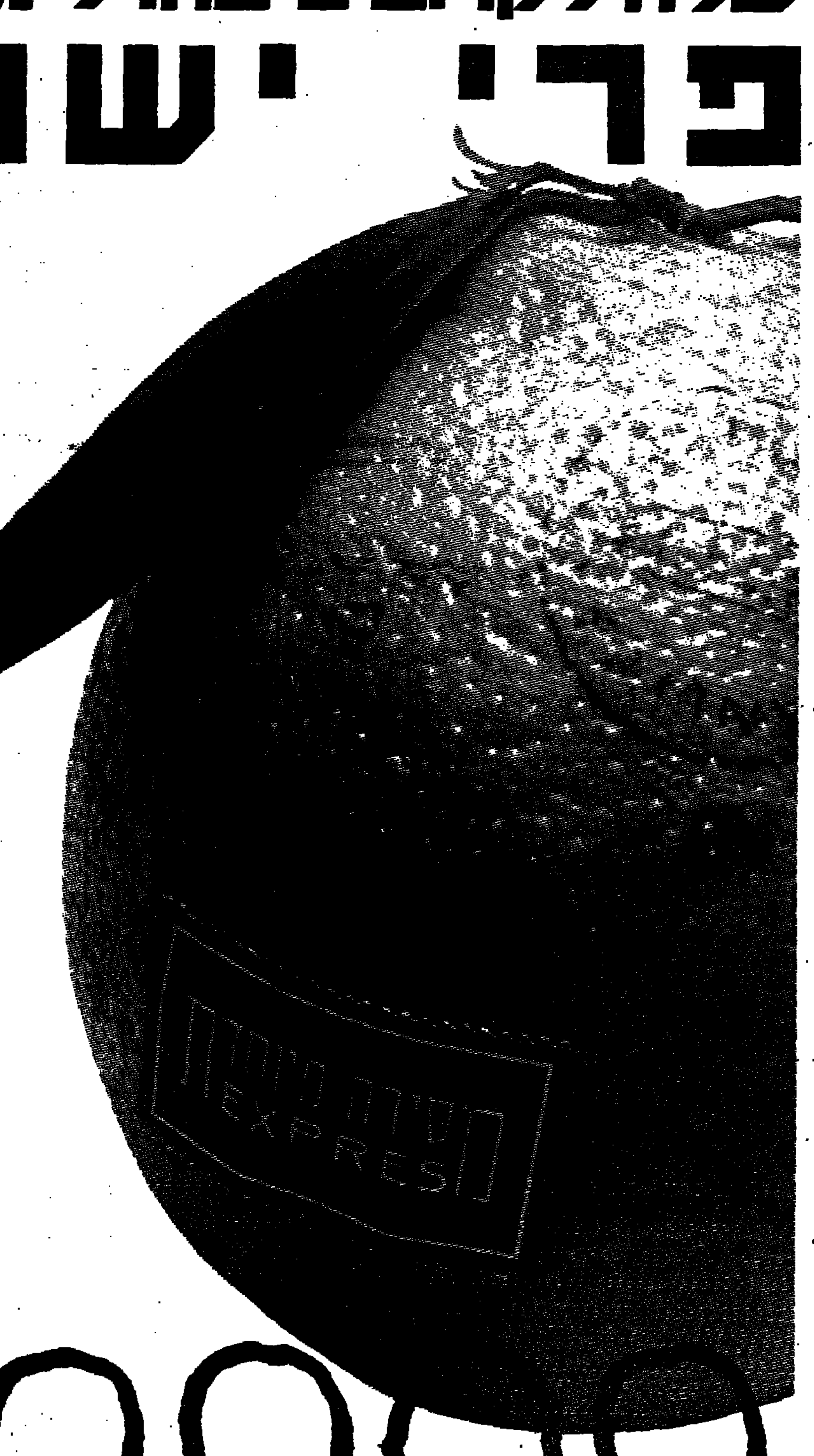

באירופה הקרה "מתים" על הפרי הישראלי. לשלוח תיבת תפוזים או אשכוליות לבית הקרובים והידידים בלונדון, פריז או בכל מקום אחר באירופה - אין מתנה יפה מזו. פנה אלינו בכתב וציין את הפרטים הבאים: סוג הפרי, מסי תיבות מבוקש, כתובתך המדוייקת וכתובת מלאה של הנמען באותיות לטיניות. צרף המחאה לפקודת פרדס סינדיקט. את השאר נעשה אנחנו.

פרי הדר (אשכוליות או תפוזים):
תיבה במשקל 14 ק"ג.

אוסטריה, אירלנד, אנגליה, בלגיה, גרמניה, דנמרק, הולנד, לוכסמבורג, צרפת, שוויץ: **70 ש"ח** התיבה.*

איטליה (אשכוליות בלבד), נורבגיה, פינלנד, שבדיה: **95 ש"ח** התיבה.*

***המחירים כוללים הוצאות משלוח עד בית המקבל.**

**קבלת קהל 08.00-13.00.

פרדס סינדיקט של מגדלי הדר בישראל בע"מ

טל: 03-253326 03-210121 טלקס: 33600 פקסימיליה: 03-255087
רח' קפלן 8 ת.ד. 1290 ת"א. מיקוד 61012.

מוגל לוין בורדש

מכתבים למערכת הארץ

נדידה מצומצמת מאוד

ב"הארץ" (24.10) פורסמה ידיעה תחת הכותרת: "חברי איגוד העובדים הליברלים הצטרפו לתחיה". עולה ממנה כי לדברי ח"כ גרשון שפט, מזכ"ל תנועת התחיה, עזבו את איגוד העובדים מאות חברים והצטרפו לתחיה.

ידיעה זו חסרת־שחר. העובדות הן שישראל אלינר עזב את האיגוד והצטרף לתחיה עם עוד שישה חברים בלבד.

יתרה מכך, אלינר היה אחד מראשי איגוד העובדים בסניף רחובות ומעמודי התווך שלו, ולמרות זאת איש מבין חברי האיגוד בסניף רחובות לא עזב את האיגוד ולא עבר לתחיה, אפילו לא מקרב אלה שבאו יחד אתו מ"אחדות" לאיגוד.

עלי לציין שכאשר אלינר עזב בזמנו את "הפועל המזרחי", הוא הביא עמו, לדבריו, מאות חברים ל"אחדות", וכשעזב את "אחדות" והצטרף ל"איגוד העובדים", גם אז הביא עמו מאות חברים. כך אמר. גם עתה, כשעזב את "איגוד העובדים", שוב אותם המאות הצטרפו יחד עמו לתחיה. זו דרכו של האיש.

אני כבעבר משוכנע שאין זו התחנה האחרונה של אלינר: הוא עוד יעזוב את התחיה כדרכו בקודש – כמובן עם אותם מאות חברים.

צבי רגר
יו"ר איגוד העובדים הליברלים ויו"ר הסיעה בהסתדרות
תל אביב

לדבר בכנות על מהטה

בעקבות הפרסומים בעניין הצבעת האמון של נגני הפילהרמונית שנדרשה והתקבלה על־ידי מנהלה המוסיקלי מאסטרו זובין מהטה, והופעתו של דניאל בנימיני, מוותיקי התזמורת, ב"ערב חדש" בטלוויזיה, מבקש הפעם הגבר את רשות הדיבור.

אין אישיות מוסיקלית, מאז מותו של הוברמן, שתרמה לתרבות המוסיקה בישראל בכלל ולפילהרמונית בפרט מה שתרם מהטה. כאשר במלחמות ישראל מנצחי־תזמורות יהודים ברחו, בא מהטה ואירגן קונצרטים לחיילים. כאשר מנצח או סולן מבטל הופעה, מהטה תמיד מוכן להחליף או להשיג מחליף הולם. אך האם כל זה, והסתפקותו בתמורה מזערית לעבודתו כמנהל ומנצח – כפי שהדגיש בנימיני – הם אמת־המידה להמשך כהונתו?

הניסיון מלמד שלמען תוספה הכספי של תזמורת רצויה החלפת המנהל המוסיקלי אחרי תקופת־מה. סל, אורמנדי, קריין ואחרים עמדו יותר מדי זמן בראש תזמורות גדולות, וכאשר פרשו – תזמורותיהם קמו לתחיה.

הדבר תקף עוד יותר במקרה של מנהל מוסיקלי בעל טעם מאוד מסוים כמו מהטה. לגביו, המוסיקה מתחילה בתקופה הקלאסית אבל הדגש בבחירת הרפרטואר הוא על מלחינים שבשרון הבנייה המוסיקלית שלהם האפקטים החיצוניים בולטים ומשתלבים עם דלות התוכן. אם מהטה באמת רוצה את טובת התזמורת, יפרוש מניהולה ויבוא מדי שנה כמנצח אורח.

אריאל בר־מל
גבעתיים

מסך חצוי

כקורא ותיק של "הארץ" אני מבקש למחות על כתיבתה של הדה בושס במסגרת "אמש בטלוויזיה" (13.10).

כאדם בלתי מפלגתי המצפה לקרוא ביקורת עניינית על תכניות טלוויזיה, אני נאלץ (ולא בפעם הראשונה) לקרוא את דעותיה האישיות במסגרת העיתון.

"רשתי, הבריה פוגעים באינטליגנציה של הקוראים, כאשר ידוע לקורא מראש שכל מה שיוקרן על המסך מטעם הימין פסול בעיניה.

האמור בכתבה הנ"ל יכול היה להתפרסם כמעט בשלמות כמודעה בתשלום מטעם המערך.

דוד כהן
תל־אביב

*

הדה בושס משיבה: מר כהן צודק. איני מתעסקת עם אבזורי אולפן ותאורה, אלא נותנת ביטוי לדעתי המשוחדת.

רצח־עם סיני

הפרופ' יחזקאל דרור התארח בתכנית "זה הזמן" (24.10) ואמר דברים תמוהים בזיוג הדיקטטורה הקומוניסטית בסין. הוא הילל ושיבח את ה"עוצמה" המצויה בידי מעטים, לא יותר מעשרה לדבריו, לשלוט על למעלה ממיליארד אנשים.

בימים אלה, כשהבהלה לקשרים עם סין מתרוצצת במסדרונות משרד החוץ, והתקשורת עסוקה בדברי הלל למעצמת־הענק הסינית, ראוי שיעמדו לנגד עינינו הדברים הבאים:

מאז 1949, השנה שבה פלשו צבאות סין למדינה העצמאית של טיבט, נערך טבח מחריד בעם ובתרבות הטיבטית. מתוך כשישה מיליוני טיבטים נהרגו עד היום כשני מיליונים, אם ברצח שיטתי ואם ברעב, שנגרם בשל הפרעת התבואות והמזון. על הדת והתרבות הטיבטית הכריזו הסינים מלחמת חורמה, וכמעט כל המנזרים ומוסדות ההשכלה הוחרבו. עשרות אלפים נשלחו למחנות עבודה, הקיימים עד היום, חכמות ואדם מופרות באכזריות.

עוד בשנת הששים קבעה ועידת משפטנים מכל העולם שסין אשמה בחמור שבפשעים – רצח עם. סמלי הוא שהראיון השני בתוכנית "זה הזמן" נסב על שאלת השתיקה הבינ"ל בזמן השואה. כיהודים עלינו להיות רגישים מכולם לנושא של רצח עם. הדיכוי הסיני בטיבט נמשך ולנו אסור לשתוק, ועל אחת כמה וכמה אסור לשבח את עוצמתו של השלטון הדיכוי המאפשר פשעים נגד אומה שלמה.

יגאל ברנר
ירושלים